༄༅། །རྣམ་གྲོལ་ལག་བཅངས་སུ་གཏོད་པའི་མན་ངག་ཟབ་མོ་ཚང་ལ་མ་ནོར་བ་མཚུངས་མེད་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་ཐུགས་བཅུད་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ཉམས་ཁྲིད་ཀྱི་ཟིན་བྲིས་གསུང་རབ་ཀུན་གྱི་བཅུད་བསྡུས་གདམས་ངག་བདུད་རྩིའི་སྙིང་པོ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།།

1

མཛད་པ་པོ། སྐྱབས་རྗེ་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་བྱང་རྡོ་རྗེ་འཆང་།

བརྗོད་བྱ། སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་རིམ་པ།

1994

掌中解脫

——菩提道次第二十四天教授——

1

第一世帕繃喀仁波切開示
第三世墀江仁波切筆錄整理
仁欽曲札譯

དཀར་ཆག

ཤོག་གྲངས།

གླེང་བརྗོད། .... ཀ

མཆོད་བརྗོད། ༡

གདམས་པའི་སྔོན་འགྲོ། ༤

༡ ཆོས་ཁྲུངས་བརྩུན་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་མཛད་པ་པོའི་ཆེ་བ་ལ་གསུམ། ༢༦

ཀ། རིགས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པར་སྐྱེ་བ་བཞེས་པའི་ཚུལ། ༢༧

ཁ། རྟེན་དེ་ལ་ཡོན་ཏན་བརྙེས་པའི་ཚུལ། ༢༨

ག། བརྙེས་ནས་བསྟན་པ་ལ་བྱ་བ་མཛད་ཚུལ། ༢༩

༢ གདམས་ངག་ལ་གུས་པ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་ཆོས་ཀྱི་ཆེ་བ་བསྟན་པ་ལ་བཞི། ༦༢

ཀ། བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་འགལ་མེད་དུ་རྟོགས་པའི་ཆེ་བ། ༦༢

ཁ། གསུང་རབ་མ་ལུས་གདམས་ངག་ཏུ་འཆར་བ། ༦༤

ག། རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་བདེ་བླག་ཏུ་རྙེད་པ། ༦༩

ང། ཉེས་སྤྱོད་ཆེན་པོ་རང་འགགས་སུ་འགྲོ་བ། ༧༡

༣ ཆེ་བ་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཆོས་ལ་ཉན་བཤད་ཇི་ལྟར་བྱ་བའི་ཚུལ་ལ་བཞི། ༧༦

ཀ། ཆོས་ཉན་པའི་ཚུལ། ༧༦

ཁ། བཤད་པའི་ཚུལ། ༨༤

ག། མཇུག་ཏུ་ཐུན་མོང་དུ་ཇི་ལྟར་བྱ་ཚུལ། ༡༠༡

༤ གདམས་པ་དངོས་ཀྱི་སློབ་མ་ཇི་ལྟར་དགྲི་བའི་རིམ་པ་ལ་གཉིས། ༡༠༣

ཀ། ལམ་གྱི་རྩ་བ་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པའི་ཚུལ་ལ་གཉིས། ༡༠༣

༡། ཐུན་གྱི་ངོ་བོ་ལ་ཇི་ལྟར་བྱ་བའི་ཚུལ་ལ་གསུམ། ༡༠༣

ཀ། སྦྱོར་བའི་ཆོས་དྲུག ༡༠༣

ཁ། དངོས་གཞི་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ། ༡༨༣

ང༌། མཇུག་ཏུ་ཇི་ལྟར་བྱ་བའི་རིམ་པ། ༢༢༤

༢། ཐུན་མཚམས་སུ་ཇི་ལྟར་བྱ་བའི་ཚུལ། ༢༢༤

ཁ། བསྟེན་ནས་བློ་ཇི་ལྟར་སྦྱོང་བའི་རིམ་པ་ལ་གཉིས། ༢༣༥

༡། དལ་བའི་རྟེན་ལ་སྙིང་པོ་ལེན་པའི་ཕྱིར་བསྐུལ་བ། ༢༣༥

༢། སྙིང་པོ་ཇི་ལྟར་ལེན་པའི་ཚུལ། ༢༤༥

༄ སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུ་དང་ཐུན་མོང་བའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་ལ་བློ་སྦྱོང་བ་ལ་གསུམ།

༡ ཚེ་འདིར་རིང་དུ་མི་གནས་པར་འཆི་བ་རྗེས་སུ་དྲན་པ་ལ་གསུམ། ༢༤༨

ཀ འཆི་བ་མ་དྲན་པའི་ཉེས་དམིགས། ༢༤༨

ཁ དྲན་པའི་ཕན་ཡོན། ༢༦༠

ག འཆི་བ་དྲན་ཚུལ་དངོས། ༢༦༦

༢ འཇིག་རྟེན་ཕྱི་མ་ཇི་ལྟར་འགྱུར་བ་འགྲོ་བ་གཉིས་ཀྱི་བདེ་སྡུག་བསམ་པ་ལ་གསུམ། ༢༨༣

ཀ༽ དམྱལ་བའི་སྡུག་བསྔལ་བསམ་པ། ༢༨༦

ཁ༽ ཡི་དྭགས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་བསམ་པ། ༢༩༨

ག༽ དུད་འགྲོའི་སྡུག་བསྔལ་བསམ་པ། ༣༠༠

༣ འཇིག་རྟེན་ཕྱི་མ་བདེ་བའི་ཐབས་བསྟེན་པ་ལ་གཉིས། ༣༡༡

ཀ བསྟན་པ་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་དམ་པ་སྐྱབས་འགྲོ་སྦྱོང་བ་ལ་བཞི།

༡༽ རྒྱུ་གང་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ། ༣༡༡

༢༽ ཡུལ་གང་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ། ༣༡༣

༣། སྐྱབས་སུ་སོང་བའི་ཚད། ༣༡༨

༤། སྐྱབས་སུ་སོང་བའི་བསླབ་བྱ། ༣༢༦

ཁ བདེ་ཤེགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་ལས་འབྲས་ལ་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་དད་པ་བསྐྱེད་པ་ལ་གསུམ། ༣༤༣

༡། ལས་འབྲས་སྤྱིར་བསམ་པ། ༣༤༧

༢། ལས་འབྲས་བྱེ་བྲག་ཏུ་བསམ་པ། ༣༥༩

༣། བསམ་ནས་འཇུག་ལྡོག་བྱ་ཚུལ། ༣༦༣

༢ སྐྱེས་བུ་འབྲིང་དང་ཐུན་མོང་བའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་ལ་བློ་སྦྱོང་བ་ལ་གཉིས།

༡ ཐར་པ་དོན་གཉེར་གྱི་བློ་བསྐྱེད་པ་ལ་གཉིས། ༣༦༩

ཀ། འཁོར་བ་སྤྱིའི་སྡུག་བསྔལ་བསམ་པ། ༣༦༩

ཁ། རིགས་དྲུག་སོ་སོའི་སྡུག་བསྔལ་བསམ་པ་ལ་གསུམ། ༣༩༡

༡། མིའི་སྡུག་བསྔལ་བསམ་པ། ༣༩༡

༢། ལྷ་མ་ཡིན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་བསམ་པ། ༤༠༠

༣། ལྷའི་སྡུག་བསྔལ་བསམ་པ། ༤༠༡

༢ ཐར་པར་བགྲོད་པའི་ལམ་གྱི་རང་བཞིན་གཏན་ལ་དབབ་པ་ལ་གཉིས། ༤༠༩

ཀ། ཀུན་འབྱུང་འཁོར་བའི་འཇུག་རིམ་བསམ་པ་ལ་གསུམ། ༤༠༩

༡། ཉོན་མོངས་པ་སྐྱེ་ཚུལ། ༤༠༩

༢། དེས་ལས་གསོག་ཚུལ། · · · · · · · · · · · · · · · · · ༣༢༡
༣། འཆི་འཕོ་བ་དང་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་ཚུལ། · · · · · · · · · · ༣༢༢
ཁ། ཐར་པར་བགྲོད་པའི་ལམ་གྱི་རང་བཞིན་གཏན་ལ་དབབས་པ་དངོས་ལ་
གཉིས། · ༣༣༡
༡། ཉོན་ཪི་ལྟ་བུ་ཞིག་གིས་འཁོར་བ་ལྡོག་པ། · · · · · · · · · ༣༣༡
༢། ལས་ཪི་ལྟ་བུ་ཞིག་གིས་འཁོར་བ་ལྡོག་པ། · · · · · · · · · ༣༣༢

༄ སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་ལ་བློ་སྦྱོང་བ་ལ་གསུམ།

༡ ཐེག་ཆེན་གྱི་འཇུག་སྒོ་སེམས་བསྐྱེད་ཁོ་ནར་བསྟན་པ་ཕན་ཡོན་དང་བཅས·····
པ། · ༣༣༡
༢ བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ འི་ཚུལ་ལ་གཉིས། · · · · · · · · ༣༤༥
ཀ། སེམས་སྦྱོང་བ་དངོས་ལ་གཉིས། · · · · · · · · · · · · ༣༤༥
༡། རྒྱུ་འབྲས་མན་ངག་བདུན་གྱི་སྒོ་ནས་བློ་སྦྱོང་ཚུལ། · · · · · · ༣༤༥
༢། བདག་གཞན་མཉམ་བརྗེའི་སྒོ་ནས་བློ་སྦྱོང་ཚུལ། · · · · · · · ༣༥༦
ཁ། སེམས་བསྐྱེད་ཆོ་གས་བཟུང་ཚུལ། · · · · · · · · · · · · ༤༥༢
༣ སེམས་བསྐྱེད་ནས་སྤྱོད་པ་ལ་སློབ་ཚུལ་ལ་གཉིས། · · · · · · · ༤༠༨
ཀ རང་རྒྱུད་སྨིན་པར་བྱེད་པའི་ཕར་ཕྱིན་དྲུག་ལ་བསླབ་ཚུལ་ལ་གཉིས།
༡། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་སྤྱི་ལ་བསླབ་ཚུལ། · · · · · · · ༤༠༩

༢༽ ཁྱད་པར་དུ་ཕར་ཕྱིན་ཐ་མ་གཉིས་ལ་བསླབ་ཚུལ་ལ་གཉིས། ༤༢༣

ཀ༽ བསམ་གཏན་གྱི་ངོ་བོ་ཞི་གནས་ལ་བསླབ་ཚུལ་ལ་དྲུག ༤༢༣

༡༽ ཞི་གནས་ཀྱི་ཚོགས་བསྟེན་པ། ༤༢༤

༢༽ ཞི་གནས་བསྒྲུབ་ཚུལ་དངོས། ༤༢༨

༣༽ དེ་ལ་བསྟེན་ནས་སེམས་གནས་དགུ་བསྒྲུབ་ཚུལ། . . ༤༩༠

༤༽ དེ་སྟོབས་དྲུག་གིས་འགྲུབ་ལུགས། ༤༩༩

༥༽ དེ་ལ་ཡིད་བྱེད་བཞི་ཡོད་ཚུལ། ༤༩༩

༦༽ དེ་ལས་ཞི་གནས་དངོས་སྐྱེ་ཚུལ། ༤༩༩

ཁ༽ ཤེས་རབ་ཀྱི་ངོ་བོ་ལྷག་མཐོང་ལ་བསླབ་པའི་ཚུལ་ལ་........

གསུམ། ༤༩༧

༡༽ གང་ཟག་བདག་མེད་གཏན་ལ་འབེབས་པ། ༤༩༧

༢༽ ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་གཏན་ལ་འབེབས་པ། ༤༦༤

༣༽ དེ་ལས་ལྷག་མཐོང་སྐྱེ་ཚུལ། ༤༧༠

༣༽ ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་རྡོ་རྗེ་ཐེག་པ་ལ་སློབ་ཚུལ། ༤༧༡

ཁ༽ གཞན་རྒྱུད་སྨིན་པར་བྱེད་པའི་བསྡུ་བའི་དངོས་པོ་བཞི་ལ་

བསླབ་ཚུལ། ༤༧༢

掌中解脫

——菩提道次第二十四天教授——

卷首語：

此書是能將解脫交付手中的圓滿無誤甚深教授，
是無與倫比法王的心髓，
是菩提道次第經驗引導的筆記，
是攝集一切佛經精華的教授甘露藏！

༄༅། །རྒྱལ་ཆེན་དམ་པ་ཁྲི་ལྡེ་སྲོང་བཙན་ཞབས་ལ་མགོན།།

༄༅། །འདྲེན་པ་མཆོག་སྨན་པའི་རྒྱལ་པོ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།།

༄༅། །མཁས་པའི་མཆོག་སྨན་པ་རྒྱུད་བཞི་ཡབ་མེས་དང་བཅས།།

ཉམ་ཉམ་པའི་ཕྱིད་ཧྲའི་ནང་ཚན་ཡི་གེ་བཅུ་གཉིས་པ་སྐྱེ་འགྲོ་ལ་སྦྱོར་གྲངས།༡༠༩༨ ཡོད་པའི་བྱེ་བྲག༢༩༠༨ པ་སྐྲ་རས་སྤྲོད་པའོ།།

རྒྱ། ལ། ཨ། ཨ།

བྲ་ཤྭ་ཉི་ཀྲ་ར་ཉ་ཤྲུ་ཀླ་ཏ་ཀ་ཡ་ཀྲ།

།ངག་འདུམས་སྐྱུ་བས་ཀྱི་ཞུང་པོ་ཧི་སྐྱེད་པ།

༄༅། །ལས་བསྒྲུབ་དབང་ལྡན་པ་ལས་མགོན་མེད་བཞུགས།།

༄༅། །ཐུབ་པ་ཡོ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ཀུན་བཟང་ལ།།

༄༅། །རིན་ཆེན་པོ་དེ་གྱི་ལ་བརྗོད་པར་བྱ་མཛད།

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ཧ་ཡ་གྲཱི་ཝ་ཙ་ཀྲ་ཧི་ཏོ་ལ་མ་ཡེ་ཀ།

།གསང་གསུམ་དཀྱིལ་འཁོར་གཅིག་ཏུ་རྫོགས་པའི་གཞིར།

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

རྒྱ ས ཨཱ། ཨཱ།

།ཤུ་ཧྲི་བཛྲ་ཧེ་རེ་ཏ་རཿ་སུ་ཤེ་ཡ་ཁྲ།

།ཀྱེ་མ་རྡོ་བཟང་ཐུབ་པ་དབང་རྗེ་རྗེ་འཆང་།

[illegible] [illegible] [illegible]

༄།།རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་ཆོས་འཛིན་དཔལ་ལྡན་བཟང་ཞབས།། ༄།།རྗེ་བཙུན་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་གསུམ་བཟང་ས་ཁང་བསྐྱེས་ཞབས།། ༄།།ལམ་རིམ་ལམ་མཆོག་དཔལ་ཐུབ་བཟང་པོ་ཞབས།

ཕུ་ཡ་རྟོ་ད་ཞུ་རྡེ་བ་ལྦ་ར་ག་གོ་ན།

།དགེ་ལེགས་ཕྱེ་བའི་ཆར་ཆེན་འགྲོ་ངེ་ར་སྩོལ།

掌中解脫

——菩提道次第二十四天教授——

卷首語：

此書是能將解脫交付手中的圓滿無誤甚深教授，
是無與倫比法王的心髓，
是菩提道次第經驗引導的筆記，
是攝集一切佛經精華的教授甘露藏！

5

6 ## 前言

上師善慧能仁金剛持[1]──您是所有浩瀚無邊的皈依處，
總集三密一體[2]曼荼羅之舞──懇請賜予我們能帶來俱胝吉祥的豪雨！

您以慈悲大乘摧破寂邊[3]；
不著有樂[4]，主持三學聖教；
賢妙事業遠離八法[5]的染污。
敬禮怙主，您是幸福大海[6]的生源！

您的言教是袪除百病的良藥，
涌出功德珍寶的語海。
雖然稚慧之器難以容納，
7 但恐遺忘，我還是努力將它記下少許。

我與所有一切劣緣眾生，無緣得到過去無數諸佛，以及現在賢劫千佛中猶
如白蓮般崇高的怙主──釋迦牟尼佛的親自調伏。那位使我們最初萌發剎那的
善心，為我們開示圓滿無誤之道，使我們最終能獨立自主地向著一切智地邁
8 進，把我們轉變成可造之器，簡言之，不斷引導我們遠離無邊過失，而將我們
安置在無邊吉祥中的，是我們恩德無比的吉祥上師正士，直呼名諱，即至尊降
巴丹增成烈嘉措貝桑波（慈氏持教事業海吉祥賢）。

儘管我等之輩生性剛強難調，但還是有幸在殊勝修行處阿蘭若曲桑日錯

---

[1] 根據格魯派耳傳系統的說法，修行者的根本上師具有四相，此名即涵蓋此四相：「上師」指修行者的根本上師；「善慧」指宗喀巴‧洛桑扎巴（善慧名稱，1357～1419）；「能仁」即釋迦牟尼佛；「金剛持」即密宗百部之主。詳情請參考本書「第五天」中有關資糧田的部份。

[2] 佛的身、語、意三密，以非凡夫境界故，稱之為「密」。

[3] 小乘涅槃的異名。

[4] 三有的快樂。三有即欲有、色有、無色有，為三界異名。

[5] 世間名利得失名為八法，即八風：「利」謂受用圓滿，「無利」謂受用貧乏；無病心安為「樂」，與此相違為「苦」；眾人輾轉稱讚為「稱」，輾轉譏笑為「無稱」；他人面譽為「譽」，當面惡言為「毀」。世人對此八風順者貪著，逆者瞋惱，乃是執著現世的明顯標誌，真正的修行人應當斷此貪瞋得失之心，作平等觀而行於捨。

[6] 此頌隱含有帕繃喀大師的法名：降巴丹增成烈嘉措（慈氏持教事業海，1878～1941）。

བྱམས༷་སྙིང་ཐེག་པ༷་མཆོག་གིས་ཉི་མཐའ་བཅོམ། །
སྲིད་བདེར་མ་ཆགས་བསླབ་གསུམ་རྒྱལ་བསྟན༷་འཛིན༷། །
བཟང་པོའི་འཕྲིན༷་ལས༷་ཆོས་བརྒྱད་དྲི་མས་དབེན། །
བདེ་ལེགས་རྒྱ༷་མཚོ༷འི་འབྱུང་གནས་མགོན་དེར་འདུད། །
གང་དེའི་ཞལ་ལུང་ནད་བརྒྱ་དྲུང་འབྱིན་སྨན། །
ཡོན་ཏན་རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས་གསུང་གི་མཚོ། །
བྱིས་བློའི་སྣོད་དུ་ཆུད་མིན་འོན་ཀྱང་འདིར། །
བརྗེད་པར་ཕངས་བློས་ཆ་ཙམ་འགོད་ལ་བརྩོན། །

གདམས་པ་སྟོན་པའི་སྟོན་འགྲོ།

དེ་ལ་འདིར་སྟོན་བྱུང་བའི་སངས་རྒྱས་གྲངས་མེད་དཔག་ཏུ་མེད་པ་རྣམས་དང་། བསྐལ་བཟང་འདིའི་འདྲེན་མཆོག་སྟོང་གི་དབུས་ན་པད་དཀར་ལྟར་མཛེ་བའི་མགོན་པོ་དེས་ཀྱང་སྐུ་དངོས་ཀྱིས་འདུལ་བར་མི་ནུས་པའི་བདག་སོགས་སྐལ་དམན་གྱི་འགྲོ་བ་མཐའ་དག་ལ་དང་པོར་རྣམ་པར་དཀར་བའི་བློ་སྐད་ཅིག་ཙམ་ཚུན་ཆད་སྐྱེ་རུ་བཙུག་པ་ནས་བཟུང་། རྟེན་བཟང་ལ་བཞག་སྟེ་ཚང་ལ་མ་ནོར་བའི་ལམ་བསྟན་པས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་སར་བགྲོད་པ་ལ་རང་དབང་དུ་བྱེད་པའི་བར། མདོར་ན་ཉེས་རིགས་མཐའ་ཡས་པ་ལས་ནི་ཡང་ནས་ཡང་དུ་དྲངས། ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་དངོས་པོ་མཐའ་ཡས་པ་ལ་ནི་ཉེ་བར་འགོད་པར་མཛད་པའི་བཀའ་དྲིན་ཅན་མཚུངས་མེད་དཔལ་ལྡན་བླ་མ་དམ་པ་དོན་གྱི་སྐད་དུ་མཚན་ནས་སྨོས་ཏེ་ཝཛྲ་བཙུན་བྱམས་པ་བསྟན་འཛིན་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཚོ་དཔལ་བཟང་པོ་མཆོག་ནས་གྲུབ་པའི་གནས་མཆོག་དབེན་གནས་ཆུ་

，從大師那裡領受到大乘法語的喜宴。那次法會始於鐵雞年七月晦日，歷時二十四天。

蒞臨法會的聽眾逾七百人，他們分別來自三大寺[7]、衛藏[8]及多康[9]地區，其中包括三十位活佛[10]和許多三藏法師，他們就像求水的乾渴者，長途跋涉前來只為了一個目的：能嚐到大師的語教甘露。

那次法會，大師是將三部論合起來講而賜予我們「經驗引導」[11]的。這三部論是：《菩提道次第明晰引導文殊口授》[12]，此論傳承又分二派：廣法「中傳派」和略法「南傳派」；《速道明晰引導》[13]；上士道「自他相換」章中的《修心七義》[14]。在講授各節文義時，大師還加上許多譬喻、能立的正理、稀有的故事及可信的經教，並以耳傳的教授來作修飾。所以，這些教授就連初學之人也能很容易地理解，適合於上、中、下各種根器的修行人。由於大師所說都是
9 來自他本人的經驗，所以當我們將這些教授用於實修時，自心就容易調柔而且受益良多。

法會中，大師時而令我們大笑以驅散我們的昏沉和瞌睡，時而又令我們不由自主地流淚。由於被恐懼和出離心所壓倒，我們有時會情不自禁地想：「我為什麼不從現在起就捨棄現世，只修正法呢？」這些例子說明大師的說法方式是極其殊勝的，所以沒有人能把大師的開示完整無缺的記錄下來。然而，如果將這些來自經驗的教授要點遺忘掉，那是件多麼可惜的事啊！所以我把自己所能回憶起來的都寫了下來。

10 後來大師本人也指示我說：「由於未必有機會再為法會中未聽明白的那些人另作講解，而且雖然記筆記的人很多，卻又未必全面與可靠，所以把你所能

[7] 藏傳佛教格魯派最主要的三座寺院：甘丹寺、哲蚌寺和色拉寺。
[8] 衛指前藏；藏指後藏。
[9] 青海與西康地區。
[10] 藏文原意為「化身」，現沿用漢地俗稱。
[11] 此為四類引導的一種，詳見本章之末。
[12] 作者為第五世達賴喇嘛昂旺洛桑嘉措（語自在善慧海，1617～1682）。
[13] 作者為第二世班禪喇嘛洛桑耶協（善慧智，1663～1737）。
[14] 本書教授原由金洲大師（十世紀晚期～十一世紀早期）、阿底峽尊者（982～1054）等口耳相傳，十二世紀之後方才普傳和有本文流通。本書第 II 冊的附錄中收有經帕繃喀大師編輯整理的《修心七義根本文》及簡注。

བཟང་རི་ཁྲོད་དུ། དམུ་རྒོད་གདུལ་དཀའི་སྐྱེ་བོ་མི་བསྲུན་པ་བདག་ལྟ་བུས་ཀྱང་ཐེག་མཆོག་གི་གདམས་ཀྱི་དགའ་སྟོན་སྤྱོད་པའི་དུས་བཟང་པོ་ལྕགས་བྱ་སྟོན་ཟླ་ར་བའི་གནམ་གང་ཉས་དབུ་བརྩམས་ཏེ་ཉིན་ཉེར་བཞིའི་རིང་། གདན་ས་ཆེན་པོ་གསུམ་དང་། དབུས་གཙང་། མདོ་ཁམས་བཅས་ནས་སློབ་པས་རྒྱ་དོན་དུ་གཉེར་བ་བཞིན་གསུང་གི་བདུད་རྩི་སྤྱོད་བ་ཁོ་ནའི་ཆེད་དུ་དཀའ་སྤྱད་ཆེན་པོས་ལྷགས་པའི་བླ་སློབ་བཅུ་ཕྲག་གསུམ་དང་། སྡེ་སྣོད་འཛིན་པ་དུ་མ་དང་བཅས་ཚོགས་པ་བརྒྱ་ཕྲག་བདུན་བཀལ་བ་ལ། བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་དམར་ཁྲིད་འཇམ་དཔལ་ཞལ་ལུང་གི་ཁྲིད་རྒྱུན་རྒྱས་པ་དབུས་བརྒྱུད་ལུགས་དང་། བསྡུས་པ་ལྷོ་བརྒྱུད་ལུགས། སྨུར་ལམ་དམར་ཁྲིད། སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་བདག་གཞན་མཉམ་བརྗེའི་སྐབས་བློ་སྦྱོང་དོན་བདུན་མ་བཅས་སྦྲགས་པའི་ཉམས་ཁྲིད་སྩལ་བ་ལས། དེ་དག་གི་སྐབས་དོན་གྱི་ཆ་ཤས་རེ་རེ་ནས་ཀྱང་མཆོན་བྱེད་ཀྱི་དཔེ་དང་། སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ། ངོ་མཚར་བའི་གཏམ་རྒྱུད། ཡིད་ཆེས་པའི་ལུང་དང་བཅས་ཏེ་སྙན་བརྒྱུད་ཀྱི་མན་ངག་གིས་བརྒྱན་ནས་གསུངས་པས། ལམ་དང་པོ་པ་རྣམས་ལ་གོ་བདེ་ཞིང་རབ་འབྱིད་ཐ་གསུམ་གྱི་བློར་འཚམས་པ། ཉམས་མྱོང་རྒྱུད་ཐོག་ཏུ་ཁེལ་བས་ཡིད་འཕྲུལ་སླ་ཞིང་སེམས་ལ་ཕན་པ། སྐབས་རེ་རྒོད་བྲོ་བས་གཉིད་རྨུགས་བྱེད་འཐིབས་སངས་ཤིང་། རེས་འགར་དུ་བྲོ་བས་མཆི་མ་དབང་མེད་དུ་འབྱིན་དགོས་པ་དང་། གཞན་དག་ཏུ་འཇིགས་ཤིང་ཡིད་འབྱུང་བས་ད་ལྟ་རང་ནས་ཚེ་བློས་བཏང་གིས་ཉམས་ལེན་ཁོ་ན་བྱས་ནས་ཅིའི་ཕྱིར་མི་འདུག་སྙམ་དུ་བཟོད་གླགས་མེད་པའི་བློ་ངེས་པར་འགྱུར་བ་ལྟ་བུས་མཆོན་འཆད་རྩོལ་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་གསུང་བཤད་མཐའ་དག་པ་ནི་བྲི་བར་ག་ལ་ནུས། འོན་ཀྱང་ཉམས་མྱོང་རྒྱུད་ཐོག་ཏུ་འགེལ་བའི་མན་ངག་གི་གནད་འགག་རྣམས་བརྗེད་ན་ཤིན་ཏུ་ཕངས་པས་རང་བློས་གང་སྤྱོབས་ཤིག་ཟིན་བྲིས་སུ་བཀོད་པར། རྗེས་སུ་རྗེ་བླ་མ་མཆོག་ནས་ཀྱང་། ཆོས་གྲྭ་དུ་མ་ངེས་པ་རྣམས་ལ་ངོས་ནས་ཟུར་དུ་འཆད་པར་དགའ་ཞིང་། ཟིན་བྲིས་འདེབས་

肯定下來的做個記錄吧！」此外，為了對其他想作實修的朋友有所幫助，看到本書就像是看到大師言教的代替品一樣，我力求不加任何篡改而將大師的言教編輯成文。

第一天 糾正動機與觀察所修之法

12 （作為引導的加行，無等法王帕繃喀大師首先開示如何糾正我們的聽法動機。） 哦！是啊！正如三界法王宗喀巴大師[1]所說：

「暇身勝過如意寶，唯有今生始獲得。
難得易失如空電，思已則覺世間事，
縱勞無益如揚糠，故應晝夜取堅實。
至尊恩師如是修，欲解脫者如是行。」[2]

從無始以來直至現在的一切生中，我們在輪迴中沒有哪一種痛苦未曾經歷過，也沒有哪一種快樂未曾享受過。雖然受取過那麼多的身體，但它從來不曾使我們獲得任何真正有價值的東西。如今值此獲得清淨暇滿身之際，我們必須要作一些有真正價值的事。[3]

我們在不作觀察的時候，對獲得這樣的妙身，一點也感覺不到特別的欣喜，還不如得到一、二兩銀子感到更高興些；對於浪費我們的暇滿，一點也不覺得惋惜，還不如失去一、二兩銀子感到更可惜些。

然而，我們所得的這個身體，其價值遠勝如意摩尼寶十萬倍！如果將如意
13 摩尼寶洗三次，擦三次使之乾淨後，安置在幢頂上作供養，那麼衣食等現世的

---

[1] 藏文中對宗喀巴大師有許多尊稱，例如：傑仁波切（大寶）、絳貢宗喀巴（文殊怙主宗喀巴）、傑宗喀巴（師尊宗喀巴）、傑尊湯吉欽巴（至尊一切智）等。為方便讀者，現統一譯作宗喀巴大師。

[2] 引自《菩提道次第攝頌》。

[3] 直譯為「取心要」。

མི་མང་ཡང་ཆ་ཚང་བ་དང་། ཡིད་བརྟན་རུང་བ་དཀའ་བས་ཁྱོད་ཀྱིས་གང་ངེས་པ་རྣམས་ཟིན་བྲིས་ཐོབས་ཤིག་ཅེས་བཀའི་གནང་བ་ཕེབས་པ་དང་། སྒྲུབ་པ་ལྟར་ཡིན་འདོད་པའི་གྲོགས་གཞན་ཡང་བླ་མའི་གསུང་གི་ཚབ་མ་ལྟ་བུར་ཕན་དུ་རེ་བའི་བློས་བཅོས་ལྷད་མེད་པར་དགོད་པར་བྱའོ༔ ༔

༄ དེ་ལ་ཉིན་དང་པོར། མཚུངས་མེད་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་ཞལ་སྔ་ནས་ཁྲིད་ཀྱི་སྔོན་འགྲོ་ཀུན་སློང་འཆོས་པ་ནས་བརྩམས་ཏེ་འདི་ལྟར་གསུངས་ཏེ། འོ་ལགས་སོ། ཁམས་གསུམ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་ལས། དལ་བའི་རྟེན་འདི་ཡིད་བཞིན་ནོར་ལས་ལྷག །འདི་འདྲ་རྙེད་པ་ད་རེས་ཙམ་ཞིག་ཡིན། །རྙེད་དཀའ་འཇིག་སླ་ནམ་མཁའི་གློག་དང་འདྲ། །ཚུལ་འདི་བསམས་ནས་འཇིག་རྟེན་བྱ་བ་ཀུན། །སྦྲུན་པ་འཕྱུར་བ་བཞིན་དུ་རྟོགས་གྱུར་ནས། །ཉིན་མཚན་ཀུན་ཏུ་སྙིང་པོ་ལེན་པ་དགོས། །རྣལ་འབྱོར་ངས་ཀྱང་ཉམས་ལེན་དེ་ལྟར་བྱས། །ཐར་འདོད་ཁྱེད་ཀྱང་དེ་བཞིན་བསྐྱངས་འཚལ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རང་ཅག་ཚེ་རབས་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་འཁོར་བ་ན་སྡུག་བསྔལ་འདི་མ་མྱོང་བྱ་བ་དང་། བདེ་སྐྱིད་ཀྱང་འདི་མ་སྤྱད་བྱ་བ་གཅིག་ཀྱང་མེད་པར་ལུས་ཇི་སྙེད་ཅིག་བླངས་ཀྱང་སྙིང་པོ་ལོན་པ་གཅིག་ཀྱང་མ་བྱུང་ལ། ད་རེས་ཀྱི་སྐབས་འདིར་དལ་འབྱོར་གྱི་རྟེན་རྣམ་པར་དག་པ་ཐོབ་པ་འདི་ལ་སྙིང་པོ་ལོན་པ་ཞིག་བྱ་དགོས་ཏེ། རང་ཅག་རྣམས་ཀྱིས་མ་བརྟག་མ་དཔྱད་པའི་ཚེ་འདི་ལྟ་བུའི་རྟེན་བཟང་པོ་རྙེད་པ་ལ་དགའ་ཚོར་ཅི་ཡང་མེད་ཅིང་། དེ་ལས་དངུལ་སྲང་གང་དོ་རྙེད་པ་ལ་དགའ་ཚོར་ཆེ་བ་ཙམ་དུ་བརྩི་བ་དང་། དལ་འབྱོར་སྟོང་ཟད་དུ་སོང་བ་ལ་ཕངས་སེམས་ཙུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པར། དེ་ལས་དངུལ་སྲང་གང་དོ་བོར་བ་ཕངས་སེམས་ཆེ་བར་བྱེད་འདུག་སོད༔ རང་རེས་ཐོབ་པའི་རྟེན་འདི་ནི་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་འབུམ་འགྱུར་ལས་ཀྱང་ལྷག་པ་ཡིན་ཏེ། ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་དེ་བཀྲུ་བ་གསུམ་དང་། ཕྱི་བ་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་དག་པར་

快樂都能不勞而獲。但是即便獲得這樣的如意摩尼寶一百個、一千個、一萬個甚至十萬個，它們也無法使我們後世不入惡趣，而這還只是暇滿身所能為我們辦到的最小利益。

依賴此暇滿身，如果我們想要不入惡趣，它就能為我們辦到。同樣地，如果我們想成就梵天、帝釋等身，它也能為我們辦到。不僅如此，我們現在沒有獲得解脫與一切智位，僅僅是因為我們未去修罷了，事實上，依靠此身同樣能辦到。尤其是用別的方法[4]需要修三大阿僧祇劫才能獲得的雙運金剛持位[5]，依靠此身卻能在濁世短暫的一生中獲得成就。

14 我們現在的人身遠勝於十萬俱胝個如意摩尼寶，所以如果這樣的妙身得到後又白白浪費的話，那將比白白扔掉十萬俱胝個如意摩尼寶更為可惜，再沒有比這個更虧損、更愚癡、更自欺的事了！怙主寂天曾說：

「得此閑暇身，我若不修善，
自欺莫勝此，亦無過此愚。」[6]

如果我們想取心要，必須就從現在開始。這有兩個原因：死決定與死期不定。舉例來說，我們現在參加法會的這些人，一百年後恐怕一個也不在了。以前，我們的大師釋迦牟尼佛，雖多劫修集二種資糧，獲得如金剛般堅固的身體，但末了還是顯現出涅槃相。後來印度、西藏的智者、成就師、譯師、班智達等

[4] 指顯教波羅密多乘。
[5] 密宗專用名詞，意同佛位。
[6] 引自《入菩薩行論》。

བྱས་ཏེ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་རྩེར་མཆོད་ན་ཟས་གོས་སོགས་ཆེ་འདིའི་བདེ་སྐྱིད་འབད་མེད་དུ་འབྱུང་ཞིང་། དེ་ལྟ་བུའི་ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་བརྒྱ་སྟོང་ཁྲི་འབུམ་རྙེད་ཀྱང་། དེས་རྟེན་འདིའི་སྟེང་ནས་བསྒྲུབ་རྒྱུའི་དོན་ཆུང་ཤོས་ཕྱི་མ་ངན་སོང་དུ་མི་འགྲོ་བའི་ཐབས་ཙམ་ཡང་བྱེད་ནུས་པ་མིན་ལ། རྟེན་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་ཕྱི་མ་ངན་སོང་དུ་མི་འགྲོ་བ་ཞིག་བྱེད་ནའང་འདིས་བྱེད་ནུས། དེ་བཞིན་དུ། ཚངས་པ་དང་། བརྒྱ་བྱིན་ལ་སོགས་པའི་རྟེན་ཞིག་བསྒྲུབ་འདོད་ནའང་འདིས་སྒྲུབ་པར་ནུས་པ་དང་། མངོན་དགའ་དང་། བདེ་བ་ཅན་དང་། དགའ་ལྡན་སོགས་དག་པའི་ཞིང་ཁམས་སུ་འགྲོ་བར་འདོད་ནའང་རྟེན་འདིའི་སྒོ་ནས་སྒྲུབ་ནུས་པ་དང་། དེར་མ་ཟད་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གོ་འཕང་ཡང་རང་གིས་མ་བསྒྲུབ་པ་མ་གཏོགས་རྟེན་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲུབ་ནུས་པ་དང་། ཁྱད་པར་དུ་ཡང་གཞན་དུ་བསྐལ་ཆེན་གྲངས་མེད་གསུམ་དུ་བསྒྲུབ་དགོས་པའི་ཟུང་འཇུག་རྡོ་རྗེ་འཆང་གི་གོ་འཕང་མཆོག་དེ་ཡང་རྟེན་འདི་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་སྙིགས་དུས་ཀྱི་ཚེ་ཐུང་གཅིག་ལ་སྒྲུབ་ནུས་ཤིང་། ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་བྱེ་བ་འབུམ་ཕྲག་ལས་ཀྱང་ལྷག་པ་ཡིན་པས། དེ་ལྟ་བུའི་རྟེན་འདི་ཐོབ་ནས་དོན་མེད་ཆུད་ཟོས་སུ་བཏང་ན། ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་བྱེ་བ་འབུམ་ཕྲག་ཆུད་ཟོས་སུ་བཏང་བ་ལས་ཀྱང་ཆེས་ཕངས་པས། དེ་ལས་གྱོང་ཆེ་བ་དང་། དེ་ལས་རྨོངས་པ་དང་། དེ་ལས་རང་གིས་རང་བསླུས་ཚབས་ཆེ་བ་མེད་དེ། མགོན་པོ་ཞི་བ་ལྷས། འདི་འདྲའི་དལ་བ་རྙེད་གྱུར་ནས། །བདག་གིས་དགེ་གོམས་མ་བྱས་ན། །འདི་ལས་བསླུས་པ་གཞན་མེད་དེ། །འདི་ལས་རྨོངས་པའང་གཞན་མེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

སྙིང་པོ་ལེན་པ་ལ་ཡང་ད་ལྟ་ཉིད་ནས་བརྩོན་དགོས་ཏེ། དེ་ལ་མ་བརྩོན་ན་འཆི་བར་ངེས་ཤིང་ནམ་འཆི་ཆ་མེད་པ་ཡིན། དེ་ཡང་ད་ལྟ་རང་རེ་ཚོས་གྲལ་དུ་ཡོད་པ་འདི་དག་ཀྱང་ལོ་བརྒྱ་སོང་བ་ན་གཅིག་ཀྱང་ལུས་པར་མི་འགྱུར་ལ། སྟོན་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་བསྐལ་པ་མང་པོར་ཚོགས་གཉིས་ཀྱིས་བསྐྲུན་པའི་རྡོ་རྗེ་ལྟ་བུའི་སྐུ་བརྙེས་པའང་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་ཚུལ་

也已全都示現涅槃相，只剩下一個名字供後人說：「某某時代有某某大師在世。」現在我們在任何地方，都無法指著某個人說：「此人從很久以來一直未死而活到了今天。」當然我們也不應該有這樣的指望。既然如此，我又怎麼會成為唯一的例外呢？

不僅死亡是決定的，而且死期還是不定的。我們之中沒有人能肯定地說，明年此時，自己是否還穿著三法衣住在人群當中。明年這個時候，我們或許已
15 經投生在畜生中，身上披著長長的毛、頭上長著豎起的角；也許已經投生在餓鬼中，連一滴水都得不到；也恐怕已經投生在地獄中，正受著寒、熱、燒、煮的痛苦；這一切都難保不會發生。

心相續在死後是不會就此中止結束的，我們必須不斷地再次受生，而所生之地不外乎善趣與惡趣二個地方。倘若我們受生在無間地獄，那麼我們的身體將與烈火區分不出來。即使是生在地獄中痛苦最輕的「等活地獄」，每天也要受死一百次又活一百次等等的苦楚。現在我們把手放入火中一會兒都無法忍受，又怎能忍受那樣的大苦呢？地獄中所受的苦與我們現在這個身上所受的苦是一樣的，不要認為它會變得輕一些。如果生在餓鬼中的話，多年之中將連一滴水都難以得到，我們現在視禁食齋[7]等為畏途，又怎能忍受投生在餓鬼中的
16 苦呢？假如受生在畜生中的話，以狗為例，仔細研究一下牠的住所、牠是如何覓食的、以及通常牠能獲得怎樣的食物等等，然後設想一下，一旦受生為狗，我們又該如何忍受這般痛苦呢？

我們總喜歡把惡趣想成是極為遙遠的地方，但事實上惡趣與我們之間的距

---

[7] 通常與十一面大悲觀自在儀軌合修，俗稱「觀音齋」。以兩天為一期，第一天僅食一餐，第二天則斷絕一切飲食，最嚴格的作法，則連口水也不下嚥。

བསྟན༑ དེའི་རྗེས་སུ་བྱོན་པའི་འཕགས་བོད་ཀྱི་མཁས་གྲུབ་ལོ་པཎ་རྣམས་ཀྱང་དེ་དང་དེ་བྱུང་ངོ་ཞེས་པའི་མིང་ཙམ་ལས་མ་ལུས་པར་ཞི་བར་གཤེགས་པའི་ཚུལ་བསྟན་ཟིན་ལ། མདོར་ན་འདི་ཉིད་མ་ཤི་པར་ལུས་པའོ་ཞེས་པའི་མཚན་གཞི་ད་ལྟ་གང་ནའང་སྟོན་རྒྱུ་མེད་ཅིང་། དེ་ལྟ་བུའི་རེ་བའང་བྱུར་མེད་པས་རང་གཅིག་པུ་ག་ལ་སྡོད། འཆི་བར་ངེས་པ་དེ་ལྟར་མ་ཟད་ནམ་འཆི་ལ་ངེས་པ་མེད་དེ། སང་ཕོད་ད་ཚོད་ཙམ་ན་རང་མི་ཡུལ་འདིར་ལུས་ལ་ཆོས་གོས་རྣམ་གསུམ་གྱོན་ནས་བསྡད་ཡོད་དམ། ཡང་ན་སང་ཕོད་ད་ཚོད་རང་དུད་འགྲོར་སྐྱེས་ནས་ལུས་ལ་སྤུ་ཞོལ་ལེ་བའམ། མགོ་ལ་རྭ་ཅོ་ཟེང་ངེར་གནས་ཡོད་དམ། ཡང་ན་ཡི་དྭགས་ལྟ་བུར་སྐྱེས་ནས་ཟས་ཆུ་ཐིགས་ཙམ་ཡང་མ་རྙེད་པར་བསྡད་ཡོད་དམ། ཡང་ན་དམྱལ་བར་སྐྱེས་ནས་ཚ་གྲང་བཙོ་སྲེག་གི་སྡུག་བསྔལ་མྱོང་གིན་ཡོད་ངེས་པ་མེད་ལ། འཆི་བའི་རྗེས་སུ་རིག་པ་རྒྱུན་ཆད་དེ་མི་འགྲོ་བས་སྐྱེ་བ་ཞིག་ལེན་དགོས། སྐྱེ་ས་དེ་ཡང་བདེ་འགྲོ་དང་ངན་འགྲོ་གཉིས་ལས་མེད། གལ་ཏེ་མནར་མེད་ཀྱི་དམྱལ་བར་སྐྱེས་ན་མེ་དང་ལུས་དབྱེར་མེད་དུ་གནས་དགོས་པ་དང་། དེ་ལས་དྲག་ཤོས་ཡང་སོས་ལྟ་བུར་ཉིན་རེ་ལ་ཤི་ཐེངས་བརྒྱ་དང་གསོན་ཐེངས་བརྒྱ་ལ་སོགས་པས་མནར་བར་འགྱུར་ན། ད་ལྟ་རང་རེ་ལག་པ་མེར་བཙུག་པ་ཙམ་ཡང་མི་བཟོད་ན་དེར་ཇི་ལྟར་བཟོད༑ དེ་དག་ཏུ་སྡུག་བསྔལ་མྱོང་བ་ཡང་ད་ལྟའི་ལུས་འདིའི་སྟེང་དུ་མྱོང་བ་ལྟར་ཡིན་གྱི། འདི་འདྲ་མིན་པའི་མྱོང་ལུགས་ལས་སླ་མོ་ཞིག་ཨེ་ཡོད་སྙམ་ན་ནི་དེ་འདྲ་མེད། དེ་བཞིན་དུ་ཡི་དྭགས་སུ་སྐྱེས་ན་ལོ་མང་པོར་ཆུ་ཐིགས་གཅིག་ཙམ་ཡང་མི་རྙེད་པ་ཡོད། ད་ལྟ་སྨྱུང་གནས་སྨྱུང་བ་སོགས་ཀྱང་དཀའ་ལས་སུ་བྱེད་ན་དེར་སྐྱེས་ཚེ་ཇི་ལྟར་བཟོད། དུད་འགྲོ་ལ་ཡང་ཁྱི་ལྟ་བུར་མཚོན་ན། སྡོད་གནས་དང་། ཟས་ཚོལ་ལུགས། ཇི་ལྟར་རྙེད་པ་སོགས་ཞིབ་ཏུ་དཔྱོད་དང་དེར་གྱུར་ཚེ་ཇི་ལྟར་བྱེད་བཟོད་ཐབས་ཨེ་འདུག དེ་ཡང་ངན་སོང་ཞེས་པ་དེ་ཐག་རིང་པོ་ཞིག་ཡིན་སྙམ་སྟེ། ངན་སོང་དང་རང་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ཆོད་པ་དབུགས་བྱུ་བྱུ་འདི་ཙམ་ཡིན།

離僅在呼吸之間。在不作觀察的情況下，我們似乎不大會擔心自己將墮入惡趣，我們常對自己說：「畢竟我平時還能持戒，也能唸唸經。至於罪嘛，我從未做過殺人打馬[8]這樣的大惡。」然而這只是不善於觀察而導致的自欺。如果認真加以思考，我們可以發現，入不入惡趣是不能由我們自己決定的，而是取決於我們所造的業。我們相續中有很多業，善與不善混在一起。哪種業力量最大，臨死前就會被愛、取[9]所觸發。如果我們檢查一下我們現在相續中哪種業力量大的話，我們會發現多半是不善業的力量大。

業力的大小，與造業的動機、正行及結行等強弱有關。因此，即便是我們認為很小的不善業，實際上也會變成很大的惡業。譬如說，雖然只用一個詞去罵自己的弟子，如果責罵的動機是帶有很大的瞋恚，罵又罵得極為惡毒、粗魯，最後又生起很大的傲慢。這樣的話，加行、正行、結行三者都做得很「圓滿」。另以殺虱子為例，如果以極強的瞋心動機，殺的時候先用手指擠壓虱子，折磨
17 牠很長一段時間，再將它殺死，最後又沾沾自喜地想：「這下我感到好多了。」
這樣的不善業也會變得很有力量。

另一方面，我們總感覺自己所做的善業力量很大，但實際上卻非常微弱。善業要成為大力的善業，加行動機、正行與結行迴向等各方面都必須清淨才行。關於我們做善時最初的動機，故且不論是否出自最上的菩提心和中等的出離心，恐怕就連最下的希求後世之心都很少見。在通常的情況下，我們首先想到的是，希望能實現現世安樂的意願，然而任何想達到這些目的的發願全部是

[8] 藏人公認的大罪惡。
[9] 十二緣起支中的第八、第九支。

མ་བརྟགས་མ་དཔྱད་པའི་ཚོ་ན་རང་རེ་ངན་སོང་དུ་རང་འགྲོ་དོགས་མེད། སྡོམ་པ་འདྲ་ནི་བསྲུངས༑ ཁ་ཏོན་འདྲ་ཡང་བྱས། སྡིག་ཟེར་བ་མི་བསད་ཧ་བསྐྱིལ་ལྟ་བུའི་སྟོབས་ཆེན་ནི་ཅི་ཡང་མ་བྱས་སྙམ་པ་ཡོད་མོད་ཀྱང་། ཞིགས་པར་མ་བརྟགས་པའི་སྐྱོན་ཡིན། བསམ་བློ་ཞིབ་ཏུ་བཏང་ན་ངན་འགྲོར་འགྲོ་མི་འགྲོ་རང་ལ་རང་དབང་མེད། ལས་ལ་རག་ལས་ཤིང་། རང་རེའི་རྒྱུད་ལ་དགེ་མི་དགེའི་ལས་འདྲེས་མར་ཡོད་ཀྱང་ལས་གང་སྟོབས་ཆེ་བ་ཞིག་ལ་འཆི་ཁར་སྨིན་ཞིན་གྱིས་གསོས་འདེབས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཉིད་རང་རྒྱུད་ལ་གང་སྟོབས་ཆེ་བ་བརྟག་ན་མི་དགེ་བ་རང་སྟོབས་ཆེ་ཞིང་། སྟོབས་ཆེ་ཚུལ་ནི་ཀུན་སློང་དང་སྦྱོར་བ་མཇུག་རྣམས་ཤུགས་དྲག་ཞན་ཡིན་པས། རང་རེས་མི་དགེ་བ་ཆུང་ངུ་ཞིག་ལས་མ་བྱས་སྙམ་པ་ཚོ་ཡང་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོར་འགྱུར་ཏེ། དཔེར་མཚོན་ན། དགེ་ཕྱུག་ལྟ་བུར་གཏམ་བཤད་ཚིག་གཅིག་གཏོང་ནའང་། ཞེ་སྡང་དྲག་པོས་ཀུན་ནས་སློང་། སྦྱོར་བ་ཡང་ཚིག་ངན་གནད་ལ་གང་ཕོག་ཤིན་ཏུ་རྩུབ་མོ་སྨྲས༑ མཇུག་ཏུ་ཡང་ང་རྒྱལ་དང་ཁེངས་སེམས་ཆེན་པོ་བྱས་པས་སྦྱོར་དངོས་རྗེས་གསུམ་ནས་སྤྲུས་དག་པོ་ཞིག་ཡོད། གཞན་ཡང་ཤིག་བསད་པ་ལྟ་བུར་ཡང་ཀུན་སློང་ཞེ་སྡང་ཤིན་ཏུ་དྲག་པོ་བྱས༑ སྦྱོར་བ་མཇུབ་མོས་མཉེད་པ་སོགས་སྡུག་ལས་ཡུན་རིང་བཏང་ནས་མཐར་གསོད་པ་སོགས་བྱེད། མཇུག་ཏུ་ཡང་ཕན་པོ་བྱུང་སྙམ་པ་སོགས་རློམས་སེམས་ཆེན་པོ་བྱས་པས་མི་དགེ་བ་ཤིན་ཏུ་སྟོབས་དང་ལྡན་པར་སོང་། དགེ་བ་ནི་སྟོབས་ཆེན་ཞིག་བྱས་ཡོད་སྙམ་པ་རྣམས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་མཐུ་ཆུང་སྟེ། དགེ་བ་སྟོབས་ཆེན་དུ་འགྲོ་བ་ལ། སྦྱོར་བ། ཀུན་སློང་། དངོས་གཞི༑ མཇུག་བསྔོ་བ་སོགས་རྣམ་དག་ཞིག་དགོས་རྒྱུ་ལ། རང་རེས་བྱས་པའི་དགེ་བ་ལ་ནི་དང་པོ་ཀུན་སློང་རབ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་། འབྲིང་ངེས་འབྱུང་གི་བློ་ལྟ་ཅི། ཐ་མ་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མ་དོན་གཉེར་གྱི་བསམ་པ་ཙམ་ཡང་དཀོན་པར་སྣང་སྟེ། དང་པོ་ནས་ཕལ་ཆེར་གྱིས་ཚེ་འདི་སྣང་གི་བསམ་དོན་འགྲུབ་པ་སོགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་སྨོན་ལ། དེ་དག་གང་འགྲུབ་ཕྱིར་སྨོན་པའི་དོན་ནི་

罪業。正行也多不清淨，修法又缺乏熱忱，即便用念珠唸一圈「嘛呢」[10]都難
以專心致志，不是瞌睡就是散亂，連好好唸一遍《兜率天眾頌》[11]都很困難；
18 結行中的迴向發願也多半流於現世這一方面。所以，我們自以為很大的善，實
際上卻極微弱。有些人加行不清淨，有些人動機和結行不清淨，更有人這三者
都不清淨。

由於我們相續中不善業的力量很大，因此只有不善業會在臨終時被觸發。一旦被觸發，那麼下輩子去的地方也就只有惡趣。所以可以肯定地說，我們下輩子幾乎都將投生在惡趣之中！

現在我們當中有許多人，喜歡跑到據說有神通的上師那裡，去求卦、求預言和推算，詢問自己後世將生在何處。那上師如果說好，便覺得放心；如果說不好則會感到害怕。然而這豈是保信之法！我們根本沒有必要靠打卦、預言、推算去瞭解後世將到何處去。大悲大師釋迦佛早就在珍貴的經典裡對此作了授記，印度、西藏的眾多班智達、大成就者也都作了授記。譬如，聖龍猛在《寶鬘論》中說到：

「不善感諸苦，如是諸惡趣；
善感諸樂趣，諸生獲安樂。」

所以，我們現在雖然不能以現量決定後世將往何處，但由於佛能如實觀見
「極不現事」[12]，因此我們可以依靠佛的聖言量用「信解比量」來獲得決定。
19 我們投生惡趣幾乎是肯定的，既然這樣，就應該馬上去尋找一種能夠使我們免
於受生惡趣的方法；而想要從惡趣中解脫出來，就必須找到有能力救護我們的

[10] 即「嗡嘛呢叭咪吽」，漢地習稱為「六字大明咒」。

[11] 依宗喀巴大師修上師瑜伽法之一種，最初由宗喀巴大師傳授予喜饒僧格（慧獅，?～1445），後由桑結耶協（佛智，1525～1591）寫成文字。

[12] 業果之理只有佛的瑜伽現量才能親見，凡夫只能以「聖教量」來作觀察。

ཐེག་ལམ་ཁོ་ན་ཡིན། དངོས་གཞི་ཡང་གཙང་རིས་པའི་སྤྲོ་སེང་དེ་བ་མེད་དེ། མ་ཧི་ཕྲེང་སྐོར་གཅིག་འདོན་པའི་རིང་ཙམ་ལ་ཡང་སེམས་རྣལ་དུ་མི་གནས། གཉིད་དང་། རྣམ་གཡེང་ཤ་སྟག་ཡིན། དགའ་ལྡན་ལྷ་བརྒྱ་མ་ཚར་གཅིག་འདོན་པའི་རིང་ལ་ཡང་ཡག་པོ་བྱེད་དཀའ། མཇུག་ཏུ་ཡང་བསྔོ་སྨོན་ཚོ་འདི་པར་ཤོར་བས། དེས་ན་དགེ་བ་ནི་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱས་ཡོད་སྙམ་པ་ཚོ་ཡང་སྟོབས་ཆུང་དུ་ལས་མེད། འགའ་ཞིག་ནི་སྦྱོར་བས་མ་དག་ལ། འགའ་ཞིག་ནི་ཀུན་སློང་དང་མཇུག་གིས་མ་དག་པ། འགའ་ཞིག་ཚང་མ་མ་དག་པ་ཤ་སྟག་ཡིན་པས་རང་རེའི་རྒྱུད་ལ་མི་དགེ་བའི་ལས་རང་སྟོབས་ཆེ་བས་འཆི་ཁར་མི་དགེ་བའི་ལས་ལ་གསོས་འདེབས་པ་ལས་འོས་མེད༔ མི་དགེ་བའི་ལས་ལ་གསོས་བཏབ་ན་འགྲོ་ས་ངན་སོང་ལས་མེད། དེའི་ཕྱིར་ངན་སོང་དུ་སྐྱེ་བར་ཐག་ཆོད་པ་རེད། ད་ལྟ་རང་རེས་བླ་མ་མངོན་ཤེས་ཡོད་ཟེར་བ་སོགས་ལ་མོ་ལུང་རྩིས་ཆད་བྱས་ནས་ཕྱི་མ་གང་དུ་སྐྱེ་ཞེས་འདྲི། དེས་སྐྱེ་བ་བཟང་ཞེས་པ་ཟེར་ན་བློ་བདེ་བྱེད། ངན་ཞེས་ཟེར་ན་འཇིགས་སྣང་བྱེད་ཀྱང་གདེང་ཁེལ་བའི་ཡིད་རྟོན་ག་ལ་རུང་། དེ་བས་ཕྱི་མ་གང་དུ་འགྲོ་བ་ལ་མོ་ལུང་རྩིས་གསུམ་བྱེད་མི་དགོས། སྟོན་པ་ཐུགས་རྗེ་ཅན་གྱིས་མདོ་སྡེ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། འཕགས་བོད་ཀྱི་པཎ་གྲུབ་དུ་མས་སྟར་ནས་ལུང་བསྟན་གནང་ཟིན་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན་འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ་ལས་ཀྱང་། མི་དགེ་བ་ལས་སྡུག་བསྔལ་ཀུན། །དེ་བཞིན་ངན་འགྲོ་ཐམས་ཅད་དོ། །དགེ་ལས་བདེ་འགྲོ་ཐམས་ཅད་དང་། །སྐྱེ་བ་ཀུན་ཏུ་བདེ་བ་དག །ཅེས་གསུངས་པ་རེད། དེས་ན་ད་ལྟ་རང་རེས་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མ་གང་དུ་འགྲོ་བ་སོགས་མངོན་སུམ་ཚད་མས་ངེས་མི་ནུས་ཀྱང་། གཞལ་བྱ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་ཇི་བཞིན་དུ་གཟིགས་ནས་མ་ནོར་བར་སྟོན་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལུང་ཚད་མ་ལས་ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་གིས་ངེས་པར་བྱར་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། དེ་ལྟར་རང་རེ་ངན་སོང་དུ་སྐྱེ་བར་ཐག་ཆོད་འདུག་ན། ད་ངན་སོང་དེར་མི་སྐྱེ་བའི་ཐབས་ཤིག་ད་ལྟ་ནས་ཚོལ་དགོས། དེ་ཡང་ངན་སོང་དེ་ལས་ཐར་བར་

皈依處。如同將被處決的罪犯請求有權有勢的官員庇護一樣，犯有重大罪業的罪人面臨惡趣判決時，能夠救他的也只有三寶，所以我們必須向三寶求皈依。僅僅向三寶求救是不夠的，凡是他們鼓勵的事我們就必須去修，凡是他們禁止的事我們就必須去斷，這樣才可以。如果佛能用手來救拔我們，用水來洗去我們的罪障，那麼佛早就做了，我們現在也就不會受苦了。然而事實並非如此，釋迦牟尼佛只能為我們說法，並勸導我們對業果作出無誤的取捨，經中說：

「諸佛非以水洗罪，亦非以手除眾苦，
非將所證遷於他，示法性諦令解脫。」[13]

因此，我們必須想到：「為了解脫惡趣我應皈依三寶；對於解脫惡趣的方法——業果取捨——我應如理地去修！」能作這樣的思惟，便是根據「共下士道」來糾正我們的動機。

那麼，單從惡趣中解脫出來就行了嗎?不行！即使我們能逃脫惡趣，獲得一、二次善趣身，但最終還是會遇到某種惡業[14]而墮回惡趣，所以這種結局是不穩固和不可靠的。過去我們曾多次得到過樂趣身，但又都墮入惡趣，現在也肯定會再次發生。

在前生中，我們曾多次受生為大梵天或帝釋，住在天宮內，而死後又不得不多次墮入地獄，在熾燃的鐵地上翻騰、打滾。同樣地，我們曾在天界長時間

---

[13] 引自（集法句經釋），般若伐曼造。
[14] 意為臨終時某種惡業被觸發。

འདོད་ན་དེ་ལས་སྐྱོབ་པའི་སྐྱབས་ཚོལ་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན་མི་ནག་ཅན་གསོད་པ་ལ་ཐུག་པ་དག་གིས་དབང་ཆེ་ལ་ཁ་དྲག་པའི་དཔོན་ལ་སྐྱབས་ཞུ་བ་ལྟར། སྡིག་ལས་མི་བཟད་པས་གོས་པའི་ཉེས་ཅན་ངན་འགྲོའི་ཁྲིམས་ཀྱིས་མནར་བར་ཉེ་བ་ལ། དེ་ལས་སྐྱོབ་ནུས་པ་ནི་དཀོན་མཆོག་ཉིད་ཡིན་པས་དེ་ལ་སྐྱབས་བཙལ། བཙལ་བ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་དེས་བསྟན་པའི་བླང་དོར་གྱི་གནས་ལ་འཇུག་ལྡོག་བྱ་དགོས། གཞན་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཕྱག་གིས་འདྲེན་པའམ། སྡིག་སྒྲིབ་ཆུས་བཀྲུས་བ་ལྟར་བྱ་རྒྱུ་ཡོད་ན་སྔར་ནས་དྭངས་ཟིན་པས་ད་ལྟ་རང་ཅག་སྡུག་བསྔལ་བ་མི་འབྱུང་ཡང་། དེ་ལྟར་མཛད་དུ་མེད། ཐུབ་པས་ཆོས་སྟོན་ཞིང་ལས་འབྲས་ཀྱི་འཇུག་ལྡོག་ལ་མ་ནོར་བར་སྒྲོར་བ་ཁོ་ནས་ཏེ། མདོ་ལས། ཐུབ་རྣམས་སྡིག་པ་ཆུ་ཡིས་མི་འཁྲུ་ཞིང་།། འགྲོ་བའི་སྡུག་བསྔལ་ཕྱག་གིས་མི་སེལ་ལ། །ཉིད་ཀྱི་རྟོགས་པ་གཞན་ལ་སྤོ་མིན་ཏེ། །ཆོས་ཉིད་བདེན་པ་བསྟན་པས་གྲོལ་བར་མཛད། །ཅེས་གསུངས་པས་དེས་ན་བདག་གིས་ངན་སོང་དེ་ལས་ཐར་བའི་ཕྱིར་དཀོན་མཆོག་ལ་སྐྱབས་བཙལ་ནས་ངན་སོང་དེ་ལས་ཐར་བའི་ཐབས་ལས་འབྲས་ཀྱི་སྤང་བླང་ལ་ཚུལ་བཞིན་དུ་འཇུག་ལྡོག་བྱའོ་སྙམ་དུ་བསམ་པ་ནི་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུ་དང་ཐུན་མོང་པའི་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་སྔོ་ནས་ཀུན་སློང་འཚོས་པ་ཡིན། འོ་ན་ངན་སོང་ལས་ཐར་བ་དེས་མཆོག་གམ་ཞེ་ན། དེས་མི་ཆོག་སྟེ། དེ་ལས་ཐར་ཙམ་གྱིས་བདེ་འགྲོའི་རྟེན་ལན་རེ་ལན་གཉིས་ཤིག་ཐོབ་ཏུ་ཆུག་ཀྱང་། སླར་ལས་ངན་པ་ཞིག་དང་འཕྲད་ན་ངན་སོང་དུ་ལྟུང་བར་འགྱུར་བས་མཐའ་མི་བཅན་ཞིང་ཡིད་བརྟན་མེད། སྔོན་ཡང་རང་རེས་བདེ་འགྲོའི་རྟེན་མང་པོ་ཐོབ་ཀྱང་སླར་ངན་སོང་དུ་ལྟུང་ཞིང་། ད་ལྟ་ཡང་ལྟུང་ངེས་པ་འདི་འདྲ་རེད། དེ་ཡང་རང་རེས་སྐྱེ་བ་སྔོན་མ་རྣམས་སུ་ལྷའི་དབང་པོ་ཚངས་པ་དང་། བརྒྱ་བྱིན་གྱི་ལུས་བླངས་ནས་ལྷའི་གཞལ་མེད་ཁང་ན་སྤྱོད་པ་ཡང་མང་དུ་བྱུས་ཏེ། ཡང་དེ་ནས་ཚེ་འཕོས་ཏེ་དམྱལ་བའི་ལྕགས་སྲེག་གི་ས་གཞིར་འགྲེ་ལྡོག་བྱེད་དགོས་པ་མང་དུ་བྱུང་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ལྷ་ཡུལ་དུ་ལྷའི་བདུད་རྩི་ལ་ལོངས་

受用天甘露，而死後又得去喝地獄裡的烊銅；我們曾與天子、天女一起娛樂，然後又被地獄中可畏的獄卒所包圍；我們亦曾受生為轉輪王，為十萬戶臣民之主，然後又受生為世上最下賤的奴僕，如驢倌、牧童等；我們亦曾受生為日月天子，以自身光明照耀四大部洲，然後又受生在洲與洲之間暗無天日、伸手不見五指的地方。如是等等，不管我們得到多少輪迴的快樂，這裡面沒有一樣是靠得住的、真正有價值的。

我們以前已受過那麼多的苦，如果現在還不從輪迴中解脫的話，將來要受
21 的苦比這還要多。假如把我們過去受生為豬、狗等畜生時吃過的髒東西、糞便
等放置在一起，那將比須彌山還要高；除非我們解脫輪迴，否則還必須吃更多
這樣的東西。假如把我們過去被怨家砍下來的頭堆聚在一起，恐怕要超過梵天
世界；如果還不斬斷輪迴，使其結束，那麼被敵人砍下來的頭將會更多。假如
把我們過去在地獄中喝過的烊銅匯聚在一起，那將比大海裡的水還要多；除非
我們從輪迴中解脫出來，否則還要喝更多的烊銅。所以，只要能好好地想一想
我們以後無止盡地在輪迴中飄蕩的情形，便足以在我們心中引發對輪迴的恐
懼。

在輪迴中，即便天、人之身也不外乎純系痛苦的自性。生於人中，有生、老、病、死之苦，與所愛的人分離之苦，與怨家遭遇之苦，得不到想要的東西

སྐྱིད་སྡུག་ནས་ཡང་དེ་ནས་ཆེ་འཕོས་ཏེ་དམྱལ་བའི་ཁྲོ་ཆུ་ཁོལ་མ་ཁར་འཐུང་དགོས་པ་དང་། ལྷའི་བུ་དང་བུ་མོ་མང་པོ་དང་མཉམ་དུ་རྩེ་ཞིང་སྐྱིད་ནས་ཡང་དམྱལ་བའི་ལས་མཁན་འཇིགས་སུ་རུང་བས་མཐའ་བསྐོར་ནས་སྡོད་དགོས་པ་དང་། སྐབས་རེ་འཁོར་ལོས་བསྒྱུར་བའི་རྒྱལ་པོར་སྐྱེས་ཏེ་འབངས་མི་ཁྲིམ་འབུམ་ཕྲག་གི་བདག་པོ་བྱས་ནས་ཡང་འཇིག་རྟེན་གྱི་བྲན་དང་གཡོག་པོའི་ཐ་མ་བོང་ཛི་དང་། ཕྱུགས་ཛི་ལྟ་བུར་སྐྱེ་བ་དང་། སྐབས་རེ་ཉི་མ་དང་ཟླ་བར་སྐྱེས་ཏེ་རང་གི་འོད་ཀྱིས་གླིང་བཞི་གསལ་བར་བྱས་ནས་ཡང་གླིང་བར་གྱི་མུན་ནག་ཏུ་སྐྱེས་ཏེ་རང་གི་ལག་པ་བརྐྱང་བསྐུམ་ཙམ་ཡང་མི་མཐོང་བ་སོགས་འཁོར་བའི་བདེ་སྐྱིད་འདི་ཇི་ཙམ་ཐོབ་ཀྱང་ཡིད་བརྟན་མེད། སྙིང་པོ་མེད། སྡོན་ཆད་སྡུག་བསྔལ་དེ་ཙམ་ཞིག་མྱོང་། ད་དུང་འཁོར་བ་ལས་མ་ཐར་ཕྱིན་དེ་ལས་ཀྱང་ཆེས་མང་བ་མྱོང་དགོས། སྔོན་ཆད་རང་རེས་དུད་འགྲོ་ཁྱི་ཕག་ཏུ་སྐྱེས་ཏེ་མི་གཙང་བ་ས་ལུད་ཟོས་པ་རྣམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་མ་གོད་པར་བཞག་ན་རིའི་རྒྱལ་པོ་རི་རབ་ལས་ལྷག་པར་འགྱུར་ལ། ད་དུང་འཁོར་བ་ལས་མ་ཐར་ཕྱིན་དེ་ལས་ཀྱང་མང་ཙམ་ཞིག་ཟ་དགོས་པ་རེད། སྔོན་ཆད་དགྲས་རང་གི་སྐྲ་བཅད་ཤོར་བའི་མགོ་རྣམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་སྤུངས་ན་ཚངས་པའི་འཇིག་རྟེན་ལས་ཀྱང་བརྒལ་བ་ཙམ་ཡོད་མོད་ད་དུང་འཁོར་བའི་ཕྱི་མཐའ་གཙོད་ཐུབ་པ་ཞིག་མ་བྱུང་ན་དེ་ལས་ཀྱང་མང་ཙམ་ཞིག་ཤོར་དགོས། སྔོན་ཆད་དམྱལ་བར་སྐྱེས་ནས་ཁྲོ་ཆུ་ཁོལ་མ་ཁར་བླུགས་པ་རྣམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིལ་ན་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོའི་ཆུ་ལས་ཀྱང་མང་ཙམ་ཞིག་བཏུང་ཞིང་ད་དུང་འཁོར་བ་ལས་མ་ཐར་ཕྱིན་དེ་ལས་ཀྱང་མང་ཙམ་ཞིག་འཐུང་དགོས་པ་རེད།

དེས་ན་རང་རེ་ཕྱིན་ཆད་འཁོར་བ་མཐའ་མེད་དུ་འཁྱམས་པའི་ཚུལ་ལ་བསམས་ན་སྙིང་རླུང་ལྡང་བའི་ཚོད་དུ་འདུག ལྷ་དང་མིའི་རྟེན་ཁོ་རང་ལ་ཡང་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རང་བཞིན་ཁོ་ན་ལས་མ་འདས་ཏེ། མིར་སྐྱེས་ཀྱང་སྐྱེ་རྒ་ན་འཆིའི་སྡུག་བསྔལ། སྡུག་པ་དང་བྲལ་བའི་སྡུག་བསྔལ། མི་སྡུག་པ་དང་ཕྲད་པའི་སྡུག་བསྔལ། འདོད་པའི་དངོས་པོ་བཙལ་ཀྱང་མི་

之苦等；生於非天中，有戰爭中身體被割裂之苦，及長時間因嫉妒而憂愁之苦等；生於天中，欲界天有死相籠罩之苦。上界諸天雖然沒有明顯的痛苦，但仍具「周遍行苦」的自性，有難以安住本位不得自在、最終必須下墮等之苦。

22 總而言之，在沒有徹底解脫輪迴之前，一切都逃不出苦的自性；所以，我們必須從這種環境下解脫出來，而且必須以我們現在的人身開始。我們之中大部分的人，總認為我們在今生中絕不可能獲得解脫而將希望寄託於來世；然而事實上，以我們現在的人身是能夠辦得到的。我們已獲得暇滿人身——這是修法的殊勝身——也遇到了佛教等，在現在遠離一切違緣、具足所有順緣的情況下，如果我們還無力求解脫，那麼何時才行呢？

所以，我們應該當下即求解脫輪迴，而獲得解脫的方法，不是別的，就是寶貴的增上三學。因此，我們必須想到：「為了從輪迴大苦海中解脫出來，我必須盡力學習寶貴的增上三學！」能作這樣的思惟，即是根據「共中士道」次第來糾正我們的動機。

那麼，這樣就足夠了嗎?不夠！因為即便為了個人自身的利益而獲得聲聞、緣覺的阿羅漢位，也還難以完全圓滿自利，利他也是很微小的，這是因為我們尚未能斷除「所知障」和「四種無明」[15]等的緣故。正如所謂「渡一次河須撩二次衣」，就算由小乘道獲得阿羅漢位，最後還是得發菩提心入大乘資糧

[15] 指《俱舍論自釋》中所說四種非染汙無明，即對佛法、極遠時、極遠處與異類無邊差別的無知。

སྐྱེད་པའི་སྡུག་བསྔལ་སོགས་ཡོད། ལྷ་མ་ཡིན་དུ་སྐྱེས་ཀྱང་འཐབ་རྩོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་ལུས་བཅད་པ་དང་བྲལ་བའི་སྡུག་བསྔལ། དུས་གཏན་དུ་ཕྲག་དོག་གིས་ཡིད་གདུངས་བའི་སྡུག་བསྔལ་དང་། འདོད་ལྷར་སྐྱེས་ཀྱང་འཆི་ལྟས་ཤོག་པའི་སྡུག་བསྔལ། ཁམས་གོང་མའི་ལྷ་ལ་སྡུག་བསྔལ་མངོན་གྱུར་བ་མེད་ཀྱང་ཁྱབ་པ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རང་བཞིན་དང་གནས་པ་ལ་རང་དབང་མ་ཐོབ་པས་མཐར་ལྟུང་བ་སོགས་སྡུག་བསྔལ་ལས་མ་འདས། མདོར་ན་འཁོར་བ་འདི་ལས་གཏན་ནས་ཐར་བ་ཞིག་མ་བྱུས་ཕྱིན་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རང་བཞིན་ཁོ་ན་ལས་མ་འདས་པས་དེ་ལས་ཐར་བ་ཞིག་ངེས་པར་བྱ་དགོས་ཤིང་། དེ་ཡང་ཉེན་འདིའི་ཐོག་ནས་བྱེད་དགོས། རང་ཅག་ཕལ་ཆེར་ཚེ་འདི་ལ་ཅི་ཡང་མི་ནུས་ཟེར་ནས་ཕྱི་མ་ལ་སྨོན་པར་བྱེད་མོད། ད་རེས་ཀྱི་ཉེན་འདིས་ནུས་ཏེ་ཆོས་སྒྲུབ་པའི་ལུས་རྟེན་ཁྱད་པར་ཅན་དལ་འབྱོར་གྱི་མི་ལུས་ཐོབ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་མཇལ་བ་སོགས་འགལ་རྐྱེན་ཀུན་དང་བྲལ། མཐུན་རྐྱེན་མ་ལུས་པ་ཚང་བས་ད་རེས་མི་ནུས་ན་གང་དུས་ནུས། དེས་ན་ད་རེས་བདག་གི་འཁོར་བ་ལས་ཐར་བ་ཞིག་ངེས་པར་བྱེད་དགོས། དེ་ཡང་ཐར་པ་ཐོབ་པའི་ཐབས་གཞན་དུ་མི་འགྱུར་བ་ནི་ལྷག་པའི་བསླབ་པ་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་པ་གསུམ་ཡིན་པས་དེས་ན་ད་རེས་བདག་གིས་ལྷག་པའི་བསླབ་པ་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་པ་གསུམ་ལ་བསླབ་ནས་འཁོར་བ་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་འདི་ལས་ཐར་བ་ཞིག་ཅི་ནས་ཀྱང་བྱའོ་སྙམ་དུ་བསམ་པ་ནི་སྐྱེས་བུ་འབྲིང་དང་ཐུན་མོང་བའི་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་སྔོན་ནས་ཀུན་སློང་འཚོལ་བ་ཡིན།

འོ་ན་དེ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་གམ་ཞེ་ན་དེ་ཙམ་གྱིས་མི་ཆོག་སྟེ། རང་གཅིག་པུའི་དོན་དུ་ཉན་རང་དགྲ་བཅོམ་པའི་གོ་འཕང་ཐོབ་ནའང་དེ་ཙམ་གྱིས་རང་དོན་ཡང་ཡོངས་སུ་མ་རྫོགས། གཞན་དོན་ཡང་ཉི་ཚེ་བ་ལས་མེད་དེ། སྤང་བྱ་ཤེས་སྒྲིབ་དང་མི་ཤེས་པའི་རྒྱུ་བཞི་སོགས་མ་སྤངས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་རབ་བརྒྱལ་གཅིག་ལ་བཟེ་བཅང་གཉིས་བྱེད་དགོས་པ་ལྟར། ཐེག་དམན་གྱི་ལམ་ལས་དགྲ་བཅོམ་པའི་བར་ཐོབ་ཀྱང་། སླར་ཡང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་དེ་

23 道，從頭開始學佛子行；就像新入寺者，從行茶僧開始幹起，直到升任堪布，後來轉到其他寺院，也還是得再從行茶僧幹起一樣。因此，從一開始就入大乘是十分重要的。

又如《弟子書》[16]中所說：

「諸親趣入生死海，現如沈沒漩渦中，
易生不識而棄捨，自離無愧何過此！」

雖然我們與其他有情眾生互不相識，但他們沒有一個未曾做過我們的母親；正如我們在輪迴中有過無數次受生一樣，我們也有過無數的母親，因此每一個有情都曾當過我們的母親。他們每次當我們母親的時候，與我們今生的母親沒有差別，全都是以同樣的恩德來撫養我們；因此，一切有情與今生之母無絲毫不同：都曾做過我們的母親，都曾以恩德撫養過我們。

有些人也許會想：這一切有情不會是我的母親。如果是的話，我應該認得，
可是我並不認得呀！然而單靠不認識這一點，並不能作為證明他們不是母親的
24 理由；事實上有許多人甚至連自己今生的母親也不認得！

我們也可能這樣想：他們過去作我母親的時代已經過去了，所以不應該再把他們視為有恩之母。然而，就他們曾作我母親與他們曾給我恩德這件事而言，前生與今世並沒有絲毫的不同。譬如，去年饒益於我，施我飲食財物者，與今年饒益我、施我者，恩德相同，這個事實並不會因為時間有前有後而發生變化。因此，一切有情全都是對我們有恩的母親。像這樣的恩人墮在輪迴大海

[16] 月官（六世紀晚期，七世紀早期）造。

ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚོགས་ལམ་ནས་བཟུང་སྟེ་རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ལ་གཞི་ནས་བསླབ་དགོས་པས་དེ་ནི་དཔེར་ན་དགོན་པ་གཅིག་ལ་གསར་ཞུགས་བྱས། ལག་བདེ་ནས་མཁན་པོའི་བར་བྱས་ཟིན་ནས་སླར་ཡང་དགོན་པ་གཞན་ཞིག་ཏུ་གསར་ཞུགས་ལག་བདེ་ནས་བཟུང་གཞི་ནས་བྱེད་དགོས་པ་ལྟར་འགྱུར་བས། དེས་ན་དང་པོ་ཉིད་ནས་ཐེག་ཆེན་ལ་འཇུག་པ་གལ་ཆེ། དེ་ཡང་སློབ་སྤྱིངས་ལས། ཉེ་དུ་འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོའི་ཁོངས་སུ་ལྷུང་གྱུར་པ། །ཁྲོང་གི་ནང་དུ་ལྷུང་བ་ལྟ་བུར་སྣང་བཞིན་དུ༎ །སྐྱེ་ཤི་འཕོས་པས་ངོ་མ་ཤེས་པ་དེ་བོར་ནས། །གལ་ཏེ་གཅིག་ཐར་བྱེད་ན་དེ་ལས་ཁྲེལ་བོར་མེད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རང་རེ་ཕན་ཚུན་ངོ་མ་ཤེས་པ་ཙམ་ལས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བདག་གི་མ་མ་བྱས་པ་གཅིག་ཀྱང་མེད་དེ། བདག་གི་སྐྱེ་བ་ལ་གྲངས་མེད་པ་བཞིན་དུ་མ་ཡང་གྲངས་མེད། དེའི་ཕྱིར་བདག་གི་མ་མ་བྱས་པའི་སེམས་ཅན་གཅིག་ཀྱང་མེད། མ་ནམ་བྱས་རེས་ཀྱིས་ད་ལྟའི་ཚེ་འདིའི་མ་དང་ཁྱད་པར་མེད་པར་དྲིན་གྱིས་བསྐྱངས་པ་ཤ་སྟག་ཡིན་པས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དང་ཚེ་འདིའི་མ་གཉིས་མ་བྱས་པ་དང་དྲིན་གྱིས་བསྐྱངས་པ་ལ་ཁྱད་པར་ཙུང་ཟད་ཀྱང་མེད་ཅིང་། ཡང་འགའ་ཞིག་གིས་འདི་ལྟར་སེམས་ཏེ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདག་གི་མ་མིན་ཏེ་མ་ཡིན་ན་མ་ཡིན་པར་ངོ་ཤེས་དགོས་པ་ལས་དེ་ལྟར་ངོ་མི་ཤེས་པས་སོ་སྙམ་ན། ཚེ་འདིའི་མ་ཡང་ངོ་མི་ཤེས་པ་མང་དུ་སྲིད་པས་ངོ་མི་ཤེས་པ་ཙམ་གྱིས་མ་མིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་དུ་མི་འགྱུར། དེ་བཞིན་དུ་ཚེ་སྔ་མའི་མ་རྣམས་དུས་འདས་ཟིན་པས་མ་དྲིན་ཅན་ཡིན་པར་མི་འཐད་དོ་སྙམ་ན། ཚེ་སྔ་མར་མ་བྱས་ཏེ་དྲིན་གྱིས་བསྐྱངས་པ་དང་ཚེ་འདིར་མ་བྱས་ཏེ་དྲིན་གྱིས་བསྐྱངས་པ་གཉིས་ལ་མ་བྱས་པ་དང་དྲིན་གྱིས་བསྐྱངས་པ་ལ་ཁྱད་པར་ཙུང་ཟད་ཀྱང་མེད་དེ༎ དཔེར་ན་ན་ནིང་པན་བཏགས་ཏེ་ཟས་ནོར་བྱིན་པ་དང་། ད་ལོ་དེ་ལྟར་བྱིན་པ་གཉིས་དྲིན་མཉམ་པ་བཞིན་དུས་སྔ་ཕྱི་ཙམ་གྱིས་དེ་ལྟར་མི་འགྱུར་བས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་མ་དྲིན་ཅན་ཤ་སྟག་ཡིན། དེ་ལྟ་བུའི་མ་དྲིན་ཅན་རྣམས་འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོའི་གློང་དུ་ལྷུང་བ་ཅི་དགར་བོར་

的漩渦中，如果我們就這樣隨隨便便地拋棄他們，只顧自己求解脫的話，不就像眼看著母親等極親愛的親屬被大海的漩渦捲走，在大海中害怕地哭叫，即將沈沒，而這個做兒子的卻在岸邊心不在焉的唱歌跳舞，只顧自己玩樂；還有比這種更下賤與無恥的行為嗎？木船與皮筏一旦被捲入漩渦，定會有極為恐怖的滅頂之災。像這個譬喻所說的那樣，我們現在似乎覺得，我們與這一切被捲入輪迴大海漩渦的有情沒有任何關係，而實際上並不是這樣，他們全都是我們有恩的母親。對於這些恩人，我們必須報恩！

施饑者以食物，施渴者以飲水，施貧者以財物，讓他們滿足暫時的需求，雖然也有一點報恩的意味，然而僅此並沒有多大的利益。最上等的報恩方法，就是要讓他們具足一切安樂、遠離一切苦惱；再也沒有比這更超勝的報恩了。所以，我們應該生起慈心：「願一切有情具足安樂」；生起悲心：「願一切有情遠離痛苦」；我們也應該生起增上意樂，心想：「使這些母親具足一切安樂、遠離一切痛苦的擔子就落在我的肩上，因此，我應該靠自己去完成這項使命。」

然而，我現在有這樣的能力去做嗎？目前不要說是一切有情，恐怕就連一個有情我們也沒有能力去利益。那麼誰才有這樣的能力呢？雖然聲聞、緣覺與清淨地[17]菩薩能利益有情，但並不圓滿，無法與佛相提並論；因此，在利益有情方面，只有佛是無與倫比的。比如說，佛身所出一一光明都能成熟和解脫無

[17] 十地中的最後三地。

ནས་བདག་གཅིག་བུ་ཅི་ཐར་བྱེད་པ་ནི། དཔེར་ན་མ་སོགས་ཤིན་ཏུ་གཅེས་པའི་ཉེ་དུ་འགའ་ཞིག་རྒྱ་མཚོའི་གློང་གི་ནང་དུ་ཚུད་དེ་ལྡང་ལ་ཁད་དུ་འཇིགས་པས་ངུ་འབོད་བྱེད་པ་ལ་བུས་ཅི་ཡང་མི་སེམས་པར་རྩ་རླུང་འགྲམ་དུ་གླུ་གར་གྱིས་རྩེ་བ་བཞིན་དུ་དེ་ལས་མ་རབས་དང་ཁྲེལ་མེད་པ་སུ་ཞིག་ཡོད། རྒྱ་མཚོའི་གློང་ནི་རྩ་འཁྱིལ་བའི་འཁོར་ལ་ཟེར་ཞིང་། དེར་གྲུ་གཟིངས་དང་ཀོ་བ་སོགས་ཚུད་ན་ངེས་པར་ནུབ་པར་འགྱུར་བས་འཇིགས་སྐྲག་ཆེན་པོ་ཡོད། དཔེ་དེ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོའི་གློང་དུ་ཚུད་པ་འདི་དག་ད་ལྟ་བདག་དང་འབྲེལ་གང་ཡང་མེད་པ་འདྲ་ཞིག་སྣང་མོད། དེ་ལྟར་མིན་པར་བདག་གི་མ་དྲིན་ཅན་ཤ་སྟག་ཡིན། དེས་ན་དྲིན་ཅན་དེ་དག་ལ་བདག་གིས་དྲིན་གཟོ་བར་བྱེད་དགོས་ལ། དེ་ཡང་བཀྲེས་པ་ལ་ཟས་དང་༑ སྐོམ་པ་ལ་བཏུང་བ། དབུལ་བ་ལ་ནོར་སོགས་སྦྱིན་ཏེ་ཚིམ་པར་བྱེད་པ་ཡང་དྲིན་གཟོ་བ་ཙམ་ཡིན་མོད། འོན་ཀྱང་དེ་ཙམ་གྱིས་ཕན་པ་ཆེར་མི་འགྱུར། དྲིན་གཟོ་བ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ནི་བདེ་བ་ཐམས་ཅད་དང་ལྡན་པར་བྱས། སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བར་བྱས་ན་དེ་ལས་ལྷག་པའི་དྲིན་གཟོ་བ་མེད་པས་དེས་ན་མ་སེམས་ཅན་འདི་རྣམས་བདེ་བ་ཐམས་ཅད་དང་ལྡན་ན་སྙམ་པའི་བྱམས་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་ན་སྙམ་པའི་སྙིང་རྗེ་བསྐྱེད། དེ་ཡང་མ་དེ་དག་བདེ་བ་ཐམས་ཅད་དང་ལྡན་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བར་བྱ་བའི་ཁུར་བུ་བདག་ལ་བབས་པས། དེ་ལྟ་བུ་བདག་གཅིག་པུས་བྱའོ་སྙམ་པའི་ཁུར་དུ་ཁྱེར་བའི་ལྷག་བསམ་བསྐྱེད། འོ་ན་ཁྱོད་ལ་ད་ལྟ་དེ་ལྟ་བུའི་ནུས་པ་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། ད་ལྟ་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལྟ་ཞོག སེམས་ཅན་གཅིག་གི་ཡང་དོན་བྱ་བའི་ནུས་པ་མེད་མོད། འོ་ན་སུ་ལ་ཡོད་ན། རེ་ཞིག་ཉན་རང་དང་དག་ས་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ནུས་མོད། དེ་ཡང་ཉེ་ཚེ་བ་ལས་སངས་རྒྱས་ལྟར་ནུས་པ་མིན་ལ། དེས་ན་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་མཛད་པ་ལ་འགྲན་ཟླ་དང་བྲལ་བ་ནི་སངས་རྒྱས་ཉག་གཅིག་ཡིན་ཏེ།

量有情；在每個有情面前，佛均能變化出適合於這個有情的界、根、意樂及隨眠的色身，並用該有情的語言為之說法等等。

那麼，我有沒有能力獲得這樣的佛位呢？有的！成佛所需身中最殊勝的是
26 暇滿身，瞻部洲人所具有的胎生六界[18]之身，是極其殊勝的，以此便能在一
生中成就雙運金剛持位；我們只是沒有去修才沒能成佛罷了。

成佛的方法是大乘法，而我們已遇到了圓滿無誤的聖教心要——「佛陀第二」宗喀巴大師的顯，密雙修無垢教法。簡言之，我們只是被自己的不精進所矇騙，事實上我們具有遠離一切違緣、具足一切順緣之妙身；如果現在還不能去修，將來肯定不會再有比這更好的身和更妙的法了。

有些人說：現在是濁世、是惡劣的時代。其實從無始以來，我們從未經歷過比現在更好的時代！現前僥倖能獲得這樣一次良機，值此之際，我們更應盡力地去修習佛位；因此，我們應當想到：「為了利益一切有情，我必須盡力去獲得無上圓滿菩提！」並憶念菩提心的所緣相。能作這樣的思惟，便是根據上士道次第來糾正我們的動機。只有當行者生起「無勵力」的體驗時，才算真正地發起了菩提心。

[18] 即地、水、火、風與紅、白菩提心，只有具備這六界的人類才能修無上瑜伽之道。

དེའི་སྐུའི་འོད་ཟེར་རེ་རེས་ཀྱང་སེམས་ཅན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་སྨིན་གྲོལ་ལ་འགོད་ནུས་ཤིང་། སེམས་ཅན་རེ་རེའི་མདུན་དུ་ཡང་རང་རང་གི་ཁམས་དང་། དབང་པོ་དང་། བསམ་པ་དང་། བག་ལ་ཉལ་དང་མཐུན་པའི་སྐུར་སྤྲུལ། རང་རང་གི་སྐད་དུ་ཆོས་བསྟན་པ་སོགས་མཛད་ནུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

འོ་ན་དེ་ལྟ་བུའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་དེ་རང་གི་ཐོབ་ནུས་པ་འདུག་གམ་མི་འདུག་ཅེ་ན། དེ་ནུས་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་པའི་རྟེན་གྱི་ནང་ནས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ནི་དལ་འབྱོར་གྱི་རྟེན་ཡིན་ལ། དེ་ནི་རང་གི་མ་བྱས་པ་མ་གཏོགས་ཚེ་གཅིག་ལ་ཟུང་འཇུག་རྡོ་རྗེ་འཆང་གི་གོ་འཕང་སྒྲུབ་པར་ནུས་པའི་ལུས་རྟེན་ཁྱད་པར་ཅན་འཛམ་བུ་གླིང་པའི་མི་མངལ་སྐྱེས་ཁམས་དྲུག་ལྡན་གྱི་རྟེན་འདི་ལྟ་བུ་ནི་ཐོབ༑ སངས་རྒྱས་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཡིན་ལ། དེ་ནི་རང་རེ་ཚང་ལ་མ་ནོར་བའི་བསྟན་པའི་སྙིང་པོ་རྗེ་རྒྱལ་བ་གཉིས་པའི་མདོ་སྔགས་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་བསྟན་པ་དྲི་མ་མེད་པ་འདི་ལྟ་བུ་དང་ནི་མཇལ། མདོར་ན་རང་གིས་མ་བརྩོན་པ་ཁོ་ནས་བསླུས་པ་མ་གཏོགས་འགལ་རྐྱེན་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ། མཐུན་རྐྱེན་ཐམས་ཅད་ཚང་བ་འདི་ལྟ་བུའི་རྟེན་བཟང་པོ་ཐོབ་དུས་མི་ནུས་ན། ཕྱི་ནས་འདི་ལས་བཟང་བའི་རྟེན་དང་ཆོས་མི་འབྱོར་ངེས་པ་ཡིན། རང་ཅག་འགའ་ཞིག་གིས་དེང་སང་སྙིགས་མའི་དུས། དུས་ཚོད་ངན་པ་རེད་ཟེར་སོད། འོ་ཅག་ལ་དུས་ཚོད་འདི་ལས་བཟང་བ་ཞིག་སྟོན་ཆད་འཁོར་བ་ཐོག་མེད་ནས་དེང་ཕན་ལ་བྱུང་མ་མྱོང་བ་རེད། ད་རེས་ལན་གཅིག་འདི་ལྟ་བུའི་སྐབས་རྙེད་པའི་དུས་འདིར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་དེ་ཅི་ནས་ཀྱང་སྒྲུབ་དགོས། དེས་ན་ཆེད་དུ་བྱ་བ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་ཐོབ་བྱ་བླ་ན་མེད་པ་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དེ་བདག་གིས་ཅི་ནས་ཀྱང་ཐོབ་པར་བྱའོ་སྙམ་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་དམིགས་རྣམ་གསལ་འདེབས། དེ་ནི་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་སྔོན་ནས་ཀུན་སློང་འཆོས་པ་ཡིན། དེ་ལ་རྩོལ་མེད་ཀྱི་མྱོང་བ་ནམ་ཐོན་པ་ན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྐྱེས་པ་ཡིན། དེ་ལྟ་བུའི་སངས

為獲得這樣的佛位就必須要修行，為了修行就必須要知道修法。儘管我們
有修法之心，跑到僻靜的地方，自以為是地唸唸咒、發發願或修一、二次「住
27 心」；若不知修法的話，還是不知道該怎樣下手的。

想了知修行的方法，就必須學習一種圓滿無誤的教授，而這樣的教授之王，便是我將要講的「菩提道次第」；因此，諸位務必發起這樣的動機來聽法：「我要認真地聽聞『菩提道次第』，然後將它用於實修。」

無論我們做什麼事，最初的糾正動機是最要緊的，尤其是在聽「菩提道次第」引導的時候，更不能以為隨便用什麼動機都可以；最低條件，必須要由造作的菩提心攝持才行。已有菩提心體驗的人，只需簡單地回想一句短語——「為利有情願成佛」即可；但對初業行人來說，單靠這個是無法讓我們的心改變的，只有從「暇滿」、「利大」、「難得」開始依次憶念，才能令心轉變，引出菩提心所緣相。

不僅「道次第」如此，我們甘丹山派[19]在傳任何灌頂、經教和引導之前，
28 都要以一整套「三士道次第」來糾正動機。我的大寶上師時常教誡說：即便在
發願中，也包含著簡略但全面的「三士道次第」，這是我們新、舊噶當派[20]無
上的特別之處。所以，在座這些肩負宏揚聖教之責的諸位，都必須這樣來學。

然而有一個例外是，在傳「長壽灌頂」時，按照傳統，上師只講「暇滿」、利大」、「難得」之類，而不講「無常」，這是因為怕緣起的關要有錯誤的緣故。

[19] 藏傳佛教格魯派的正式名稱，得名於宗喀巴大師創建的祖庭——甘丹寺。「甘丹」是梵文「兜率陀」一詞的藏文譯名。

[20] 由阿底峽尊者與仲敦巴大師（1005～1064）創立的宗派為舊噶當派，由宗喀巴大師創立的稱新噶當派，意在繼承與發揚噶當派的賢妙宗風。

རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་དེ་ཐོབ་པ་ལ་དེ་སྒྲུབ་དགོས། དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་སྒྲུབ་ཚུལ་ཤེས་དགོས། དེ་མི་ཤེས་ན་ཆོས་བྱེད་འདོད་ཀྱིས་དབེན་པའི་གནས་སུ་སོང་ཡང་སྡུགས་འདྲ་བགྱང་། སློན་ལམ་འདྲ་འདེབས། ཡང་ན་སེམས་གནས་ཐེངས་པོ་རེ་ཙམ་སྒོམ་པ་ལས་ཅི་ཡང་བྱེད་མི་ཤེས་པ་དེ་འབྱུང་བ་ཡིན། ཆོས་སྒྲུབ་ཚུལ་ཤེས་པ་ལ་ཚང་ལ་མ་ནོར་བའི་གདམས་ངག་ཞིག་ལ་བསླབ་དགོས་པས། དེ་ལྟ་བུའི་གདམས་ངག་གི་རྒྱལ་པོ་ལྟ་བུ་ནི་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་འདི་ཉིད་ཡིན་པར་འདུག་པས་དེའི་ཕྱིར་བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་འདི་ལེགས་པར་ཉན་ནས་ཉམས་སུ་ལེན་སྙམ་པའི་ཀུན་སློང་བསྐྱེད་དགོས།

དེས་ན་སྤྱིར་ཀུན་སློང་འཚོས་པ་འདི་གང་གིའང་འགོར་གནད་ཆེ་ཞིང་། ལྷག་པར་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ཁྲིད་ཉན་པ་ན་ཀུན་སློང་ཡང་གང་བྱུང་གིས་མི་ཆོག་པར་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་མ་མཐའ་བཅོས་མ་ཚུན་ཆད་ཀྱིས་ཟིན་པ་ཞིག་དགོས་པས། དེ་ཡང་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཉམས་མྱོང་ཡོད་པ་རྣམས་ལ་མ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་ཞེས་སོགས་ཚིག་ཙམ་ཞིང་དུས་གསལ་བཏབ་ཀྱང་ཆོག་སོད། ལས་དང་པོ་པ་ལ་དེ་ཙམ་གྱིས་ཡིད་འགྱུར་མི་ཐོན་པས། དལ་འབྱོར་དོན་ཆེ་རྙེད་དཀའ་ནས་བརྩམས་ཏེ་རིམ་བཞིན་གསལ་བཏབ་ན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་དམིགས་རྣམ་ལ་ཡིད་འགྱུར་ཐོན་འོང་། དེ་ཡང་ལམ་རིམ་ཙམ་མ་ཟད་རང་རེ་རི་བོ་དགེ་ལྡན་པ་རྣམས་ཀྱིས་དབང་ལུང་ཁྲིད་སོགས་གང་འཆད་ནའང་སྔོན་འགྲོ་ཀུན་སློང་བཅོས་སྐབས་སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་ཆ་ཚང་བ་རེ་འབྱུང་བ་དང་། ཐ་ན་སློན་ལམ་ལྟ་བུ་ཙམ་ལའང་སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་མདོར་བསྡུས་པ་རེ་མ་ཚང་བ་མེད་པ་འབྱུང་བ་འདི་རང་ཅག་བཀའ་གདམས་གསར་རྙིང་གི་བསྟན་པའི་ཁྱད་ཆོས་བླ་ན་མེད་པ་ཡིན་ཞེས་བདག་གི་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེས་ཡང་ནས་ཡང་དུ་གདམས་པར་མཛད་པས་ཁྲིད་བསྟན་པའི་ཐུགས་ཁྲུར་ཐེག་པ་རྣམས་ཀྱིས་དེ་ལྟར་སློབ་པར་མཛད་དགོས། འོན་ཀྱང་ཆེ་དབང་ལྟ་བུ་བྱེད་སྐབས་དལ་འབྱོར་དོན་ཆེ་རྙེད་དཀའི་སྐོར་ཙམ་ལས་མི་རྟག་པའི་སྐོར་

在參加本次法會的人當中，有的是抱著：「我能來聽法，這因緣真是太好了，修則非我所能。」的想法來；有些人則是隨大眾而來，心想：「如果你們去，那我也去。」但從另一方面講，由於此次說法與其他大灌頂等不同，人們至少不會這樣想：「我來求這個法是為了能做經懺。」如果是大灌頂的話，有些人可能就會有這種想法：「求了這個法之後，我便能以唸咒等獲得降伏魔鬼的能力，以及息滅病魔、招財、懷攝等等。」還有些人盡可能地多聽聞，將法視為做買賣的資本，然後跑到蒙古等地方去兜售；這些都是假託佛法而造集的大罪！將佛所說的能成就解脫與一切智的方法用於現世的目的，就如同把國王
29 從寶座上請下來而委以打掃的工作一樣；因此，如果諸位覺得自己有上面所說的那些不好的動機，就請你們將之丟棄，至少要好好地生起造作的菩提心來聽。

以上所說是有關如何糾正聽法動機的內容，現在我們轉入正行部分。

關於所聽之法，首先要弄清楚以下幾點：第一，所修之法必須是大師佛陀所說的；其次，必須是經過諸位班智達解釋抉擇的；第三，必須是由那些大成就者修習後在相續中發生證悟的。我們應該修這樣的法，至於其他佛沒有講過的，任何智者、成就者都不知道的所謂甚深教授，再怎麼修，其結果也只能是佛未曾得到的，或是其他智者、成就者根本成就不了的。[21]

因此，我們首先必須觀察所修之法，如薩迦班智達[22]所說：

---

[21] 諷刺語，意為毫無真正的價值。

[22] 薩迦五祖之第四位（1182～1251）。

སོགས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གནད་འཕྲུལ་དོགས་མི་གསུང་བ་ཕྱག་ལེན་ཡིན།

འདིར་བཀའ་ཆོས་པ་དག་ལས། ལ་ལས་ནི་ཐོས་ན་སླལ་བ་བཟང་བཟང་ལྟ་བུ་ཡིན་ཉམས་ལེན་ནི་མི་ནུས་སྐམ་ནས་འོངས་པ་ཡང་ཡོད། ལ་ལས་ནི་ཁྲིད་ཅག་འགྲོ་ན་ང་ཡང་འགྲོ་ཞེས་གཡམ་རྒྱུག་ལྟ་བུས་འོངས་པ་ཡང་ཡོད། འོན་ཀྱང་དབང་ཆེན་སོགས་གཞན་དང་མི་འདྲ་བར་འདི་ཞུས་ནས་གྲོང་ཆོག་བྱེད་སྐམ་པ་སོགས་ནི་མི་འབྱུང་། དེ་མིན་དབང་ཆེན་སོགས་ལ་ཡིན་ན་འདི་ཞུས་ནས་སྔགས་འཛིན་པ་སོགས་ཀྱིས་འདྲེ་གདོན་འདུལ་བའི་ནུས་པ་ཐོན་པ་དང་། ནད་གདོན་ཞི་བ་དང་། ནོར་སྒྲུབ་དབང་སྡུད་སོགས་བྱེད་བསམ་པ་དང་། འགའ་ཞིག་གིས་ནི་ཐོས་རྒྱ་གང་ཆེ་ཞིག་བྱས་ཏེ་ཆོས་ལ་ཚོང་ཟོང་གི་མ་རྩ་ལྟ་བུར་བྱས་ནས་སོག་ཡུལ་སོགས་སུ་ཚོང་བྱེད་སར་འགྲོ་བར་སྣང་སོད། དེ་དག་ནི་ཆོས་ལ་བརྟེན་པའི་སྡིག་པ་ཚབས་པོ་ཆེ་གསོག་པ་ཡིན་ཏེ༑ སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་སུ་གསུངས་པ་རྣམས་ཚེ་འདིའི་དོན་དུ་ཁྲིར་བ་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་སྟེང་ནས་ཕབ་སྟེ་ཕྱག་བདར་གྱི་ལས་བཅོལ་བ་དང་མཚུངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་སྔར་བཤད་པའི་ཀུན་སློང་ངན་པ་རྣམས་ཡོད་པར་སྣང་ན་ཕར་དོར་ནས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བཅོས་མ་ཚུན་ཆད་ཀྱིས་གསལ་ལེགས་པར་བཏབ་ནས་གསན་པར་ཞུ།

དེས་ཀུན་སློང་འཆོས་པའི་སྐོར་སོང་ནས་དངོས་གཞི་གསན་པར་བྱ་བའི་ཆོས་ནི། དེ་ལ་དང་པོ་ཉམས་སུ་བླང་བྱའི་ཆོས་ཀྱང་སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས། པཎྜི་ཏ་རྣམས་ཀྱིས་བཤད་པས་གཏན་ལ་ཕབ། གྲུབ་པའི་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་བསྒོམས་པས་ཉམས་རྟོགས་ཐུགས་རྒྱུད་ལ་འཁྲུངས་པ་ཞིག་ལ་ཉམས་ལེན་བྱེད་དགོས་ཀྱི། གཞན་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་མ་གསུངས་པ་མཁས་གྲུབ་གཞན་གྱིས་མ་ཤེས་པའི་མན་ངག་ཟབ་ཟེར་བ་ཅི་ཙམ་བསྒོམས་ཀྱང་འབྲས་བུ་ཡང་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཀྱང་མ་རྙེད་པ། གཞན་ལ་མ་གྲུབ་པ་ཞིག་འོང་ཉེན་ཡོད། དེས་ན་དང་པོ་ཉམས་སུ་ལེན་བྱའི་ཆོས་ལ་བརྟག་ཅིང་དཔྱད་དགོས་ཏེ། རྗེ་ས་སྐྱ་པཎྜི་ཏས། ཏ་དང་

30 **「事關馬寶等，不大之買賣，**
問他善思量；於今生小事，
尚如此勤苦，諸生長久事，
雖有賴正法，妙劣不觀察，
遇法即信受，如狗食不可。」[23]

我們在做馬的買賣時，通常要做多次的調查研究，請教專家和詢問眾人意見。或以購茶的僧人為例，他總要反覆地觀察茶葉的色澤、重量和形狀，要認真地研究茶葉是否有被水泡過等毛病，和詢問別人的意見；而這種事即便上當，最壞的情況，其實也不過是損失幾杯茶而已。人們似乎常對這種暫時的小事做詳細的研究，卻對實現我們今後諸生長遠目標的基礎——所修之法——不做任何的觀察，就像狗吃東西一樣，隨便遇到什麼吃什麼就覺得滿足了。這實在是個可怕的錯誤，絕對不可！因為法若有誤，勢必會導致今後諸生的長遠目標也發生差錯。

因此，我們在實修前，必須對所修之法加以認真觀察。如果能夠這樣觀察，就可以發現再沒有比這個「菩提道次第」更殊勝的法了。

31 密法的甚深，也依賴於「道次第」才得以體現。「三主要道」沒有在相續中生起來，我們是無法靠密宗道在一生中成佛的。

以前我曾聽過不少「淨相」和「伏藏法」等被認為是甚深的教授，也見過很多「羯摩集」等所謂稀有的密法，但是這裡面根本見不到「三主要道」體驗法或體性特別的教授。

這個「菩提道次第」既不是宗喀巴大師創造的，也不是阿底峽尊者[24]發明的，它是由佛陀正等覺本人所傳下來的。一旦理解了這個教授，將認識到不管

---

[23] 引自《三律儀差別論》。
[24] 藏文中對阿底峽的習慣尊稱是「覺窩」、「覺窩傑」（至尊），為方便讀者，現統一譯作阿底峽尊者。

ནོར་བུ་ལ་སོགས་པའི། །ཅུང་ཟད་ཙམ་གྱི་ཉོ་ཚོང་ལ། །ཀུན་ལ་འདྲི་ཞིང་བརྟག་ནས་དཔྱད།།
ཚེ་འདིའི་བྱ་བ་ཅུང་ཟད་ལ། །དེ་ལྟའི་འབད་པ་བྱེད་པ་མཐོང་། །སྐྱེ་བ་གདན་གྱི་ལེགས་ཉེས་ནི།།
དམ་པའི་ཆོས་ལ་རག་ལས་ཀྱང་། །ཆོས་འདི་ཁྱི་ཡི་ཁ་ཟས་བཞིན། །བཟང་ངན་གང་དུའང་མི་
དཔྱོད་པར། །གང་འཕྲད་དེ་ལ་གུས་པར་འཛིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རང་ཅག་རྣམས་ཏ་ལྟ་
བུ་ཉོ་ཚོང་བྱེད་ནའང་བརྟག་དཔྱད་རྣམ་གྲངས་མང་པོ་བྱེད། ཕྱུགས་དམ་བརྟག་པ་ཞུ།
གཞན་མང་པོ་ལའང་འདྲི། གླ་རྐྱང་ལྟ་བུར་མཚོན་ན་ཇ་ཞིག་ཉོ་ནའང་མདོག་དང་ལྗིད་དང་།
དབྱིབས་ལ་ལན་དུ་མར་བརྟག ཚུ་ཤོར་བ་སོགས་སྐྱོན་ཨེ་འདུག་ནན་ཏན་དུ་བལྟ། གཞན་
དག་ལ་འདྲི་སྟེ། དེ་སྐབས་ཉེས་ནའང་ཇ་ཤོར་ཁ་ཤས་ཉེས་པ་ཡིན། དེ་ལྟ་བུའི་གནས་
སྐབས་ཀྱི་དོན་ཅུང་ཟད་ལ་དེ་འདྲ་བའི་བརྟག་དཔྱད་བྱེད་ཀྱང་། ཚེ་རབས་གདན་གྱི་འདུན་མའི་
གཞི་རྩ་ཉམས་སུ་བླང་བྱའི་ཆོས་ལ་ནི་བརྟག་དཔྱད་གང་ཡང་མི་བྱེད་པར་ཁྱིའི་ཁ་ཟས་བཞིན་དུ
གང་འཕྲད་ཞིག་གིས་ཆོག་པར་བྱེད་པ་སྣང་མོད། དེ་ལྟར་གདན་ནས་མི་རུང་སྟེ་དེ་འཕྱུགས་ན་
ཚེ་རབས་གདན་གྱི་མདུན་མ་འཕྱུག་འགྲོ །དེས་ན་གང་ཉམས་སུ་བླང་བྱའི་ཆོས་དེ་ཡང་ལེགས་
པར་བརྟག་ཅིང་དཔྱད་ནས་དེ་ལ་འཇུག་དགོས།

དེ་ལྟར་དཔྱད་པ་ན་ཆོས་ནི་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་འདི་ལས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་མེད་དེ།
གསང་སྔགས་ཀྱི་ཟབ་ཁྱད་ཀྱང་ལམ་རིམ་ལ་རག་ལས་ཤིང་ལམ་གཙོ་གསུམ་རྒྱུད་ལ་མ་སྐྱེས་པར་
སྔགས་ལམ་གྱིས་ཚེ་གཅིག་ལ་འཚང་རྒྱ་མི་ནུས། ཁོ་བོས་སྔ་ནས་དག་སྣང་དང་གཏེར་ཆོས་
སོགས་ཟབ་ཟབ་མང་པོ་ཐོས་མོད། ལས་ཚོགས་སོགས་ངོ་མཚར་བ་མང་དུ་སྣང་ཡང་ལམ་གྱི་
གཙོ་བོ་རྣམ་གསུམ་ལ་སྦྱོང་བ་འདོན་ལུགས་སམ། ངོ་བོ་ལ་ཁྱད་ཞུགས་པའི་གདམས་ངག་ཅི་
ཡང་མི་སྣང་། བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་ཞེས་པ་འདི་ཡང་ཇོ་རིན་པོ་ཆེས་མཛད་པའམ། ཇོ་བོ་
རྗེས་མཛད་པ་སོགས་མིན་པར་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཁོ་ན་ལས་བརྒྱུད་འོངས་པ་སྟེ།

經題中是否有「道次第」這個名字，其實一切佛經都是「道次第」。例如，一
切佛經中最上、最勝、最妙的是大寶《般若波羅蜜經》，此經包含八萬四千法
蘊[25]一切扼要，正式宣講的是「甚深道次第」，隱義宣說的是「廣大道次第」。
32 其傳承之次第是：「廣大道次第」由佛陀上首弟子彌勒傳於無著；「甚深道次第」
由文殊傳於龍猛；從而形成二種不同的「道次第」傳承。彌勒造「五法」[26]，
無著造「五地」[27]，龍猛造「六正理聚」[28]等論以解釋「道次第」。

以前，深、廣道次第是分別傳承的。無等阿底峽尊者從金洲上師處聽受廣大道次第，從明杜鵑處聽受甚深道次第，而將教授合流。不僅如此，他還是由文殊傳寂天的「廣大行傳承」[29]和密法傳承等顯、密全圓傳承的繼承者。

阿底峽尊者在藏地造出了攝集聖教全圓關要的《菩提道燈論》，現在流行的「道次第」一名就是從那時起開始有的。從那以後，見、行傳承雖已合流，但因為廣略的不同又分為噶當「教典」、「道次第」和「教授」三派。後來，宗喀巴大師在洛札大成就者[30]和札廓堪欽・卻嘉桑波[31]二位上師前聽受這三派教授。從那以後，這三派又變成一個傳承。

[25] 用帝釋座騎「香象」所能背負墨水書寫的經典總和為一法蘊。

[26] 《大乘經莊嚴論》、《現觀莊嚴論》、《大乘相續本母論》(《寶性論》)、《辯中邊論》與《辯法法性論》。

[27] 即《瑜伽師地論》之別名，全書包括：本地分、攝抉擇分、攝事分、攝異門分與攝釋分。藏籍五分次第與漢籍有異。

[28] 《中觀根本論》、《六十正理論》、《七十空性論》、《寶鬘論》、《回諍論》與《細研磨論》。

[29] 此派擁有著名的修自他平等相換菩提心教授，由金洲大師傳予阿底峽尊者。

[30] 法名為南喀堅贊（虛空幢，1326～1401）。

[31] 此師生活在十四世紀早、中期。

དེ་ཡང་ཁ་བྱང་ལ་ལམ་རིམ་ཞེས་པའི་མིང་ཡོད་མེད་ཙམ་ལས་གོ་བ་ཆགས་ན་གསུང་རབ་ཀུན་ལམ་རིམ་ཡིན་ཏེ། སྟོན་པའི་གསུང་རབ་ཀུན་གྱི་ནང་ནས་རབ་དང་མཆོག་དང་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་ནི་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་སྡེ་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན། དེར་ཆོས་ཕུང་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་གི་གནད་འགག་ཟབ་མོའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་དངོས་བསྟན་དང་། རྒྱ་ཆེ་བའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་སྦས་དོན་དུ་མཛད་ནས་བསྟན་ཅིང་བརྒྱུད་པའི་བཀའ་བབས་ཀྱང་། རྒྱ་ཆེ་བའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་སྟོན་པའི་སྲས་ཀྱི་ཐུ་བོ་བྱམས་པ་ནས་ཐོགས་མེད་དང་། ཟབ་མོའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་འཇམ་དབྱངས་ནས་ཀླུ་སྒྲུབ་ལ་བརྒྱུད་པའི་ཟབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ལམ་རིམ་གྱི་བརྒྱུད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་གཉིས་སུ་བྱུང་། དེ་ཡང་བྱམས་ཆོས་སྡེ་ལྔ་དང་། ཐོགས་མེད་ཀྱིས་ས་སྡེ་ལྔ་སོགས་དང་། ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་རིགས་ཚོགས་དྲུག་སོགས་མཛད་ནས་ལམ་གྱི་རིམ་པ་གསལ་བར་མཛད་ཅིང་། དེ་ལྟར་ཟབ་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་བརྒྱུད་པ་སོ་སོར་ཕྱིན་པ་དཔལ་མཉམ་མེད་ཇོ་བོ་ཆེན་པོས་རྒྱ་ཆེ་བའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་བླ་མ་གསེར་གླིང་པ་དང་། ཟབ་མོའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་རིག་པའི་ཁུ་བྱུག་ལས་གསན་ཏེ་གདམས་པའི་ཆུ་བོ་གཅིག་འདྲེས་སུ་གྱུར། དེར་མ་ཟད་འཇམ་དབྱངས་ནས་ཞི་བ་ལྷ་ལ་བརྒྱུད་པའི་རླབས་ཆེན་སྤྱོད་བརྒྱུད་དང་། གསང་སྔགས་ཀྱི་བརྒྱུད་པ་སོགས་མདོ་སྔགས་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་བརྒྱུད་པའི་བཀའ་བབས། ཇོ་བོས་བོད་དུ་བསྟན་པ་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་གནད་བསྡུས་པ་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་སྒྲོན་མ་མཛད་ནས་ད་ལྟའི་བར་ལམ་རིམ་ཞེས་པའི་མིང་འདོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་དེ་ནས་བྱུང་། དེ་ཕྱིན་ཆད་ལྟ་སྤྱོད་བརྒྱུད་པའི་ཆུ་བོ་གཅིག་འདྲེས་ཡིན་མོད། དེ་ཡང་རྒྱས་བསྡུས་ཀྱི་དབང་གིས་བཀའ་གདམས་གཞུང་པ་བ་དང་། ལམ་རིམ་པ་དང་། གདམས་ངག་པ་གསུམ་དུ་གྱེས་ཤིང་། སླར་ཡང་རྗེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་ལྷོ་བྲག་གྲུབ་ཆེན་དང་། གྲྭ་འོར་མཁན་ཆེན་ཆོས་སྐྱབས་བཟང་པོ་གཉིས་ལས་དེ་གསུམ་གསན་ཞིང་། དེ་མན་ཆད་དེ་གསུམ་ག་ཡང་བརྒྱུད་པ་གཅིག་ཏུ་གྱུར།

宗喀巴大師在熱振的獅子岩腳下著出《道次第傳承上師啟請・開勝道門》一文，並將阿底峽尊者「側頭像」迎請來。在作啟請的時候，大師親見「道次第」一切傳承上師現身說法，尤其是親見阿底峽、仲敦巴、博朵瓦[32]、霞惹瓦[33]諸師達一月之久。

33 最後，仲敦巴等三位上師融入阿底峽身中，阿底峽將手置於宗喀巴大師頭頂上說：「去做利益聖教的事業吧！我將作你的助伴！」實際上，這是勸請宗喀巴大師著述《道次第廣論》。於是宗喀巴大師完成了《道次第廣論》奢摩他章以下的部分，後來又經至尊文殊勸請，完成了大毗缽舍那章。這部論著姑且不論其他方面，只要看一看造論的勸請者，就可以知道這是部包含了加持寶藏的大論。該論後跋中的「從佛菩薩微妙業」等數語，便隱含著這層意思。

34 後來，宗喀巴大師又省去《道次第廣論》中的繁說，攝其要義著出《道次第略論》；前者以「講傳」為主，此論則以「耳傳」為主，教授的關要各有不同，可相互補充。

宗喀巴大師意識到，將來會有人不知如何將這些較廣的教授用於實修，他本人曾指示說：「然能瞭解一切講說皆為修持者，實屬少數，可先將所應修持之事予以摘略，另著專書詳述。」於是有了嘉旺・索朗嘉措（福海）[34]的《道次第・純金》；第五世達賴喇嘛的《道次第・文殊口授》（此論可視為〈純金〉的注解），班禪・洛桑卻堅（善慧法幢）[35]的《樂道》；至尊洛桑耶協（第二世班禪善慧智）的《速道》（此論猶如《樂道》的注解）。

宗喀巴大師的三種道次第，以及上述四種「明晰引導」，加上達波・昂旺札巴的《善說精髓》)，這八種合起來便稱為「道次第八大引導」。

[32] 法名為仁欽賽（寶明，1027～1105）。
[33] 法名為雍丹札（功德稱，1070～1141）。
[34] 第三世達賴喇嘛（1543～1588）。
[35] 第一世班禪喇嘛（1570～1662）。

ཇོ་རིན་པོ་ཆེས་བྱང་ཆུབ་སྒྲོན་གྱི་བྲག་སེང་གེ་འདྲ་བའི་ཞོལ་དུ་གསོལ་འདེབས་ལམ་མཆོག་སྒོ་འབྱེད་ལྷུགས་རྩོམ་མཛད་དེ་ཇོ་བོའི་འདྲ་སྐུ་དབུ་ཡོན་མ་གདན་དྲངས་ཏེ་གསོལ་འདེབས་མཛད་པ་དེའི་ཚེ། ལམ་རིམ་བརྒྱུད་པའི་བླ་མ་ཀུན་གྱིས་ཞལ་གཟིགས། ཆོས་ཀྱི་གསུང་གླེང་མཛད། ཁྱད་པར་ཇོ་འབྲོམ་གཉིས། པོ་ཏོ་བ། ཤ་ར་བ་བཞིས་ཟླ་བ་གཅིག་གི་བར་དུ་ཞལ་གཟིགས། མཐར་གཞན་གསུམ་ཇོ་བོ་ལ་ཐིམ། ཨ་ཏི་ཤས་ཕྱག་སྤྱི་བོར་བཞག་སྟེ་བསྟན་པ་ལ་བྱ་བ་གྱིས་ཤིག་དང་༑ དེའི་གྲོགས་བདག་གིས་བྱའོ་གསུངས་པ་དོན་གྱིས་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་རྩོམ་པར་བསྐུལ་བ་བཞིན་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་ཞི་གནས་ཡན་མཛད། ཕྱིས་ཇོ་བཙུན་འཇམ་དཔལ་དབྱངས་ཀྱིས་རྩོམ་པར་བསྐུལ་ནས་ལྷག་མཐོང་ཆེན་མོ་མཛད་པས། གཞན་ལྷ་ཅི་བསྐུལ་བ་པོ་ལ་བལྟོས་ནས་ཀྱང་བྱིན་རླབས་ཀྱི་གཏེར་དུ་ཡོད་པར་ཤེས་སོ། །དེ་ཡང་རྩོམ་བྱང་དུ་སྨྲས་བཅས་རྒྱལ་བའི་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྨྲས་ནས་བསྟན་པ་ཡིན། ཕྱིས་སུ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་སྤྲོས་བཤད་སོགས་དོར་ནས་སྙིང་པོ་བསྡུས་པའི་ལམ་རིམ་ཆུང་དུ་མཛད། འདི་སྔན་བརྒྱུད་དང་། ཟུ་མ་བཤད་བརྒྱུད་གཙོ་བོར་མཛད་པས་མན་ངག་གི་གནད་མི་འདྲ་བ་ཕན་ཚུན་བསྟན་དུ་ཡོད་པར་གསུངས། དེ་ནས་དེ་དག་ཀྱང་ཉམས་ལེན་དུ་དྲིལ་བ་མི་ཤེས་པ་ན་ཇོ་རང་ཉིད་ཀྱིས། བཤད་པ་ཐམས་ཅད་ཉམས་ལེན་དུ་ཁྲིར་ཤེས་པ་སྲིད་མཐའ་རུ་སྣང་བས་སྐྱོང་རྒྱུ་ཉེ་བར་བསྡུས་པ་རི་ཡང་གྱུད་དུ་བྱའོ་ཞེས་ཞལ་འཕངས་མཛད་པ་བཞིན་༸རྒྱལ་དབང་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོས་ལམ་རིམ་གསེར་ཞུན་མ་དང་། དེའི་འགྲེལ་པ་ལྟ་བུར་ལྔ་པ་ཆེན་པོས་ལམ་རིམ་འཇམ་དཔལ་ཞལ་ལུང་མཛད། པཎ་ཆེན་བློ་བཟང་ཆོས་རྒྱན་གྱིས་བདེ་ལམ། དེའི་འགྲེལ་པ་ལྟ་བུར་ཇོ་བཙུན་བློ་བཟང་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་མྱུར་ལམ་མཛད། དེ་ལྟར་ཇོའི་ལམ་རིམ་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་བ་ཉམས་མགུར་བཅས་གསུམ་དང་། དམར་ཁྲིད་དེ་བཞིའི་སྟེང་དྭགས་པོ་ངག་དབང་གྲགས་པའི་ལེགས་གསུང་ཉིང་ཁུ་བསྟན་པས་དེ་བརྒྱད་ལ་ལམ་རིམ་ཁྲིད་ཆེན་བརྒྱད་དུ་གྲགས། དེ་དག་རྩ་འགྲེལ་གཅིག་འདུས་མིན་པས་ཁྲིད་

由於這些本、注無法以一概全，所以必須分別獲得它們的引導傳承。特別是《文殊口授》引導傳承，有廣略二種，因傳承住持者分別來自中部和南部，所以分為「中傳」和「南傳」二派。其引導傳承也必須分別獲得。

35 仲巴達浦巴父子後來看到《文殊口授》時說，如果早些看到此論，他們在修這些所緣的時候就不會有那麼大的困難了；可見在《速道明晰引導》與《文殊口授》二論中各包含著對方所沒有的深要。

大師釋迦佛在世的時代，只有「經教傳承」，別無「引導傳承」[36]，由於後來的人單靠「經教傳承」無法理解，所以才另有「引導傳承」。

引導可分成幾種形式：「講解引導」是指對書本上的文字進行詳盡的解釋；「明晰引導」[37]，是指不作文字上的廣釋，而直接提出教授的心要進行教導，就像善巧醫術者把新鮮的屍體剖開，直接為弟子介紹五藏六腑的構造一樣；「經驗引導」是指為弟子一次開示一種所緣類，然後讓弟子住在附近修，如果前面的體驗尚未生起，則不說後面的所緣，直到前面的體驗生起，才會再接著講下
36 一個。這些引導各有其經驗加持，對調伏相續利益極大；現在這裡所講的，便是採用「經驗引導」的方式。

為了方便那些從別處趕來、緣分不大，且只能聽一、兩次的人，現將《速道》和廣、略《文殊口授》以及內容與後面「自他相換」章有關的《修心七義》這三部論合起來講。

施主們啟建這次法會，旨在為已故的兩位公爵大人迴向善根，在我這邊，

[36] 「引導傳承」是指一種包含本法歷代祖師教授的特殊傳承。
[37] 藏文原文為「紅引導」。

རྒྱུན་སོ་སོར་ཐོབ་དགོས་ཤིང་། ཁྱད་པར་འཇམ་དཔལ་ཞལ་ལུང་ཁྲིད་རྒྱུན་རྒྱས་བསྡུས་གཉིས་ལས༔ བརྒྱུད་འཛིན་དབུས་པ་དང་ལྷོ་པའི་ཁྱད་པར་གྱིས་དབུས་བརྒྱུད་དང་། ལྷོ་བརྒྱུད་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བ་གཉིས་ཀྱང་ཁྲིད་རྒྱུན་སོ་སོ་ནས་ཐོབ་དགོས། རྡུང་པ་ཧྲ་ཕུག་པ་ཡབ་སྲས་ཀྱིས་རྗེས་སུ་འཇམ་དཔལ་ཞལ་ལུང་མཇལ་བ་ན། འདི་སྐུ་ཙམ་ནས་མཇལ་ན་དམིགས་སྐོར་དེ་དག་ལ་དཀའ་ལས་དེ་ཙམ་མི་དགོས་པར་འདུག་པ་ལ་གསུངས་པ་ལྟར། སྨུར་ལམ་དམར་ཁྲིད་དང་། འཇམ་དཔལ་ཞལ་ལུང་གཉིས་གཅིག་ལ་མེད་པའི་ཟབ་ཁྲིད་གཅིག་ལ་ཡོད། སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས་པ་ན་ལུང་རྒྱུན་ལས་ཁྲིད་རྒྱུན་ལོགས་སུ་མེད་ཀྱང་ཕྱིས་སུ་དེས་མི་གོ་བ་ན་ཁྲིད་རྒྱུན་ཟུར་དུ་བྱུང་། ཁྲིད་ལ་བཤད་ཁྲིད་ཅེས་པ་ཚིག་གི་འབྲུ་གཉེར་ཏེ་སྤྱིས་བཤད་རྒྱས་པར་བྱེད་པ་ལ་ཟེར། དམར་ཁྲིད་ཅེས་པ་སྨན་པ་མཁས་པས་རང་གི་སློབ་བུར་རོ་དམར་པོ་ཁ་ཕྱེ་ནས་དོན་ལྔ་སྣོད་དྲུག་སོགས་ཆགས་ཚུལ་དམར་རྗེན་དུ་ངོ་སྤྲོད་པ་ལྟར་ཚིག་གི་སྤྲོས་བཤད་མི་བྱེད་པར་མན་ངག་གི་སྙིང་པོ་དམར་བཅངས་སུ་འདོམས་པ་ལ་ཟེར། ཉམས་ཁྲིད་ཅེས་པ་བླ་མས་ཉམས་མྱོང་གི་ཐོག་ནས་སློབ་མའི་རྒྱུད་ཐོག་གང་ཁེལ་དུ་འཆད་པ་ལ་ཟེར། མྱོང་ཁྲིད་ཅེས་པ་སློབ་མ་སྒྲུབ་ཁང་གི་ཉེ་སྐོར་ཐན་ཚུན་དུ་བཞག་ནས་དམིགས་སྐོར་རེ་རེ་བསྟན་ཅིང་དེའི་མྱོང་བ་མ་སྐྱེས་བར་དམིགས་སྐོར་ཕྱི་མ་མི་སྟོན་པར་སྒོམ་དུ་འཇུག ། དེ་སྐྱེས་པ་ན་དམིགས་སྐོར་ཕྱི་མ་སྟོན་པ་ལ་ཟེར། ཁྲིད་འདི་དག་ལ་ཉམས་མྱོང་གི་བྱིན་རླབས་ཀྱི་རྒྱུན་ཡང་འཇུག་རྒྱུ་ཡོད་ཅིང་རྒྱུད་འདུལ་བ་ལ་དེ་ཕན་ཆེ། ད་ལམ་འདིར་ཡང་ཉམས་ཁྲིད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་འབུལ་བ་ཡིན། དེས་ན་སྐལ་བ་ཆུང་བ་འགའ་ཞིག་ཐེངས་གཅིག་གཉིས་ལས་ཞུ་ལོང་མེད་པར་ཕྱོགས་ཕན་ཚུན་དུ་ཐོན་འགྲོ་བའི་དོན་གཉེར་ཅན་དག་ལ་ཕན་པའི་ཕྱིར་སྨུར་ལམ་དང་། འཇམ་དཔལ་ཞལ་ལུང་རྒྱས་བསྡུས་གཉིས། རྗེས་སུ་བདག་གཞན་མཉམ་བརྗེའི་མཚམས་སུ་བློ་སྦྱོང་དོན་བདུན་མ་རྣམས་སྦྲགས་ནས་ཞུ་བ་ཡིན། དེ་ཡང་ད་ལན་སྤྲིན་པའི་བདག་པོ་སྐུ་ངོ་གུང་འདས་པོ་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་དགེ་རྩ་དང་། རང་ཡང་

我想說的是：其他灌頂等法對師徒雙方而言，利弊俱存[38]。講《道次第》則沒有這個問題，所以我很樂意為大家講，也能肯定這將給每個人帶來極大的利益。因此，我懇求諸位盡自己最大的努力去實修，並應當為已故和在世的施主們祈福。（接著帕繃喀大師略微傳了三種《道次第》的開頭部分，然後散會。）

第二天 阿底峽尊者生平與藏地道次第引導的起源

38 （第二天，大寶上師嘉傑[1]·帕繃喀仁波切作了如下開示：）
法王大宗喀巴說：

「一切佛經心要義，是諸菩薩所讚道，
有緣求解脫津梁，我今隨力而宣說。」[2]

一切佛經的心要精華是「出離心」。下士道中，這意味著厭惡三惡趣 ；中士道中，這意味著厭惡輪迴中的一切。如果不依靠像「道次第」這樣的教授，是生不出「出離心」來的。諸菩薩大士所讚之道是大寶「菩提心」，求解脫的津梁是「離邊見」。如果不依靠像「道次第」這樣的引導法，這些也是不可能生起的。 所以，為了成佛，就必須在相續中生起這「三主要道」，要生起這三個主要道，就必須依靠道次第才行。因此，諸位在聽法前，請你們先認真檢查一下所有的動機和威儀，正確的動機應該是：

「為了利益一切有情，我應獲得佛位，為此我來聽受三士道次第經驗引導，而後去做實修。」

39 你們將要聽到的法，是有緣者趣向佛位的大乘法範、是龍猛和無著二位大車[3]的軌轍、是吉祥無等阿底峽尊者和三界法王大宗喀巴心髓般的甚深教授，

---

[38] 指在受法者是非器的情況下。

[1] 藏文「嘉傑」意為依怙主，一般情況下是弟子對自己上師的尊稱；或是對當代某些著名佛教大師的尊稱。

[2] 引自《三主要道》。

[3] 對開派祖師的尊稱。龍猛與無著分別創立了大乘深見派與廣行派。

ལམ་རིམ་འཆད་ན་གཞན་དབང་བཀའ་ལྷ་བུའི་བླ་སློབ་གཉིས་ཀར་ཁེ་ཉེན་མགོ་སྒྲིལ་མེད་པའི་དོན་ཆེ་འབྱུང་ངེས་སྐམ་འཆད་པ་ལ་མི་མཆོར་བས། ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ལག་ལེན་ལ་ཅི་ཐེབ་ཐེབ་དང་། སྨིན་བདག་འདས་གསོན་ལའང་སྐབས་འཇུག་དགོས་གསུངས་ནས་ལམ་རིམ་གསུམ་གྱི་དབུ་ནས་ལུང་ཙུང་ཙམ་རེ་གནང་ནས་གྲོལ།། ||

༄ ཉིན་གཉིས་པར། བླ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་ཞལ་ནས། ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་ལས། རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་ཀུན་གྱི་སྙིང་པོའི་དོན། །རྒྱལ་སྲས་དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་བསྔགས་པའི་ལམ། །སྐལ་ལྡན་ཐར་འདོད་རྣམས་ཀྱི་འཇུག་ངོགས་དེ། །ཇི་ལྟར་ནུས་བཞིན་བདག་གིས་བཤད་པར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྒྱལ་བའི་གསུངས་རབ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྙིང་པོའི་བཅུད་བསྡུས་པ་ལྟ་བུ། སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་སྐབས་ངན་སོང་ལས་ཡིད་འབྱུང་བའི་ངེས་འབྱུང་དང་། འབྲིང་གི་སྐབས་འཁོར་བ་མཐའ་དག་ལས་ཡིད་འབྱུང་བའི་ངེས་འབྱུང་སོགས་ཀུང་ལམ་གྱི་རིམ་པ་འདི་ལྟ་བུ་ལ་མ་བརྟེན་ན་མི་འབྱུང་ཞིང་། རྒྱལ་སྲས་དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་བསྔགས་པའི་ལམ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཐར་འདོད་སྐྱེ་བོའི་འཇུག་ངོགས་མཐའ་བྲལ་གྱི་ལྟ་བ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་འཁྲིད་ཚུལ་འདི་ལྟ་བུ་ལ་མ་བརྟེན་ན་མི་འབྱུང་བས་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པ་ལ་ལམ་གྱི་གཙོ་བོ་དེ་གསུམ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་དགོས། དེ་གསུམ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་བ་ལམ་རིམ་ལ་བརྟེན་དགོས་པས། དེས་ན་ཐོག་མར་ཀུན་སློང་ལ་བདག་གིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ཐོབ་པར་བྱ། དེའི་ཕྱིར་དུ་སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ཉམས་ཁྲིད་ཞུས་ནས་ཉམས་སུ་ལེན་སྐམ་པ་སོགས་ཀུན་སློང་དང་ཀུན་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་ལེགས་པར་གསལ་བཏབ་ནས་གསན་པར་ཞུ། དེ་ཡང་གང་གསན་པར་བྱ་བའི་ཆོས་ནི། སྐལ་ལྡན་གྱི་སྐྱེས་བུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་བགྲོད་པའི་ཐེག་པ་མཆོག་གི་ཆོས་ལུགས། ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་དང་ཐོགས་མེད་གཉིས་ཀྱི་ལམ་སྲོལ། དཔལ་མཉམ་མེད་ཇོ་བོ་ཆེན་པོ་དང་ཁམས་

是八萬四千法蘊一切關要無不具足、經過編排整理而成的修持次第，也是任何一個補特伽羅成佛所必需的修法。

講「菩提道次第」簡略經驗引導必須根據科判，即必須以正行的某一科為基礎，在這之上做到「道次第」的體性決定、數量決定和次序決定；再決定此科內什麼是所緣、什麼是相關的解釋 、什麼是教理、什麼是故事 、什麼是教授口訣，然後才去修。如果聽聞和修習不依科判，胡亂地混一起，便很難利益自心；這好比把茶、酥油、鹽和鹼混放在一個器皿中飲用，味道肯定不佳 。

「道次第」科判有很多種，如《道次第廣、略論》科判等。修持應以自己
40 獲得的某種「道次第」科判為基礎。現在呢，是照我大寶上師的軌矩，以 《速道 》為主，另以眾多教授為莊嚴所造的科判來講。

這一科判[4]以前未寫成文字，我曾鄭重地在大會上或私下向上師[5]請求，花了很大的功夫才將它編寫成文字。這個科判廣略適中，生起體驗的方法十分特別、與眾不同，具有很多的關要。現在我就按這個科判來講。

印度兩大佛學中心之一的吉祥那爛陀寺諸位智者，主張由「三清淨門」來說法，即：阿闍黎語清淨、弟子相續清淨和所說法清淨。止迦摩囉室囉寺的智者們認為以下三事為最重要的前導：正法作者殊勝、正法殊勝，以及如何聞說該法之理。這裡按後者講。

---

[4] 名為《依菩提道次第明晰引導樂道與速道垂賜經驗引導修法科判•至尊上師口授》，全文製作成科判表，移至正文前，以便於讀者翻檢對照。本書正文中所使用的粗黑體標題即是這一科判，並冠以「甲」、「乙」、「丙」、「丁」等漢文序號。其他非粗黑體、未加序號的次標題是譯者為方便讀者所加，不屬於科判原文，敬講注意。

[5] 指帕繃喀大師的根本上師洛桑絳貝倫珠嘉措（善慧妙吉祥任運成就海）。

གསུམ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་ཐུགས་ཀྱི་བཅུད་ཕྱུང་བ་ལྟ་བུའི་གདམས་པ་ཟབ་མོ། ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་གི་སྙིང་པོའི་གནད་ཐམས་ཅད་མ་ཚང་བ་མེད་པར་གང་ཟག་གཅིག་འཚང་རྒྱ་བའི་ཉམས་ལེན་གྱི་རིམ་པར་བསྒྲིགས་པ། བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ཉམས་ཁྲིད་མདོར་བསྡུས་སུ་འཆད་པ་ལ། དེ་ལ་ས་བཅད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན། དངོས་གཞི་ས་བཅད་གཅིག་གཞིར་བཞག །དེའི་སྟེང་ནས་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ངོ་བོ་ངེས་པ། གྲངས་ངེས་པ༑ གོ་རིམ་ངེས་པར་བྱས་ནས། ས་བཅད་འདིའི་ནང་དམིགས་སྐོར་འདི། གསུང་བཤད་འདི་ལྟར། ལུང་རིགས་འདི་དང་། གཏམ་རྒྱུད་འདི། མན་ངག་འདི་ཡོད་ཅེས་ངེས་པར་བྱས་ནས་བསྒོམ་དགོས་ཀྱི། ས་བཅད་མེད་པར་གང་བྱུང་བྱུང་དུ་བསྲེས་ནས་ཉན་ཅིང་སྒོམ་ན་རྒྱུད་ལ་ཕན་ཐོགས་པར་དཀའ་བ་དཔེར་ན། ཛ་མར་དང་ཚྭ་བུལ་སོགས་སྣོད་སོ་སོར་མེད་པར་བསྲེས་ནས་འཇོག་ཅིང་ལོངས་སྤྱོད་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ཡང་ལམ་རིམ་ཆེ་ཆུང་གི་ས་བཅད་སོགས་མང་ཡང་། རང་གང་གི་སྟེང་ནས་ཐོབ་པའི་ས་བཅད་གཞིར་བྱས་ནས་སྐྱོང་དགོས། ད་ལམ་བདག་གི་༸སྐྱབས་རྗེ་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྱག་བཞེས་སྨུར་ལམ་གཙོར་བཟུང་ཐོག །མན་ངག་དུ་མས་བརྒྱན་པའི་ས་བཅད་འདི་སྟོན་ཡི་གེར་འཁོད་པ་མེད་ཀྱང་ཁོ་བོས་ནན་ཏན་གྱིས་ཚོགས་སུ་ཞུས་པ་དང་། སྒིར་དུ་བཅར་ནས་ཞུ་བ་སོགས་ཀྱིས་བརྩོན་པ་ཆེན་པོས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིགས་ནས་ཡི་གེར་འཁོད་པ་འདི་བཞིན་རྒྱས་བསྡུས་འཚམས་ཤིང་། སྦྱོང་བ་འདོན་ལུགས་ཀྱི་ཁྲིད་ཆོས་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་གནད་མང་དུ་ཡོད་པས་འདིའི་སྟེང་ནས་ཞུ་ན། དེ་ལ་དཔལ་ནཱ་ལེནྡྲའི་མཁས་པ་རྣམས་ནི་སློབ་དཔོན་གྱི་ངག་དག་པ་དང་། སློབ་མའི་རྒྱུད་དག་པ་དང་། བཤད་བྱའི་ཆོས་དག་པ་སྟེ། དག་པ་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་འཆད་ལ། བྲི་ཀ་མ་ལ་ཤཱི་ལའི་མཁས་པ་རྣམས་ནི་ཆོས་སྟོན་པ་པོའི་ཆེ་བ་དང་། ཆོས་ཀྱི་ཆེ་བ་དང་། དེ་ཇི་ལྟར་བཤད་ཅིང་ཉན་པའི་ཚུལ་གསུམ་སྟོན་དུ་གལ་ཆེ་བར་བཞེད་པའི་ཚུལ་གཉིས་ལས་འདིར་ཕྱི་མ་ལྟར་འཆད་པར་བྱ་

「菩提道次第」引導分四大科：（甲一）為顯其法根源淨故開示作者殊勝；（甲二）令於教授起敬重故開示其法殊勝；（甲三）如何聞說具二殊勝法之理；（甲四）如何正以教授引導弟子之次第 。

這四條是《道次第廣論》的科判，按照口傳，不論講哪一種廣、略「道次第」教授都要有這四科，否則，聽者便生不起決定。所以，現在從第一大科講起。

41 **甲一、為顯其法根源淨故開示作者殊勝**

如昨天已說的那般，我們在觀察所修之法時，應該按照印度智者的規矩，看看它們是否符合以下三個條件：必須是佛陀所說的，必須是經班智達抉擇過的，必須是經諸成就自在者修習後在心相續中生起證悟的。從修行者自己這方面來講，如果信心、智慧和精進不足，便不會有收穫；但從法這方面來講，如果修的是相似法，也絕對不會有結果。我們見過不少有智慧、肯精進的人，因為這個原因而浪費了一生。

其他所謂甚深的教授，諸如「淨相」等等，不管它們是什麼，大都如我前面說過的那樣，不外乎是些「本尊成就法」以及依此而修的各種「事業法」。

བ་ལ།

བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ཁྲིད་ལ་བཞི། ཆོས་ཁུངས་བཙུན་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་མཛད་པ་པོའི་ཆེ་བ། གདམས་ངག་ལ་གུས་པ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་ཆོས་ཀྱི་ཆེ་བ། ཆེ་བ་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཆོས་ལ་ཉན་བཤད་ཇི་ལྟར་བྱ་བའི་ཚུལ༑ གདམས་པ་དངོས་ཀྱིས་སློབ་མ་ཇི་ལྟར་བཀྲི་བའི་རིམ་པ་དང་བཞིའོ།།

ས་བཅད་བཞི་པོ་འདི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་ས་བཅད་ཡིན་ཞིང་། བདེ་མྱུར་སོགས་ལམ་རིམ་རྒྱས་བསྡུས་ཇི་འདྲ་ཞིག་འཆད་ཀྱང་འདི་མེད་ན་ངེས་པ་མི་བསྐྱེད་པས་ཐོག་མར་སྦྱར་དགོས་པ་གསུང་རྒྱུན་དུ་ཡོད། དེས་ན་ཐོག་མར།

ཆོས་ཁུངས་བཙུན་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་མཛད་པ་པོའི་ཆེ་བ་ནི།

དེ་ཡང་ཁ་སང་ཞུས་པ་ལྟར་ཉམས་སུ་བླང་བྱའི་ཆོས་ནི་རྒྱ་གར་མཁས་པའི་ལུགས་བཞིན་སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས། པཎྜི་ཏས་གཏན་ལ་ཕབ། གྲུབ་པའི་དབང་ཕྱུག་རྣམས་ཀྱིས་བསྒོམས་ནས་ཉམས་རྟོགས་ཐུགས་རྒྱུད་ལ་འཁྲུངས་བ་ཞིག་དགོས་ཀྱི། རང་གི་ངོས་ནས་ཀྱང་དད་པ་དང་ཤེས་བརྩོན་གྱི་མི་ཡོང་བའི་ཁར། ཆོས་ཀྱང་ལྟར་སྣང་ཞིག་ཉམས་སུ་བླང་ན་འབྲས་བུ་གང་ཡང་མི་འབྱུང་ཞིང་། ཤེས་རབ་དང་བརྩོན་འགྲུས་ཅན་མང་པོ་ཆུད་ཟོས་སུ་སོང་བ་མཐོང་ཆོས་ལྟར་ཡིན། གཞན་དུ་ཟབ་ཟབ་ལྟར་སྣ་བའི་དག་སྣང་སོགས་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཡང་སྔར་ཞུས་པ་ལྟར་ལྷའི་སྒྲུབ་ཐབས་འདྲ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ལས་ཚོགས་འདྲ་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་ཙམ་ལས་

42 在這些教授中，有的時候甚至連三寶都沒有明確提及，更不要說有生起「三主要道」體驗的方法了。

正如一切江河的源頭應該出自雪山一樣，正法的源頭也必須出自大師佛陀。如果上師有時間並且知道如何詳細解說的話，應該從大師佛陀開始，講解「道次第」所有傳承上師的傳記，亦即上師們如何依此道獲得果位的情況。由於傳承上師數量太多、內容又很長，所以現在沒有時間詳談，在此我只能簡單地介紹一下。

（隨後嘉傑・帕繃喀仁波切簡單講述了從大師佛陀至阿底峽尊者之間兩種不同傳承的更替，以及從阿底峽尊者開始傳承合流的一些情況。）

像這樣，從阿底峽尊者那時開始，傳承便合流了，尊者在西藏造《菩提道燈論》，從而將這些教授引入西藏。「道次第」這個名字也是從那時起開始有的。由於《菩提道燈論》是此後《道次第》、《勝道》[6]、《聖教次第》等一切相關著作的根本文，所以，阿底峽尊者實際上也是這些著作的作者。宗喀巴大師也說：「故彼《菩提道燈論》之造者，亦即此（菩提道次第廣論）之造者。」

雖然在此應詳述阿底峽尊者的傳記[7]，但因條件不允許，故而只能簡單地
43 講一下，此傳記分三部分：

乙一、圓滿種姓中受生之理。

阿底峽尊者的誕生地位於東印度薩霍爾境內的榜噶拉城。這個城市很大，約有三萬五千名居民，周圍屬民達十萬戶。王宮名「金幢」，具有十三層金頂

---

[6] 《噶當嘉言集・寶藏 》中有數篇摘自題為《勝道》的文章。

[7] 有關阿底峽尊者的詳細生平，可參閱藏文《噶當寶籍》上卷「噶當父法」與漢文《阿底峽尊者傳》，法尊編譯。

ལམ་གྱི་གཙོ་བོ་རྣམ་གསུམ་ལ་སྦྱོང་བ་འདོན་ལུགས་ལྟ་ཅི། སྐབས་གསུམ་གྱི་ངོས་འཛིན་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་ཀྱང་མི་འབྱུང་། དེས་ན་འདིར་ཆུ་འགོ་གདངས་ལ་ཐུག་དགོས་པ་ལྟར་ཆོས་ཀྱི་འགོ་ཡང་སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ལ་ཐུག་པ་ཞིག་དགོས་པས། འདི་ལ་ལོང་ཡོད་ཙེད་རྒྱས་པར་འཆད་ཤེས་ན་སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ནས་བཟུང་། བརྒྱུད་པའི་བླ་མ་ཀུན་གྱིས་ལམ་འདི་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་གོ་འཕང་བརྙེས་པའི་ཚུལ་གྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་འཆད་དགོས་ཀྱང་ད་ཙང་མང་བས་ཞུ་མ་ཁོམ་ཞིང་། མདོར་བསྡུས་ཙམ་ཞུ་ན། ཞེས་སྟོན་པ་ནས་ཇོ་བོའི་བར་གྱི་བརྒྱུད་པའི་བཀའ་བབས་མི་འདྲ་བ་གཉིས་སུ་བྱུང་ལུགས་དང་། ཇོ་བོ་ནས་བརྒྱུད་པའི་ཆུ་བོ་གཅིག་འདྲེས་སུ་གྱུར་ཚུལ་རྣམས་མདོར་བསྡུས་ཏེ་གསུངས།

དེ་ལྟར་ཇོ་བོ་ནས་བརྒྱུད་པའི་ཆུ་བོ་གཅིག་འདྲེས་སུ་གྱུར་ཏེ་ཇོ་བོས་བོད་དུ་བྱང་ཆུབ་ལམ་སྒྲོན་མཛད། ལམ་རིམ་ལམ་རིམ་ཞེས་པའི་མིང་གི་ཐ་སྙད་ཀྱང་དེ་ནས་བྱུང་། དེ་ཕྱིན་ཆད་ལམ་རིམ། ལམ་མཆོག །བསྟན་རིམ་སོགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བཤད་བྱ་རྩ་བའི་གཞུང་དེ་ལམ་སྒྲོན་ཡིན་པས་ཇོ་བོ་ཡང་དེ་རྣམས་དོན་གྱིས་མཛད་པ་པོར་སོང་བས། རྗེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་ཀྱང་དེ་མཛད་པ་པོ་ཉིད་འདིའི་ཡང་མཛད་པ་པོའོ་ཞེས་གསུངས་པ་རེད། དེས་ན་འདིར་ཇོ་བོའི་རྣམ་ཐར་རྒྱས་པར་འཆད་དགོས་མོད། དེ་ཙམ་མི་ལྷོགས་ཀྱང་མདོར་བསྡུས་ཙམ་ཞུ་ན།

དེ་ལ་གསུམ། རིགས་ལྡན་སུམ་ཚོགས་པར་སྐྱེ་བ་བཞེས་པའི་ཚུལ། རྟེན་དེ་ལ་ཡོན་ཏན་བརྙེས་པའི་ཚུལ། བརྙེས་ནས་བསྟན་པ་ལ་བྱ་བ་མཛད་པའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་རིགས་ལྡན་སུམ་ཚོགས་པར་སྐྱེ་བ་བཞེས་པའི་ཚུལ་ལ། ཇོ་བོ་ཆེན་པོ་འཁྲུངས་པའི་ཡུལ་ནི་རྒྱ་གར་ཤར་ཕྱོགས་ཟ་ཧོར་གྱི་ཡུལ་བྷཾ་ག་ལ་ཞེས་བྱ་བའི་གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་པོ་ཉེ་སྐོར་གྱི་འབངས་མི་ཁྱིམ་འབུམ་ཕྲག་གཅིག །འབངས་ཀྱི་སྐྱེ་བོ་སྟོང་ཕྲག་སོ་ལྔ་ཡོད་པ། ཕོ་བྲང་གསེར་གྱི་རྒྱལ་

和二萬五千座金幢。是個財富眾多，權勢強大的王國。國王名「善吉祥」，王后名「吉祥光」，阿底峽是他們的幼子，誕生時伴有眾多稀有的徵兆。

乙二、其身獲得功德之理

尊者誕生後滿十八個月時，父母帶他前往附近毗札麻拉城中的寺院。一路
44 上，全城百姓爭相瞻仰小王子的風采。王子看見人山人海的場面，問父母道：「這些人是誰？」父母回答說：「他們是你的臣民，」王子便以大悲心看著他們，最稀奇的，他還用悅耳的聲音說道：

「願此等眾悉如我，常生王家父母賢，
國政權勢福德盛，皆為正法所長養。」

抵寺後，父母等其他人均發願今生長壽無病，受用圓滿，後世不墮惡趣，生於善趣等等，這位王子卻發願道：

「我得暇滿人王身，諸根無過見三寶，
常敬頂戴三寶尊，今後請作皈依處。
願終不為家法縛，處僧伽中獲法財，
遠離我慢供三寶，悲心觀照諸有情。」

མཚན་ཅན་ཞེས་བྱ་བ་གསེར་གྱི་རྒྱ་ཕུབས་བཅུ་གསུམ་དང་། གསེར་གྱི་རྒྱལ་མཚན་སྟོང་ཕྲག་ཉེར་ལྔ་ཡོད་པ། ལོངས་སྤྱོད་མངའ་ཐང་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན། དེར་ཡབ་རྒྱལ་པོ་དགེ་བའི་དཔལ་དང་། ཡུམ་དཔལ་མོ་འོད་ཟེར་ཅན་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་ངོ་མཚར་བའི་ལྟས་དུ་མ་དང་བཅས་སྐུ་བལྟམས་སོ། །

གཉིས་པ་རྟེན་དེ་ལ་ཡོན་ཏན་བརྟེན་པའི་ཚུལ་ནི། དེ་ནས་རྒྱལ་སྲས་གཞོན་ནུ་དེ་འཁྲུངས་ནས་ཟླ་བ་བཅོ་བརྒྱད་ལོན་པ་ན། ཉེ་འགྲམ་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་བི་ཀྲ་མ་ལ་ཤྲི་རིར་ཡབ་ཡུམ་གྱིས་གདན་དྲངས་པ་ན། ལམ་དུ་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་རྒྱལ་སྲས་གཞོན་ནུ་དེ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་ལྟགས་པའི་མི་ཁྲོམ་ཆེན་པོ་གཟིགས་པ་ན། འདི་དག་སུ་ཡིན་ཞེས་ཡབ་ཡུམ་ལ་དྲིས་པས། ཡབ་ཡུམ་གྱིས་འདི་དག་ཁྱོད་ཉིད་ཀྱི་འབངས་འཁོར་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཞུས་པ་ན། སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོས་གཟིགས་ཏེ། འདི་དག་བདག་བཞིན་ཕ་མ་ཕུན་ཚོགས་ཤིང་། །རྒྱས་སྤྱིད་མངའ་ཐང་བསོད་ནམས་འབར་བ་ཡི། །མི་དབང་སྲས་ཀྱི་ཐུ་བོར་རབ་བསྐྱུན་ཏེ། །ཐམས་ཅད་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱིས་འཚོ་བར་ཤོག །ཅེས་གསུང་སྐད་པོས་བརྗོད་པ་ན་ཐམས་ཅད་ཤིན་ཏུ་ངོ་མཚར་བར་གྱུར། དེ་ནས་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཕེབས་པ་ན་ཡབ་ཡུམ་སོགས་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ནི་ཚེ་རིང་ཞིང་ནད་མེད་པ་དང་། ལོངས་སྤྱོད་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། ཕྱི་མ་ངན་སོང་དུ་མི་ལྟུང་བ། བདེ་འགྲོར་སྐྱེ་བ་སོགས་སྨོན་ལམ་བཏབ། རྒྱལ་སྲས་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འདིས་ནི༑ བདག་ནི་དལ་འབྱོར་མི་དབང་ལུས་ཐོབ་ཅིང་། །སྐྱོན་མེད་དབང་པོས་དཀོན་མཆོག་གསུམ་མཐོང་ཞིང་། །རྟག་ཏུ་གུས་པས་དཀོན་མཆོག་སྤྱི་བོར་བླང་། །དེ་རིང་ཉིད་ནས་སྐྱབས་གནས་མཛད་དུ་གསོལ། ༔ །ནམ་ཡང་ཁྲིམ་པའི་ཆོས་ཀྱིས་མ་བཅིངས་པར། །དགེ་འདུན་དབུས་སུ་ཆོས་འབྱོར་ཐོབ་པ་དང་། །ང་རྒྱལ་མེད་པར་དཀོན་མཆོག་མཆོད་བྱེད་ཅིང་། །སྐྱེ་བོ་ཡོངས་ལ་སྙིང་རྗེས་བལྟ་བར་ཤོག །ཅེས་སྨོན་ལམ་མཛད། རྒྱལ་སྲས་འཁྲུངས་ནས་ཟླ་བ

尊者誕生為王子後滿十八個月，便能說出皈依和發心這樣的話，僅此就足以令人對他生起極大的信心。隨著年齡的增長，王子逐漸成長為一位智者，如《噶當寶籍》中所說：

45 **「王子三歲時，善曆算、字、聲，**
年甫六歲時，能辨內、外道。」

知道如何分辨內、外道的差別是件很困難的事，尊者自己曾說：「在印度只有我、那若巴和辛底巴三人知道分辨內、外道的差別。現在那若巴已去世，我來了西藏，所以目前印度的形勢是很艱險的。」尊者在六歲時就能分辨內、外道的差別，表明從那時開始他已經是個極為善巧的智者了。

王子十一歲時，許多有望成為王妃的王女們用唱歌跳舞等各種方法，試圖喚起王子貪欲，但這反而增強了王子的厭離心。另外，度母也化作一名紺色童女前來勸請：

「莫貪莫貪有緣者，如象沉溺蘆葦塘，
勇士若溺欲泥中，清淨戒衣豈不毀？」

第一個「莫貪」是指莫貪現世，第二個「莫貪」是指莫貪輪迴；就如同大象沉溺一樣，身軀龐大的動物要比其他動物更難從淤泥中拔出。由此比喻看來，「勇士若溺」也就說明：如果普通人作惡，除他自己之外，對聖教和眾生不會有大的損害；但是如果大活佛的行為有所閃失，那麼將會導致整個地區聖
46 教的衰敗。相對的，如果大活佛凡事都能如理而行，也將使該地區的聖教得到宏揚。所以，對你們這些大活佛來講，具備智、尊、賢三德[8]和守護甘丹派

[8] 指智慧不昧、戒行清淨、專事利他三種功德。

བཅོ་བརྒྱད་ལས་མ་སོང་བའི་སྐུ་ཚུང་དུ་དེས་སྐྱབས་འགྲོ་དང་། སེམས་བསྐྱེད་ལས་བརྩམས་ཏེ་གསུང་འདི་ལྟ་བུ་གསུངས་པའི་རྣམ་ཐར་འདི་ཙམ་ཡང་ཤིན་ཏུ་དད་པའི་གནས་ཡིན། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་སྐུ་ནར་སོན་ཏེ་བཀའ་གདམས་གླེགས་བམ་ལས། དེ་ནས་རྒྱལ་བུས་ལོ་གསུམ་ལོན་པ་ན།། །རྩིས་དང་ཡི་གེ་སྨྲ་ལ་མཁས་པ་གྱུར། །དེ་ནས་རྒྱལ་བུས་ལོ་དྲུག་ལོན་པ་ན། །ཕྱི་ནང་གཉིས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ཕྱེད་པར་གྱུར། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་མཁས་པར་གྱུར། ཕྱི་ནང་གི་བྱེ་བྲག་འབྱེད་ཤེས་པ་ཤིན་ཏུ་དཀའ་བ་ཞིག་ཡིན་ཙོད་གདའ་སྟེ། ཇོ་བོས་རྒྱ་གར་ན་ཕྱི་ནང་གི་བྱེ་བྲག་འབྱེད་ཤེས་པ་ང་དང་། ནཱ་རོ་པ། ཤཱནྟི་པ་གསུམ་ལས་མེད། ནཱ་རོ་པ་འདས། ང་བོད་དུ་འོང་། ད་ཙ་ན་རྒྱ་གར་ན་ཡང་ངན་ཏེ་མཆི་ཞེས་གསུངས་པས། ཇོ་བོས་དགུང་ལོ་དྲུག་ལོན་པ་ན་ཕྱི་ནང་གི་བྱེ་བྲག་ཕྱེད་པ་ནི་དེ་དུས་ནས་ཤིན་ཏུ་མཁས་པའི་རྟགས་ཡིན་པར་སྣང་། དེ་ནས་རྒྱལ་སྲས་དགུང་ལོ་བཅུ་གཅིག་ལོན་པ་ན། རྒྱལ་པོའི་བུ་མོ་བཙུན་མོར་འོས་པ་མང་པོས་གླིང་སོགས་རྒྱལ་བུ་ཆགས་པའི་སྤྱོར་བ་སྣ་ཚོགས་བསྒྲུབས་ཀྱང་ཐུགས་ཡིད་འབྱུང་སྐྱོ་ཤས་ཀྱི་བསྐུལ་མར་གྱུར། ལྷག་པར་སྒྲོལ་མའི་སྤྲུལ་པ་བུ་མོ་སྔོ་སངས་མ་ཞིག་གིས། ལྷ་ཅིག་མ་ཆགས་མ་ཆགས་སྐལ་པ་ཅན། །འདམ་བུའི་ཚལ་དུ་གླང་པོ་བྱེད་བ་ལྟར། །འདོད་པའི་འདམ་འདིར་དཔའ་བོ་ཁྱོད་བྱིང་ན། །ཚུལ་ཁྲིམས་གོས་ཅན་བསྟུབས་པར་མི་འགྱུར་རམ། །ཞེས་བསྐུལ་བ། མ་ཆགས་དང་པོ་ཆེ་འདི་དང་། གཉིས་པ་འཁོར་བ་ལ་བྱ། དེ་ཡང་གླང་པོ་བྱིང་བ་དཔེར་གསུངས་པ་ནི་ལུས་ཆེ་བའི་སྒྲོག་ཆགས་གཞན་འདམ་དུ་བྱིང་བ་ལས་ཐོན་དཀའ། དཔེ་དེ་བཞིན་དུ་དཔའ་བོ་ཁྱོད་བྱིང་ན་ཞེས་པའང་། མི་ཕལ་པ་ཞིག་སྦྱོད་པ་ངན་པར་ཤོར་ཡང་རང་ཙམ་ལས་བསྟན་འགྲོ་ལ་ཆེར་གནོད་མི་ནུས། བླ་སྤྲུལ་ཆེན་པོ་དག་གི་མཛད་སྤྱོད་ཉེས་ན་ཡུལ་ཚོ་རེའི་བསྟན་པ་ཉམས་སྨད་པར་བྱེད། རེ་རེའི་མཛད་སྤྱོད་ཚུལ་བཞིན་གྱུར་ན་ཡུལ་དེའི་བསྟན་པ་རྒྱས་པར་བྱེད་པས། དེས་ན་ཁྱེད་ཅག་སྐྱེས་ཆེན་རྣམས་ཀྱིས་མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་དང་།

清淨見、修是很重要的。這些是別義，現在接著講阿底峽的故事。

小王子很高興地對上述勸請作了回答。不久，他身披戎裝，由一百三十名騎士陪同外出巡遊，表面上是遊山，實際上是尋訪上師，作善巧方便之行。他遇到了住山的勝敵婆羅門，婆羅門授以皈依發心，並告之應往那爛陀寺，尋訪其無始生中之師菩提賢。然後他又遇到了菩提賢上師，供上珍寶，令上師歡喜，上師入三摩地加持王子身語意三門，授與許多發心教誡，又遣送王子至其前生之師阿瓦都帝巴[9]處。

王子與上師會面時，上師說：「今日回到你的王國去吧，觀察了家室的過患後再回來。」

王子的父母看到王子回到家中十分高興，便問：「月藏[10]，你到哪裡去了？走得不累吧？心裡沒有厭煩吧？你能回來真是太好了！」王子回答說：

「往求能仁皈依師，遍訪山中阿蘭若，
所至皆見輪迴過，所遇亦說輪迴失。
47 **任作何事心不快，願許出離求正法。」**

父母告訴他說：「你雖厭惡輪迴，但仍然可以主持國政，供養三寶，惠施貧窮，建立伽藍，迎請僧眾，這樣做也能讓一切人眾獲得安樂。」

王子答道：「我長時間觀察輪迴，已沒有絲毫貪戀國政之念。對我而言，

[9] 又稱「小明杜鵑」。
[10] 阿底峽尊者俗名。

དགེ་ལྡན་ལྷ་གྲུབ་གཙང་མར་སྐྱོང་བ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་ཞེས་འགྲོས་བཤད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་ཞུས་པ་ཡིན།

དེ་ལྟར་བསྐུལ་བ་ལ་རྒྱལ་སྲས་གཞོན་ནུ་དེ་ཡང་ཤིན་ཏུ་དགྱེས་པའི་ལན་མཛད། དེ་ནས་མ་འགྱངས་པར་རྒྱལ་བུ་ཧ་པ་བརྒྱ་དང་སུམ་ཅུ་བཅས་དམག་གི་ཆས་སུ་ཞུགས་ཏེ་ཐབས་མཁས་ཀྱི་མཛད་པས་རི་བྲག་བསྐོར་བ་ལྟར་མཛད་ནས་དོན་དུ་བླ་མ་འཚོལ་དུ་བྱོན་པས་རི་བྲག་གཅིག་ན་བྲམ་ཟེ་ཛེ་ཏཱ་རི་བཞུགས་པ་དང་མཇལ། དེས་སྐྱབས་སེམས་གནང་ནས་ན་ལེནྡྲར་ཐོག་མེད་ནས་འབྲེལ་བའི་བླ་མ་བྱང་ཆུབ་བཟང་པོ་ཡོད་དེར་སོང་གསུངས། དེ་ནས་བླ་མ་བྱང་ཆུབ་བཟང་པོ་དང་མཇལ། རིན་པོ་ཆེའི་མཆོད་པས་མཉེས་པར་མཛད། བླ་མས་མཉམ་གཞག་མཛད་ནས་སྐྱོ་གསུམ་བྱིན་གྱིས་བརླབས། སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་གདམས་པ་མང་དུ་གནང་། དེས་བླ་མ་རིག་པའི་ཁུ་བྱུག་གི་དྲུང་དུ་བཏང་། དེས་ཀྱང་སེམས་བསྐྱེད་དང་གདམས་པ་གནང་ནས་སྔོན་གྱི་བླ་མ་ཨ་ཝ་དྷཱུ་ཏི་པ་མཇལ་དུ་བཏང་། དེ་དང་མཇལ་བ་ན། བླ་མས་དེ་རིང་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ཏུ་སོང་། ཁྱིམ་གྱི་ཉེས་དམིགས་ལྟོས་ལ་ཤོག་གསུངས། དེ་ལྟར་ཕེབས་པ་ན་ཡབ་ཡུམ་དགྱེས་ནས། ཟླ་བའི་སྙིང་པོ་ཁྱོད་ནི་གང་དུ་ཕྱིན། དུབ་པར་མ་གྱུར་ཏམ། ཤེས་པ་མ་སྐྱོའམ༑ སྐྱབས་པ་ལེགས། ཞེས་ཞུས་པ་དང་ལན་དུ། ཐུབ་པའི་སྐྱབས་གནས་བླ་མ་འཚོལ་དུ་ཕྱིན། །རི་བྲག་དག་ཏུ་དབེན་གནས་འཚོལ་དུ་ཕྱིན། །གང་དུ་ཕྱིན་ཀྱང་འཁོར་བའི་ཉེས་དམིགས་མཐོང་། །སྲུ་དང་འགྲོགས་ཀྱང་འཁོར་བའི་ཉེས་དམིགས་བཤད། །ཇི་ལྟར་ཞུས་ཀྱང་ཤེས་པ་མ་ཕེབས་པས། །ཕོ་སྐབས་ཕྱི་ཞིག་བདག་ནི་ཆོས་ལ་འགྲོ། ཞེས་གསུངས་པ་དང་། ཡབ་ཡུམ་གྱིས། འཁོར་བས་སྐྱོ་ན་རྒྱལ་སྲིད་བཟུང་ལ་དཀོན་མཆོག་ལ་མཆོད་པ། དབུལ་པོངས་ལ་སྦྱིན་པ། གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས་ལ། དགེ་འདུན་སྤྱན་འདྲེན་པ་སོགས་བྱས་ན་ཀུན་ཏུ་བདེ་བར་འགྱུར་ཚུལ་ཞུས་པ་ན། ངེད་ཀྱིས་འཁོར་བ་འདི་ལ་ཆེར་བལྟས་པས། རྒྱལ་སྲིད་ལ་ཆགས་པའི་སྣང་བ་ནི་རྡུལ་ཙམ་ཡང་མི་གདའོ། །གསེར་གྱི་པོ་བྲང་དང་བཙོན་ར་ལ་

金殿和牢獄無異，妃子和魔女無異，三甜飲食[11]和狗肉膿血無異，寶飾錦衣和垃圾堆中的粗毛氈沒有絲毫的區別。所以，我要去密林中修習禪定。今天我準備帶一點肉、奶、蜂蜜和糖，回到至尊阿瓦都帝巴跟前去。」

接著又唱了一首歌，雙親也只好由他去了。

王子隨後攜帶一千名騎士返回森林，頂禮於阿瓦都帝巴足下，上師為他作
發心大乘灌頂，並說：「去黑山寺見吉祥羅怙羅，他也是你前世的上師。」王
48 子隨後去見羅怙羅上師，當時上師正在宣說密續，遙見王子，知其為求法而來。
為了使眾人生起敬畏，便向王子身上降下一道霹靂，那道霹靂轉而落到了外道
的黑塔山上。上師的瑜伽師弟子們看到這一情況，便問上師來者是誰，上師答
道：「此人於五百五十二世前生中，一直都是大班智達身。現在為榜噶拉法王
善吉祥之子，但他卻不貪戀王位而前來求善行。」大家都感到可貴，忙從座位
上站起來迎接，才剛見面，王子便請求道：

「上師正士請存念！雖欲離家修解脫，
然因種姓高貴故，終遭繫縛榜噶拉。
雖依勝敵、菩提賢，阿瓦都帝巴，明杜鵑，
諸得悉地之上師，然猶未能離王位。
今日受教至師前，請賜大乘發心灌。
決定解脫此繫縛！」

[11] 冰糖、蔗糖與蜂蜜。

ཁྱད་མེད། བཙུན་མོ་དང་བདུད་ཀྱི་བུ་མོ་ལ་ཁྱད་མེད། ཁ་ཟས་མངར་གསུམ་དང་། ཁྲི་ཤ་རྣག་ཁྲག་ལ་ཁྱད་མེད། དར་ཟབ་གོས་རྒྱན་གྱིས་མཛེས་པ་དང་། མི་གཙང་ཁྲོད་དུ་ལུ་བ་གྱོན་པ་ལ་ཁྱད་པར་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་གདའ་བས་ད་ནགས་སུ་བསམ་གཏན་སྒོམ་དུ་འགྲོ། ཉི་མ་དེ་རིང་ང་ལ་ཤ་དང་འོ་མ་སྦྱང་རྩི་བུ་རམ་ཙུང་ཞིག་ཐུགས་ལ་ཐོགས། ཛྷེ་བཙུན་ཨ་ཡུ་རྨ་དྷི་པའི་དྲུང་དུ་འགྲོ་གསུངས་ནས་གླུར་བླངས་པ་དང་། ཡབ་ཡུམ་གཉིས་ཀྱིས་གང་འདོད་བྱེད་དུ་གནང་། དེ་ནས་ཧ་པ་སྟོང་དང་བཅས་ནགས་སུ་ཐེབས། ཨ་ཡུ་རྨ་དྷི་པའི་ཞབས་ལ་གཏུགས༑ དེས་སེམས་བསྐྱེད་ཐེག་ཆེན་དབང་བསྐུར་ཡང་མཛད། རི་ནག་པོའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་དཔལ་ལྡན་ནཱ་ལེ་ནྟྲ་ཡའི་དྲུང་དུ་སོང་། དེ་ཡང་སྔོན་གྱི་བླ་མ་ཡིན་གསུངས། དེ་ནས་བླ་མ་ནཱ་ལེ་ནྟྲ་ཡའི་དྲུང་དུ་བྱོན་པ་ན། བླ་མས་རྒྱུད་གསུང་གིན་ཡོད་པས་ཚུར་གཟིགས། ཆོས་འདོད་ནས་འོངས་པ་མཁྱེན་ཡང་བསྒྲིགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རྒྱལ་བུའི་སྟེང་དུ་ཐོག་ཅིག་ཕབ་པ་ན། ཐོག་དེ་སུ་སྡིགས་ནག་པོའི་མཆོད་རྟེན་རི་ལ་སོང་། འཁོར་གྱི་རྣལ་འབྱོར་པ་རྣམས་ཀྱིས་བླ་མ་ལ་སུ་ཡིན་ཞུས་པས། འདི་སྐྱེ་བ་ལྔ་བརྒྱ་ལྔ་བཅུ་རྩ་གཉིས་སུ་མཁས་པ་པཎ་ཆེན་གྱི་ལུས་ཤ་སྟག་ཏུ་ལེགས་པར་བརྒྱུད་པ། དེང་སང་ཕྱི་ག་ལར་ཆོས་རྒྱལ་དགེ་བ་དཔལ་གྱི་སྲས་སུ་གྱུར་ཀྱང་། རྒྱལ་སྲིད་ལ་མ་ཆགས་པར། དཀའ་བ་སྤྱོད་པར་འདོད་པ་ཡིན་འདུག་གསུངས་པས་ཀུན་ངོ་མཚར་སྐྱེས་ནས་བཞེངས་ཏེ་བསུ་བ་བྱས། མཛལ་མ་ཐག །བླ་མ་དམ་པ་གསན་དུ་གསོལ། ཁྱིམ་ནས་བྱུང་སྟེ་ཐར་པ་སྒྲུབ་འདོད་ཀྱང་། །འདི་ལྟར་གྲགས་པའི་རིགས་བརྒྱུད་ཐོབ་པ་ཡིས།། ཕྱི་ག་ལ་རུ་ཁོ་བོ་འཆིང་ཉེན་གདའ། །ཛོ་དྷ་རི་དང་བྱང་ཆུབ་བཟང་པོ་དང་། །རིག་པའི་ཁྱུ་བྱུག་ཨ་ཡུ་རྨ་དྷི་པ། །དངོས་གྲུབ་བརྙེས་པའི་བླ་མ་བསྟེན་གྱུར་ཀྱང་། །ད་དུང་རྒྱལ་སྲིད་གནས་ལས་གྲོལ་མ་གྱུར། །ད་ནི་བླ་མ་ཁྱེད་ཀྱི་དྲུང་དུ་བདད་། །བདག་ལ་ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་དབང་བསྐུར་གྱིས། །ངེས་པར་འཆིང་བ་འདི་ལས་བསྒྲལ་དུ་གསོལ། །ཞེས་ཞུས་པས་ཉེན་

上師聞言極為喜悅，單獨為他授「喜金剛」灌頂和全部教誡，經十三日圓
滿，並立密號為「智密金剛」。羅怙羅上師隨後計畫派遣八位赤身裸體，形狀
49 可畏的男女成就者，隨同王子返回榜噶拉，以改變國王準備讓他繼承王位的想
法，然後再將王子護送到阿瓦都帝巴上師那裡。王子便改換「嘿汝嘎」裝回國。
當他走近王宮時，被眾人認了出來，大家都很害怕。這些男女瑜伽師作瘋狂相，
奔跑跳躍歷時三個月。大家知道王子已決意捨棄王位，都悲傷地流淚。特別是
王子的父親說：

「噫唏！我兒初誕時，見諸瑞相自思量，
能紹王位心歡喜，為何今欲依林藪？」

王子答道：

「倘我如言繼王位，雖能須臾與父聚，
然非諸生皆父子，無大利益鑄大錯。
若我捨棄大王位，修習解脫菩提道，
一切生中安樂伴，故請聽許今得便。」

王子母親便對國王言道：

「雖甚愛顧有何益？眾生首為業力牽，
今可放捨如其願，願後生生永相聚。」

50 王子最後得蒙父母開許，於次日清晨由那些男女瑜伽師陪同，前往密林中
阿瓦都帝巴上師處，學習「中觀法」，並獲得微細業果的教誡。從二十一歲至

ཞག་བཅུ་གསུམ་བར་དུ་དཀྱིལ་བཞིན་དུ་རྒྱལ་བུ་གཅིག་པུ་ལ་ཡི་དམ་དཀྱིལ་པ་རྡོ་རྗེའི་དབང་བསྐུར་གདམས་ངག་ཚང་བར་གནང་། གསང་མཚན་ཡེ་ཤེས་གསང་བའི་རྡོ་རྗེར་བཏགས། དེ་ནས་བླ་མ་ནཱ་རོ་ལས། འཇིགས་པའི་གྲུབ་ཐོབ་ཕོ་མོ་གཅིར་བུ་བརྒྱད་ལ་རྒྱལ་བུ་འདིའི་ཕྱི་འབྲང་བྱས་ལ་ཧཱུྃ་ག་ལར་སོང་། ཡབ་རྒྱལ་པོའི་བསམ་པ་བསྒྲུར། རྒྱལ་བུ་འདི་རྒྱལ་སྲིད་ཁྲོལ་ལ་བླ་མ་ཨ་ཝ་དྷཱུ་ཏིའི་དྲུང་དུ་སྨྲར་སྐྱོལ་གསུངས། རྒྱལ་བུས་ཀྱང་དེའི་ཚེ་ཧེ་རུ་ཀའི་ཆས་མཛད་ནས་ཐེབས་པས་ཕོ་བྲང་གི་ཉེ་འཁོར་དུ་སླེབས་པའི་ཚེ། ཀུན་གྱི་བལྟས་པས་ངོ་ཡང་ཤེས། འཇིགས་པ་ཡང་སྐྱེས། ཟླ་བ་གསུམ་དུ་སྨྱོ་སྤྱོད་བསྐྱངས་ཏེ་རྣལ་འབྱོར་ཕོ་མོ་རྣམས་མཆོད་ཞིང་བརྒྱུགས། ཀུན་གྱིས་རྒྱལ་སྲིད་སྤྱོང་བར་ཁོ་ཐག་བཅད། ཐམས་ཅད་འཕྲེང་ཞིང་རང་སར་མཆི་མ་འབྱིན། ལྷག་པར་དུ་ཡབ་ཀྱི་ཞལ་ནས། ཨེ་མ་བུ་ཁྱོད་ལེགས་པར་བཙས་པའི་ཚེ།། ཡ་མཚན་ལྟས་མཐོང་རྒྱལ་སྲིད་སྐྱོང་སྙམ་ནས། །དགའ་བའི་སེམས་ཀྱིས་ཡིད་དབང་སོས་པར་གྱུར། །ད་ནི་ནགས་ཁྲོད་བསྟེན་ཐྭ་ཧཱི་ལྟར་ལགས། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་། རྒྱལ་བུས་དེའི་ལན་དུ། ཅི་གསུང་བདག་གིས་རྒྱལ་སྲིད་བཟུང་གྱུར་ན། །ཚེ་འདིར་ཡུད་ཙམ་ཡབ་དང་འགྲོགས་སོད་ཀྱང་། །སྐྱེ་བ་གཏན་དུ་ཕ་བུར་མི་ཤེས་ཤིང་། །ཕན་གནོད་མེད་ན་ཤིན་ཏུ་མཚང་བ་ཡིན། །བདག་གིས་རྒྱལ་སྲིད་ཆེན་པོ་རབ་སྤངས་ནས། །ངེས་པར་རྣམ་གྲོལ་བྱང་ཆུབ་ལམ་བསྒྲུབས་ན། །སྐྱེ་བ་གཏན་དུ་དགའ་བདེར་འགྲོགས་སུ་འོང་། །དེ་ཕྱིར་བདག་ལ་གོ་སྐབས་སྩལ་དུ་གསོལ། །ཞེས་ཞུས་པ་དང་། ཡུམ་གྱི་ཞལ་ནས། ཅི་ཕན་བུ་འདི་ཤིན་ཏུ་འཕྲེང་ན་ཡང་།། སྐྱེ་དགུ་ཀུན་ལ་ལས་ཀྱི་འཕེན་པ་གཙོ། །སྐྱེས་མཆོག་གང་དུ་བདེ་བར་ཆོས་ལ་ཐོང་། །ཕྱིས་ནས་གཏན་དུ་འགྲོགས་པའི་སྨོན་ལམ་འཚལ། །ཞེས་གསུངས་ནས་གནང་བ་བྱིན། དེ་ནས་རྒྱལ་བུས་ནང་པར་ཐོ་རངས་རྣལ་འབྱོར་ཕོ་མོ་རྣམས་དང་ལྷན་ཅིག་ནགས་ཁྲོད་དུ་བླ་མ་ཨ་ཝ་དྷཱུ་ཏིའི་སར་བྱོན་དབུ་མའི་ཆོས་རྣམས་བསླབ། ལས་འབྲས་ཕྲ་ཞིབ་ཀྱང་བསྟེན། དགུང་ལོ་ཉེར་

二十九歲間，專勤修行。簡言之，尊者能在上師跟前於一座上同時作聞、思、修三者。《藍色小冊》[12] 中也說：「追隨阿瓦都帝巴七年。」

金幢王宮下統轄十萬戶民眾，擁有二萬二千個浴池、七百二十座花園及五萬六千棵椰子樹。王城屬民有三萬五千名，城牆共計七重，中間有三百三十座橋相連。王宮有二萬五千個金幢，中央殿頂有十三層，國王受用富甲漢地「東君」王。然而像這樣擁有無上財富和權力的王位，卻被尊者棄之如唾塵而往求正法。我們的大師釋迦牟尼佛，得轉輪王位如掌中之物，但佛也棄之如唾塵而出家。對於這些事蹟，我們應該仰慕學習。

現在，如果有人對我們說：「放棄你的梵行吧，我將委任你做一個宗本。[13]」有多少人能毫不遲疑地加以拒絕呢？許多人甚至連暗小寮房裡的雜物都難以割捨，更何況是王位呢？

如唾塵般拋棄王位後，尊者主要依止阿瓦都帝巴上師共計七年，並在許多
51 其他得悉地的上師前學金剛乘，對全部經論和教誡均獲得善巧。當他萌發「只有我最善巧密咒」之念時，眾空行母在夢中向他出示了許多他以前從未見過的密典，從而將他的慢心破除。

當尊者自恃：「現在我應該作密咒梵行，以期即生獲得大印殊勝悉地。[14]」時，羅怙羅鞠多上師以神通力穿牆無礙，來到他的面前說道：「你為何想捨棄

[12] 噶當派一要籍名，內容為博朵瓦的「道次第」口傳教授，由博朵瓦弟子格西瑪須瓦・喜饒嘉措（慧海，1059～1131）編緝成偈頌體文獻。喜饒嘉措的弟子拉扯崗巴（十二世紀中葉）造有注釋。

[13] 宗，為藏地縣級行政區或治所名。宗本即相當於漢地的縣長。

[14] 密宗悉地分共同與殊勝兩種，殊勝悉地即是成佛。

གཅིག་ནས་ཉེར་དགུའི་བར་ཨ་ཕྱ་ཧྲཱ་ཏྲིའི་སྐྱོད་པ་བསྐྱངས། མདོར་ན་བླ་མའི་དྲུང་དུ་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་ལྡན་ཐོག་གཅིག་ཏུ་སྒྲུབ་པར་མཛད་དེ། བེ་བུམ་སྔོན་པོ་ལས། ལོ་བདུན་རྗེས་སུ་འབྱུང་བའི་ཨ་ཧྲཱ། ཞེས་གསུངས། རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་རྒྱལ་མཚན་ཅན་ན་མི་ཁྲིམ་འབུམ་ཕྲག་གཅིག་དང་། ཁྲུས་ཀྱི་རྫིང་བུ་སྟོང་ཕྲག་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ། སྐྱིད་མོས་ཚལ་བདུན་བརྒྱ་ཉི་ཤུ། ཀླུ་ལའི་ལྗོན་ཤིང་སྟོང་ཕྲག་ང་དྲུག །འབབས་ཀྱི་སྐྱེ་བོ་སྟོང་ཕྲག་སོ་ལྔ་དང་། རྟ་བ་རིམ་པ་བདུན་གྱིས་བསྐོར་བ། བར་གྱི་ཟམ་པ་སུམ་བརྒྱ་རེ་གསུམ། གསེར་གྱི་རྒྱལ་མཚན་སྟོང་ཕྲག་ཉེར་ལྔ། དབུས་ཀྱི་ཕོ་བྲང་རྒྱ་ཕུབས་བཅུ་གསུམ་པ། ལོངས་སྤྱོད་སྤྱི་རྒྱ་ནག་སྟོང་ཁྲུན་རྒྱལ་པོ་དང་མཉམ་པ་ཡོད་འདུག །ཇོ་བོ་ཆེན་པོ་དེས་དེ་ལྟ་བུའི་རྒྱལ་སྲིད་སྟོབས་འབྱོར་མངའ་ཐང་འགྲན་ཟླ་མེད་པ་དེ་མཆིལ་མའི་ཐལ་བ་བཞིན་དོར་ནས་ཆོས་ལ་གཤེགས་ཤིང་། བདག་ཅག་གི་སྟོན་པས་འཁོར་ལོས་བསྒྱུར་བའི་རྒྱལ་སྲིད་ཕྱག་མཐིལ་ན་ཡོད་པ་མཆིལ་མའི་ཐལ་བ་བཞིན་དོར་ནས་རབ་ཏུ་བྱུང་བར་མཛད་འདུག་ན། དེ་དག་གི་རྣམ་ཐར་ལ་མིག་ཡར་བལྟས་ཀྱིས་སློབ་དགོས། ད་ལྟ་རང་ཅག་རྣམས་ཁྲོད་ཚངས་སྤྱོད་ཐོངས་དང་རྫོང་དཔོན་ཞིག་ཏུ་བསྒོ་ཟེར་ན་ཐེ་ཚོམ་མེད་པར་ཉུས་ཚོད་དུ་འདུག །རྒྱལ་སྲིད་ལྟར་བཞག །ཤག་སྐྱ་ཁྲུང་ཙམ་གྱི་ཀ་ཆ་ཡང་གློས་ཐོང་དཀའ། དེ་ལྟར་ཇོ་བོ་ཆེན་པོས་རྒྱལ་སྲིད་མཆིལ་མའི་ཐལ་བ་བཞིན་དོར་ནས་ལོ་བདུན་རིང་བླ་མ་ཨ་ཕྱ་ཧྲཱ་ཏྲི་པ་གཙོ་བོར་བསྟེན་ཅིང་། གཞན་ཡང་དངོས་གྲུབ་བརྙེས་པའི་བླ་མ་དུ་མའི་སྤྱན་སྔར་རྡོ་རྗེ་ཐེག་པ་ལ་སྦྱངས་པས་གཞུང་དང་གདམས་ངག་མ་ལུས་པ་ལ་མཁས་པར་གྱུར་ཏེ་གསང་སྔགས་ལ་ང་ཉིད་མཁས་སོ་སྙམ་དུ་དགོངས་པ་བྱུང་བ་ན། ཌཱ་ཀི་མ་རྣམས་ཀྱིས་སྔགས་ཀྱི་གླེགས་བམ་སྔར་མཐོང་མ་མྱོང་བ་མང་པོ་མནལ་ལམ་དུ་བསྟན་ནས་ཐུགས་རྒྱལ་བཅག་གོ །

ད་ནི་ཚེ་འདི་ལ་སྔགས་ཀྱི་བརྟུལ་ཞུགས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་སྤྱད་དེ་ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་དངོས་གྲུབ་ཐོབ་པ་ཞིག་བྱ་སྙམ་དུ་དགོངས་པ་ན། བླ་མ་རཱ་ཧུ་ལ་གུཔྟ་རྫུ་འཕྲུལ་གྱིས་རྟོག་པ་ལ་ཡང་

有情去求成就？你必須出家，對聖教和許多眾生會有大利益。」吉祥嘿汝嘎[15]也在面前虛空中顯現來勸請。我們的大師釋迦佛和怙主彌勒也在夢中勸其出家。就這樣，尊者於二十九歲時，請獲得加行道忍位的大眾部戒護上座為親教師，出家受近圓戒。

尊者隨後依止一百五十七位上師，研習一切明處和顯密教典、教誡，特別
52 是在法鎧上師前，十二年中聽受並通曉八百卷《大毘婆沙論》[16]，此論總攝毘奈耶四部等微細軌矩一切關要。此外，尊者對十八部各自的受食法、淨水法等微細規矩能遍知無餘，從而成為印度十八部一切大眾的頂上摩尼寶。

聽受並掌握了當時印度所有的顯密正法之後，尊者經常思考這樣一個問題:「什麼是成佛的速道？」住在黑山秘窟的羅怙羅鞠多上師以神通力知道後，來到尊者的面前說：

「能親見到本尊和眾多曼荼羅天眾，獲得許多共同悉地，三摩地不動如山，光是這些算不上什麼大成就。你應該專修慈心、悲心和菩提心，『大悲觀自在』是悲心之本尊，所以當依之為本尊，並立下誓言：在輪迴未空之前，我

[15] 密宗無上瑜伽本尊名，又稱「勝樂金剛」、「總攝輪」等。
[16] 此論梵文已不存，藏文未有譯本，僅存漢譯本。法尊法師曾部分譯成藏文。

མ་ཐོགས་པར་ཐལ་བྱུང་དུ་བྱོན་ནས། ཁྱོད་ཀྱི་སེམས་ཅན་བཞག་ནས་གར་ཆ། རབ་ཏུ་བྱུང་ཞིག་དང་བསྟན་པ་དང་འགྲོ་བ་མང་པོ་ལ་ཕན་པར་འདུག་གསུང་། དཔལ་ཧེ་རུ་ཀ་མདུན་གྱི་ནམ་མཁར་དངོས་སུ་བྱོན་ནས་ཀྱང་བསྐུལ། བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་ཐུབ་པའི་དབང་པོ་དང་། མགོན་པོ་བྱམས་པས་ཀྱང་མནལ་ལམ་དུ་རབ་ཏུ་བྱུང་བར་བསྐུལ་ཏེ། ཕལ་ཆེན་སྡེ་པའི་མཁན་པོ་སྒྲོར་ལམ་བཟོད་པ་བ་ཚུལ་ཁྲིམས་སྲུང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་ཞིང་བསྙེན་པར་རྫོགས་པར་མཛད། དེ་ལྟར་དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་རྩ་དགུ་ལ་རབ་ཏུ་བྱུང་། བླ་མ་བརྒྱ་དང་ལྔ་བཅུ་རྩ་བདུན་བསྟེན་ནས་རིག་གནས་མཐའ་དག་དང་། མདོ་སྔགས་ཀྱི་གསུང་རབ་གདམས་པ་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་སྦྱངས། ཁྱད་པར་བླ་མ་རྣམ་རྒྱ་ཏའི་སྤྱན་སྔར་འདུལ་བ་ལུང་སྡེ་བཞིའི་གནད་ཀུན་བསྒྲུས་ཤིང་། མངོན་པ་སྡེ་བདུན་ཀུན་བསྡུས་པའི་བསྟན་བཅོས་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བ་བམ་པོ་བརྒྱད་བརྒྱ་ཙམ་ཡོད་པའི་བསྟན་བཅོས་ཆེན་པོ་དེ་ལོ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་གསན་ནས་མཐའ་ཆོད་པར་སྦྱངས། སྡེ་པ་བཅོ་བརྒྱད་པོ་སོ་སོའི་བྱིན་ལེན་རུང་ཆུ་སོགས་ཕྲུག་ལེན་ཕྲ་མོ་མཐའ་དག་མ་འདྲེས་པར་མཁྱེན་ནས་འཕགས་ཡུལ་གྱི་སྡེ་པ་བཅོ་བརྒྱད་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཙུག་གི་ནོར་བུར་གྱུར་ཏོ། །

དེ་ལྟར་མདོ་ ··སྔགས་ཀྱི་ཆོས་འཕགས་ཡུལ་ན་དེ་དུས་བཞུགས་པ་མཐའ་དག་གསན་ཅིང་ཐུགས་ཉམས་སུ་བཞེས་ནས་མྱུར་དུ་འཚང་རྒྱ་བ་ལ་ལམ་གང་ཞིག་མྱུར་སླམ་པ་ནར་མར་ཡོད་པ་ན་རི་ནག་པོའི་ཁྲོད་གསེང་ན་བཞུགས་པའི་བླ་མ་རྣ་ཧུ་ལ་གུཔྟས་མངོན་པར་ཤེས་པ་མཁྱེན་ཏེ། དེར་བྱོན་ནས་ཇོ་བོ་ལ་གསུངས་པ། ཡི་དམ་གྱི་ལྷ་ཞལ་མཐོང་བ་དང་། དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ལྷ་ཚོགས་མང་པོ་མངོན་དུ་གྱུར་པ་དང་། ཐུན་མོང་གི་དངོས་གྲུབ་མང་པོ་ཐོབ་པ་དང་། ཉིང་ངེ་འཛིན་རི་རྒྱུད་ཙམ་ཡོད་པས་གར་ཡང་མི་ཕྱིན། བྱམས་པ་དང་སྙིང་རྗེ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ལ་བློ་སྦྱོངས། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་སྙིང་རྗེའི་ལྷ་ཡིན་པས་ཡི་དམ་དུ་ཟུངས། འཁོར་བ་མ་སྟོངས་ཀྱི

當利益有情。」

後來，尊者繞金剛座[17]時，在旋繞道上，見到有二尊泥像作問答狀。金剛座南方虛空中，出現二位童女，相貌勝過凡人身、如同天女，其中一位問道：「要想速疾成佛，當學何法?」另一位回答:「應學菩提心！」並說了一種很妙的修菩提心方法。尊者見狀便停止旋繞、側耳傾聽，像將水從一個器皿注入另一個器皿一樣，對他們的談話全能瞭解，當尊者住在阿闍黎龍猛所建的石院附
53 近時，出現一老一少兩位婦女，老的對少的說:「要想迅速成佛，就應學菩提心！」在繞金剛座主殿時，寺簷下一座佛像出聲道:「喂，大德！要想速疾成佛，就應學慈心、悲心與菩提心！」在繞石院小屋時，一座象牙釋迦牟尼像也開口說道:「瑜伽師！一個人要想迅速成佛，就應學菩提心！」

隨後，尊者想知道，到底誰有全部的教授能使大寶菩提心未生令生、已生增長以臻究竟，於是作了探訪。當時，大金洲上師[18]被稱為「菩提心之主」，為了到金洲上師跟前去聽受全部的菩提心教授，尊者決定到金洲[19]去。

尊者隨一群從瞻部洲去金洲經商並熟知航海路線的商人出發，坐船在海上

[17] 佛成道處，現通稱「菩提伽耶」。
[18] 法名為「法稱」，所以又稱「金洲法稱」，與《釋量論》的作者以示區別。
[19] 一般為南洋群島的統稱。據說「金洲法稱」居住於現在的蘇門答臘。

བར་དུ་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་པར་དམ་འཆས་ཤིག་གསུངས། ཡང་རྡོ་རྗེ་གདན་གྱི་ཁོར་ས་ན་པར་སྐོར་བ་མཛད་པའི་ཚེ་ལྷེར་བཟོ་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་དྲི་བ་དང་ལན་འདེབས་པའི་ཚུལ་དང་། རྡོ་རྗེ་གདན་གྱི་ལྷོ་ཕྱོགས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་ལ་མིའི་ལུས་ལས་འདས་པའི་བུ་མོ་གཉིས་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་དྲི་བའི་ཚུལ་དུ། མྱུར་དུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བར་འདོད་པས་ཆོས་གང་ལ་བསླབ་པར་བྱ་ཞེས་ཟེར་བ་ལ། ཅིག་ཤོས་ན་རེ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ལ་བསླབ་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་ནས། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྦྱོང་ཐབས་བཟང་བ་ཞིག་གསུང་གི་འདུག་པ་ལ། སྐོར་བ་འཕྲོ་བཅད་ནས་གསན་པས་སྟོད་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བྱོ་བ་བཞིན་ཐུགས་སུ་ཆུད། སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་བཞེངས་པའི་རྡོ་རྣ་ན་བཞུགས་ཙ་ན། བུད་མེད་རྒན་གཞོན་གཉིས་འདུག་པས། གཞོན་པ་དེ་ལ་རྒན་པ་དེས་མྱུར་དུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བར་འདོད་པས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྦྱོངས་གསུངས་པ་དང་། ཡང་རྡོ་རྗེ་གདན་གྱི་གཙྐྲོ་ལར་སྐོར་བར་མཛད་པའི་ཚེ། བྱ་འདབ་འོག་ན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐུ་གཅིག་བཞུགས་པའི་ཞལ་ནས། ཧེ་ཧྣ་དཏྲ་མྱུར་དུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བར་འདོད་པས། བྱམས་སྙིང་རྗེ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྦྱོངས་ཤིག་གསུངས། ཡང་རྡོ་རྣ་ཁང་བུ་ལ་སྐོར་བར་མཛད་པའི་ཚེ། བ་སོའི་རྒྱལ་བ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་གཅིག་འདུག་པ་དེའི་ཞལ་ནས། ཛོ་ཀི། མྱུར་དུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བར་འདོད་པས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྦྱོངས་གསུངས། དེ་ནས་ཇོ་བོ་རྗེས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེ་མ་སྐྱེས་པ་བསྐྱེད་པ་དང་། སྐྱེས་ཟིན་གོང་འཕེལ་དུ་བྱས་ཏེ་མཐར་ཕྱིན་པའི་ཕྱིར་དེའི་མན་ངག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་མངའ་བ་ཞིག་སུ་ཡོད་སྙམ་རྩད་བཅད་པ་ན། དུས་དེའི་ཚེ་བླ་མ་གསེར་གླིང་པ་ཆེན་པོ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་བདག་པོར་གྲགས་པས་བླ་མ་གསེར་གླིང་པ་ཆེན་པོའི་ཞབས་དྲུང་དུ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་གདམས་ངག་རྫོགས་པར་གསན་པའི་ཕྱིར་གསེར་གླིང་དུ་འབྱོན་པར་བཞེད་ནས་འཛམ་བུ་གླིང་ནས་གསེར་གླིང་དུ་ཚོང་ལ་འགྲོ་བའི་ཚོང་པ་ལས་རྒྱུས་ཅན་དང་བཅས་གྲུ

漂泊了十三個月始抵目的地。當時，「極喜自在魔」對將來佛教的宏揚難以忍
受，為了阻止尊者獲得菩提心教授，他興風作浪使船偏離航道，並化作如山一
54 般大的摩羯魚擋住去路，又從空中落下霹靂等等，造成很多嚴重的損害。為此
班智達乞叉底蘖沙向阿底峽尊者猛力啟請，尊者便入「紅降閻摩」三摩地調伏
魔王與魔軍，如此方漸次抵達金洲。即使是像阿底峽尊者這樣才十八個月大，
便能脫口說出精通菩提心的話的智者成就師，尚且要以這樣的苦行再加努力去
求發菩提心教授。由此觀之，大乘道最主要的因素，除此大寶菩提心外再沒有
別的，我們對此應獲得確定。

雖然在途中滯留達十三個月之久，但尊者始終保持出家相未曾稍有破壞，不像我們這些人，出了寺院就換俗裝。出家人離寺外出，應該一直穿著出家裝，當知即使是這種外相也能利益聖教。現在的僧人朝山，一出寺院外牆便改著俗裝，手持長槍；不認識的人看到，還以為是殺人越貨的強盜，不免令人心生憂懼。克珠一切智[20]曾說：

「袈裟法衣二件套，諸出家眾莊嚴身，
出家反作在家相，斯乃滅教之行徑。」

[20] 宗喀巴的上首弟子之一「格勒貝桑」（樂善吉祥賢，1385～1438）的尊稱。

མཚོ་ལ་གྲུ་གཟིངས་བཅས་ནས་ཟླ་བ་བཅུ་གསུམ་གྱི་རིང་མཚོའི་སྟེང་ལ་བྱོན་ཏེ་དེའི་ཚེ་བདུད་དགའ་རབ་དབང་ཕྱུག་གིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དར་བར་མ་བཟོད་ནས་ཇོ་བོའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ལ་བར་ཆད་བྱ་བའི་ཕྱིར་མི་མཐུན་པའི་རླུང་བཏང་སྟེ་གྲུ་གཟིངས་ལམ་ལོག་པར་བསྒྱུར་བ་དང་། ཆུ་སྲིན་ཉ་མིད་ཆེན་པོ་རི་ལྟ་བུས་གྲུ་གཟིངས་ཀྱི་མདུན་བཀག་པ་དང་། ནམ་མཁའ་ལས་ཐོག་བབས་པ་སོགས་གནོད་པ་ཚབས་ཆེན་པོ་བྱས་པ་ན། པཎྜིཏ་སའི་སྙིང་པོས་ཇོ་བོ་རྗེ་ལ་ཐུགས་དམ་བསྐུལ་བའི་གསོལ་འདེབས་ཤུགས་དྲག་ཏུ་བྱས་པས། ཇོ་བོ་རྗེས་གཤིན་རྗེ་གཤེད་དམར་པོའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྒོ་ནས་བདུད་སྡེ་དཔུང་དང་བཅས་པ་བཏུལ་ཏེ་རིམ་གྱིས་གསེར་གླིང་དུ་ཕེབས། ཇོ་བོ་ཆེན་པོ་ལྟ་བུ་མཁས་གྲུབ་དེ་ལྟ་བུར་གྱུར། འབྲུངས་ཟླ་བཅོ་བརྒྱད་ཡོན་ཙམ་ནས་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཐུགས་འབྱོངས་པའི་གསུང་རང་ཆས་སུ་བྱོན་པ་དེས་ཀྱང་། ད་དུང་དཀའ་སྤྱད་འདི་ཙམ་གྱིས་ནན་ཏན་མཛད་པ་འདི་ལ་བརྟག་ནའང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ལས་ལྷག་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་གྱི་གཙོ་བོ་མེད་པར་ངེས་པ་ཉིད་དགོས་སོ། །

དེ་ལྟར་ཇོ་བོ་ཆེན་པོ་ལམ་དུ་ཟླ་བ་བཅུ་གསུམ་གྱི་བར་ཕེབས་པར་ཡང་རབ་བྱུང་གི་རྟགས་ཆ་ལུགས་མ་ཉམས་པར་བྱོན་འདུག་པ་ལས། རང་རེ་ལྟར་དགོན་པའི་གླིང་ཐོན་པ་དང་ཆས་བསྒྱུར་ནས་ཕེབས་པ་མ་རེད། ཕྱི་ནས་མིག་ལྟོས་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་བསྟན་པ་ལ་ཕན་པའི་ཆེད་ཕྱོགས་སུ་འགྲོ་བ་ལའང་རབ་བྱུང་གི་རྟགས་ཆ་ལུགས་མ་དོར་བར་བྱ་དགོས། དེང་སང་གྲྭ་པ་གནས་སྐོར་སོགས་ཕྱོགས་ལ་འགྲོ་བ་དག་དགོན་པའི་ལུགས་རི་ཐོན་མ་ཐོན་ནས་སྐྲ་ཆས་སྤྲད། མདུང་རིང་ཁྲིར་ནས་རྒྱུས་མེད་ཀྱིས་མཐོང་ན་འདིས་གསོད་འཕྲོག་བྱེད་མི་ཡོང་ངམ་སྙམ་འཇིགས་ཞུམ་ཞུམ་པ་བྱེད་དགོས་པ་སྣང་། མཁས་གྲུབ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་ཀྱང་། དུར་སྨིག་ཆོས་གོས་ཟུང་དག་གིས། །རབ་བྱུང་རྣམས་ཀྱི་ལུས་མཛེས་ཀྱི། །རབ་བྱུང་ཁྲིམ་པའི་རྟགས་འཆང་བ།། བསྟན་པ་འཛིག་པའི་བརྟུལ་ཞུགས་ལགས། །ཞེས་གསུངས། འགའ་ཞིག་གིས་ནང་ནས་སྨིན་

有些人說，我們只要重視內在的修心即可，在外表上隨心所欲亦無妨，但這種作法有損聖教整體的典範；因此，僧伽大眾的外表威儀必須做到寂靜、調柔。例如，聖阿說示[21]就是以他的威儀，將舍利弗置於真理之中的。

55 現在再接著講阿底峽尊者的故事。尊者到達金洲之後，遇見一些住在岸邊的禪師，他們是金洲大師的弟子。於是，師徒一行在那裡停留了十四天，並向那些禪師請教金洲上師的傳記。如果換作是我們的話，也許會立即到上師跟前去；尊者非但不這麼作，反而還去請教上師的傳記，這是向我們表明認真觀察上師的重要性。

禪師中有些人急忙地跑到金洲上師跟前，向上師稟告說：「最近，在東、西印度無人能比的大智者燃燈吉祥智[22]和他的一百二十五名弟子，經過十三個月的艱難航行來到這裡，目的是為了在師尊前，聽受《能生三世一切佛之母》[23]和發願心與行心的大乘修心教授」。金洲說：「像這樣的大智者能降臨我們這個地方實在是太好了，應該出去迎接他。」當尊者師徒一行走近金洲上師所住的宮殿時，遠遠地看到一隊出家人，由金洲上師率領前來迎接。他們總共有五
56 百九十七位，其中五百三十五位是比丘，全穿著同樣顏色的三法衣，拿著濾水

[21] 馬勝比丘。
[22] 阿底峽尊者法名。
[23] 《般若經》別名。

དགོས་ཟེར་ནས་ཕྱི་རོལ་གང་བྱུང་བྱེད་མཁན་འདུག་ཀྱང་། བསྟན་པ་སྤྱིའི་མིག་ལྟོས་ལ་གནོད་པས་དགེ་འདུན་རྣམས་ཀྱིས་ཕྱིའི་ཀུན་སྤྱོད་ཞི་ཞིང་དུལ་བ་མཛད་དགོས། འཕགས་པ་རྟ་ཐུལ་གྱིས་སྤྱོད་ལམ་ཁོ་ནས་ཤྭ་རིའི་བུ་བདེན་པ་ལ་བཀོད་པ་རེད།

ད་ནི་དཀྱུས་ནས་ཞུ་ན། དེ་ལྟར་ཇོ་བོ་གསེར་གླིང་དུ་ཕེབས་ནས། གླིང་དེའི་སྟེ་ཟེན་པ་ན་གསེར་གླིང་པ་ཆེན་པོའི་སློབ་མ་བསམ་གཏན་པ་འགའ་ཞིག་བཞུགས་པ་དང་མཇལ། དེར་ཞག་བཅུ་བཞིའི་རིང་དཔོན་སློབ་ཚང་མ་ངལ་བསོ་ཞིང་། བསམ་གཏན་པ་དེ་དག་ལ་བླ་མ་གསེར་གླིང་པའི་རྣམ་ཐར་རྩད་གཅོད་ཅིང་བཞུགས། རང་རེ་ལྟ་བུ་ཡིན་ན་ལམ་སང་སྐྱ་མདུན་དུ་འགྲོ་འོས་པ་ལ། དེ་ལྟར་མ་མཛད་པར་རྣམ་ཐར་རྩད་གཅོད་མཛད་པ་ནི། བླ་མ་ལེགས་པར་བརྟག་དགོས་པའི་མཚོན་བྱེད་དུ་མཛད། བསམ་གཏན་པ་དེ་དག་འགའ་ཤས་བླ་མ་གསེར་གླིང་པའི་དྲུང་དུ་སྔུར་བར་ཕྱིན་ཏེ། དེང་སང་རྒྱ་གར་ཤར་ནུབ་གཉིས་ན་འགྲན་ཟླ་མེད་པའི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་དཱི་པཾ་ཀ་ར་ཤྲཱི་ཛྙཱ་ན་བྱ་བ་དེ་སློབ་མ་བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔའི་ཚོགས་དང་ལྷན་ཅིག་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ལ་ཟླ་བ་བཅུ་གསུམ་གྱི་བར་དཀའ་བ་སྤྱད་ནས། བླ་མ་ཁྱོད་ཀྱི་དྲུང་དུ་དུས་གསུམ་གྱི་རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་ཡུམ་གཙོ་བོར་ཉན་པ་དང་། སྨོན་འཇུག་གི་སེམས་བསྐྱེད་དེ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་བློ་སྦྱོང་བའི་ཆེད་དུ་ཕེབས་འདུག་ཅེས་གསོལ། གསེར་གླིང་པས་ཀྱང་མཁས་པ་ཆེན་པོ་དེ་ལྟ་བུ་རང་རེའི་ཡུལ་འདིར་ཕེབས་པ་ཤིན་ཏུ་ལེགས་ཀྱིས་བསུ་བ་ཞུ་དགོས་གསུངས། དེ་ནས་ཇོ་བོ་རྗེ་དཔོན་སློབ་རྣམས་བླ་མ་གསེར་གླིང་པ་ཆེན་པོའི་ཕོ་བྲང་དང་ཉེ་བར་ཕེབས་པ་ན། བླ་མ་གསེར་གླིང་པས་དགེ་སློང་ཆོས་གོས་རྣམ་གསུམ་ཁ་དོག་མཐུན་པར་གསོལ་བ། ཐམས་ཅད་མཐུན་པར་རིལ་པ་སྤྱི་བླུགས་འཛིན་པ། འཁར་གསིལ་མཛེས་པར་བསྣམས་པ་ཤིན་ཏུ་དང་བ་འདྲེན་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ལྟ་བུ་ལྔ་བརྒྱ་དང་སུམ་ཅུ་རྩ་ལྔའི་སྔ་བླ་མ་གསེར་གླིང་པས་དྲངས་ནས་དགེ་ཚུལ་དྲུག་ཅུ་རྩ་གཉིས་ཀྱིས་བརྟེན་ཏེ། མདོར་ན་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ལྔ་བརྒྱ་དང་དགུ་བཅུ་རྩ་

瓶，優雅地持著錫杖，猶如阿羅漢一般，能引發人們的信心。他們由六十二位沙彌陪同，這一景象宛如世尊在世，羅漢圍繞，引發尊者師徒極大的信心，令大家感到歡喜之至。

尊者與乞叉底蘗沙班智達等善巧五明的班智達和善巧三藏的比丘眾，如大眾部所讚嘆的那樣，腳穿「真米瑪」[24]鞋，身著喀什米爾紅花所染的三法衣。一切以緣起[25]為重故，他們手托著最大的、無有漏孔的鐵缽，可容下摩揭陀量制一升之水的銅濾水瓶，並持教主佛陀所讚嘆的錫杖，如是等等，一切佳兆都妥善地具足了。所有人都帶著班智達帽，手持白拂，毫無我慢。一百二十五名弟子跟在尊者後面，不疏不密，中間保持可容一人的距離，宛如五彩霞帳，逐漸走近怙主金洲所在的地方。由於一切都很圓滿，這使善品天神們很高興，從空中降下繽紛的花雨。金洲所有的百姓，對於二位上師的事業心感稀有、生大信心。

隨後，尊者將一只盛滿金、銀、珍珠、珊瑚、吠琉璃等寶物，內外透明的寶瓶作為供養，獻到大金洲上師手中，這便構成了尊者能如瓶滿注地聽受修菩提心教授的緣起。

53 見面之後，金洲上師將尊者帶入「銀傘」寢宮中。為重緣起，上師先授以

[24] 出家人所著的一種拖鞋名。
[25] 此指預兆。

བདུན་གྱིས་རྒྱུད་རིང་པོ་ནས་བསྒུ་བའི་ཕྱིར་ནར་གྱིས་བྱུང་བ་གཟིགས་སོ། །དེ་མ་ཐག་ཏུ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཞལ་བཞུགས་པའི་དུས་ན་དགྲ་བཅོམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐོར་བ་ལྟར་ཤིན་ཏུ་དང་བ་འདྲེན་ཞིང་ཐུགས་ཉམས་དགའ་བའི་མཐར་ཐུག་པར་གྱུར་ཏོ། །དེ་ནས་ཇོ་བོ་རྗེས་པཎྜི་ཏ་སའི་སྙིང་པོ་ལ་སོགས་རིག་པའི་གནས་ལྔ་ལ་མཁས་པའི་པཎྜི་ཏ་དང་། སྡེ་སྣོད་གསུམ་ལ་མཁས་པའི་དགེ་སློང་རྣམས་ཕྱུགས་ལྷམ་འབྲིང་མིག་མ་གསོལ་བ། ཁ་ཆེ་གུར་ཀུམ་གྱིས་ལེགས་པར་ཁ་བསྒྱུར་བའི་ཆོས་གོས་རྣམ་གསུམ་ཕལ་ཆེན་སྤྱི་པས་ལེགས་པར་བསྒུགས་པ་མཛེས་པར་གསོལ་བ། ཐམས་ཅད་ཀྱང་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཆེ་བས་ལྕགས་ཀྱི་ལྷུང་བཟེད་རབ་ཚད་བུག་རྡོལ་མེད་པ་བསྣམས་པ། ཟངས་ཀྱི་རིལ་པ་སྤྱི་བླུགས་མ་ག་དྷའི་བྲི་གང་ཤོང་བ་དང་། བསྟན་པའི་བདག་པོས་རབ་ཏུ་བསྒུགས་པའི་འཁར་གསིལ་ལ་སོགས་པའི་རྟགས་མཚན་ཐམས་ཅད་ལེགས་པར་ཚང་བ་ཡོད་པ། ཐམས་ཅད་ཀྱང་པཎྜི་ཏའི་ཞྭ་ང་རྒྱལ་མེད་པ་གསོལ་བ། ཇ་ཡབ་དཀར་པོ་རེ་ཕྱག་ན་བསྣམས་པ་བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུ་ཙ་ལྔས་ཇོ་བོའི་རྗེས་ལ་བར་དུ་མི་རེ་ཤོང་ཙམ་དུ་མ་འབྱར་བ། རྒྱུད་ཆེས་མ་དྲགས་པ། བར་མ་ཆད་པར་འཇའ་ཚོན་སྣ་ལྔའི་གུར་བཞིན་དུ་མགོན་པོ་གསེར་གླིང་པ་གང་ན་བཞུགས་པ་དེར་བྱོན་པ་དང་། ཐམས་ཅད་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཤ་སྟག་ཏུ་གྱུར་པས་དཀར་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་དགའ་ཞིང་མགུ་ནས་མེ་ཏོག་གི་ཆར་པ་ཕབ། གསེར་གླིང་ན་གནས་པའི་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་བླ་མ་གཉིས་ཀྱི་མཛད་པ་ལ་ངོ་མཚར་རྨད་དུ་བྱུང་བའི་དད་པ་ཐོབ་བོ། །དེ་ནས་ཇོ་བོ་རྗེས་རིན་པོ་ཆེའི་བུམ་པ་ནང་ན་དངོས་པོ་ཅི་ཡོད་ཕྱི་ནས་གསལ་བ་ཞིག་རིན་པོ་ཆེ་གསེར་དང་། དངུལ་དང་། མུ་ཏིག་དང་། བྱུ་རུ་དང་། བཻཌཱུརྻས་བཀང་སྟེ་བླ་མ་གསེར་གླིང་པ་ཆེན་པོའི་ཕྱག་ཏུ་ཕུལ། བྱང་ཆུབ་སེམས་སྦྱོང་གི་གདམས་ངག་བུམ་པ་གང་བྱོའི་ཚུལ་དུ་གསན་པའི་རྟེན་འབྲེལ་དེ་ནས་འགྲིག་པ་ཡིན་འདུག །

དེ་ནས་བླ་མའི་གཟིམ་ཁང་པོ་བྲང་དངུལ་གདུགས་ཅན་གྱི་ནང་དུ་བྱོན། དེར་བླ་མ་

《現觀莊嚴論》及教授，花十五座時間妥善解釋圓滿。師徒雙方相互間極為尊重，連枕共居[26]。十二年中，尊者對彌勒傳給無著的《佛母般若波羅蜜經》[27]中的全部隱義，以及文殊傳給寂天的修自他相換菩提心的教授進行聽聞、思惟和修習，並達到究竟。在上師跟前，尊者心中生起了無造作的自他相換菩提心。上師也宣佈他為聖教之主，並授記他將前往藏地，培養那裡的弟子，上師說：

「勿住於此往北方，應往北方之雪域，」

乙三、獲已於聖教所作事業之理

58 **丙一、於印度所作之理**

尊者返回中印度後，有一段時間住在金剛座，曾經三次以正法擊敗外道的邪說，將他們安置在內道佛教中，做了許多有益於聖教的事業。後來，由「護法」王迎請前往止迦摩囉室囉寺。

雖然尊者本人以大眾部為主，但他對其他所有的部派也都很善巧，而且一視同仁、不分親疏，所以成為東、西、中印度一切僧伽的頂上摩尼寶。在佛教中，尊者就像是勝者佛陀重新降臨於世，為三藏和四續部[28]所攝顯、密全圓教法之主。

[26] 這是大眾部中師父為弟子傳授特別教授的一種規矩。
[27] 即《現觀莊嚴論》的教授。
[28] 事續、行續、瑜伽續和無上瑜伽續。

གསེར་གླིང་པས་ཀྱང་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཆེ་བས་ཆོས་ཀྱི་ཐོག་མར་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་མན་ངག་དང་བཅས་པ་ཆོས་ཐུན་བཅོ་ལྔ་ཙམ་གྱིས་ལེགས་པར་བཀྲལ་ནས་བཤད་པར་མཛད། དཔོན་སློབ་ཤིན་ཏུ་ཐུགས་དགྱེས་པར་གྱུར་ནས་དབུ་སྡུས་སྨྲེལ་ཏེ་ལོ་བཅུ་གཉིས་ཙམ་གྱི་རིང་ལ་མན་ངག་ཁོལ་དུ་ཕྱུང་བ་ཙམ་མིན་པའི་བྱམས་པ་ནས་ཐོགས་མེད་ལ་བརྒྱུད་པའི་ཡུམ་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་སྔས་ནེ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་དང་། འཇམ་དབྱངས་ནས་ཞི་བ་ལྷ་ལ་བརྒྱུད་པའི་བདག་གཞན་བརྗེ་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་སྦྱོང་གི་གདམས་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ལ་གསན་བསམ་སྒོམ་པ་མཐར་ཕྱིན་པར་མཛད་དེ༑ བླ་མའི་ཞབས་དྲུང་དུ་བདག་གཞན་བརྗེ་བའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བཅོས་མ་མ་ཡིན་པ་ཐུགས་ལ་འཁྲུངས། བླ་མས་ཀྱང་བསྟན་པའི་བདག་པོར་མངའ་གསོལ། ལྷ་ཅིག་འདི་རུ་མ་བཞུགས་བྱང་དུ་སོྙན། །བྱང་ཕྱོགས་ཁ་བ་ཅན་གྱི་ཡུལ་དུ་བྱོན། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བོད་དུ་བྱོན་ནས་གདུལ་བྱ་སྐྱོང་བར་ལུང་བསྟན་ཏོ། །

གསུམ་པ་དེ་ལྟ་བུའི་ཡོན་ཏན་བརྙེས་ནས་བསྟན་པ་ལ་བྱ་བ་མཛད་པའི་ཚུལ་ལ་གཉིས། རྒྱ་གར་དུ་མཛད་ཚུལ་དང་། བོད་དུ་མཛད་ཚུལ་ལོ། དང་པོ་རྒྱ་གར་དུ་མཛད་ཚུལ་ནི། དེ་ནས་རྗེ་བོ་དབུས་སུ་ཕེབས། རྡོ་རྗེ་གདན་དུ་བཞུགས་ནས། མུ་སྟེགས་ཀྱི་སྨྲ་བ་ངན་པ་ལན་གསུམ་དུ་ཆོས་ཀྱིས་ཕམ་པར་མཛད་ནས་ནང་པའི་བསྟན་པ་ལ་བཙུད་པ་སོགས་བསྟན་པའི་སྲོལ་བཟུང་། རྒྱལ་པོ་མཧྰ་པ་ལས་བྲི་ཀ་མ་ལ་ཤཱི་ལའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གདན་དྲངས། རྗེ་བོ་རང་ཉིད་པལ་ཆེན་སྡེ་པའི་ལུགས་གཙོ་བོར་མཛད་ཀྱང་སྡེ་པ་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལུགས་ལ་མཁས་པ་དང་། ཀུན་ལ་ཉེ་རིང་མི་མངའ་བའི་དབང་གིས་རྒྱ་གར་ཤར་ནུབ་ཡུལ་དབུས་དང་བཅས་པའི་དགེ་འདུན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཙུག་གི་ནོར་བུ་ལྟར་གྱུར་ཏེ། རྒྱལ་བའི་བསྟན་ལ་རྒྱལ་བ་རང་ཉིད་སླར་བྱོན་པ་ལྟར་སྡེ་སྣོད་གསུམ་དང་རྒྱུད་སྡེ་བཞིས་བསྡུས་པའི་མདོ་སྔགས་ཀྱི་བསྟན་པ་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་བདག་པོར་བཞུགས་སོ། །

丙二、於藏地所作之理

當時，藏地的前宏期佛教[29]已經衰亡，後宏期佛教[30]雖然正在逐漸地興起，
但有些人因信受毘奈耶而譭謗密法，有些人因信受密法而譭謗毘奈耶，視顯、
密如冷熱般矛盾。另有許多冒牌的班智達從印度來藏地尋求黃金，用貪欲道和
59 邪咒欺騙藏人，這些情況對清淨佛教在藏地的宏揚造成了極大的困擾。

藏王拉喇嘛耶協沃（智光）[31]心裡對此不悅，為了在藏地宏揚清淨的佛教，
他派遣二十一名聰慧的青年去印度迎請能饒益藏地的班智達。這些人中，除大
譯師仁欽桑波（寶賢）和小譯師勒貝協繞（善慧）二位倖存下來並精通教法外，
其他人都因印度的炎熱而死去；即使如此，卻仍未能將尊者迎請來藏。他們返
回藏地後，向國王匯報了印度諸位智者的行持與見地，說明顯密內部並無矛盾
之處。並進一步推荐說，只有一位班智達能饒益藏地，他的名字叫「吉祥燃燈
60 智」。此人本是王種出身，後來去了止迦摩囉室囉寺。印度所有的班智達都異
口同聲地說，如果能將他請來就肯定能饒益藏地。聽到這些情況後，國王的疑
慮一掃而光；尤其是當他一聽到尊者名字時，便不由自主地生起了強烈的信
心。於是國王委託嘉・準僧（精進獅子）率八人攜帶許多黃金前往印度迎請尊
者，但還是沒有成功。

後來，法王為了籌集迎請班智達的順緣，親自外出尋找黃金而來到噶囉國。當信奉外道的噶囉國王得知他是位為佛教辦事的法王時，便給他下了最後通牒：要麼放棄佛法，要麼丟掉性命。並將他綁起來投入監獄。拉尊・絳曲沃（菩提光）[32]為了要救他的叔叔[33]來到噶囉國，噶囉王也要他作出選擇：要麼

---

[29] 藏傳佛教從吐蕃王朝涅赤贊普時肇端以後，中經松贊干布時奠基，赤松德贊時宏揚盛行，熱巴巾時改革文字釐定經典，直至朗達瑪滅佛以前，長時間流行於西藏各地的佛教者，稱為前宏期佛教。

[30] 此期的開始年代，有各種計算方法。布敦・仁欽珠（寶成，1290～1364）以藏曆第一勝生周之前五十三年的水雞年(西元 973 年)貢巴饒色（密意極明，952～1035）受比丘戒之年起算；仲敦巴以藏曆第一勝生周之前四十八年的土虎年（西元 975 年）由魯梅・楚臣喜饒（戒慧）等十人從貢巴饒色受比丘戒之年起算；或有從譯師仁欽桑波（寶賢，958～1055）新譯密續之時起算；也有從拉喇嘛耶協沃自印度引請三名婆羅法師來藏宏律之時起算者。

[31] （十世紀晚期~十一世紀早期）。「拉喇嘛」是藏地古代國王出家者的尊稱。

[32] 也是藏地古代國王出家者的尊稱。

[33] 藏人的隔代關係，均以叔侄相稱，所以此二人實為祖孫關係。

གཉིས་པ་བོད་དུ་མཛད་ཚུལ་ནི། དེ་སྐབས་བོད་དུ་བསྟན་པ་སྔ་དར་ནུབ། ཕྱི་དར་རིམ་བཞིན་འཕེལ་ཀྱང་། འགའ་ཞིག་འདུལ་བ་ལ་མོས་བློས་སྔགས་ཁྱད་དུ་གསོད། འགའ་ཞིག་སྔགས་ལ་མོས་བློས་འདུལ་བ་ཁྱད་དུ་གསོད། མདོ་སྔགས་ཚ་གྲང་ལྟར་ཡ་འགལ་དུ་སོང་། རྒྱ་གར་ནས་པཎྜི་ཏར་གྲགས་པ་གསེར་ཚོལ་བ་མང་པོ་བོད་དུ་ལྷགས་ནས་ཆགས་ལམ་དང་། ངན་སྔགས་མང་པོས་བོད་ཀྱི་སྐྱེ་བོ་རྣམས་བསླུས་ཏེ་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་རྣམ་པར་དག་པ་ཤིན་ཏུ་དར་དཀའ་བ་བྱུང་ནས། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ལྷ་བླ་མ་ཡེ་ཤེས་འོད་ཐུགས་མ་བདེ་བར་བོད་དུ་བསྟན་པ་རྣམ་དག་ཞིག་དར་ཕྱིར། བོད་ལ་ཕན་ཐོགས་པའི་པཎྜི་ཏ་སྤྱན་འདྲེན་པར་བོད་ཕྲུག་རིག་པ་རྣོ་བ་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་རྒྱ་གར་དུ་བཏང་བས་གཞན་རྣམས་ཚད་པས་ཤི། ལོ་ཆེན་རིན་བཟང་དང་། ལོ་ཆུང་ལེགས་ཤེ་གཉིས་ཀྱིས་ཆོས་མཁས་པར་མཁྱེན། ཇོ་བོ་སྤྱན་འདྲེན་ནི་ཞུ་མ་ནུས། སླར་བོད་དུ་བྱོན་ནས་རྒྱ་གར་གྱི་མཁས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཛད་སྤྱོད་དང་བཞེད་པ་མདོ་སྔགས་ལ་ནང་འགལ་མེད་ཚུལ་རྒྱལ་པོའི་སྙན་དུ་གསོལ། བོད་ལ་ཕན་ཐོགས་པའི་པཎྜི་ཏ་གཞན་ནི་མི་འདུག ༈ཝི་ཀ་མ་ལ་ཤཱི་ལར་རྒྱལ་རིགས་ལས་ཐར་པར་གཤེགས་པ་དཔལ་མར་མེ་མཛད་ཡེ་ཤེས་བྱ་བ་བཞུགས། དེ་སྤྱན་འདྲོངས་ན་བོད་ལ་ངེས་པར་ཕན་ཐོགས་ཞེས་པཎྜི་ཏ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པར་གླེང་ཞུས་པས་རྒྱལ་པོའི་ཐེ་ཚོམ་ཡང་ཆོད། ཁྱད་པར་ཇོ་བོའི་མཚན་ཐོས་པ་ཙམ་གྱིས་མི་ཚུགས་པའི་དད་པ་ཤུགས་དྲག་སྐྱེས་ནས་རྒྱ་བརྩོན་སེང་འཁོར་བརྒྱད་དང་བཅས་གསེར་མང་དུ་བསྐུར་ནས་ཇོ་བོ་སྤྱན་འདྲེན་པ་ལ་བཏང་བས་སྤྱན་མ་འདྲོངས།

དེ་ནས་ཆོས་རྒྱལ་རང་པཎྜི་ཏ་སྤྱན་འདྲེན་པའི་ཆ་རྐྱེན་གསེར་འཚོལ་དུ་བྱོན་པས། གར་ལོག་གི་རྒྱལ་པོས་བསྟན་པ་ལ་བྱ་བ་བྱེད་པའི་ཆོས་རྒྱལ་དུ་ཤེས་ནས་ཆོས་མི་གཏོང་ན་སྲོག་མི་གཏོང་བར་བྱས་ཏེ་སྐུ་ལུས་དར་གྱིས་གཙུན་ནས་བསྡམས། བཙོན་དུ་བཟུང་བ་ན། ལྷ་བཙུན་བྱང་ཆུབ་འོད་ཀྱིས་ཁུ་བོ་བཙོན་ནས་འདོན་ཐབས་སུ་ཕེབས་པ་དང་གར་ལོག་གི་རྒྱལ་པོས་ཁྱེད་

停止迎請班智達並歸其統治，要麼用與國王體重相等的黃金來贖回國王。拉尊選了後者，他設法帶來了一百兩黃金準備贖回國王，然而遭到了噶囉王的拒絕，他說：「你帶來的金子只夠贖回身體，你還得再把頭的重量補上。」拉尊無計可施，遂來到關押他叔父的牢房門前呼喊：

「大恩人呀!你現在遭難乃是宿業所致。如果我出兵來打噶囉王的話，恐怕會使許多人喪生而墮入惡趣。他提出要我放棄迎請班智達的打算並服從他的統治，這樣的要求，我想這比要您為法犧牲性命更糟糕，故未答應。後來他又提
61 出用與您等量的黃金來交換，所以我現在去找黃金，很快就會回來贖您。在這期間，您應思惟宿業、向三寶啟請，並從內心深處至誠修福。」

耶協沃聽完他的請求後笑了起來，說：「賢侄！以前我曾以為你有點嬌弱的公子哥味道，不能吃苦耐勞。現在看來，即便我死了，你也能夠繼承祖業。你方才說的那番話很有見地，我感到十分欣慰。我心裡想的是，在未將無過教法在藏地建立之前，我不能死，但我畢竟年事已高，即使現在不死，在這裡也活不過十年，為了這點事花去這麼多黃金，這會使三寶為我感到羞恥。我從無始輪迴以來，從不曾為法而死，現在如能為法而死，真是太好了！所以一分一

རང་པཎྜི་ཏ་གདན་འདྲེན་པའི་འགྲོ་བཤོལ་ལ་ཁྱེད་རང་ངའི་འོག་ཏུ་ཞུགས། ཡང་ན་གསེར་རྒྱལ་པོ་དང་མཉམ་པ་ཁྱེར་ལ་ཤོག །རྒྱལ་པོ་བཏང་གི་ཟེར་བ་ལ། གསེར་གཏོད་པ་འདམ་ནས་གསེར་སྲང་བརྒྱ་ཐམ་པ་ཁྱེར་ཏེ་རྒྱལ་པོ་བསླུས་པས་ཀྱང་ཁོ་མ་ཉན། ལུས་དང་མཉམ་པ་ཙམ་ཁྱེར་ནས་བསླུས་པས་ཀྱང་མགོ་བོ་ཚང་བ་དགོས་ཟེར་ནས་ཁོ་མ་ཉན། དེ་ནས་ཐབས་གཞན་མ་བྱུང་བར་རྒྱལ་པོ་གང་དུ་བཙུག་པའི་བཙོན་གྱི་སྒོ་དྲུང་དུ་བྱོན། ཁུ་བོ་ལ་བོས་ཏེ། བཀའ་དྲིན་ཆེན་པོ། སྟོན་གྱི་ལས་ཐོག་ཏུ་བབ་པ་ཡིན་པས། ངས་ཁོ་ལ་དམག་བརྒྱབ་ནས་བཟློག་ན་ནི་སྐྱེ་བོ་ཚན་པོ་ཆེ་ཕུང་ལ་བཏང་ནས་ངན་སོང་དུ་འགྲོ་དགོས་པར་སྣང་། པཎྜིཏ་གདན་མི་འདྲེན་པར་ཁྱེད་རང་དེད་ཀྱི་འོག་ཏུ་ཞུགས་ཟེར་བ་ལ་ནི། ཆོས་བློས་བཏང་ནས་སྡིག་རྒྱལ་གྱི་འོག་ཏུ་ཞུགས་པ་ལས། ཁྱེད་ཆོས་ལྡན་དུ་གཤེགས་པ་དྲག་སྙམ་དུ་བསམས། དེ་ནས་གསེར་ཁྱེད་རང་ཙམ་པ་ཞིག་དགོས་ཟེར་བ་ལ་གསེར་བཙལ་བས། ཁྱེད་ཀྱི་སྐུ་ལུས་དང་མཉམ་པའི་ཚོད་ཙམ་ཞིག་རྙེད། དེ་ལ་ཡང་ཁོ་མ་ཉན་པས་ད་ངས་དབུ་ཙམ་ཞིག་རྙེད་པ་དང་བླུར་འོང་གིས། དེ་བར་དུ་སྟོན་གྱི་ལས་ལ་སེམས་པ་དང་། དཀོན་མཆོག་ལ་གསོལ་བ་འདེབས་པ་དང་། སྙིང་པོ་ཆེ་བྲང་འོག་ཏུ་བཙུག་པའི་བསོད་ནམས་མཛད་དགོས་པ་ཡིན། ཞེས་ཞུས་པ་དང་། ཁུ་བོ་ཡེ་ཤེས་འོད་ཀྱིས་བཞད་ཅིག་མཛད་ནས། ཁྱོད་ལའང་གཅེས་ཕྲུག་སྤྲུམ་ཟན་མའི་བག་ཅིག་ཡོད། དཀའ་སྤྱད་དང་སྙིང་རུས་མི་ནུས་སྙམ་པ་ཡིན་ཏེ། ང་ཤི་ཡང་ཁྱོད་ཀྱིས་ཕ་མེས་ཀྱི་སྲོལ་སྐྱོང་བར་སྣང་། ཁྱོད་ཀྱི་དེ་གོ་བ་ཆེ། ང་ལ་དེས་ཆོག །ངའི་བསམ་པ་ལ་བོད་འདིར་ཆོས་ཁྲིམས་སྐྱོན་མེད་ཅིག་མ་ཚུགས་པར་ང་ཤི་ན་མི་རུང་བ་འདུག་སྙམ་པ་ཡིན་ཏེ། ད་ན་སོ་ཡང་རྒས། འདིར་ད་ལན་མ་ཤི་ཡང་ཚེ་ལོ་བཅུ་ལས་མེད། དེ་ཙམ་གྱི་ཕྱིར་གསེར་མང་པོ་བཏང་ཡང་དཀོན་མཆོག་ཐུགས་ཁྲེལ། སྔར་ཚེ་འཁོར་བ་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་ཆོས་ཀྱི་ཕྱིར་གཅིག་ཀྱང་ཤི་བ་མེད། ད་ལན་ཆོས་ཀྱི་ཕྱིར་ཤི་ན་ལེགས་པ་ཡིན་པས་རྒྱལ་པོ་འདི་ལ་གསེར་སེ་

匣的黃金都不要給那個國王，獲得等身重量的黃金已經很困難了，你再到哪裡去找等頭重量的黃金呢？」

「把所有的黃金都帶到印度去，盡一切可能請尊者班智達來藏，並為我捎
62 個口信 ，就說：『我是為了您和佛教的緣故，將生命佈施給噶囉王的，所以請您在一切生中以大悲攝受我！我主要的目的是請您來藏地宏揚佛法，希望您能應我之請，並加持我在下一世能與您相會！』賢侄，就這樣把我忘了吧，心裡多想著佛教！」

拉尊看到自己的叔父在身體沒有力氣、說話聲音發顫，人已極為虛弱的情況下，仍念念不忘藏地的有情、佛教和尊者，對他的這種毅力感到萬分的敬佩，於是在戀戀不捨中離他而去。

從此，拉尊・絳曲沃生起了極大的勇氣，意欲圓滿其叔父未竟之志。當時藏地有「紅行腳僧」、號稱班智達的「著綠裙者」，以及「十八強盜僧」等妄稱為密法的許多粗野邪法流行。為了找到合適的人選迎請尊者來藏，以善巧方便消滅這些邪說，拉尊向三寶啟請並作占卜推算，結果發現這件事當由那錯譯師去完成。

當時，譯師正在貢唐的金寺專心修持，國王（指拉尊）將他召到阿里。因擔心他不願接受去印度的任務，拉尊便請譯師坐到他自己的座位上恭敬供養，讚揚他智、尊，賢三方面的大功德，然後說：「先輩王臣在此地建立了佛教，

བ་ར་དྷི་གཅིག་ཀྱང་མ་སྤེར། གསེར་ང་རང་ཙམ་རྙེད་པ་ཤིན་ཏུ་དམས་ཆེ་ན། ད་མགོ་བོ་ཙམ་པ་ག་ན་རྙེད། གསེར་ཐམས་ཅད་རྒྱ་གར་དུ་ཁྱེར་ལ་ད་དུང་ཇོ་བོ་པཎྜི་ཏ་དེ་གདན་ཅི་འདྲོངས་གྱིས། པཎྜི་ཏ་དེའི་སྐད་དུ་ཡང་། ང་ན་རེ། ངས་ཁྱོད་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ལུས་སྲོག་གར་ལོག་གི་རྒྱལ་པོ་ལ་བྱིན་ཡོད་པས་ཚེ་རབས་ཐམས་ཅད་དུ་བདག་ལ་ཐུགས་རྗེས་འཛིན་པ་དང་། ངའི་བསམ་པའི་གཙོ་བོ་ཁྱེད་བོད་དུ་བྱོན་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དར་བ་བྱེད་པ་ཡིན་པས་དེ་ཁོ་ན་བཞིན་དུ་མཛད་པ་དང་། སྐྱེ་བ་འདིའི་འོག་རོལ་དུ་ཁྱེད་དང་ངེས་པར་མཇལ་བར་བྱིན་གྱིས་བརླབ་ཏུ་གསོལ། ཞེས་ངའི་འཕྲིན་འདི་སྐྱོལ་མཛོད་ཅིག །དེ་ལྟར་ལགས་པས་ང་བློས་ཐོངས་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ལ་སེམས་ཞིག་གསུངས། དེ་ལྟར་ཁུ་བོ་དེ་ལུས་ཀྱི་སྟོབས་ཞེར། གསུང་གི་གདངས་ཆག །ཤིན་ཏུ་ཉམ་ཐག་པར་གྱུར་ནའང་། ད་དུང་བོད་ཀྱི་སེམས་ཅན་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་། ཇོ་བོ་འབའ་ཞིག་ཐུགས་ལ་སེམས་པའི་སྙིང་སྟོབས་ལ་ཡིད་ཆེས་དེ་འབྲལ་མི་ཐོད་བཞིན་དུ་ཕྱིར་བྱོན།

དེ་ནས་ལྷ་བཙུན་བྱང་ཆུབ་འོད་ཀྱིས་སྙིང་རུས་བསྐྱེད་དེ་ཁུ་བོའི་ཐུགས་དགོངས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱ་བ་དང་། བོད་འདི་ཡང་ཨཱུཙྪ་དམར་པོ་དང་། པཎྜི་ཏར་གྲགས་པ་ཤམ་ཐབས་སྔོན་པོ་ཅན་དང་། ཨར་ཚོ་བནྡེ་བཅོ་བརྒྱད་སོགས་ཀྱིས་གསང་སྔགས་ལ་བསླད་པའི་སྙིང་ཆོས་མང་དུ་བྱུང་བ་རྣམས་ཐབས་ཀྱིས་བསྒྱུབ་པའི་ཕྱིར་དུ་ཇོ་བོ་སྤྱན་འདྲེན་པའི་བང་མི་སུ་འོས་དཀོན་མཆོག་ལ་གསོལ་བཏབ་དང་མོ་རྩིས་ཅི་མཛད་ཀྱང་ནག་ཚོ་ལོ་ཙཱ་བ་ལ་བབས། དེ་དུས་ལོ་ཙཱ་བ་གུང་ཐང་གསེར་གྱི་ལྷ་ཁང་ན་སྔགས་ལ་བློ་ཕབ་སྟེ་བཞུགས་མུས་ནས་རྒྱལ་པོས་མངའ་རིས་སུ་འབོད་པར་མཛད། རྒྱ་གར་དུ་འགྲོ་རྒྱུ་ཁས་མ་བླངས་ཀྱིས་དོགས་ནས། རྒྱལ་པོ་ལྷ་བཙུན་རང་གི་བཞུགས་གདན་གྱི་གོང་ལ་ལོ་ཙཱ་བ་བཞག་ནས་བསྙེན་བཀུར། མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་གྱི་ཆེ་བསྟོད་མཛད་ནས། ཕ་མེས་རྒྱལ་བློན་གོང་མ་རྣམས་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་

63 隨後又創立規矩，並廣作宏揚，但是現在的情況，卻是佛教低微、魔種有情得勝。所有去世的智者如果知道的話，一定是很難過的。我叔侄二人派了很多人帶了許多黃金去印度，但除了人死財耗之外，全都未能將尊者請來，拉喇嘛耶協沃不甘心失敗，親自去找黃金，卻被惡王關進牢獄為法捐驅。所以您可向尊者苦求說：『像我們這些藏區邊地的無明有情尚具有這樣的心力，您是眾生的皈依處，您的大悲心又該是怎樣的呢？』」

「現有七百兩黃金，請您帶去獻給上師，對上師說：『我們藏地如同餓鬼城，要找到羊身上虱子般大小的黃金都很困難，現在我們已竭盡藏地所有的財富，此番怙主若再不肯來藏，那麼既然您們這些大德的悲心如此有限，我也只能怎麼好就怎麼做了。』持律師，請您將這些話向尊者直說好了，如果最終他還是不願意來的話，請您務必再向他稟呈這一切。」

拉尊邊說邊哭，眼淚打濕了他的衣裙和桌子。

那錯譯師楚臣傑瓦（戒勝）以前從未去過那麼遠的地方，心裡也不大想去，但當他聽完拉尊這番話後，一時間也無法回答去或不去。正如俗話所說：看著哭泣的面孔會讓你也想跟著哭泣。譯師知道拉尊的這番話說的都是實情，他雖
64 然沒有與耶協沃見過面，但聽說過他的為人，也知道他們叔侄倆為了迎請尊者，花費了很多人力和財物，為了藏地的利益承受了極大的痛苦。當他看到貴

པའི་དབུ་བརྙེས། སློལ་བཏོད། དར་ཞིང་རྒྱས་པར་མཛད་པ་ཡིན་པ་ལ། དུས་དེང་སང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ཉམས་སྨད། བདུད་རིགས་ཀྱི་སེམས་ཅན་ཁ་རྒྱལ། མཁས་པ་ཐམས་ཅད་གཤེགས་ནས་ཞེས་པ་སྐྱོ་བར་བྱུང་བས། ངེད་ཁྲུ་དབོན་གཉིས་ཀྱིས་མི་དང་གསེར་མང་པོ་རྒྱ་གར་དུ་བཏང་ཡང་། མི་ཤི་ནོར་གྲོན་ཆེ་བ་ལས་ཇོ་བོ་གདན་མ་འདྲོངས། དེ་ལ་ཡང་བློས་མ་བཟོད་པར་ལྷ་ཆེན་པོ་དེས་གསེར་འཚོལ་དུ་བྱོན་པས་རྒྱལ་པོ་ངན་པས་བཙོན་དུ་བཟུང་སྐུ་སྲོག་ཀྱང་བློས་བཏང་། དེ་ལྟར་ངེད་བོད་མཐའ་འཁོབ་ཀྱི་སེམས་ཅན་མ་རིག་པ་རྣམས་ཀྱི་སྙིང་སྟོབས་ཀྱང་དེ་འདྲ་ན། ཁྱེད་འགྲོ་བའི་སྐྱབས་གནས་ཐུགས་རྗེ་ཅན་ཅི་ཙུག་སོང་ཞེས་འབུ་ཐུག་གིས་ཞུས་ཤིག །ང་འདི་ན་གསེར་སྲང་བདུན་བརྒྱ་ཡོད་དེ། འདི་ཕར་ཁྱེར་ལ་བླ་མའི་ཕྱག་ཏུ་ཕུལ། ངེད་བོད་ཕྲ་ཏ་པུ་རིའི་གྲོང་ཁྱེར་ལྷ་བུ་ན། གསེར་ལུག་ཤིག་ཙམ་པ་རེ་ལའང་དཀའ་ལས་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ཡིན་པ་ལ། ད་འདིས་བོད་ཀྱི་མི་ནོར་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་ནས་འདུག་ལགས་ཀྱི། ད་རེས་འདི་ལ་མགོན་པོ་བོད་དུ་མ་བྱོན་ན་ཁྱེད་དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་ཡང་དེ་ལྟར་ཟད་པས། ངེད་ཀྱང་བྱ་བ་ཅི་བདེར་སྤྱོད་པར་བགྱིའོ། །ཞེས་ཁྱེད་འདུལ་བ་འཛིན་པས་ལོ་རྒྱུས་འདི་རྣམས་ཇོ་བོ་ལ་དངོས་སུ་ཞུས་པའི་མཇུག་ཐ་མ་ལ་འབྱོན་པར་མ་བཞེད་ནའང་སྐད་དུ་ཐེབས་པ་ཞིག་ངེས་པར་མཛོད་གསུངས་ནས། སྤྱན་ཆབ་ཀྱིས་པང་ཁེབས་དང་ལྷོག་ཅེ་བང་ཙམ་དུ་བཤུམས་པ་ན། ནག་ཚོ་ལོ་ཙྪ་བ་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱལ་བ་རང་ཡང་སྟེར་ས་མཐའ་མང་པོ་བགྲོད་མ་སྐྱོང་བ་དང་བཅས་ཐེབས་སླམ་པ་ཆེར་མེད་ཀྱང་ཡིན་མིན་གྱི་ཚིག་ཟུར་ཙམ་ཡང་ཞུ་མ་ནུས། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁ་དག་ལ་ཡང་། ངུ་བའི་ཁ་ལ་བལྟས་ན་ངུ་བློ་ཟེར་བ་ལྟར། ལྷ་བཙུན་པའི་གསུང་དེ་རྣམས་ཤིན་ཏུ་བདེན་པ་དང་ཡེ་ཤེས་འོད་དེ་མ་མཇལ་ཡང་རྣམ་པ་དྲན་པ་དང་། ཁོང་ཁྲུ་དབོན་གྱི་མི་ནོར་མང་པོ་ཟད་པ་དེ་རྒྱུས་ཡོད་པ་དང་། བོད་ཀྱི་དོན་དུ་ཁྲུ་དབོན་གཉིས་སྡུག་ཆེས་པ་དང་། རང་རེ་སྙིང་ཆེས་པ་དང་། ལྷ་བཙུན་མི་ཆེན་གཅིག་གིས་

為人主的拉尊痛哭下已和聽到這番話後，那錯譯師的身體開始發顫、淚流滿面，無法正視拉尊的臉。最後，他決定不顧生命危險，放下對現世快樂的貪著，同意接受拉尊的請求。

就這樣，譯師師徒七人攜帶七百兩黃金上路前往印度。拉尊送了很長一段路，並囑咐譯師說：「比丘，您此行為我辦事，雖然會十分艱辛，但您要拚捨性命努力前去，回來後我會酬報您的大恩的！」在譯師他們走遠後，拉尊又高聲囑咐：「一路上多啟請大悲觀自在！」

在那錯譯師一行抵達跋薄宗時，他們遇到了一位獨行客，那人說：「諸位好像是到遠方去辦大事的，你們在路上如能照我告訴你們的這樣口誦：『敬禮三寶!願三世佛陀的生源正法能在雪山國內增廣！』[34] 事情就會成，一路上就不會有災難發生。」當問及是何人時，那人說：「你們以後自然會知道的。」像這樣，當那錯師徒等人途中發生危難時，仲敦巴顯現多種身相前來化險為夷。[35]

最後，那錯一行來到了止迦摩囉室囉寺的門樓底下。嘉‧準僧從門樓的一
65 個石孔中向下用藏話喊道：「藏地大德，你們從哪裡來？」譯師回答：「我們從阿里上部來。」嘉‧準僧說：「那裡有個守門的童子，你們可以把行李交給他保管，然後找個地方好好睡一覺，明天第二明相末時[36] 會開門的。」譯師便將黃金等物品交給那個男孩保管，男孩把黃金等放入內室後說道：「可以信賴的人

[34] 本句中含有仲敦巴大師的名號：傑維迥乃（佛陀生源）。
[35] 包括下述嘉‧準僧、守門童子、牧童與老者等。
[36] 破曉時分。

བཤུམས་ཤིང་གསུང་བྱོན་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ལུས་འདར། གདོང་མཆི་མས་གང་སྟེ་ལྷ་བཙུན་པའི་ཞལ་ལ་ཡང་བལྟ་མ་ནུས་པར་ལུས་སྲོག་གི་དཀའ་ཚེགས་དང་། ཚེ་འདིའི་བདེ་སྐྱིད་གང་ལའང་མ་ཆགས་པར། ལན་དུ་འོ་ལགས་ཀྱིས་བྱས་ནས་དཔོན་གཡོག་བདུན་གྱིས་གསེར་སྲང་བདུན་བརྒྱ་ཁྱེར་ཏེ་རྒྱ་གར་གྱི་ལམ་ལ་ཞུགས། ལྷ་བཙུན་པས་ཀྱང་ཐག་རིང་པོར་སྐྱེལ་ཐུང་མཛད་དེ་དགེ་སློང་ཁྱོད་ཀྱིས་ངའི་ཕྱོགས་ཀྱི་བྱ་བ་བྱས། ད་རེས་དཀའ་བ་ཆེ་ནའང་ཕར་བྱོན་ལ་འབད་བརྩོན་ཆེན་པོས་ལུས་དང་སྲོག་ལ་བསྔོས། འཁོར་ནས་བྱས་ཤེས་དྲིན་དུ་གཟོ་བར་བྱ། ཞེས་གསུང་ནས། རྒྱང་ཙམ་སླེབ་པ་ན་སླར་ཡང་སྐད་བཏང་ནས། ཇོ་བོ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ལ་གསོལ་བ་འདེབས་ཤིང་གཤེགས་པར་ཞུ་གསུངས། དེ་ནས་ནག་ཚོ་ལོ་ཙྪ་བ་འཁོར་བཅས་རྣམས་བལ་པོ་རྫོང་ལ་ཕེབས་ཙ་ན་མི་རིང་གཅིག་དང་ཕྲད་པས། ཁྱེད་ཡུལ་ས་ཐག་རིང་པོར་དོན་ཆེན་པོར་འགྲོ་བར་སྣང་བས། འདི་སྐད་ཟེར་ཞིང་སོང་དང་དོན་འགྲུབ་ནས་འོང་གི །དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཁ་བ་ཅན་གྱི་རྒྱལ་ཁམས་སུ་དུས་གསུམ་གྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་དམ་པའི་ཆོས་འཕེལ་བར་གྱུར་ཅིག །ཅེས་ཟེར་ཞིང་སོང་དང་། ལམ་དུ་ཉེ་ཉོ་མི་འབྱུང་བ་ཡིན་གྱི་ཟེར་བ་ལ། ཁྱེད་སུ་ལགས་བྱས་པས། རིམ་གྱིས་ཤེས་པར་འགྱུར་ཟེར། དེ་ལྟར་ནག་ཚོ་དཔོན་གཡོག་རྣམས་ལ་ལམ་བར་གྱི་འཇིགས་པ་མང་དུ་བྱུང་བ་རྣམས་འབྲོམ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྤྲུལ་པའི་རྣམ་པ་མང་པོས་བསལ་ཏེ་རིམ་གྱིས་བྲི་ཀ་མ་ལ་ཤྲཱི་ལའི་སྒོ་སྟེའི་འོག་ཏུ་བྱོན།

དེར་རྒྱ་བརྩོན་སེང་གེས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཀྱིས་སྒོ་སྟེའི་རྗོག་ཁྱུང་གཅིག་ན་མར་བོད་ཀྱི་ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཀུན་གང་ནས་བྱོན་ཟེར། ངེད་མངའ་རིས་སྟོད་ནས་འོང་བ་ཡིན་བྱས་པས། དེ་ན་སྒོ་སྲུང་བྲིས་པ་གཅིག་ཡོད་པ་དེ་ལ་ཁྲིད་ཟང་ཆོའི་འབྲང་ཆས་ཀུན་བཅོལ་ལ་སྐྱིབས་ཤིག་ཏུ་འབོལ་ལེ་གཟིམ་ལ་བཞུགས་སྐྱ་རེངས་གཉིས་པའི་མཇུག་ཙམ་ལ་སྒོ་འབྱེད་པ་ཡོང་གསུངས། དེ་ནས་སྒོ་སྲུང་བྲིས་པ་དེ་ལ་གསེར་རྣམས་བཅོལ་བས། དེས་གསེར་རྣམས་ཕུག་ཅིག་ཏུ་བཞག་ནས།

是最好的朋友，你們放心去睡吧。」譯師等人心想，此人小小年紀便能說出這樣的話，恐怕不是一個凡人，於是大家都感到很放心。

次日早晨，寺門剛打開不久，有一個頭帶「季淩」帽，身穿二件藏地牧區所產的氆氇衣，手裡拿著一只小碗的男孩從裡面出來，用藏地牧區方言問他們道：「你們從藏地哪個地方來的？路上是否遭到危險？」譯師等人一聽馬上忘了旅途的勞頓，回答說：「我們從阿里上部來，一路平安，您是哪一位啊？您
66 準備去哪裡？」男孩說：「我也是藏人，準備回藏地。我們這些藏人嘴巴太鬆，不知道重要的話要保密，保密才能辦成大事。嘉・準僧就住在藏人宿舍裡，到那裡一打聽就知道了。」隨後便很快地離去了。譯師師徒沿著一條長長的巷子往裡走，路上遇到一位手持芭蕉杖的老仙人向他們問道：「你們從哪裡來呀？有何貴幹？」譯師答道：「我們是從藏地阿里上部來此迎請阿底峽尊者的。請問嘉・準僧的住處在哪裡？」那位老者一聽這話，便拄著手杖皺起了眉頭，說：

「今早那個童子說的話一點不假，你們藏人沒有喉結（意為說話沒有遮攔），對巷子裡閒遊的人都能說出內心的話，像這樣子還想辦成什麼大事嗎？幸好對我說無妨，千萬記住，今後除尊者外一概不可再隨便對外人說。我來為你們引路去嘉・準僧的住處。」

於是那錯一群人便跟著老者走，老者在前從容而行，他們在後窮追猛跑還是趕不上。老者先來到藏人宿舍門前道上等候，等他們趕到後說：「要想成辦大事就該慢慢地去做，急事需緩辦，稍安勿躁；就像爬山一樣，要安步當車。這就是你們要找的房子。」

67 譯師走進房內，向嘉・準僧獻上黃金作為見面禮。嘉・準僧問他從何處來，

ཀློ་གཏད་ཐུབ་པ་གྲོགས་ཀྱི་མཆོག་བྱ་བ་ཡིན། །ཁྱེད་རང་རྣམས་ཀློ་ཕེབས་པར་གཟིམ་ཟེར་བ་ལ། ཚུང་ཚུང་འདིའི་ཁ་ནས་འདི་འདྲ་ཡོང་བ་གང་ཟག་ཐ་མལ་པ་རང་མིན་ནམ་སྙམ་ནས་སེམས་བག་ཕེབས་པ་བྱུང་། ནངས་པར་སྔ་ཕྱི་མ་ཐག་ཏུ་བྱིས་པ་གཞོན་ནུ་ཞུ་སྤྱི་རིང་དང་འབྲོག་སླམ་གྱི་གོས་ཉིས་བརྩེགས་གྱོན་པ་ཕོར་ཚུང་ཁྱེར་བ་ཅིག་བྱུང་ནས། ཁྱེད་བོད་རྣམས་གང་ནས་བྱོན། ལམ་དུ་འཛིགས་པའི་སྐྱོན་མི་སྣང་ངམ་ཟེར་ནས་བོད་ཀྱི་འབྲོག་པའི་སྐད་དུ་ལྷང་ལྷང་བྱུང་བས་སྐྱོ་བ་སངས་པ་སྙམ་བྱེད་པ་བྱུང་། ངེད་མངའ་རིས་སྟོད་ནས་འོངས། ལམ་འཛམ་པར་བྱུང་། ཁྱོད་ག་ཚུག་ཡིན། གར་འགྲོ་བྱས་པས། ངེས་ང་ཡང་བོད་པ་ཡིན། བོད་དུ་འགྲོ །འོ་ཅག་བོད་འདི་ཁ་མང་ལ་གཏིང་ལྷོད། གཏམ་མཚང་ཅན་སྙིང་མི་ཤེས། བྱ་བ་གལ་ཅན་གསང་ནས་སྒྲུབ་དགོས་པ་ཡིན། རྒྱ་བརྩོན་སེང་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཁང་ན་བཞུགས་ཡོད་པས་དེར་རྩད་བཅད་ན་ཡོང་ཟེར་ནས་ཡུད་ཀྱིས་སོང་། དེ་ནས་སྦྲང་ནང་རིང་པོ་ཞིག་ཏུ་ཞུགས་ནས་ཕེབས་པས། ཐང་སྟོང་རྒད་པོ་ཆུ་ཤིང་གི་འཁར་བ་ཐོགས་པ་ཞིག་དང་ཕྲད་དེ། ཁྱེད་གང་ནས་བྱོན། གལ་ཅི་བྱེད་དུ་འགྲོ་སོགས་འདྲི་བ་ལ། ངེད་བོད་མངའ་རིས་སྟོད་ནས་ཇོ་བོ་ཨ་ཏི་ཤ་སྤྱན་འདྲེན་དུ་འོངས༏ རྒྱ་བརྩོན་སེང་གི་ཁང་པ་གང་ན་ཡོད་བྱས་པས། ཁོ་འཁར་བ་ལ་བརྟེན་ནས་མིག་གཙུ་བ་ཞིག་བྱས་ཏེ། ད་ནང་གི་བྱིས་པ་དེ་བདེན། བོད་ཀྱི་མི་ལ་ཡོལ་མདུད་མེད་པ་སྤྲང་ནང་གི་འཁྲུམས་པོ་ཚུན་ཆད་ལའང་སྙིང་གཏམ་འཆད་པ་ཁྱོད་ཀྱིས་དོན་འགྲུབ་ཏུ་རེ་བ་ཨང་། ད་རེས་ངའི་རྩར་བྱས་པ་དྲག །ད་ཇོ་བོ་མིན་པ་གཞན་གྱི་རྩར་མ་འདོན་སྔོངས་བསྙེན་ཟེར་ནས་ཁོའི་རྗེས་ལ་བྱོན་པས། ཁོ་ག་ལེར་སོང་བའི་རྗེས་ལ་ནག་ཆོས་མགྱོགས་པོས་མ་སླེབས། ཁོ་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཁང་གི་སྒོ་ཕྱུག་ན་སྒྲུགས་ནས་བསྡད་དེ་བྱ་བ་ཆེན་པོ་སྒྲུབ་པ་ལ་ག་ལེར་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན༏ རིངས་ན་སོས···དལ་དགོས་པ་ཡིན། འདོད་ཐག་མ་ཉེ་བར་རི་བོར་བགས་ཀྱིས་འཛོགས༏ ཁང་པ་འདི་ཡིན་ཟེར། དེ་ནས་ནང་དུ་བྱོན། ལོ་ཙཱ་བ་རྒྱ་བརྩོན་སེང་ལ་གསེར་

譯師便將原由詳細說了一 遍。嘉•準僧聽完後說：

「您好像是我以前教過的弟子，但我現在一下子認不出了。請您告訴大家，目前千萬不可說出迎請阿底峽的話，只說是來求學的。此處有位蒞那阿迦蒞上座，他的勢力很大，連阿底峽都要聽他的，這事絕不能讓他知道。現在可供養他半兩黃金，並告訴他：『我是從藏地來的，並不打算迎請班智達，只請您費心為我推薦一位與班智達不相上下的學者。』我們必須小心行事，絕不能著急，慢慢地想辦法，等把尊者請到這裡後再作進一步的請求。」
於是，那錯與嘉•準僧二人便前往上座蒞那阿迦蒞處，供上半兩黃金。那錯照著嘉•準僧教他的話作了請求。上座很高興地說：

「這太好了，其實我也不是想硬把人才留在這裏，而是因為其他班智達無法調伏有情。印度是佛教的發源地，如果讓阿底峽離開這裡的話，那麼一切有情的安樂就會減少。」

如是這般，說了許多安慰的話。一時間，藏人與阿底峽仍無法見面。

68 後來，大悲觀自在的化身從多方面安排了能使阿底峽去藏地的緣起。有一天，趁其他印度班智達和國王不注意，嘉•準僧找了個閒靜的時辰，叫來那錯譯師，並帶他到阿底峽的寢室。他們在一肘寬的曼荼羅中央放上整塊黃金，周圍放上一堆堆散金，獻給尊者。譯師嘉•準僧向尊者詳細講述了藏王如何如何地是位菩薩，法王三代是如何宏法的，朗達瑪又是如何滅法的，僧團又是如何

གྲི་སྨུག་རྟེན་ཕུལ་ཏེ་མཇལ་བས། ཁོང་གིས་ཁྱེད་རྣམས་ཕྱོགས་གང་ནས་བྱོན་གསུངས་པ་ལ་ལོ་རྒྱུས་རྣམས་ཞིབ་པར་ཞུས་པས། ཁྱེད་ངའི་སློབ་མར་སྣང་སྙེ་ངོ་མི་ཤེས་པར་འདུག །ད་ཨ་ཏི་ཤ་གདན་འདྲེན་པ་སྐད་ཡི་མ་ཟེར་བར་སློབ་གཉེར་ལ་འོངས་བ་ཡིན་ཟེར་བ་ཀུན་ལ་སློས། འདི་ན་གནས་བརྟན་རཏྣ་ཨ་ཀར་བྱ་བ་ཡོད། དེ་འདི་ན་དབང་ཆེ་ཞིང་ཨ་ཏི་ཤའི་ཡང་བདག་པོ་ཡིན། དེས་ཚོར་དུ་ཡི་མི་བཏུབ་པས། ད་ལྷ་ཁྲི་རང་ལ་གསེར་སྲང་ཕྱེད་ཕུལ་ལ། ངེད་བོད་ནས་འོངས་པ་ཡིན། པཎྜི་ཏ་སྤྱན་མ་འདྲོངས། ད་ཁྱོད་ཀྱིས་པཎྜི་ཏ་དང་ཁྱད་མེད་པའི་སློབ་གཉེར་ཞིག་བདག་ལ་ཐུགས་ལ་འདོགས་པར་ཞུ་ཟེར་བའི་ཞུ་བ་ཕུལ། དེ་ནས་ཀུང་རིངས་རིངས་བློ་མ་ཐེབས་པ་ཡི་མ་བྱེད་པར་སོས་དལ་གྱིས། དེ་ནས་འོ་ཅག་ཐབས་མཁས་པོས་ཇོ་བོ་འདིར་ཐེབས་པའི་དུས་སུ་ཞུ་བ་བྱེད་པ་ཡིན་གསུང་། དེ་ནས་ནག་ཚོ་དང་རྒྱ་བརྩོན་སེང་གཉིས་ཀྱིས་གནས་བརྟན་རཏྣ་ཨ་ཀ་རའི་དྲུང་དུ་གསེར་སྲང་ཕྱེད་ཕུལ་ཏེ་ནག་ཚོས་རྒྱུས་བསླབ་པ་ལྟར་གྱི་ཞུ་བ་བྱས་པས། གནས་བརྟན་གྱིས་དེ་ཤིན་ཏུ་ལེགས། ངེད་འདིར་མི་ལ་རྩིག་པ་མིན་ཏེ། པཎྜི་ཏ་གཞན་གྱིས་སེམས་ཅན་མི་ཐུལ། འདི་ན་ཨ་ཏི་ཤ་མེད་ན་རྒྱ་གར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པའི་འབྱུང་གནས་ཡིན་པ་ལ། འདི་པཏང་ན་སེམས་ཅན་སྤྱིའི་བསོད་ནམས་ཉམས་འགྲོ་བ་ཡིན་མོད། ཅེས་སོགས་གསུང་སྐྱན་པོ་མང་པོ་བྱོན། རེ་ཞིག་ཇོ་བོའི་ཞལ་མཇལ་བ་ཤིན་ཏུ་དཀའ་བ་བྱུང་།

དེ་ནས་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་སྤྲུལ་པས་ཇོ་བོ་བོད་དུ་འབྱོན་པའི་རྟེན་འབྲེལ་སྒྲོ་དུ་མ་ནས་བསྒྲིགས་ཏེ། ཉིན་གཅིག་རྒྱ་གར་གྱི་པཎྜི་ཏ་དང་རྒྱལ་པོ་གཞན་གྱིས་མ་ཚོར་བར་དབེན་པ་ཞིག་གི་དུས་རྒྱ་བརྩོན་སེང་གིས་ནག་ཚོ་ལོ་ཙ་བ་ལ་ཤོག་གསུངས་ནས་ཇོ་བོའི་གཟིམ་ཁང་དུ་ཁྲིད། མཎྜལ་ཁྲུ་གང་པ་ཞིག་ཡོད་པའི་སྟེང་དུ་གསེར་ཞིང་བ་དེ་བཞག །སིལ་མ་རྣམས་ཚོམ་བུར་བཀོད་ནས་ཇོ་བོ་ལ་ཕུལ་ཏེ། ལོ་ཙྪ་བ་རྒྱ་བརྩོན་འགྲུས་སེང་གིས་གཏམ་གཏང་བས། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིན་ལུགས། ཆོས་རྒྱལ་མེས་དབོན་གསུམ་གྱི་རིང་ལ་ཆོས་ཇི་ལྟར་

因為喇欽波（貢巴饒色）的恩德而得到擴大的情況，以及拉喇嘛叔侄為迎請尊者所經歷的痛苦，並轉達了耶協沃的口信，又談了目前藏地邪法是如何盛行的情況，最後才請求說：「現在藏王菩薩派遣這位大德來迎請怙主您前去，請勿再像去年那樣推辭了，請您以大悲心顧視一下藏地吧！」

尊者答道：「藏王真是一位菩薩！三代法王是菩薩的化身。那位喇欽波也
是位菩薩，否則的話，藏地的佛教就不會再度興起。那位拉喇嘛也是位菩薩，
違背菩薩的命令是不可以的。我感到有愧於那位國王，他浪費了那麼多的人力
和財物。雖然我對你們藏人心懷慈憫，但我已衰老，又掌管許多寺中鑰匙，另
69 有許多未竟之事，恐怕難以赴藏。但我會作一下觀察，你們先將黃金收回吧。」

說完尊者仍將供養退還給他們。

然後，尊者出於對藏地化機（應度弟子）的悲憫，便對赴藏是否能利益佛教，以及對自己壽命是否會發生障難作了觀察。大悲觀自在和至尊度母等都說，此行必對聖教和有情極有利益，尤其是由一位居士來做這件事，更能產生很大的利益，但壽命卻會因為赴藏而減少。當問及壽命會減少多少時，本尊們說，如果不赴藏能住世九十二歲，如果赴藏則不超過七十二歲。實際上是授記

དར་ལུགས། གླང་དར་མས་བསྟན་པ་བསྣུབས་ལུགས། བླ་ཆེན་པོའི་དྲིན་ལས་དགེ་འདུན་ཇི་ལྟར་འཕེལ་ལུགས། ལྷ་བླ་མ་ཁྲུ་དབོན་གྱིས་ཇོ་བོ་སྤྱན་འདྲེན་པའི་ཕྱིར་དཀའ་སྤྱད་བྱས་ལུགས། ཡེ་ཤེས་འོད་ཀྱིས་ཞུ་འཕྲིན་བསྒྱུར་ལུགས། ད་ལྟ་བོད་ན་ཆོས་ལོག་ཇི་ལྟར་དར་ལུགས་ཞིབ་རྒྱས་དང་བཅས་པ་ཞུས་ནས། ད་ཡང་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེས་ཆོ་དང་ལྡན་པ་འདི་མགོན་པོ་ཁྱེད་སྤྱན་འདྲེན་དུ་བཏང་ནས་གདའ་བས། ན་ཞིང་སྐད་མི་གསུང་བར་བོད་ལ་ཐུགས་རྗེས་གཟིགས་པར་ཞུ་ཞུས་པས། ཇོ་བོའི་ཞལ་ནས། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིན་པར་འདུག །ཆོས་རྒྱལ་མེས་དབོན་རྣམ་གསུམ་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྣམ་འཕྲུལ་ཡིན་ཏེ། དེ་བས་བླ་ཆེན་པོ་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྣམ་འཕྲུལ་ཡིན། དེ་མིན་ན་བསྟན་པའི་མེ་རོ་བསླང་བར་མི་ནུས། ལྷ་བླ་མ་དེ་ཀུན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིན་པར་འདུག། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བཀའ་བཅག་ཏུ་ཡང་མི་རུང་བ་ཡིན། རྒྱལ་པོ་དེ་ལ་ངོ་ཡང་གནོང་བར་ཡོད༑ ཁོང་གི་མི་ནོར་མང་པོ་ཆུད་ཟོས་ལ་སོང་། ཁྱེད་བོད་རྣམས་སྙིང་རྗེ་བར་ཡང་འདུག་སྟེ༑ ང་ཡང་ན་སོ་རྒས། ལྡེ་མིག་མང་པོའང་འཛིན། བྱ་བ་མང་པོའི་འགྲོ་ཡང་ཡོད་པས་བོད་དུ་ཐོན་རེ་མི་འོང་ངམ། འོན་ཀྱང་ངས་བརྟག་པ་ཞིག་བྱ་ཡི། རེ་ཞིག་ཁྱེད་རང་གི་གསེར་ཚགས་ཀྱིས་གསུངས་ནས་ཕྱིར་ལ་གཏོད་པར་མཛད། དེ་ནས་ཇོ་བོ་རྗེས་བོད་ཁམས་ཀྱི་གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ་ཐུགས་བརྩེ་བས་བོད་དུ་བྱོན་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ལ་ཕན་མི་ཕན་དང་། རང་གི་སྐུ་ཚེའི་བར་ཆད་དུ་འགྱུར་མི་འགྱུར་བརྟག་པ་མཛད་པས། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་རྗེ་བཙུན་སྒྲོལ་མ་སོགས་ཀྱིས་བོད་དུ་བྱོན་ན་བསྟན་པ་དང་སེམས་ཅན་ལ་ཤིན་ཏུ་ཕན་ཐོགས་པ་འོང་། ཁྱད་པར་དུ་ཨུ་པ་སི་ཀ་གཅིག་ལ་བརྟེན་ནས་ཕན་ཐོགས་ཏེ་འོང་། ཚེ་ནི་བོད་དུ་བྱོན་ན་ཐུང་བར་འདུག་གསུངས༑ ཇི་ཙམ་གྱིས་ཐུང་ཞུས་པས། བོད་དུ་མ་བྱོན་ན་དགུ་བཅུ་གོ་གཉིས་ཐུབ། བྱོན་ན་བདུན་ ཅུ་རྩ་གསུམ་ལས་མི་ཐུབ་གསུངས། དོན་ལ་ཉི་ཤུ་ཐམ་པས་ཐུང་དུ་སོང་བ་ཡིན་སྐད།

尊者的壽量將減少二十年。當時，尊者內心生起了不顧自己生命的大勇氣，心想：「如果能夠利益藏地，壽命縮短就讓它縮短吧！」

尊者明白：印度的所有僧眾和施主們都一致反對他赴藏，因為他們擔心這樣一來會導致佛教在印度——佛教發祥地式微。於是尊者便以善巧方便，聲稱將赴金剛座等各大聖地廣作供養，絲毫不露出赴藏之意，然後再往返於各大聖地，將「文殊金剛」等許多有加持力的佛像，以及許多經典，交給一個商人——仲敦巴法王善巧方便的化身——悄悄請了出來。最後，尊者向上座提出請求，准許他短期去尼泊爾和藏地的眾多殊勝聖地朝禮。上座知道，尊者本人樂意到藏地去，藏地眾人又堅持要迎請，只得同意他短期赴藏。但是，他要那錯譯師發誓，一定要在三年之內將尊者送回印度。

當尊者師徒一行離開印度到達跋薄宗時，拉尊親自率領三百名騎士前來作盛大的歡迎。

（嘉傑．帕繃喀仁波切隨後詳細講述了他們見面後的情況，如眾人是如何一見面便油然生出信心、相續變得調柔，以及後來阿底峽與大譯師仁欽桑波會面的情況。）

過後一段時間，拉喇嘛絳曲沃鄭重啟請阿底峽。他流著眼淚，詳細講述了此間北方雪域中，三代法王歷經千辛萬苦建立佛教的情況和後來朗達瑪滅佛的

དེའི་ཚེ་ཇོ་བོའི་ཐུགས་དགོངས་ལ་བོད་ལ་ཕན་ཐོགས་ན་ཚེ་ཐུང་ནའང་ཐུང་། ཚེ་ལ་མི་ལྟ་སྙམ་པའི་ཐུགས་སྨོན་ཆེན་པོ་སྐྱེས་སོ། །

དེ་ནས་ཇོ་བོ་རྗེ་རྒྱ་གར་གྱི་དགེ་འདུན་གྱི་སྡེ་རྣམས་དང་སློབ་བདག་རྣམས་ཀྱིས་བོད་དུ་བྱོན་ན་རྒྱ་གར་བསྟན་པའི་འབྱུང་གནས་ཉམས་པར་འགྱུར་ཞེས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མཐུན་པར་བཀག་ནས་བོད་དུ་འབྱོན་མི་འཇུག་པ་ལ། ཇོ་བོ་རྗེས་ཐབས་མཁས་ཀྱིས་བོད་དུ་འབྱོན་པའི་འགྲོས་མེད་པར་རྡོ་རྗེ་གདན་སོགས་གནས་ཆེན་རྣམས་སུ་མཆོད་པ་རྒྱ་གང་ཆེ་བ་རེ་བགྱིད་པ་ཡིན་གསུངས་ནས་གནས་རྣམས་སུ་ཕར་ཕེབས་ཚུར་ཕེབས་མཛད། ཇོ་བོ་འཇམ་དཔལ་རྡོ་རྗེ་སོགས་སྐུ་རྟེན་བྱིན་རླབས་ཅན་མང་པོ་དང་། གསུང་རྟེན་གླེགས་བམ་མང་དུ་ཡོད་པ་རྣམས་འབྲོམ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་ཐབས་མཁས་ཀྱི་སྤྲུལ་པ་ཆོང་པའི་རྣམ་པ་ཅན་ཞིག་གིས་སུས་ཀྱང་མ་ཚོར་བར་གདན་དྲངས། དེ་ནས་ཇོ་བོས་བལ་ཡུལ་དང་བོད་དུ་ཡང་གནས་རྟེན་ཁྱད་པར་ཅན་མང་དུ་ཡོད་འདུག་པར་མཐོང་བ་དང་སྤྲུགས་ཡུད་ཙམ་ཞིག་ཕེབས་ཆོག་པར་གནས་བརྟན་ལ་གསོལ་བས། གནས་བརྟན་གྱིས་ཇོ་བོ་ཡང་བོད་ལ་ཕེབས་པར་དགྲེས། བོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་གདན་འདྲེན་ཨུ་ཚུགས་ཆེ་བས་ད་བོད་དུ་ཧྲིབ་ཙམ་ཞིག་ཕེབས་ཆོག །འོན་ཀྱང་ལོ་གསུམ་གྱི་གོང་ལ་རྒྱ་གར་དུ་ཚུར་གདན་ཐུབ་པ་བྱེད་རྒྱུ་ནག་ཚོ་ལོ་ཚྭ་བ་ལ་མནའ་བསྒགས། དེ་ནས་ཇོ་བོ་དཔོན་སློབ་རྣམས་རྒྱ་གར་ནས་བལ་པོ་རྫོང་དུ་ཕེབས་པ་ན། ལྷ་བཙུན་པས་རྟ་པ་སུམ་བརྒྱ་ཙམ་གྱིས་ཕེབས་བསུ་རྒྱ་ཆེར་མཛད། སྐྱེ་བོའི་ཚོགས་རྣམས་ཀྱིས་མཐའ་བ་ཙམ་གྱིས་དད་པ་གློ་བུར་དུ་སྐྱེ་ཞིང་རྒྱུད་དུལ་ཏེ་འགྲོ་ཚུལ། ལོ་ཆེན་རིན་བཟང་དང་མཇལ་ཚུལ་སོགས་ཞིབ་པར་བཀའ་སྩལ།

དེ་ནས་ལྷ་བླ་མ་བྱང་ཆུབ་འོད་ཀྱིས་ཇོ་བོ་རྗེ་ལ་གསོལ་བ་འདི་ལྟར་བཏབ་སྟེ། བྱང་ཕྱོགས་ཁ་བ་ཅན་གྱི་ལྗོངས་འདིར་སྔོན་དུས་ཆོས་རྒྱལ་མེས་དབོན་རྣམ་གསུམ་གྱིས་དཀའ་བ་བརྒྱ་ཕྲག་དུ་མའི་སྒོ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་བཙུགས་ལུགས། དེ་ནས་གླང་དར་མས་བསྟན་པ

情況，以及他的祖先阿里法王們不顧生命危險，在藏地重建佛教的情況；也談到現在仍有些人依密法攻擊毘奈耶，或依毘奈耶攻擊密法，視顯密二者如冷熱矛盾，各人憑自己的喜好行事的情況。特別是稱作「紅裙阿闍黎」和「綠裙阿闍黎」那二個人，對頭上盤髻的咒師開示「和合」和「超度」[37]之法，那樣的胡言亂行導致佛教衰敗到極點的情況，然後說道：

「大悲的尊者！您現在不必為我們這些粗野的藏地化機開示那些甚深和
71 稀有之法，請您先開示業果以作培養；特別是求您大悲攝受，為我們開示一種
您所親證的，能總括所有佛的顯密教典及注釋，而且包含全圓無誤之道、易於
修持，能利益藏地全體民眾之法！」

最後，他還請問了一些細節問題，例如：行律儀[38]之身是否必須具足別解脫律儀？依靠單獨的方便或智慧能否成佛？可否為未獲灌頂者講解密續？可否為梵行者實授智慧灌頂？未獲金剛阿闍黎灌頂者可否作密法諸業？尊者對他所提的這些問題十分喜悅，為此造了《菩提道燈論》，將一切顯密教典及注釋密意濃縮在短短的三張紙中。論的開頭部分說：

「敬禮三世一切佛，及彼正法與眾僧，
應賢弟子菩提光，勸請善顯覺道燈。」

---

[37] 男女雙修與詛咒他人之邪法。
[38] 行菩提心律儀，即菩薩戒。

བསྟུབས་ལུགས། དེ་ནས་རང་གི་ཡབ་མེས་མངའ་རིས་ཆོས་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱིས་ལུས་སྲོག་ཁྱད་དུ་བསད་ནས་བོད་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་བཙུགས་ཀྱང་། ད་ལྟ་འགའ་ཞིག་སྔགས་ལ་བརྟེན་ནས་འདུལ་བ་ཅ་འབྲེད། ཁ་ཅིག་འདུལ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་སྔགས་ཅ་འབྲེད་དེ། མདོ་སྔགས་གཉིས་ཚ་གྲང་ལྟར་འགལ་བར་བཟུང་། རང་རང་གང་དགར་སྤྱོད་ཅིང་། ཁྱད་པར་ཨ་ཙཱ་ཪྱ་ཐབས་དམར་པོ་ཅན་དང་། སྔོན་པོ་ཅན་བྱ་བ་གཉིས་ཀྱིས་སྔགས་ཀྱན་རལ་པ་ཅན་རྣམས་ལ་སྦྱོར་བ་དང་སྒྲོལ་བ་བྱ་བའི་ཆོས་བསྟན་ནས། བསྟན་པ་ཉམས་ཤིན་ཏུ་དམའ་བ་ཆལ་ཆོལ་འདི་བཞིན་དུ་སོང་ཚུལ་སོགས་སྤྱན་མཆི་མ་འཁྲུགས་བཞིན་དུ་ཞིབ་ཏུ་ཞུས་ནས། ད་ཇོ་བོ་ཐུགས་རྗེ་ཅན་ཁྱོད་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་གདུལ་བྱ་དམུ་རྒོད་ཅན་འདི་རྣམས་ལ་ཆོས་ཟབ་ཟབ་མོ་དང་། མཚར་མཚར་པོ་མི་འཚལ་གྱི། ལས་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱིས་བསྐྱང་བར་ཞུ། ལྷག་པར་མགོན་པོ་ཉིད་ཀྱིས་ཐུགས་ཉམས་སུ་བཞེས་པའི་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་མདོ་རྒྱུད་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་ཧྲིལ་གྱིས་དྲིལ་ལ་ལམ་ཚང་ལ་མ་ནོར་བ་ཉམས་སུ་བླང་བདེ་བ་བོད་སྤྱི་ལ་ཕན་པའི་ཆོས་ཤིག་ཐུགས་རྗེས་འཛིན་པར་ཞུ་ཞུས།

ཡང་འཇུག་སྡོམ་གྱི་རྟེན་ལ་སོ་ཐར་གྱི་སྡོམ་ལྡན་དགོས་སམ་མི་དགོས། ཐབས་ཤེས་ཡ་བྲལ་གྱིས་སངས་རྒྱའམ་མི་རྒྱ། དབང་མ་ཐོབ་པ་ལ་རྒྱུད་བཤད་ཆོག་གམ་མི་ཆོག ཚངས་སྤྱོད་ལ་ཤེས་རབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་དབང་དངོས་དབང་དུ་བསྐུར་ཆོག་གམ་མི་ཆོག །རྡོ་རྗེ་སློབ་དཔོན་གྱི་དབང་མ་ཐོབ་པར་གསང་སྔགས་ཀྱི་ལས་ཀྱི་བྱ་བ་རྣམས་བྱས་ཆོག་གམ་མི་ཆོག ཅེས་སོགས་ཀྱི་དྲི་བ་བཅས་ཞུས་པས། ཞུ་བ་དེ་ལ་ཇོ་བོ་རྗེ་ཤིན་ཏུ་དགྱེས་ནས། དུས་གསུམ་རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་དག་དང་དེའི་ཆོས། །དགེ་འདུན་རྣམས་ལ་གུས་པ་ཆེན་པོས་ཕྱག་བྱས་ཏེ། །སློབ་མ་བཟང་པོ་བྱང་ཆུབ་འོད་ཀྱིས་བསྐུལ་གྱུར་པས། །བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་སྒྲོན་མ་རབ་ཏུ་གསལ་བར་བྱ། །ཞེས་སོགས་མདོ་རྒྱུད་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པའི་དགོངས་དོན་ཤོག་བུ་གསུམ་གྱི་

文中稱絳曲沃（菩提光）為 「賢弟子」，並不是因為他獻了很多供養，而
72 是因為他求法的方式令尊者感到十分的高興。我的大寶上師說，如果當時絳曲沃請求說：「您傳個灌頂吧！您傳個隨許[39]吧！」尊者是不會感到高興的。像這樣以答疑的方式著出（菩提道燈論）後，流行於藏地的那些邪法和粗暴的行為便立即自動消失了。

當尊者在阿里上部宏法將滿三年時，由於那錯譯師曾向上座立過誓言，譯師便勸請尊者返回印度，尊者也同意了，遂往南行至布森地方。

以前至尊度母曾一再對尊者說，在藏地依靠一位大居士能極大地饒益聖教，此時又一再說居士快要來了。於是，尊者天天關注著，並說：「我的居士還沒有出現，度母是不是在說妄語？」

有一天，當尊者被一位施主請去時，仲仁波切（指仲敦巴）來了。他先到尊者的住處，得知尊者被一位施主請去，但馬上就要返回的消息。仲仁波切說：「如果讓我選要早一刹那值遇大乘善知識，還是晚一刹那值遇大乘善知識，我寧願選前者，所以我不能耽擱，我要到尊者去的地方找他。 」結果在半路上就和尊者相遇，仲仁波切先全身伏地作頂禮，隨後來到尊者跟前，尊者將手放
73 置在他頭上，用梵語說了許多吉祥贊。那天早些時候，尊者曾對那位施主說：

[39] 密法儀式之一種，授予弟子修誦與聽講某一本尊儀軌之權。

ནང་དུ་ཕྱིལ་གྱིས་དྲིལ་བ་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་སྒྲོན་མ་མཛད།

བྱང་ཆུབ་འོད་ལ་སློབ་མ་བཟང་པོ་ཞེས་གསུངས་པ་ཡང་འབུལ་བ་མང་པོ་ཕུལ་བ་དེ་ལ་གསུངས་པ་མིན། ཆོས་ཞུ་ལུགས་དེས་མཉེས་ནས་དེ་ལྟར་གསུངས་པ་ཡིན། དེ་དུས་བྱང་ཆུབ་འོད་ཀྱིས་དབང་ཞིག་གནང་རོགས། རྗེས་གནང་ཞིག་གནང་རོགས་ཞེས་ཞུས་ན་ཇོ་བོ་མི་མཉེས་པ་ཡིན་ཞེས་བདག་གི་༧བླ་མ་རིན་པོ་ཆེས་གསུངས། དེ་ལྟར་དྲིས་ལན་དང་སྦྲགས་ནས་ལམ་སྒྲོན་མཛད་པ་ན། དེ་འཕྲུལ་བོད་ཀྱི་ཆོས་ལོག་རྣམས་དང་། རྙིང་ཆོས་རྣམས་རང་ཡལ་དུ་སོང་བ་ཡིན།

དེ་ལྟར་ཇོ་བོས་མངའ་རིས་སྟོད་དུ་བསྟན་པའི་བྱ་བ་རྒྱ་ཆེར་མཛད་ནས་ལོ་གསུམ་རྫོགས་པར་ཉེ་བ་ན། ལོ་ཙཱ་བ་ལ་གནས་བརྟན་གྱི་དམ་ཚིག་ལ་བཀར་བའི་མཐའ་ཡོད་པས་ལོ་ཙཱ་བས་ད་རྒྱ་གར་དུ་འབྱོན་དགོས་ཞེས་བསྐུལ། ཇོ་བོས་ཀྱང་འབྱོན་པ་ལྟར་བྱས་ཏེ་པུ་ཧྲེང་དུ་ཕེབས། ཇོ་བོ་ལ་སྔར་ནས་རྗེ་བཙུན་སྒྲོལ་མས་བོད་དུ་དགེ་བསྙེན་ཆེན་པོ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་བསྟན་པ་ལ་ཕན་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་འོང་ཞེས་ཡང་དང་ཡང་དུ་གསུངས་ཤིང་། དེ་སྐབས་ཀྱང་དགེ་བསྙེན་མྱུར་དུ་འོང་ཞེས་ཡང་ཡང་གསུངས་པས་ཇོ་བོ་རྗེས་ཉིན་ལྟར་བྱ་ར་མཛད་ཅིང་། ངའི་ཨུ་པ་སི་ཀ་མ་བྱུང་ཧླ་རེ་རྫུན་ནེ་ཙང་གསུང་ངམ་ཞེས་གསུང་བར་མཛད། ཉིན་གཅིག་སྦྱིན་བདག་ཅིག་གིས་ཇོ་བོ་གདན་དྲངས་པའི་ཤུལ་དུ་འབྲོམ་རིན་པོ་ཆེ་ཕེབས། ཇོ་བོའི་གཟིམ་ཁང་དུ་ཕེབས་པ་ན། ཇོ་བོ་སྦྱིན་བདག་ཞིག་གིས་གདན་དྲངས་སོང་བས་ད་ལྟ་ཕེབས་ཡོང་ཞེས་བརྗོད་པ་ན། འབྲོམ་རིན་པོ་ཆེས་ང་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དང་མཇལ་བ་སྐད་ཅིག་མ་སྒུ་ཕྱི་ལའང་སྒུ་མ་འདམ་པས་སྐྲུག་མི་ཐུབ་གར་བཞུགས་ཀྱི་སར་འགྲོ་ཞེས་ཕེབས་པས་སྣང་བར་ཞིག་ཏུ་མཇལ། འབྲོམ་རིན་པོ་ཆེས་བརྐྱངས་ཕྱག་མཛད་དེ་ཇོ་བོའི་སྐུ་མདུན་དུ་ཕེབས་པ་ན་ཇོ་བོ་རྗེས་འབྲོམ་གྱི་དབུ་ཐོག་ཏུ་ཕྱག་བཞག་ནས་སཾ་སྐྲི་ཏའི་སྐད་དུ་ཤིས་བརྗོད་མང་དུ་མཛད། དེ་ཉིན་སྦྱིན་བདག་དེ་ལའང་

「我需要一份食品給我的居士。」因為尊者從不食肉，所以那天的宴會食品是糌粑和酥油，尊者將帶回的那份賜給了仲仁波切。仲仁波切將糌粑吃了，將留下的酥油製成一盞能通宵燃燒的油燈，供在尊者的枕邊。據說從那時起，直至尊者圓寂，仲仁波切總是在尊者枕邊供上通宵燃燒的油燈，從不間斷。就在當天晚上，尊者為仲仁波切灌頂，認定為上首弟子。

後來，尊者等人逐漸從布森走到芒隅的濟仲地區，準備經尼泊爾返回印度時，前方發生大戰亂，擋住了去路，無法通行。仲敦巴設法迎請尊者返回藏地，那錯則設法請尊者回印度。由於途中發生戰亂不能前進，譯師感到十分棘手、異常焦慮。尊者安慰他說：「不必如此不安，你已經盡了努力卻做不到，是沒有過失的。」譯師聞言喜出望外，便請求道：「那麼請您返回藏地吧！」就這樣，尊者決意返藏。

當時途中發生戰亂，致使尊者無法赴印，乃全體藏民之福。由於尊者無法返回印度，那錯他們便致書上座。信中說明，根據上座的命令，他們護送尊者
74 返回印度，但至尼泊爾邊界時，因半途發生動亂無法繼續前進，所以目前被迫返回藏地；他們允諾日後戰亂平息時再護送尊者回來；信上又說尊者抵藏後造了一部論，利生之事也極其廣大，所以最好能常住藏地，請示這樣做是否可行。隨信附上尊者親筆手書的《菩提道燈論》和許多黃金，派人專程送往印度。

ངའི་ཨུ་པ་སི་ཀའི་སྐལ་བ་དགོས་ཞེས་བསྣམས་ནས་ཡོད་པ་དེ་གནང་། ཇོ་བོ་རྗེ་ནི་ནམ་ཡང་ཤ་མི་བཞེས་པས་དེ་ཉིན་གྱི་སྟོན་སྐལ་དེ་ལ་ཟན་དང་མར་སྦྲགས་ནས་ཡོད་པ་འབྲོམ་གྱི་ཟན་དེ་བཞེས། མར་དེ་མ་བཞེས་པར་མར་མེ་ཀོང་བུ་མཚན་ཐུབ་ཅིག་བཟོས་ནས་ཇོ་བོའི་དབུ་ཕྱུས་སུ་ཕུལ། དེ་ནས་བཟུང་སྐྱེ་སྐུ་ཚེ་ཧྲིལ་པོར་ཇོ་བོའི་དབུ་ཕྱུས་སུ་མར་མེ་མཚན་ཐུབ་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་ཕུལ་བ་ཡིན་གསུངས། ཇོ་བོས་ནུབ་མོ་དེ་རང་ལ་འབྲོམ་རིན་པོ་ཆེ་ལ་དབང་བསྐུར་ཏེ་སྲས་ཀྱི་ཐུ་བོར་བཟུང་། དེ་ནས་ཕུ་ཧྲེང་ནས་རིམ་གྱིས་ཕེབས་ཏེ་མང་ཡུལ་སྐྱིད་གྲོང་དུ་ཕེབས། དེ་ནས་བལ་ཡུལ་བརྒྱུད་དེ་རྒྱ་གར་དུ་གདན་འདྲེན་ཇུས་བྱས་ཀྱང་ལམ་དུ་དམག་ཟིངས་ཆེན་པོ་ལངས་པས་ལམ་འགགས་ནས་ཕེབས་མ་ཐུབ། དེའི་ཚེ་འབྲོམ་གྱིས་བོད་དུ་མར་གདན་འདྲེན་ཐབས་གཙོ་བོར་མཛད། ནག་ཚོས་ནི་རྒྱ་གར་དུ་གདན་འདྲེན་ཐབས་གཙོ་བོར་མཛད། ལམ་གྱི་དམག་འཁྲུགས་ཀྱིས་གདན་འདྲེན་མ་ཐུབ་པས་ལོ་ཙྪ་བ་ཅི་དགའ་ལ་ཐུག་སྟེ་ཡིད་བློང་བློང་པོར་གྱུར་པ་ན། ཇོ་བོས་ལོ་ཙྪ་བ་ལ་དེ་ཙམ་སེམས་ལས་མི་དགོས་སྐྱབ་མ་ནུས་པ་ལ་ཉེས་པ་མེད་གསུངས་པས། ལོ་ཙྪ་བ་ཤིན་ཏུ་དགའ་ནས་འོ་ན་བོད་དུ་མར་འབྱོན་པར་ཞུ་ཞེས་ཞུས་པས། དེ་ནས་ཇོ་བོས་བོད་དུ་མར་འབྱོན་པ་ཐུགས་ཐག་བཅད། དེ་དུས་ལམ་དུ་འཁྲུགས་པ་བྱུང་སྟེ་ཇོ་བོ་ཕེབས་མ་ཐུབ་པ་ནི་བོད་སྤྱིའི་བསོད་ནམས་ཡིན་པ་རེད།

དེ་ལྟར་ཇོ་བོ་ཕེབས་མ་ཐུབ་པས་རྒྱ་གར་དུ་བང་ཆེན་བཛངས་ནས། གནས་བརྟན་གྱི་བཀའ་བཞིན་ཇོ་བོ་བལ་པོ་བར་གདན་དྲངས་ཀྱང་ལམ་དུ་དམག་འཁྲུག་གིས་གདན་འདྲེན་མ་ཐུབ་པར་རེ་ཞིག་ཕྱིར་ལོག་ཕེབས་དགོས་བྱུང་། སྐབས་དུས་ཟིངས་འཛག་མཚམས་གདན་འདྲེན་ཞུས་ཆོག་པ་དང་། ཇོ་བོ་བོད་དུ་ཕེབས་ནས་བསྟན་བཅོས་ཀྱང་འདི་འདྲ་བ་མཛད། འགྲོ་དོན་ཡང་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས་རབ་ཏུ་བོད་དུ་བཞུགས་ཆོག་པ་འདྲ་མི་འོང་ངམ་ཞེས་ཞུ་ཡིག་དང་། ལམ་སྒྲོན་ཇོ་བོའི་ཕྱག་བྲིས་ངོ་མ་ཞིག་དང་། གསེར་མང་པོ་བཅས་རྒྱ་གར་དུ་བཛངས། དེའི་ཚེ་རྒྱ་གར་

當時的印度和我們藏地不同，他們的規矩是：班智達們定期集會，審查一年之中新問世的論著。按照座位順序將論文各頁依次下發，大家各讀一頁後，如果發現詞義均無過失，便上報國王，給作者頒發獎品，詔告天下可流通該篇論著 。如果文句優美但文義有過失，便將該論繫在狗尾上，把狗帶到城裡的街巷中遊行，以羞辱該論及其作者，並上報國王，詔告天下今後禁止傳佈該論。尊者的著作本不需要作這樣的審查，但還是按當地規矩將《菩提道燈論》發給班智達們。由於《菩提道燈論》在短短的三頁紙中，簡要而圓滿無誤地開示了一切顯密教典所詮譯的內容，且憑藉此論能將一切佛經展現為教授，故而得到班智達們的一致認可，大家備感驚訝，反應強烈，異口同聲地說：

「看來尊者到西藏去不僅對藏人有利，也對我們印度人有利。如果尊者住
75 在印度，是不會造出這樣一部論著的，因為我們印度人智慧和精進都很大。他考慮到西藏人愚鈍且精進微小，所以才會造出這樣一部詞少義豐的論著。」

上座惹那阿迦惹聽到這麼多贊同尊者住藏的言論，只好回書藏地說：「既然班智達們作了這樣的讚歎，尊者本人也喜歡留在藏地，又有這麼大的利生事業，尊者可以留在藏地。請他造一部《菩提道燈論》的解釋給我們，作為代替。」

消息傳到藏地，那錯喜不自勝，如釋重負，他說：「上座強加給我，像山一樣的重任，從今天起總算可以擺脫了。」

（嘉傑・帕綳喀仁波切指出，現存的（丹珠爾）[40]中，被稱作尊者造《自

[40] 藏文大藏經中的論藏部分。

དུ་རང་རེ་བོད་དང་མི་འདྲ་བར་ལོ་གཅིག་གི་ནང་དུ་བསྟན་བཅོས་གསར་པ་གང་བྱུང་བ་རྣམས་པཎྜི
ཏ་རྣམས་ཚོགས་ནས་གྲལ་གཤམ་ནས་ཞོག་བུ་རེ་རེ་བཞིན་གྲལ་ལ་བཏང་ནས་ཚང་མས་རེ་རེ་
བཞིན་གཟིགས་ནས་ཚིག་དོན་ལ་སྐྱོན་མེད་པ་རྣམས་རྒྱལ་པོ་ལ་ཞུས་ཏེ་ཇོམ་པ་པོ་ལ་བྱ་དགའ་
གནང་༔ བསྟན་བཅོས་དེ་ཁྲབ་གདལ་དུ་བྱེད་ཆོག་པའི་དྲིལ་བསྒྲག །ཚིག་སྦྱོར་ལེགས་ཀྱང་
དོན་ལ་སྐྱོན་ཡོད་རིགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་དེ་ཁྲིའི་མཇུག་མར་བཏགས་ཏེ་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་སྲང་བར་ཁྲིད་
དེ་ཇོམ་པ་པོ་དང་བཅས་པ་དམའ་ཕབ། རྒྱལ་པོ་ལ་ཞུས་ནས་ཕྱིན་ཆད་བསྟན་བཅོས་དེ་བསྒྲག
མི་ཆོག་པའི་དྲིལ་བསྒྲག་བྱེད་སྲོལ་ཡོད་པས་ཇོ་བོ་ཆེན་པོའི་གསུང་ལ་དེ་འདྲའི་བརྟག་དཔྱད་མི་
དགོས་ཀྱང་ཡུལ་གྱི་ལུགས་སྲོལ་བཞིན་པཎྜི་ཏའི་གྲལ་དུ་བཏང་བས། ལམ་སྒྲོན་ཞོག་བུ་གསུམ་
པོ་དེའི་ནང་དུ་བཀའ་མདོ་རྒྱུད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་མ་ཚང་བ་མེད་པར་བསྡུས་ནས་བསྟན་ཅིང་།
འདི་ལ་བརྟེན་ནས་གསུངས་རབ་ཐམས་ཅད་གདམས་ངག་ཏུ་ཤར་བས་པཎྜི་ཏ་རྣམས་ལ་ཐུགས་དེས་
ཆེན་པོ་འཁྲུངས་པས། ཐམས་ཅད་ཀ་ལས་ནས་མགྲིན་གཅིག་ཏུ་ཇོ་བོ་བོད་དུ་ཕེབས་པས་བོད་པ་
རྣམས་ལ་ལེགས་པ་མ་ཟད། ངེད་རྒྱ་གར་བ་རྣམས་ལའང་ཤིན་ཏུ་ལེགས་པ་བྱུང་། ཇོ་བོ་རྒྱ་
གར་དུ་བཞུགས་ན་རྒྱ་གར་བ་རྣམས་ཤེས་རབ་དང་བརྩོན་པ་ཆེ་བས་བསྟན་བཅོས་འདི་ལྟ་བུ་མི་
གསུང་༔ བོད་གླེན་ཞིང་བརྩོན་འགྲུས་ཆུང་བ་ལ་དགོངས་ནས་ཚིག་ཉུང་ལ་དོན་ཆེ་བའི་བསྟན་
བཅོས་འདི་ལྟ་བུ་མཛད། ཅེས་ཇོ་བོ་བོད་དུ་བཞུགས་པ་ལ་བསྔགས་བརྗོད་མང་དུ་གསུངས་པས།
གནས་བརྟན་རཏྣ་ཨ་ཀ་རས། ད་འོ་ན་པཎྜི་ཏ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་བསྔགས་བརྗོད་དེ་ལྟར་མཛད།
ཇོ་བོ་ཡང་བོད་དུ་བཞུགས་པ་ལ་དགྱེས། འགྲོ་དོན་ཡང་ཆེ་བ་དེ་འདྲ་ཡོད་ན་ད་ཇོ་བོ་བོད་དུ་
བཞུགས་ཆོག་པ་གྱིས། སྐུ་ཚབ་ཏུ་ལམ་སྒྲོན་འདི་ལ་རང་འགྲེལ་ཞིག་མཛད་ནས་བསྐུར་ཞོག
ཅེས་པའི་ཡི་གེ་ཚུར་འབྱོར་བ་ན། ནག་ཚོ་ཤིན་ཏུ་དགའ་ནས་གནས་བརྟན་གྱིས་ཁྲུར་རེ་ཙམ་
ཞིག་བསྐུར་བ་ཉི་མ་དེ་རིང་ནས་སངས་སོང་ཞེས་གསུངས་པ་རེད། དེང་སང་བསྟན་འགྱུར་ཁྲིད་

釋》[41]一文，有部分內容為後人攙偽。）

尊者赴前藏之前，仲仁波切曾寫信給那裡的上層人士，信中說：「我將盡力迎請尊者到前藏來，你們得到確切消息後，務必馬上出來迎接。」因此，當
76 尊者臨近前藏時，仲仁波切致書嘎瓦・釋迦旺曲（釋迦自在）等前藏諸位法師，希望他們趕緊前來迎接尊者的到來。當以嘎瓦為首的前藏法師著手準備歡迎時，枯敦問信中為何未列入他的名字？當被告知在「等」字中已包括時，他便說：「我難道只屬於『等』字中的人嗎？」遂別眾先行，眾人一見也紛紛起程前來迎接。他們全身作藏地大法師的裝束，頭戴圓頂帽，身披馬氅等。當尊者遠遠看見這群人時，便說：「來了許多藏地的鬼怪。」並用斗篷將自己的頭裹起來。後來那些大法師下馬換上三法衣前來致敬，尊者才歡喜答禮。

尊者抵達前藏，在那裏廣轉法輪，作了許多對聖教和眾生有益的事。尊者在阿里上部駐錫三年、聶塘九年，前、後藏其他地區五年，一共住藏十七年。《噶當教法史》[42]等說是十三年，說法不一。十七年一說是本派至尊大宗喀巴所主張的，因為那錯依止尊者的時間算計，在印度為二年，在藏地為十七年，如他自己所說：「依止伴隨十九年。[43]」

藏王絳曲沃等以極大的努力迎請阿底峽尊者來藏所產生的最重要成果，以

---

[41] 原名為《菩提道燈論難處釋》，現有陳玉蛟之漢譯本。
[42] 全稱為《噶當教法史・明燈》，勒欽・袞嘎堅贊（慶喜幢）著。
[43] 引自那錯譯師之《八十贊》，該文收入《噶當嘉言集》中。

དུ་བཞུགས་པའི་རང་འགྲེལ་དུ་གྲགས་པ་འདི་ཇོ་བོའི་གསུང་ལ་ལྷད་ཞུགས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་རེད་གསུངས༎

དེ་ལྟར་ཇོ་བོ་དབུས་སུ་འབྱོན་པར་ཉེ་བ་ན། འབྲོམ་རིན་པོ་ཆེས་སྔོན་ནས་དབུས་ཀྱི་མི་ཆེན་རྣམས་ལ། ངེད་ཀྱིས་ཇོ་བོ་དབུས་སུ་གདན་ཅི་འདྲོང་བྱེད། ཡི་གེ་བྱུང་ན་ཁྱེད་རྣམས་འཕྲལ་དུ་ཕེབས་བསུ་ལ་འོང་དགོས་ཞེས་གསུངས་ཡོད་པ་ལྟར་ཀ་བ་ཤཱཀྱ་དབང་ཕྱུག་ལ་སོགས་པའི་དབུས་སྔོན་རྣམས་འཕྲལ་དུ་ཇོ་བོའི་ཕེབས་བསུ་ལ་ཤོག་ཅེས་པའི་ཕྱག་བྲིས་གནང་བས། ཀ་བས་དབུ་མཛད་པའི་བོད་སྔོན་རྣམས་ཕེབས་བསུ་ལ་ཆས་པ་ན། ཁུ་སྟོན་གྱིས་ངའི་མིང་མི་འདུག་གསུངས་པར། སོགས་ཁོངས་ནས་འདུག་ཞུས་པས། སོགས་ཁོངས་སུ་འཛོག་འོས་པའི་མི་དེ་ང་མིན་ཞེས་སྟོན་ལ་བྱོན་པས་ཐམས་ཅད་ཡུར་ལང་བ་ལྟར་ཕེབས་བསུར་བྱོན། དེའི་ཚེ་བོད་སྟོན་རྣམས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་བླ་ཆེན་གྱི་ཆ་བྱད་ཐང་ཞྭ་དང་། རྟ་ཕྱིང་སོགས་གྱོན་ནས་ཕེབས་པ་ཇོ་བོས་ཀྲུང་ནས་གཟིགས་མ་ཐག །བོད་ཀྱི་འདྲེ་མང་པོ་སླེབས་བྱུང་ཞེས་དབུ་གཏུམས་ནས་བཞུགས་པར། དེ་ནས་བླ་ཆེན་རྣམས་རྟ་ལས་བབས་ཏེ་ཆོས་གོས་རྣམ་གསུམ་བཞེས་ནས་ཕེབས་པས་ཇོ་བོས་ཀྱང་མཉེས་ནས་ཕྱག་ལན་མཛད། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་དབུས་སུ་ཕེབས་ནས་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རྒྱ་ཆེན་པོ་བསྐོར། བསྟན་འགྲོའི་དོན་རླབས་པོ་ཆེ་མཛད། དེ་ཡང་མངའ་རིས་སྟོད་དུ་ལོ་གསུམ། སྙེ་ཐང་དུ་ལོ་དགུ །དབུས་གཙང་གཞན་དུ་ལོ་ལྔ་བཅས་ཁྲོན་ལོ་བཅུ་བདུན་གྱི་བར་དུ་བོད་དུ་བཞུགས་པ་རེད། བཀའ་གདམས་ཆོས་འབྱུང་སོགས་སུ་ལོ་བཅུ་གསུམ་ལས་མ་བཞུགས་པར་གསུངས་པ་སོགས་ཡོད་ཀྱང་། རང་ལུགས་རྗེ་བཙུན་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས་བཞེད་པ་འདི་རང་ཡིན་ཏེ། ནག་ཚོས་རྒྱ་གར་དུ་ལོ་གཉིས། བོད་དུ་ལོ་བཅུ་བདུན་བསྟེན་པས། ལོ་ནི་བཅུ་དགུ་བསྟེན་ཅིང་འགྲོགས་ན་ཡང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན།

དེ་ལྟར་ཇོ་བོ་ཆེན་པོ་བོད་དུ་འབད་པ་ཆེན་པོས་གདན་དྲངས་པའི་དགོས་དོན་གྱི་སྙིང་པོ་ཇོ་

及尊者所說一切法中最主要的，就是這部《菩提道燈論》。當尊者準備起程赴
77 藏的時候，至尊度母和尊者的一位上師班智達黑哈那曾授記說：

「子較父威嚴，孫較子威嚴，
曾孫更威嚴，三代孫更上，
復次轉敗壞。」

「父」—是指尊者本人的時代，「子」是指仲敦巴和勒貝協繞等人的時代，「孫」是指三兄弟[44]的時代，重孫是指朗日塘巴[45]和霞惹瓦等人的時代，「第三代孫」是指桑結溫敦[46]和桑結貢巴（佛修）[47]等人的時代。「更威嚴」的意思是，後一輩的教法均要比上一輩的教法來得興盛。由於以後的學人不再滿足
78 於「道次第」本身，加了一點密咒和隨許法進去，因而使傳承稍有敗壞。

就這樣，阿底峽尊者將藏地已隱沒的聖教規矩重建了，將苟延殘存的規矩增廣了，將那些被邪解垢穢污染的佛法妥善清理了，使大寶聖教遠離了污垢。

尊者將此「菩提道次第」傳給了仲敦巴，仲敦巴請問道：「您為何將密咒教誡授予他人，而將此道次第授予我？」尊者回答說：「因為除您之外，我找不到可託付此法的人。」

尊者將「道次第」教授私下隱密地傳授給仲敦巴，仲敦巴則向大眾宣講，後來形成了三種傳承：「噶當教典派」，由博朵巴傳霞惹巴，該派是在諸大教典基礎上講解「菩提道次第」；「噶當道次第派」，由貢巴瓦[48]傳內鄔素巴[49]，配合《聖教次第》講解「道次第」，比前派稍簡略；「噶當教授派」，由京俄瓦傳洽域瓦[50]，配合「緣起心要」[51]引導等上師教授講解「道次第」。我的勝皈依處大寶上師敍述赤欽・昂旺諾布（語自在寶）的口傳說，雖然現在不直接以噶當

[44] 即博朵瓦・仁欽賽、京俄瓦・楚臣跋（戒燃，1038～1103）與樸穹瓦・迅努堅贊（童幢，10310～1107）。
[45] 《修心八偈》的作者（1054～1123）。
[46] 1138～1210。
[47] 約為十二世紀晚期。
[48] 法名為旺曲堅贊（自在幢，1016～1082）。
[49] 法名為耶協跋（智燃，1042～1118）。
[50] 法名為迅努沃（童光，1075~1138）。
[51] 關於發菩提心的一種精要引導，《修心百法》中收有這一教授。

བོས་གསུངས་པའི་ཆོས་ཀྱི་གཙོ་བོ་ནི་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་སྒྲོན་མ་འདི་ཉིད་ཡིན། དེ་ཡང་ཇོ་བོ་བོད་དུ་ཕེབས་ཁར་རྗེ་བཙུན་སྒྲོལ་མ་དང་། ཇོ་བོའི་བླ་མ་པཎྜི་ཏ་ཏ་ལ་ནག་པོ་ཞེས་པས་ཇོ་བོ་བོད་དུ་ཕེབས་ན་པ་ལས་བུ་ཐོག །བུ་ལས་ཚ་བོ་ཐོག །ཚ་བོ་ལས་ཡང་ཚ་ཐོག །ཡང་ཚ་ལས་སུམ་ཚ་ཐོག་པ་ཡོད་། དེ་ནས་འཆལ་ཏེ་འགྲོ་ཞེས་ལུང་བསྟན་པའི་པ་ནི་ཇོ་བོ་རང་ཉིད། བུ་ནི་འབྲོམ་སྟོན་དང་ལེགས་པའི་ཤེས་རབ་སོགས། ཚ་བོ་ནི་སྐུ་མཆེད་གསུམ་དང་། ཡང་ཚ་ནི་གླང་ཤར་གཉིས་སོགས། སུམ་ཚ་ནི་སངས་རྒྱས་དབོན་སྟོན་དང་། སངས་རྒྱས་སྒོམ་པ་སོགས་ཀྱི་དུས་ཡིན། ཐོག་པའི་དོན་ནི་སྔ་མ་སྔ་མ་ལས་ཕྱི་མ་ཕྱི་མའི་དུས་སུ་བསྟན་པ་ཁྱབ་གདལ་ཇེ་ཆེར་སོང་བའི་དོན་ཡིན། དེ་ནས་ལམ་གྱི་རིམ་པ་འདིས་གོ་མི་ཆོད་པར་སྔགས་རེ་དང་རྗེས་གནང་རེ་སྐོན་པ་བརྒྱབ་པས་ཅུང་ཟད་འཆལ་ཏེ་སོང་བ་ཡིན། དེ་ལྟར་ཇོ་བོ་ཆེན་པོས་བསྟན་པའི་སྲོལ་ནུབ་པ་རྣམས་གསར་དུ་བཙུགས། སྲོལ་ཅུང་ཟད་ཡོད་པ་རྣམས་འཕེལ་བར་མཛད། ལོག་པར་རྟོག་པའི་དྲི་མས་སྦགས་པ་རྣམས་ལེགས་པར་བསལ་ཏེ་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་དྲི་མ་དང་བྲལ་བར་མཛད། དེ་ལྟ་བུའི་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་འདི་ཉིད་ཇོ་བོས་འབྲོམ་ལ་གནང་སྟེ། འབྲོམ་གྱིས་ཁོང་གཞན་ལ་སྔགས་ཀྱི་གདམས་པ་གནང་ནས། ངོས་ལ་ལམ་རིམ་འདི་གནང་བ་གང་ཡིན་ཞུས་པས། ངས་ཁྱོད་མིན་པ་གཞན་ལ་གཏད་ས་མ་རྙེད་ཅེས་གསུངས་ནས་འབྲོམ་ལ་ཀློག་ཆོས་སུ་གནང་། འབྲོམ་ནས་ཚོགས་བཤད་དུ་མཛད་ཅིང་། དེ་ཡང་བརྒྱུད་པ་གསུམ་དུ་བྱུང་སྟེ། བྱང་ཆུབ་ལམ་རིམ་གཞུང་ཆེན་མོའི་སྟེང་ནས་འཆད་པ་པོ་ཏོ་བ་ནས་ཤ་ར་བ་ལ་བརྒྱུད་པའི་བཀའ་གདམས་གཞུང་པ་དང་། དེ་ལས་ཅུང་བསྡུས་པའི་ལམ་རིམ་བསྟན་རིམ་དང་སྦྱར་ནས་འཆད་པ་དགོན་པ་བ་ནས་སྣེའུ་ཟུར་པར་བརྒྱུད་པ་བཀའ་གདམས་ལམ་རིམ་པ་དང་། རྟེན་འབྲེལ་སྙིང་པོའི་ཁྲིད་སོགས་བླ་མའི་མན་ངག་དང་སྦྱར་ནས་འཆད་པ་སྤྱན་སྔ་བ་ནས་བྱ་ཡུལ་བ་ལ་བརྒྱུད་པའི་བཀའ་གདམས་མན་ངག་པ་དང་བརྒྱུད་པ་གསུམ་བྱུང་། དེ་ཡང་

三派來命名，但不表示這三派不存在：研究五部大論[52]者將大論與「道次第」合起來修，就是「噶當教典派」；如果無法做到這樣，但慧力和精進還可以的
79 人，聞思《道次第廣、略論》而修，就是「噶當道次第派」；這也不行的人，在《樂道》、《速道》等簡略教授基礎上，具足一切道的要點來修，就是「噶當教授派」。

如前已述，至尊大宗喀巴又將噶當三派合流。至尊大宗喀巴造《道次第》廣、中、略三論的情況，前面也已經說過了。如宗喀巴傳中所說，他能經常與至尊文殊會面，就像上師與弟子一樣，至尊文殊賜給他的顯密深法不計其數。所以，此「道次第」也可以說是宗喀巴大師從至尊文殊那裡聽受來的。儘管如此，宗喀巴大師仍然十分強調可回溯至正法源頭大師釋迦佛的「遠傳」。此外，他從不說「淨相」、「近傳」[53]之類的東西，這是十分稀有的行傳。

80 當宗喀巴完成了《菩提道次第論》毘缽舍那章以前的部分時，他向至尊文殊作了匯報。至尊文殊和他開玩笑說：「難道我所開示的《三主要道》還不能包括所有的法嗎？」

大師稟告說：「我編寫此論，是以至尊所說的《三主要道》為命根，以《菩提道燈論》為所釋根本文，在這基礎上，再加上許多噶當派教授作為補充而成的。」

宗喀巴開始並不打算著出大毘缽舍那一章，認為這對眾生不會有很大利

---

[52] 格魯派學人的五部主要論著：《現觀莊嚴論》、《釋量論》、《入中論》、《俱舍論》、與《毘奈耶經》。

[53] 定中親見上師、本尊而直接授予灌頂、教授等。

མིང་དངོས་སུ་མ་བཏགས་ཀྱང་དེང་སང་མེད་པ་མིན་ཏེ། གཞུང་བཀའ་ཡོད་ལྷ་ལ་སློབ་གཉེར་གྱིས་དེ་རྣམས་ལམ་རིམ་དུ་དྲིལ་ཏེ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ནི་བཀའ་གདམས་གཞུང་པ་བ་དང་། དེ་ཙམ་མ་ནུས་ཀྱང་བློ་གྲོས་དང་བརྩོན་པ་ཆེ་བས་ལམ་རིམ་ཆེ་ཆུང་ལྷ་བུར་ཐོས་བསམ་བྱས་ཏེ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ནི་བཀའ་གདམས་ལམ་རིམ་པ་དང་། དེ་ཡང་མི་ནུས་པས་བདེ་ལམ་དང་མྱུར་ལམ་ལྷ་བུའི་མན་ངག་ཙང་བསྡུས་ཀྱི་སྟེང་ནས་ལམ་གྱི་ཀང་གྲངས་ཚང་བར་བྱས་ཏེ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ནི་བཀའ་གདམས་མན་ངག་པ་ཡིན་ཞེས་ཁྲི་ཆེན་དག་དབང་ནོར་བུའི་གསུང་རྒྱུན་ཡིན་ཚུལ་བདག་གི་*v*སྐྱབས་མཆོག་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེས་གསུངས་ཞེས་གསུངས།

དེ་ལྟར་བཀའ་གདམས་ཀྱི་བརྒྱུད་པ་གསུམ་པོ་ཡང་སྔར་ཞུས་པ་ལྟར་རྗེ་བཙུན་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ་ནས་ཆུ་བོ་གཅིག་འདྲེས་སུ་གྱུར། རྗེ་བཙུན་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས་ལམ་རིམ་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ་མཛད་ཚུལ་སྔར་ཞུས་པ་ལྟར་ལ། དེ་ཡང་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་ལ་འཇམ་དཔལ་དབྱངས་དུས་རྟག་ཏུ་བླ་མ་དང་སློབ་མའི་ཚུལ་དུ་མཇལ་ནས་མདོ་སྔགས་ཀྱི་ཟབ་ཆོས་མཐའ་ཡས་པ་ཞིག་སྐྱལ་ཚུལ་རྣམ་ཐར་ལས་འབྱུང་བ་ལྟར་ཡིན། དེས་ན་ལམ་རིམ་འདི་རྗེ་རིན་པོ་ཆེས་རྗེ་བཙུན་འཇམ་དཔལ་དབྱངས་ལས་གསན་པ་ཡིན་བྱས་ཀྱང་ཆོག་མོད། རྗེ་རིན་པོ་ཆེས་ཆོས་ཀྱི་མཐར་ཕྱག་སྟོན་པ་ཐུབ་པའི་དབང་པོ་ལ་ཐུག་པའི་རིང་བརྒྱུད་ལ་གཙོ་བོར་མཛད་པ་མ་གཏོགས་དག་སྣང་དང་། ཉེ་བརྒྱུད་བྱུང་བྱུང་སོགས་གཏན་ནས་མི་གསུང་བ་དེ་རྣམ་ཐར་ངོ་མཚར་ཆེ། ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་ལྷག་མཐོང་ཡན་མཛད་ནས་རྗེ་བཙུན་ལ་ཞུས་པས། ངེད་ཀྱིས་བསྟན་པའི་ལམ་གཙོ་གསུམ་གྱི་ནང་དུ་མ་འདུས་པ་འདུག་གམ་ཞེས་རྗེ་བཙུན་ནས་ཀུ་རེ་གསུང་ཚུལ་མཛད་པར། རྗེ་བཙུན་གྱིས་གསུངས་པའི་ལམ་གཙོ་གསུམ་སྒྲིག་ཏུ་བྱུས། ལམ་སྒྲོན་བཤད་བྱ་རྩ་བའི་གཞུང་དུ་བྱས། དེའི་སྟེང་དུ་བཀའ་གདམས་ཀྱི་མན་ངག་གཞན་དུ་མས་ཁ་བསྐངས་ནས་བསྒྲིགས་པ་ཡིན་ཚུལ་ཞུས། ལྷག་མཐོང་ཆེན་མོ་ནི་མཛད་ཀྱང་འགྲོ་དོན་ཆེར་མི་ཡོང་དགོངས་ནས་མ་མཛད་པ་ན། ལྷག་

益。然而至尊文殊卻對他說：「毘缽舍那章也要寫出來，對眾生將會有中等的利益。」像這樣不可思議的秘密行傳還有許多，在這裡雖說應該詳述大師的傳記，但現在時間不夠充裕，只能請大家去仔細閱讀一下有關大師生平的著作吧。

在至尊大宗喀巴的教法中，不僅有阿底峽尊者全部的教法，而且具有能在濁世短暫一生中成就無學雙運的無上甚深奇妙教授。如果認真研讀的話還可以發現：在大師所說的那些「道次第」中，還包括有噶當派祖師「道次第」中所沒有的許多甚深奇妙教授。

81 從宗喀巴大師傳下來的「道次第」傳承有許多種，但其中最著名和最重要的傳承是「八大引導」，昨天已提到過了。其中《純金》和《文殊口授》二論是單依顯教說的；《樂道》和《速道》二論是配合密法說的。

《文殊口授》引導傳承中簡略的一種——即南傳派傳承的情況——是這樣的：偉大的第五世嘉旺[54]陛下在《文殊口授》上作了硃批，從而產生出一種較略的道次第。其皈依境、資糧田、浴室等觀想法均與《口授》中傳派不同，有其自己的教授。他將此法傳給了唉巴喇嘛・降巴仁欽（慈寶）[55]。唉巴喇嘛又傳給森夏堪欽・洛桑克尊（善慧智尊），此人智慧卓絕，能在心中設想出各種各樣廣略不同的硃批派教授。為了斷疑，他決定去請教此論的主人——偉大的五世。在他們會晤期間，發生了一件稀有的事情：一杯茶的工夫，洛桑克尊便聽

[54] 達賴喇嘛的尊稱，意為佛王。
[55] 大部分南傳派上師的生卒年分均不詳。

མཐོང་གི་སྣོར་ཡང་རྩོམས་ཤིག་དང་འགྲོ་དོན་འབྲིང་ཞིག་ཡོང་ཞེས་གསུངས་པ་སོགས་གསང་བ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་རྣམ་ཐར་མང་དུ་མཆིས་པ་སོགས་མཚམས་འདིར་རྗེའི་རྣམ་ཐར་རྒྱས་པར་ཞུ་དགོས་ཀྱང་། ད་ལམ་ཞུ་ཁོམ་མ་བྱུང་བས་རྣམ་ཐར་གྱི་ཕྱག་དཔེར་ཞིབ་ཏུ་གཟིགས་པར་མཛོད༔

དེ་ལྟར་རྗེ་བཙུན་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་བསྟན་པ་འདི་ནི་རྗེ་བོའི་བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་མ་ཚང་བ་མེད་པར་ཡོད་པའི་ཐོག་ཏུ། སྙིགས་དུས་ཀྱི་ཚེ་ཐུང་གཅིག་ལ་མི་སློབ་པའི་ཟུང་འཇུག་སྒྲུབ་པའི་མན་ངག་ཟབ་ཁྱད་ བླ་ན་མེད་པ་དང་ལྡན་པ་ཡིན། རྗེའི་གསུང་གི་ལམ་རིམ་རྣམས་ལ་ཡང་བཀའ་གདམས་གོང་མའི་ལམ་རིམ་ལ་མེད་པའི་ཟབ་ཁྱད་མང་དུ་མཆིས་པ་ཞིབ་ཏུ་བལྟས་ན་ཤེས། དེ་ལྟར་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ལམ་རིམ་བརྒྱུད་ཚུལ་མང་དུ་མཆིས་ཀྱང་། ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་བརྒྱུད་པའི་གཙོ་བོ་ཁྲིད་ཆེན་བརྒྱད་དུ་གསུང་ཚུལ་ཁ་སང་ཞུས་པ་ལྟར་ཡིན། དེ་ཡང་གསེར་ཞུན་མ་དང་། འཇམ་དཔལ་ཞལ་ལུང་གཉིས་མདོ་རྒྱུད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་གསུངས། བདེ་ལམ་དང་། སྨྱུར་ལམ་གཉིས་སྔགས་དང་འབྲེལ་བར་གསུངས།

དེ་ཡང་ཞལ་ལུང་གི་ཁྲིད་རྒྱུན་བསྟུས་པ་ལྔ་བརྒྱུད་ཀྱི་བརྒྱུད་ཚུལ་ནི། ༸གོང་ས་༸རྒྱལ་དབང་ལྔ་པ་མཆོག་ནས་འཇམ་དཔལ་ཞལ་ལུང་རྒྱས་པ་ལ་མཚལ་ཏགས་ཕབ་སྟེ་ལམ་རིམ་བསྡུས་པ་ཞིག་བརྩོན་ནས། སྐབས་ཡུལ། ཚོགས་ཞིང་། ཁྲུས་ཁང་སོགས་ཞལ་ལུང་དབུས་བརྒྱུད་དང་མི་འདྲ་བའི་མན་ངག་དང་བཅས་ཞེ་པ་བླ་མ་བྱམས་པ་རིན་ཆེན་ལ་གནང་། དེས་གཟིམ་ཤག་མཁན་ཆེན་བློ་བཟང་མཁས་བཙུན་ལ་གནང་། འདི་མཁྱེན་རབ་ཀྱི་རྩལ་ཆེ་བས་མཚལ་ཏགས་ཕབ་ལུགས་ལ་རྒྱས་བསྡུས་སྣ་ཚོགས་ཤིག་ཐུགས་ལ་ཤར་བས་ཐུགས་དོགས་མ་ཆོད་པར་ཆོས་འདིའི་བདག་པོ་༸ལྷ་པ་ཆེན་པོ་རང་ལ་ཞུ་དགོངས་ནས་སྐུ་མདུན་རང་དུ་དངོས་མཇལ་གྱིས་ཇ་སྐྱོར་གཅིག་གི་ཡུན་ལ་ཆ་ཚང་གསན་པའི་རྣམ་ཐར་རྨད་དུ་བྱུང་། འདིས་རྩེ་ཚོགས་པའི་

完了整個教授。洛桑克尊曾任則錯巴寺堪布，其後半生在朗忍卻定（一茅篷名）一心專修，獲得很高的成就。

82 洛桑克尊傳法於耶巴的大成就者彭措嘉措（圓滿海），在三個月之內將「經驗引導」傳授完畢。此師在心相續中生起殊勝的止觀證德後，在耶巴地區以「經驗引導」培養了許多弟子，並由「勝樂身曼荼羅」之門獲得悉地；大多數南傳派上師都是這樣的。

此師傳法於唉喇嘛・喀覺丹達（空行教宏），後者又傳法於堪欽・根敦絳央（僧伽文殊）。堪欽擔心批注在廣論上的南傳《文殊口授》日久難免會引生誤讀，以訛傳訛，所以他另外編了現在通行的這個本子。起初只有手抄本，後來由嘉傑・珠康仁波切[56]刻版流通。

堪欽・根敦絳央傳法於傑・昂旺圖朵（語自在力）；昂旺圖朵又傳法於達札堪欽・丹巴嘉措（教海）。據說丹巴嘉措在達札求學期間需服青年僧人差役，有一次在劈柴時獲得空性見。他傳法於色脫喇嘛・格丹（有緣），此師的行傳極為稀有，他對別人供養的銀子、綢緞、氆氌等從不貪著、也不佈施，所有東西都被他扔進附近的一個石縫裡。過了幾代以後，人們還能在那裡找到氆氌、銀幣這類的物品。他不作供施是因為考慮到，作了之後自己可能會生起傲慢心。

83 色脫喇嘛傳法於傑・洛桑群佩（善慧法增），洛桑群佩又傳法於格西土丹慈傑（佛教增長），格西在修持時，先是吟誦《道次第傳承上師啟請》，然後啞然無聲，別人以為他睡著了，走近一看才發現他正在專心修持。

格西傳法於比丘絳曲脫麥（菩提無著），此人既不是格西，也不是上師什

---

[56] 法名為格勒嘉措（樂善海，1641～1712）。

མཁན་པོ་མཛད། སྐུ་ཆེའི་སྨད་ལ་དབེན་གནས་ལམ་རིམ་ཆོས་སྡིངས་སུ་སྒྲུབ་པ་ལ་གཞོལ་བས་གྲུབ་པའི་གོ་འཕང་མཐོན་པོར་གཤེགས། དེས་ཡེར་པའི་གྲུབ་ཆེན་ཕུན་ཚོགས་རྒྱ་མཚོ་ལ་གནང་། དེ་ཡང་སྟོད་ཁྲིད་ཟླ་བ་གསུམ་ལ་རྫོགས་པར་མཛད། ཞི་ལྷག་གི་རྟོགས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་ཐུགས་རྒྱུད་ལ་འཁྲུངས་ནས་ཡེར་པར་སློབ་མ་མང་པོ་སྟོད་ཁྲིད་ཀྱིས་བསྐྱངས། བདེ་མཆོག་ལུས་དཀྱིལ་གྱི་སྒོ་ནས་གྲུབ་པ་ཐོབ་སྟེ་ལྷོ་བརྒྱུད་ཀྱི་བླ་མ་ཕལ་ཆེ་བ་དེ་ལྟར་ཡིན་གསུངས། དེས་ཨེ་བླ་མ་མཁའ་སྤྱོད་བསྟན་དར་ལ་གནང་། དེས་མཁན་ཆེན་དགེ་འདུན་འཇམ་དབྱངས་ལ་གནང་། འདིས་ལྷོ་བརྒྱུད་ཞལ་ལུང་རྒྱས་པར་ཧྲགས་པབ་རྒྱ་མ་དག་རྒྱུན་འབྱམས་བྱུང་དོགས་ལེ་ཚན་ལོགས་སུ་ཡོད་པ་འདི་བཀོད་པར་མཛད། འདི་སྐོར་བྲིས་མ་ལས་མེད་ཀྱང་༧སྐྱབས་རྗེ་སྒྲུབ་ཁང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་པར་དུ་བསྐྲུན་གནང་མཛད། མཁན་ཆེན་དགེ་འདུན་འཇམ་དབྱངས་ཀྱིས་རྗེ་ངག་དབང་མཐུ་སྟོབས་ལ་གནང་། དེས་དྭགས་གྲྭ་མཁན་ཆེན་བསྟན་པ་རྒྱ་མཚོ་ལ་གནང་། འདིས་དྭགས་གྲར་སློབ་གཉེར་སྐབས་གཞོན་ཁྲལ་གྱིས་ཞིང་གཤག་དུས་དབུ་མའི་ལྟ་བ་རྙེད་པར་གསུངས། དེས་སེ་མགོ་བླ་མ་སྐལ་ལྡན་ལ་གནང་། འདི་ལ་དངུལ་དར་སྣམ་བུ་སོགས་འབུལ་མཁན་གང་བྱུང་འཛིན་ཆགས་ཀྱང་མི་མཛད། གཏོང་བར་ཡང་མི་མཛད་པར་ཉེ་འགྲམ་གྱི་བྲག་གསེབ་ཅིག་ཏུ་བསྐྱུར་བར་མཛད། རྗེས་སུ་མི་རབས་ཁ་ཤས་སོང་ན་ཡང་དེར་བཙལ་ན་སྣམ་རུལ་དང་ཏཾ་ཀ་སོགས་རྙེད་རྒྱུ་ཡོད་པའི་རྣམ་ཐར་ཡ་མཚན། མཆོད་སྦྱིན་མི་མཛད་པ་ཡང་རྗེས་སུ་རློམས་སེམས་སྐྱེ་བའི་ཉེས་དམིགས་ལ་དགོངས་པ་རེད། དེས་རྗེ་བློ་བཟང་ཆོས་འཕེལ་ལ་གནང་། དེས་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཐུབ་བསྟན་རབ་རྒྱས་ལ་གནང་། འདིས་ཐུགས་དམ་སྐབས་ལམ་རིམ་གསོལ་འདེབས་ལ་གདངས་བཏང་ནས་གསུངས་རྗེས་འཇམ་ཆག་གེར་བཞུགས། གཞན་གྱིས་མནལ་ཁུག་པ་འདྲ་སླམ་ནས་བལྟས་པས་སྐུ་གཅིག་ཏུ་སྒོམ་ལ་བཞུགས་པར་མཐོང་། དེས་དགེ་སློང་བྱང་ཆུབ་ཐོགས་མེད་ཅེས་པར་གནང་། འདི་དགེ་བཤེས་དང་

麼的，僅是榜卻寺一名普通的僧人。他住在章日日錯（一茅篷名），每天到一
塊小小的青草地去，作完朵瑪供後便一心專修「道次第」，由於相續中生起了
慈悲心，於是老是坐在那兒哭泣。後來被一牧童發現，覺得一個老人獨自哭泣
十分奇怪，便天天暗中跑去看熱鬧。當時，《口授》南傳派引導祇有這位比丘
才有，由於這一傳承面臨中斷，達札堪蘇・洛桑京巴（善慧施）[57]——我的勝
皈依處大寶上師追隨他受出家律儀——仔細尋訪誰還可能擁有南傳派的引導
傳承，結果發現除此比丘獲得引導外，再也沒有別人了。雖然他不指望比丘能
84 經驗引導，但他擔心如果連引導傳承也不求的話，這一傳承會有中斷的危機。
於是，有一天與比丘會晤時，他請求說：

「現在，《口授》南傳派的引導傳承除您之外別人都沒有，這個傳承如果中斷的話真是太可惜了，所以請您將傳承傳給我，回頭我再加上教理，把詳廣的教授奉還給您。」

那位比丘說：「像我這樣的人怎能給別人傳法呢？」他不以為自己有這個能力。最後終於同意傳法時，比丘將甚深教授集中在一起，完全根據自己的經驗來傳，這使得傑・洛桑京巴大為震驚。他後來讚歎道：「我說要將教授奉還給他，實在是令人害臊，他其實是位噶當教授派的大格西！」傑・洛桑京巴也獲得殊勝止觀三摩地，並由「身曼荼羅」之門獲得悉地。

傑・洛桑京巴長期住在洛札下部的榜忍寺，他弟弟傑・格桑丹增（賢劫持教），住在達札上部的拉定日錯（一茅篷名）。格桑丹增幾次請求洛桑京巴來拉

---

[57] 1821～1891。

བླ་མ་སོགས་གང་ཡང་མིན་པར་བམ་ཆོས་ཀྱི་གྲྭ་རྐྱང་རང་ག་བ་ཞིག་ཡིན། འབྲང་རི་རི་ཁྲོད་དུ་བཞུགས་ནས་ཉིན་རེ་བཞིན་ནེའུ་གསིང་ཚུད་དུ་ཞིག་ཡོད་པར་གསུང་གཏོར་གནང་རྗེས་ལམ་རིམ་ལ་ཐུགས་དམ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་མཛད། བྱམས་སྙིང་རྗེ་ཐུགས་་་རྒྱུད་ལ་འཁྲུངས་པས་བཤུམས་པ་ཁོ་ན་མཛད་པ་ལུག་ཐེ་བྲིས་པས་མཐོང་ནས་རྒན་པོ་གཅིག་ཕྱུར་དུ་བ་ཡ་མཚན་སྣང་གིས་ཉིན་ལྷུར་ཕག་ཏུ་ལྷུད་མོ་བལྟ་བར་འོངས། དེ་དུས་ཞལ་ལུང་ལྔ་བརྒྱུད་ཀྱི་ཁྲིད་རྒྱུན་དགེ་སློང་འདི་གཅིག་པུ་ལ་མ་གཏོགས་མི་བཞུགས་པས་ཆད་པར་ཉེ་བ་ན། དྭགས་གྲྭ་མཁན་ཟུར་བློ་བཟང་སྦྱིན་པ་ཞེས་བདག་གི་༸སྐྱབས་མཆོག་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེས་རབ་བྱུང་གི་སྡོམ་པ་བཞེས་ས་དེས། ལྔ་བརྒྱུད་ཀྱི་ཁྲིད་རྒྱུན་གཞན་དུ་ཞིབ་ཏུ་བཙལ་ཀྱང་ཁྲིད་རྒྱུན་ཐོབ་པ་དགེ་སློང་འདི་ལས་མེད་པས། དགེ་སློང་གིས་ཉམས་ཁྲིད་མ་བཏུབ་ཀྱང་ཁྲིད་རྒྱུན་ཙམ་མ་ཞུས་ན་ཆད་པར་དོགས་ནས་ཉིན་གཅིག་དགེ་སློང་དང་མཇལ་འཛོམས་སྐབས། ད་ཆ་ཞལ་ལུང་ལྔ་བརྒྱུད་ཀྱི་ཁྲིད་རྒྱུན་བཞུགས་པ་ཉིད་ལས་མེད་པས། འདིའི་རྒྱུན་ཆད་ན་ཕེན་ཏུ་ཕངས་པས་ཉིད་ནས་རྒྱུན་ཙམ་ཞིག་ངོས་ལ་གནང་ན། སླར་ངོས་ནས་ལུང་རིགས་ཀྱིས་བརྒྱན་ཏེ་རྒྱས་པར་ཕར་ཕུལ་ཆོག་ཞུས་པར། དགེ་སློང་གིས་བདག་ལྷ་བུས་ག་ལ་འབུལ་ནུས་ཞེས་གནང་མི་ནུས་ནུས་ཀྱི་ཁྱུལ་མཛད་ཀྱང་རྗེས་སུ་གནང་བའི་སྐབས་མན་ངག་ཟབ་ལ་འབྲེལ་བ་སྨྱོང་ཐོག་འབབ་ཞིག་ནས་གནང་བས། རྗེ་བློ་བཟང་སྦྱིན་པ་ཏ་ལས་པའི་ཚུལ་མཛད་དེ། ངས་ཁོང་ལ་ཕར་འབུལ་རྒྱུ་ཡིན་ཞུས་པ་ངོ་ཚ་བར་འདུག །ཁོང་བཀའ་གདམས་མན་ངག་པའི་དགེ་བཤེས་ཆེན་པོ་རེད་ཅེས་བསྔགས་བརྗོད་མཛད། རྗེ་བློ་བཟང་སྦྱིན་པ་ཡང་ཞི་ལྷག་གི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཁྱད་པར་ཅན་སྐྱེད་ཅིང་། ལུས་དཀྱིལ་གྱི་སྒོ་ནས་གྲུབ་པ་བརྙེས་པ་ཞིག་རེད། འདི་དྭགས་སྨད་བང་རིམ་ཆོས་སྡེར་གདན་བཞུགས་མཛད་ཅིང་། རྗེ་བསྐལ་བཟང་བསྟན་འཛིན་འདིའི་སྐུ་མཆེད་ཆུང་བ་ཡིན་པས་དྭགས་སྟོད་ལྷ་སྟེངས་རི་ཁྲོད་དུ་བཞུགས་པར། རྗེ་བློ་བཟང་སྦྱིན་པ་ལྷ་སྟེངས་རི་ཁྲོད་དུ་ཕེབས་དགོས་ཡང་ཡང་ཞུས་ཀྱང་ཕེབས་

定日錯都未能成行。後來，洛桑京巴在定中觀看，茅篷的內外一切全都了了分明。有一次，格桑丹增前來拜訪，他對弟弟說：「我已參觀過你的整個茅篷了。」隨後詳細講述了那裡的景物，包括門前左右二側的柏樹，接著又問道：「你走
85 廊內一大塊白的，搖搖晃晃的是什麼東西？」原來，他在定中看到的是塊隨風搖動的布簾。

洛桑京巴將法傳給他弟弟格桑丹增，後者通過顯密修持也同樣獲得很高的成就。此師每每顯示靈異，如說法時，從他左，右兩眼各放一道白光，分別右繞和左繞弟子群，臨近散會時又將光收回等。又能在說法的同時作繞寺等事，遇見者莫不稱奇，此師親見整個《供養上師儀軌》[58]資糧田，圓寂時頂骨上自然現出《供養上師儀軌》主尊像，至今仍供奉在拉定日錯。

格桑丹增傳法於成就之王格桑克珠（善緣智成），此師也由「總攝輪」之門獲得悉地，我的依怙主大寶上師就是在他門下聽受此法教授的。

以上所說是有關《文殊口授》南傳派傳承的簡單情況，另有詳細的傳記著作，大家應該去瞭解一下。

《口授》中傳派，由遍知偉大的五世賜給赤欽・京巴嘉措（佈施海），然後依次傳至赤欽・洛桑倫珠（善慧任成）；傑・洛桑京巴亦曾在他跟前受法。

86 《速道》明晰引導由遍知班禪洛桑耶協（善慧智）著出後，在一段時間內

[58] 另一種依宗喀巴大師修上師瑜伽法的儀軌，由第一世班禪洛桑卻吉堅贊筆錄成文。

མ་ཐུབ་པར་ཧྲེ་ས་སུ་མཉམ་གཞག་གི་ངང་ནས་གཟིགས་པས་རི་ཁྲོད་ཀྱི་ཕྱི་ནང་ཀུན་གསལ་བར་གཟིགས། ཐེངས་གཅིག་བསྐལ་བཟང་བསྟན་འཛིན་སྐུ་མདུན་དུ་ཕེབས་པར་ངས་ཁྲོད་ཀྱི་རི་ཁྲོད་ལ་བལྟས་པས་ཚང་མ་མཐོང་བྱུང་ཞེས་ཁང་པའི་གཡས་གཡོན་གྱི་ཤིང་ཤུག་པ་རྟུན་ཆད་ཀྱི་ཡོད་ལུགས་ཞིབ་ཏུ་གསུངས། ཁྲོད་ཀྱི་ཀ་ཐིགས་ནང་དུ་དཀར་པོ་ཆེན་པོ་ཞིག་འགྲུལ་ཙམ་འགྲུལ་ཙམ་བྱེད་པ་ཞིག་འདུག་པ་དེ་ཅི་ཡིན་གསུངས། དེ་ནི་རས་ཡོལ་རླུང་གིས་བསྐྱོད་པས་འགྲུལ་ཙམ་བྱེད་པ་མཉམ་གཞག་གི་ངང་ནས་གཟིགས་པར་འདུག །དེས་གཙུང་བསྐལ་བཟང་བསྟན་འཛིན་ལ་གནང་། དེ་ཡང་མདོ་སྨུགས་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་གོ་འཕང་མཐོན་པོར་གཤེགས། བཀའ་ཆོས་གནང་སྐབས་སྤྱན་གཡས་གཡོན་ནས་འོད་ཟེར་དཀར་པོ་རེ་སྤྲོས་ཏེ་སློབ་མའི་ཚོགས་ལ་གཡས་སྐོར་གཡོན་སྐོར་དུ་བྱུས་ཏེ་གྲོལ་རན་པ་ན། སྣང་ཐིམ་པ་སོགས་ཡང་ཡང་མཇལ་བ་བྱུང་། བཀའ་ཆོས་གནང་བ་དང་གླིང་སྐོར་དུ་ཕེབས་པ་སོགས་དུས་མཉམ་དུ་བྱུང་བས་མཇལ་མི་རྣམས་ངོ་མཚར་དུ་གྱུར། བླ་མཆོད་ཚོགས་ཞིང་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་ཞལ་གཟིགས། གཤེགས་དུས་དབུ་ཐོད་ལ་ཡང་ཧྲེ་བླ་མ་མཆོད་པའི་རང་བྱོན་བྱུང་བ་དང་ལྷ་ཡང་ལྷ་སྡིངས་རི་ཁྲོད་དུ་བཞུགས། དེས་གྲུབ་དབང་སྐལ་བཟང་མཁས་གྲུབ་ལ་གནང་། འདི་ཡང་འཁོར་ལོ་སྡོམ་པའི་སྒོ་ནས་གྲུབ་པ་བརྙེས་པ་ཞིག་ཡིན། དེའི་མདུན་ནས་བདག་གི་ཕ་སྐྱབས་མགོན་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེས་གསན། དེ་དག་ནི་ཞལ་ལུང་ལྔ་བརྒྱུད་ཀྱི་བརྒྱུད་ཚུལ་མདོར་བསྡུས་ཙམ་ཞུས་པ་ཡིན། རྒྱས་པར་རྣམ་ཐར་གྱི་ཡིག་ཆ་ཟུར་དུ་ཡོད་པ་ལས་མཁྱེན་པར་མཛད་དགོས།

ཞལ་ལུང་དབུས་བརྒྱུད་ནི། ཀུན་གཟིགས་ལྔ་པ་ཆེན་པོས་ཁྲི་ཆེན་སྨིན་པ་རྒྱ་མཚོ་ལ་སྩལ། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་བརྒྱུད་དེ་ཁྲི་ཆེན་བློ་བཟང་ལྷུན་གྲུབ་ཀྱི་དྲུང་ནས་ཧྲེ་བློ་བཟང་སྨིན་པས་གསན།

མྱུར་ལམ་དམར་ཁྲིད་ནི། ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་བློ་བཟང་ཡེ་ཤེས་ནས་བཀའ་ཆོས་

沒人來求此法的引導傳承。班禪上了年紀後，眼不良於視，如果需要傳一些重要的經教，即便是一，二頁，求法人也要寫成很大的字呈上才行。當時大成就者洛桑南結（善慧勝）[59]作離事專修，漫遊于各地茅篷，當他看到《速道》後，意識到如果不求此法引導傳承，將對未來的學人很不利，於是肩負所有家當來到札什倫布寺，通過知客，他請求班禪大師最好能傳授其著作的所有文集，特別是能傳一下《速道》的引導。知客對此感到很驚訝：一個普通僧人，求法的胃口那麼大，何況大師的眼睛又不好，便對他說了許多潑冷水的話，最後扔下他走了。洛桑南結沒有氣餒，一連三次作了和以前一樣的請求，但知客就是不管，洛桑南結急了，他說：「我不再來向您求法了，請把這個請求轉達到班禪仁波切的耳朵裡。」知客見他動了怒，便去向大師報告。大師一聽，高興地同意了，視力等各方面的問題也沒有了，將教授全部傳給了他；此事我的大寶上師曾談起過好幾次。

然而在我們的傳承中，洛桑南結並不怎麼出名。我們的傳承由傑・昂旺強巴（語自在慈）[60]依次傳下來的情況，見之於《有緣頸嚴》。

87 以上只是粗略地講述了作者的殊勝。我的大寶上師說，如果師徒雙方都有時間，可以詳談的話，應該按照喇嘛雍增仁波切[61]的二卷本《道次第傳承上師傳》來講。雖然現在無法這樣來講，但希望大家去請一部回來經常閱讀。在讀完每位上師的傳記之後，我們應該發願、誦「吉祥上師身云何」[62]等，並修隨喜。

---

[59] 1670～1741。

[60] 1682～1762。

[61] 法名為耶協堅贊（慧幢，1713～1793），第八世達賴喇嘛經師。

[62] 全文為：「吉祥上師身云何，眷屬壽量與剎土，勝妙名號云何者，願我等眾亦復然。」

གྲུབ་ནས་ཁྲིད་རྒྱུན་ཞུ་མཁན་མ་བྱུང་བར་སྐུ་བགྲེས་ནས་སྤྱན་གྱི་མི་གཟིགས་པར་ལྷུང་ཤོག་ལྷེབ་རེ་གཉིས་གལ་ཆེ་གནང་དགོས་ཀྱང་ཡི་གེ་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་ཆེད་བྲིས་ཀྱིས་འབུལ་དགོས་པ་ལ། གྲུབ་མཆོག་བློ་བཟང་རྣམ་རྒྱལ་བྱ་བྲལ་རི་ཁྲོད་འགྲིམ་ནས་བཞུགས་སྐབས་སྨྱུར་ལམ་གཟིགས་ནས་འདིའི་ཁྲིད་རྒྱུན་ཞུ་མ་ཐུབ་ན་རྗེས་འཇུག་ཁས་ཞན་དགོངས་ནས་བདོག་ཁྲིམས་ཁྲིར་ནས་བཀྲས་ལྷུན་དུ་ཐེབས༑ མགྲོན་གཉེར་བརྒྱུད་ནས་ལྷ་རབ་གསུང་འབུམ་སྒྲིག་དང་། ཁྲིད་པར་སྨྱུར་ལམ་འདིའི་ཁྲིད་ཅིག་གནང་དགོས་ཞུས་པར། ཁོང་པ་གྲྭ་རྐྱང་ཡིན་པ་དང་། ཞུ་རྒྱུ་ཆེ་བ་དང་། སྤྱན་མི་གསལ་བ་བཅས་མགྲོན་གཉེར་ཏ་ལས་ཏེ་བསྒྱུར་བཤད་མང་པོ་བཏང་། སླར་ལོག་ནས་ཐེབས༑ ཡང་ཐུགས་ཀྱིས་མ་བཟོད་པར་སྔར་བཞིན་ཞུ་བ་ལན་གསུམ་གྱི་བར་དུ་བྱས་ཀྱང་མགྲོན་གཉེར་གྱིས་བདག་བཟུང་མ་བྱས་པར་ཝ་ཐུག་སྟེ། ངས་ཁྲིད་རང་ལ་ཆོས་གནང་བར་ཞུ་བ་མ་གསོལ་གྱི་སྐད་གསན་འདི་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་སྐད་དུ་འཁྲོལ་བ་ཞིག་མཛོད་དང་བྱས་པས། ཁོང་ཁྲོས་བཞིན་དུ་སྐུ་མདུན་དུ་ཞུས་པར་དགྲེས་བཞིན་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཏེ་སྤྱན་གྱིས་མི་གཟིགས་པའི་རྩུལ་སོགས་མེད་པར་རྫོགས་པར་གནང་བ་རེད་ཅེས་བདག་གི་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་ཡང་གསུངས༑ འོན་ཀྱང་རང་རེའི་བརྒྱུད་པར་བློ་བཟང་རྣམ་རྒྱལ་ཡོངས་གྲགས་སུ་མ་བཞུགས། རང་རེའི་བརྒྱུད་པ་རྗེ་དགེ་དབང་བྱམས་པ་ནས་རིམ་བཞིན་བརྒྱུད་ཚུལ་སྦྱོར་ཆོས་སྐལ་བཟང་མགྲིན་རྒྱན་དུ་གསལ་བ་ལྟར་ཡིན།

དེ་དག་ནི་མཛད་པ་པོའི་ཆེ་བ་རགས་བསྡུས་ཙམ་ཞུས་པ་ཡིན་ཞིང་། བློ་སློབ་ཚང་མ་བྲེལ་བ་མེད་པ་རྒྱས་པར་བྱེད་ན་བླ་མ་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་གི་བླ་བརྒྱུད་རྣམ་ཐར་པོད་གཉིས་བཞུགས་པ་ལྟར་འཆད་དགོས་ཞེས་བདག་གི་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེས་གསུངས་ཞེས་གསུངས། དེ་ལྟར་ད་ལམ་འཆད་མ་ཐུབ་ཀྱང་ཕྱག་དཔེ་བླུས་ནས་རྒྱུན་དུ་བཀླག་སྟེ་རྣམ་ཐར་རེ་རེའི་མཇུག་ཏུའང་དཔལ་ལྡན་བླ་མ་ཁྱེད་སྐུ་ཚེ་འདྲ་དང་སོགས་སྨོན་ལམ་འདེབས་ཤིང་རྗེས་སུ་ཡི་ རང་བསྒོམ་

第三天 道次第教授的殊勝與如何講聽此法

90 寂天怙主說：

「此暇滿身極難得，既得能辦士夫利，
倘若此生未辦利，後世怎得此圓滿？」[1]

這樣的暇滿身我們已經獲得了，在這個時候，如果我們耽著現世這一點點快樂，只作些降伏仇敵、保護親友之類事情的話，這是連畜生也能做到的，不應在這上面上當受騙。如果我們的行為不比畜生高明，不修一種能決定利益我們後世之法的話，以後再想獲得這樣的暇滿身是很困難的。因此，值此僥倖獲得一次暇滿身之際，我們應該好自為之，盡自己最大的努力來修法，而這又得依賴於修習像「菩提道次第」這樣的法。所以，我請求大家好好地發起菩提心的動機來聽，作這樣的思惟：

「我應當獲得佛位以利益一切母親有情，為此我來聽受『菩提道次第』甚深教誡，然後去認真地實修。」

（帕繃喀大師接著說：「所聽的法即是有緣之士能往佛地的大乘法範」等等，和前二天一樣。又說：「如果按科判來講的話，菩提道次第引導分四……」等等，正行科判也和以前一樣。隨後又簡單重述了第一大科的內容，即昨天所
91 講的，從大師佛陀依次傳來產生「菩提道次第」教授的情況，以及後來依據《菩提道燈論》為根本文，出現《道次第》、《聖教次第》等許多「道次第」論著的情況，然後說：「詳細的可參閱《菩提道次第傳承上師傳》」。以上是簡要重述昨天所說的內容。）

今天講第二大科：

---

[1] 引自《入行論》第一品。

དགོས་ཞེས་གསུངས།། །།

༄ ཉིན་གསུམ་པར། ཇི་སྐད་དུ། མགོན་པོ་ཞི་བ་ལྷས། དལ་འབྱོར་འདི་ནི་ཤིན་ཏུ་རྙེད་པར་དཀའ། །སྐྱེས་བུའི་དོན་སྒྲུབ་ཐོབ་པར་གྱུར་པ་ལ། །གལ་ཏེ་འདི་ལ་ཕན་པ་མ་བསྒྲུབ་ན། །ཕྱིས་འདི་ཡང་དག་འབྱོར་པར་ག་ལ་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རང་ཅག་རྣམས་ཀྱིས་དལ་འབྱོར་གྱི་ལུས་རྟེན་འདི་ལྟ་བུ་རྙེད་པའི་སྐབས་འདིར་ཚེ་འདིའི་བདེ་སྐྱིད་ཙམ་ལ་ཆགས་ནས་དགྲ་འདུལ་གཉེན་སྐྱོང་སོགས་དུད་འགྲོས་ཀྱང་ཤེས་པ་དེ་འདྲ་ལ་མགོ་མི་འཁོར་བར་དུད་འགྲོ་ལས་ཁྱད་ཞུགས་པའི་འཛིག་རྟེན་ཕྱི་མ་ཕན་ཆད་ལ་ཕན་ངེས་ཀྱི་ཆོས་ཤིག་མ་བྱས་ན། ཕྱིས་ནས་འདི་ལྟ་བུའི་ལུས་རྟེན་ཐོབ་དཀའ་བས། ད་རེས་ལན་གཅིག་རྙེད་པའི་སྐབས་འདིར་ནན་ཏན་དུ་བྱེད་དགོས། དེ་ཡང་ཆོས་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་འདི་ལྟ་བུ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ལ་རག་ལས་པས། དེས་ན་བདག་གིས་མ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ཐོབ་པར་བྱ། དེའི་ཕྱིར་དུ་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་གདམས་པ་ཟབ་མོ་ཉན་ནས་ལེགས་པར་ཉམས་སུ་ལེན་སྙམ་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་ཀུན་སློང་ལེགས་པར་གསལ་བཏབ་ནས་གསན་པར་ཞུ། དེ་ཡང་གང་གསན་པར་བྱ་བའི་ཆོས་ནི། སྐལ་ལྡན་གྱི་སྐྱེས་བུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་བགྲོད་པའི་ཐེག་པ་མཆོག་གི་ཆོས་ལུགས་ཞེས་སོགས་སྔར་ཉིན་ལྟར་གསུངས། དེ་ལ་ས་བཅད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན། བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ཁྲིད་ལ་བཞི་སོགས་དངོས་གཞིའི་ས་བཅད་སྔར་བཞིན་གསུངས་ནས། ས་བཅད་དང་པོ་ནི་ཁ་སང་ཕན་ལ་ཞུས་པ་བཞིན་སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ནས་རིམ་པར་བརྒྱུད་དེ་བྱུང་ཚུལ། ཕྱིས་ནས་ལམ་རིམ་དང་བསྟན་རིམ་སོགས་མང་དུ་བྱུང་ཡང་ཇོ་བོ་ལམ་སྒྲོན་ཉིད་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་ཚུལ་སོགས་སྔར་བཤད་མདོར་བསྡུས་གསུངས་ནས། རྒྱས་པར་ནི་ལམ་རིམ་བླ་མ་བརྒྱུད་པའི་རྣམ་ཐར་ལྟར་ཡིན། དེས་ཁ་སང་གི་བཤད་པ་རྣམས་ལ་སྐྱར་བཤད་མདོར་བསྡུས་སོང་ནས་དེ་རིང་ས་བཅད།

甲二、令於教授起敬重故開示其法殊勝

「菩提道次第」由「四殊勝」和「三別法」之門超勝其他教授。「四殊勝」為：（乙一）通達一切聖教無違殊勝；（乙二）一切聖言現為教授殊勝；（乙三）易獲佛陀密意殊勝，（乙四）極大惡行自趣消滅殊勝。

乙一、通達一切聖教無違殊勝

92 「聖教」，就是佛陀所說的一切聖言。如《般若燈釋》[2] 中所說：

「言聖教者，謂無倒顯示，諸欲得甘露勝位，若人若天，所應遍知、所應斷除、所應現證、所應修行[3]，即薄伽梵所說聖言。」

「通達一切聖教互不相違」，意思是要懂得一切聖教是任何一個補特伽羅成佛所必須的修法。

「無違」意為一致。大小乘，毘奈耶、密法等有時候在語言表達上似乎互相矛盾，但實際上，都是任何一個補特伽羅成佛之道的主體或支分，所以互不相違。譬如，某人身患大熱病時，醫生先是告誡他應戒肉、酒等物，如果不

[2] 印度清辯論師為龍猛《中觀根本論》所造的釋論。
[3] 「苦諦」是所應遍知，「集諦」是所應斷除，「滅諦」是所應現證，「道諦」是所應修行。

གཉིས་པ་གདམས་ངག་ལ་གུས་པ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་ཆོས་ཀྱི་ཆེ་བ།

འདི་ཞུ་བ་ལ། བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་འདི་ཆེ་བ་བཞི་དང་། ཁྱད་ཆོས་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་གཞུང་གཞན་ལས་ཁྱད་དུ་འཕགས་ཏེ། དེ་ཡང་ཆེ་བ་བཞི་ནི། བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་འགལ་མེད་དུ་རྟོགས་པའི་ཆེ་བ། གསུང་རབ་མ་ལུས་གདམས་ངག་ཏུ་འཆར་བའི་ཆེ་བ། རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་བདེ་བླག་ཏུ་རྙེད་པའི་ཆེ་བ། ཉེས་སྤྱོད་ཆེན་པོ་རང་འགགས་སུ་འགྲོ་བའི་ཆེ་བ་སྟེ་བཞི་རྣམས་ཡིན།

དང་པོ་བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་འགལ་མེད་དུ་རྟོགས་པའི་ཆེ་བ།

དེ་ལ་དང་པོ་བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་འགལ་མེད་དུ་རྟོགས་པའི་ཆེ་བ་དང་ལྡན་ཏེ། བསྟན་པ་ནི་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་རྣམས་ཡིན། དེ་ཡང་ཤེས་རབ་སྒྲོན་མེའི་འགྲེལ་པ་ལས། བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ལྷ་དང་མི་བདུད་རྩིའི་གོ་འཕང་ཐོབ་པར་འདོད་པ་རྣམས་ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་དང་སྤང་བར་བྱ་བ་དང་མངོན་སུམ་དུ་བྱ་བ་དང་བསྒོམ་པར་བྱ་བ་དག་ལ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྟོན་པ་སྟེ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་གསུང་རབ་ཅེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པ་ལྟར་དང་། དེ་ཐམས་ཅད་འགལ་མེད་དུ་རྟོགས་པ་ནི་གང་ཟག་གཅིག་འཚང་རྒྱ་བའི་ཉམས་ལེན་དུ་གོ་བ་སྟེ། འགལ་བ་མེད་པ་ནི་གཞི་མཐུན་ཡོད་པ་ལ་ཟེར་བས། ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་དང་། འདུལ་བ་དང་། སྔགས་སོགས་ལ་སྐྲུས་ཟེན་ལ་འགལ་བ་ལྟར་སྣང་ཡང་དོན་དུ་གང་ཟག་གཅིག་འཚང་རྒྱ་བའི་གཙོ་བོ་དང་། དེ་སྒྲུབ་པའི་ཡན་ལག་འབའ་ཞིག་ཡིན་པས་མི་འགལ་བ་དཔེར་ན་ཚ་བའི་ནད་དྲག་པོས་ཐེབས་པ་ཞིག་ལ་སྨན་པས་དང་པོ་ཤ་དང་། ཆང་སོགས་སྤང་དགོས། མ་སྤངས་ན་སྲོག་ལ་

戒會有生命危險。後來在熱病轉症的緊要關頭，即風大占主導地位時，醫生又對他說要飲酒，吃肉等等。同一個醫生對同一個病者，前後說出吃不吃肉、酒二種不同的話，表面上看似矛盾，實際上是為了治療同一個病者，根據需要所開出的二種不同處方。同樣的，有人以為大、小乘和顯、密法是針對各別化機說的，而不必全包括在同一個補特伽羅成佛所需的修法中。其實不然，這些是同一個說法者所說的，任何一個補特伽羅成佛所需全備的修法。

詳言之，最初在下、中士階段，先修小乘藏中所說的無常、苦等法；等稍
93 進一步至上士階段時，再修大乘藏中所說的發菩提心和六度等法；轉成密宗根器後，再修金剛乘中所說的二次第及密行等法。因此，一切聖教是像你、我等任何一補特伽羅成佛所必須的、循序漸進的修法，它們全都是一致的。

所以，佛陀的一切聖言，根據情況可分成道的主體或道的支分，對於一個補特伽羅成佛所需的修持來講，沒有一部佛經（聖言）是不需要的。不僅如此，諸位菩薩的主要任務是利益有情，而化機分為三類，應該為他們分別開示趣向各自解脫之道。但是，如果自己不先去瞭解，那是無法為他人作開示的，《釋量論》中說：

「彼方便生因，不現彼難宣。」

所以，作為成辦利他的支分，菩薩決定需要在相續中生起了知三乘[4]道的「道相智」[5]，如《般若波羅蜜多經》中說：

94 **「善現！諸菩薩應當發起彼一切道，應當了知一切道，謂所有聲聞道、所**

[4] 聲聞、獨覺與菩薩乘。
[5] 即由最殊勝方便智慧二者所攝持的大乘聖智。詳見《現觀莊嚴論》第二品。

བསྒོ་ཞེས་བསྟན། རྗེས་སུ་ཆ་བ་རི་ཐང་མཚམས་སུ་སླེབས་ནས་རླུང་ཤས་ཆེ་བར་བྱུང་དུས་ཤ་ཆང་སོགས་བསྟེན་དགོས་པར་སྨྲ་བས་ན། སྨྲ་ཡུལ་ནད་པ་གཅིག་ལ་སྨྲ་བ་པོ་སྨན་པ་གཅིག་གིས་ཤ་ཆང་ཟ་མི་ཟ་སྨན་པའི་སྐད་ཆ་སྔ་རྟིང་གཉིས་པོ་དེ་འགལ་བ་ལྟར་སྣང་མོད་ཀྱང་། དོན་དུ་ནད་པ་གཅིག་གསོ་བ་ལ་གཉིས་ཀ་དགོས་པ་མི་འགལ་བ་བཞིན་དུ་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་དང་། མདོ་སྔགས་སོགས་གདུལ་བྱ་སོ་སོའི་ཆེད་ལས་གང་ཟག་གཅིག་འཚང་རྒྱ་བའི་ཉམས་ལེན་དུ་ཚང་མ་མི་དགོས་སྙམ་པ་ཡོད་ནའང་། དེ་ལྟར་མིན་པར་གསུང་བ་པོ་གཅིག་གིས་གང་ཟག་གཅིག་འཚང་རྒྱ་བའི་ཉམས་ལེན་དུ་གསུངས་པ་སྟེ། དེ་ཡང་སྐྱེས་བུ་ཆུང་འབྲིང་གི་སྐབས་ལ་ཐོག་མར་ཐེག་དམན་གྱི་སྡེ་སྣོད་ནས་བཤད་པའི་མི་རྟག །སྡུག་བསྔལ་སོགས་བསྒོམ་པ་དང་། དེ་ལས་ཅུང་ཟད་དྲག་ཏུ་སོང་ནས་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་སྐབས་སེམས་བསྐྱེད་དང་། ཕྱིན་དྲུག་སོགས་ཐེག་ཆེན་གྱི་སྡེ་སྣོད་ནས་བཤད་པ་རྣམས་དང་། སྔགས་ཀྱི་སྣོད་དུ་གྱུར་ནས་རྡོ་རྗེ་ཐེག་པ་ནས་བཤད་པའི་རིམ་གཉིས་སྤྱོད་པ་དང་བཅས་པ་སོགས་རིམ་བཞིན་རང་ཉིད་ལྟ་བུ་གང་ཟག་གཅིག་འཚང་རྒྱ་བའི་ཉམས་ལེན་དུ་གཞི་མཐུན་པ་ཡིན། དེས་ན་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་ལམ་གྱི་གཙོ་བོ་དང་ཡན་ལག་ཅི་རིགས་པར་གང་ཟག་གཅིག་འཚང་རྒྱ་བའི་ཉམས་ལེན་དུ་མི་མཁོ་བ་གཅིག་ཀྱང་མེད། དེར་མ་ཟད་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་བཞེད་དོན་གྱི་གཙོ་བོ་ནི་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་མཛད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་གདུལ་བྱ་རིགས་ཅན་གསུམ་ལ་རང་རང་གི་ཐར་པར་བགྲོད་པའི་ལམ་སྟོན་དགོས་ཤིང་། དེ་ཡང་རང་གིས་མ་ཤེས་པར་གཞན་ལ་བསྟན་པར་མི་ནུས་ཏེ།

རྣམ་འགྲེལ་ལས། ཐབས་བྱུང་དེ་རྒྱུ་ལྐོག་གྱུར་པ། །དེ་འཆད་པ་ནི་དཀའ་བ་ཡིན།།

ཞེས་གསུངས། དེས་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ལམ་ཤེས་པའི་ལམ་ཤེས་རྒྱུད་ལ་སྐྱེད་པ་ནི་གཞན་དོན་སྒྲུབ་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་ངེས་པར་དགོས་པ་མདོ་ལས་ཀྱང་། རབ་འབྱོར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་གང་ཡིན་པ་དང་། རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་

有獨覺道、所有佛陀道。」

《經莊嚴論》中也說：

「諸欲饒益眾生，由道相智成辦世間利。」

再者，所得的佛位是盡一切過失、具一切功德的，因此，成就佛位的大乘道也應該能遮止一切過失類和成就一切功德類，絕對沒有不能除某種過失和不能生起某種功德的聖言的；所以一切聖言都決定攝入大乘道的支分之中。

如果講得更精確些，「無違」可以分成以下二種：通達一切能詮「教聖教」無違和通達一切所詮「證聖教」無違。如前面所說，三藏和四續部等佛經及注釋，在每一個補特伽羅成佛所需的修持中都是一致的，沒有絲毫矛盾的地方。如能這樣理解，便是通達一切「教聖教」無違。這些經論的所詮內容可概括為：斷十不善持戒等，能獲人天位增上生的下士道；四諦進退和三學等能獲解脫決定善[6]的中士道；發心、六度等能獲一切智決定善的上士道。這一切在任何一個補特伽羅成佛所需的修持中，也都是一致的，沒有絲毫相互矛盾的地方。如能這樣理解，便是通達一切「證聖教」無違。

95 這也就是法王仲敦巴所說的：「能知以四方道攝持一切聖教者，謂我師長。[7]」這句話如同上述解說的根本文。其解釋有許多種：有的說「四方」是指三

[6] 決定善包括小乘解脫涅槃與大乘佛位一切智。

[7] 指阿底峽尊者。

ལམ་གང་ཡིན་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་གང་ཡིན་པའི་ལམ་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད་པར་བྱ་ཞིང་ལམ་ཐམས་ཅད་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་དང་། རྒྱན་ལས་ཀྱང་། འགྲོ་ལ་ཕན་པར་བྱེད་རྣམས་ལམ་ཤེས་ཉིད་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་དོན་སྒྲུབ་མཛད་པ་གང་། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དང་། གཞན་ཡང་ཐོབ་བྱ་སངས་རྒྱས་ནི་སྐྱོན་ཀུན་ཟད་ཡོན་ཏན་ཀུན་ལྡན་ཡིན་པས། དེ་སྒྲུབ་པའི་ལམ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཡང་སྐྱོན་གྱི་རིགས་མཐའ་དག་འགོག་ཅིང་ཡོན་ཏན་གྱི་རིགས་མཐའ་དག་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཞིག་དགོས་ལ། སྐྱོན་སྣ་རེ་སེལ་བ་དང་ཡོན་ཏན་སྣ་རེ་བསྐྱེད་པར་མི་བྱེད་པའི་གསུང་རབ་གང་ཡང་མེད་པས་དེ་ཐམས་ཅད་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཡན་ལག་ཏུ་ངེས་པར་འདུ་བ་དེ་ལྟར་རེད།

དེ་ཡང་ཞིབ་ཏུ་བྱས་ན་རྗོད་བྱེད་ལུང་གི་བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་འགལ་མེད་དུ་རྟོགས་ཚུལ་དང་། བརྗོད་བྱ་རྟོགས་པའི་བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་འགལ་མེད་དུ་རྟོགས་ཚུལ་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། སྔོན་དུ་ཟུས་པ་ལྟར་སྡེ་སྣོད་གསུམ་དང་རྒྱུད་སྡེ་བཞི་སོགས་གསུང་རབ་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པ་གང་ཟག་གཅིག་འཚང་རྒྱ་བའི་ཉམས་ལེན་དུ་གཞི་མཐུན་པ་ལས་འགལ་རྐྱེན་དུ་འགྲོ་བ་ཙུང་ཟད་ཙམ་ཡང་མེད་པར་གོ་བ་དེ་ལུང་གི་བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་འགལ་མེད་དུ་རྟོགས་ཚུལ་ཡིན། དེ་དག་གི་བརྗོད་བྱ་མདོན་མཐོ་ལྷ་མིའི་གོ་འཕང་ཐོབ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་མི་དགེ་བཅུ་སྤོང་གི་ཚུལ་ཁྲིམས་སོགས་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུ་དང་། བདེན་བཞིའི་འཇུག་ལྡོག་དང་བསླབ་པ་གསུམ་སོགས་ངེས་ལེགས་ཐར་པ་ཐོབ་བྱེད་རྣམས་སྐྱེས་བུ་འབྲིང་དང་། སེམས་བསྐྱེད་ཕྱིན་དྲུག་སོགས་ངེས་ལེགས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཐོབ་བྱེད་རྣམས་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་ལམ་དུ་བསྡུས་ནས་བརྗོད་བྱ་དེ་ཐམས་ཅད་གང་ཟག་གཅིག་འཚང་རྒྱ་བའི་ཉམས་ལེན་དུ་གཞི་མཐུན་པ་ལས་འགལ་རྐྱེན་དུ་འགྲོ་བ་ཙུང་ཟད་ཙམ་ཡང་མེད་པར་གོ་བ་དེ་རྟོགས་པའི་བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་འགལ་མེད་དུ་རྟོགས་ཚུལ་ཡིན། དེ་ཡང་འབྲོམ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོས་བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་གྲུ་བཞི་ལམ་གྱིས་ཁྱེར་ཤེས་པ་ང་ཡི་བླ་མ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རེད། དེ་འདིའི་རྩ་ཚིག་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལ་གྲུ་བཞི་སྐྱེས་བུ་གསུམ་དང་།

士道和密宗；也有說如骰子，每擲一次都是四方形，即在每一個所緣類內包括道的全部。但按照我依怙主大寶上師的說法，這句話的含意是：正如一塊正方形的座墊，移動時能同時帶動它的四角；佛經及注釋的所詮內容也能整個地包括在一個補特伽羅成佛所需的修持中。這才是要點所在。

乙二、一切聖言現為教授殊勝

如果我們未遇到像「菩提道次第」這樣的法，是不能將一切聖言視為實修教授的。事實上，最上教授就是佛陀的聖言及其注釋等諸大教典。在這個世界
96 上開示教授的上師，沒有能超越釋迦佛薄伽梵，他所說的一切聖言也就是最上教授。《相續本母論》中說：

「**此世間中更無善巧於勝者，遍智正知無餘勝性定非餘，**
是故大仙自立契經皆無亂，壞牟尼軌故彼亦損於正法。」

現今對於像大寶《甘珠爾》[8]那樣的佛陀聖言，除了在做經懺時需要用一下外，一般人根本想不到它們是可供實修的教授。對於解釋佛經的諸位大車的

[8] 藏文大藏經中的經藏部分。

སྔགས་བཅས་བཞི་ལ་གསུང་བ་དང་། ཨོ་རྒྱན་ཇི་ལྟར་འཕངས་ཀྱང་གྲུ་བཞི་ལམ་ལམ་འབྱུང་བ་ལྟར་དམིགས་སྐོར་རེ་རེའི་ནང་དུ་ཡང་ལམ་ཆ་ཚང་བ་རེ་བསྡུས་པའི་དོན་ཡིན་ཚུལ་སོགས་མང་དུ་གསུངས་པ་དེ་ལྟར་དུ་བཤད་དུ་ཡོད་མོད། བདག་གི་༼སྐྱབས་མགོན་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེས། གདན་ཁ་གང་མ་གྲུ་བཞི་ལྟ་བུ་ཞིག་ལིང་གིས་ཁྱེར་བ་ལྟར་གསུང་རབ་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པའི་བརྗོད་བྱ་གང་ཟག་གཅིག་འཚང་རྒྱ་བའི་ཉམས་ལེན་དུ་བསྡུས་ནས་ལིང་གིས་ཁྱེར་བ་ལ་ཟེར་བ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་པ་དེ་གནད་ཆེ་བ་ཡིན།

གཉིས་པ་གསུང་རབ་མ་ལུས་གདམས་ངག་ཏུ་འཆར་བའི་ཆེ་བ་ནི།

བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་འདི་ལྟ་བུ་དང་མ་མཇལ་ན་གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་གདམས་ངག་ཏུ་མི་འཆར་ཏེ། དེ་ཡང་གདམས་ངག་གི་མཆོག་ནི་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་དང་། དེའི་དགོངས་འགྲེལ་གཞུང་ཆེན་མོ་རྣམས་ཏེ། དེ་ཡང་འཇིག་རྟེན་འདི་ན་གདམས་ངག་སྟོན་པའི་བླ་མ་ཞིག་ལ་ཐུབ་པ་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལས་ལྷག་པ་མེད་ཅིང་། གདམས་ངག་ཀྱང་དེའི་གསུང་རབ་རྣམས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུད་བླ་མ་ལས། གང་ཕྱིར་རྒྱལ་ལས་ཆེས་མཁས་འགའ་ཡང་འཇིག་རྟེན་འདི་ན་ཡོད་མིན་ཏེ། །མ་ལུས་དེ་ཉིད་མཆོག་ནི་ཚུལ་བཞིན་ཀུན་མཁྱེན་གྱིས་མཁྱེན་གཞན་མིན་པ། །དེ་ཕྱིར་དྲང་སྲོང་རང་ཉིད་ཀྱིས་བཞག་མདོ་སྡེ་གང་ཡིན་དེ་མི་དཀྲུག །ཐུབ་ཚུལ་བཤིག་ཕྱིར་དེ་ཡང་དམ་ཆོས་ལ་ཡི་གནོད་པ་བྱེད་པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པ་རེད། དེས་ན་དེང་སང་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་བཀའ་འགྱུར་རིན་པོ་ཆེ་ལྟ་བུ་ལ་རིམ་གྲོ་བྱེད་པའི་དུས་མཁོ་བ་ཙམ་ལས་དེ་ལ་ཉམས་ལེན་བྱེད་རྒྱུའི་འདུ་ཤེས་ཙམ་ཡང་མི་འཁོར་བ་དང་། དེའི་དགོངས་འགྲེལ་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོའི་གཞུང་ལུགས་རྣམས་ལའང་ཐོས་པ་དང་།

論典，也只是在聽聞和辯論時用一下而已。

甚至在那些已完成全部學業、準備開始實修的人當中，也有一些人不知道如何將自己一生經過聞、思加以抉擇的內容用於實修。相反的卻跑到那些妄稱為「大修行」其實什麼也不懂的人跟前去，學一些本尊「成就法」和「明心見性」等，然後自以為是地修一修，正如大宗喀巴指出的那樣：

「雖然多聞貧於法，聖言不現教授過。[9]」

這都是不能將聖言視為教授所產生的過失。我們格魯派大寺院中有位格西，返回康區老家後，跑到一位寧瑪派上師那裡去求「能用來實修的教授」，
97 然後修一些零散的相似法。這事已在當地造成極為惡劣的影響，使人們誤以為格魯派中只有可供講說的法，而無可供實修之法。我認為這個人是格魯派教法的敗類，同時也令我感到十分沮喪。

經過聞、思抉擇後的法必須用於實修；用於實修之法必須先經聞、思的抉擇。《道次第廣論》中說，如果我們聞，思時抉擇的是這件事，在實修時卻是另一件事；這就好比賽馬前規定的是跑這條道，而比賽時跑的卻是另一條道。（嘉傑・帕繃喀仁波切進一步解釋說：這好比賽馬時，先規定明天跑的是這條道，而明天正式比賽時，跑的卻是另一條。）

像這樣無法將一切經典視為教授，乃是不懂「菩提道次第」之過；如果懂的話，我們便會知道，聖言等一切經論都能攝入「道次第」中而整個地加以修持。

[9] 引自《無上三寶論》。

ཚོད་པའི་ཚེ་མགོ་བ་ཙམ་མ་གཏོགས། སློབ་གཉེར་མཐར་ཕྱིན་པ་ཚོས་ཀྱང་ད་གཟོད་ཉམས་ལེན་བྱེད་རན་པ་ན་རང་གིས་མི་ཚེ་ཧྲིལ་པོར་ཐོས་བསམ་གྱིས་གང་གཏན་ལ་ཕབ་པ་དེ་ཉམས་ལེན་དུ་དྲིལ་མི་ཤེས་པར་གང་ཡང་མི་ཤེས་པའི་སྒོམ་ཆེན་དུ་འབོད་པ་སོགས་ཀྱི་དབང་དུ་ཕྱིན་ནས་ལྟའི་སྒྲུབ་ཐབས་དང་སེམས་ངོ་སོགས་བསླབ་ནས་ཉམས་སུ་ལེན་ཁྲུལ་བྱེད་པ་དེ་ནི། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས། མང་དུ་ཐོས་ཀྱང་ཆོས་ཀྱིས་ཡོངས་པ་ནི། །གསུང་རབ་གདམས་པར་ཤར་བ་མེད་པས་ནོངས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་གསུང་རབ་གདམས་ངག་ཏུ་མ་ཤར་བའི་སྐྱོན་དེ་ལྟ་བུ་བྱུང་བ་རེད། རང་རེ་གྲྭ་སའི་དགེ་བཤེས་ཤིག་གིས་ཁམས་སུ་ཕ་ཡུལ་དུ་ཕྱིན་ནས་རྙིང་མའི་བླ་མ་ཞིག་གི་དབང་ནས་ཉམས་ལེན་བྱེད་རྒྱུའི་གདམས་ངག་ཞུས་ནས་མན་ངག་ཆུང་ཆུང་འདྲ་བསྒོམས་པས༑ ཡུལ་དེའི་མི་རྣམས་ནས་དགེ་ལུགས་པ་ལ་བཤད་ཆོས་ཙམ་ལས་ཉམས་ལེན་བྱེད་རྒྱུའི་ཆོས་མེད་ཐག་ཆོད་ཡིན་པ་རེད་ཅེས་ཚང་མ་ཡིད་ལོག་པ་བྱུང་འདུག་པ་དེ་ནི་བསྟན་པའི་ཕྱང་འདྲེན་པོ་བྱུང་འདུག་སྙམ་ཁོ་བོ་ཡང་ཤིན་ཏུ་ཡིད་སྨུག་པ་བྱུང་། གང་ཐོས་བསམ་གྱི་གཏན་ལ་ཕབ་པ་དེ་ཉིད་ཉམས་ལེན་དུ་འཁྱེར་དགོས། གང་ཉམས་སུ་ལེན་རྒྱུ་དེ་ཉིད་ཐོས་བསམ་གྱིས་གཏན་ལ་དབབ་དགོས། ཐོས་བསམ་གྱིས་གཞན་ཞིག་གཏན་ལ་ཕབ། ཉམས་ལེན་གཞན་ཞིག་བྱས་ན། རྟ་རྒྱུག་བྱེད་པའི་ཚེ་དཀྱུས་ས་གཞན་དུ་བསྟན་ནས། རྒྱུག་ས་གཞན་དུ་བྱེད་པ་དང་འདྲ་བར་ལམ་རིམ་ཆེན་མོར་གསུངས་ཤིང་། དེ་ནི་རྟ་རྒྱུག་བྱེད་པའི་ཚེ་སང་ཉིན་རྟ་རྒྱུག་ས་འདི་ན་ཡིན་ཞེས་ས་ཤུར་བསྟན་ནས། སང་ཉིན་ངོ་མ་རྒྱུག་དུས་དེ་མིན་པ་ཞིག་ཏུ་རྒྱུག་པ་དང་འདྲ་བར་གསུངས་པ་རེད། དེ་ལྟར་གསུང་རབ་རྣམས་གདམས་ངག་ཏུ་འཆར་མི་ཐུབ་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་ལ་གོ་བ་མ་ཆགས་པའི་སྐྱོན་ཡིན། འདི་ལ་གོ་བ་ཆགས་ན་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་སོགས་གཞུང་ཆེན་མོ་ཐམས་ཅད་ལམ་རིམ་དུ་འདུས་ནས་ཉམས་ལེན་དུ་དྲིལ་གྱིས་ཁྲིར་ཤེས་པ་ཞིག་འོང་།

以前，赤欽・昂旺卻丹（語自在勝）在完成寺中的學業後，在傑・絳央協
98 巴（妙音笑）[10]跟前聽受了《三主要道釋》等許多教誡，這使他明白顯密教法無餘密意均能在一座上修，他說：「我現在才意識到，以前對無量經論所作的一切研習，實際上都是在研習『菩提道次第』啊！」此乃視聖言為教授之相。

同樣的，大成就者桑結南結（善慧勝）在傳《般若八千頌》經教的整個過程中，不斷地重複說：「唉呀！我現在老了，不然的話，這經裡說的可都是能用來實修的啊！」

如果我們理解「道次第」的話，那麼在辯經院中所辯論的一切內容都能容易地攝入「道次第」中而視為教授。比如，我們在辯論「發心」的時候，可將之與上士道修菩提心相配合；辯論「緣起」時，可將之與道次第中士道相配合；辯論「色心」時，可將之與奢摩他章配合。我們去為別人誦經祈福時，任何翻開的佛經內容都能歸入實修法中。甚至「擦康」中隨便哪一張經論散頁，其內容也都能加在我們所修的所緣類中。我年輕的時候，有一次在寺院外繞寺道旁的「擦康」[11]內看到一張散頁，上面印有嘉卻・格桑嘉措[12]（賢劫海）的一首道歌：

「見彼幼蜂小斑虎，鮮花叢中飛不停，
99 **採集拾棄須臾頃，由此可聞同喻歌：**
我見濁世眾凡夫，由自不淨心感受，
敵友變動剎那間，故我未得可信友。」

我馬上將此與中士道中的「怨親不定」過患聯繫了起來。

[10] 1648～1722，甘肅拉卜楞寺主嘉木樣活佛世系的第一世。
[11] 藏地用於存放廢棄不用的佛教法物的建築。
[12] 第七世達賴喇嘛（1708～1757）。

སྔར་ཁྲི་ཆེན་དགེ་དབང་མཆོག་ལྡན་གྱིས་གྲྭ་སར་སློབ་གཉེར་གྲུབ་ནས་རྗེ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་དྲུང་དུ་ལམ་གཙོ་རྣམ་གསུམ་གྱི་བཤད་པ་སོགས་གདམས་པ་མང་དུ་གསན་ནས་བཀའ་མདོ་རྒྱུད་མ་ལུས་པའི་དགོངས་པ་སྟན་ཐོག་གཅིག་ཏུ་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ་ངོ་འཕྲོད་པས་སྔར་གཞུང་ལུགས་རབ་འབྱམས་ལ་སློབ་གཉེར་བརྒྱབ་པ་མཐའ་དག་བྱང་ཆུབ་ལམ་རིམ་ལ་སློབ་གཉེར་བརྒྱབ་པ་ཡིན་འདུག་སྙམ་དུ་གོ་བ་ཞིག་བྱུང་གསུངས་ཏེ། དེ་གསུང་རབ་གདམས་ངག་ཏུ་འཆར་བའི་རྟགས་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་གྲུབ་མཆོག་བློ་བཟང་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས་བརྒྱད་སྟོང་པའི་ལུང་ཞིག་གནང་བ་ན་སྐབས་སྐབས་སུ་ཨ་ཧཱི་ལོ་ན་ཤུས་པས་མ་གཏོགས་ཉམས་ལེན་བྱེད་རྒྱུ་ཞིག་རང་འདི་ན་འདུག་ཅེས་དབུ་ཞབས་ཐམས་ཅད་དུ་ཡང་ཡང་གསུངས་པ་རེད། ལམ་རིམ་ལ་གོ་བ་ཆགས་ན་ཆོས་གྲར་སྟོད་པ་ཁྲབ་འགོ་གཅིག་ཙམ་བྱུས་ནའང་ཐམས་ཅད་ལམ་རིམ་དུ་འདུས་ཏེ་གདམས་ངག་ཏུ་འཆར་འོང་། དཔེར་ན་སེམས་བསྐྱེད་སྟོད་པའི་ཚེ་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་སྦྱོང་གི་སྐབས་དང་སྦྱར། རྟེན་འབྲེལ་སྟོད་པ་དེ་འབྲིང་གི་སྐབས་དང་སྦྱར། བསམ་གཟུགས་སྟོད་པ་ཞི་གནས་ཀྱི་སྐབས་དང་སྦྱར་ཆོག་ཆོག་འོང་། ཆོས་འདོན་ཙམ་ལ་འགྲོ་བའི་ཚེ་གསུང་རབ་གང་ཞལ་བྱེ་ནང་ཉམས་ལེན་དུ་འདྲིལ་ཐུབ་པ་ཞིག་འོང་། ཐ་ན་ཚྭ་ཁང་ནང་གི་ཤོག་འཁྲུར་གཅིག་རྙེད་པ་ཚུན་ཆད་ཀྱང་རང་གི་ཉམས་ལེན་གྱི་དམིགས་སྐོར་དུ་བསྟན་ཆོག་ཆོག་འོང་། ཁོ་བོས་སྔར་ཆུང་དུའི་སྐབས་དགོན་པའི་གླིང་སྐོར་གྱི་ཚྭ་ཁང་ནང་གི་ཤོག་འཁྲུར་ཞིག་ལ་བལྟས་པས་རྒྱལ་མཆོག་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོའི་གསུང་མགུར། སྐྱག་ཆུང་གི་བུང་བ་གཞོན་ནུ་དེས། མདངས་ལྡན་གྱི་མེ་ཏོག་གཅིག་ནས་གཅིག །ཡུད་ཙམ་ལ་འདོར་ལེན་བྱེད་པ་མཐོང་། །དཔེ་འདི་དང་མཚུངས་པའི་དོན་གྱི་བློ། །སྙིགས་དུས་ཀྱི་སྐྱེ་བོ་མང་པོ་ཞིག །སེམས་མ་དག་རང་གི་སྣང་ཚུལ་གྱིས། །སྐད་ཅིག་ལ་དགྲ་གཉེན་འགྱུར་བ་མཐོང་། །བློ་བརྟན་པའི་གྲོགས་པོ་ངས་མ་རྙེད། །ཅེས་འདུག་པ་སྐྱེས་བུ་འབྲིང་གི་ངེས་པ་མེད་པའི་ཉེས་པ་ལ་སྦྱར་ཆོག་ཆོག་རེད།

像這樣，對一切佛語及其注釋能不捨一字全部視為教授者，就是所謂的「噶當」（教授）。宗喀巴大師曾向噶居[13]·仁欽沛（寶增）詢問「噶當」之意，仁欽沛答道：「此意為不捨佛語一字全都視為教授！」宗喀巴大師聞言大喜，後來他在一次法會中讚歎道：「今天，噶居賜給我極大的智慧，他說……」

如果能產生這樣的認識，我們便能容易地將一切聖言——包括「擦康」內的一紙散頁在內——全都併入任何一個補特伽羅成佛所需的教授中，也就是全
100 部地併入我們自己成佛所需的教授中。我們應當明白，這一切經論好像是佛陀等專門為我說的，從而對一切經論生起極大的恭敬。

瑜伽師絳曲仁欽（菩提寶）[14]說：「言悟入教授者，非說僅於量如掌許一小函卷而得定解，是說瞭解一切聖言皆是教授。[15]」我們應該照這樣來瞭解，這句話如同此處所說主題之根本。

那麼，視一切聖言為教授要具足什麼樣的關要呢？有人心想只要聽聞「道次第」便足夠了，而事實上的要求是：我們必須領會聖言及注釋之義是如何攝入從依止知識法開始直至止觀之間的「道次第」中的。以及不論科判的廣略，我們必須對一切支分在心中獲得決定。然後知道如何用於實修，亦即對應作「觀察修」者便作「觀察修」，對應作「止住修」者便作「止住修」[16]。一旦達到這樣的認識，那麼我們所見到的任何聖言，便能很容易地分別與自己所修的各種所緣類一一相配合，這才是將聖言視為教授的標準。

---

[13] 意為十難論師。

[14] 1005～1077。

[15] 引自《菩提道次第廣論》。

[16] 有關這兩種修法的詳細情況，請參閱本書第六天部分。

དེ་ལྟར་བཀའ་དང་དགོངས་འགྲེལ་ཐམས་ཅད་ལས་ཡི་གེ་ན་གཅིག་ཀྱང་འདོར་དུ་མེད་པར་གདམས་ངག་ཏུ་འཆར་ཐུབ་པ་ལ་བཀའ་གདམས་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཇོ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་དཀའ་བཅུ་རིན་ཆེན་འཕེལ་ལ་བཀའ་གདམས་ཞེས་པའི་དོན་གང་ཡིན་བཀའ་འདྲི་གནང་བར། རྒྱལ་བའི་བཀའ་ལས་ཡི་གེ་ན་གཅིག་ཀྱང་འདོར་དུ་མེད་པར་གདམས་ངག་ཏུ་འཆར་བ་ལ་ཟེར་བ་ཡིན་ཞུས་པས། ཇོ་རིན་པོ་ཆེ་ཤིན་ཏུ་མཉེས་ནས་བཀའ་ཆོས་ཀྱི་ཚོགས་སུ་ཡང་། དེ་རིང་དཀའ་བཅུས་བློ་སྙིང་ཆེན་པོ་བྱིན་བྱུང་། འདི་ལྟར་ཟེར་ཞེས་གསུངས་ནས་བསྔགས་བརྗོད་མཛད། དེ་ལྟར་བྱུང་ན་ཚ་ཁང་ནང་གི་ཤོག་འཁྱུར་གཅིག་ཙམ་ཆད་ཀྱི་གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་གང་ཟག་གཅིག་འཚང་རྒྱ་བའི་མན་ངག་ཏུ་ཧྲིལ་གྱིས་འདྲིལ། དེ་ཡང་རང་གཅིག་པུ་འཚང་རྒྱ་བའི་མན་ངག་ཏུ་ཧྲིལ་གྱིས་འདྲིལ། དེ་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་ལ་སོགས་པས་རང་ཁོ་ནའི་ཆེད་དུ་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་གོ་ནས་དེ་ཐམས་ཅད་ལ་གུས་པ་ཡང་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་སྐྱེ་ཡོད། རྣལ་འབྱོར་པ་བྱང་ཆུབ་རིན་ཆེན་གྱིས་གདམས་ངག་ལ་ནང་བྱན་ཆུད་པ་ནི། བེའུ་བུམ་ལག་མཐིལ་ཙམ་ཞིག་ལ་ངེས་པ་རྙེད་པ་ལ་མི་ཟེར་གྱི་གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་གདམས་ངག་ཏུ་གོ་བ་ལ་ཟེར་བ་ཡིན་གསུངས་པ་ཡང་འདི་ལྟར་གོ་དགོས། ཚིག་དེ་འདིའི་རྩ་བ་ལྟ་བུའང་ཡིན།

དེ་ཡང་གསུང་ རབ་ཐམས་ཅད་གདམས་ངག་ཏུ་འཆར་བའི་གནད་ཇི་འདྲ་ཞིག་དགོས། ལམ་རིམ་ཐོས་པ་ཙམ་གྱིས་ཚིག་གམ་སྙམ་ན། དེ་ནི་གསུང་རབ་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པའི་དོན་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ་ནས་ཞི་ལྷག་གི་བར་གྱི་ལམ་གྱི་རིམ་པར་བསྡུས། དེ་ས་བཅད་རྒྱས་བསྡུས་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཀྱང་ཁང་གྲངས་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་བློ་ཡུལ་དུ་ངེས་པར་བྱས་ནས་དཔྱད་སྒོམ་དགོས་པ་ལ་དཔྱད་སྒོམ། འཇོག་སྒོམ་དགོས་པ་ལ་འཇོག་སྒོམ་གྱིས་ཉམས་ལེན་དུ་འཁྱེར་ཤེས་པ་ཞིག་བྱུང་ན་གསུང་རབ་གང་མཇལ་ཡང་རང་གི་ཉམས་ལེན་གྱི་དམིགས་སྐོར་དེ་དང་དེའི་ཐད་སོ་སོར་སྦྱར་ཆོག་ཆོག་ཡོད་པ་གསུང་རབ་གདམས་ངག་ཏུ་འཆར་བའི་ཚད་དེ་ཡིན། དེ་

為使大家易於理解，我再講一個我的大寶上師曾經用過的譬喻：假如有一個人，稻子、麥子、豆子等什麼都沒有儲藏，當他偶爾獲得這樣一捧東西時，
101 比如說稻子吧，對他來講，那是沒有什麼大用處，到頭來也只會將它丟棄。同樣的，如果不具足道之一切支分，也就不知道應該將所見到的聖言與相應的道的某一方面相配合，更不會知道將之用於實修；反之，如果此人擁有幾升稻子、麥子和豆子等物的話，他就可以將他所得到的那一捧稻子加到已有的稻子中去。同樣的，如果我們具足道之一切支分，便可容易地將所見到的聖言與相應的道的某個方面配合起來。

因此，只要我們具足道的一切支分，無論廣略，我們都能獲得修道的進步。（帕繃喀仁波切又用官員家具與僧人家具的譬喻[17]，對此詳加說明，）「通達一切聖言無違」與「一切聖言視為教授」之間的差別在於：前者不能包括後者，後者卻能包括前者。

102 **乙三、易獲佛陀密意殊勝**

如前面曾經說過的那樣，佛語及其注釋乃是最上教授，它們雖然包含著佛陀的究竟密意，但如果我們不依靠像「菩提道次第」這樣的上師教授，單靠這些大教典，那是無法獲得佛陀的究竟密意的。即使有可能，也需花費很長的時間，經受極大的困難才行。依靠此「道次第」，我們卻能毫無困難地、容易地獲得諸大教典中所說的佛陀密意。

---

[17] 兩者的家具在質地、數量、款式等方面雖然相差很大，但基本功用是一致的。

ཡང་གོ་བདེ་ཕྱིར་བདག་གི་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་བཞིན་དཔེར་བཤད་ན། མི་ཞིག་ལ་འབྲས་དང་། གྲོ་དང་། སྣན་མ་སོགས་གང་ཡང་མེད་ན། འབྲས་ལྷ་བུ་སྣར་བ་གང་རྙེད་ཀྱང་གང་ཡང་བྱེད་རིན་མེད་པས་འདོར་བ་ལྷ་འོས་མེད། དེ་བཞིན་དུ་ལམ་གྱི་ཀང་གྲངས་མ་ཚང་ན་གསུང་རབ་མཐའ་ཡང་གང་གི་ཐད་དུ་སྦྱར་དགོས་མི་ཤེས་པས་ཉམས་སུ་ལེན་མི་ཤེས། འབྲས་དང་། གྲོ་དང་། སྣན་མ་སོགས་དེ་དག་སོ་སོ་ནས་བྲི་གང་རེ་ཙམ་ཡོད་ན་དེ་ལ་འབྲས་སྣར་བ་གང་རྙེད་ནའང་རང་གི་དེའི་སྟེང་དུ་བསྣན་ཆོག །དེ་བཞིན་དུ་དམིགས་སྐོར་གྱི་ཀང་གྲངས་ཚང་ན་གསུང་རབ་ནས་གང་མཐའ་དེའི་ཐད་དུ་སྦྱར་ཆོག་ཆོག་ཡོད་བ་ལྟར་ཡིན། ཀང་གྲངས་ཚང་ན་རྒྱས་བསྡུས་གང་གིས་ཀྱང་ལམ་བགྲོད་ནུས་པར་སྤྱི་དཔོན་དང་། གླ་རྐྱང་གི་ཤག་ཆས་ཀྱི་དཔེ་དང་སྦྱར་ནས་རྒྱས་པར་གསུངས། བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་འགལ་མེད་དུ་རྟོགས་པ་དང་། གསུང་རབ་མ་ལུས་གདམས་ངག་ཏུ་འཆར་བའི་ཁྱད་པར་ཡང་དེ་ཡིན། སྤྱི་མ་དེ་ཡིན་ན་ཕྱི་མ་དེ་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་ཅིང་། ཕྱི་མ་དེ་ཡིན་ན་སྤྱི་མ་དེ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པོ། །

གསུམ་པ་རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་བདེ་བླག་ཏུ་རྙེད་པའི་ཆེ་བ་ནི།

རྒྱལ་བའི་བཀའ་དང་དེའི་དགོངས་འགྲེལ་རྣམས་སྤྱར་ཞུས་པ་བཞིན་གདམས་ངག་གི་མཆོག་ཡིན་པས་དེ་དག་གི་བརྗོད་བྱར་རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་མཐར་ཐུག་བཞུགས་ཀྱང་བླ་མའི་མན་ངག་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་འདི་ལྟ་བུ་ལ་མ་བརྟེན་པར་གཞུང་ཆེན་པོ་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་མཐར་ཐུག་རྙེད་པར་མི་ནུས་ལ། གལ་ཏེ་རྙེད་དུ་ཆུག་ཀྱང་དུས་ཡུན་རིང་པོ་དང་དཀའ་ཚེགས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ལ་ལྟོས་དགོས། ལམ་རིམ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་གཞུང་ཆེན་མོ་དེ་དག་ལས་གསུངས་པའི་རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་དཀའ་ཚེགས་མེད་པར་བདེ་བླག་ཏུ་རྙེད་པར་འགྱུར་རོ།།

那麼，什麼是佛陀的密意呢？我的殊勝皈依處大寶上師解釋說：當以總「三士道」、別「三主要道」為佛陀密意。這一說法是可靠的，因為宗喀巴大師曾明確地說過，正見是佛陀的究竟密意。《三主要道》中說：

「現相緣起不虛妄，離執空性二瞭解，
何時見為相違者，尚未通達佛密意。」

此頌正面說若不理解正見，即是未理解佛的密意，所以反過來說：如果理
解正見的話，便能獲得佛陀的密意。此外，「一切佛經心要義」是指出離心，「是
103 諸菩薩所讚道」是指發心，「有緣求解脫津梁」是指正見，由此可以推導出出
離心，菩提心也是佛陀的密意。

所以，依靠「道次第」，我們便能很容易獲得諸大教典的所詮內容——「三主要道」在相續中如何生起的關要。當我們能毫無困難地在相續中對「三主要道」生起真正的理解時，便可說是容易地獲得了佛陀的密意。

打個比方來說吧：諸大教典好比是大海，「三主要道」等佛陀的密意好比是海中的珍寶，而「菩提道次第」就像是能入大海的船筏，開示「道次第」的上師就像是船長。海中雖有珍寶，但是如果不依靠船筏入海，不僅得不到任何珍寶，還會有喪命之虞；同樣的，如果我們不依靠「道次第」而直探諸大教典的話，那將極難獲得佛陀的密意。但如果在有經驗的上師船長帶領下，坐著「菩提道次第」船筏而入教典大海的話，那麼就能容易地從教典大海中獲得佛陀究

འོ་ན་དེ་ལྟ་བུའི་རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་དེ་གང་ཡིན་སྙམ་ན། བདག་གི་སྐྱབས་མཆོག་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེས། སྐྱེ་བུ་གསུམ་གྱི་ལམ་སྤྱི་དང་། ཁྱད་པར་ལམ་གྱི་གཙོ་བོ་རྣམ་གསུམ་ལ་བྱེད་དགོས་གསུངས། དེ་ངེས་པར་ཡིན་ཏེ་ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་ལ་རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་མཐར་ཐུག་ཏུ་ཛེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས་གསལ་བར་གསུངས་ཏེ། ལམ་གཙོ་བོ་ལས། སྣང་བ་རྟེན་འབྲེལ་བསླུ་བ་མེད་པ་དང་། །སྟོང་པ་ཁས་ལེན་བྲལ་བའི་གོ་བ་གཉིས། །ཇི་སྲིད་སོ་སོར་སྣང་བ་དེ་སྲིད་དུ། །ད་དུང་ཐུབ་པའི་དགོངས་པ་རྟོགས་པ་མེད། །ཅེས་ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་མ་རྟོགས་ན་རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་མི་རྟོགས་པར་དངོས་སུ་གསུངས་པས། ཤུགས་ལ་དེ་རྟོགས་ན་རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་རྙེད་པར་གསུངས་པ་དང་། རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་ཀུན་གྱི་སྙིང་པོའི་དོན། །ཞེས་ངེས་འབྱུང་དང་། རྒྱལ་སྲས་དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་བསྔགས་པའི་ལམ། །ཞེས་སེམས་བསྐྱེད་དང་། སྐལ་ལྡན་ཐར་འདོད་རྣམས་ཀྱི་འཇུག་ངོགས་དེ། །ཞེས་ཡང་དག་པའི་ལྟ་བར་གསུངས་པས། ངེས་འབྱུང་བྱང་སེམས་ཀྱང་ཞར་ལ་འཕངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་ལམ་རིམ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་གཞུང་ཆེན་མོ་རྣམས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ལམ་གྱི་གཙོ་བོ་རྣམ་གསུམ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་ཚུལ་གྱི་གནད་རྣམས་བདེ་བླག་ཏུ་རྙེད་ཅིང་། རྙེད་པ་ལྟར་དཀའ་ཚེགས་ལ་མ་ལྟོས་པར་རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་པ་ན་རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་བདེ་བླག་ཏུ་རྙེད་པ་ཡིན། དེ་ཡང་དཔེར་ན་གཞུང་ཆེན་པོ་ནི་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུ། ལམ་གཙོ་གསུམ་སོགས་རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་ནི་དེའི་ནང་གི་ནོར་བུ་ལྟ་བུ། བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་ནི་གྲུ་གཟིངས་ལྟ་བུ། དེ་སྟོན་པའི་བླ་མ་ནི་དེད་དཔོན་ལྟ་བུ་རེད། རྒྱ་མཚོའི་ནང་དུ་ནོར་བུ་ཡོད་ཀྱང་གྲུ་གཟིངས་ལ་མ་བརྟེན་པར་ཞུགས་ན་ནོར་བུ་མི་ལོན་པའི་ཁར་སློག་ཕྱིར་བ་ལས་འོས་མེད། དེ་བཞིན་དུ་ལམ་རིམ་ལ་མ་བརྟེན་པར་གཞུང་ཆེན་པོར་ཞུགས་ཀྱང་རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་རྙེད་དཀའ་ཞིང་། དེད་དཔོན་མཁས་པ་ལྟ་བུའི་བླ་མ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱང་ཆུབ་ལམ་རིམ་གྱི་གྲུ་གཟིངས་སུ་ཞུགས་ན་གཞུང་ལུགས་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོའི་ནང་ནས་རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་

竟密意的珍寶。

乙四、極大惡行自趣消滅殊勝

104 此處所謂的「極大惡行」，在《菩提道次第廣論》等文中，指的是謗法[18]業障。如果未能對前三種殊勝生起決定的話，我們就會經常不斷地對佛的各種教言生起大小不等的恭敬心。例如，分判乘的優劣，或將法分成用於講說的與用於實修的等等，從而造集嚴重的謗法業障。這種謗法業障是極重的，《遍攝一切研磨經》中說：

「曼殊室利！毀謗正法業障細微。曼殊室利！若於如來所說聖語，於其一類起善妙想，於其一類起惡劣想，是為謗法。彼謗法者，由謗法故，是謗如來，是謗僧伽。若作是云：此則應理，此非應理，是為謗法。若作是言：此是為諸菩薩宣說，此是為諸聲聞宣說，是為謗法；若作是言：此是為諸獨覺宣說，是為謗法；若作是言：此是為諸菩薩宣說，是為謗法。」

謗法者過失極其嚴重，《三摩地王經》中說：

「若毀此瞻部　洲中一切塔，
若毀謗契經，此罪極尤重。
若殺盡殑伽　沙數阿羅漢，

[18] 直譯應為捨棄正法。

མཐར་ཐུག་གི་ནོར་བུ་བདེ་བླག་ཏུ་རྙེད་པ་འོང་གསུངས།

བཞི་པ་ཉེས་སྤྱོད་ཆེན་པོ་རང་འགགས་སུ་འགྲོ་བའི་ཆེ་བ་ནི།

དེ་ཡང་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་སོགས་སུ་དངོས་བསྟན་ལ་ཆོས་སྤོང་གི་ལས་སྒྲིབ་འགོགས་པ་ལ་གསུངས་ཤིང་། དེ་ཡང་ཆེ་བ་དང་པོ་གསུམ་ག་ལ་ངེས་པ་མ་རྙེད་ན་རྒྱལ་བའི་བཀའ་ལ་ཐེག་པ་མཐོ་དམན་དང་། བཤད་ཆོས་དང་སྒྲུབ་པའི་ཆོས་སོགས་གྲུས་པ་ཆེ་ཆུང་གི་ཁྱད་པར་དུ་མ་ཞིག་འབྱེད་པས་ཆོས་སྤོང་གི་ལས་ཚབས་པོ་ཆེ་ཞིག་རྒྱུན་མི་ཆད་པར་འབྱུང་ཞིང་། དེ་ལྟར་ཆོས་སྤོང་གི་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་ལྕི་སྟེ། རྣམ་པར་འཐག་པ་ཐམས་ཅད་བསྡུས་པའི་མདོ་ལས། འཇམ་དཔལ་དམ་པའི་ཆོས་སྤོང་བའི་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་ནི་ཕྲའོ། །འཇམ་དཔལ་གང་དེ་བཞིན་བཤེགས་པས་གསུངས་པའི་བཀའ་ལ་ལ་ནི་བཟང་བར་འདུ་ཤེས། ལ་ལ་ནི་ངན་པར་འདུ་ཤེས་པ་ནི་ཆོས་སྤོང་བའོ། །གང་ཆོས་སྤོང་བ་དེས་ཆོས་སྤངས་པས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་སྐུར་བ་འདེབས་པ་ཡིན། དགེ་འདུན་ལ་ངན་དུ་བརྗོད་པ་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་རིགས་པའོ་འདི་ནི་མི་རིགས་པའོ་ཞེས་ཟེར་ན་ཆོས་སྤོང་བའོ། །འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆེད་དུ་གསུངས་པའོ་འདི་ནི་ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱི་ཆེད་དུ་གསུངས་པའོ་ཞེས་ཟེར་ན་ཆོས་སྤོང་བ་ཡིན་ནོ། ། འདི་ནི་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆེད་དུ་གསུངས་པའོ་ཞེས་ཟེར་ན་ཆོས་སྤོང་བ་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་བསླབ་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་ན་ཆོས་སྤོང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས། ཆོས་སྤྲུ་ན་དེའི་ཉེས་པ་ཤིན་ཏུ་ལྕི་བ་ནི་ཏིང་ངེ་འཛིན་རྒྱལ་པོ་ལས། གང་གླི་འཛམ་བུ་གླིང་འདིར་ནི། །མཆོད་རྟེན་ཐམས་ཅད་འཇིག་བྱེད་པས། །གང་གིས་མདོ་སྡེ་སྤོང་བྱེད་པའི། །སྡིག་པ་དེ་ནི་ཆེས་ཁྱད་འཕགས། །གང་གིས་གང་གཱའི་བྱེ་སྙེད་ཀྱི། །དགྲ་བཅོམ་བསད་པར་གྱུར་པ་

若毀謗契經，此罪極尤重。」

105 如果我們能對前三種殊勝獲得決定，那麼就會感到佛語中無一字可捨，而將其全部視為實修教授，對它們生起同樣的恭敬。這樣的話，我們也就不會去分判法的優劣，從而自然而然地堵塞最嚴重的謗法之門。

此外，一旦我們能如理思惟「依止善知識」法時，便會自然而然地斷除依善知識而犯的那些業障；如果我們能對「暇滿」,「無常」之類獲得決定，就能自然消滅貪著現世的過失；乃至如果修「發心」所緣類，便能自然消滅依我愛執而生的過失；如果修「無我」緣類，便能自然消滅依我執而生的過失；因此，如果我們在相續中一一生起各種所緣類的話,便能自然而然地消滅它們各自所對治的重大惡行。

對上述這些殊勝生起理解的次第，也可以用譬喻來加以解釋：譬如有一位畫師，在繪製唐卡前，他必須先備齊用具，例如畫布、顏料、畫筆等等。他明白，這些材料和工具全是用來繪製唐卡的必要條件，而絕不會有絲毫不利條件，此喻等同「通達一切聖教無違」。然後，他又知道如何正式使用這些材料
106 和工具來繪製唐卡，此喻等同「一切聖言現為教授」。由此畫師能妥善地完成唐卡的製作，此喻等同「易獲勝者密意」。

這四種殊勝有兩個名字：「能詮文四殊勝」與「所詮義四殊勝」。論的本身已具備「能詮文四殊勝」，而「所詮義四殊勝」則必須由行者自己來完備，這是最重要的。以上所說為「四殊勝」。

此「菩提道次第」不僅具足這四種殊勝，而且擁有「三大別法」。「三別法」

བས༔ ༔གང་གིས་མདོ་སྡེ་སྤྱོད་བྱེད་པའི། །སྡིག་པ་དེ་ནི་ཆེས་ཁྲུད་འཕགས། །ཞེས་གསུངས༔ ཆེ་བ་དང་པོ་གསུམ་ལ་ངེས་པ་རྙེད་ན་རྒྱལ་བའི་བཀའ་ལས་འདོར་རྒྱུ་ན་གཅིག་ཀྱང་མེད་པར་ཉམས་སུ་བླང་བྱར་གུས་པ་མཚུངས་པར་སྐྱེ་བས་བཟང་ངན་དུ་དབྱེ་བའི་ཆོས་སྤོང་གི་སྒོ་ཆེ་ཤོས་འདི་རང་འགགས་སུ་འགྲོ་བ་ཡིན། གཞན་ཡང་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ་ཚུལ་བཞིན་བསམ་ན་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་བརྟེན་པའི་ལས་སྒྲིབ་རྣམས་ངང་གིས་སྤོང་ཞིང་། དལ་འབྱོར་དང་། མི་རྟག་པའི་སྐོར་ལྟ་བུ་ངེས་ན་ཚེ་འདིར་ཞེན་པའི་ཉེས་སྤྱོད་རང་འགགས་སུ་འགྲོ་བ་ནས། སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་དམིགས་སྐོར་བསྒྲུང་ན་རང་གཅེས་འཛིན་ལ་བརྟེན་པའི་ཉེས་སྤྱོད་དང༔ བདག་མེད་ཀྱི་དམིགས་སྐོར་ལ་སྦྱང་ན་བདག་འཛིན་གྱི་བར་དམིགས་སྐོར་རེ་རེ་བཞིན་རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་ན་དེ་དང་དེའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་ཉེས་སྤྱོད་ཆེན་པོ་རང་འགགས་སུ་འགྲོ་བ་ཡིན། དེ་ལྟ་བུའི་ཆེ་བ་དེ་དག་སྐྱེ་རིམ་དཔེའི་སྒོ་ནས་བཤད་ན། དཔེར་ན་ལྷ་བྲིས་པ་ཞིག་གིས་ཐང་ག་བྲི་བ་ལ་དེ་ལ་དགོས་ངེས་ཀྱི་རས་གཞི་དང་། ཚོན་དང་། པིར་ལ་སོགས་པ་ཚང་ཚང་རྒྱག་རྒྱག་བྱེད་དགོས། དེ་འདྲའི་ལག་ཆ་དང་ཡོ་བྱད་ཐམས་ཅད་ཐང་ག་དེ་འབྲི་བའི་ཆ་རྐྱེན་དུ་གྱུར་པ་ཤ་སྟག་མ་གཏོགས་འགལ་རྐྱེན་དུ་གྱུར་པ་ཙུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པར་ཤེས་པ་དེ་བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་འགལ་མེད་དུ་རྟོགས་པའི་དཔེ་ཡིན། དེ་ལྟར་ཤེས་ནས་ལག་ཆ་དང་ཡོ་བྱད་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་ཐང་ག་འདྲི་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་དེ་གསུང་རབ་གདམས་ངག་ཏུ་ཤར་བའི་དཔེ་ཡིན། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐང་ག་ལེགས་པར་གྲུབ་པ་དེ་རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་བདེ་བླག་ཏུ་རྙེད་པའི་དཔེ་ཡིན་ནོ།།

དེ་ལྟར་ཆེ་བ་བཞི་པོ་དེ་ལ་རྗོད་བྱེད་ཚིག་གི་ཆེ་བ་བཞི་དང་། བརྗོད་བྱ་དོན་གྱི་ཆེ་བ་བཞིའི་ཐ་སྙད་ཐོབ་ཅིང་། རྗོད་བྱེད་ཚིག་གི་ཆེ་བ་བཞི་པོ་བསྟན་བཅོས་ཁོ་རང་ལ་ལྡན་མོད། བརྗོད་བྱ་དོན་གྱི་ཆེ་བ་བཞི་གང་ཟག་རང་ཉིད་ལ་ལྡན་པ་གལ་ཆེ་གསུངས། དེས་ཆེ་བ་བཞི་སོང་ནས་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་འདི་ནི་ཆེ་བ་བཞི་པོ་དེ་དག་ལྡན་པར་མ་ཟད། ཁྲིད་ཆོས་ཆེན་པོ་

為：（一）總攝一切顯密聖言所詮而作開示故，所詮圓滿；（二）以調心次第為主而作開示故，易於受持；（三）以善巧二大車派之二師教授為莊嚴故，勝出餘軌。

（一）所詮圓滿

本「道次第」雖然無法容納聖言及其注釋的全部文字，卻能包含一切經論要義而作開示。所有聖言及其注釋的文義全都包含在「三士道次第」中，也能包含在現在所說的簡略「道次第」[19]中來講，因此，一切聖言的所述內容均能
107 包含於「道次第」中而作開示。至尊宗喀巴在上呈喇嘛鄔瑪巴的信中說到：

「我感到吉祥燃燈智的這個教授——菩提道次第教授——是將聖言及其釋論的所有教授總匯為一個道次第而說的，善於聽講的雙方，在講解與實修時，會發現這教授並非僅僅是些零碎的教授，而是將所有聖言加以匯編而產生的。所以，我無需開示太多其他的引導[20]。」

在其他教派中，引導的名稱種類眾多，如「皈依」等「四大加行」[21]及「正行」等，在我們新、舊噶當派中，則無需如此繁多的引導，一切都包括在「道次第」。由於《菩提道燈論》能將一切聖言所說的內容濃縮在三頁紙中而作開示，而且又是其他一切「道次第」的根本教典，所以，其他「道次第」著作，也同樣可以將一切聖言所說內容包括起來而作開示，正如至尊宗喀巴所說的：

---

[19] 即《速道》與《文殊口授》。

[20] 原文題為《致喇嘛鄔瑪巴書》，收入《宗喀巴文集》第二函。

[21] 皈依、大禮拜、金剛薩埵修誦與獻曼荼羅。

གསུམ་དང་ཡང་ལྡན་ཏེ། ཁྱད་ཆོས་གསུམ་ནི། མདོ་སྔགས་ཀྱི་གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་བསྡུས་ནས་བསྟན་པས་བརྗོད་བྱ་མ་ཚང་བ་མེད་པ། སེམས་འདུལ་བའི་རིམ་པ་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་བསྟན་པས་ལག་ཏུ་བླང་བདེ་བ། ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་གཉིས་ཀྱི་ལུགས་ལ་མཁས་པའི་བླ་མ་གཉིས་ཀྱི་གདམས་པས་བརྒྱན་པས་ལུགས་གཞན་ལས་ཁྱད་པར་འཕགས་པ་གསུམ་ཡིན།

དེའི་དང་པོ་ནི། གསུང་རབ་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པའི་ཚིག་བསྡུ་མི་ནུས་ཀྱང་དོན་གྱི་གནད་མཐའ་དག་མ་ཚང་བ་མེད་པར་འདིར་བསྡུས་ནས་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། གསུང་རབ་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པའི་དོན་མཐའ་དག་སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་རིམ་པར་བསྡུས། དེ་འདིར་ལམ་རིམ་ཅུང་ཟད་ཅིག་གི་ནང་དུ་བསྡུས་ནས་བསྟན་པས་གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་འདིར་བསྡུས་ནས་བསྟན་པ་ཡིན། དེ་ཡང་རྗེ་བཙུན་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས་བླ་མ་དབུ་མ་པར་ཞུ་བའི་ཆབ་ཤོག་ཏུ། དཔལ་མར་མེ་མཛད་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གདམས་པ་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་མན་ངག་འདི་གསུང་རབ་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་བསྟན་བཅོས་མན་ངག་མཐའ་དག་ལམ་གྱི་རིམ་པ་གཅིག་ཏུ་དྲིལ་ནས་སྟོན་པར་སྣང་བས། འཆད་ཤེས་པ་དང་ཉན་ཤེས་པ་གཉིས་ཀྱིས་བཤད་ཅིང་ཉམས་སུ་བླངས་ན་མན་ངག་ཆང་ཆུང་དུ་མ་ཟད། གསུང་རབ་མཐའ་དག་གི་གུང་འགྲིག་ནས་འོང་བར་སྣང་བས་ཁྲིད་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་མང་པོ་སྟོན་པར་མ་བྱས་ཞེས་གསུངས། དེས་ན་གྲུབ་མཐའ་གཞན་དུ་སྐྲུབས་འགྲོ་སོགས་སྟོན་འགྲོའི་ཁྲིད་ཆེན་བཞི་དང་། དངོས་གཞི་སོགས་ཁྲིད་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་ཐ་སྙད་སོ་སོ་ནས་ཡོད་ཀྱང་རང་རེ་བཀའ་གདམས་གསར་རྙིང་གི་ལུགས་འདིར་ཁྲིད་ཀྱི་རྣམས་གྲངས་མང་པོ་མི་དགོས་པ་ཐམས་ཅད་ལམ་རིམ་གྱི་ནང་དུ་བསྡུས་ནས་བསྟན་པ་ཡིན། ལམ་སྔྲོན་ཤོག་བུ་གསུམ་གྱི་ནང་དུ་གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ཧྲིལ་གྱིས་དྲིལ་ནས་བསྟན་ཅིང་། འདི་ཉིད་ཤེས་བྱ་རྩ་བའི་གཞུང་དུ་བྱས་པས་ལམ་རིམ་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་བསྡུས་ནས་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་རྗེ་བཙུན་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས། གསུང་

108 **「總攝佛經心藏義，能得一次善講聞，**
說聽一切正法福，悉能攝盡應思惟。[22]」

我們對「菩提道次第」作聞、思、聽、講，也就是聞、思、學習所有聖言及其注釋之義，即便單作一次「速修」，也能成為修習一切聖言及其注釋之義。噶當派格西堆隴巴大師[23]也說：

「當我講『菩提道次第』的時候，瞻部洲中一切經函全都顫慄而心想：這白髮老僧正掏出我們的心！」

事實上也是如此，如能妥善地講聽『菩提道次第』，那麼上師便是講了瞻部洲中一切經函的心要。所以說，此『菩提道次第』收回來能包含一切聖言之義，放出去便如開啟聖言百門的鑰匙，因而再也沒有比本法更為精要的了，由此可知格西堆隴巴大師在講「道次第」時說：「我剖開了佛法的大犛牛。」說的也是這個意思。

慧力弱的人雖然無法詳細研習「道次第」著作，但是如能依靠某種略論，如「明晰引導」等，具足一切所緣類支分來修的話，還是可以取得修道進步。相對的，倘若不具備其中任何一種所緣類，便無法獲得進步。譬如，你雖有一
109 包包各種治熱病用的藥——「冰片二十五味」，但你不必全部吃下去。如果這二十五味藥都配全的話，你只需短期服用便能痊癒。但如果有一味不全，那麼其他各味就是吃下去再多，也是無效的。

---

[22] 引自《道次第攝頌》。
[23] 1032～1116。

རབ་ཀུན་གྱི་སྙིང་པོ་བསྡུ་བསྡུ་བ། །ཚུལ་འདི་ཐུན་རེ་སྔོན་དང་ཉན་པས་ཀྱང་། །དམ་ཆོས་འཆད་དང་ཐོས་པའི་ཕན་ཡོན་ཚོགས། །རླབས་ཆེན་སྤྱད་པར་ངེས་པས་དེ་དོན་བསམ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་ལ་ཐོས་བསམ་འཆད་ཉན་བྱས་ན་གསུང་རབ་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པའི་དོན་མཐའ་དག་ལ་ཐོས་བསམ་སློབ་གཉེར་བྱེད་པར་འགྲོ་ཞིང་། ཤར་སྒོམ་ཚར་གཅིག་བྱས་ཀྱང་གསུང་རབ་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པའི་དོན་ཉམས་སུ་བླངས་པར་འགྲོའོ། །དེ་ཡང་བཀའ་གདམས་པའི་དགེ་བཤེས་སྟོད་ལུང་པ་ཆེན་པོས། ངས་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་འདི་བཤད་པའི་དུས་ན་འཛམ་བུ་གླིང་འདི་ན་ཡོད་པའི་པོ་ཏི་དང་གླེགས་བམ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟོག་པ་ལ། བན་རྒན་སེ་བོ་འདིས་ང་ཚོའི་སྙིང་ཐམས་ཅད་བརྟན་གྱི་འདུག་སྙམ་ནས་འདར་སྐྲུར་རེ་ཡོད་པ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་པ་རེད། དོན་ལའང་དེ་ལྟར་ཡིན་ཏེ་བྱང་ཆུབ་ལམ་རིམ་འདིའི་བཤད་ཉན་ལེགས་པར་སོང་ན་འཛམ་བུ་གླིང་གི་པོ་ཏི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྙིང་པོ་ཐམས་ཅད་བཤད་ཚར་བ་ཡིན།

དེས་ན་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་ནི་ཚུར་གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་འདུས་ཤིང་། ཕར་གསུང་རབ་སྒོ་བརྒྱ་འབྱེད་པའི་ལྡེ་མིག་ལྟ་བུ་ཡིན་པས་ཆོས་ཀྱི་འགག་སྟོམ་འདི་ལས་ཆེ་བ་མེད། དེའི་ཕྱིར་ཡང་ཁོང་གིས་ལམ་རིམ་གསུངས་པ་ན། ངས་ཆོས་ཀྱི་གཡག་པོ་ཆེ་བཤའ་བ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་པ་ཡང་འདི་ལྟ་བུ་ལ་དགོངས་ནས་གསུངས། བློ་དམན་པ་ཆོས་ལམ་རིམ་གྱི་གཞུང་རྒྱས་པར་མི་ཤེས་ཀྱང་དམིགས་སྐོར་གྱི་ཀང་གྲངས་ཚང་ན་དམར་ཁྲིད་ལྟ་བུ་ཉུང་ངུ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་ཀྱང་ལམ་བགྲོད་ནུས་ཤིང་། དམིགས་སྐོར་གང་ཡང་ཉུང་བ་གཅིག་མ་ཚང་ན་བགྲོད་མི་ནུས་པ་ནི། དཔེར་ན་ཚ་བའི་སྨན་ག་པུར་ཉེར་ལྔའི་སྨན་རེ་རེ་ནས་ཁྲུར་པོ་ལོངས་པ་ཡོད་ཀྱང་དེ་ཀུན་ཟ་མི་དགོས་པར་སྨན་སྣ་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་ཚང་མ་འཛོམས་ན་སྨན་ཐུན་ཆུང་ངུ་ཞིག་གིས་ཚ་བའི་ནད་སེལ་བ་དང་། སྨན་སྣ་གཅིག་མ་འཛོམས་ན་གཞན་རྣམས་མང་པོ་ཟོས་ཀྱང་ནད་སེལ་མི་ནུས་པ

所以，值此有緣遇到像這樣的教授之王之際，我們應當一心專注於此。

（二）易於受持

下至在輪迴中承受各種痛苦，上至獲得解脫安樂等等，這一切的造作者就是我們自己的心。調心法中最殊勝者無過於「道次第」，因為「道次第」以詳述調心法為主，所以說本法「易於受持」。

110 **（三）勝出餘軌**

由於本法是以精通龍猛派的明杜鵑上師與精通無著派的金洲上師這二位大德的教授為莊嚴來講的，所以超勝於其他派別。如至尊大宗喀巴所說：

「瞻部智者頂上嚴，名稱幢幡極顯耀，
龍猛無著善傳來，此菩提道次第者。[24]」

像這樣的「三別法」，連《現觀莊嚴論》中都沒有，密續之王《吉祥集密》中也沒有，因為一者這二部教典中未包含全部的顯密內容；二者它們不以調心次第為主。

由於我們現在有緣能對這樣的由「四殊勝」和「三別法」之門超勝他法的「菩提道次第」作聞、思、修三者，因此，我們絕不應滿足於一些相似的和不全面的教授，而應以極大的精進入於此道，這是最要緊的。

---

[24] 引自《道次第攝頌》。

བཞིན་ནོ། །དེས་ན་གདམས་ངག་གི་རྒྱལ་པོ་འདི་ལྟ་བུ་དང་མཇལ་བའི་སྐལ་བཟང་རྙེད་པའི་དུས་འདིར་ཞིག་དྲིལ་བྱེད་དགོས།

ཁྱད་ཆོས་གཉིས་པ་ནི། རང་རེ་རྣམས་འཁོར་བ་འདིར་སྡུག་བསྔལ་སྣ་ཚོགས་ཤིག་མྱོང་བ་དང་། ཡར་ཐར་པའི་བདེ་བ་ཐོབ་པ་སོགས་ཀུན་གྱི་བྱེད་པོ་སེམས་འདི་ཉིད་ཡིན་ལ། དེ་འདུལ་བ་ལ་ལམ་རིམ་འདི་ལས་ལྷག་པ་མེད་ཅིང་སེམས་འདུལ་ཐབས་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་གསུངས་པས་ཉམས་ལེན་དུ་ཁྱེར་བདེ་བས་ལག་ཏུ་བླང་བདེ་བ་ཡིན།

ཁྱད་ཆོས་གསུམ་པ་ནི། ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལུགས་ལ་མཁས་པའི་བླ་མ་རིག་པའི་ཁུ་བྱུག་དང་། ཐོགས་མེད་ཀྱི་ལུགས་ལ་མཁས་པའི་བླ་མ་གསེར་གླིང་པ་གཉིས་ཀྱི་མན་ངག་གིས་བརྒྱན་ནས་བསྟན་པས་ལུགས་གཞན་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ཡིན། དེ་ལྟར་ཡང་རྗེ་བཙུན་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས། འཛམ་གླིང་མཁས་པ་ཡོངས་ཀྱི་གཙུག་གི་རྒྱན། །སྐན་པའི་བ་དན་འགྲོ་ན་ལྷ་དེ་བ།། ཀླུ་སྒྲུབ་ཐོགས་མེད་གཉིས་ལས་རིམ་བཞིན་དུ། །ཞིགས་བརྒྱུད་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་ནི།། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་ལྟར་ཁྱད་ཆོས་གསུམ་པོ་འདི་ལྟ་བུ་ནི་བསྟན་བཅོས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་ལའང་མེད་ཅིང་། རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པ་ལའང་མེད་དེ། དེ་གཉིས་ལ་མདོ་སྔགས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ཆ་ཚང་འདུས་པ་ཡང་མེད་ལ། སེམས་འདུལ་བའི་རིམ་པ་གཙོ་བོར་བྱས་པའང་མེད་དོ། །དེ་ལྟར་ཆེ་བ་བཞི་དང་ཁྱད་ཆོས་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་འདི་ལྟ་བུ་ལ་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་བྱེད་དུ་ཡོད་པའི་སྐལ་བཟང་འདི་ལྟ་བུའི་སྐབས་གདམས་ངག་ལྟར་སྣང་རེ་དང་། ཕྱོགས་རེ་བ་ཙམ་རེས་ཆོས་ནས་མི་སྟོད་པར་ལམ་འདིར་བསྟེན་པ་ཆེན་པོས་འཇུག་པ་ཞིག་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་འདུག་གོ། །

甲三、如何聞說具二殊勝法之理

111 此科極為重要，如達波大修行者昂旺札巴所說：

「入道關要聞說者，前行妙訣當珍視。[25]」

下面的所有聞說是否落實到我們自相續上，以及我們是否能獲得修道進步，均觀賴於此科。又如所謂：「初一若錯，乃至十五。」如果我們從此處開始發生錯誤的話，所有的聞、思、修都將不得要領。所以這裡分三方面來細講：

（乙一）聽法之理；（乙二）說法之理；（乙三）結束時如何共作之次第。

乙一、聽法之理

分三：（丙一）思惟聞法利益；（丙二）於法與法師發起承事；（丙三）正聽聞之理。

112 **丙一、思惟聞法利益**

首先，為生起強烈的聽法欲望，思惟一下聞法[26]的利益是很重要的。如果我們能正確地思惟，便能對聽法發起很大的歡喜心，如《聽聞集》中所說：

**「由聞知諸法，由聞遮諸惡，
由聞斷非義，由聞得涅槃。」**

只有依靠聽聞我們才能知道一切取捨的關要；知道律藏之義後，我們便能以增上戒學遮止罪行；知道經藏之義後，我們便能以定學斷除散亂等無意義之

---

[25] 引自《善說精髓》。

[26] 聞法不僅是指聽聞上師教授，也包括其他形式的經論研究。需要注意的是：聞所成慧只是「真實伺察意」，是一 種不理解原因而對於真實對境進行觀察的心識，所以不是「量」；通過理智思考後，對所聞之義獲得定解的思所成慧才是「量」。

གསུམ་པ་ཆེ་བ་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཆོས་ལ་ཉན་བཤད་ཇི་ལྟར་བྱ་བ།

དེས་ས་བཅད་གཉིས་པ་ཆོས་ཀྱི་ཆེ་བ་སོང་ནས། ས་བཅད་གསུམ་པ་ཆེ་བ་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཆོས་ལ་ཉན་བཤད་ཇི་ལྟར་བྱ་བ་ནི། དེ་ཡང་ས་བཅད་འདི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་སྟེ། དྭགས་པོ་སྒོམ་ཆེན་ངག་དབང་གྲགས་པས། བཤད་ཉན་ལམ་དུ་གཏོང་བའི་གནད་འདི་ནི། །སྟོན་འགྲོའི་གདམས་པ་མཆོག་ཡིན་གཅེས་པར་ཟུངས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་འོག་གི་འཆད་ཉན་མཐའ་དག་རྒྱུད་ཐོག་ཏུ་འགེལ་བའི་ལམ་དུ་འགྲོ་མི་འགྲོ་འདི་ལ་རག་ལས་ཤིང་དེ་ཡང་ཆོས་གཅིག་ནས་འཕྲུགས་ན་བཅོ་ལྔའི་བར་འཕྲུག་པ་བཞིན་འདི་ནས་འཕྲུགས་ན་འཆད་ཉན་བསམ་སྒོམ་ཚང་མ་གནད་དུ་འགྲོ་བར་དཀའ་བ་ཡིན། དེས་ན་འདི་ལ་གསུམ། ཆོས་ཉན་པའི་ཚུལ། བཤད་པའི་ཚུལ། མཇུག་ཏུ་ཐུན་མོང་དུ་ཇི་ལྟར་བྱ་བའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། ཆོས་ཐོས་པའི་ཕན་ཡོན་བསམ་པ། ཆོས་དང་ཆོས་སྨྲ་བ་ལ་རིམ་གྲོ་བསྐྱེད་པ། ཉན་ཚུལ་དངོས་སོ། །

དེའི་དང་པོ་ཐོས་པའི་ཕན་ཡོན་ནི། དེ་ཡང་ཐོག་མར་ཐོས་པ་བྱེད་འདོད་ཆེན་པོ་སྐྱེ་བ་ལ་ཐོས་པའི་ཕན་ཡོན་བསམ་པ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ། ཕན་ཡོན་ལེགས་པར་བསམ་ན་ཐོས་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་སྤྲོ་ཤུགས་སྐྱེ་བས་ཕན་ཡོན་བསམ་དགོས། དེ་ཡང་ཐོས་པའི་ཚོམས་ལས། །ཐོས་པས་ཆོས་རྣམས་ཤེས་པར་འགྱུར། །ཐོས་པས་སྡིག་ལས་ལྡོག་པར་བྱེད། །ཐོས་པས་དོན་མ་ཡིན་པ་སྤོང་། །ཐོས་པས་མྱ་ངན་འདས་པ་འཐོབ། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཐོས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བླང་དོར་གྱི་གནད་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་དང་། འདུལ་བའི་སྡེ་སྣོད་ཀྱི་དོན་ཤེས་ནས་ལྷག་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསླབ་པས་སྡིག་པ་ལས་ལྡོག་པར་བྱེད། མདོ་སྡེའི་སྡེ་སྣོད་ཀྱི་དོན་ཤེས་ནས་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་བསླབ་པས་རྣམ་གཡེང་སོགས་དོན་མ་ཡིན་པ་རྣམས་སྤང་། མངོན་པའི་སྡེ་སྣོད་ཀྱི་

事；知道對法藏之義後，我們便能以慧學獲得涅槃。又如《本生鬘》[27]中說：

「聞除癡暗禹明燈，盜等難攜最勝財，
是摧癡敵器開示，方便教授最勝友，
雖貧不變是愛親，無所損害愁病藥，
摧大罪敵最勝軍，亦是譽德最勝藏，
遇諸善士為勝禮，於大眾中智者愛。」

聽聞猶如「消滅愚癡黑暗之明燈」。我的大寶上師曾說：你僅僅知道一個「噶」[28]字，便能消除不知道「噶」字的黑暗，而生起了知的智慧光明。同樣的，在你學會三十個藏文字母的時候，便能消除這三十處黑暗，而生起三十處光明。如果你不作聽聞的話，其他的就不必說了，即便驢頭那麼大的「噶」字也認不得，你所能做的只有搖頭的分兒。這一點，想想自己家裡那些從未受過教育的人即可明白。

像這樣聽聞愈廣，消除的無明就愈多，智慧光明也就愈大。如《聽聞集》中所說：

「如入善覆蔽，黑暗障室內，
縱然有眾色，具眼亦莫見。
如是於此中，生人雖具慧，
114 **然未聽聞時，不知善惡法。**
如具眼有燈，則能見諸色，
如是由聽聞，能知善惡法。」

正如你眼睛睜得再大也看不清暗室中的用具一樣；即便你具有慧眼，若無

---

[27] 聖馬鳴造。
[28] 藏文三十個字母中的第一個。

དོན་ཤེས་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསླབ་པས་ཉོན་མོངས་པ་སྤྲངས་ཏེ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཐོབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན། གཞན་ཡང་སྐྱེས་རབ་ལས། ཐོས་པ་གཏི་མུག་མུན་སེལ་སྒྲོན་མེ་ཡིན། །རྐུན་པོ་ལ་སོགས་མི་འཁྱེར་ནོར་གྱི་མཆོག །ཀུན་ཏུ་རྨོངས་པའི་དགྲ་འཛོམས་མཚོན་ཆ་ཡིན། །ཐབས་ཚུལ་མན་ངག་སྟོན་པས་གྲོགས་ཀྱི་མཆོག །ཕོངས་པར་གྱུར་ཀྱང་མི་འགྱུར་མཛའ་བོ་ཡིན། །གནོད་པ་མེད་པ་མྱ་ངན་ནད་ཀྱི་སྨན། །ཉེས་པ་ཆེན་པོའི་དཔུང་འཛོམས་དཔུང་གི་མཆོག །གྲགས་དང་དཔལ་དང་གཏེར་གྱི་མཆོག་ཀུང་ཡིན། །ཡ་རབས་རྣམས་དང་ཕྲད་ན་སྐྱེས་ཀྱི་མཆོག །ཚོགས་ཀྱི་ནང་ན་མཁས་པ་མགུ་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུང་པ་ལྟར་ཐོས་པ་ནི་གཏི་མུག་གི་མུན་པ་སེལ་བའི་སྒྲོན་མེ་དང་འདྲ་བ་ཡིན་ཏེ། བདག་གི་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེས། ཡི་གེ་ཀ་ལྟ་བུ་གཅིག་ཙམ་ཤེས་པས་ཀྱང་ཀ་མི་ཤེས་པའི་མུན་པ་སངས་ནས་དེ་ཤེས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྣང་བ་གཅིག་སྐྱེས་པ་ཡིན། དེ་བཞིན་ཀ་མད་སུམ་ཅུ་ཤེས་དུས་མུན་པ་སུམ་ཅུ་སངས་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྣང་བ་སུམ་ཅུ་སྐྱེས་པ་ཡིན་པར་གསུངས་ཀྱིན་ཡོད། རང་རེས་ཐོས་པ་མ་བྱས་ན་གཞན་ཕར་བཞག་ཀ་ལོང་བུའི་མགོ་ཙམ་ཡོད་ཀྱང་ངོ་མི་ཤེས་པར་མགོ་རིལ་རིལ་བྱས་ནས་ལུས་རྒྱུ་དེ་རེད། རང་གི་སྤྱན་ཁྲིམ་ན་ཡོད་པ་གང་ཡང་མི་ཤེས་པ་དེ་ལ་སེམས་དང་ཤེས་ཡོད་། དེ་བཞིན་དུ་ཐོས་པ་ཇི་ཙམ་བྱས་པ་ཙམ་གྱིས་མ་རིག་པའི་མུན་པ་ཇི་སངས་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་སྣང་བ་རྒྱ་ཇི་ཆེར་འགྲོ། དེ་ཡང་ཚོམས་ལས། ཇི་ལྟར་ཁྲིམ་ནི་ལེགས་གཡོགས་པ། །མུན་པས་ཁེབས་པའི་ནང་ཞུགས་ན། །གཟུགས་རྣམས་ཡོད་པར་གྱུར་ཀྱང་ནི། །མིག་ལྡན་བཞིན་དུ་མི་མཐོང་བ། །དེ་བཞིན་འདི་ན་རིགས་སྐྱེས་པའི། །མི་ནི་བློ་གྲོས་ལྡན་གྱུར་ཀྱང་། །སྡིག་པ་དང་ནི་དགེ་བའི་ཆོས། །མ་ཐོས་བར་དུ་ཤེས་མི་གྱུར། །མིག་ལྡན་མར་མེ་ཡོད་པ་ཡིས། །གཟུགས་རྣམས་མཐོང་བ་ཇི་ལྟ་བར། །དེ་བཞིན་དགེ་དང་སྡིག་པའི་ཆོས། །ཐོས་པས་རྣམ་པར་ཤེས་པར་གྱུར། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཁང་པ་མུན་ནག་གཅིག་གི་ནང་དུ་ཉེར་

聽聞之燈的話，也是無法知道取捨關要的。反之，如果在黑暗中將燈點亮，視力正常的人便能明見室內所有的東西；同樣的，依靠聽聞之燈，有慧眼的人便能了知一切法。

《菩薩地》中詳說需以「五想」來作聽聞的方法及聽聞的功德等。「五想」的內容是：因為聽聞能時刻增長智慧故，應當作「眼目」想；由於聽聞能授予慧眼得見「如所有性」與「盡所有性」故，應當作「光明」想；佛與佛法在世上極難出現故，應當作「寶」想；最終能施予大菩提果故，應當作「大勝利」想；從現在起就能獲止觀之樂故，應當作「無罪」想。

聽聞是種「殊勝財富」，因為它是盜賊等無法拿走的。世俗的財物可以被盜賊偷走、被仇人搶走，但聽聞等「七聖財」[29]和智、尊、賢三種功德，卻是別人偷不走的。（大師詼諧地說：寺中有人回家探親，會因為背負其他世俗財
115 物而感到又苦又累，但若帶的是這些聖財，就不需如此了。）死時我們能夠帶走的，也是這些；所以你們這些無牽無掛的單身僧人，不應追求像銅箍、茶桶或銅茶壺這類的東西，而應希求那些聖財，這才是最重要的。

聽聞又像是「摧毀癡敵之利刃」，因為依靠聽聞能使你根除一切煩惱怨敵。

聽聞又像是「開示無誤教誨的最勝友」，我們在做事時，以前的聽聞能指導我們：什麼事可以做，什麼事不可以做；怎樣做應做的事，怎樣避免不應做

[29] 淨信、淨戒、淨施、多聞、有慚、有愧及正慧。

མཁོའི་ཅ་ལག་མང་པོ་ཡོད་པར་མིག་བགྲད་ནས་བལྟས་ཀྱང་ཅི་ཡང་མི་མཐོང་བ་བཞིན་ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག་དང་ལྡན་ཡང་ཐོས་པའི་སྒྲོན་མེ་མེད་ན་བླང་དོར་གྱི་གནད་གང་ཡང་མི་ཤེས་ལ། མུན་པ་དེའི་ནང་དུ་མར་མེ་སྦར་ན་རང་གི་མིག་ཡོད་པ་དེས་ཅ་ལག་གང་ཡོད་གསལ་ཏིང་ངེ་མཐོང་བ་ལྟར་ཐོས་པའི་སྒྲོན་མེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག་གིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཤེས་པར་འགྱུར་བ་དེ་ཡིན། བྱང་ས་ལས། འཕྲུལ་འཕྲུལ་དུ་ཤེས་རབ་ཇེ་ཆེར་སྐྱེད་པས་མིག་གི་འདུ་ཤེས་དང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག་བྱིན་པ་དེས་ཇི་ལྟ་བ་དང་ཇི་སྙེད་པ་རྣམས་མཐོང་བར་འགྱུར་བས་སྣང་བའི་འདུ་ཤེས་དང་། འཇིག་རྟེན་ན་འབྱུང་བར་དཀོན་པའི་རིན་པོ་ཆེའི་འདུ་ཤེས་དང་། མཐར་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་འབྲས་བུ་སྟེར་བས་ཕན་ཡོན་ཆེ་བའི་འདུ་ཤེས་དང་། ད་ལྟ་ནས་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་གི་བདེ་བ་ཐོབ་པར་བྱེད་པས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པའི་འདུ་ཤེས་དང་ལྡོས་མཉན་དགོས་ཚུལ་དང་ཕན་ཡོན་སོགས་རྒྱས་པར་གསུངས།

ཐོས་པ་ནི་ཀུན་པོ་ལ་སོགས་པས་ཁྱེར་མི་ནུས་པས་ནོར་གྱི་མཆོག་ཀྱང་ཡིན་ཏེ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ནོར་རྣམས་ལ་ནི་ཀུན་མས་ཁྱེར་བ་དང་། དགྲས་འཕྲོག་པ་སོགས་ཡོད་ཀྱང་ཐོས་པ་སོགས་འཕགས་པའི་ནོར་བདུན་དང་། མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་གྱི་ཡོན་ཏན་ནི་ཀུ་ལ་ཤོར་བ་སོགས་མི་སྲིད། ཀུ་རེའི་ཚུལ་དུ་ཕ་ཡུལ་ལྟ་བུ་འགྲོ་ན་ཡང་ནོར་གཞན་ཁྱེར་མི་ཁྱེར་གྱི་དཀའ་ངལ་ཆེ་ཡང་འདི་དག་ལ་དེ་འདྲ་མི་དགོས། ཤི་ནའང་ཁྱེར་རྒྱུ་ཡོད་པ་འདི་རྣམས་རེད། དེས་ན་ཁྱེད་ཅག་གྲྭ་རྐྱང་རྣམས་ནས་མདོང་མོ་རག་ཤན་མ་དང་། ཟངས་ལྷིག་སོགས་ལ་དྭང་འདོད་མི་བྱེད་པར་འཕགས་པའི་ནོར་བདུན་འདི་དག་ལ་དྭང་འདོད་བྱེད་པ་གལ་ཆེ་གསུངས། སྨོངས་པའི་དགྲ་བོ་འཇོམས་པའི་མཚོན་ཆ་དང་ཡང་འདྲ་ཞིང་ཐོས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་དགྲ་ཐམས་ཅད་རྩད་ནས་འབྱིན་རྒྱུ་ཡོད། རང་ལ་བསླབ་བྱ་མ་ནོར་བར་བྱེད་མཁན་གྱི་གྲོགས་ཀྱི་མཆོག་ཀྱང་ཐོས་པ་ཡིན་ཏེ། བྱ་བ་ཞིག་ལ་འདུག་རན་པ་ན་བྱ་རུང་མི་རུང་དང་། རུང་བ་

的事，以及做了某事之後可能產生的益處和過患等等。我的大寶上師說，當拉喇嘛耶協沃身陷囹圄時，仍能表現出那麼大的志氣，也是因為受了「聽聞之友」的勸告。

聽聞又像是「雖貧不棄之親友」。那些世俗朋友在你榮華富貴的時候貌似親附，而在你危難之時卻假裝不認識你。但是聽聞卻能在你受苦、生病及死亡的時刻，格外地幫助你，它才是最好的朋友。以前當彩卻林雍增仁波切[30]離
116 事專修，無權無勢的時候，有一次碰巧在路上遇到一位外出經商的叔叔，他走過去打招呼，他叔叔卻假裝不認識他，後來，當他擔任（第八世達賴喇嘛）經師，權勢炙手可熱的時候，那位叔叔來拜訪他，表明他們是叔侄關係。同樣的例子還有，過去有個人，在他過窮日子的時候，親戚中沒有人來認他，但在他做了生意、發了點財之後，有些人便來認他，說他是自己的叔叔等，結果引來一大幫「親戚」。有一天，他將那些人全請來吃飯，並將一堆銀塊放在首席的位子上，對之頂禮說道：

「本無叔叔生叔叔，銀塊銀塊我頂禮。」

這些故事說明，現世的親友是不堪信任的。如果我們想尋求一位真正的親友，那麼尋求聞，思、修三者才是最好的。《格鄔倉道次第》[31]中，有「敬禮少許茶」等語，但我大寶上師的說法，則如方才所說的那樣，因此，我將上師的話不加更動地告訴你們。

聽聞又像是「治療煩惱病之良藥」，「摧毀不善軍之援軍」，也是「名譽、

[30] 雍增・耶協堅贊的別名，彩卻林為此師所建寺名。
[31] 即格鄔倉・洛桑絳央蒙朗（善慧願，十八世紀）所著《道次第略論筆記》。

བྱེད་ལུགས། མི་རུང་བ་འགོག་ལུགས། ཕན་ཡོན་དང་ཉེས་དམིགས་སོགས་སྤར་ཐོས་པ་བྱས་པ་དེས་རང་ལ་བསླབ་འོང་། ལྷ་བླ་མ་ཡེ་ཤེས་འོད་བཙོན་ཁང་དུ་བཞུགས་དུས་བློ་སྟོབས་ཆེ་བ་དེ་འདྲ་ཡོང་བ་ཡང་ཐོས་པའི་གྲོགས་ཀྱིས་གྲོས་བཏབ་པ་ཡིན་ཞེས་བདག་གི་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེས་གསུངས་ཞེས་གསུངས། ༢ ཐོངས་ཀྱང་འགྱུར་བ་མེད་པའི་མཛའ་བཤེས་ཡིན་ཏེ། འཇིག་རྟེན་འདིའི་མཛའ་བཤེས་རྣམས་ནི་རང་ཕྱུན་སུམ་ཚོགས་པའི་ཚེ་མཐུན་མདོག་བྱེད་ལ། རང་ཉམ་ཐག་པའི་སྐབས་ངོ་ཡང་མི་ཤེས་མདོག་བྱེད་ཀྱང་། ཐོས་པས་ནི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་མནར་བ་དང་། ན་བ་དང་། འཆི་བ་སོགས་ཉམ་ཐག་པའི་སྐབས་ལྷག་པར་ཕན་འདོགས་པའི་མཛའ་བཤེས་ཀྱི་མཆོག་ཡིན།

སྤར་ཆེ་གླིང་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་བྱ་བྲལ་འཁོར་མེད་ཀྱི་རྣམ་པས་ཕེབས་སྐབས་ལམ་ཞིག་ཏུ། ཞང་པོ་ཞིག་ཚོང་ལ་འགྲོ་བ་དང་ཕྲད་པར་ཕར་གསུང་མོལ་མཛད་ཀྱང་ངོ་མི་ཤེས་པའི་ཚུལ་བཤད། རྗེས་སུ་ཁྱབ་བདག་ཡོངས་འཛིན་མཛད་སྐུ་བསོད་རྒྱས་དུས་སྐུ་མདུན་དུ་འོངས་ནས་ཞང་པོ་ཡིན་སྐད་ཞུས་པ་རེད། དེ་བཞིན་དུ་སྟོན་མི་ཞིག་དང་པོ་དབུལ་པོའི་སྐབས་ཉེ་འབྲེལ་ཡིན་ཟེར་མཁན་སོགས་མེད་པ་ལ། ཁོས་ཚོང་བྱས་ནས་དངུལ་ཕྲན་བུ་བསོགས་པ་ན། འགའ་ཞིག་གྱི་ཨ་ཞང་ཡིན་ཟེར་བ་སོགས་ཉེ་འབྲེལ་མང་དུ་བྱུང་བས། དེ་རྣམས་ཀྱང་ཚིགས་ལ་བོས། དངུལ་རྣམས་གྲལ་འགོར་བཞག་སྟེ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་བཞིན་དུ། ཨ་ཞང་མེད་པའི་ཨ་ཞང་བྱུང་། དོག་དོག་ཁྱོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་སོགས་བརྗོད་པ་ལྟར་འཇིག་རྟེན་འདིའི་མཛའ་བཤེས་ལ་བློ་གཏད་མི་ཐུབ་པ་དེ་ལྟ་བུ་རེད། རང་རེའི་མཛའ་བཤེས་ཤིག་འཚོལ་ན་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་ལ་བཙལ་བ་ལེགས། སྐྱིད་ཚང་ལམ་རིམ་དུ་ཛ་སྲུད་ཁྲིད་ལ་སོགས་གསུངས་ཀྱང་། བདག་གི་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེས་གོང་ལྟར་གསུང་གིན་ཡོད་པས་བླ་མའི་གསུང་ལ་བཅོས་སླད་མེད་པར་ཞུས་པ་ཡིན། ༣ དེ་བཞིན་དུ་ཐོས་པ་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་ནད་ཀྱི་སྨན་དང་།

道德與最勝寶藏」，它是「遇見善士時所能給予的最上禮品」，並能夠使你「在大眾之中得到智者的敬愛」。其他如《本生鬘》所說

「若由聞法發信意，成妙歡喜獲堅住，
啟發智慧無愚癡，用自肉買亦應理。」

像這樣依靠聽聞對三寶的功德生起信心後，我們便會對供佛等事認真地去做；對於「業決定」等生起信心後，我們便會樂於做行善斷惡之事；明白四諦中（苦、集二諦）的過患與滅、道二諦的功德後，我們便會堅定地為希求的目標奮鬥等等；聽聞的利益可以說是無量無邊。即便需要我們割下自己的肉去買這個聽聞的話，那也是值得的。因此，當我們現在有這個機會，可以不用割肉而舒舒服服地坐著聽法的時候，應盡自己最大的努力來聽。這個偈頌是「月王子」以每句一千兩黃金的代價求來的[32]。

聽聞愈廣，可供思惟的東西也就愈多；思惟的東西愈多，修持體驗的生起也就愈快。因此，我主張諸位當中那些智慧大的人和年紀輕的人，應該入大寺院學習五部大論。因為僅就認識「三寶」而言，學與未學二者的差別也極大。
118 一個不讀書的老師，不應該讓學生步自己的後塵；相對的，如果督令學生認真學習的話，那麼他本人也將在後世生起與之等量的智慧。對於那些老年人與根器鈍（慧力弱）的人來講，雖說也應該學習大論，但很可能是在無法解疑中度

[32] 詳情見下文。

མི་དགེ་བའི་དཔུང་འཇོམས་པའི་དཔུང་གྲོགས། སྨན་གྲགས་དང་། དཔལ་དང་། གཏེར་གྱི་མཆོག་ཀྱང་འདི་ཡིན། དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་དྲུང་དུ་ལེགས་སྐྱེས་དང་། ཚོགས་ཀྱི་ནང་དུ་མཁས་པ་མགུ་བར་བསྐྱེད་པའི་མཆོག་ཀྱང་འདི་ཡིན། གཞན་ཡང་སྐྱེས་རབས་ལས། གང་ཞིག་ཐོས་པས་ཡིད་ནི་དད་གྱུར་ནས། །ཡིགས་པར་དགའ་ལ་བརྟེན་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར། །ཤེས་རབ་སྐྱེ་ཞིང་གཏི་མུག་མེད་པར་འགྱུར། །རང་གི་ཤས་ཀྱང་དེ་ནི་ཉོ་བའི་རིགས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དེ་ལྟ་བུ་ཐོས་པས། དཀོན་མཆོག་གི་ཡོན་ཏན་ལ་ཡིད་དད་པས་སངས་རྒྱས་མཆོད་པ་སོགས་ལ་བརྩོན་ཅིང་། ལས་དེས་པ་སོགས་ལ་ཡིད་ཆེས་ཀྱིས་བླང་དོར་བྱེད་པ་ལ་དགའ་ཞིང་། བདེན་བཞིའི་སྐྱོན་ཡོན་རིག་ནས་མངོན་འདོད་བསླབ་པ་ལ་བརྟན་པར་འགྱུར་བ་སོགས་ཕན་ཡོན་མཐའ་ཡས་པས། ཐོས་པ་འདི་ནི་རང་གི་ཤ་ནས་བཅད་དེ་ཉོ་དགོས་ནའང་ཉོ་བར་རིགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་ན་ཤ་ནས་བཅད་མི་དགོས་པར་ལྷོད་བདེར་ཐོས་པ་བྱེད་ཚོག་པའི་སྐབས་འདིར་ཧུར་ཐག་བྱེད་དགོས། ཚིགས་བཅད་འདི་ནི་རྒྱལ་སྲས་ཟླ་བས་ཚིག་ཀ་དང་རེ་ལ་གསེར་སྲང་སྟོང་ཕྲག་རེ་ཕུལ་ནས་ཞུས་པ་དེ་རེད།

དེ་ཡང་ཐོས་པ་གང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཙམ་གྱིས་བསམ་པའི་རྣམ་གྲངས་མང་། བསམ་པའི་རྣམ་གྲངས་ཇི་ཙམ་མང་བ་ཙམ་གྱིས་སྒོམ་པའི་ཉམས་མྱོང་སྐྱེ་སྲུར་བས། ཤེས་རབ་ཆེ་བ་དང་། ལོ་ན་གཞོན་པ་དག་གིས་གྲྭ་ས་ཆེན་པོར་ ་ཞུགས་ནས་གཞུང་པོ་ཏི་ལྟ་ལ་སློབ་གཉེར་བྱེད་དགོས། སློབ་གཉེར་བྱས་པ་དང་མ་བྱས་པ་གཉིས་དཀོན་མཆོག་གསུམ་དོ་ཤེས་ལུགས་ཙམ་ལ་ཡང་ཁྱད་པར་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཡོད། དགེ་རྒན་དཔེ་ཆ་མི་བལྟ་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་དགེ་ཕྲུག་རང་དང་ཆ་བསྒྲིགས་མི་དགོས་པར་སློབ་གཉེར་བྱེད་བཅུག་ན་རང་ལ་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མར་དེའི་ཚོད་ཀྱི་ཤེས་རབ་སྐྱེ་བ་འོང་། ཡང་ལོ་རྒན་པ་དང་། དབང་པོ་རྟུལ་པོ་སོགས་ཀྱིས་གཞུང་ཆེན་མོ་ལ་སློབ་གཉེར་བྱ་དགོས་བྱུས་ཀྱང་སློ་འདོགས་མ་ཆོད་པའི་ངང་ནས་འཆི་བ་ལ་ཐུག་པས། དེ་འདྲའི་རིགས་

過一生。儘管因為這樣而無法廣大聽聞，但他們仍可聞思像「菩提道次第」這樣的法，而對全圓道獲得理解。在班禪卻堅的夢境中，宗喀巴大師對他說：

「為利自他故，聽聞當無厭，
視三地菩薩，聽聞亦無厭。」

我們也應該這樣去做。

我們智慧再怎麼弱，怎麼可能沒有能力或沒有時間來聽聞「道次第明晰引導」這樣的法呢？為何我們要自稱「我們不是學者」，而自斷法緣呆住一旁呢？就像馬，象、羊等根據各自的能力來背負東西那樣，我們應該根據自己的慧力來作聽聞。

然而，無論聽聞是廣是略，從最初的「依止善知識法」直至最後的「雙運」，這中間的各種所緣類一定要全部具備。不然的話，即便對某些所緣類瞭解很多，但終因其他所緣類有所欠缺，而變得像生活必需品的匱乏那樣。雖有一百
119 條毯子而沒有一件衣服可穿，或是雖有一百件衣服而無一條毯子可鋪。如果所緣類全備的話，則無論聽聞是廣是略，都能使我們獲得修道的進步。譬如，無論是大官的家具還是僧人的家具，都有同樣的基本功用。

丙二、於法與法師發起承事

如《地藏經》中說：

「專信恭敬聽聞法，不應於彼起毀謗，
於說法師供養者，謂於師起如佛想。」

我們應當像恭敬和侍奉佛陀那樣來侍奉和恭敬法師。《菩薩地》中說，應

ཀྱིས་ཐོས་པ་རྒྱ་ཆེ་བར་མ་ནུས་ན་ཡང་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པ་ལྟ་བུ་ལ་ཐོས་བསམ་བྱས་ནས་ལམ་ཡོངས་རྫོགས་ལ་གོ་བ་ཆགས་པ་བྱེད། པཎ་ཆེན་ཆོས་རྒྱན་གྱི་མཆན་ལམ་དུ་རྗེ་ཙོང་ཁ་པས། རང་དང་གཞན་ལ་ཕན་པའི་ཕྱིར། །ཐོས་པས་ངོམས་པར་མི་བྱ་སྟེ། །ས་གསུམ་བརྙེས་པའི་སེམས་དཔའ་ཡང་། །ཐོས་པས་ངོམས་པ་མེད་ལ་ལྟོས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་བྱ་དགོས་པ་ཡིན༏ བློ་ཇི་ལྟར་དམན་ཀྱང་ལམ་རིམ་དམར་ཁྲིད་ལྟ་བུ་ལ་ཐོས་པ་བྱེད་མི་ཤེས་པ་དང་། བྱེད་ལོང་མེད་པ་ག་ལ་ཡོང་། དེང་ཚོ་དཔེ་ཆ་བ་མིན་ཞེས་ཆོས་ཀྱི་སྐལ་བ་བཅད་ནས་སྡོད་ག་ལ་དགོས། རྟ་གླང་། ལུག་སོགས་ལ་རང་རང་གི་སྟོབས་དང་བསྟུན་པའི་ཁལ་འགེལ་རྒྱུ་ཡོད་པ་ལྟར་ཐོས་པ་ཡང་རང་གི་བློ་དང་བསྟུན་ནས་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་རྒྱས་བསྡུས་ཇི་ལྟར་ཡང་འགོ་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ་ནས་མཇུག་མི་སློབ་པའི་ཟུང་འཇུག་གི་བར་གྱི་དམིགས་སྐོར་གྱི་ཁང་གྲངས་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་ངེས་པར་དགོས། དེ་མ་ཚང་ན་དམིགས་སྐོར་འགའ་ཞིག་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ཤེས་ཀྱང་། དམིགས་སྐོར་མ་ཚང་བའི་ཁང་གྲངས་སྟོངས་ན་དཔེར་ན་ཤག་ཆས་ལྟ་བུར། གདན་བརྒྱ་ཙམ་ཡོད་ཀྱང་གོས་གཅིག་ཀྱང་མེད་པ་ལྟ་བུ། གོས་བརྒྱ་ཙམ་ཡོད་ཀྱང་གདན་གཅིག་ཀྱང་མེད་པ་ལྟ་བུར་འགྱུར། ཆ་ཚང་ན་ཐོས་པ་རྒྱ་ཆེ་ཆུང་ཇི་ལྟར་ཡང་ལམ་བགྲོད་ནུས་པ་ནི། དཔེར་ན་སྤྱི་དཔོན་ཆེ་ཁག་གི་ཤག་ཆས་དང་། གྲྭ་རྐྱང་གི་ཤག་ཆས་ལྟར་རང་ལ་ཐབས་མི་ཆག་པ་བཞིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ཆོས་དང་ཆོས་སྨྲ་བ་ལ་རིམ་གྲོ་ཇི་ལྟར་བསྐྱེད་པ་ནི། སའི་སྙིང་པོའི་མདོ་ལས༏ གཅིག་ཏུ་དད་ཅིང་གུས་པས་ཆོས་མཉན་གྱི། །དེ་ལ་འཕྱ་ཞིང་སྐུར་བར་མི་བྱའོ། །ཆོས་སྨྲ་བ་ལ་མཆོད་པ་བྱ་བ་ནི། །སངས་རྒྱས་འདྲ་བར་དེ་ལ་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ལ་གུས་པ་དང་རིམ་གྲོ་ཇི་ལྟར་བསྐྱེད་པ་དང་འདྲ་བར་ཆོས་སྨྲ་བ་ལ་བཀུར་སྟི་དང་གུས་པ་བྱེད་དགོས། བྱང་ས་ལས། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པ་དང་

離三種雜染及不介意法師五處而作聽聞。離雜染之一的「離貢高雜染」，是說我們應由以下六事來作聽聞：（一）應時聽聞；（二）發起恭敬；（三）當作侍奉；（四）不應忿恚；（五）後當實修；（六）不求過失。其中「應時聽聞」，是指我們應在上師高興且有空的時候求法。只顧自己方便來安排時間，狂妄自
120 大、自以為是是不對的。以前格西博朵瓦，在前藏上部的噶康寺整理許多經書而忙得頭昏腦脹時，有一個人前來求法，格西作發怒狀，站起身來將那人趕了出去，那人只好狼狽地逃走。所以我們應該懂得選擇適當的時候求法。「發起恭敬」是指向上師頂禮及上師蒞臨時起立等。「當作侍奉」，是指為上師洗手洗腳等。「不應忿恚」是指為上師承事時無有惱怒。「不求過失」是指不作非難。

「離輕慢雜染」[33]，則是我們不可以輕視法與法師。

「不介意五處」，是指我們不應將上師的五個方面視為過失而拋棄上師：（一）犯戒；（二）下層種姓；（三）容貌醜陋；（四）文辭鄙惡，表達方式欠佳；（五）語調不雅。

丙三、正聽聞之理

正聽聞之理分為兩節：（丁一）斷除違緣器之三過；（丁二）依止順緣六種想。

121 丁一、斷除違緣器之三過

所謂「器之三過」是指：（一）如器皿倒覆之過；（二）如器皿有污垢之過；（三）如器皿底部有漏孔之過。

第一，如果器皿倒覆的話，你再怎麼灌注好東西也不會跑到裡面去。像這樣，雖然你身體是坐在會場裡，但如果不好好用耳朵來聽、心思散亂的話，那

---

33 第三種為「離怯弱雜染」。

གནས་ལྔ་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པར་ཉན་དགོས་པར་གསུངས་པས། ༈ དེ་ལ་ཁེངས་པ་དང་བྲལ་བ་ནི། ༡ དུས་སུ་ཉན་པ་དང་། ༢ བཀུར་སྟི་བྱེད་པ་དང་། ༣ སྙིད་ཞུ་བྱེད་པ་དང་། ༤ མི་ཁྲོ་བ་དང་། ༥ རྗེས་སུ་སྒྲུབ་པ་དང་། ༦ ཀླན་ཀ་མི་ཚོལ་བ་དང་དྲུག་གྱི་ཉན་པར་གསུངས། · དེའི་དང་པོ་དུས་སུ་ཉན་པ་ནི། བླ་མ་ཐུགས་བདེ་ཞིང་ཐུགས་བྲེལ་མེད་པ་སོགས་དང་བསྟུན་ནས་ཞུ་དགོས་པ་ལས་རང་ལ་སྐབས་གང་འགྲིགས་ཀྱིས་ཧམ་པ་དང་རང་ཤེད་བྱེད་མི་ཉན། སྔོན་དགེ་བཤེས་པོ་ཏོ་བ་དབུས་སྟོད་ཀ་ཁང་དགོན་དུ་གསུང་རབ་མང་པོ་བསྒྲིགས་པས་དབུ་རྒྱགས་ནས་བཞུགས་པའི་སྐབས་མི་ཞིག་གིས་ཆོས་ཞུས་པས། དགེ་བཤེས་པ་ཐུགས་ཁྲོལ་བཞེངས་རྩལ་གྱིས་ཡར་བཞེངས་ནས་དེད་པས་བྲོས་འགྲོ་དགོས་བྱུང་བ་ཡིན་པས་དུས་ལ་མཁས་པ་དགོས། བཀུར་སྟི་བྱེད་པ་ནི་ཕྱག་དང་། ལྡང་བ་སོགས་དང་། སྙི་ཞེ་ནི་ཕྱག་དང་ཞབས་བསིལ་བ་སོགས་དང་། མི་ཁྲོ་བ་ནི་བླ་མའི་བྱ་བ་སྒྲུབ་པ་ལ་མི་ཁྲོ་བ། ཀླན་ཀ་མི་ཚོལ་བ་ནི་ཡུས་མི་བྱེད་པ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་ཆོས་དང་ཆོས་སྨྲ་བ་ལ་ཁྱད་གསོད་མི་བྱེད་པས་ཁྱད་གསོད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་དང་བྲལ་བ་ཡིན། གནས་ལྔར་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པ་ནི། ཚུལ་ཁྲིམས་ཉམས་པ་དང་། རིགས་དམའ་བ་དང་། ཆ་བྱད་ངན་པ་དང་། ཚིག་འབྲུ་ངན་པ་སྟེ་ཚིག་གསུང་ལུགས་ངན་པ་དང་། ཚིག་མི་སྙན་པར་སྨྲ་བ་སྟེ་ལྔ་ལ་སྐྱོན་དུ་བལྟས་ཏེ་འདོར་བར་མི་བྱེད་པ་དགོས།

གསུམ་པ་ཉན་ཚུལ་དངོས་ལ་གཉིས། འགལ་རྐྱེན་སྣོད་ཀྱི་སྐྱོན་གསུམ་སྤོང་བ་དང་། མཐུན་རྐྱེན་འདུ་ཤེས་དྲུག་བསྟེན་པའོ། །དང་པོ་སྣོད་ཀྱི་སྐྱོན་གསུམ་ནི། སྣོད་ཁ་སྦུབ་པ་ལྟ་བུའི་སྐྱོན། སྣོད་དྲི་མ་ཅན་ལྟ་བུའི་སྐྱོན། སྣོད་ཞབས་ཛོལ་བ་ལྟ་བུའི་སྐྱོན་གསུམ་ཡིན། དང་པོ་ནི། སྣོད་ཁ་སྦུབ་ན་བཅུད་བཟང་པོ་ཇི་ཙམ་བླུགས་ཀྱང་དེའི་ནང་དུ་མི་འགྲོ་བ་ལྟར་ལུས་ཆོས་གྲལ་དུ་བསྡད་ཀྱང་རྣ་བ་ལེགས་པར་མི་གཏོད་པར་སེམས་ཡེངས་ནས་བསྡད་ན་གང་གསུངས་པ

麼法師說些什麼，你就一點兒也不知道，這和不參加法會沒什麼不同。因此，我們應當「如鹿貪聲」那般，集中一切思想來聽。「一切思想」意為我們必須集中所有注意力，而不是用一半的心聽法，另一半心卻散亂於別的事情。據說鹿對聲音極為貪著，在牠側耳傾聽的時候，即使邊上有人向牠射箭亦渾然不知，我們應該如是而行。

第二，雖然器皿沒有倒覆，但如果器內有污穢或有毒的話，這將使注入的東西不堪受用。像這樣，雖然你好好地用耳朵來聽，但某些人的動機是想見聞
122 廣一些，某些人是想將來為別人講經等等。且不談這些情況，即便以希求獨自獲得涅槃樂的動機來聽，在這裡也屬於器皿有垢之過。所以，我們至少要以造作的菩提心這一動機來聽。

第三，雖然器皿沒有倒置，也沒有污垢等，但如果器底有漏孔的話，再怎麼灌注好東西也一點兒留不住它們。像這樣，雖然好好地用耳朵來聽，動機方面也沒有過失，但如果記不住所聽之法的話，還是會馬上忘掉。要做到不忘所聞是困難的，因此我們應以某一科判和書本為基礎，在閱讀每一章節時，回憶上師曾經講過的與此有關的內容，不斷復習。尤其是在課後，與法友互相討論來作溫習是很重要的。

薄伽梵曾在經中鄭重地告誡我們：「善諦聽聞，意思念之。」這裡的「善聽聞」是說應斷「器皿有污垢之過」,「諦聽聞」是說應斷「器皿倒覆之過」;「意思念之」是說應斷「器底有漏孔之過」[34]。

[34] 根據獅子賢《現觀莊嚴燈論》的說法，最早這樣配合起來解釋的是世親論師。

ཡང་མི་ཤེས་པར་ཆོས་གྲལ་དུ་མ་བསྡད་པ་དང་འདྲ་བ་ཡོད། དེས་ན་རི་དྭགས་སྐྱ་ལ་ཆགས་པ་བཞིན་དུ་བསམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཉན་དགོས། བསམ་པ་ཐམས་ཅད་ཅེས་པ་ནི་བསམ་པ་ཕྱེད་ཀྱིས་ཆོས་ཉན། ཕྱེད་གཞན་དུ་ཡེངས་བ་ལྟ་བུ་མི་བྱ་བར་ཐམས་ཅད་ཧྲིལ་གྱིས་སྒྲིམ་དགོས་པའི་དོན་ཡིན། རི་དྭགས་སྐྱ་ལ་ཆགས་ནས་ཉན་སྐབས་ཟུར་ནས་རྫོན་པས་མདའ་འཕངས་ཀྱང་མི་ཤེས་པ་ལྟར་དགོས་པ་ཡིན། གཉིས་པ་ནི། སྣོད་ཁ་སྦུབ་པ་མ་ཡིན་ཀྱང་དེའི་ནང་དུ་མི་གཙང་བ་དང་དུག་སོགས་ཡོད་ན་བཅུད་བཟང་པོ་བླུགས་ཀྱང་ལོངས་སྤྱོད་མི་རུང་བ་ལྟར་ཉ་བ་ལེགས་པར་གདད་ཀྱང་ཀུན་སློང་འགའ་ཞིག་གིས་ཐོས་རྒྱ་ཆེན་པོ་བྱེད་སྙམ་པ་དང་། འགའ་ཞིག་གིས་གཞན་ལ་བཤད་སྙམ་པ་སོགས་ཀྱིས་ཉན་པ་ཡོད་ཀྱང་དེ་རྣམས་ཕར་བཞག་ནས་རང་ཉིད་གཅིག་པུ་ཞི་བདེ་དོན་གཉེར་གྱི་ཀུན་སློང་ལྟ་བུས་ཉན་ཀྱང་འདིར་སྣོད་དྲི་མ་ཅན་གྱི་སྐྱོན་དུ་གསུངས་པས། དེས་ན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་མ་མཐའ་བཅོས་མ་ཚུན་ཆད་ཀྱིས་ཀུན་ནས་བསླང་སྟེ་ཉན་དགོས། གསུམ་པ་ནི། སྣོད་ཁ་སྦུབ་པ་དང་དྲི་མ་ཅན་སོགས་མ་ཡིན་ཀྱང་མཐིལ་རྡོལ་ན་བཅུད་ཇི་ཙམ་བླུགས་ཀྱང་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་སྡོད་པ་ལྟར། ཉ་བ་ལེགས་པར་གདད་ཅིང་། ཀུན་སློང་ལ་སྐྱོན་ཆགས་པ་མ་ཡིན་ཀྱང་དྲན་པས་མ་བཟུང་བར་དེ་མ་ཐག་བརྗེད་དུ་བཅུག་པ་ཡིན། རང་རེས་མི་བརྗེད་པར་བྱེད་པ་ཤིན་ཏུ་དཀའ་ཡང་ས་བཅད་དང་དཔེ་ཆ་ལྟ་བུ་ཞིག་རྩ་བ་བྱས་ནས་འདིའི་ཐད་དུ་འདི་འདྲ་གསུང་སྙམ་དུ་ཡང་ཡང་ཡིད་བཤར་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན། ལྷག་པར་ཆོས་ཐུན་གྲོལ་ནས་ཆོས་གྲོགས་པན་ཚུན་གྲོས་བསྡུར་གྱིས་ཚིག་བཤར་བྱེད་པ་གནད་ཆེ། དེ་ལྟར་སྣོད་ཀྱི་སྐྱོན་གསུམ་སྤོང་བ་ནི། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་མདོ་ལས་ཀྱང་ལེགས་པར་རབ་ཏུ་ཉོན་ལ་ཡིད་ལ་ཟུངས་ཤིག་ཅེས་ནན་ཏན་དུ་གསུངས་པ་ཡིན། དེ་ཡང་ལེགས་པར་ཉན་པ་ནི་སྣོད་དྲི་མ་ཅན་གྱི་སྐྱོན་སྤོང་བ་དང་། རབ་ཏུ་ཉན་པས་ནི་སྣོད་ཁ་སྦུབ་པའི་སྐྱོན་སྤོང་བ་དང་། ཡིད་ལ་ཟུངས་ཤིག་ཅེས་པས་སྣོད་ཞབས་རྡོལ་བ་ལྟ་བུའི་སྐྱོན་སྤངས་ཏེ་ཉན་དགོས་གསུངས།

丁二、依止順緣六種想

123 六想為：（一）對自己作病人想；（二）對正法作藥品想；（三）對善知識作良醫想；（四）對認真實修作治病想；（五）對如來作善士想；（六）對正法理作久住想。

（一）對自己作病人想

這一條很關鍵，如果具有此想的話，其他各種想便能自然地產生。自己沒有生病而觀修自己成病人，這雖然是一種顛倒的做法。然而，事實上，我們的確是身患煩惱重疾的病人。迦摩巴[35]說：

「若非實事，作實事修，雖成顛倒。然遭三毒[36]極大乾病之所逼迫，病勢極重，我等竟無能知自是病者。」

124 我們也許會想：「如果我有病，我應該知道才對，為何我不知道呢？」這就像是發高燒的人，神志不清，以為自己不是病人，而照樣唱歌跳舞一樣；我們所患的煩惱病極為嚴重，時間又很長，所以根本不知道自己是個病人。

我們也可能這樣想：「如果我有病，我應該感到疼痛才對呀？為何我感覺不到呢?」事實上，我們是在不斷地感受三毒的劇痛。若問：「那是怎樣的情形呢？」舉個例子來說吧，我們到集市裡去，看到一件很中意的東西，但買不起，回到家時，心想：「我要是有這樣東西就好了。」隨之而來的便是一種不愉快的感覺，這便是貪欲引起的疼痛；當別人對自己說些不好聽的話，或是見、聞、回憶某些不稱心的事時，會產生不愉快的情緒，難以忍受，這便是瞋恚引起的疼痛·像這樣仔細觀察我慢與嫉妒等煩惱，我們將會發現，它們可以不斷引生難以忍受的強烈痛苦；所以說，實際上我們正身患貪病、瞋病、嫉妒病等多種

[35] 迦摩巴・喜饒沃（智光，1057～1131）。
[36] 貪、瞋、癡三大煩惱。

གཉིས་པ་མཐུན་རྐྱེན་འདུ་ཤེས་དྲུག་བསྟེན་པ་ནི། ༈ རང་ལ་ནད་པ་ལྟ་བུའི་འདུ་ཤེས། དམ་པའི་ཆོས་ལ་སྨན་གྱི་འདུ་ཤེས། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་སྨན་པ་མཁས་པ་ལྟ་བུའི་འདུ་ཤེས། ནན་ཏན་ཉམས་སུ་བླང་བ་ལ་ནད་འཚོ་བའི་འདུ་ཤེས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་སྐྱེས་བུ་དམ་པའི་འདུ་ཤེས། ཆོས་ཀྱི་ཚུལ་ལ་རིང་དུ་གནས་པའི་འདུ་ཤེས་དང་དྲུག་གོ ༈ །དེའི་དང་པོ་རང་ལ་ནད་པ་ལྟ་བུའི་འདུ་ཤེས་འདི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་སྟེ་འདི་ཡོད་ན་འདུ་ཤེས་གཞན་རྣམས་ཤུགས་ཀྱིས་ཡོང་། དེ་ཡང་རང་ནད་པ་མིན་པ་ལ་ནད་པ་ཡིན་པར་བསྒོམ་ན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འགྲོ་སྟེ་རང་ཉོན་མོངས་པའི་ནད་ཚབས་ཆེན་གྱིས་བཏབ་པའི་ནད་པ་ཡིན། ཀ་མ་བས། དོན་ལ་མིན་ན་དེ་ལྟར་བསྒོམ་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འགྲོ་སྟེ་དུག་གསུམ་གྱི་གཙོང་ནད་ཆེན་པོས་ཐེབས་ནས་ནད་ཚབས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ལ་འོ་སྐོལ་གྱིས་ན་བར་ཡེ་མ་ཤེས་གསུངས། འོ་ན་ནད་པ་ཡིན་ན་རང་གིས་ན་བར་ཤེས་དགོས་པ་ལ་དེ་ལྟར་མི་ཤེས་པ་གང་ཡིན་སྙམ་ན། ཚ་བའི་ནད་ཤིན་ཏུ་ཐུ་བའི་ཚེ་འཁྲུལ་ནས་རང་ནད་པ་ཡིན་སྙམ་པ་མེད་པར་གླུ་ལེན་པ་སོགས་བྱེད་པ་ལྟར་འོ་སྐོལ་ཉོན་མོངས་པའི་ནད་ཏ་ཙང་ཚབས་ཆེ་ཞིང་ཡུན་རིང་བས་ན་བར་མ་ཤེས་པ་ཡིན། འོ་ན་ནད་ཅིག་ཡོད་ན་གཟེར་དང་ཟུག་རྡུ་ལྟ་བུ་དགོས་པ་ལ་དེ་མི་འདུག་པ་སྙམ་ན་ཡོད་དེ་དུག་གསུམ་གྱི་གཟེར་ཟུག་དྲག་པོ་ཡང་དང་ཡང་དུ་ཡོང་བ་དེ་ཡིན། དེ་ཇི་ལྟར་ཡིན་སྙམ་ན་དཔེར་ན་ཁྲོམ་ལྟ་བུར་ཕྱིན་ནས་དངོས་ཆས་ཡིད་དུ་འོང་བ་མཐོང་ནས་ཉོ་ཡང་མ་ནུས་ཤིང་ཤག་ཏུ་སླེབས་པའི་ཚེ་དེ་བྱུང་ན་སྙམ་དུ་ཡིད་མི་བདེ་ཀམ་ཀམ་ཡོང་བ་དེ་འདོད་ཆགས་ཀྱི་གཟེར་བརྒྱབ་པ་ཡིན། ཚིག་ངན་ཐོས་པ་ལྟ་བུ་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་མཐོང་ཐོས་དྲན་པ་སོགས་ཀྱི་ཚེ་ཡིད་མི་བདེ་ཀམ་ཀམ་སྡོད་མི་བཟོད་པ་ལྟ་བུ་འབྱུང་བ་དེ་ཞེ་སྡང་གི་གཟེར་བརྒྱབ་པ་རེད། དེ་བཞིན་དུ་ང་རྒྱལ་དང་ཕྲག་དོག་སོགས་ལ་ཞིབ་ཏུ་དཔྱོད་དང་གཟེར་ནད་དྲག་པོ་བཟོད་དཀའ་བ་ཡང་ཡང་འོང་བ་དེ་ཡིན། དེས་ན་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ནད། ཞེ་སྡང་གི་ནད། ཕྲག་དོག་གི་ནད་སོགས་ནད་སྣ་མང་པོས་བཏབ་པ་ཡིན།

疾病。如果對普通的疾病我們都會發生怖畏，那麼對身患那麼多的疾病，我們怎能不感到害怕呢?《入行論》中說：

「若遭常痛逼，尚須依醫言；
沉長遭貪等，百過病所逼。」

125 此外，在生活中如果我們生病達一、二個月之久，那將是件極為可怕的事；更何況我們在輪迴中為煩惱病所苦，是從無始以來直到現在呢！除非我們從輪迴中解脫出來，否則我們的煩惱病是難以痊癒的。博朵瓦說：「無痊癒時之病者，無抵達時之旅客（醫不好的病人，到不了目的地的旅者）。」此話的確不假。

（二）對正法作藥品想

當病人知道自己患病時，就應該尋找藥物來治療；而正法正是能息滅那些煩惱疾病的藥物，所以我們應該尋求正法。

（三）對善知識作良醫想

如果病人不去訪求醫生看病而胡亂吃藥，將藥性的冷熱和服用的先後次第搞錯，這樣的話，非但治不好病，反而有喪命的危險。所以，必須依靠一位有
126 經驗的醫師才可以；同樣的，如果不親近善知識，以為單靠學學經書就可以，並自以為是地作誦讀和修行等，這樣的話，證悟的體驗絕不會生起，心相續祇會變得越來越僵化。因此，如果我們真有修法之心，就必須鄭重地親近與有經驗之醫師相彷佛的善知識。病人找到醫生時，會生起極大的歡喜，對醫生的話言聽計從，恭敬服侍；同樣的，找到善知識之後，也應該如是而行。

《攝功德寶》[37] 中說：

「故諸勇求勝菩提，智者定應摧我慢，

[37] 即《般若波羅密多經攝頌》。

ཐ་མལ་གྱི་ནད་སྣ་གཅིག་ཙམ་ལའང་འཇིགས་པར་བྱེད་དགོས་ན། ཉོན་མོངས་པའི་ནད་སྣ་མང་པོ་དེ་ཙམ་གྱིས་བཏབ་པ་ལ་ཅི་སྟེ་འཇིགས་པར་བྱེད་མི་དགོས་ཏེ། སྤྱོད་འཇུག་ལས། ཐ་མལ་ནད་ཀྱི་བཏབ་པ་ཡང་། །སྨན་པའི་ངག་བཞིན་བྱ་དགོས་ན། །འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་ཉེས་བརྒྱ་ཡི། །ནད་ཀྱི་ཏག་བཏབ་སྨོས་ཅི་དགོས། །ཞེས་གསུངས། དེ་ཡང་རང་རེ་ནད་ཀྱིས་མནར་ཏེ་ཟླ་བ་རེ་གཉིས་ལྟ་བུ་ཡུན་རིང་ཙམ་སོང་ན་ཡང་ཤིན་ཏུ་འཇིགས་དགོས་ན། ཉོན་མོངས་པའི་ནད་ཀྱིས་འཁོར་བ་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་ད་ལྟའི་བར་མནར་ཞིང་ད་དུང་ཡང་འཁོར་བ་ལས་མ་ཐར་བར་དྲག་དཀའ་བས་དེས་ན་དགེ་བཤེས་པོ་ཏོ་བས། སོས་དུས་མེད་པའི་ནད་པ། སྨིན་དུས་མེད་པའི་མགྲོན་པོ་ཞེས་གསུངས་པ་དེ་ངོ་མ་རང་ཡིན།

༈ གཉིས་པ་དམ་པའི་ཆོས་ལ་སྨན་གྱི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་པ་ནི། ནད་པ་ནད་ཀྱིས་མནར་བ་ཤེས་ན་སྨན་ཞིག་ཚོལ་དགོས་པ་ལྟར་དེ་ལྟ་བུའི་ཉོན་མོངས་པའི་ནད་དེ་ཞི་བར་བྱེད་པའི་སྨན་ནི་དམ་པའི་ཆོས་ཁོ་ན་ཡིན་པས་དེ་ཚོལ་དགོས་གསུངས།

༈ གསུམ་པ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་སྨན་པ་མཁས་པ་ལྟ་བུའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་པ་ནི། དེ་ཡང་ནད་པས་སྨན་པ་མེད་པར་སྨན་ཐོས་ན་ཚ་གྲང་དང་སྤྱ་རྫིས་སོགས་ནོར་ནས་མི་ཕན་པའི་སྟེང་དུ་སྲོག་ལ་གྲོལ་བས་ན་སྨན་པ་མཁས་པ་ཞིག་ངེས་པར་དུ་བསྟེན་དགོས་པ་ལྟར། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ་མ་བསྟེན་པར་དཔེ་ཆ་གཅིག་པུའི་སྟེང་ནས་ཆོས་བྱས་ཚོག་སྙམ་ནས་ཁ་ཏོན་དང་བསྒོམ་སོགས་བྱས་ན་རྟོགས་པའི་ཉམས་མྱོང་གང་ཡང་མི་སྐྱེ་བར་ཤེས་རྒྱུད་རིངས་སུ་རིངས་སུ་འགྲོ་བས་དེས་ན་ཆོས་ཤིག་བྱེད་སྙམ་ན་སྨན་པ་མཁས་པ་དང་འདྲ་བའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ནན་ཏན་དུ་བསྟེན་དགོས། ནད་པས་སྨན་པ་རྙེད་ན་དགའ་བ་ཆེན་པོ་སྐྱེ། ཅི་ཟེར་ཉན། གུས་པས་བསྟེན་བཀུར་བ་ལྟར་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་རྙེད་ནས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་བྱེད་དགོས་ཏེ། ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་སྡུད་པ་ལས། དེ་ལྟ་བས་ན་བྱང་ཆུབ་དམ་པ་ཚོལ་བ་ཡི། །བསམ་པ་དྲག་ལྡན་མཁས

如諸病人依醫師，親善知識應無懈。」

（四）對認真實修作治病想

藥品雖然能治病，但是如果病人從醫生那裡取來許多良藥而不服用，只放在枕邊；不遵醫囑，應該做的不做，不應該做的全去做；這樣的話，根本治不好病。醫生和藥品對此都沒有責任，這是病人自己造成的。同樣地，我們在猶如良醫的善知識那裡，聽受許多能治煩惱病的教誡而不加實修的話，深廣教誡獲得再多，也無益於身心，上師與法都不能對此負責，這是弟子自己的過失。如《三摩地王經》中說：

「彼若數數勤訪求，獲遇黠慧明瞭醫，
醫亦安住其悲憫，教令服用如是藥。
受其珍貴眾良藥，若不服用療病藥，
非醫致使非藥過，唯是病者自過失。
如是於此教出家，遍了力根靜慮己，
若於修行不精進，不勤現證豈涅槃？」

該經又說：

「我雖宣說極善法，汝若聞已不實行，
如諸病者負藥囊，終不能醫自體病。」

《入行論》中也說：

128 「此等應身行，唯言說何益，
若唯誦藥方，豈醫諸病者？」

པས་ང་རྒྱལ་ངེས་བཅོམ་སྟེ། །ནད་པའི་ཚོགས་ཀྱིས་གསོ་ཕྱིར་སྨན་པ་བསྟེན་པ་ལྟར། །གཡེལ་བ་མེད་པར་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པར་བྱ། །ཞེས་གསུངས།

༄ བཞི་པ་ནན་ཏན་ཉམས་སུ་བླངས་པ་ལ་ནད་འཚོ་བའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་པ་ནི། ནད་པའི་ནད་ལ་ཕན་བྱེད་སྨན་ཉིད་ཡིན་ཀྱང་། ནད་པས་སྨན་པ་ལས་སྨན་བཟང་ལ་མང་བ་བླངས་ནས་མ་ཟོས་པར་སྤུས་འགོར་བཞག །སྨན་པས་གྱིས་ཟེར་བ་རྣམས་མི་བྱེད། མ་བྱེད་ཟེར་བ་ཐམས་ཅད་བྱས་ན་ནད་ལ་གཏན་ནས་མ་ཕན་པ་ནི་སྨན་པས་མ་ལན། སྨན་གྱིས་མ་ལན་པར་ནད་པ་རང་ཉིད་ཀྱིས་མ་བྱུང་བ་ལྟར། སྨན་པ་མཁས་པ་དང་འདྲ་བའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལས་ཉོན་མོངས་པའི་ནད་ཞི་བར་བྱེད་པའི་སྨན་དང་འདྲ་བའི་གདམས་ངག་མང་དུ་ཐོས་ཀྱང་ཉམས་སུ་མི་ལེན་ན་གདམས་པ་ཟབ་ལ་རྒྱས་པ་ཇི་ཙམ་ཐོབ་ཀྱང་རྒྱུད་ཐོག་མི་ཕན་པ་ནི་བླ་མས་མ་ལན། ཆོས་ཀྱིས་མ་ལན་པར་སློབ་མ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཉེས་པ་ཡིན་ཏེ། ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་རྒྱལ་པོ་ལས། ཡང་དང་ཡང་དུ་དེ་ཡིས་བཙལ་བ་ཡིས། །སྨན་པ་མཁས་ཤིང་རིག་པ་དེ་རྙེད་དེ། །དེས་ཀྱང་སྙིང་རྗེ་ཉེ་བར་བཞག་ནས་ནི། །སྨན་འདི་གཏང་བར་གྱིས་ཞེས་བྱིན་པ་དང་། །སྨན་མང་བཟང་ཞིང་ཕངས་པ་དེ་བླངས་ནས། །ན་བ་འཚོ་བར་འགྱུར་པའི་སྨན་མི་འཐུང་། །སྨན་པས་མ་ཡིན་སྨན་གྱིས་མ་ཉེས་ཏེ། །ནད་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ནི་ཉེས་པ་ཡིན། །དེ་བཞིན་བསྟན་པ་འདི་ལ་རབ་བྱུང་སྟེ། །སྟོབས་དང་བསམ་གཏན་དབང་པོ་ཀུན་རིག་ནས། །སྒོམ་པ་ལ་ནི་མངོན་པར་བརྩོན་མི་བྱེད། །རིགས་པར་མི་བརྩོན་ག་ལ་མྱ་ངན་འདའ། །ཞེས་དང་། ངས་ནི་རབ་ཏུ་བཟང་པོའི་ཆོས་བཤད་ཀྱང་། །ཁྱོད་ཀྱིས་ཐོས་ནས་ཡང་དག་མ་སྒྲུབ་ན། །ནད་པ་སྨན་གྱི་རྐྱལ་པ་ཐོགས་པ་དག །བདག་གི་ནད་ནི་གསོ་བར་མི་ནུས་བཞིན། །ཞེས་དང་། སྤྱོད་འཇུག་ལས་ཀྱང་། ལུས་ཀྱིས་འདི་དག་སྒྲུད་པར་བྱ། །ཚིག་ཙམ་བརྗོད་པས་ཅི་ཞིག་འགྲུབ། །སྨན་དཔྱད་བསྒྲགས་པ་ཙམ་གྱིས་ནི། །ནད་པ་དག་ལ་ཕན་འགྱུར་རམ། །ཞེས་གསུངས་པ་

所以說，為了治病單獲得藥品是不夠的，必須妥善加以服用而且按照醫囑行事才行；同樣地，為了消滅煩惱疾病，我們應該將教誡之義與自心結合起來而加以實修。

《道次第廣論》中說：

「聞已了知所有需要，即是行持，故聞義後應隨力行持，是極大關要。」

有些人喜歡盡可能地多累積所聞與所得的教授數量，只在文字上下功夫而下作實修。《勸發增上意樂經》中說，這些人就像是求蔗糖者只貪食甘蔗樹皮的滋味一樣：

「甘蔗樹皮全無實，所喜之味藏於內，
若人但只嚼蔗皮，不獲甘蔗精美味。
如其外皮言亦爾，思此中義如其味。」

該經又將這類人比做模仿他人的戲劇演員：

「如有處居戲劇場，談說其餘勇士德，
自己失壞殷重修，如是愛著言說失。」

因此，應該致力於實修而不是單注重於文字，如若不然，沒有比這個更能使我們成為「教油子」的原由了。據說聽聞數量多而修習數量少乃「教油子」之因。我們在最初聽法的時候，似乎覺得有些受益，但如果不以經常回憶和修習來加以鞏固的話，以後再聽時，這種感覺便會較以前減弱些，每次聽講，感覺愈來愈弱，最後發展成不論所聞之法是如何精深，都會以為全是老生常談，因而對自心沒有絲毫的益處；這時候就變成「教油子」了，那是很下流的。如阿闍黎婆羅流支在《百頌論》中說：

ལྟར་རོ། །དེས་ན་ནད་གསོ་བ་ལ་སྨན་བླངས་པ་ཙམ་གྱིས་མི་ཚོག་པར་ལེགས་པར་ཟ་དགོས་ཤིང་། དེ་ཡང་སྨན་པའི་ངག་བཞིན་བྱེད་དགོས་པ་ལྟར། ཉོན་མོངས་པའི་ནད་ཞི་བ་ལ་གདམས་ངག་གི་དོན་རྒྱུད་ཐོག་ཏུ་སྦྱར་ནས་ཉམས་སུ་བླང་དགོས་པ་ཡིན། ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས་ཀྱང་། ཐོས་ནས་ཤེས་པར་བྱས་པའི་དགོས་པ་ཡང་བྱས་པ་ཡིན་པས་ཐོས་པའི་དོན་ལ་ནུས་པ་དང་བསྟུན་པའི་ལག་ལེན་རེ་གནད་དུ་ཆེའོ། །ཞེས་གསུངས། ཉམས་ལེན་མེད་པའི་ཐོས་རྒྱ་དང་། ཐོབ་རྒྱ་རྣམ་གྲངས་མང་པོ་བསགས་པའི་ཚིག་ཙམ་ལྷུར་ལེན་པ་ནི། ལྷག་བསམ་བསྐུལ་བའི་མདོ་ལས། བུ་རམ་ཤིང་ཤུན་སྙིང་པོ་ཅི་ཡང་མེད། །དགའ་བར་བྱ་བའི་རོ་ནི་ནང་ན་འདུག །ཤུན་པ་ཟོས་པས་མིས་ནི་བུ་རམ་རོ། །ཞིམ་པོ་རྙེད་པར་ནུས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཇི་ལྟར་ཤུན་པ་དེ་བཞིན་སྒྲ་བ་སྟེ། །རོ་ལྟ་བུ་ནི་འདི་ལ་དོན་སེམས་ཡིན། །ཞེས་བུ་རམ་དོན་དུ་གཉེར་བས་བུར་ཤིང་གི་ཤུན་པ་ཙམ་གྱི་རོ་ལ་ཆགས་ནས་ཟ་བ་དང་འདྲ་བ་དང་། གར་ལ་ལྟ་བའི་ཁྲོད་ན་འདུག་པ་ཞིག །དཔའ་བོ་གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པ་བཞིན། །བདག་ཉིད་ནན་ཏན་ཉམས་པར་འགྱུར་བ་སྟེ། །སྨྲ་ལ་དགའ་བའི་ཉེས་པ་འདི་དག་གོ །ཞེས་ཟློས་གར་མཁན་གཞན་གྱི་ལད་མོ་བྱེད་པ་དང་འདྲ་བར་གསུངས་པས་ཐོས་པ་ཙམ་ལྷུར་མི་ལེན་པར་ཉམས་ལེན་ལ་འབད་དགོས། དེ་ལྟར་མིན་ན་ཆོས་ཉིད་དུ་ཁྱེར་བའི་རྒྱུ་ཡང་འདི་ལས་ཐུ་བ་མེད་དེ། ཐོས་གྲངས་མང་ལ་སྒོམ་གྲངས་ཉུང་བ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། དང་པོ་ཐོས་པའི་ཚེ་ན་སེམས་ལ་ཅུང་ཟད་ཕན་པ་ལྟར་སྣང་ཡང་། དེའི་མཇུག་བསྐྱང་སྤྱི་ཡང་དང་ཡང་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། བསྒོམ་པར་མ་བྱས་ན། དེའི་རྗེས་སུ་ཐོས་པའི་སྐབས་སྔར་ལས་ཞན་ཙམ་དང་། དེའི་རྗེས་སུ་དེ་ལས་ཞན་ཙམ་གྱིས་མཐར་གདམས་ཟབ་ཅི་ཙམ་ཐོས་ཀྱང་རྒྱུས་ཡོད་སླམ་པ་ལྟ་བུར་སོང་ནས་རྒྱུད་ལ་ཅི་ཡང་མི་ཕན་པ་ཞིག་ཡོད། དེའི་ཚེ་ན་ཆོས་ཉིད་དུ་ཁྱེར་བ་ཡིན། དེ་ཁྱེར་ན། སློབ་དཔོན་མཆོག་སྲིད་ཀྱིས་ཚིགས་བཅད་བརྒྱ་པར། རབ་ཏུ་བྱུང་ནས་སླར་ལོག

「出家復還俗，女人事三夫，
野干脫網罟，此三為狡詐。」

噶當派祖師也說：

「法能調罪人，難調教油子，
油能鞣糙皮，難鞣包油皮。」

如果因為別的法成為「教油子」的，尚且可以為其開示「菩提道次第」來作教化，但如果對「道次第」也變得油滑的話，那就無藥可救了。所以，對這
130 一要點，務必加以慎重！不論我們修什麼法，應先妥善聽聞，然後將所聞之義與自心結合起來，必須做到聞、思、修三者互不乖離，當如仲敦巴法王所說的那樣：

「我聽聞時思修增，我思惟時聞修增，
我修習時聞思增，於一事上攝無餘。
了知將法轉為道，吾乃無偏噶當巴，
如面具眼知諸義，悉善通達是噶當。[38]」

又如對於一個手腳殘廢的痲瘋病人來說，單靠吃一、二劑藥是無濟於事的，必須長期服用許多藥力強的藥物才行；經無始以來，我們所患的煩惱病勢已極為嚴重，對此僅修一、二次教授之義是不能奏效的，必須像河水長流一般，認真努力地勤修方能解決問題。如阿闍黎月官所說：

「此心中亦恆愚昧，長時習近重病痾，
如具癩者斷手足，依少服藥有何益？[39]」

我們必須像格西・京俄瓦一樣，能馬上將教授用於實修：京俄瓦在閱讀《毘奈耶》的時候，當他一看到「皮革事」中說出家人不可以使用皮革物時，便馬上將

38 引自《噶當寶籍》上卷「噶當父法」。
39 引自《慚贊》。

དང་༔ ༔བུད་མེད་ཕྲོ་གསུམ་མཐོང་བ་དང་། །ཅི་སྤྲུང་རྐྱི་ལས་ཤོར་བ་སྟེ། །འདི་གསུམ་
གཡོན་ཅན་ཞེས་པར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་། བཀའ་གདམས་གོང་མའི་གསུང་ལས།
སྡིག་ཅན་ཆོས་ཀྱིས་ཐུལ་ཀྱང་། །ཆོས་ཉིད་ཆོས་ཀྱིས་མི་ཐུལ། །རྒྱོང་པོ་སྟུམ་གྱིས་ཐུལ་ཀྱང་།།
མར་སྐྱོགས་སྟུམ་གྱིས་མི་ཐུལ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཞེན་དུ་ཐ་ཆད་པ་ཡིན། ཆོས་གཞན་གྱིས་
ཆོས་ཉིད་ཤོར་བ་ལ་བྱང་ཆུབ་ལམ་རིམ་འདི་བསྟན་ན་འདུལ་ནུས་ཀྱང་། ལམ་རིམ་ལ་བློ་ཉིད་
ན་གང་གིས་ཀྱང་འདུལ་ཐབས་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་པས་གནད་འདི་ལ་གཟབ་དགོས། དེས་ན་
གང་ཉམས་སུ་ལེན་བྱུར་ཐོས་པ་ལེགས་པར་བྱེད། གང་ཐོས་པའི་དོན་རྒྱུད་ལ་སྦྱར་ཏེ་ཐོས་
བསམ་སྒོམ་གསུམ་ཡ་མ་བྲལ་བ་དགོས་པ་ནི། འབྲོམ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོས་ཀྱང་། ང་ཐོས་དུས་
ཚེ་ན་བསམ་སྒོམ་བདོ། །ང་བསམ་དུས་ཚེ་ན་ཐོས་སྒོམ་བདོ། །ང་སྒོམ་དུས་ཚེ་ན་ཐོས་བསམ་
བདོ༔ ༔གཞི་གཅིག་ཏུ་མ་ལུས་བསྡོམས་བྱས་ནས། །ཆོས་ལམ་དུ་ཁྲིད་ནས་འགྲོ་ཞེས་པ།།
ང་བཀའ་གདམས་ཕྱོགས་ཆར་མ་ལྷུང་བས། །དོན་རྒྱ་འབབ་མིག་བཞིན་འཕྲུལ་ཞེས་པའི། །
ལེགས་ཀུན་ཏུ་རྟོགས་དེ་བཀའ་གདམས་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་ཡང་མཛེ་
ཅན་ཀང་པ་ལག་པ་ཆད་པ་ལ་སྨན་ཐུན་རེ་གཉིས་བསྟེན་པས་ཅིར་ཡང་མི་འགྱུར་བར་སྨན་ཡུན་རིང་
ལ་སྟོབས་ཆེ་བ་མང་དུ་ཟ་དགོས་པ་ལྟར། རང་ཅག་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་ནད་
གཞི་ཚབ་ཅན་གྱིས་ཐེབས་པ་ལ། གདམས་ངག་གི་དོན་ལན་རེ་གཉིས་ཉམས་སུ་བླངས་པས་མི་
མཆོག་པར་ཆུ་བོའི་རྒྱུན་བཞིན་ནན་ཏན་དུ་འབད་དགོས་ཏེ། སློབ་དཔོན་ཙནྡྲ་གོ་མིས། དེར་
ཡང་རྒྱུན་དུ་སེམས་ནི་ཉམ་སྨོངས་ལ། །ཡུན་རིང་དུས་སུ་ནད་གཞི་སྟེན་བྱེད་ཅིང་། །མཛེ་
ཅན་ཀང་པ་ལག་པ་ཆད་པ་ལ། །ཐང་འགའ་སྨན་བསྟེན་པ་ཡིས་ཅི་བགྱིར་མཆི། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །འཕྲལ་འཕྲལ་ལག་ལེན་ལ་འདེབས་པ་དགེ་བཤེས་སྤྱན་སྔ་བ་ལྟ་བུ་དགོས་
ཏེ༔ ཁོང་གིས་འདུལ་བ་གཟིགས་པས་ཀོ་ལྤགས་ཀྱི་གཞིའི་སྐབས་སུ་རབ་བྱུང་གིས་ཀོ་ལྤགས་

131 座墊下的一塊獸皮扔掉;當他繼續往下讀至在邊遠地區可以特別開許使用皮革物時，又將以前扔掉的那塊皮墊子撿回來鋪在座墊底下。

（五）對如來作善士想

最早宣說本法的大師佛陀，他自己已現證諸道與果，並為別人如實宣說，所以在開示取捨關要方面沒有絲毫的錯誤，是「善士夫」，即公認的楷模者。我們當用:「佛所開示的這個法怎會有錯誤呢?」這樣子的心來修「念佛」[40]。另一種說法是:「對善士作如來想。」這裡所說「善士」是指自己的上師，當思上師為如來釋迦牟尼的化身。

132 **（六）對正法理作久住想**

這也就是說，我們應當思惟:「由於聽聞像這樣的正法，而能使佛教久住於世，這是多麼好的事啊！」總之，第五想是修憶念如來恩德，第六想是修報答佛恩。

尤其重要的是，在聽法時，應將所聞之法直接放在心裡。如果將心放在一邊，所聞之法放在另一邊的話，那麼任何甚深而犀利的教授都是無法利益自心的。譬如，照一下鏡子便可知道自己臉上有沒有黑垢斑點，如果發現有的話即當清除掉;聽法也像照鏡子一樣，可以從法鏡中檢查自己的念頭和行為有沒有過失。如果發現有過失的話，應該為此感到苦惱，想一想，我們的心怎麼

---

[40] 為「六隨念」之一。「六隨念」為憶念佛、法、僧、戒、施、天的功德。

འཆང་མི་ཆོག་པར་གསུངས་པ་གཟིགས་པ་ཙམ་གྱིས་བཞུགས་གདན་འོག་ཏུ་ཀོམ་གདན་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་མ་ཐག་ཕྱིར་འཕང་བར་མཛད། ཡང་མར་གཟིགས་པས་ཡུལ་མཐའ་འཁོབ་ཏུ་ཀོ་ལྷགས་འཆང་ཆོག་པའི་དམིགས་བསལ་གནང་བ་གཟིགས་པས་སྔར་གྱི་ཀོམ་གདན་ཡར་བླངས་ནས་བཞུགས་གདན་བཏིང་བ་ལྟ་བུ་དགོས་ཞེས་གསུངས།

༢༣ ལྔ་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་སྐྱེས་བུ་དམ་པའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་པ་ནི། ཆོས་འདི་དང་པོར་གསུང་བ་པོ་སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ནི་ལམ་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པ་རང་གིས་མངོན་དུ་བྱས། གཞན་ལ་དེ་བཞིན་དུ་གསུངས་པ་ཡིན་པས་བླང་དོར་གྱི་གནད་སྟོན་པ་ལ་འཁྲུལ་བ་ཅུང་ཟད་ཙམ་ཡང་མི་མངའ་བའི་ཚད་མའི་སྐྱེས་བུ་ཡིན། དེས་བསྟན་པའི་ཆོས་འདི་ལ་འཁྲུལ་པ་ག་ལ་ཡོད་སྙམ་དུ་སངས་རྒྱས་རྗེས་སུ་དྲན་དགོས། གསུང་ཚུལ་གཅིག་ལ། སྐྱེས་བུ་དམ་པ་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་འདུ་ཤེས་ཞེས་སྨྲར་ཏེ། སྐྱེས་བུ་དམ་པ་སྟེ་རང་གི་བླ་མ་དེ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པའི་སྤྲུལ་པ་ཡིན་སྙམ་དུ་བསམ་དགོས།

༢༤ དྲུག་པ་ཆོས་ཀྱི་ཚུལ་ལ་རིང་དུ་གནས་པའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་པ་ནི། ཆོས་འདི་ལྟ་བུ་ཉན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་འཛིག་རྟེན་དུ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་ན་ཅི་མ་རུང་སྙམ་དུ་བསམ་པ་ཡིན༑ གང་ལྟར་ཡང་འདུ་ཤེས་ལྔ་པ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་བཀའ་དྲིན་རྗེས་སུ་དྲན་པ་དང་། དྲུག་པ་ནི་སངས་རྒྱས་ལ་དྲིན་གཟོ་བསྒོམ་པ་ཡིན། ལྷག་པར་ཆོས་ཉན་པའི་ཚེ་ཤེན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ནི། རང་གི་རྒྱུད་ཐོག་ཏུ་འགེལ་བཞིན་ཉན་དགོས། དེ་མིན་རང་གི་རྒྱུད་ཡོགས་ཤིག་ཏུ་བཞག ཆོས་ཉན་པ་དེ་ཡོགས་ཤིག་ཏུ་བཞག་ན་གདམས་ངག་ཟབ་ལ་རྣོ་བ་ཅི་ཙམ་ཐོས་ཀྱང་རང་རྒྱུད་ལ་གང་ཡང་མི་ཕན་པས། དཔེར་ན་བྱད་བཞིན་ལ་ནག་ནོག་ཡོད་མེད་མེ་ལོང་གི་ནང་དུ་བལྟས་ཏེ་འདུག་ན་བསལ་དགོས་པ་ལྟར། ཆོས་ཀྱི་མེ་ལོང་གི་ནང་དུ་རང་གི་ཤེས་རྒྱུད་དང་སྤྱོད་པ་ལ་སྐྱོན་ཆགས་མ་ཆགས་ལྟུས་དག་བཏང་ནས་ཉན་ཅིང་། སྐྱོན་ཆགས་པ་ཞིག་མཐོང་ན་

會變成這樣的呢？然後當盡最大的努力來消除這些過失。我們當如《本生鬘》中蘇達薩之子「斑足王」對月王子所說的那樣：

「我鄙惡行影，明見於法鏡，
意極起痛惱，我當趣正法。」

以前當薄伽梵尚在有學道、受生為月王子的時候，蘇達薩之子喜歡殺人而
133 食。有一天，王子駕臨一座花園，在一位清淨仙人（婆羅門）跟前聽法。忽然外邊傳來陣陣喧嘩聲，王子派人查看究竟發生了什麼事，得知是蘇達薩之子來到此地。衛兵們報告說：「那個可怕的吃人魔王、蘇達薩之子斑足來到了這兒，我們的騎兵、象隊、戰車和步兵都被打散了，現在不知該怎麼辦才好，請您拿個主意吧！」王子聞言大喜，不顧嬪妃等人的阻攔，來到最為嘈雜的地方。他看見斑足怒氣沖沖，揮劍舞盾，正追殺他的禁衛軍。王子沒有一點害怕猶豫，說道：「我是月王子，我在這兒，你過來吧！」斑足便回過頭來說道：「我要找的就是你。」然後跑來，將王子背在肩上回去。斑足所住的地方到處是人的骨骼，人血染紅了地面，豺狼等猛獸和鷲、烏鴉等凶禽發出陣陣怪聲，四周被燒屍的煙燻得黑黝黝的。斑足將月王子關在這間可怕的房子裡，他一邊休息，一

བདག་གི་རྒྱུད་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་སོང་ངོ་སྙམ་དུ་ཡིད་ལ་གདུང་བ་བསྐྱེད་དེ་སྐྱོན་དེ་རྣམས་སེལ་བའི་ཐབས་ལ་འབད་ཅི་ཐུབ་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན། དེ་ལྟར་སྐྱེས་རབས་ལས། བདག་གི་སྤྱོད་པ་ངན་པའི་གཟུགས། །ཆོས་ཀྱི་མེ་ལོང་གསལ་མཐོང་ན། །ཡིད་ལ་གདུང་བ་རབ་སྐྱེས་ཏེ། །བདག་ནི་ཆོས་ལ་ཕྱོགས་པར་འགྱུར། །ཞེས་སུ་དྷ་སའི་བུ་རྒྱལ་བུ་ཀང་ཁྲས་རྒྱལ་སྲས་ཟླ་བ་ལ་ཞུས་པ་ལྟར་བྱ་དགོས་པ་ཡིན།

དེ་ནི་སྟོན་བཅོམ་ལྡན་འདས་སློབ་པ་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་རྒྱལ་བུ་ཟླ་བ་ཞེས་པར་འཁྲུངས་པའི་ཚེ། སུ་དྷ་སའི་བུ་ཞེས་བྱ་བ་མི་གསོན་པོ་བསད་ནས་ཟ་བ་ཞིག་ཡོད་དེ། ལན་ཅིག་རྒྱལ་བུ་སྐྱེས་མོས་ཚལ་དུ་ཐེབས་པ་ན། བྲམ་ཟེ་ལེགས་པར་སྨྲ་བ་ཞིག་འོངས་ཏེ་དེ་ལ་རྒྱལ་བུས་ཆོས་ཉན་པའི་ཚེ། གླང་བུར་དུ་ཙ་ཅོ་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་ཅི་ཡིན་བལྟར་བཙུག་པས་སུ་དྷ་སའི་བུ་འོངས་བ་ཤེས་ནས། ཆབ་སྒྲོ་བ་རྣམས་ཀྱིས་སུ་དྷ་སའི་བུ་ཀང་ཁྲ་མི་ཟན་དེ་འདིར་འཛིགས་བཞིན་དུ་མཆིས་ཏེ། རྟ་དང་གླང་པོ་ཆེ་དང་ཤིང་རྟ་དང་དམག་མི་མང་པོའི་དཔུང་ཡང་བྱེར་བར་འགྱུར་ཞིང་མཆིས་ན། དེ་ལས་ཅི་ལེགས་པར་མཛད་ཅིང་བཀའ་བགྲོས་མཛད་པའི་དུས་ལ་བབས་སོ་ཞུས་པ་ན་དེ་དགྱེས་བཞིན་དུ་བཙུན་མོ་སོགས་ཀྱིས་བཀག་ཀྱང་མ་གསན་པར་ཙ་ཅོ་ཆེན་པོ་གང་ན་ཡོད་པ་དེར་བྱོན་པས། ཁོ་ཁྲོས་ཏེ་རལ་གྲི་དང་ཕུབ་འཕྱར་ཞིང་རྒྱལ་པོའི་དཔུང་གི་རྗེས་སུ་བསྙེགས་པ་གཟིགས་ནས་འཇིགས་པ་དང་ཐེ་ཚོམ་མེད་པར་བུ་ཟླ་བ་ང་ཡིན་ཏེ་ང་འདིར་ཡོད་པས་རྩུར་ཤོག་ཅིག་གསུངས་པ་ན། ཁོ་ཡང་རྩུར་ལོག་སྟེ། ང་ལ་ཡང་ཁྱོད་ཉིད་དགོས་སོ་ཟེར་ནས་བརྒྱུགས་ཏེ་འོངས་ནས་རྒྱལ་སྲས་ཟླ་བ་ཕྲག་པ་ལ་བསྐྱོན་ཏེ་བྲོས་ནས། ཁོ་རང་གི་གནས་མིའི་ཀེང་རུས་མང་པོས་གང་བ། ས་གཞི་དམར་བ། ཅེ་སྤྱང་ལ་སོགས་པའི་གཅན་གཟན་གདུག་པ་ཅན་དང་བྱ་རྒོད་དང་ཁྭ་ཏ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲ་མི་སྙན་པ། རོ་བསྲེགས་པའི་དུད་པས་མདོག་ནག་པོར་གྱུར་པ་སོགས་འཇིགས་སུ་རུང་བ་དེའི་ནང་དུ་རྒྱལ་སྲས་ཟླ་བ་བཞག་སྟེ།

邊貪婪地盯著月王子漂亮的面龐。此時月王子心裡卻想著尚未向花園的清淨仙人供養說法酬金，而流出了眼淚。蘇達薩之子說：

「不許哭！你月王子向來以堅強著稱，現在被我抓起來，你卻哭了，真是怪事！所謂：『大難臨頭時，堅強是沒用的；苦惱憂愁時，聽聞是無益的；捶打之下是沒有不發抖的。』看來此話不假。你要對我說實話，你是因為怕我殺
134 你，還是因為怕離開你的親友、嬪妃、兒子，父母而流淚，或是為了別的什麼，你一定要照實說。」

王子回答說：「我曾向一位婆羅門求法，但還沒有向他供養酬金。所以請先讓我回去吧，供養了之後，我保證一定回來。」「你說的全是假話，一旦僥倖從閻王的口中逃出，有誰還想特意回來送死？」「我不是已經保證了要回來的嗎?我月王子從不違背誠實，它就像是我的生命一樣。」儘管斑足不相信王子的話，但還是決定考驗一下他的品格，於是說道：「那麼你走吧，我要看看你是否真的說話算數。回去做你想對那個婆羅門所做的事，隨後儘快回來。在這同時，我將把用來燒你的火準備好，等著你。」

於是王子回到了家裡，向那位婆羅門獻上四千兩黃金作為四個偈頌的供養。王子的父親用各種方法阻止他回斑足那裡，可是沒有成功，王子又回到了斑足的住處。當斑足遠遠看見王子時，他感到十分詫異。王子說：「現在你可以吃我了。」斑足說：「我自己知道什麼時候該吃你，現在火裡有許多煙，用有煙的火烤肉，肉也會染上煙味，味道就不香了，所以再過會兒。你先告訴我，

དེའི་བྱུད་གཟུགས་བཟང་པོ་ལ་ཆགས་ནས་མིག་བགྲད་དེ་བལྟ་ཞིང་ངལ་བསོ་བར་བྱེད་དོ། །
དེའི་ཚེ་རྒྱལ་སྲས་ཟླ་བས་སྐྱིད་མོས་ཚལ་དུ་བྲམ་ཟེ་ལེགས་པར་སྨྲ་བ་དེ་ལ་ཆོས་ཀྱི་ཡོན་འབུལ་རྒྱུ་མ་བྱུང་སྐམ་དུ་དགོངས་ནས་སྤྱན་ཆབ་ཤོར་བར། དེ་ནས་སུ་དྷ་སའི་བུས་ཁྱོད་ཙུང་ཞིག་སྡོད་ཅིག་ཁྱོད་རྒྱལ་བུ་ཟླ་བ་ཞེས་བློ་བརྟན་པའི་ཚད་དུ་གྲགས་པ་ལ། ངས་བཟུང་པའི་ཚེ་ན་མཆི་མ་འཚོར་བ་ཡ་རེ་མཚན། ཉམས་ཉེས་བྱུང་ན་བློ་བརྟན་པོ་དོན་མེད་འགྱུར། སྐྱ་ངན་བྱུང་ན་ཐོས་པས་མི་ཕན། བརྟེག་ན་གཡོ་བར་མི་འགྱུར་བ་གང་ཡང་མེད་ཟེར་བ་དེ་བདེན་པར་སྣང་། དེ་བས་ན་ཁྱོད་དྲང་པོར་སློས་ཤིག །ངས་བསད་དོགས་པའམ། གཉེན་བཤེས་དང་བཙུན་མོ་དང་བུ་དང་པ་མ་དང་བྲལ་དོགས་ནས་ཁྱོད་མཆི་མ་བྱུང་ངམ་གང་ཡིན་དྲང་པོར་སློས་ཤིག་ཟེར་བ་ལ། རྒྱལ་སྲས་དེས་དེའི་ལན་དུ། ངས་བྲམ་ཟེ་ཞིག་ལ་ཆོས་ཞུས་པར་ཡོན་འབུལ་རྒྱུ་མ་བྱུང་བས་ང་ཐོངས་དང་ཡོན་ཕུལ་ནས་སླར་ངེས་པར་སླེབས་འོངས་ཞེས་གསུངས་པ་ན། ཁྱོད་ཀྱི་ཇི་ཙམ་སླུས་ཀྱང་མི་བདེན་ཏེ་འཆི་བདག་གི་ཁ་ནས་ལན་ཅིག་ཐར་བར་སླར་བསམ་བཞིན་དུ་འཆི་བདག་གི་དྲུང་དུ་སུ་ཞིག་འོངས་ཞེས་སོགས་ཟེར་བ་ལ། ངའི་ཚིག་གིས་སླར་འོང་ངོ་ཞེས་ཁས་མ་བླངས་སམ། ང་ནི་བུ་ཟླ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ་བདེན་པ་སྲོག་དང་འདྲ་བར་མི་འདོར་རོ་ཞེས་གསུངས་པ་ན། ཁོ་ཡིད་མ་ཆེས་བཞིན་དུ་ཉམས་སད་པའི་ཕྱིར་འོ་ན་སོང་ཤོག་ཁྱོད་བདེན་པ་ཁས་འཆེས་པར་བལྟའོ། །སོང་ལ་བྲམ་ཟེ་དེ་ལ་ཅི་འདོད་པ་བྱོས་ལ་སླར་མྱུར་དུ་ཤོག་ཅིག །ང་ཡང་ཁྱོད་སྲིག་པའི་མེ་ལྟ་གོན་བྱེད་ཅིང་སྡོད་དོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །དེ་ནས་རང་གི་ཁྱིམ་དུ་བྱོན་ཏེ་བྲམ་ཟེ་དེ་ལ་ཚིགས་བཅད་བཞིའི་ཡོན་དུ་གསེར་སྲང་བཞི་སྟོང་ཕྱིན། དེ་ནས་ཡབ་ཀྱིས་ཐབས་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་བཀག་ཀྱང་མ་གསན་པར་སུ་དྷ་སའི་བུའི་སར་ཕེབས་པ་ན། ཁོས་རྒྱང་རིང་པོ་ནས་མཐོང་སྟེ་ཡ་མཚན་པར་གྱུར། དེ་ནས་ད་ཟེ་ཞིག་གསུངས་པ་ན། ཟ་བའི་དུས་ད་རང་གིས་ཤེས། ད་ལྟ་མི་ལ་དུད་པ་མང་དུ་འདུག་པས་དུད་པ་ཅན་གྱི་མི་ལ་ཤ་བསྲེག་ན་ཤ་ཡང་དུད་དྲི་

135 你從那個婆羅門那裡到底聽到些什麼重要的東西？」「婆羅門的嘉言能分辨法與非法，你的所作所為比羅剎還要惡劣，像你這種人還要聽法幹什麼？」斑足對王子的話難以忍受，說道：「等等！你們王族用兵刃屠殺野獸，這也是與法相違背的。」月王子回答說：「那些屠殺野獸的國王其行為固然與法相違背，但吃人肉的人比他們更為下賤，因為人要比野獸高級，吃自然死亡的人肉尚且不可，何況是為了食用而殺人？」蘇達薩之子又說：「你回到我這裡來，說明你對教義還不是很精通。」「我回到這裡來是為了信守諾言，這正說明了我對教義的善巧。」斑足又言道：「凡受我控制的人都覺得很害怕，你卻十分勇敢、不慌不忙，似乎毫不懼怕死亡。」月王子說道：「那些作惡多端的人，死時會感到懊悔，我沒造過什麼罪業，因此用不著恐懼，所以現在你可以做你的祭祀把我吃掉。」

月王子的這番話使斑足生起了信心，他熱淚盈眶、毛髮豎立，對月王子認罪道：「如果故意對像您這樣的人造罪，那就像喝強烈的毒藥一樣。請為我開示一下那位婆羅門所說的嘉言吧！」然後又說了前面引過的那個偈頌，即「我鄙惡行影」等。月王子發現斑足已成為堪聞正法之器，於是對他說：

136 **「處極低劣座，發起調伏德，**

དང་བཅས་ཤིང་མི་ཞིམ་པར་འགྱུར་བས་རེ་ཞིག་ཁྱོད་ཀྱིས་བྲམ་ཟེ་དེ་ལས་གལ་ཆེ་མདོག་གིས་ཉན་པ་དེ་ང་ལ་སྟོན་ཅིག་ཟེར་བ་ན། བྲམ་ཟེའི་ལེགས་བཤད་དེ་ཆོས་དང་ཆོས་མ་ཡིན་པའི་དབྱེ་བ་འབྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པས། སྦྱིན་པོ་ལས་ཀྱང་སྤྱོད་ཚུལ་ངན་པ་ཁྱོད་ལ་ཐོས་པའི་ཡོན་ཏན་གྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ་ཞེས་གསུངས་པས་ཁོས་དེ་མ་བཟོད་ནས་སླར་ཡང་། ཁྱོད་ཙུང་ཞིག་སྡོད་ཅིག། ཁྱོད་རང་རྒྱལ་པོ་རྣམས་མཆོན་ཆ་ཐོགས་ཏེ་རི་དྭགས་གསོད་པ་དེ་ཆོས་དང་འགལ་བ་ཡིན་ཟེར། རྒྱལ་སྲས་ཟླ་བས་ལན་དུ། རི་དྭགས་གསོད་པའི་རྒྱལ་པོ་རྣམས་ཀྱང་ཆོས་དང་འགལ་བ་ཡིན་མོད་ཀྱི། མི་ཤ་ཟ་བ་དེ་བས་ཀྱང་སྐྱད་དེ་མི་རི་དྭགས་ལས་རིགས་མཐོ་བས་དེ་རང་བཞིན་གྱིས་ཤི་བའི་ཤ་ཡང་ཟར་མི་རུང་ན། ཟས་ཀྱི་ཕྱིར་དུ་གསོད་པ་ག་ལ་རུང་ཞེས་གསུངས། དེ་ནས་སུ་དཱ་སའི་བུས། ཁྱོད་ངའི་དྲུང་དུ་འོངས་པ་འདི་ཁྱོད་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཚུལ་ལ་མི་མཁས་སོ་ཟེར་བ་ལ། ངས་བདེན་པའི་ཚིག་བསྲུང་པའི་ཕྱིར་འདིར་འོང་པས་ང་ཉིད་གཞུང་ལུགས་ལ་མཁས་ཞེས་གསུངས། དེ་ནས་ཁོས་མི་གཞན་རྣམས་ངའི་དབང་དུ་གྱུར་ན་སྐྲག །ཁྱོད་ནི་དཔའ་བརྟན་དལ་གྱིས་མ་བཏང་བས། ཁྱོད་འཆི་བའི་འཇིགས་པ་མེད་པ་འདྲ་ཟེར་བ་ལ། རྒྱལ་སྲས་ཟླ་བས། མི་རྣམས་སྡིག་པ་བྱས་པར་འགྱོད་པར་འགྱུར། ངས་ནི་སྡིག་པའི་ལས་བྱས་པ་མི་དྲན་པས་དེའི་ཕྱིར་འཇིགས་པ་མེད་དོ། །དེ་བས་ན་ད་མཆོད་སྦྱིན་བྱེད་དོ་ཟོ་ཞིག་ཅེས་གསུངས་པས། ཁོ་དད་པ་སྐྱེས་ནས་མིག་མཆི་མས་གང་། ལུས་ཀྱི་བ་སྤུ་ལྡང་། སྡིག་པའི་རང་བཞིན་བརྗོད་ནས་གུས་པར་བལྟས་ཏེ། ཁྱེད་ལྟ་བུ་ལ་ཤེས་བཞིན་དུ་སྡིག་པ་བྱེད་པ་ནི་མི་བཟད་པའི་དུག་འཐུང་བ་ཡིན་པས། དེ་བས་ཁྱོད་ཀྱིས་བྲམ་ཟེས་ལེགས་པར་སླས་པ་དེ་བདག་ལ་བསྟན་དུ་གསོལ་ཞེས་སོགས་དང་། བདག་གི་སྤྱོད་པ་ངན་པའི་གཟུགས། ཞེས་སོགས་གོང་གི་ཚིགས་བཅད་འདི་ཡང་སླས་པ་ན། རྒྱལ་སྲས་ཟླ་བས་ཁོ་སྟོད་དུ་གྱུར་པར་གཟིགས་ནས། རབ་ཏུ་དམའ་བའི་སྟན་ལ་འདུག །དུལ་བའི་དཔལ་ནི་རྣམ་པར་བསྐྱེད།།

以具笑目視，如飲甘露語，
起敬專至誠，善淨無垢意，
如病聽醫言，起承事聞法，」

隨後，蘇達薩之子便將自己的肩帔舖在一塊厚厚的石板上，請月王子坐在上面。他本人則面對王子而坐，說道：「聖者，現在請講吧！」王子便為他說法道：

「一次或無意，值遇諸正士，
無需極親密，即成堅固性。」

就這樣，斑足馴服了自心。為了報恩，他釋放了原先打算殺掉的、關在監牢裡的九十九位王子。並向月王子保證，今後將受持誠實的禁行，並發誓不再殺生和吃人肉。

在聽法時，如果我們能將自心與法相對照的話，縱然自心極其粗獷像蘇達薩王子那般，也是會被馴服的。但如果我們將法與心二者分離來聽的話，那麼即便是最賢良的上師和最深奧的教授，也不能對自己的身心有絲毫的利益。

有些人聽法，只是為了獲得一些以前不曾瞭解和聽過的教授，以這樣的態
137 度來聽法是不能利益自心的。有些人聽法，則是對教授中有趣的故事等感興趣，而忽視那些甚深的要點。比如，以前嘉卻・格桑嘉措在講「道次第」的時候，據說當時有人稱：「今天我獲得了大智慧，原來潘域的麻伊洽喀（地名）就是倫珠宗！」我們應該避免這類事情發生。還有些人來聽法，專門喜歡觀察上師所說的內容是否與經論相符，而來糾正上師。喇嘛彩玲雍增仁波切說：「現

དགའ་དང་ལྡན་པའི་མིག་གིས་བལྟ། །ཚིག་གི་བདུད་རྩི་འཐུང་བ་བཞིན། །གུས་པ་བསྐྱེད་ཅིང་རྩེ་གཅིག་བཏུད། །རབ་ཏུ་དང་ལ་དྲི་མེད་ཡིད། །ནད་པས་སྨན་པའི་ཚིག་ཉན་བཞིན། །རིམ་གྲོ་བསྐྱེད་དེ་ཆོས་ཉོན་ཅིག །ཅེས་གསུངས། དེ་ནས་སུ་དྷ་སའི་བུས་རྡོ་ལེབ་མཐོན་པོ་ཞིག་གི་སྟེང་དུ་ཁོ་རང་གི་སྟོད་གཡོག་བཏིང་། དེ་ལ་རྒྱལ་སྲས་ཟླ་བ་བཞུགས་སུ་བཅུག །ཁོ་རང་དེའི་མདུན་དུ་བསྡད་ནས་ཞལ་རས་ལ་བལྟས་ཏེ་འཕགས་པ་ད་གསུངས་ཤིག་ཟེར་རོ། །རྒྱལ་སྲས་ཟླ་བས༔ དམ་པ་དག་དང་ལན་གཅིག་ཙམ། །ཇི་ལྟར་འདོད་པ་འཕྲད་ཀྱང་རུང་། །འདྲིས་པར་བྱ་བ་མི་དགོས་པར། །རབ་ཏུ་བརྟན་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར། །ཞེས་སོགས་ཆོས་གསུངས་པས་ཁོའི་རྒྱུད་དུལ་ནས་བཀའ་དྲིན་བསབ་ཕྱིར་ཟ་བའི་དོན་དུ་རྒྱལ་པོའི་བུ་དགུ་བཅུ་གོ་དགུ་བཙོན་དུ་བཅུག་ཡོད་པ་རྣམས་ཕྱུལ་ནས་ཕྱིན་ཆད་བདེན་པའི་བརྟུལ་ཞུགས་འཛིན་པ། སེམས་ཅན་གསོད་པ་སྤོང་བ༔ མི་ཤ་ཟ་བ་རྣམས་སྤོང་བའི་དམ་བཅའ་ཕུལ་བ་ལྟ་བུ་ཡིན།

དེས་ན་ཆོས་ཉན་པའི་ཚེ་རང་གི་ཤེས་རྒྱུད་དང་ར་སྤྲོད་བྱེད་བཞིན་དུ་ཉན་ན་སུ་དྷ་སའི་བུ་ལྟར་ཤེས་རྒྱུད་ཤིན་ཏུ་རྩུབ་པ་ཡང་རྒྱུད་དུལ་བར་འགྱུར་ཞིང་། ཆོས་དང་སེམས་གཉིས་ལོགས་སུ་བྱུས་ནས་ཉན་ན་བླ་མ་ཇི་ཙམ་བཟང་ཡང་། གདམས་ངག་ཇི་ཙམ་ཟབ་ཡང་རྒྱུད་ལ་ཙུང་ཟད་ཙམ་ཡང་མི་ཕན། འགའ་ཞིག་གིས་ཆོས་ཉན་པའི་ཚེ་རང་གིས་ཐུར་མ་ཤེས་པ་དང་། མ་ཐོས་པ་ཇི་འདྲ་གསུང་སྐམ་ནས་ཉན་པ་དེ་འདྲས་ཤེས་རྒྱུད་ལ་མི་ཕན། འགའ་ཞིག་གིས་གདམས་ངག་གི་ཟབ་གནད་རྣམས་ལ་ནན་ཏན་དུ་མི་བྱེད་པར་གཏམ་རྒྱུད་སྙན་པོ་སོགས་ལ་ཡིད་གཏོད་པར་བྱེད་པ་དཔེར་ན་སྔོན་༧རྒྱལ་མཆོག་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོས་ལམ་རིམ་གསུང་བའི་སྐབས་མི་ཞིག་གིས་དེ་རིང་བློ་སྐྱིད་ཆེན་པོ་བྱུང་བས་ཡུལ་རྨ་ཡི་སྤྲ་མཁར་ཟེར་བ་ལྷུན་གྲུབ་རྫོང་རེད་གསུངས་བྱུང་ཟེར་བ་ལྟ་བུར་མ་སོང་བ་དགོས། འགའ་ཞིག་བླ་མས་གང་གསུང་གཞུང་དང་མཐུན་མི་མཐུན་བརྟག་ནས་བླ་མ་ལ་ཞུས་དག་བྱེད་པ་ལྟར་ཉན། བླ་མ་ཚེ་གླིང་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེས་དེང་སང་གི་སློབ་མ་

在的這些弟子似乎都成了上師的考官！」當知佛法是根本無法利益這類人的，因此，聽法時，最重要的是要將法落實到自心上面。

所以說，上師在講這個「菩提道次第」的時候，並不是以避免言詞上的失誤為主，而是以馴服弟子的心為主，你們這些聽法的弟子，也應避免上述那些不正確的聽法態度，而應將上師所說的一切內容落實到自己的心上面，以馴服自心為主來聽。如果這樣做的話，證德的端倪在本次法會中就會生起。

上師在法座上講，要比請上師到家裡供養後再請法更為有效；同樣的，弟子在法會中調柔自心，要比自己在私下裡修更有效。以前，格西博朵瓦所說的任何法，甚至《飛鳥寓言》等都能對聽眾的心有極大的利益。當時有一位大學者，名叫格西卻吉沃色（法光），他所說的法雖然甚深而廣大，卻無法利益他
138 人的心，有人向博朵瓦請教這件事，博朵瓦說：「他所說的雖然都是嘉言，但我們兩個在講解的方法上有所不同。」當問及有何不同時，博朵瓦說：「他是以掌握知識為目的來講的，而我是將一切正法之箭指向內心來講的。」後來此話傳到了格西卻吉沃色的耳朵裡，他便跑到博朵瓦跟前來聽法，覺得對自心有很大的利益，他說：「我並沒有學到以前未曾學過的教授，但我理解了以前未曾理解的教授。」我們也應該像他那樣來聽法。

我們也應遵循格西・敦巴大師的教導，他說：「對一個大乘上師來說，在講解所開示的教授時，當能引發無量理解；在實修時，當盡可能地使弟子得益於最終開示和在開示當下獲得最大的利益。」關於「最終開示」一詞的解說不一，

རྣམས་བླ་མ་ལ་ཞུས་དག་བྱེད་མཁན་དང་འདྲ་ཞེས་གསུངས། དེ་འདྲའི་རིགས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་གདན་ནས་མི་ཕན་པས་རང་གི་རྒྱུད་ཐོག་ཏུ་འགེལ་བཞིན་ཉན་པ་གལ་ཆེ། དེས་ན་བྱང་ཆུབ་ལམ་རིམ་འདི་བླ་མས་འཆད་པའི་ཚེ་ནའང་ཚིག་སྐྱོན་གཙོད་པ་གཙོ་བོར་མི་བྱེད་པར་སློབ་མའི་རྒྱུད་འདུལ་ཐབས་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་བཤད། ཉན་མཁན་སློབ་མ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཉན་ལུགས་གོང་གི་དེ་འདྲ་མི་བྱེད་པར་གང་གསུངས་ཐམས་ཅད་རང་གི་རྒྱུད་ཐོག་ཏུ་བཀལ། རང་རྒྱུད་འདུལ་བ་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་ཉན་དགོས། དེ་ལྟར་བྱས་ན་རྟོགས་པའི་སྙེ་དང་པོ་ཆོས་གྲལ་འདིར་སྐྱེ་བ་ཡིན། བླ་མས་ཀྱང་ཆོས་ཁྲིའི་སྟེང་ནས་བཤད་པ་ལྟ་བུ་ཤག་ཏུ་གདན་དྲངས་ཐ་ཞུལ་ནས་ཞུས་ཀྱང་མི་ཡོང་། སློབ་མས་ཀྱང་ཆོས་གྲལ་དུ་ཡིད་འཁྲུལ་བ་ལྟ་བུ་ལྐོག་ཏུ་བློ་སྦྱོང་བ་ལ་ཡང་མི་བྱུང་བ་ཡིན།

སྟོན་དགེ་བཤེས་པོ་ཏོ་བས་ཆོས་གང་གསུང་དང་ཐ་ན་བྱ་སྒྲུང་གསུངས་པ་ཚུན་ཀྱང་སེམས་ལ་ཕན་ཏུ་ཕན་པ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། དེའི་ཚེ་དགེ་བཤེས་ཆོས་ཀྱི་འོད་ཟེར་ཞེས་པ་མཁས་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པས་གདམས་ངག་ཟབ་ལ་རྒྱས་པ་ཇི་ཙམ་གསུངས་ཀྱང་སེམས་ལ་མི་ཕན་པར་ཚུལ་དེ་འགའ་ཞིག་གིས་པོ་ཏོ་བ་ལ་ཞུས་པར། པོ་ཏོ་བས་ཁོང་གིས་ལེགས་པར་བཤད་པ་འབའ་ཞིག་གསུངས་པ་ཡིན་ཀྱང་ངོས་གཉིས་ཀྱིས་འཆད་ལུགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡིན་གསུངས། དེ་ཇི་འདྲ་ཡིན་ཞུས་པར། ཁོང་གིས་ཤེས་བྱ་གདན་ལ་འབེབ་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་གསུངས། ངེད་ཀྱིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མདེལ་རྩེ་ནང་དུ་བསྟན་ནས་བཤད་པའི་ཁྱད་པར་ཡིན་གསུངས། རྗེས་སུ་གསུང་དེ་དགེ་བཤེས་ཆོས་ཀྱི་འོད་ཟེར་གྱིས་གསན་ནས་པོ་ཏོ་བའི་དྲུང་དུ་ཆོས་གསན་པར་ཕེབས་པར་ཐུགས་རྒྱུད་ལ་ཕན་ཏུ་ཕན་པ་བྱུང་སྟེ་སྔར་མ་ཤེས་པ་ཞིག་ཤེས་རྒྱུ་མ་བྱུང་ཡང་། སྔར་མ་གོ་བ་ཞིག་གོ་རྒྱུ་བྱུང་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དགོས་པ་རེད། དེས་ན་དགེ་བཤེས་སྟོན་པའི་ཞལ་ནས། ཐེག་ཆེན་གྱི་བླ་མ་བྱ་བ་བཤད་པ་ན་འབུམས་ཀླུས་པར་གོ་བ་སྐྱིད་ལ་ལག་ཏུ་ལེན་པ་ན་བསྟན་པའི་ཐ་མ་ལ་གང་ཕན་དང་ཐད་ཀར་དོན་དུ་གང་འགྱུར་སྟོན་པ་ཞིག་དགོས་ཞེས་གསུངས་པ་ཡང་འདི་ལྟ་བུ་ལ་བྱ་དགོས།

我大寶上師的口授解釋為：雖然上師一次講有許多法，但是開示之末的總結，應該是最能利益弟子相續的。

這一節說的是「講聞入道」的教授。如前所述，如果從這裡開始發生錯誤的話，正如所所謂「初一若錯乃至十五」，無論我們所得的法是如何地深廣，也會像天變成魔一般，那些法只會成為煩惱的朋友。因為這種事屢見不鮮，所以我們對此必須努力加以避免，這是極為重要的。

139 **乙二、說法之理分四：**

（丙一）思惟說法利益；（丙二）於大師與法發起承事；（丙三）以何等意樂及加行而說；（丙四）於何等境應說與不應說之差別。

丙一、思惟說法利益

說法者當如（俱舍論）中說：

「法施謂如實，無染辨經等。」

說法者所作的法施中不應夾雜煩惱，這很重要，如果說法是為了求利，心想：「我將獲得供養」，或是心想：「我將由眾多弟子恭敬款待」，「我將獲得學者的稱謂和名譽」等等，這樣做是利小害大而且折福的。說法甚至不應為了自己獲得好的異熟果，而應出於大悲，以利益弟子的意願來講。不要像曲桑傑•耶協嘉措（慧海）所說的那樣：「說法灌頂的時候，似乎很有辯才；擔心沒有
140 供養時，卻又感到深深的沮喪。」

如果說法不是為了名利，那麼說法者便能獲得極大的利益。《勸發增上意樂經》中說，將發生二十種利益：

「慈氏！無染法施，謂不希欲利養恭敬，而施法施。此二十種是其勝利，

དེ་ཡང་བསྟན་པའི་ཐ་མ་ཞེས་པ་ལ་གསུངས་ལུགས་སྣ་ཚོགས་ཡོད་ཀྱང་བདག་གི་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་རྒྱུན་ལ་ཆོས་མང་དུ་བཤད་ཀྱང་ཆོས་བསྟན་པའི་མཇུག་གི་འགག་སྡོམ་སློབ་མའི་རྒྱུད་ལ་གང་ཕན་ཞིག་དགོས་པ་ལ་བྱེད་གསུངས། ས་བཅད་འདི་འཆད་ཉན་ལམ་དུ་གཏོང་བའི་མན་ངག་སྙེ་སྣར་ཞུས་པ་ལྟར་འདི་ནས་འཕྲུགས་ན། ཆོས་གཅིག་ནས་འཕྲུགས་ན་བཅོ་ལྔའི་བར་ཞེས་ཟེར་བ་ལྟར་ཆོས་ཟབ་ལ་རྒྱས་པ་ཇི་ཙམ་ཐོབ་ཀྱང་ལྟ་བདུད་དུ་བབས་པ་ལྟར་གྱུར་ནས་ཆོས་དེ་ཉིད་ཉོན་མོངས་པའི་གྲོགས་སུ་འགྲོ་བ་ཆེས་མང་བར་སྣང་བས་འདི་ལ་ནན་ཏན་བྱེད་པ་གལ་ཆེ་གསུངས།

༈ གཉིས་པ་ཆོས་བཤད་པའི་ཚུལ་ལ་བཞི། ཆོས་བཤད་པའི་ཕན་ཡོན་བསམ་པ། སྟོན་པ་དང་ཆོས་ལ་རིམ་གྲོ་བསྐྱེད་པ། བསམ་པ་དང་སྦྱོར་བ་ཇི་ལྟ་བུས་བཤད་པ། ཡུལ་གང་ལ་བཤད་པ་དང་མི་བཤད་པའི་ཁྱད་པར་རོ། །དེའི་དང་པོ་ཆོས་བཤད་པའི་ཕན་ཡོན་བསམ་པ་ནི། ཆོས་འཆད་པ་པོས་ཀྱང་མཛོད་ལས། ཆོས་སྦྱིན་ཉོན་མོངས་ཅན་མིན་པས། །མདོ་སོགས་ཡང་དག་ཇི་བཞིན་སྟོན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཆོས་སྦྱིན་ཉོན་མོངས་ཅན་དུ་མི་འགྱུར་བ་གལ་ཆེ། དེ་ནི་འབུལ་བ་སོགས་ཨེ་ཡོང་སྙམ་པ་རྙེད་པ་ལ་རེ་བ་དང་། སློབ་མ་མང་པོས་བཀུར་སྟི་སོགས་ཨེ་ཡོང་སྙམ་པ་དང་། མཁས་གྲགས་དང་སྙན་གྲགས་སོགས་ཨེ་ཡོང་སྙམ་པས་འཆད་ན་ཕན་ཡོན་ལས་ཉེས་དམིགས་ཆེ་ཞིང་བསོད་ནམས་ཆེན་པོ་ཉམས་ནས་འགྲོ་བ་ཡིན། ཐ་ན་རྣམ་སྨིན་ཙམ་ལ་ཡང་མི་བལྟ་བར་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོས་སློབ་མ་ལ་ཨེ་ཕན་རེ་བས་འཆད་པ་ཞིག་དགོས། རྒྱ་བཟང་རྗེ་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོས། ཆོས་བཤད་དབང་བསྐུར་བྱེད་དུས་རྣམ་དཔྱོད་འདྲ་ཞིག་འདུག་སྟེ།། འབུལ་བ་ཨ་ཉན་བྱེད་དུས་བསམ་པ་གཏིང་ནས་སྐྱོ་འདུག །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུར་མ་སོང་བ་དགོས། ༈ དེ་ལྟར་ཟང་ཟིང་ལ་མི་བལྟ་བར་ཆོས་འཆད་པ་ནི་ཕན་ཡོ༷་ཆེ་སྟེ། ལྷག་བསམ་བསྐུལ་བའི་མདོ་ལས། བྱམས་པ། ཉི་ཤུ་པོ་འདི་ནི་ཟང་ཟིང་མེད་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་རྙེད་པ་དང་བཀུར་སྟི་མི་འདོད་པར་ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་སྦྱིན་པ་གང་ཡིན་པ་དེའི་ཕན་ཡོན་ཡིན་ཏེ། ཉི་ཤུ་གང་ཞེ་

何等二十？謂成就念，成就勝慧，成就覺慧，成就堅固，成就智慧，隨順證達出世間慧，貪欲微劣，瞋恚微劣，愚癡微劣，魔羅於彼不能得便，諸佛世尊而為護念，諸非人等於彼守護，諸天於彼助發威德，諸怨敵等不能得便，其諸親愛終不破離，言教威重，其人當得無所怖畏，得多喜悅，智者稱讚，其行法施是所堪念。」

其中「成就念」，意為不忘失正法；「勝慧」意為勝義修所成定解慧：「覺慧」意為世俗思所成定解慧；「成就堅固」意為不能劫奪；「成就智慧」是指資糧道和加行道位的世間智；「出世間慧」是指見道和修道位的智慧。

（帕綳喀大師另外還詳細講述了這二十種利益中含有各種業果的道理，即六種為等流果，四種為離繫果，九種為增上果，一種為異熟果。）

《具威猛經》中還提及其他利益：「出家者僅施一句偈法。較在家者佈施
141 無量財物尤為殊勝，」

說法者在憶念了這些利益之後，當思：「這些就是我的安樂資具！」這些

ན་འདི་ལྟ་སྟེ། དྲན་པ་དང་ལྡན་པར་འགྱུར་པ་དང་། བློ་གྲོས་དང་ལྡན་པར་འགྱུར་བ་དང་། བློ་དང་ལྡན་པར་འགྱུར་བ་དང་། བརྟན་པ་དང་ལྡན་པར་འགྱུར་བ་དང་། ཤེས་རབ་དང་ལྡན་པར་འགྱུར་བ་དང་། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཤེས་རབ་རྗེས་སུ་རྟོགས་པར་འགྱུར་བ་དང་། འདོད་ཆགས་ཆུང་བར་འགྱུར་བ་དང་། ཞེ་སྡང་ཆུང་བར་འགྱུར་བ་དང་། གཏི་མུག་ཆུང་བར་འགྱུར་བ་དང་། བདུད་ཀྱིས་དེ་ལ་གླགས་མི་རྙེད་པར་འགྱུར་བ་དང་། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ཀྱིས་དགོངས་པར་འགྱུར་པ་དང་། མི་མ་ཡིན་པ་རྣམས་དེ་ལ་སྲུང་བར་འགྱུར་བ་དང་། ལྷ་རྣམས་དེ་ལ་གཟི་བྲིན་སྐྱེད་པར་འགྱུར་བ་དང་། མི་མཛའ་བ་རྣམས་ཀྱིས་དེ་ལ་གླགས་རྙེད་པར་མི་འགྱུར་བ་དང་། དེའི་མཛའ་བཤེས་རྣམས་མི་ཕྱེད་པར་འགྱུར་བ་དང་། ཚིག་བཙུན་པར་འགྱུར་བ་དང་། དེས་མི་འཇིགས་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བ་དང་། ཡིད་བདེ་བ་མང་བར་འགྱུར་བ་དང་། མཁས་པས་བསྔགས་པར་འགྱུར་བ་དང་། དེའི་ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་དེ་ཡང་རྗེས་སུ་དྲན་པར་བྱ་བར་འོས་པར་འགྱུར་བ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཕན་ཡོན་ཉི་ཤུ་འབྱུང་། དེའི་དང་པོ་དྲན་པ་དང་ལྡན་པ་ནི། ཆོས་མི་བརྗེད་པ་དང་། བློ་གྲོས་དང་ལྡན་པ་ནི་དོན་དམ་སྒོམ་བྱུང་གིས་ངེས་པ་དང་། བློ་དང་ལྡན་པ་ནི་ཀུན་རྫོབ་བསམ་བྱུང་གིས་ངེས་པ་དང་། བརྟན་པ་དང་ལྡན་པ་ནི་མི་འཁྲུགས་པ་དང་། ཤེས་རབ་དང་ལྡན་པ་ནི་ཚོགས་སྦྱོར་གྱི་སྐབས་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་པའི་ཤེས་རབ་དང་། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཤེས་རབ་ནི་མཐོང་སྒོམ་གྱི་སྐབས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཡིན་ཚུལ་དང་། ཉི་ཤུ་པོ་འདི་ལ་རྒྱུ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་དྲུག། བྲལ་འབྲས་བཞི། བདག་འབྲས་དགུ །རྣམ་སྨིན་གྱི་འབྲས་བུ་གཅིག་བཅས་ཡོད་ཚུལ་སོགས་རྒྱས་པར་གསུངས།

ཕན་ཡོན་གཞན་ཡང་དྲག་ཤུལ་ཅན་གྱིས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས། ཁྱིམ་པས་ཟང་ཟིང་དཔག་ཏུ་མེད་པ་བྱིན་པ་བས། རབ་ཏུ་བྱུང་བས་ཆོས་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་གཅིག་ཙམ་བྱིན་པ་བསོད་ནམས་ལྷག་པར་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ཕན་ཡོན་དེ་རྣམས་དྲན་ནས་དེ་རྣམས་བདག་གི་བདེ་བའི་

利益不單是坐在法座上說法的大法師能獲得，就是一般的老師，若能為學生如法作開示者都能獲得，我們在唸經的時候，如果設想有許多天、龍、非人等有情聚集在自己的周圍，自己在為他們說法的話，也能獲得同樣的利益。背誦經論也是一樣。甚至在平時談話中，如果我們能為別人開示取捨要點的話，也能獲得殊勝的利益。（帕繃喀大師指出，在這些情況中，有說法者能不能成為上師的區別。）

丙二、於大師與法發起承事

如同達波・昂旺札巴（語自在稱）所說：「宣說《佛母》時，大師親自敷座…‥」[41] 簿伽梵在開演《般若經》時，舒展以相好為莊嚴、如金枝葉一般的
142 雙手，親自敷設法座等，表明法是連佛陀也應恭敬的對象。所以說法者應該發起大恭敬來講法。

同樣地，在第一次結集[42]時，阿難等坐在由五百位阿羅漢祖衣[43]堆積起來的座上說法，以示正法的偉大。法衣等是佛陀的衣服，用它來撣灰和鋪作座墊等，像許多人平時常有的舉止，是絕對不被允許的。但為了顯示正法的偉大，卻應這樣作。說法者也應該憶念大師佛陀的功德和恩德而對大師生起恭敬。

丙三、以何等意樂及加行而說

關於說法時的意樂（思想），應如達波・昂旺札巴所說的那樣：

「吝法自讚厭說法，舉過推延嫉應斷；
於徒修慈具五想，如理說善樂資想。[44]」

---

[41] 引自《善說精髓》。
[42] 佛陀涅槃後，五百位阿羅漢在王舍城集會，對佛陀的教法進行第一次結集。由阿難誦出經藏，由鄔波離誦出律藏，由大迦葉誦出論藏。
[43] 比丘三衣之一，又稱重複衣、二十五條衣，只有在禮拜、乞食、講聞佛法、羯摩儀軌集會時方可穿著的上衣。
[44] 引自《善說精髓》，文意最早出自《正法蓮華經》。

ལོ་བྱེད་དོ་སྙམ་ནས་འཆད་དགོས། ཕན་ཡོན་འདི་རྣམས་ཆོས་ཁྲིའི་སྟེང་ནས་ཆོས་བཤད་པ་ཁོ་ན་ཙམ་མིན་པར་དགེ་རྒན་ལྟ་བུས་དགེ་ཕྲུག་ལ་དཔེ་ཆ་ཚུལ་བཞིན་ཁྲིད་པ་ཚུན་ལ་ཡང་འབྱུང་། ཆོས་འདོན་ལྟ་བུའི་ཚེ་ཡང་མཐའ་སྐོར་དུ་ལྷ་ཀླུ་དང་། མི་མ་ཡིན་སོགས་མང་དུ་འདུས་པ་ལ་འཆད་པར་སེམས་པས་བཏོན་ན་ཕན་ཡོན་དེ་ལྟར་འབྱུང་། དཔེ་ཆ་འཛིན་སྐྱོར་བྱེད་པའི་ཚེ་ཡང་དེ་དང་འདྲ། གཞན་ལ་སྐད་ཆ་བཤད་པ་ཚུན་ཆད་དུ་ཡང་བླང་དོར་གྱི་གནད་བསྟན་ན་ཕན་ཡོན་ཁྱད་པར་ཅན་འབྱུང་། འོན་ཀྱང་བླ་མར་འགྲོ་མི་འགྲོའི་ཁྱད་པར་ནི་ཡོད་གསུངས།

གཉིས་པ་སྟོན་པ་དང་ཆོས་ལ་རིམ་གྲོ་བསྐྱེད་པ་ནི། དྭགས་པོ་ངག་དབང་གྲགས་པས། རྒྱལ་ཡུམ་གསུང་ཚེ་སྟོན་པས་ཉིད་གདན་བཤམས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་སྡེ་གསུངས་པའི་ཚེ་ན་ཉིད་ཀྱི་ཕྱག་མཚན་བཟང་དཔེ་བྱད་ཀྱིས་བརྒྱན་པ་གསེར་གྱི་ཡལ་འདབ་བརྒྱད་པ་ལྟ་བུས་ཆོས་འཆད་པའི་གདན་བཤམས་པར་མཛད་པ་སོགས་ཆོས་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཀྱང་བཀུར་བའི་ཞིང་ཡིན་པས་གུས་པ་ཆེན་པོས་འཆད་དགོས། དེ་བཞིན་དུ་བཀའ་བསྡུ་དང་པོའི་ཚེ་ཡང་དགྲ་བཅོམ་པ་ལྔ་བརྒྱའི་སྣམ་སྦྱར་བརྩེགས་པའི་སྟེང་དུ་ཀུན་དགའ་བོ་སོགས་བཞུགས་ནས་གསུངས་པས་ཆོས་ཀྱི་ཆེ་བ་དེ་ལྟ་བུ་མཛད་པ་རེད། གཞན་དུ་ཆོས་གོས་སོགས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ན་བཟའ་ཡིན་པས་གཟན་གྱིས་འཕྱི་བརྡར་གཏོང་བ་དང་། གདན་དུ་བཏིང་བ་སོགས་བྱེད་མཁན་མང་ཡང་ཤིན་ཏུ་ནས་མི་རུང་། ཆོས་ཀྱི་ཆེ་བའི་ཆེད་ནི་དེ་ལྟར་དགོས། སྟོན་པའི་ཡོན་ཏན་དང་བཀའ་དྲིན་དྲན་ནས་ཀྱང་གུས་པ་བསྐྱེད་དགོས།

གསུམ་པ་བསམ་པ་དང་སྦྱོར་བ་ཇི་ལྟ་བུས་བཤད་པ་ལ། བསམ་པ་ནི། དྭགས་པོ་ངག་དབང་གྲགས་པས། དཔེ་མཁྱུད་བདག་ཉིད་སྒྲོག་དང་འཆད་པས་ངལ། །གཞན་སྐྱོན་གླེང་དང་ཕྱི་བཤོལ་ཕྲག་དོག་སྤང་། །འཁོར་ལ་བྱམས་བསྒོམ་འདུ་ཤེས་ལྟས་ཟིན་པས། །ཚུལ་བཞིན་བསྟན་དགེ་བདེ་བའི་ལོ་བྱུད་བསམ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་གདམས་ངག་གི་གནད་གལ་ཆེ་བ་

說法者應斷除下列過失：「吝法」，吝嗇那些重要的教授精要，秘不示人；「自讚」，在說法時，附帶地自稱自己以前是如何如何作的；「厭說法」；「舉過」，以貪瞋為動機，述說他人的過失；「推延」，不想說法，推延懈怠；「嫉」，擔心別人勝過自己。說法者應對聽眾發起極大的慈悲，住於「五想」而為之說法。所謂「五想」，就是對自己作醫師想，對正法作藥物想，對聽眾作病人想等等。在以前所說六想中，除去對認真實修作治病想，因為這一種想是弟子們應該努力作的。此外應思：「如理開示所致的善根，就是我的安樂資具。」

關於說法時應有的加行（行為），說法者應該先作沐浴等清潔工作、穿上新衣，然後坐在高座上，舒顏微笑。為了使聽眾理解所說的義理，說法者當在說法中使用譬喻、經教及理由。

像我現在坐在這麼高的法座上，而諸位活佛卻坐得比我低，這使我感到心
144 怵而且不快。但因念及正法的偉大，故而假裝這麼坐一坐。如今在衛藏和後藏地區，這些規矩還保留著，這是件極好的事。

（帕繃喀大師同時指出一些稀奇古怪的事，例如某些大喇嘛坐在高座上聽法，稱之為「接受傳承」，而上師卻坐在低座上傳法，稱之為「奉獻傳承」。）

「舒顏微笑」，是指在說法時，上師應對弟子面含微笑。但也有例外，如隆多喇嘛仁波切在說法時，經常手持棍棒呵斥弟子。

說法時不允許有下列情況出現：像鳥雀營巢般科判參差雜亂；或是像老人挑食般跳過難點，只挑容易的講；或是像瞎子依杖而行一般，自己沒有妥善地

རྣམས་སེར་སྣ་བྱས་ཏེ་མི་སྟོན་པའི་དཔེ་མཁྱུད་དང་། ཆོས་འཆད་པའི་ཞོར་ལ་ངས་ཀྱང་སྨྲ་འདི་དང་འདི་བྱས་ཞེས་བདག་ཉིད་སྒྲོག་པ་དང་། འཆད་པས་ངལ་བ་དང་། ཆགས་སྡང་གིས་ཀུན་ནས་བསླང་སྟེ་གཞན་གྱི་སྐྱོན་བརྗོད་པ་དང་། འཆད་མི་འདོད་པར་ཕྱི་བཤོལ་གྱིས་ལེ་ལོ་བྱེད་པ་དང་། གཞན་མཐོ་བར་དོགས་པའི་ཕྲག་དོག་སོགས་སྤངས་ཏེ་ཉན་པ་པོ་རྣམས་ལ་བྱམས་པ་དང་སྙིང་རྗེ་ཤུགས་དྲག་པོས་འདུ་ཤེས་ལྔ་བཞག་སྟེ་བཤད་དགོས། འདུ་ཤེས་ལྔ་ནི་རང་ལ་སྨན་པ། ཆོས་ལ་སྨན། ཉན་པ་པོ་ལ་ནད་པ་སོགས་སྔར་གྱི་འདུ་ཤེས་དྲུག་ནས་ནན་ཏན་ཉམས་སུ་བླངས་པ་ལ་ནད་འཚོ་བའི་འདུ་ཤེས་མ་གཏོགས་པའི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་ཟིན་ཅིང་ཚུལ་བཞིན་བསྟན་པའི་དགེ་བ་དེ་དག་བདག་གི་བདེ་བའི་ཡོ་བྱད་དོ་སྙམ་དུ་བསམ། འདུ་ཤེས་གཅིག་པུ་དེ་ནི་སློབ་མ་རྣམས་ཀྱིས་ནན་ཏན་དུ་བྱ་དགོས་པ་ཡིན།

སྦྱོར་བ་ཇི་ལྟ་བུས་བཤད་པ་ནི། ཁྲུས་སོགས་གཙང་སྦྲ་དང་ལྡན་པས་གོས་གསར་པ་གྱོན། ཁྲི་སྟན་མཐོན་པོ་ལ་འདུག །བཞིན་གྱི་མདངས་གསལ། དོན་ངེས་པའི་ཕྱིར་དུ་དཔེ་དང་། ལུང་དང་། གཏན་ཚིགས་དང་ལྡན་པར་འཆད་དགོས་པ་ཡིན། དེ་ཡང་བདག་ལྟ་བུ་ཁྲི་མཐོན་པོ་འདི་འདྲའི་སྟེང་དུ་འདུག །མཆོག་སྤྲུལ་རྣམ་པ་འོག་ཏུ་དམའ་བར་བཞུགས་པ་རང་ཡང་ཤིན་ཏུ་མཚེར་ཞིང་དགའ་རྒྱུ་མི་འདུག་ཀྱང་ཆོས་ཀྱི་ཆེ་བར་བསམས་ནས་སྡོད་ཁྲུལ་བྱས། དེང་སང་དབུས་གཙང་དུ་ཕྱག་བཞེས་མ་ཉམས་པར་ཡོད་པ་ཤིན་ཏུ་ལེགས་པོ་ཡིན། དེ་མིན་བླ་ཆེན་འགའ་ཞིག་ནས་ཆོས་རྒྱུན་བླང་བ་ཡིན་ཞེས་བླ་མ་ཁྲི་དམའ་བར་བཞག་ནས་ཆོས་ཞུ་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡ་མཚན་ཅན་ཡང་གསུངས། བཞིན་གྱི་མདངས་གསལ་ཞེས་པའང་སློབ་མ་ལ་འཛུམ་དང་བཅས་ཏེ་འཆད་དགོས། འོན་ཀྱང་སློང་རྡོལ་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེས་བེ་དབྱུག་ཕྱག་ཏུ་བསྣམས་ནས་བཀའ་བཀྱོན་མཛད་ཚུལ་ཀྱང་ཡོད། ས་བཅད་འབྲུགས་ནས་འཆད་པ་སོགས་ཟེར་ཟེར་པོ་བྱ་རོག་གི་ཚང་བཅའ་བ་ལྟ་བུ་དང་། དཀའ་གནད་རྣམས་བཞག་སྟེ་ལས་སླ་བ་རྣམས་སྟོན་པ་མི་རྒན་གྱིས་ཟས་ཟ་བ་ལྟ་

理解意思，全憑主觀臆斷來講。

我的勝皈依處大寶上師曾說：當說法者離開寢室走向講法堂時，應好好地
糾正說法的動機。觀想該法的親疏傳承上師上下重疊安住在法座上，然後向法
座頂禮三次。再觀一切上師一個個依次融入，最後融入自己根本上師。當自己
登上法座時，觀想根本上師融入自身。入座時應當唸誦無常文句，例如「如星
翳燈幻」[45]等，並作彈指。當思這些事都是無常的，轉眼即逝的，以克服憍慢。
145 不然的話，自己也許就會想「今天我可真是個人物啊！」從而生起驕傲。

接著，雖說應當唸誦「伏魔咒」，但根據規矩，可唸誦《般若心經》及「退魔法」以代之。在此之後，可以用「緩吟急諷」的調子來唸誦《六加行法》廣軌，這是珠康巴・格勒嘉措（樂善海）[46]的規矩。珠康巴大師在講「道次第」的時候，常費很長的時間用拖腔來唸「加行法」，有些人擔心，這樣作會影響正式講經的時間，故而請求改唸一個比較簡短的「加行法」。大師卻回答道：「你們在胡說些什麼！正式的講解能不能達到關要，關鍵就在於此！」而未予以同意。如前所說，我們應當希願在法會中就能生起「菩提道次第」的最初證德，而這需要依賴積資、淨障及祈禱等，這是珠康巴大師的密意所在。因此，我們在唸誦「加行法」時，嘴裡不要講不該講的話，眼睛不要東張西望，心裡不要急躁等。為了使每一座法的所緣體驗在法會中就能生起，努力地作積淨[47]和祈

[45] 《能斷金剛經》結尾部分的偈頌。全文為：「諸和合所為，如星翳燈幻，露泡夢電雲，應作如是觀。」（玄奘譯文）
[46] 1641～1712。
[47] 積福與淨罪。

བྱ་དང་། དོན་གྱི་ངོ་བོ་ལེགས་པར་མི་ཤེས་པར་འོལ་ཚོད་ཀྱིས་སྟོན་པ་ཡོང་བ་འཁར་བ་ལ་བརྟེན་ཏེ་འགྲོ་བ་ལྟ་བུ་མི་རུང་། དེ་ཡང་བདག་གི་ཁྱབ་སྐྱབས་མཆོག་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེས་འདི་ལྟར་གསུངས་ཏེ་ཆོས་འཆད་པ་པོ་ཤག་ནས་རྩུར་ཡོང་དུས་ཀུན་སློང་ལེགས་པར་བཅོས། རང་གིས་ཆོས་ཁྲིའི་སྟེང་དུ་ཆོས་གང་འཆད་པ་དེའི་རྩ་བརྒྱུད་ཀྱི་བླ་མ་རྣམས་མགོ་བརྩེགས་སུ་བཞུགས་པར་བསམས་ལ་ཁྲི་ཕྱག་ལན་གསུམ་འཚལ། དེ་ཐམས་ཅད་གཅིག་ལ་གཅིག་ཐིམ་གྱིས་རང་གི་རྩ་བའི་བླ་མར་ཐིམ། རང་ཆོས་ཁྲིའི་སྟེང་དུ་འཛེགས་པ་ན་བླ་མ་རང་ལ་བསྟིམ། ཁྲི་ལ་འདུག་ཁར་སྐར་མ་རབ་རིབ་མར་མེ་དང་། ཞེས་སོགས་མི་རྟག་པའི་ཚིག་བརྗོད་ཅིང་སེ་གོལ་གཏོག་སྟེ་འདི་ལྟ་བུ་མི་རྟག་པ་སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་སྙམ་དུ་ཁེངས་སེམས་ཐེལ་གྱིས་གནོན་དགོས། དེ་མིན་ཁྲི་མཐོན་པོའི་སྟེང་དུ་འདུག་སྐབས་ད་རེས་རང་ཨ་པོ་ང་ཡིན་སྙམ་དུ་ང་རྒྱལ་སྐྱེ་ཡོང་གསུངས། དེ་ནས་བདུད་ཚར་གཅོད་པའི་སྔགས་འདོན་པར་གསུངས་ཀྱང་ཕྱག་བཞེས་སུ་དེའི་དོད་དུ་ཤེས་རབ་སྙིང་པོ་ཀློག་པ་བཅས་མཛད། དེ་ནས་སྦྱོར་བའི་ཆོས་དྲུག་ཏ་འདུར་དབྱངས་དང་བཅས་ཏེ་རྒྱས་པར་གསུངས་པ་འདི་རྗེ་སྒྲུབ་ཁང་པ་དགེ་ལེགས་རྒྱ་མཚོའི་ཕྱག་བཞེས་ཡིན། དེ་ཡང་རྗེ་སྒྲུབ་ཁང་པ་ཆེན་པོས་ལམ་རིམ་གསུང་སྐབས་སྦྱོར་ཆོས་གདངས་དབྱངས་རིང་པོར་གསུངས་པས་ཡུན་རིང་འགོར་བར། འགའ་ཞིག་གིས་གསུངས་བཤད་ཀྱི་ཡུན་ལ་གནོད་པས་སྦྱོར་ཆོས་འདི་ལས་བསྡུས་ཙམ་མཛད་ན་ཞུས་པར། ཁྱེད་ཅག་ཅི་ཟེར་དངོས་གཞིའི་བཤད་པ་གནད་དུ་འགྲོ་མི་འགྲོ་འདི་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན་གསུངས་ནས་བསྡུ་བར་མ་གནང་། སྔར་ཞུས་པ་ལྟར་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་རྟོགས་པའི་སྣེ་དང་པོ་ཆོས་གྲལ་འདི་ནས་ཨེ་སྐྱེ་རེ་བ་བྱེད་དགོས་པ་ལ། དེ་ལྟར་སྐྱེ་བ་ཚོགས་བསགས་སྒྲིབ་སྦྱོང་དང་། གསོལ་འདེབས་སོགས་ལ་རག་ལུས་པའི་ཆེད་དུ་དགོངས་པ་ཡིན་པས་སྦྱོར་ཆོས་ཀྱི་སྐབས་ཁ་ཡེངས་མིག་ཡེངས་ཡུན་བསྒྲུག་མི་བཟོད་པ་སོགས་མི་བྱེད་པར་ཆོས་ཐུན་འདིའི་རིང་གི་དམིགས་སྐོར་གྱི་ཉམས་སྐྱོང་ཆོས་གྲལ་འདི་རང་ལ་སྐྱེ་བའི་ཆེད་དུ་བསགས་སྦྱང་དང་གསོལ་

禱是十分重要的。

146 供養曼荼羅之後，說法者應捧起經書碰觸頭頂。次應講述如何糾正動機之法，並發願希望此次法會能饒益弟子的心相續。這也是珠康巴大師的規矩；他用經書或帽子遮面而作發願。

隨後在誦「皈依發心偈」[48]第三句時，上師應改唸「我以所修法施諸資糧」，弟子則改唸「我以所修聽法諸資糧」，像大家都知道的那樣唸。隨後，應當複習已說的「道次第」部分，最好是複習以前每天所講的內容。不然的話，隨力所能複習前一、兩天或前三天等的內容，並由一位主要弟子重述一遍，即便在條件不允許的情況下，說法者也應說明，按照規矩應當這樣來作。

其次說法者應結說法印，唸誦「天與非天人與非人王」[49]等，觀想帝釋等天、龍、非人聚集、前來聽法。因為眾天神無法忍受坐在地面上，因此上師也應觀想，准許他們停留在半空中聽法。諸位當中那些肩負宏法重擔的大德們，請將這些要點牢記在心！

丙四、於何等境應說與不應說之差別

147 總而言之，不可以為未作請求者說法，如《毘奈耶經》中說：「未請不應說。」即便作了請求，也不可以立即就講，首先應該謙遜一番，而說：「我懂得不太多，所以無法為您講。」或是說：「在像您這樣的大德面前，我豈敢班門弄斧。」等等。此外應觀察別人的信解力，在確定此人為可造之器後，方可為之開講。《三摩地王經》中說：

「應先說是語，我學未廣博，
汝是知善巧，我於大士前，
如何能宣說，汝為說彼語。」

[48] 「諸佛正法以及眾中尊，直至菩提於彼我皈依，我以所修施等諸資糧，為利一切眾生願成佛。」

[49] 全頌為：「天與非天人與非人王，及帝釋等護持正法眾，佛陀善說寂靜安樂因，我今宣說請臨聽正法。」

འདེབས་ནན་ཏན་དུ་བྱེད་པ་གལ་ཆེ། དེ་ནས་མཎྜལ་ཕུལ་ནས་ཕྱག་དཔེ་དབུ་ལ་གཏུགས་ནས་ཀུན་སློང་འཆོས་པ་དང་། རྒྱུད་ལ་ཕན་པའི་ཐུགས་སྨོན་མཛད་པ་འདི་ཡང་ཇེ་སྐྱབ་ཁང་པ་ཆེན་པོས་ཕྱག་དཔེའམ་དབུ་ཝ་ཞལ་རས་ལ་བཀབ་སྟེ་ཐུགས་སྨོན་མཛད་པའི་ཕྱག་བཞེས་ལྟར་ཡིན། དེ་ནས་སངས་རྒྱས་ཆོས་ཚོགས་མའི་སྐབས་བླ་མས་བདག་གིས་ཆོས་སྦྱིན་ཞེས་པ་དང་། སློབ་མས་བདག་གིས་ཆོས་ཉན་བགྱིས་པ་ཞེས་ཁ་བསྒྱུར་དགོས་པ་ཡོངས་གྲགས་ལྟར་ཡིན། དེ་ནས་ལམ་རིམ་གང་གནང་གི་བརྗོ་བཞག་རབ་ཏུ་ཉིན་ཐམས་ཅད་དང་། དེ་མིན་ཉིན་གཅིག་གཉིས་གསུམ་སོགས་གང་ནུས་གཏོང་ཞིང་སློབ་མའི་གཙོ་བོ་ཞིག་གིས་ཡར་སྐྱོར། བརྗོ་བཞག་གནང་བ་སྟབས་མ་འགྲིགས་ཀྱང་། ཕྱག་བཞེས་འདི་ལྟར་ཡིན་ཞེས་ངེས་པར་གསུང་དགོས། དེ་ནས་ཆོས་འཆད་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་དང་བཅས། ལྷ་དང་ལྷ་མིན་སོགས་གསུང་བའི་ཚེ་བརྒྱ་བྱིན་སོགས་ལྷ་ཀླུ་མི་མ་ཡིན་ཆོས་ཉན་པར་འདུ་བའི་མོས་པ་བྱེད། ལྷ་རྣམས་ས་ལ་འདུག་མི་བཟོད་པས་བར་སྣང་ལ་བསྡད་ནས་ཉན་ཆོག་པའི་བླ་མས་གནང་བ་སྦྱིན་པའི་མོས་པ་ཡང་བྱེད་དགོས་པར་གསུངས་པས་འདི་རྣམས་བསྟན་པའི་ཐུགས་ཁུར་ཞིག་པའི་དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཐུགས་ལ་འཇོག་པར་མཛོད།

བཞི་པ་ཡུལ་གང་ལ་བཤད་པ་དང་མི་བཤད་པའི་ཁྱད་པར་ནི། སྦྱིར་འདུལ་བ་ལས། མ་གསོལ་བར་མི་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་གསོལ་བ་མ་བཏབ་པར་འཆད་དུ་མི་རུང་ཞིང་གསོལ་བ་བཏབ་ནའང་དེ་མ་ཐག་མི་བྱེད་པར་བདག་གིས་ལེགས་པར་མི་ཤེས་པས་འཆད་མི་ནུས་ཞེས་པ་དང་། ཁྱིད་ལྷ་བུའི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་མདུན་དུ་བདག་གིས་ཇི་ལྟར་བཤད་ནུས་ཞེས་ཁེངས་སྐྱུང་བ་དང་། གཞན་གྱི་མོས་པ་བརྟགས་ནས་གཟོད་སྟོད་དུ་རུང་བར་ངེས་ན་འཆད་པར་བྱ་དགོས་པ་ཡིན་ཏེ། ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་རྒྱལ་པོའི་མདོ་ལས། རབ་རྒྱས་བདག་གིས་མ་བསླབས་ཞེས༔ །ཐོག་མར་ཚིག་དེ་བརྗོད་པར་བྱ། །ཁྱོད་ནི་ཤེས་ཤིང་མཁས་ཡིན་ན། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་མདུན་དུ་ནི། །བདག་གིས་ཇི་ལྟར་བཤད་ནུས་ཞེས། །ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་སྐད་བརྗོད་པར་བྱ། །

然而在某些特殊情況下，對方縱然沒有提出請求，也應對此人講，如該經中說：「若已知是器，未請亦應說。」

（帕繃喀大師隨後說，說法的威儀應按照《毘奈耶經》中所講的三十六種
148 威儀來作，亦即：「立者不應為坐者說法，坐者不應為臥者說法，坐於低座者不應為坐高座者說法。」等等。）

乙三、結束時如何共作之次第

在弟子們奉獻酬謝曼荼羅之後，師弟雙方應唸誦《道次第願》「於此長時策勵所積集……」[50]等，將說法和聽法的善根迴向為宏揚聖教和證大菩提之因。在散會時，大家不可一哄而散，當作與上師及法戀戀不捨狀，魚貫而出依次解散，這是規矩。

第四天加行法之一（第一、二、三加行）

150 吉祥月稱說：

「若得自在住順處，設此不能自攝持，
墮落險處隨他轉，後以何因從彼出？[1]」

我們現在已經從那些無暇修法的地方解脫出來，獲得了暇滿之身、能夠自由自在地修習正法。在現在這種環境下，如果我們不去設法實現一種長遠目標的話，將來我們又會墮入惡趣的深淵中，為痛苦所控制，假如我們墮入到那些連「法」的名字都無緣聽到的地方，有誰還能修法從惡趣中跳出來呢？所以，在我們現在能自主的時候，應盡力去實現一種久遠的目標。因為像「道次第」這樣的法能使我們實現這一目標，所以我請求在座的諸位發起這樣的動機來聽：「我當獲得佛位以利益一切有情，為此我來聽『菩提道次第』引導，然後去作實修！」

---

[50] 參閱本書附錄《有緣頸嚴》。

[1] 引自《入中論》。

ཞེས་གསུངས། འོན་ཀྱང་དགོས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་འགའ་ཞིག་ལ་མ་གསོལ་བར་འཆད་དགོས་པའང་ཡོད་པ་ནི་དེ་ཉིད་ལས། གལ་ཏེ་སྟོན་ནི་ཤེས་གྱུར་ན། །གསོལ་མ་བཏབ་ཀྱང་བཤད་པར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ཀུན་སྤྱོད་ཀྱི་ཁྱད་པར་འདུག་པ་ལ་འགྲེང་སྟེ་མི་བཤད་པ་དང་། ཉལ་བ་ལ་འདུག་སྟེ་མི་བཤད་པ་དང་། སྟན་མཐོན་པོ་ལ་དམའ་བ་ནས་མི་བཤད་པ་སོགས་ཉི་ཤུ་རྩ་དྲུག་འདུལ་བ་ནས་གསུངས་པ་ལྟར་མཛད་དགོས་གསུངས།

གོང་གི་ས་བཅད་གསུམ་པ་མཇུག་ཏུ་ཐུན་མོང་དུ་ཇི་ལྟར་བྱ་བ་ནི། གཏང་རག་གི་མཎྜལ་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་ཆོས་ཉན་བཤད་བྱས་པའི་དགེ་རྩ་རྣམས་རིང་འབད་མ་སོགས་ཀྱི་སྔོན་ནས་བསྟན་པ་རྒྱས་པའི་རྒྱུ་དང་། རྫོགས་བྱང་གི་རྒྱུར་བསྔོ་བར་མཛད་ཅིང་། གྲོལ་བའི་ཚེ་སྡེབས་ཞུར་མི་བྱེད་པར་བླ་མ་དང་ཆོས་ལ་འཕྲེང་བཞིན་དུ་རིམ་གྱིས་རིམ་གྱིས་གྲོལ་བ་ཕྱག་ལེན་ཡིན་གསུངས་སོ།། ༎

༄ ཉིན་བཞི་པར། དཔལ་ལྡན་ཟླ་བ་གྲགས་པས། གང་ཚེ་རང་དབང་འཇུག་ཅིང་མཐུན་གནས་པ། །གལ་ཏེ་འདིར་བདག་འཛིན་པར་མི་བྱེད་ན། །གཡང་སར་ལྷུང་ནས་གཞན་དབང་འཇུག་འགྱུར་བ། །དེ་ལས་ཕྱི་ནས་གང་གིས་སློང་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རང་ཅག་རྣམས་མི་ཁོམ་པའི་གནས་ལས་ཐར་ཏེ་དལ་འབྱོར་གྱི་རྟེན་ཐོབ་ནས་ཆོས་བྱེད་པའི་རང་དབང་ཡོད་པའི་སྐབས་འདིར་གཏན་གྱི་མདུན་མ་ཞིག་མ་བསྒྲུབས་ན་ཕྱིས་ནས་ངན་སོང་གི་གཡང་སར་ལྷུང་། སྡུག་བསྔལ་གྱི་གཞན་དབང་དུ་གྱུར། ཆོས་ཀྱི་སྒྲ་ཙམ་ཡང་ཐོས་པའི་སྐལ་བ་མེད་པའི་གནས་སུ་ལྷུང་ན། ངན་སོང་དེ་ལས་སློང་བའི་ཐབས་ཙམ་ཡང་སུས་བྱེད། དེ་བས་རང་དབང་ཡོད་པའི་སྐབས་འདིར་ཅི་ནས་ཀྱང་གཏན་གྱི་མདུན་མ་ཞིག་བསྒྲུབ་པར་བྱ། དེ་ཡང་ལམ་གྱི་རིམ་པ་འདི་ལྟ་བུ་ལས་འབྱུང་བ་ཡིན་པས་བདག་གིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ཐོབ་པར་བྱ། དེའི་ཕྱིར་དུ་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ཁྲིད་ཉན་ཏེ་ཉམས་སུ་ལེན་སྙམ་པའི་ཀུན་སློང་གསལ་བཏབ་སྟེ་གསན་པར་ཞུ། གང་གསན་པར་བྱ

（接著帕繃喀大師又像以前一樣，重述「所聽的法即是有緣之士能往佛地的大乘法範」等等，以及科判的設置，並簡單地重複了昨天所講的內容。）

151 今天講第四大科：

甲四、如何正以教授引導弟子之次第

此科分二部分：（乙一）道之根本依止知識法；（乙二）既依止已如何修心之次第。

即便在宗喀巴大師著作的科判安排法中，我們可以發現，它們也開示了極其重要的實修要點：正如樹木的葉子，果實等等均依賴樹根而得以生長，所謂「道之根本」云云，顯示從「暇滿」,「難得」直至「無學雙運」之間的一切證悟也均依賴「依止知識法」而生。「既依止已如何修心」中的「已」字，在文法上是「從格」詞，說明正確的依師法是「暇滿」乃至「雙運」之間一切證悟生起的根源。由此可見，依師法在一開始是最為重要的。

152 前述三條科判是按照《道次第廣論》來講的，從這以後的科判則按《明晰引導》來講，故與《廣論》科判有所不同。

乙一、道之根本依止知識法

此科分二部分：（丙一）座上如何修之理；（丙二）座間如何修之理。

將科判分成座上與座間是有很大關要在其中的：人一生的行動包括在日常生活的每一個晝夜中，每一個晝夜又包括在修法的座上與座間這二個階段中，

བའི་ཆོས་ནི་སྐལ་ལྡན་གྱི་སྐྱེས་བུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་བགྲོད་པའི་ཐེག་པ་མཆོག་གི་ཆོས་ལུགས་ཞེས་སོགས་ནས་ས་བཅད་པཀྲམ་པའི་བར་སྔར་ལྟར་ལ། ཁ་སང་གི་བཤད་པ་རྣམས་ལ་སྐྱར་བཤད་མདོར་བསྡུས་གསུངས་ནས། དེ་རིང་གི་བཤད་པ་ལ།

བཞི་པ་གདམས་པ་དངོས་ཀྱིས་སློབ་མ་ཇི་ལྟར་བཀྲི་བའི་རིམ་པ་ལ་གཉིས།

ལམ་གྱི་རྩ་བ་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པའི་ཚུལ་དང་། བསྟེན་ནས་བློ་ཇི་ལྟར་སྦྱང་བའི་རིམ་པའོ༑ ༑དེ་ཡང་རྗེ་བཙུན་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་གི་ས་བཅད་འདྲེན་ཚུལ་ཙམ་ལ་ཡང་ཉམས་ལེན་གྱི་གནད་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་སྟོན་ཏེ། ལམ་གྱི་རྩ་བ་ཞེས་གསུངས་པ་ནི། དཔེར་ན་ཤིང་གི་ལོ་འབྲས་སོགས་ཐམས་ཅད་རྩ་བ་ལ་རག་ལས་པ་ལྟར། དལ་འབྱོར་རྙེད་དཀའ་ནས་མི་སློབ་པའི་ཟུང་འཇུག་གི་བར་གྱི་རྟོགས་པའི་ཉམས་མྱོང་ཐམས་ཅད་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ་ཁོ་ན་ལ་རག་ལུས་པར་བསྟན། བསྟེན་ནས་བློ་ཇི་ལྟར་སྦྱང་བ་ཞེས་པའི་ནས་ནི་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་སྒྲ་ཡིན་པས་བཤེས་གཉེན་ཚུལ་བཞིན་བསྟེན་པ་ལས་དལ་འབྱོར་ནས་ཟུང་འཇུག་གི་བར་འབྱུང་བར་བསྟན་ཅིང་། དེས་ན་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ་ནི་ཐོག་མར་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ། ས་བཅད་དང་པོ་གསུམ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལྟར་ཡིན་ཀྱང་། འདི་མན་གྱི་ས་བཅད་རྣམས་དམར་ཁྲིད་ལྟར་ཡིན་པས་ཆེན་མོའི་ས་བཅད་དང་མི་འདྲ།

དེས་ན་དང་པོ་ལམ་གྱི་རྩ་བ་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པའི་ཚུལ་ལ་གཉིས། ཐུན་གྱི་ངོ་བོ་ལ་ཇི་ལྟར་བྱ་བ་དང་། ཐུན་མཚམས་སུ་ཇི་ལྟར་བྱ་བའི་ཚུལ་ལོ། ༑ས་བཅད་ཐུན་དང་ཐུན་མཚམས་སུ་ཕྱེ་བ་འདི་ནི་ཤིན་ཏུ་གནད་ཆེ་སྟེ། མི་ཚེ་ཧྲིལ་པོའི་བྱ་བ་ཉིན་ཞག་ཕྲུགས་རེའི་ནང་དུ་འདུས་ཤིང་། ཉིན་ཞག་ཕྲུགས་གཅིག་པོ་དེ་ཐུན་དང་ཐུན་མཚམས་གཉིས་སུ་འདུ་བས་སྒོ་གསུམ

所以，我們「三門」的活動可以攝入座上與座間這二個階段，如果這二個階段都有意義的話，那麼每一個晝夜也就有了意義。這樣持續不斷的話，一個月、一年、乃至人的一生就會都有意義了。

丙一、座上如何修之理

153 此科又分為三：（丁一）加行法；（丁二）如何修正行；（丁三）如何作結行之次第。

丁一、加行法

我們通常容易忽視加行，那是錯誤的，譬如，為了煮一壺好茶，我們在最初採購的時候，就應鄭重其事；同樣的，我們應該認真地修加行，因為它們是正行的體驗能在我們心中生起的因。

加行法共有六個方面：

（一）灑掃住處、莊嚴安布身語意所依；

（二）由無諂誑求諸供具、端嚴陳設；

（三）身具八〔七〕法或隨宜威儀坐安樂座，從殊勝善心中修皈依發心；

（四）觀想資糧田；

（五）攝集積淨關要——奉獻七支與曼荼羅；

154 （六）如教授啟請決定令與自心和合。

第一加行：灑掃住處、莊嚴安布身語意所依

打掃住處是金洲大師的行持。我們應作打掃的經典依據是：「菩提薩埵當於淨處結跏趺坐……」應作打掃的原因是：譬如，我們想請一位大喇嘛或大官到家裏來，自然先要認真地作好清潔工作；這樣作，是為了向到我們住處來的上師、佛、菩薩等表達我們的敬意。打掃時，如果我們的動機只是為了自己的舒適與周圍環境的美觀，那就與布達拉宮、色拉寺，哲蚌寺的清道夫沒什麼兩樣，不會有絲毫的功德。反之，如果我們是為了獲得佛位，利益一切有情的緣故，對修「道次第」引導所緣的加行資糧田恭敬服侍，以這種思想來作的話，就會產生極大的功德。

གྱི་བྱ་བ་ཐུན་དང་ཐུན་མཚམས་གཉིས་སུ་བསྡུས་ནས་ཐུན་དང་ཐུན་མཚམས་གཉིས་པོ་དོན་ལྡན་དུ་བྱས་ན་ཉིན་ཞག་ཕྲུགས་རེ་དོན་ལྡན་དུ་འགྲོ། དེ་འདྲས་ཟླ་བ་དང་ལོ་སོགས་མི་ཚེ་ཧྲིལ་པོ་དོན་ལྡན་དུ་འགྲོ་བ་ལ་གནད་ཆེ། དེ་ལྟར་དང་པོ་ཐུན་གྱི་དོ་བོ་ལ་ཇི་ལྟར་བྱ་བའི་ཚུལ་ལའང་། སྦྱོར་བའི་ཆོས། དངོས་གཞི་ཇི་ལྟར་བསྐྱང་བ་དང་། མཇུག་ཏུ་ཇི་ལྟར་བྱ་བའི་རིམ་པ་དང་གསུམ། དེ་ཡང་སྦྱོར་བ་ལ་གལ་ཆུང་དུ་བྱེད་མི་ཉན་ཏེ་དཔེར་ན་ཛ་ཞིམ་པོ་ཞིག་བཟོ་བ་ལ་ཐོག་མར་ཉོ་དུས་ནས་ནན་ཏན་བྱེད་དགོས་པ་བཞིན་དངོས་གཞིའི་ཉམས་མྱོང་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་ཚོགས་སྦྱོར་བའི་ཆོས་ལ་ནན་ཏན་བྱེད་དགོས།

དེས་ན་དང་པོ་སྦྱོར་བའི་ཆོས་འདི་ལ་དྲུག །སྦྱོར་བའི་ཆོས་དང་པོ་གནས་ཁང་ཕྱི་དོར་བྱས་ལ། སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་རྟེན་དགྲམ་པ། གཉིས་པ་མཆོད་པ་གཡོ་མེད་ཅིང་བཀོད་པ་མཛེས་པར་བཤམ་པ། གསུམ་པ་སྟན་བདེ་བ་ལ་ལུས་རྣམ་སྣང་གི་ཆོས་བདུན་ལྡན་དུ་འཁོད་དེ་དགེ་སེམས་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ངང་ནས་སྐྱབས་སེམས་སོགས་བྱ་བ། བཞི་པ་ཚོགས་ཞིང་གསལ་འདེབས་པ། ལྔ་པ་བསགས་སྦྱང་གི་གནད་བསྡུས་པ་ཡན་ལག་བདུན་པ་མཎྜལ་དང་བཅས་པ་འབུལ་བ། དྲུག་པ་གསོལ་བ་འདེབས་པ་མན་ངག་བཞིན་རྒྱུད་དང་འདྲེས་ངེས་སུ་བྱ་བའོ། །

དང་པོ་གནས་ཁང་ཕྱི་དོར་བྱ་བ་འདི་བླ་མ་གསེར་གླིང་པའི་རྣམ་ཐར་ཡིན་ལ། འདིའི་ཁུངས་ནི་མདོ་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ས་ཕྱོགས་གཙང་མར་སྐྱིལ་མོ་ཀྲུང་བཅས་ཏེ་ཞེས་གསུངས་པ་འདི་ཡིན། ཕྱི་དོར་བྱ་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། དཔེར་ན་བླ་མའམ་དཔོན་པོ་ཆེན་པོ་ཞིག་རང་གི་ཁྱིམ་དུ་གདན་དྲངས་པ་ན་ཐོག་མར་གད་བདར་སོགས་ལེགས་པར་བྱེད་དགོས་པ་ལྟར། རང་གི་གནས་ཁང་དེར་ཡང་བླ་མ་རྒྱལ་བ་སྲས་བཅས་གདན་འདྲེན་པ་ལ་གུས་པར་བྱ་བའི་ཆེད་དུ་ཡིན༑ ཀུན་སློང་རང་སྐྱིད་འདོད་དང་མཛེས་ཆོས་སོགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་བྱས་ན་པོ་ཏ་ལ་དང་། སེ་འབྲས་ཀྱི་གད་པ་ལྟར་པན་ཡོན་གང་ཡང་མི་འབྱུང་། དེ་ལྟར་མིན་པར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་

經[2]中列舉了五種打掃功德：（一）令自心清淨；（二）令他心清淨；（三）眾天神喜歡；（四）造集美麗業；（五）死後往生天界。

155 我的大寶上師說：眾善品天神時常來到人間，保護那些如法修行的人，但他們忌諱不淨。如果我們的住處不夠清潔的話，他們便無法靠近和保護我們了。打掃住處不僅使善品天神感到高興，也使上師與佛等感到喜悅。「造集美麗業」不但是指將來我們的軀體美麗，也指戒律清淨。假如戒律清淨的話，縱然我們的外表不夠美，但在諸佛菩薩眼裡，我們卻是極美的，宗喀巴大師的話與此相似：

「諸具慧者慚愧衣，是戒非是細羅衣，
頸嚴嘉言非瓔珞，頂嚴是師非摩尼。」

「往生天界」主要是指往生淨土。聖周利槃陀迦就是靠打掃住處而證得阿羅漢果的。下面簡單地敘述一下他的故事：

以前，舍衛城中有一位婆羅門，他的每個兒子都在出生後不久便悉數夭折了。婆羅門家附近住著一位老婆子，她對婆羅門說：「如果再生兒子的話，請通知我一下。」後來，婆羅門又生了個兒子，他便將那位老嫗叫到家中。老嫗
156 為嬰兒洗了澡，用白布裹了起來，嘴裏塞滿酥油，然後交給一位小女孩，說道：

[2] 藏文題為《樓閣經》

དོན་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ཐོབ་ཕྱིར་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ཁྲིད་དམིགས་སྐྱོང་བའི་སྔོན་འགྲོ་ཚོགས་ཞིང་ལ་སྲི་ཞུ་དང་བཀུར་སྟིའི་བསམ་པ་དང་ལྡན་པར་བྱས་ན་ཕན་ཡོན་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་འབྱུང་། མདོ་ལས་ཕན་ཡོན་ལྔ་གསུངས་ཏེ། རང་གི་སེམས་དྭང་བར་འགྱུར་བ་དང་། གཞན་གྱི་སེམས་དྭང་བར་འགྱུར་བ་དང་། ལྷ་རྣམས་དགའ་བར་འགྱུར་བ་དང་། མཛེས་པའི་ལས་གསོག་པ་དང་། ལུས་ཞིག་ནས་ལྷ་ཡུལ་དུ་སྐྱེ་བ་དང་ལྔ་ཡིན། དེ་ཡང་བདག་གི་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེས། དཀར་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་མི་ཡུལ་དུ་ཡང་དང་ཡང་དུ་འོངས་ནས་ཆོས་ཚུལ་བཞིན་སྒྲུབ་པ་རྣམས་ལ་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་པ་ཡིན་པས་རང་གི་གནས་གཙང་མ་མ་བྱས་པར་བསྡད་ན་ལྷ་རྣམས་མི་གཙང་བ་ལ་འཛེམས་པས་འཁོར་མི་ནུས་ཤིང་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་མི་ནུས། དཀར་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་དགའ་བ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་བླ་མ་དང་སངས་རྒྱས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱང་མཉེས་པ་ལ་བྱ་གསུངས། མཛེས་པའི་ལས་གསོག་པ་ཡང་ལུས་མཛེས་པ་ཙམ་མ་ཟད་ཚུལ་ཁྲིམས་དག་པ་ལའང་བྱ་སྟེ་ཚུལ་ཁྲིམས་དག་ན་ལུས་མི་མཛེས་ཀྱང་རྒྱལ་བ་སྲས་བཅས་ཀྱི་གཟིགས་ངོར་ཤིན་ཏུ་མཛེས་པ་ཡིན། རྗེ་བཙུན་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས། བློ་དང་ལྡན་པ་རྣམས་ཀྱི་ངོ་ཚའི་གོས། །ཚུལ་ཁྲིམས་ཡིན་གྱི་དུ་ཀུ་ལ་ཡིས་མིན། །མགྲིན་རྒྱན་ལེགས་བཤད་ཡིན་གྱི་ནོ་ཤལ་མིན། །གཙུག་རྒྱན་བླ་མ་ཡིན་གྱི་ནོར་བུས་མིན། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་འདྲ། ལྷ་ཡུལ་དུ་སྐྱེ་བ་ཡང་གཙོ་བོ་དག་ཞིང་དུ་སྐྱེ་བ་ལ་བྱ་དགོས་གསུངས།

འཕགས་པ་ལམ་ཕྲན་ཞེས་པ་ཡང་གནས་ཁང་ཕྱི་དོར་བྱས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དགྲ་བཅོམ་པའི་གོ་འཕང་ཐོབ་པ་རེད། དེའི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྡུས་ཙམ་ཞུ་ན། མཉན་ཡོད་དུ་བྲམ་ཟེ་ཞིག་གི་བུ་བྱུང་ཚད་ཤི་བ་ན་དེའི་ཉེ་སྐོར་དུ་རྒན་མོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེས་ད་བུ་བྱུང་ན་ཁོ་མོ་སྟོན་ཅིག་བྱས་པ་ལྟར་ཡང་ཁྲིའུ་ཞིག་བྱུང་བར་རྒན་མོ་བོས་པ་དང་། དེས་ཁྲིའུ་དེ་ཁྲུས་བྱས་རས་དཀར་གྱིས་དཀྲིས། ཁ་མར་གྱིས་བཀང་སྟེ་བུ་མོ་ཞིག་གི་ལག་ཏུ་བྱིན་ནས། འདི་ལམ་པོ་ཆེའི་བཞི་མདོར་

「抱著他站在大路的交叉口上，如果有沙門或婆羅門經過，你就向他們敬禮，說：這個嬰兒敬禮於聖者足下！如果到晚上他還活著，你就把他抱回來，如果死了，你就扔了他吧。」那位姑娘辦事很認真，她遵囑來到大路的交叉口等著。最先遇到的是幾個外道，姑娘便照著老婆子的話，對他們說了一遍。那些外道回答道：「願他能活下去！願他能夠長壽！願他能滿足父母雙親的心願！」後來又有幾位比丘經過，他們也作了同樣的祝願。隨後，姑娘抱著嬰兒來到通往祇陀林的路上，在那裡遇到外出化緣的薄伽梵，她將話又向佛陀說了一遍，佛陀回答說：「願他能滿足父母雙親的正法心願！」太陽落山後，姑娘見嬰兒還活著，便將他抱回家中·因為他曾被抱著站在大路上，故而得名為「摩訶槃陀迦」（大路）。摩訶槃陀迦長大後，對婆羅門的《吠陀》及其支分都極為精通，他能為約一百位婆羅門子弟教授婆羅門的秘密語。

後來，婆羅門再度得子，那位老嫗也再次被叫到家中，所有過程又像以前一樣進行了一遍。但這次找來的姑娘做事十分懶惰，她只把嬰兒帶到一條小道上等著，在那裡沙門和婆羅門一個也沒有，晝夜六時觀察眾生的薄伽梵發現這
157 一情況後，便故意來到這條小路上。姑娘請佛陀祝願，佛陀便如前作了祈願。後來姑娘見嬰兒未死，便將他抱了回來。此兒因而得名為「槃陀迦」（路）。

槃陀迦長大後被送去上學，照例首先應學會唸誦「悉檀」等字，但他唸了「悉」字忘了「檀」字，唸了「檀」字忘了「悉」字。他的老師只得對其父婆羅門說：「我還有其他許多婆羅門子弟要教，這個孩子我教不了。」婆羅門又將他交付給教唸《吠陀》的老師，讓他學習『吠陀』，照例首先要學會「嗡希」

ཟུངས་ལ་དགེ་སྦྱོང་དང་བྲམ་ཟེ་བྱུང་བ་ལ་གུས་པ་བྱས་ཏེ་ཁྲིའུ་འདི་འཕགས་པ་དག་གི་ཞབས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་གྱིས་ཤིག་ཉི་མ་ནུབ་པ་ན་གསོན་ན་ཁྱེར་ཤོག །ཤི་ན་དོར་ཅིག་བྱས་པར། བུ་མོ་དེ་གྲིམས་པ་ཞིག་ཡིན་པས་ལམ་པོ་ཆེའི་བཞི་མདོར་བསྡད་པར། དང་པོ་མུ་སྟེགས་པ་དག་བྱུང་བ་དེ་དག་ལ་ཀུན་མོའི་ངག་བཞིན་བྱས་པར། དེ་རྣམས་ཀྱིས་ཡུན་རིང་དུ་འཚོ་བར་གྱུར་ཅིག། ཚེ་རིང་དུ་སྐྱོང་བར་གྱུར་ཅིག །ཕ་མ་གཉིས་ཀྱི་ཡིད་ལ་བསམས་པ་རྫོགས་པར་གྱུར་ཅིག ། ཅེས་བརྗོད་དོ། །དེ་ནས་དགེ་སློང་དག་བྱུང་བས་སྔར་བཞིན་བརྗོད་དོ། །དེ་ནས་རྒྱལ་བྱེད་ཀྱི་ཚལ་གྱི་ལམ་དུ་ཁྲིར་བ་དང་བཅོམ་ལྡན་འདས་བསོད་སྙོམས་སུ་གཤེགས་པ་མཇལ་བས་ཀྱང་གཞན་སྔར་ལྟར་ལ། ཕ་མ་གཉིས་ཀྱི་ཆོས་དང་ལྡན་པའི་ཡིད་ལ་བསམས་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་གྱུར་ཅིག །ཅེས་བརྗོད་པར་མཛད་དོ། །ཉི་མ་ནུབ་པ་དང་གསོན་པར་མཐོང་ནས་ཁྱིམ་དུ་ཁྲིར་འོངས་པ་དང་། འདི་ལམ་པོ་ཆེར་བཟུང་བས་ལམ་ཆེན་པ་ཞེས་མིང་བཏགས་སོ། །དེ་ཆེན་པོར་གྱུར་ཏེ་བྲམ་ཟེའི་རིག་བྱེད་ཡན་ལག་དང་བཅས་པ་ལ་མཁས་པར་གྱུར་ཏེ་བྲམ་ཟེའི་ཁྲིའུ་བརྒྱ་ཙམ་ལ་གསང་ཚིག་སློབ་བོ། །ཡང་ཁྲིའུ་ཞིག་བྱུང་བར་ཀུན་མོ་དེ་བོས་ནས་སྔར་བཞིན་བྱས་པར། བུ་མོ་དེ་ལེ་ལོ་ཅན་ཡིན་པས་ཁྲིའུ་དེ་ལམ་ཕྲན་ཞིག་ཏུ་བཟུང་ནས་བསྡད་པར། དེར་དགེ་སྦྱོང་དང་བྲམ་ཟེ་སོགས་གང་ཡང་མ་འོངས་པ་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་ནི་ཉིན་མཚན་དུས་དྲུག་ཏུ་འགྲོ་བ་ལ་གཟིགས་པ་འཇུག་པས་དེར་སུ་ཡང་འགྲོ་བ་མེད་པར་གཟིགས་ནས་ལམ་དེར་ཆེད་དུ་ཕེབས་པ་ན་བུ་མོ་དེས་སྔོན་ལྟར་ཞུས་པ་སྔ་མ་བཞིན་དུ་གསུངས། དེས་ཀྱང་གསོན་པར་མཐོང་ནས་ནང་དུ་ཁྱེར་འོངས་པ་ན་མིང་ལམ་ཕྲན་པ་ཞེས་བཏགས་སོ། །དེ་ཆེན་པོར་གྱུར་ནས་ཡི་གེ་བསླབས་པས། ཐོག་མར་སིདྡྷཾ་ཞེས་སོགས་སློབ་དགོས་པ་ལ་སིད་བརྗོད་ན་དྷཾ་བརྗེད། དྷཾ་བརྗོད་ན་སིད་བརྗེད་པས། སློབ་དཔོན་དེས་བྲམ་ཟེ་ལ། ཁོ་བོ་བྲམ་ཟེའི་ཁྲིའུ་མང་པོ་ལ་ཀློག་ཏུ་གཞུག་དགོས་པས་འདི་ལ་སློབ་མི་ནུས་སོ་ཟེར་རོ། །ཡང་རིག་བྱེད་ཀློག་མཁན་ལ་གཏད་དེ་རིག་བྱེད་སློབ་ཏུ་བཅུག་པས།

等詞，但他記住了「嗡」字忘了「希」字，記住了「希」字忘記了「嗡」字。這位老師也開始感到厭煩，他對婆羅門說：「您的長子摩訶槃陀迦我一教就會，這個孩子卻怎麼教也教不會，因為我還有其他學生要教，所以這個孩子我實在不能再教了。」因為槃陀迦反應遲鈍、十分地遲鈍，智力低下、十分地低下，故而他的名字被改為「周利槃陀迦」（小路）。

兄弟倆的父母去世後，摩訶槃陀迦進入佛門，精通三藏成了阿羅漢。槃陀迦將家產耗盡後，來找其兄。摩訶槃陀迦觀察後，發現弟弟與自己有法緣，便命他出家受近圓戒，然後教他唸一個頌子：

「身語意三不造罪，離欲不執諸世間，
158 **具足正念並正知，有害痛苦皆不近。」**

槃陀迦學了三個月之久還未能學會，而當地的那些牛倌和牧童卻已耳熟能詳，反過來教他唸了。後來有一天，摩訶槃陀迦考慮是用讚揚還是呵斥的方法來調伏弟弟時，他發現用呵斥的方法較為有效，於是他揪著槃陀迦的後頸，將其趕出了祇陀林，並責罵道：「你真遲鈍，太遲鈍了，還要出家幹什麼？你就給我待在這兒吧！」槃陀迦心想：「現在我既不是沙門，也不是婆羅門了。」想著想著便哭泣起來。大師佛陀為大悲心趨動，他來到槃陀迦面前問道：「槃陀迦，你為何哭泣？」「我被阿闍黎罵了一頓，」隨後大師說道：

「愚人作讚歎，智者作呵斥，
智者呵為上，愚人讚則非。」

「我的孩子，你的阿闍黎並沒有經歷三大僧祇劫，以無量善行圓滿六度而

ཐོག་མར་ཨོཾ་ཧཱུ་ཞེས་སོགས་སློབ་དགོས་པ་ལ། ཨོཾ་བཟུང་བས་ཧཱུ་བརྗེད། ཧཱུ་བཟུང་བས་ཨོཾ་
བརྗེད་པས། སློབ་དཔོན་དེ་སྐྱོ་ནས་ཁྱོད་ཀྱི་བུ་ལམ་ཆེན་པ་ལ་ཙུང་ཟད་བསྟན་པས་ཤེས་ལ།
ཁོ་བོས་གཞན་ལ་ཡང་སློབ་དགོས་པས་འདི་ལ་སློབ་མི་ནུས་སོ་ཞེས་སྨྲས་སོ། །དེ་བུལ་བ།
མཆོག་ཏུ་བུལ་བ། ཆུང་བ། མཆོག་ཏུ་ཆུང་བ་ཡིན་པས་དེའི་མིང་ལམ་ཆུང་པ་ཞེས་བྱ་བར་
གྱུར་ཏོ། །ནམ་ཞིག་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཕ་མ་ཤི་ནས། ལམ་ཆེན་པ་ཐུབ་པའི་བསྟན་པར་ཞུགས་ཏེ།
སྡེ་སྣོད་གསུམ་ལ་མཁས་ཤིང་དགྲ་བཅོམ་པར་གྱུར་ཏོ། །ལམ་ཆུང་པ་ཡང་ཁྱིམ་གྱི་འབྱོར་པ་ཟད་
དེ་ཕུ་བོའི་གན་དུ་སོང་བར། དེས་དེ་ལ་ཆོས་སྐལ་ཡོད་མེད་བརྟག་པ་ན་ཡོད་པ་དང་། དེ་ཡང་
རང་ལ་རག་ལས་པར་མཐོང་ནས་རབ་ཏུ་བྱུང་བསྙེན་པར་རྫོགས་ནས། ལུས་ངག་ཡིད་ཀྱིས་སྡིག་
པ་མི་བྱ་ཞིང་། །འཇིག་རྟེན་ཀུན་ལས་ཡོངས་འཛིན་འདོད་བྲལ་བ། །དྲན་དང་ལྡན་ཞིང་ཤེས་
བཞིན་ཅན་གྱིས་ནི། །གནོད་ལྡན་སྡུག་བསྔལ་གང་ཡིན་བསྟེན་མི་བྱ། །ཞེས་བསླབ་པ་ཟླ་བ་
གསུམ་དུ་ཡང་མ་ཐོབ་ཅིང་། དེར་གནས་པའི་བ་ལང་རྫི་དང་ཕྱུགས་རྫིས་ཐོས་ནས་ལོབས་པ་དེ་
དག་གིས་ཀྱང་སློབ་པར་བྱེད་དོ། །དུས་གཞན་ཞིག་ན་འཕགས་པ་ལམ་ཆེན་པས་འདི་བསྟོད་སྨད་
གང་གིས་འདུལ་སྙམ་དུ་བསམས་ན་སྨད་པས་འདུལ་བ་མཐོང་ནས་དེས་དེའི་གཉའ་བ་ནས་བཟུང་སྟེ་
རྒྱལ་བྱེད་ཚལ་གྱི་ཕྱི་རོལ་དུ་བསྐྲད་ནས་ཁྱོད་ནི་བུལ་བ་མཆོག་ཏུ་བུལ་བ་ཡིན་ན་རབ་ཏུ་བྱུང་སྟེ་ཅི་
བྱ། འདི་ཉིད་ན་འདུག་ཅིག་བྱས་པས། ད་ནི་བདག་དགེ་སྦྱོང་ཡང་མ་ཡིན། བྲམ་ཟེའང་མ་
ཡིན་ནོ་སྙམ་དུ་ངུས་པ་དང་། དེ་ནས་སྟོན་པ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོས་བསྐྱལ་ཏེ་དེར་བྱོན་ནས།
ལམ་པ་ཁྱོད་ཅིའི་ཕྱིར་ངུ། བདག་མཁན་པོས་སྨད་དོ་ཞུས་པས། དེའི་ཚེ་སྟོན་པས། བྱིས་པས་
བསྟོད་པ་གང་ཡིན་དང་། །མཁས་པས་སྨད་པ་གང་ཡིན་པ། །འདི་ནི་མཁས་སྨད་མཆོག་ཡིན་
གྱི། །བྱིས་པས་བསྟོད་པ་དེ་ལྟར་མིན། །བུ་ཁྱོད་ཀྱི་མཁན་པོས་ནི་བསྐལ་པ་གྲངས་མེད་གསུམ་
དུ་དཀའ་བ་དུ་མས་པར་ཕྱིན་དྲུག་རྫོགས་ཏེ་གསུང་རབ་འདི་བསྒྲུབ་པ་མ་ཡིན་གྱི། ངས་ནི་དེ་ལྟར་

說此聖言；我卻是這樣的人，你願意跟著如來學嗎？」「尊者，我反應遲鈍、十分地遲鈍，智力低下、十分地低下，像我這種人怎能跟您學呢？」
大師聞言說到：

159 **「愚人自知愚，故於彼為智，**
愚自詡為智，彼為最愚癡。」

接著大師賜給槃陀迦兩句話：「掃塵」和「除垢」，但槃陀迦仍然無法記住。薄伽梵決定要清淨他的惡業，於是說道：「槃陀迦，你能為眾比丘擦鞋嗎？」「我能的，尊者！」「那麼好吧，你就為眾比丘擦鞋子和靴子吧！」佛陀又要求比丘們讓槃陀迦這樣去作，以清淨其惡業，並要他們教他這兩句話，佛陀的話被照辦了。終於有一天，槃陀迦學會了這兩句話。

那時，佛陀對他說：「現在你不用擦鞋了，去打掃寺院吧，同時唸這兩句話。」槃陀迦便很努力地去作打掃的工作。因為佛力的關係，寺院右邊的塵土剛掃完，左邊的又滿了，左邊的塵土剛掃完，右邊的又滿了。由於槃陀迦勤奮地打掃，他的業障由此得以清淨。有一天他心想到：「大師說的『掃塵，除垢』，到底是指內在的塵土還是外在的塵土呢？」以前聽過的三個偈頌此刻映現在他的腦海裡：

「此塵是貪非塵土，塵乃貪名非塵埃，
諸智者眾除彼塵，如來教中不放逸。」

160 「此塵是瞋...」、「此塵是癡...」等，依次類推。槃陀迦努力修習這些偈頌文義，最終證得了阿羅漢果。此頌在經裡雖說是這個樣子，但在加行法引導和

ཏུ་བསྒྲུབས་པ་ཡིན་ན། ཁྱོད་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལས་ཀློག་ནུས་སམ་གསུངས་པ་ལ། བཙུན་པ་བདག་ནི་བུལ་བ་ཞིག་ཏུ་བུལ་བ། ཆུང་བ་ཞིག་ཏུ་ཆུང་བ་ལགས་ན་ཇི་ལྟར་ཀློག་ཅེས་ཞུས་པས། སྟོན་པས་གསུངས་པ། གང་གིས་བྱིས་པ་བྱིས་ཉིད་རིག །དེ་ལ་དེས་ན་དེ་མཁས་ཡིན། །བྱིས་པ་མཁས་པར་རློམ་བྱེད་པ། །དེ་འདིར་ཞིག་ཏུ་བྱིས་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་ནས། ལམ་པ་ལ་རྡུལ་སྤང་ངོ་དྲི་མ་སྤང་ངོ། །ཞེས་བྱ་བའི་ཚིག་གཉིས་སྦྱལ་བ་དེ་ཡང་མ་ཟིན་པ་ལ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་འདིའི་ལས་སྦྱོང་བར་བྱའོ་སྙམ་དུ་དགོངས་ཏེ། ལམ་པ་ཁྱོད་ཀྱི་དགེ་སློང་རྣམས་ཀྱི་མཆིལ་ལྷམ་དག་དབྱི་ནུས་སམ། བཙུན་པ་དེ་ནུས་སོ་ཞུས་པར། འོ་ན་སོང་ལ་དགེ་སློང་རྣམས་ཀྱི་མཆིལ་ལྷམ་དང་། ལྷམ་སྒྲོ་གུ་ཅན་དག་ཕྱིས་ཤིག །དགེ་སློང་རྣམས་ནས་ཀྱང་འདིའི་ལས་སྦྱོང་བའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་བྱེད་དུ་ཆུགས་ལ། ཚིག་གཉིས་ཀྱི་ཁ་ཏོན་དག་ཀྱང་རྗེས་སུ་སློབས་ཤིག། ཅེས་བཀའ་སྩལ་བ་ལྟར་བྱས་པས། ནམ་ཞིག་ན་ཁ་ཏོན་གཉིས་པོ་ཐོབས་པ་ན། སྟོན་པས་ད་མཆིལ་ལྷམ་འཕྱི་མི་དགོས་པས་ཁ་ཏོན་གཉིས་པོ་འདོན་ཅིང་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཕྱག་བདར་གྱིས་ཤིག་ཅེས་ཕྱག་བདར་བྱེད་དུ་བཅུག་པ་ན་ཁོས་ཀྱང་བརྩོན་འགྲུས་བསྐྱེད་ནས་གད་བདར་བྱས་པར། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཐུས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་གཡས་ཕྱོགས་གད་བདར་ཚར་རེས་གཡོན་ཕྱོགས་རྡུལ་གྱིས་ཁེངས། གཡོན་ཚར་རེས་གཡས་རྡུལ་གྱིས་ཁེངས་པ་སོགས་བྱུང་ཡང་འབད་པས་ལམ་པའི་ལས་སྒྲིབ་བྱང་ནས་འདི་སྙམ་དུ་སེམས་ཏེ། སྟོན་པས། རྡུལ་སྤང་ངོ། །དྲི་མ་སྤང་ངོ་ཞེས་པ་དེ་ནང་གི་རྡུལ་ལ་དགོངས་སམ། ཕྱིའི་རྡུལ་ལ་དགོངས་སྙམ་པ་ན། སྟོན་མ་ཐོས་པའི་ཚིགས་བཅད་གསུམ་པོ་འདི་བློ་ལ་སྣང་སྟེ། རྡུལ་འདིར་འདོད་ཆགས་དེ་ནི་ས་རྡུལ་མིན། །རྡུལ་ནི་འདོད་ཆགས་མིང་སྟེ་རྡུལ་གྱི་མིན། །མཁས་པ་དག་གིས་རྡུལ་དེ་རྣམ་སྤངས་པ། །དེ་དག་བདེ་གཤེགས་བསྟན་ལ་བག་ཡོད་འགྱུར། །རྡུལ་འདིར་ཞེ་སྡང་སོགས་དང་། རྡུལ་འདིར་གཏི་མུག་སོགས་རིགས་འགྲེའོ། །དེས་དེ་རྣམས་ཀྱི་དོན་འབད་དེ་བསྒོམས་པས་དགྲ་བཅོམ་པ་ཐོབ་

諸位上師的口授傳承中，為了實修時易解起見，第一句改為「塵者非土是貪塵」等，像這樣來唸比較好。

薄伽梵為了將槃陀迦的功德宣揚出去，便讓阿難去告訴槃陀迦要他為比丘尼說法，並告訴比丘尼眾槃陀迦將是她們的大師。槃陀迦明白佛的意思是要替他宣揚功德，於是同意了：「我將如教奉行。」那些比丘尼們聞言卻極為驚訝，她們說：「你們看，我們婦女被人輕視到如此程度！他在三個月中，連一個偈頌都學不會，怎麼能來為我們這些三藏法師作開示呢？我們要想辦法，今後不再使那些少聞寡學之人來到我們這裡。」於是十二位比丘尼中，有的準備了一個極高的法座，但沒有梯子可以登上去；有的跑到舍衛城中向城裡居民宣布說：「我們的大師，一位殊勝的大聲聞明天將到我們那裡，凡聽他說法未能見諦的，都將在輪迴中長期流轉，所以請大家務必前來聽法。」成千上萬的普通百姓，有的為看熱鬧，有的為善根所激發，紛紛聚集前來聽法。

161 次日，槃陀迦乞食完畢，內從正定而起，外由幾位比丘陪同，來到比丘尼的夏季住處說法。當他來到法座旁時，見法座極高，不清楚這些比丘尼是出於信心還是惡意，於是稍稍入定觀察，知道是惡意後，槃陀迦便舒展手臂如象鼻般，將法座壓低，坐了上去。這一舉動有些人能看見，有些人不能見。入座後

བོ། །ཚིགས་བཅད་འདི་མདོ་རང་དུ་འདི་ལྟར་སྣང་ཡང་། སྔོར་ཆོས་ཁྲིད་ཡིག་དང་བླ་མ་རྣམས་ཀྱི་གསུང་རྒྱུན་དུ། རྡུལ་ནི་ས་རྡུལ་མ་ཡིན་འདོད་ཆགས་རྡུལ། །ཞེས་སྣང་བ་ལག་ལེན་སྐབས་གོ་བདེའི་ཆེད་འགྱུར་བཅོས་མཛད་པར་སྣང་བ་ལྟར་བྱས་ན་ལེགས་སོ། །

དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ལམ་པའི་ཡོན་ཏན་བསྔགས་པར་བཞེད་ནས། ཀུན་དགའ་བོ་སོང་ལ་ལམ་པ་ལ་ཁྱོད་ཀྱིས་དགེ་སློང་མ་ལ་ཆོས་སྟོན་ཅིག་ཅེས་དང་། དགེ་སློང་མ་རྣམས་ལ་ཡང་། ཁྱོད་རྣམས་ཀྱི་སྟོན་པ་ལམ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གྱིས་ཤིག །ཅེས་བཀའ་སྩལ་བ་ལྟར་བྱས་པས། ལམ་པས་ནི་བདག་གི་ཡོན་ཏན་བསྔགས་པར་ཤེས་ནས་བཀའ་བཞིན་འཚལ་ལོ་ཞེས་ཁས་བླངས་སོ། །དགེ་སློང་མ་རྣམས་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་བུད་མེད་ཀྱི་ཡུལ་ལ་བརྟུས་པ་ལ་ལྟོས། དེས་ཟླ་བ་གསུམ་དུ་ཚིགས་བཅད་གཅིག་ཀྱང་མ་ལོབ་ན་བདག་ཅག་སྡེ་སྣོད་གསུམ་པ་དག་ལ་ཇི་ལྟར་སྟོན་པར་འགྱུར། ཞེས་ཏ་ལམ་པ་ལྟར་གྱུར་ཏེ་ཕྱིན་ཆད་ཐོས་པ་ཉུང་དུ་དག་འདིར་འོངས་མི་ནུས་པའི་ཐབས་ཤིག་བྱའོ་ཟེར་ནས་དགེ་སློང་མ་བཅུ་གཉིས་སྡེས་ལ་ལམ་ཆོས་སྟོན་པའི་ཁྲི་ཤིན་ཏུ་མཐོ་བ་འཛེག་སྐས་ཙམ་ཡང་མེད་པ་བཤམས། ལ་ལམ་མཉན་ཡོད་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་པོའི་སྐྱེ་བོ་ཕལ་མོ་ཆེ་ལ། སང་ངེད་ཀྱི་སྟོན་པ་ཉན་ཐོས་ཆེན་པོ་ཁྱད་འཕགས་ཤིག་འོངས་པ་དེ་ལས་ཆོས་ཐོས་ནས་བདེན་པ་མ་མཐོང་བ་ནི་ཡུན་རིང་འཁོར་བར་འཁྱམ་དགོས་པས་ཆོས་ཉན་པར་ཡོང་དགོས་སོ། །ཞེས་དྲིལ་བསྒྲགས་པས་སྲོག་ཆགས་འབུམ་ཕྲག་དུ་མ་ཁ་ཅིག་ནི་ལྟད་མོ་དང་། ཁ་ཅིག་དགེ་བའི་རྩ་བས་བསྐུལ་ནས་འདུས་སོ། །དེ་ནས་སང་ལམ་པས་བསོད་སྙོམས་བྱས། ནང་དུ་ཡང་དག་འཇོག་ལས་ལངས་ཏེ་ཕྱི་བཞིན་འབྲང་བའི་དགེ་སློང་དང་ལྷན་ཅིག་དགེ་སློང་མའི་དབྱར་ཁང་དུ་ཆོས་སྟོན་པའི་ཕྱིར་ཁྲིའི་ལོགས་སུ་སོང་བས་ཁྲི་ཤིན་ཏུ་མཐོ་བ་མཐོང་ནས་འདི་དད་པས་སམ་མཐོ་འཚམ་པས་ཡིན་སྙམ་ཅུང་ཟད་མཉམ་པར་བཞག་པ་ན་མཐོ་འཚམ་པར་ཤེས་ནས་ཕྱག་གླང་པོ་ཆེའི་སྣ་ལྟ་བུ་བརྐྱང་སྟེ་ཁྲི་དེ་མནན་ནས་ལ་ལས་མཐོང་། ལ་ལས་མ་མཐོང་བར་ཁྲི་ལ་འདུག་སྟེ།

他先入定，從座上隱沒，躍入空中，在四方顯示四種神變。最後，他收回神變，重新坐在獅座上，開始說法：「姐妹們！我費了三個月才記住的那個偈頌，它的意思要講七天七夜才能講完。薄伽梵所說的『身語意三不造罪』是開示斷除十不善，『諸世間』是指五蘊，『執』是指貪、瞋，癡三者的執著，……」槃陀迦僅僅詳盡地開示了半個頌子，當時就有一萬二千名聽眾見諦。某些人證四果[3]之一，某些人成聲聞、緣覺或大乘人，亦即各自發菩提之心，大多數人則對三寶生起了信心。

隨後，槃陀迦來到祇陀林，佛陀為他授記道：「此槃陀迦是我所有善巧轉
162 變有情之心的聲聞弟子中，最為殊勝者。」

所以，以為打掃等比不上修法重要，這種想法是要不得的。佛經中說，給孤獨長者，每天到祇陀林的歡喜園中作清掃工作。有一天，家主有事沒來，也沒有別人能作打掃，佛陀便親自以金枝般的雙手作清掃工作。我的大寶上師曾說：歷輩遍知勝者之王[4]修加行法所用的掃帚、草束都掃禿了，變得像驢尾似的。這些掃帚的柄被上好的黃布裹了起來，作為聖物供人朝拜，這是極具關要的行傳。

[3] 指小乘四果：預流果、一來果、不還果與阿羅漢果。
[4] 對達賴喇嘛的尊稱。

སེམས་མཉམ་པར་བཞག་བཞིན་དུ་སྟན་ལས་མི་སླང་བར་ནམ་མཁར་འཕགས་ཏེ་ཕྱོགས་བཞིར་རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་ཆོ་འཕྲུལ་རྣམ་པ་བཞི་བཞི་བསྟན་པ་ཕྱིར་བསྡུས་ཏེ་སེང་གེའི་ཁྲིར་འདུག་སྟེ། སྲིད་མོ་དག །ཁོ་བོས་ཟླ་བ་གསུམ་དུ་ཚིགས་བཅད་གཅིག་བཟུང་བ་དེའི་དོན་ཉིན་མཚན་བདུན་གྱི་བར་དུ་འཆད་པར་སྤྲོའོ། །དེ་ལ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ལུས་ངག་ཡིད་ཀྱིས་སྡིག་པ་མི་བྱ་ཞིང་། །ཞེས་པས་མི་དགེ་བ་བཅུ་སྤོང་བ་བསྟན་ཏོ། །འཇིག་རྟེན་ཀུན་ལས་ཞེས་པས་ཕུང་པོ་ལྔ་དང་། ཡོངས་འཛིན་ཞེས་པས་ནི་འདོད་ཆགས་ཞེ་སྡང་གཏི་མུག་གསུམ་གྱི་ཡོངས་འཛིན་བསྟན་ཏོ། །ཞེས་སོགས་ཚིགས་བཅད་ཕྱེད་ཙམ་གྱི་དོན་རྒྱ་ཆེར་བསྟན་པས་སྲོག་ཆགས་ཁྲི་ཉིས་སྟོང་གིས་བདེན་པ་མཐོང་ནས་ཁ་ཅིག་གིས་འབྲས་བུ་བཞི་པོ་ཅི་རིགས་མངོན་དུ་བྱས། ཁ་ཅིག་གིས་ནི་ཉན་ཐོས་དང་། རང་སངས་རྒྱས། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སྟེ། སོ་སོའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད། ཕལ་ཆེར་ནི་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་དད་པར་བྱས་སོ། །དེ་ནས་ལམ་པ་རྒྱལ་བྱེད་ཚལ་དུ་འོངས་པ་དང་། སྟོན་པས། ལམ་པ་འདི་ངའི་ཉན་ཐོས་སེམས་སྐྱུར་བ་ལ་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ཡིན་ནོ་ཞེས་ལུང་བསྟན་པ་རེད།

དེས་ན་སྒོམ་དོན་གལ་ཆེ་བ་ལས་གད་བདར་སོགས་གལ་མི་ཆེ་སླམ་པ་བྱེད་མི་ཉན། ཁྱིམ་བདག་མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན་གྱིས་ཀུང་རྒྱལ་བྱེད་ཀྱི་ཚལ་གྱི་ཀུན་དགའ་ར་བར་ཕྱག་བདར་བྱེད་པར་ཉིན་རེ་བཞིན་འོངས་པ་ལ། ཉིན་གཅིག་ཁྱིམ་བདག་མ་ཁོམ་ཞིང་ཕྱག་བདར་བྱེད་མཁན་གཞན་མེད་པ་ལ། སངས་རྒྱས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཕྱག་གསེར་གྱི་ཡལ་འདབ་ལྟ་བུས་ཕྱག་བདར་མཛད་པ་མདོ་ན་གསུངས་ཡོད། བདག་གི་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེས། ཀུན་གཟིགས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་སྐྱུན་རིམ་གྱིས་སྤྱིར་ཆོས་ཉམས་བཞེས་མཛད་པས་བྱི་དོར་གྱི་ཕྱགས་མའི་ཕོན་པོ་རྩེ་མོ་ཟད་ནས་བོང་བུའི་མཇུག་མ་ལྟར་སོང་བ་ཡུ་བར་བཟང་གོས་སེར་པོས་དཀྲིས་པ་མང་པོ་ནང་རྟེན་དུ་མཇལ་རྒྱུ་ཡོད་པ་ཞིབ་ཏུ་གནད་ཆེ་བའི་རྣམ་ཐར་ཡིན་པར་གསུངས།

因此，我們初業行人應認真對待打掃工作才是。

無論室內有無灰塵，最好在每座修法前都作打掃，不然的話，至少每天要打掃一次。具體的作法是：發起如前所說的動機之後，我們應該想像：我們正在掃除的塵垢，就是自他相續中的障礙。觀此修法即圓滿、成熟、淨治三法[5]中的一支，是淨治佛刹的因。並如槃陀迦傳記中所說，口誦「掃塵、除垢」，或念：

「塵者非土是貪塵，塵乃貪名非塵埃，
諸智者眾除彼塵，如來教中不放逸。」

此外配合瞋與癡，邊作唸誦邊作打掃。在我們主修「依師法」時，「貪塵」可改作「塵者非土是不信」等；主修空性時，可改作「相執」。口作唸誦、心
163 作觀想，與當前所修的內容保持一致。

病人和老者無法親手打掃時，可請弟子等代作，自應口誦意觀。因動機的大小有別，每一揮帚，所獲的功德差別也很大。

住處門前應堆設四座標記[6]，觀想為四大天王，或只設一座標記作這樣的觀想，也可堆設一座標記，觀想為毘沙門天王，據說這樣作有不生障礙和戒律清淨的大關要。

在大寺院和其他不便設標記的地方，至尊絳貢仁波切口授中說，我們應觀想，住處的四面外牆即四大天王便可。

然後陳設身、語、意所依[7]。上師、本尊等像應按「資糧田」各尊的次序
164 排列，如果因為尺寸大小不一不便排列的話，可稍作變更。我看過許多人將

[5] 克珠・丹巴達吉在《般若總義》中解釋說：「一心等住於法性，同時能無勵力任運利生，此即願圓滿之量。……於百俱胝刹土中示現身莊嚴，每一身前均有無數有情眷屬聽法，為之開示一偈頌許即能置於聖道，此因善根之力圓滿，即成熟有情之量。……成就自身將來示現化身成佛與真實成佛之處殊勝佛刹，此因善根之力圓滿，即淨治佛刹之量。」

[6] 藏地通常是用一堆石頭。

[7] 「所依」有表徵之意。佛像為身所依；佛經為語所依：佛塔為意所依。

དེས་ན་རང་རེ་ལས་དང་པོ་པས་ནན་ཏན་བྱེད་དགོས། གང་སྐྱིགས་ཡོད་མེད་ལ་མ་ལྟོས་པར་རབ་ཐུབ་རེ། ཐམ་ཉིད་རེ་བཞིན་དུ་བྱི་དོར་བྱ། ཇི་ལྟར་བྱ་བའི་ཚུལ་ཡང་ཀུན་སློང་གོང་ལྟར་གསལ་བཏབ་ནས་རང་གཞན་གྱི་རྒྱུད་ཀྱི་སྒྲིབ་པའི་ཉལ་ཉིལ་རྣམས་འཕྱུག་པའི་སེམས་པ་དང་། ཛོགས་སྨིན་སྦྱང་གསུམ་གྱི་ཡ་གྲལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་སྦྱོང་བའི་རྒྱུར་དམིགས་ཏེ་ལམ་ཆུང་གི་རྣམ་ཐར་ལས་འབྱུང་བ་ལྟར་ངག་ནས་རྡུལ་སྤང་ངོ་། །དྲི་མ་སྤང་ངོ་། །ཞེས་པའམ་ཡང་ན། རྡུལ་ནི་ས་རྡུལ་མ་ཡིན་འདོད་ཆགས་རྡུལ། །རྡུལ་ནི་འདོད་ཆགས་མིང་སྟེ་རྡུལ་གྱི་མིན། །མཁས་པ་དག་གི་རྡུལ་འདི་རྣམ་སྤངས་པ། །དེ་ནི་སངས་རྒྱས་བསྟན་ལ་བག་ཡོད་ཡིན། །ཞེས་སོགས་ཞེ་སྡང་དང་གཏི་མུག་ལ་སྦྱར་ཏེ་འདོན་བཞིན་དུ་གད་བདར་བྱེད། དེ་ཡང་འདོད་ཆགས་རྡུལ་སོགས་བཤེས་གཉེན་བསྙེན་ཚུལ་ལ་གཙོ་བོར་བྱེད་སྐབས། རྡུལ་ནི་ས་རྡུལ་མ་ཡིན་མ་དད་རྡུལ། །ཞེས་སོགས་ནས་མཚན་འཛིན་རྡུལ་གྱི་བར་ངག་ནས་སྒྱུར་ཚུལ་དང་། ཡིད་ཀྱིས་དམིགས་ཚུལ་རང་གང་ལ་ཉམས་ལེན་བྱེད་པའི་སྐབས་དང་བསྟུན་པར། ཁ་བསྒྱུར་ཤེས་པར་བྱ་ཞིང་། ན་བ་དང་རྒས་པ་སོགས་ཀྱིས་ཕྱག་བདར་རང་གིས་བྱེད་མ་ཐུབ་ཚེ་དགེ་ཕྱག་སོགས་ཀྱིས་བྱེད་སྐབས་རང་གིས་ཚིག་སྒྱུར་ཞིང་ཡིད་ཀྱིས་དམིགས་པ་བྱ། དེ་ལྟར་ཀུན་སློང་རྒྱ་ཆེ་ཆུང་གི་ཁྱད་པར་གྱིས་ཕྱག་མ་རེ་རེ་བརྒྱབ་པ་ལའང་ཕན་ཡོན་གྱི་ཁྱད་པར་ཤིན་ཏུ་ཆེ། སློབ་དཔོན་དུ་ཐོ་བཞི་བརྩིགས་ཏེ་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་སྒོ་བཞིར་སོས་པའམ། ཐོ་གཅིག་ལ་དེ་ལྟར་སོས་པ་དང་། ཡང་ན་ཐོ་གཅིག་ལ་རྣམ་ཐོས་སྲས་སུ་སོས་པ་བྱས་ན་བར་ཆད་མི་འབྱུང་བ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་དག་པ་སོགས་ཀྱི་གནད་ཆེ་གསུངས། གླ་ས་ཆེན་པོ་སོགས་སུ་ཐོ་བརྩིག་པ་མི་བདེ་བས་ཁང་པའི་ཕྱིའི་ཕྱོགས་བཞི་རྒྱལ་ཆེན་སྡེ་བཞིར་བསམ་མཆོག་པ་ཧཱུྃ་བྱམས་མགོན་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་རྒྱུན་དུ་ཡོད།

དེ་ནས་སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་རྟེན་བཀྲམ་པ་ནི། བླ་མ་ཡི་དམ་སོགས་ཚོགས་ཞིང་གི་གྲལ་བཀོད་ལྟར་བྱ་དགོས། འོན་ཀྱང་ཆེ་ཆུང་བཞུགས་སྟབས་མ་འགྲིགས་ན་ཅུང་ཟད་ཙམ་ཅི་བདེར་བྱ།

護法、王魔、厲鬼等像置於佛像之首，以為他們最具神威，這暴露出他們心中沒有清淨的皈依；也有人將金像、銀像、銅像等排在首位，而將泥像等放在最後，這表明他們只將佛像視為一種財產。至於唐卡，如果按照新、舊次第來作排列也是不對的。有些人將唐卡當帳子用，在室內團團圍起來，這樣的作法是極其錯誤的。有的人睡覺時將腳正對著佛菩薩像，一點也不覺得不安，這也是心中沒有皈依的明證。有些人將破舊的唐卡和佛像視為房間裡的垃圾，而將它們送往擦康，這無異將他自己的福德往外送。所以我們應對佛像等作真的佛菩薩想。

即便我們沒有很多的身、語、意所依，但「身所依」中必須要有一座大師像，以便憶念佛陀，一座宗喀巴大師像，以便憶念上師；「語所依」中應有一部《般若波羅蜜攝頌》或《菩提道次第》；「意所依」中至少要有一個塔的「擦擦」[8]。如有鈴杵[9]的話，也應供在「意所依」之中。有的人將鈴杵視為普通的工具，其實它們是「意」的象徵，如果輕視的話，過失是極為嚴重的。

除開始修法的第一天外，雖然沒有必要每天陳設身、語、意所依，但每天
165 在修此科時，我們仍應瞻視佛像及作真實佛菩薩想，不可以為：「我已熟知房間裡的佛像，何必再看？」如果我們每天瞻仰的話，就會一次次地在心中留下殊勝的習氣。據說朝拜佛像的功德要比朝拜佛的真身大十六倍，《白蓮華經》中說：

[8] 用模型印造的小泥塔或小泥佛像。
[9] 密宗三昧耶物。

འགའ་ཞིག་གིས་ཆོས་སྐྱོང་རྒྱལ་བཙན་སོགས་ཁ་ཚ་བར་བསམས་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུའི་གྲལ་གོང་དུ་འཇོག་པ་མང་དུ་མཐོང་། དེ་ནི་སྐྱབས་འགྲོ་རྣམ་དག་རྒྱུད་ལ་མེད་པའི་རྟགས་བསྟན་པ་རེད། འགའ་ཞིག་གིས་གསེར་སྐུ། དངུལ་སྐུ། ལི་མ་སོགས་གྲལ་གོང་དུ་བྱེད། འཇིམ་སྐུ་རྣམས་གྲལ་མཇུག་ཏུ་འཇོག་པ་ནི་སྐུ་བརྙན་ལ་ནོར་གྱི་འདུ་ཤེས་ལས་མེད་པའི་རྟགས་རེད།

ཐང་ཀ་ཡང་ཁ་གསར་རྙིང་གི་གོ་རིམ་བྱས་ན་བཀྲམ་མི་རུང་། ལ་ལས་ཐང་ཀས་ཡོལ་བའི་གོ་བཅད་ནས་སྐོར་མོར་བཀྲམ་པ། དེ་འདྲའི་འདུ་ཤེས་ག་ལ་རུང་། སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྣང་བརྙན་ལ་རྐང་པ་གཏད་དེ་ཉལ་བ་ལ་བག་ཚ་བ་ཅི་ཡང་མེད་པ་འདི་ཡང་སྐྱབས་འགྲོ་མེད་པའི་རྟགས་ཡང་དག་བསྟན་པ་རེད། འགའ་ཞིག་གིས་ཐང་ཀ་དང་སྐུ་སོགས་རྙིང་རུལ་རྣམས་ཤག་ཏུ་ཉར་བ་གད་སྙིགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་ཚྭ་ཁང་དུ་བསྲེལ་བ་དེ་རང་གི་བསོད་ནམས་ཕྱིར་བསྲེལ་བར་གསུངས། དེས་ན་སྐུ་རྙིང་སོགས་ལ་སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་དེ་དང་དེ་དངོས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་འཇོག་དགོས། སྐུ་གསུང་ཐུགས་རྟེན་སོགས་མང་པོ་མེད་ན། སྐུ་རྟེན་དུ་སངས་རྒྱས་རྗེས་སུ་དྲན་ཕྱིར་སྟོན་པའི་སྐུ་དང་། བླ་མ་རྗེས་སུ་དྲན་ཕྱིར་རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་རེ་ངེས་པར་དུ་དགོས། གསུང་རྟེན་ཡང་མདོ་སྡུད་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་ལམ་རིམ་ལྟ་བུ་དང་། ཐུགས་རྟེན་ས་མཐའ་སྣ་ཚྭ་ཚུན་འཇོག རྡོ་རྗེ་དྲིལ་བུ་སོགས་ཡོད་ནའང་ཐུགས་རྟེན་དུ་འཇོག་དགོས། འགའ་ཞིག་གིས་རྡོ་རྗེ་དྲིལ་བུ་ལ་ཕྱག་མཚན་གྱི་འདུ་ཤེས་མ་གཏོགས་མི་འཇོག་པར་སྣང་སྟེ། འདི་ནི་ཐུགས་ཀྱི་མཚན་མ་ཡིན་པས་མནངས་ཆུང་བྱས་ན་ཉེས་པ་ཤིན་ཏུ་ལྕི། གྲལ་བཀོད་འགྲིམ་པ་ཉིད་དང་པོ་ལས་ཉིན་སྔར་བྱ་མི་དགོས་ཀྱང་། ས་བཅད་འདིའི་མཚམས་དངོས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བཞག་ནས་མཇལ་བར་བྱེད་དགོས། རང་གི་ཤག་གི་སྐུ་བརྙན་རྒྱུས་ཡོད་ཡིན་པས་བལྟ་རྒྱུ་གང་ཡོད་ཀླམ་པ་བྱ་མི་རུང་། ཉིན་སྔར་མཇལ་ན་མཇལ་ཐེངས་རེ་ལའང་བག་ཆགས་ཁྲུད་པར་ཅན་འཇོག །སྐུ་དངོས་ལས་སྐུ་གཟུགས་མཇལ་བ་ཕན་ཡོན་བཅུ་དྲུག་འགྱུར་གྱིས་ལྷག་པར་གསུངས། མདོ་པདྨ་དཀར་པོ་ལས་ཀྱང་།

「吾人雖以擾亂意，觀見壁繪如來像，彼等漸見俱胝佛。」

雖然經裡本來說的是「供養壁繪如來像」，但口傳中，卻是這樣講的。假如我們怒氣沖沖地觀看佛像，也能有這樣功德的話，那麼當我們以信心來作瞻仰時，自然也能獲得同樣的利益。

聖舍利弗成為佛陀的「第一雙」(上首二弟子)[10] 弟子後，永不離佛的真身。據說這是因為他過去世看到佛的繪像深感稀有的結果。聖舍利弗過去世中曾受生為一個郵差，一天晚上，他留宿在一座荒蕪的佛殿裡。他點燃一盞極亮的油燈，藉著燈光，一邊休息一邊修鞋，抬頭看見壁畫中的如來像，他自忖道：「要
166 是能當面見到這樣神奇的人物該有多好啊！」由於不斷地發願，最後終於讓他遇到了釋迦佛。

我們現在所見的泥像、銅像等，當我們獲得「法流三摩地」[11] 時，即是真正的「殊勝化身」；當我們獲得初地時，即是真正的「受用身」。所以，對佛像作真身想極其重要。

第二加行：由無諂誑求諸供具、端嚴陳設

「無諂誑」分兩個方面：物無諂誑與動機無諂誑。「物諂誑」，是指以不正當的手段獲得的供品。對出家人而言，是指以「五邪命」的方法取得的物品；對在家人而言，是指以經營屠宰業、短斤缺兩等極為惡劣的手段獲得的物品；我們與其用這樣得來的供品供養，還下如不供得好。供養的梵文為「布拶」，本意為令生歡喜。我們供養的目的，本來是為了使佛菩薩歡喜，如果我們奉獻

[10] 舍利弗與目鍵連。

[11] 大乘資糧道位中所獲得的一種三摩地名，《攝大乘論世親釋》中說：「法流，即說在三摩地，處於定中見諸佛故。」菩薩入此三摩地，能憶持所得教授文義不忘。

བདེ་གཤེགས་སྐུ་གཟུགས་རྩིག་ངོས་བྲིས་པ་ལ། །འཁྲུགས་བཞིན་པ་ཡི་སེམས་ཀྱིས་བལྟས་ན་ཡང་། །དེ་དག་རིམ་གྱིས་སངས་རྒྱས་བྱེ་བ་མཐོང་། །ཞེས་གསུངས། མདོ་ངོ་མར་མཆོད་ན་ཡང་། ཞེས་སྣང་ཡང་གསུང་རྒྱུན་དུ་འདི་ལྟར་འབྱུང་། དེ་ལྟར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་ལ་ཁྲོ་བཞིན་བལྟས་ནའང་ཕན་ཡོན་དེ་ལྟར་གསུངས་ན་ད་ལྟ་རང་རེས་དད་པས་མཇལ་ན་ཕན་ཡོན་དེ་ལྟ་བུ་ཡོང་འབྱུང་། འཕགས་པ་ཤྲཱ་རིའི་བུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཆོག་ཟུང་དུ་གྱུར་ནས་སྐུ་དངོས་དང་འབྲལ་བ་མེད་པ་བྱུང་བ་ཡང་། སྔོན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་གཟུགས་རི་མོ་བྲིས་པ་ལ་ངོ་མཚར་ཉམས་ཀྱིས་བལྟས་པའི་འབྲས་བུར་གསུངས་ཏེ། དེ་ཡང་འཕགས་པ་ཤྲཱ་རིའི་བུ་སྔོན་བང་མི་ཞིག་གི་སྐྱེ་བ་བཞེས་པར། ཉུབ་གཅིག་ལྷ་ཁང་སྟོང་པ་ཞིག་གི་ནང་དུ་བསྡད། མར་མེ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་བྱས་ནས་ལྷམ་ལ་ཧོག་པ་བརྒྱག་བཞིན་དུ་ངལ་བསོ་བའི་སྐབས་གྱང་ལོགས་སུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐུ་གཟུགས་ཀྱི་ལྡེབས་རིས་མཐོང་བས་འདི་ལྟ་བུའི་སྐྱེས་བུ་ངོ་མཚར་ཅན་ཡོད་པ་དངོས་སུ་མཇལ་ན་ཅི་མ་རུང་སྙམ་དུ་ཡིད་ལ་སྨོན་པ་ཡང་ཡང་བྱས་པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པར་གསུངས། སྐུ་རྟེན་རྣམས་རང་རེས་འདམ་དང་། ཟངས་སོགས་སུ་མཐོང་བ་འདི་ཆོས་རྒྱུན་གྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཐོབ་ན་མཆོག་གི་སྤྲུལ་སྐུར་མཇལ་ཞིང་། ས་དང་པོ་ཐོབ་ན་ལོངས་སྐུར་དངོས་སུ་མཇལ་བ་ཡིན། དེས་ན་སྐུ་དངོས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་འཛུག་པ་གལ་ཆེ་གསུངས།

གཉིས་པ་མཆོད་པ་གཡོ་མེད་ཅིང་བཀོད་པ་མཛེས་པར་བཤམ་པ་ནི། དེ་ཡང་གཡོ་མེད་ཅིང་ཞེས་པའི་གཡོ་ལ་རྒྱུའི་གཡོ་དང་ཀུན་སློང་གི་གཡོ་གཉིས། རྒྱུའི་གཡོ་ནི་མཆོད་པའི་རྒྱུ་དེ་སྒྲུབ་པའི་སྐབས་སུ་སྐྱོན་ཞུགས་པ་སྟེ། རབ་བྱུང་རྣམས་ཀྱིས་ལོག་འཚོ་ལྔའི་སྒོ་ནས་བསྒྲུབས་པ་དང་། ཁྱིམ་པས་ཀྱང་དམར་ཁེ་དང་། བྲི་ལོག་སླང་ལོག་འཛུག་པ་ལྟ་བུ་ཤིན་ཏུ་བྱ་བ་ངན་པས་བསྒྲུབས་པའི་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར། དེ་ལྟ་བུའི་མཆོད་པ་ཕུལ་བ་ལས་མ་ཕུལ་བ་ལེགས། མཆོད་པའི་སྐད་དོད་པཱུ་ཛ་ཞེས་པ་མཉེས་པ་ལ་འཇུག་པས་དགོས་པ་རྒྱལ་བ་སྲས་བཅས་དགྱེས་པ་ལ་བྱ

上述那種供品的話，怎能令他們生起歡喜呢？但是如果已經成辦了這樣的供物，為了清淨自他的罪惡而作供養，如此供養則是好事。

167 **五邪命**為：諂媚奉承、旁敲側擊、贈微博厚、巧取訛索和詐現威儀。

「**諂媚奉承**」是指為了從施主等那裡獲得一些布施，故意裝出一副笑臉使別人布施錢財等；如果沒有這樣的動機，而是出於正直的稟性、說了些中聽的話，致使別人布施，就不成為邪命。

「**旁敲側擊**」是指為求供養、間接地向施主等乞討。例如說：「現在我尚有足夠的茶和酥油，但糧食短缺。」或是「您去年惠施的糌粑[12]對我幫助極大。」等；如果沒有這種求利的動機，而是稟性正直的說這樣的話，則不成「旁敲側擊」。

「**贈微博厚**」是指向別人布施少許財物，以便取得較大的回報。例如向施主奉獻哈達[13]和遞茶等、假意款待，內心則希望得到固定的供養和饋贈等大
168 的回報。現在我們出家人常作這樣的邪命，還說是「願者上鉤」；如果沒有這樣的動機，而是稟性正直地對施主殷切款待，也不成邪命。

「**巧取訛索**」是指在別人不願意的情況下強作乞討，以及將他原本打算供養給別人的東西據為已有，或是間接地乞討。例如說：「某某施主布施的茶和酥油對我幫助很大。」如果沒有求利的動機，而是稟性正直地說這樣的話，也不成邪命。

「**詐現威儀**」是指在寮房裡隨隨便便，而在施主等面前裝出一副持戒精嚴、循規蹈矩的樣子，以求得到一些布施；如果沒有這樣的動機，只是為了不

[12] 西藏傳統食品，系用豆麥等糧食浸水炒磨而成的炒麵。
[13] 西藏用作見面禮的一種絲織物。

དགོས། དེ་ལྟ་བུ་ཕུལ་ན་དགྱེས་པར་ག་ལ་འགྱུར། འོན་ཀྱང་དེ་འདྲའི་རྒྱུ་བསྒྲུབས་ཟིན་པ་ཡོད་
ན་རང་གཞན་གྱི་སྡིག་པ་འདག་པའི་ཕྱིར་དུ་ཕུལ་བ་ལེགས། དེ་ཡང་ལོག་འཚོ་ལྔ་ནི། ཁ་
གསག །གཞོགས་སློང་། རྙེད་པས་རྙེད་པ་འཚོལ་བ། ཐོབ་ཀྱིས་འཇལ་བ། ཚུལ་འཆོས་ལྔས་
སྒྲུབ་པ་སྟེ། ཁ་གསག་ནི། སྦྱིན་བདག་སོགས་ཀྱིས་ཕྲན་བུ་སྦྱིན་དུ་རེ་བས་ཁ་ཐེར་ཐེར་བྱས་པས་
དེས་ནོར་སོགས་བྱིན་ན་ལོག་འཚོ་ཡིན། ཡང་དེ་འདྲའི་ཀུན་སློང་མེད་པར་རང་བཞིན་དྲང་པོས་
ཁ་མཁས་བྱས་ནས་བྱིན་ཀྱང་ལོག་འཚོར་མི་འགྱུར། གཞོགས་སློང་ནི། རྙེད་བཀུར་འདོད་ནས་
སྦྱིན་བདག་སོགས་ལ་ང་ལ་དེང་སྐབས་ཛ་མར་ཡོད་དེ་འབྲུ་ཙུང་དཀོན་པར་འདུག་ཟེར་བ་ལྟ་བུ།
སྤར་ལོ་ཁྲིད་ཀྱིས་བྱིན་པའི་རྣམ་པ་དེ་ཤིན་ཏུ་ཕན་པོ་བྱུང་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་འབྲུ་དང་རྣམ་པ་ཤུགས་ཀྱིས་
སློང་བ་ལ་ཟེར། ཡང་རྙེད་འདོད་ཀྱི་ཀུན་སློང་མེད་པར་རང་བཞིན་དྲང་པོར་དེ་འདྲ་བརྗོད་ན་
གཞོགས་སློང་དུ་མི་འགྱུར། རྙེད་པས་རྙེད་པ་འཚོལ་བ་ནི། པར་ཆུང་དུ་ཞིག་སྦྱིན་ནས་ཚུར་དེ་
ལས་ལྷག་ཞིག་ཡོང་ཐབས་བྱེད་པ་ཡིན། སྦྱིན་བདག་ལྟ་བུར་ཁ་བཏགས་དང་། ཛ་ལྡིར་སོགས་
ཁྱེར་ནས་སྐྱེ་ལེན་བྱས་ཏེ་བློ་ཕུག་ཏུ་གཏོང་སློ་ལག་རྟགས་སོགས་ཆེན་པོ་ཡོང་རྒྱུའི་རེ་བ་བྱེད་པ་ལ་
ཟེར། དེང་སང་རང་རེས་དེ་འདྲ་བྱས་ནས་ལྕུགས་ཀྱུ་ཨམ་ཞིག་བཏང་བ་ཡིན་ཟེར་ནས་ལོག་འཚོ་
ལ་ནན་ཏན་བྱེད་པ་ཡོད། ཡང་དེ་འདྲའི་ཀུན་སློང་མེད་པར་རང་བཞིན་དྲང་པོས་སྦྱིན་བདག་ལ་སྐྱེ་
ལེན་བཟང་པོ་བྱས་ཀྱང་ལོག་འཚོར་མི་འགྱུར། ཐོབ་ཀྱིས་འཇལ་བ་ནི། མི་འདོད་བཞིན་དུ་ནན་
གྱིས་སློང་བ་དང་། གཞན་ལ་འབུལ་རྒྱུ་རང་ལ་བསྒྱུར་བ་དང་། སྦྱིན་བདག་ཆེ་གེ་མོས་ངོས་ལ་
ཛ་མར་བྱིན་པ་ཤིན་ཏུ་ཕན་པོ་བྱུང་ཞེས་ཤུགས་ཀྱིས་སློང་བ་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར། ཡང་རྙེད་འདོད་ཀྱི་ཀུན་
སློང་མེད་པར་རང་བཞིན་དྲང་པོས་དེ་འདྲ་བརྗོད་པ་ནི་ཐོབ་འཇལ་དུ་མི་འགྱུར། ཚུལ་འཆོས་ནི།
ཤག་ཏུ་གང་བྱུང་བྱས་ནས་སྦྱིན་བདག་སོགས་ཀྱི་མདུན་དུ་བཅས་མཚམས་བཙུན་མདོག །དུལ་
མདོག་བྱས་ནས་ཕྲན་བུ་སྦྱིན་ཨེ་ཡོང་གི་རེ་བ་བྱས་པ་ལ་ཟེར། ཡང་དེ་འདྲའི་ཀུན་སློང་མེད་པར་

讓在家居士退失信心而在寮房外裝出敦肅的樣子，我的勝皈依處大寶上師說，這不成為「詐現威儀」。我們這些出家人，像這樣置三律儀[14]於不顧，靠經商等置辦財物來作供養，過失遠比功德為重大。

「動機諂誑」是指在奉獻供養時摻雜有不良的動機，例如為求出名，為講排場等。正如卓貢仁波切所指出的那樣：

「即便供三寶，亦欲他人見。」

我們所作的每一次供養，全都流於求名求利等世間八法，稍微好些的，其
169 動機也不外乎是求長壽、無病等等。例如，在供「千僧齋」時，心裡想的不是積福，而是出名。如果今天有個貴客要到寮房來，便裡外打掃，陳設的供品也比往日為豐富，還獻上供燈，點燃供香，讓室內散發著甜甜的香氣，然後坐等貴客光臨；這到底是什麼樣的動機？我們應該仔細去想一想！這樣的供養，很難說是利大還是害大。有一天，格西奔貢嘉[15]聽說將有一位施主前來拜會，於是把對三寶的供養陳設得好好的，當他坐下來檢查自己的動機時，發現自己這樣做只是為了施主的情面，和講排場而已，於是站起來，在供品上撒上一把灰，說：「比丘不應該作假啊！」又將灰整齊地堆成一堆。帕當巴桑結[16]在定日上部的繞佛道上聽說此事後極為高興的說：「藏地所有的供養中，奔貢嘉的供養是最好的，為什麼呢？因為他能在世間八法的臉上撒上一把灰！」這一讚嘆不

[14] 別解脫律儀、菩薩律儀與密宗律儀。
[15] 生卒年不詳，其主要上師為十一世紀的噶當派格西貢巴瓦•旺曲堅贊。
[16] 施身法傳承的印度祖師。

ཁྲིམས་པ་སྨུན་འབྲིན་བྱས་ན་མི་རུང་སླམ་པས་ཤག་ཏུ་སྤྱོད་དུས་ལས་བཙུན་མདོག་ཁ་བ་བྱས་ཀྱང་རྒྱལ་འཚོས་སུ་མི་འགྲོ་ཞེས་བདག་གི་ཁསྐྱབས་མཆོག་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེས་གསུངས། དེ་བཞིན་དུ་རང་རེ་རབ་བྱུང་རྣམས་ཀྱིས་སྡོམ་པ་གསུམ་གྱི་བཅས་མཚམས་ཁ་རལ་སྨ་རལ་དུ་བཏང་ནས་ཚོང་སོགས་ཀྱིས་རྒྱུ་བསྒྲུབས་ནས་མཆོད་པ་ཕུལ་ཀྱང་ཕན་ཡོན་ལས་ཉེས་དམིགས་ལྷི་བ་འབྱུང་།

ཀུན་སློང་གི་གཡོ་ནི། མཆོད་པ་འབུལ་དུས་གདམ་འདོད་དང་། མཛེས་ཆོས་ལྟ་བུའི་ཀུན་སློང་ངན་པས་བསླད་པ་ལ་ཟེར་ཏེ། འགྲོ་མགོན་རིན་པོ་ཆེས། ཐ་ན་དཀོན་མཆོག་མཆོད་པ་རེ། །བྱས་ཀྱང་མི་ཡིས་མཐོང་དུ་རེ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རང་རེས་མཆོད་པ་རེ་ཕུལ་ཡང་ཁེ་འདོད་གྲགས་འདོད་སོགས་ཆོས་བརྒྱད་ཁོ་ནར་ཤོར། ཚུང་ཟད་དྲག་པ་ཀོས་ཀྱང་ཚེ་རིང་བ་ནད་མེད་པ་སོགས་ཀྱི་ཀུན་སློང་ལས་མི་འབྱུང་། དགེ་འདུན་ལ་བསྙེན་བཀུར་ལྟ་བུ་ཞིག་བྱས་ནའང་བསོད་ནམས་ལ་མི་རེ་བར་བཏང་སོང་ཟེར་བའི་སྙན་གྲགས་ལ་གཙོ་བོར་རེ། དེ་རིང་འགྲུལ་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཤག་ཏུ་འོང་རྒྱུ་ཡིན་ཚེ་གད་བདར་དང་མཆོད་པ་ནམ་རྒྱུན་ལས་ལྷག་ཙམ་བྱེད། མཆོད་མི་ཞིག་ཀྱང་ཕུལ། སྤྱོས་ཀྱི་དྲི་མ་མངར་སེང་ངེ་བྱས་ནས་སྒྲུག་སྤྱོད་པ་འདི་ཀུན་སློང་གང་གི་ཆེད་ཡིན་ཞིབ་ཏུ་སེམས་དང་། དེ་འདྲའི་མཆོད་པས་ཕན་ཡོན་དང་ཉེས་དམིགས་གང་ཆེ་ཆ་རྟོགས་དཀའ།

དགེ་བཤེས་འབན་གྱིས་ཉིན་གཅིག་ཡོན་བདག་ཞིག་མཇལ་དུ་ཡོང་ཟེར་བས། དཀོན་མཆོག་གི་མཆོད་པ་ཅི་བཟང་བཤམས། སྔུན་ལ་བཞུགས་ནས་ཀུན་སློང་ལ་བརྟགས་པས། ཡོན་བདག་གི་ངོར་མཛེས་ཆོས་སུ་སོང་བར་གཟིགས་ནས། ཧར་དེ་བཞེངས། ཐལ་བ་སྣར་གང་གཏོར་ནས། དགེ་སློང་རང་ཟོག་མ་བྱེད་པར་བཞུགས་ཤིག་གསུངས་ནས་ཐལ་བ་ཕུང་དེར་བཅོས་ནས་བཞག །དེ་ལ་སྟོད་དིང་རི་གླང་འཁོར་དུ་པ་དམ་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསན་པས། བོད་ཀྱི་མཆོད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ནས་འབན་གུང་རྒྱལ་གྱི་མཆོད་པ་དེ་བཟང་བ་བྱུང་། དེ་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན་

170 是為奔貢嘉所作的供養，而是為他撒的灰。所以我們供養的動機，別說不可為世間八法，即使是為了獨自獲得增上生[17]和決定善[18]也是不可以的，應該盡力以菩提心來攝持，這很重要。

至於「端嚴陳設」，有些人似乎以為不必如此講究，對供品的形狀和排列十分隨便，這樣的態度是錯誤的。供品的形狀和排列應盡可能地美觀，因為端嚴陳設供品是自己將來成佛時所具相好的因。

獻供時，我們應親手奉獻，如果讓弟子和僕人等代作的話，自己不能得親手獻供之福。阿底峽尊者年屆耄耋之時，不顧雙腿打顫，堅持自己供水。別人說：「尊者啊！您累了，我們來幫您供吧！」尊者回答說：「那麼在我吃飯的時候，你們是否會說：尊者啊！您累了，我們來幫您吃吧，而把我應得的食物吃掉呢？」以前，印度那些大法王在作大布施時，並不是讓大臣等去作，而是建造一座「佈施房」以堆放所施的財物，國王坐在裡面親手布施。因此，修習布施的一個重要關鍵，就是要親手奉獻。

關於供品，如果自己飲食十分充足的話，食物的「薦新」應該選擇最好的來供，而不是選那些腐爛的酥糕和枯黃的菜葉。我們大多將好的酥油和糌粑留
171 給自己享用，而將不好的部分指定為「供麵」和「供油」；這樣作不等於把自

[17] 人天善趣。
[18] 此處指小乘涅槃。

ཁྱོད་གིས་འཇིག་རྟེན་ཆོས་བརྒྱད་ཀྱི་ཁ་ལ་ཐལ་བ་འདེབས་ཐུབ་པ་བྱུང་གསུངས་ཤིན་ཏུ་མཉེས་མཉེས་མཛད་དེ། དེ་ཡང་མཆོད་པ་ཕུལ་བ་དེ་ལ་བསྔགས་བརྗོད་མཛད་པ་མིན། ཐལ་བ་བཏབ་པ་དེ་ལ་བསྔགས་བརྗོད་གནང་བ་རེད། དེས་ན་ཀུན་སྤྱོད་ཚེ་འདིའི་ཆོས་བརྒྱད་ལྟ་ཞོག །རང་ཉིད་གཅིག་པུ་མངོན་མཐོ་ངེས་ལེགས་སོགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་འང་མི་བྱ་བར་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱིས་ཟིན་གང་ཐུབ་བྱ་བ་གནང་ཆེ། བཀོད་པ་མཛེས་པར་བཤམས་ཞེས་པའང་། འགའ་ཞིག་གིས་མཛེས་ཆོས་མི་དགོས་ཞེས་དབྱིབས་དང་བཀྲིག་ལུགས་སོགས་གང་བྱུང་བྱུང་དུ་བྱེད་པར་སྣང་ཡང་མཆོད་པ་ལ་དེ་ལྟར་མི་བྱ་བར་བཟོ་དབྱིབས་དང་བཀྲིག་ལུགས་སོགས་གང་མཛེས་བྱ་དགོས། མཆོད་པ་བཀོད་པས་མཛེས་པར་བཤམས་ན་རང་ཉིད་སངས་རྒྱས་པའི་སྐབས་ཀྱི་མཚན་དཔེའི་རྒྱུར་འགྱུར་བར་གསུངས། འབུལ་སྐབས་ཀྱང་རང་གིས་ལག་བསྟར་ནས་འབུལ་དགོས་ཀྱི། དགེ་ཕྲུག་དང་། གཡོག་པོ་སོགས་ལ་འབུལ་དུ་བཅུག་ན་བསོད་ནམས་རང་ལ་མི་ཐོབ། ཇོ་བོ་ཆེན་པོ་སྐུ་ན་ཤིན་ཏུ་མཐོ་བའི་སྐབས་ཀྱང་སྒྲིད་པ་འདར་ཕྲི་ཡི་ཡི་ཡོན་ཆབ་འབུལ་བར་མཛད་པས། གཞན་གྱིས་ཇོ་བོ་འོ་བརྒྱལ་བར་འདུག་པས་བདག་ཅག་གིས་འབུལ་ཞེས་ཞུས་པ་ན། ཇོ་བོ་ཆེན་པོས། འོ་ན་ངས་ཟས་ཟ་བའི་ཚེ་ནའང་ཇོ་བོ་འོ་བརྒྱལ་བར་འདུག་ཅེས་ངོས་ཀྱི་ཟས་སྐལ་ཁྱོད་ཚོས་ཟའམ་ཞེས་གསུངས་པ་རེད། རྒྱ་གར་ན་སྔོན་གྱི་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་སྦྱིན་པ་ཆེན་པོ་མཛད་པའི་ཚེ་ནའང་བློན་པོ་སོགས་ལ་སྦྱིན་དུ་མི་བཅུག་པར་སྦྱིན་པའི་ཁང་པ་བརྩིགས། དེའི་ནང་དུ་རྒྱལ་པོ་བཞུགས་ནས། སྦྱིན་བྱའི་ནོར་རྣམས་སྤུངས་ཏེ། རྒྱལ་པོ་རང་གིས་ཕྱག་བསྟར་ནས་གནང་བ་རེད། དེ་ན་སྦྱིན་པ་ལག་ལེན་གྱི་ཁྱད་པར་ཞེས་རང་གིས་ལག་བསྟར་ནས་འབུལ་བ་གནང་ཆེ། མཆོད་པའི་རྫས་ཀྱང་རང་ལ་འབྱོར་པ་ཡོད་ན་ཐུད་ཀྱི་སྔོ་ས་དང་། ལོ་མའི་སེར་ས་ནས་མ་སོང་བར་ཟས་ཀྱི་ཕུད་གང་བཟང་བཟང་ནས་འབུལ་དགོས། རང་རེས་མར་དང་རྩམ་པ་ལེགས་པ་དེ་རང་གིས་ཟོས། མཆོད་རྩམ་དང་མཆོད་མར་ཡིན་ཞེས་ངན་པ་ཞིག་ཆེད་མངགས་བསྒྲུབས་པ་འདི་

己的福德全都掃光了嗎？（帕繃喀大師同時指出：因為酥油燈供的是光明而不是酥油，所以在這種情況下，酥油略有變質是可以用的。）

那些離事專修，資財匱乏的人，也不必因為自己沒錢供養而感到沮喪。如果有足夠的信心，供品隨處可得。阿底峽尊者曾說：「藏地所有的水都具足八支[19]，因此，在藏地單供淨水即可。」又說：「如果印度有這種報春花的話，我會用黃金去買來供養。」

如果我們得不到別的供品，單供淨水也能積集很大的福德，八支的每一支都能產生一種功德。按照我大寶上師的說法，如欽・絳貝央（妙音）[20]的《俱舍論釋》中所說：

172 **「清涼甘美輕、柔純無臭味，**
飲不傷喉胃，具足八支水。」

供「清涼」水有戒律清淨的功德；供「甘美」水有獲得勝味[21]的功德；供「輕」水有身心堪能[22]的功德；供「柔」水有心相續調柔的功德；供「純」水有神智清明的功德；供「無臭味」水有淨障的功德；供「不傷胃」水有身不生疾的功德；供「不傷喉」水有語音和雅的功德。

傑珠康巴・格勒嘉措起初住在色拉孜茅篷的時候，沒有傢具和日常用品，一貧如洗，就連供水的碗都沒有。當他需要供水時，就將自己的飯碗好好地用水洗乾淨，然後用它來供水；當需要用它來吃飯時，他便向三寶「借回」，飯

---

[19] 優質水的八種特點。

[20] 十三世紀時西藏著名佛學家，他所作的《俱舍論莊嚴釋》是西藏《俱舍論》研究方面的典範之作。

[21] 佛的三十二相之一。《現觀莊嚴論》中說：「非勝現勝味」。

[22] 宗喀巴大師在《菩提道次第廣論》中解釋說：「又能障礙樂斷煩惱、煩惱品攝內身粗重，若勤功用斷煩惱時，其身重等不堪能性皆得遣除，身獲輕利，名身堪能；如是能障樂斷煩惱、煩惱品攝內心粗重，若勤功用斷煩惱時，愛樂任運攀緣善境不堪能性皆得遣除，心於所緣運轉無滯，名心堪能。」

རང་གི་བསོད་ནམས་ལ་ཞུགས་མ་བརྒྱབ་པ་ཨེ་ཡིན་སྙམ། འོན་ཀྱང་མར་མེའི་འོད་ཕུལ་བ་ཡིན་གྱི་མར་ཁྲུ་ཕུལ་བ་མིན་པས་ཅུང་ཟད་ཁ་ཆ་ཙམ་ཡོད་ཀྱང་ཆོག་པར་གསུངས། བྱ་བྲལ་དབུལ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་བདག་ལ་ནོར་མེད་པས་མཆོད་པ་འབུལ་བྱེད་ཀྱི་ནོར་མེད་ཅེས་བག་འཁྲུམས་ནས་སྡོད་མི་དགོས་དེ་རང་གི་དད་པས་ལྷོགས་ན་མཆོད་པའི་ཐབས་ལག་མ་འགོག་པ་ཡོད། ཇོ་བོ་ཆེན་པོས། བོད་ཀྱི་ཆུ་འདི་ཐམས་ཅད་ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྡན་ཡིན་པས་བོད་ན་མཆོད་པ་ཡོན་ཆབ་གཅིག་ཕུས་ཆོག་པར་འདུག །མི་ཏོག་ཤང་ཤང་འདི་རྒྱ་གར་དུ་ཡོད་ན་དེད་ཀྱིས་གསེར་སྤྲད་ནས་ཉོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་མཆོད་པ་གཞན་མ་རྙེད་ཀྱང་ཡོན་ཆབ་གཅིག་ཕུ་ཕུལ་ཀྱང་བསོད་ནམས་རླབས་པོ་ཆེ་གསོག །

དེ་ཡང་ཡན་ལག་བརྒྱད་པོ་རེ་རེ་ཁའང་ཕན་ཡོན་མི་འདྲ་བ་རེ་འབྱུང་བ་བདག་གི་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་བཤད་ལྟར་ཞུ་ན། ཡན་ལག་བརྒྱད་ནི་མཆིམས་མཛོད་ལས། བསིལ་དང་ཞིམ་དང་ཡང་བ་དང་། །འཇམ་དང་དྭང་དང་དྲི་ང་མེད། །འཐུངས་ན་མགྲིན་དང་ལྟོ་བ་ལ། །མི་གནོད་ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྡན་ཆུ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཆུ་བསིལ་བ་ཕུལ་བས་ཚུལ་ཁྲིམས་དག་པ་དང་། ཆུ་ཞིམ་པ་ཕུལ་བས་ཟས་ཀྱི་རོ་མཆོག་རྙེད་པ་དང་། ཆུ་ཡང་བ་ཕུལ་བས་ལུས་སེམས་ལས་སུ་རུང་བ་དང་། ཆུ་འཇམ་པ་ཕུལ་བས་ཤེས་རྒྱུད་འཇམ་པ་དང་། ཆུ་དྭངས་བ་ཕུལ་བས་རིག་པ་དྭངས་བར་འགྱུར་བ་དང་། ཆུ་དྲི་མི་ང་བ་ཕུལ་བས་སྒྲིབ་པ་སྦྱོང་བ་དང་། ཆུ་ལྟོ་ལ་མི་གནོད་པ་ཕུལ་བས་ལུས་ལ་ནད་མི་འབྱུང་བ་དང་། ཆུ་མགྲིན་པ་ལ་མི་གནོད་པ་ཕུལ་བས་ངག་སྙན་པ་བཅས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་བརྒྱད་འབྱུང་བར་གསུངས། རྗེ་སྐྱབས་ཁང་པ་དགེ་ལེགས་རྒྱ་མཚོ་དེ་ཉིད་ཐོག་མར་སེར་ རྫེར་རྗེའི་སྐྱབས་ཁང་དུ་ཐེབས་འཕྲལ་སྐབས་སྐུ་ཆས་དང་ཡོ་བྱད་བཀྲེན་པས༑ ཡོན་ཆབ་འབུལ་བའི་ཏིང་ཙམ་ཡང་མེད་པར། ཡོན་ཆབ་འབུལ་སྐབས་ཁོང་རང་གི་བཞེས་སྤྱད་ཆུས་ཡག་པོ་བཀྲུས་ནས་དེ་མ་ཡོན་ཆབ་འབུལ་བ་གནང་། གསོལ་ཆས་བཞེས་

後又將之洗淨再供淨水。

其他可以供養的東西，如夏季時盛開的鮮花，上等的樹木、水果，澄淨清涼之水等等，均可用心觀想取來而作奉獻。我的大寶上師說：我們也可仿效赤・達波彩沛（增壽）的行持，供養前先誦《供養雲陀羅尼》加持，供養之後作迴向善根等。因此我們手裡沒有供品沒有關係，重要的是要有信心。

在另一方面，也有人認為單單奉獻一些水、花等意想的供品就可以了，而將實際的財物設法地積存起來。這種思想將會使他投生在餓鬼等惡趣中！所以，當我們有實物時，應該選擇最好的來供。捨事專修的出家人等也許會想：「我沒有財物供養也無妨，有道是：出家人當以修行供養為主，所以我只作修行供養就可以了。」從而一點也不作財物的供養，這種想法會使他今後每一生中都無東西可供。

當我們僅有指頭大小的食物和半枝供香時，卻仍能以虔誠的心將它們用於供養的話，那麼我們的福德就會漸漸地增長，最終能奉獻極大的供養，就像格西樸穹瓦一樣。格西樸穹瓦曾親口說：「我最初供的是甘松，氣味辛辣；後來有四合長香可供，氣味甘美；現在供的是沉水香和乳香等，氣味香馥。」據說此師每配一次香供養，需花費二十二兩黃金。

174 又有一些人說：「我是有證悟的人，菩提當在修持中求，靠那些外相是不能成佛的。」這表明他們對佛法的理解極為貧乏！那些登地的菩薩尚需化身千

སྐབས་དཀོན་མཆོག་རིན་པོ་ཆེ་ལ་གཡར་པོ་ཞུས་ཏེ་ལོངས་སྤྱད།   ཡང་བཀུས་ནས་ཡོན་ཆབ་འབུལ་བ་སོགས་གནང་བ་ཡིན་འདུག །གཞན་ཡང་དབྱར་གྱི་སྐབས་མེ་ཏོག །ལྗོན་ཤིང་ལེགས་པ་དང་། འབྲས་བུ་དང་། ཆུ་དྭངས་ཤིང་བསིལ་བ་སོགས་མཆོད་པའི་དངོས་པོ་གང་ན་འདུག་པ་བློས་བླངས་ཏེ་ཕུལ་ཆོག །དེ་ཡང་མཆོད་པའི་སྤྲིན་གཟུངས་བརྗོད་ནས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་ཤིང་ཕུལ་ནས་མཐར་དགེ་བ་བསྔོ་བ་སོགས་བྱ་བ་ཁྲི་དྭགས་པོ་ཆེ་འཕེལ་གྱི་རྣམ་ཐར་ཡིན་ཞེས་བདག་གི་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེས་གསུངས།   དེས་ན་རང་གི་དད་པས་ལག་འཁོག་པ་ཡིན་གྱི་མཆོད་པའི་རྫས་ཀྱིས་ལག་འཁོག་པ་མེད།   དེ་ལྟར་བྱས་ན་…འགའ་ཞིག་གིས་མཆོད་པ་ནི་ཆུ་དང་།   མེ་ཏོག་སོགས་ཕུལ་བས་ཆོག་གོ་སྙམ་ནས་དམར་དམར་ཏིག་ཏིག་རྣམས་གསོག་འཛོག་བྱེད་གང་ཐུབ་བྱས་པས་ཆོག་མོད་སྙམ་ན། དེ་ནི་ཕྱི་མ་ཡི་དྭགས་སོགས་སུ་སྐྱེ་བས་རང་ལ་ཡོད་ན་གང་བཟང་བཟང་ནས་འབུལ།   ཡང་བྱ་བཏང་གླ་རྐྱང་སོགས་ཀྱིས་བདག་ལ་ཟང་ཟིང་གི་མཆོད་པ་འབུལ་རྒྱུ་མེད་རུང་། རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ལ་སྒྲུབ་པའི་མཆོད་པ་གཙོ་བོར་གསུངས་པས་དེ་ཁོ་ན་ཕུལ་བས་ཆོག་མོད་སྙམ་དུ་ཟང་ཟིང་གི་མཆོད་པ་ཕྲ་མོ་ཡང་མ་ཕུལ་བར་བསྡད་ན་ཚེ་རབས་ནས་ཚེ་རབས་སུ་འབུལ་རྒྱུ་མེད་པ་དེ་ག་རང་ལས་མི་ཡོང་ཞིང་།   ཞལ་ཟས་མཛུབ་མོ་ཙམ་དང་།   སྤོས་རྐང་ཕྱེད་རེ་ཙམ་ལས་མ་བྱུང་ནའང་མནངས་ཆུང་མི་བྱེད་པར་ཕུལ་ན་བསོད་ནམས་ཇེ་འཕེལ་གྱིས་རྗེས་སུ་མཆོད་པ་ཤིན་ཏུ་སྤོབས་ཆེ་འབུལ་རྒྱུ་ཡོང་བ་དགེ་བཤེས་ཕུ་ཆུང་བའི་རྣམ་ཐར་ལྟར་རེད།   དེ་ཡང་དགེ་བཤེས་ཕུ་ཆུང་བའི་ཞལ་ནས།   ངས་དང་པོ་སྤང་སྤོས་སྣ་ཚ་ཏིང་ངེ་བ་ཕུལ།   དེ་ནས་རིང་བུ་བཞི་སྦྱོར་མངར་སེང་ངེ་བ་དབུལ་རྒྱུ་བྱུང་།   ད་ལྟ་ཨ་ག་རུ་དང་ཏུ་རུ་ཀ་ལ་སོགས་པ་གསུང་ཆེང་ངེ་འབུལ་གསུངས།   ཁོང་གིས་རིས་གཅིག་ལ་གསེར་སྲང་ཉི་ཤུ་ཙ་གཉིས་ཀྱིས་སྤོས་སྦྱར་ནས་ཕུལ་བ་རེད།   ཡང་འགའ་ཞིག་གིས་ཁོ་བོ་རྟོགས་པ་དང་ལྡན་པས་སྒོམ་དོན་ལས།   ཕྱིའི་བྱ་བ་དེ་ལྟ་བུ་ལ་བྱང་ཆུབ་མི་རེ་ཞེས་སྨྲ་བ་ནི་ཆོས་རྒྱུས་ཤིན་ཏུ་ཆུང་བ་སྟེ།   ས་ཐོབ་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་

百萬，以百臂、千臂等經劫供養諸佛，何況你我之輩？認真想一想這個道理，然後我們應該用現在僅有的這個身體，盡自己最大的努力來作供養。

關於獻供的具體方法，這裡以供水為例，稍作表述：必須先將供杯仔細地拭擦乾淨，然後將供杯一字排開放在供桌上。應當避免杯與杯之間的間距過遠，否則將與上師分離；也應當避免兩杯相觸，否則就成為鈍根；供獻時如果發出響聲，也將導致瘋狂等等。空的盛器放在供桌上會減少我們的福德，所以在排列前，應先將供杯疊成一疊，往最上面的碗裡注入少量的水，並誦三種子字[23]加持，隨後倒少許水到下面的一個杯中，再放到供桌上。依次重複進行整個過程，直至所有的杯子都排列在供桌上。這樣的話，就沒有一個杯子是空的。在獻供（注水）時，如果單用一隻手來作是不恭敬的，應該像為一位大王敬茶那樣。注水時，水流的變化應該像麥子一樣：兩邊細、中間粗。如果水太多溢出杯外，將導致破戒；反之，如果水太少，又將使受用減少。所以，水線
175 應低於杯口約一粒麥子的距離。至於酥油燈，應該十分明亮才是，因為這是一種光明的供養。（帕繃喀大師又指出，作為長壽的緣起，供燈的燃燒應盡可能地持久。）鮮花等其他供品的供法均照此類推。經[24]中說，每一種供品都有十種功德。

第三加行：身具八法或隨宜威儀坐安樂座、從殊勝善心中修皈依發心

修法用的座子應後高前低，這裡面既有密法的殊勝甚深關要，也可防止因久坐而導致臀部疼痛等問題。在座位下面，我們當用白粉劃一個右旋萬字。此

[23] 嗡、啊、吽。

[24] 藏文題為《辨業經》。

དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་ལུས་འབུམ་ཕྲག་དུ་མ། ཡག་པ་རྒྱ་སྟོང་ལ་སོགས་པ་སྤྲུལ་ནས་རྒྱལ་བ་རྣམས་ལ་མཆོད་པ་བསྐལ་པར་མཛད་པའི་ཚུལ་ལ་བསམས་ནས་རང་ལུས་གཅིག་ལས་མེད་པ་འདིས་གང་ནུས་ཧུར་ཐག་བྱེད་དགོས།

མཆོད་པ་འབུལ་ལུགས་ནི། ཡོན་ཆབ་ལྷ་བུར་མཆོད་ན་ཏིང་རྣམས་ལེགས་པར་ཕྱིས། བར་ཐག་རིང་ན་བླ་མ་དང་འབྲལ་བ་དང་། གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་ཐུག་ན་དབང་པོ་རྟུལ་བ་དང་། སྐྲ་འབྱིན་ན་སྨྱོ་བ་སོགས་འབྱུང་བས་དེ་ལྟར་མིན་ཅིང་ཡོ་ཀྱོག་མེད་པར་བསྒྲིག་དགོས། དེ་ཡང་སྣོད་སྟོང་པ་ཡུན་དུ་བསྒྲིགས་ན་བསོད་ནམས་ཉམས་པས་ཏིང་རྣམས་བསྒྲིགས་པའི་སྟེང་མར་ཆུ་ཙུང་ཟད་བླུགས་ཏེ་འབྲུ་གསུམ་གྱིས་བྱིན་གྱིས་བརླབ། ཆུ་དེ་འོག་མ་འོག་མར་བགོ་བཞིན་དུ་སྟོང་པ་མེད་པར་རིམ་བཞིན་བཀྲམ། དེ་ནས་འབུལ་བའི་ཚེ་ཡག་པ་ཡ་གཅིག་གི་འབུལ་བར་བྱེད་པ་སོགས་མ་གུས་པ་མི་བྱ་བར་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཞིག་ལ་གསོལ་ཇ་ཞུ་བ་ལྟར་བྱེད་དགོས། དེ་ཡང་ནས་འདྲ་མ་ཞེས་ཐོག་མཐའ་ཕྲ་ཞིང་དཀྱིལ་སྦོམ་པ་བྱས་ནས་འབུལ། ཕྱིར་ལུད་ན་ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་ཞིང་། མ་ཁེངས་ན་ལོངས་སྤྱོད་ཉམས་པས་ནས་འབྲུ་རིའི་ཚོད་ཙམ་སྟོང་པར་འཇོག ། མར་མེ་ནི་སྣང་གསལ་ཡིན་པས་ཤིན་ཏུ་གསལ་ཞིང་། ཚེ་རིང་བའི་རྟེན་འབྲེལ་དུ་རྒྱུན་གང་རིང་གནས་པ་ཞིག་བྱ་དགོས་གསུངས། མེ་ཏོག་སོགས་མཆོད་པ་གཞན་ཡང་འབུལ་ལུགས་དེས་རིགས་འགྲེ། མཆོད་པ་རེ་རེར་ཕན་ཡོན་བཅུ་བཅུ་ཡོད་པ་མདོ་སྡེ་ལས་གསུངས།

སྦྱོར་བའི་ཆོས་གསུམ་པ་སྟན་བདེ་བ་ལ་ལུས་འདུག་ལུགས་བརྒྱད་དམ་སྤྱོད་ལམ་གང་བདེར་འཁོད་དེ་དགེ་སེམས་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ངང་ནས་སྐྱབས་འགྲོ་སེམས་བསྐྱེད་རྒྱུད་དང་འདྲེས་ངེས་སུ་བྱ་བ་ལ། སྟན་ནི་རྒྱབ་མཐོ་ཞིང་མདུན་དམའ་བ་ཞིག་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་སྔགས་ཀྱི་ཟབ་གནད་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ཡོད་ཅིང་ཐུན་རིང་པོར་བསྡད་ཀྱང་འཕོངས་མི་ན་བ་སོགས་ཀྱི་གནད་ཀྱང་ཡོད། སྟན་གྱི་འོག་ས་དཀར་གྱི་གཡུང་དྲུང་ཆོས་སྐོར་དུ་བྲིས། གཡུང་དྲུང་ནི་རྡོ་རྗེ་རྒྱ་གྲམ་གྱི་དོན་ཡིན་

萬字表羯摩金剛，目的是在提醒你大師佛陀在金剛座成佛的那段歷史，此外也有令自己修持堅固之意。真正的羯摩金剛是本尊的標幟，我們不可踐越（故而以萬字代替）。然後鋪設百節草和吉祥草，草與草之間不可纏亂，草尖當指向前，這也是為了憶念大師佛陀在這種草墊上成佛的行傳。另外，經典中說：「百
176 節草能增壽」，所以用百節草作座墊有增長壽命之效；「吉祥淨且善」，吉祥草為能除障穢之物。在印度，當阿闍黎們遭受穢氣侵染時，他們通常花一天時間躺在吉祥草苑中。因此鋪設吉祥草有淨除障穢的功用。

「身具八法」中的八法，是指在「毘盧七法」之上再加「數息觀」，如嘉瓦‧溫薩巴[25]所說：

「足手腰為三，唇齒舌合四，
頭眼肩息四，即毘盧八法。」

我們的雙足應結「金剛跏趺」，但在尚未修習密法「圓滿次第」的階段，作「菩薩跏趺」或「半跏趺」[26]等均可；二手結定印，右手在上、左手在下，大拇指相抵，置於臍間；腰應挺直，各脊椎骨應當如銅錢上下重疊一般地保持垂直。（大師又進一步解釋說：身直的話脈也直，脈內流動的風也直，這樣一來就會提高心的堪能性。[27]）

牙齒和嘴唇不要故意閉攏或張開，應保持自然；舌尖抵住上顎，這樣作就不會有口乾的毛病，也可以防止在入定時滴口水等，有這些要點在裡面；頭應前傾，下巴內收，略抵喉結；「眼觀鼻端」一語，實際上是指能見鼻的兩側即
177 可，這有易斷沉沒與掉舉[28]的關要，有人修定時閉目

---

[25] 法名為洛桑頓珠（善慧義成，1505～1566），格魯派大成就者。由他及其弟子傳承的格魯派密法教授，稱作「溫薩耳傳」。

[26] 根據第二世班禪《速道》中的描述，「半跏趺」的作法是：左腳置於右腳內側，左腳踵應靠近會陰處，兩腳不需上下重疊。

[27] 見本章第 22 條註解。

[28] 參閱《菩提道次第廣論》第十五卷及本書論奢摩他部分。

པས་སྔོན་པ་རྡོ་རྗེའི་གདན་དུ་མངོན་པར་སངས་རྒྱས་པའི་རྣམ་ཐར་རྗེས་སུ་དྲན་པ་དང་། རང་གི་
སྒྲུབ་པ་བརྟན་པའི་དགོས་པ་ཡོད། རྒྱ་གྲམ་དངོས་ནི་ལྷའི་མཚན་མ་ཡིན་པས་འགོམ་མི་རུང་།
དེ་ནས་རྩྭ་དྲུར་བ་དང་། ཀུ་ཤ་མ་འབྲུགས་པར་རྩེ་མོ་མདུན་དུ་བསྟན་ནས་བཏིང་། དེ་ཡང་སྔོན་
པས་རྩའི་སྟེང་དུ་མངོན་པར་སངས་རྒྱས་པའི་རྣམ་ཐར་དང་། དུར་བས་ཚེ་ནི་སྤེལ་བར་བྱེད་པ་སྟེ།།
ཞེས་དུར་བ་སྟན་དུ་བྱས་ན་ཚེ་འཕེལ་བ་དང་། ཀུ་ཤ་འདི་ནི་གཙང་ཤིང་དགེ། །ཞེས་གྲིབ་དང་
མི་གཙང་བ་སེལ་བའི་རྫས་ཏེ། རྒྱ་གར་དུ་ཨཱུཙྪ་རྣམས་ལ་གྲིབ་བྱུང་ན་ཀུ་ཤའི་ཚལ་དུ་ཞག་རེ་
ཉལ་དུ་འགྲོ་བ་ལྟར་གྲིབ་དང་མི་གཙང་བ་སེལ་བའི་ཆེད་དུ་འདིང་། ལུས་འདུག་ལུགས་བརྒྱད་
དམ་ཞེས་པའི་འདུག་ལུགས་བརྒྱད་ནི། རྣམ་སྣང་ཆོས་བདུན་གྱི་སྟེང་དུ་དབུགས་བགྲང་བ་བསྣན་
པས་བརྒྱད་ཡིན། དེ་ནི་རྒྱལ་བ་དབེན་ས་པས། རྐང་པ་ལག་པ་རྐེད་པ་གསུམ། །སོ་མཆུ་ལྕེ་
རྣམས་བསྡོམས་པས་བཞི། །མགོ་མིག་ཕྲག་པ་དབུགས་དང་བཞི། །རྣམ་པར་སྣང་མཛད་ཆོས་
བརྒྱད་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རྐང་པ་གཉིས་རྡོ་རྗེའི་སྐྱིལ་ཀྲུང་། འདི་ལ་སྔགས་ཀྱི་རྫོགས་
རིམ་བསྒོམ་པའི་སྐབས་ལྟ་བུ་མ་གཏོགས། སེམས་སྐྱིལ་དང་། ཕྱེད་སྐྱིལ་ལྟ་བུས་ཆོག །
ལག་པ་གཉིས་མཉམ་གཞག་གི་ཕྱག་རྒྱ་གཡས་པ་སྟེང་དང་གཡོན་པ་འོག་ཏུ་བྱས། མཐེ་བོང་
གཉིས་རྩེ་སྦྱར་ནས་ལྟེ་བའི་ཐད་དུ་བཅར། སྐེད་པ་དྲང་པོར་བསྲང་བ་སྒལ་ཚིག་རྣམས་དོང་ཙེ་
བརྩེགས་པ་ལྟར་ཐད་ཀར་འོང་བ་བྱ། ལུས་དྲང་ན་རྩ་འདྲོང་ཞིང་། དེ་ལ་རྒྱུ་བའི་རླུང་འདྲོང་།
དེས་སེམས་ལས་སུ་རུང་བར་གསུངས། སོ་མཆུ་ཆེད་དུ་བཙུམ་པ་དང་གདངས་པ་མིན་པར་རང་
བབས་སུ་བཞག །ལྕེ་རྩེ་ཡ་རྐན་ལ་སྦྱར་ན་ཁ་མི་སྐམ་པ་དང་། མཉམ་གཞག་འཁྱུག་པོའི་
སྐབས་ཁ་ཆུ་མི་འཛག་པ་སོགས་ཀྱི་གནད་ཡོད། མགོ་བོ་མགྲིན་པའི་ཨོལ་མདུད་ནོན་ཙམ་ཙུང་
ཟད་དགུག །མིག་སྣ་རྩེ་ལ་ཕབ་ཅེས་པ་སྣ་གཞོག་ཕན་ཚུན་མཐོང་ཙམ་གྱི་ཚོད་དུ་བྱ་དགོས།
དེ་ལ་བྱིང་རྒོད་གཅོད་སླ་བའི་གནད་ཡོད། འགའ་ཞིག་གིས་དམིགས་པ་ནས་བྱུས་ལ་མིག་བཙུམ

而住，這樣做是不對的。其他宗派的人說，上根者應眼觀虛空作「法身觀」等，但在本派中不這樣做；二肩當保持水準，不可一高一低，此即「毘盧七法」。

這裡面有極為重要的圓滿次第甚深關要，但現在不便明說。這些身關要的重要性，如洛札瑪爾巴[29]所說：「僅我瑪爾巴譯師之坐法，總集藏地一切修法亦難以匹敵。」。「毘盧」是指毘盧遮那佛，該佛是清淨色蘊的淨分所顯現的本尊。所以，稱此七法為「毘盧七法」，是從這方面來說的。

178 第八種法為「數息觀」。如果心王與不善心所相應的話，要生起殊勝善心是很困難的。例如，當我們極為生氣的時候，想簡單地依靠唸誦「為利一切母親有情」等文來生起菩提心，那是一點兒也辦下到的。因此，在心王與不善心所相應的時候，我們暫時先不忙於生起善心，而應先將心轉為無記狀態，然後再轉為善心就容易多了。譬如，一塊白布被污染時難以染色，但用水將它徹底地清洗之後，它就能被染成紅、黃等各種顏色，非善非不善的無記心就像無垢的白布一樣。

那麼，怎樣以「數息觀」將心轉成無記呢？首先，攝心向內觀察自己的動機，如果發現它受到貪瞋等煩惱影響的話，（我們便應專注於自己的呼吸：）用鼻孔向外緩緩地呼氣，不要出聲、也不要用力，心思不要散亂等，並在呼氣

[29] 法名為卻吉洛卓（法慧，1012～1097），藏傳佛教噶舉派祖師、密勒日巴之師。

ནས་སྤྱོད་པ་དེ་ལྟར་མི་རུང་ཞིང་། གྲུབ་མཐའ་གཞན་ལ་དབང་པོ་རབ་ཆོས་སྐུའི་ལྟ་སྟངས་མིག་ནམ་མཁའ་ལ་བལྟ་བ་སོགས་གསུངས་པ་ཡོད་ཀྱང་རང་ལུགས་ལ་དེ་ལྟར་མི་བྱ། ཐྲག་པ་གཉིས་མཐོ་དམའ་མེད་པར་ཐད་ཀར་འཛོག་པ་སྟེ་རྣམ་སྣང་གི་ཆོས་བདུན་ཡིན།   འདི་དག་ལ་ཛོགས་རིམ་གྱི་ཟབ་གནད་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཡོད་ཀྱང་འདིར་བཤད་དུ་མི་རུང་། ལུས་གནད་འདི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ནི། ལྷོ་བྲག་མར་པས། བོད་ཀྱི་སྒོམ་ཐམས་ཅད་བསྒོམས་ཀྱང་ང་མར་པ་ལོ་ཙྪའི་འདུག་ལུགས་གཅིག་པུ་ལ་མི་དོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རེད། རྣམ་སྣང་ཞེས་གསུངས་པ་ནི་སངས་རྒྱས་རྣམ་པར་སྣང་མཛད་དེ་གཟུགས་ཕུང་རྣམ་པར་དག་པའི་དག་ཆ་ལྟར་ཤར་བ་ཡིན་པས་དེའི་ཆ་ནས་གསུངས་པ་ཡིན།

ཆོས་བརྒྱད་པ་དབུགས་བསྒྲང་བ་ནི། གཙོ་སེམས་མི་དགེ་བ་དང་མཚུངས་ལྡན་དུ་སོང་འདུག་ན་དགེ་སེམས་ཁྱད་པར་ཅན་གསལ་ཐེབས་དཀའ་བ་དཔེར་ན།   ཁོང་ཁྲོ་དྲག་པོ་ལངས་བཞིན་པའི་སྐབས་མ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཅེས་སེམས་བསྐྱེད་གསལ་འདེབས་ཁྱུལ་བྱས་ཀྱང་། ཕྱོགས་ཙམ་ཡང་གསལ་འདེབས་མི་ནུས་པ་ལྟར་རེད།   དེས་ན་སེམས་མི་དགེ་བ་དང་མཚུངས་ལྡན་དུ་སོང་འདུག་ན་རེ་ཞིག་དགེ་སེམས་གསལ་འདེབས་མི་བྱ་བར་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་སེམས་སུ་འགྱུར་བར་བྱས་ཏེ། དེ་ནས་དགེ་སེམས་སུ་བསྒྱུར་བདེ་བ་དཔེར་ན་སྣམ་བུ་དཀར་པོ་ཡིན་ཀྱང་དྲི་མས་ནག་པོར་བྱས་པ་ལ་ཆོས་ལེན་དཀའ་ཞིང་། དེ་ཆུ་ལ་ལེགས་པར་བཀྲུས་པས་སྣམ་བུ་དཀར་པོ་དྲི་མ་མེད་པ་ཆོས་དམར་སེར་སོགས་གང་བསྒྱུར་ཀྱང་སླ་བ་ལྟར་ཡིན། དེ་ཡང་སེམས་ལུང་མ་བསྟན་ཞེས་པ་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་གང་དུ་ཡང་མ་སོང་བ་སྣམ་བུ་དཀར་པོ་དྲི་མ་མེད་པ་ལྟ་བུ་ལ་ཟེར་བ་ཡིན། དེས་ན་དབུགས་བསྒྲངས་ནས་སེམས་ལུང་མ་བསྟན་དུ་བསྒྱུར་ལུགས་ཇི་ལྟར་ཡིན་སྙམ་ན། བློ་ཁ་ནང་དུ་ཕྱོགས་ནས་ཀུན་སློང་ལ་བརྟག་པས་འདོད་ཆགས་དང་། ཞེ་སྡང་སོགས་ཀྱི་དབང་དུ་སོང་འདུག་ན། དབུགས་སྣ་བུག་ནས་སྣ་ཅན་དང་། ཤུགས་ཅན་དང་། གཏོད་བག་

時心想：「氣已呼出。」然後用鼻孔向內吸氣，心想：「氣已吸進。」以此為一次，心中默數「一」，這樣從「二」，數到「七」、「九」、「十一」、「十五」或「二十一」等。不用數珠，心不散亂而數呼吸。因為凡夫一心不能二用，所以貪等煩惱將漸漸平息，心將轉成無記狀態。有人說：呼氣時觀自心諸煩惱成黑光相外出，吸氣時觀諸佛菩薩加持成白光相入內，但這種觀想僅起到促進作用，我們不一定非要這樣來作。

179 我的大寶上師曾以譬喻來解釋，為何轉成無記之後，生起善心就變得容易這一問題：冬季天寒時，如果自己僅有的一個座墊被他人佔用時，你再怎麼聲色俱厲地要他站起來，他也照樣置若罔聞。反之你無需直接命令他站起來，你只需說那邊有一個盛大的表演，並裝作自己也要去的樣子，那麼他就會站起來跑出去，這樣你就能馬上坐回自己的原位了。同樣的，如果我們的心伴有貪等不善心所時，雖然強力排除也難以奏效。但當心專注於呼吸上時，心就會上當受騙，煩惱也將隨之平息，然後再生起善心便容易多了。

如果心不與不善心所相應而容易生起善心的話，就不一定需要「數息觀」，因此，稱「七法或八法」的道理也就在此。

糾正動機

無論是否需要數息觀，我們在上座之初都要生起「殊勝善心」[30]。不管作
180 什麼樣的善事，最初的糾正動機是極其重要的。至尊宗喀巴大師在談論有關

[30] 特指菩提心，見本章下文。

ཅན་སོགས་མ་ཡིན་པར་དཔལ་བུམ་ཕྱིར་གཏོང་ཞིང་པར་སོང་ངོ་སྙམ་པ་བྱེད། དེ་བཞིན་དུ་ནང་དུ་རྔུབས་ཞིང་རྒྱུར་འོངས་སོ་སྙམ་པ་བྱེད། དེས་ལན་གཅིག་སོང་སྙམ་པ་བྱེད། དེ་བཞིན་དུ་གཉིས་ནས་བདུན། དགུ །བཅུ་གཅིག །བཅོ་ལྔ། ཉེར་གཅིག་སོགས་བགྲང་ཕྱིང་ལ་མི་བགྲང་བར་འགྲོ་འོང་སོགས་སེམས་མ་ཡེངས་པར་བགྲངས་པས། སོ་སྐྱེའི་བློ་གཅིག་གིས་འཛིན་སྣང་གཉིས་ལ་འཇུག་མི་ནུས་པས་ཆགས་སོགས་ཞི་ནས་སེམས་ལུང་མ་བསྟན་དུ་འགྱུར་འོང་། དབུགས་གཏོང་བའི་ཚེ་རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་རྣམས་འོད་ནག་པོའི་རྣམ་པ་དང་། རྔུབས་པའི་ཚེ་རྒྱལ་བ་སྲས་བཅས་ཀྱི་བྱིན་རླབས་འོད་དཀར་པོའི་རྣམ་པར་ནང་དུ་ཞུགས་པའི་མོས་པ་བྱ་བར་གསུངས་པ་ནི་ཐོག་འདོན་ཙམ་ལས་ངེས་པར་དགོས་པ་མིན། དེ་ལྟར་ལུང་མ་བསྟན་དུ་གྱུར་ནས་དགེ་སེམས་གསལ་འདེབས་སླ་བ་བདག་གི་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེས་དཔེ་འདི་ལྟར་གསུངས་ཏེ། དགུ་དུས་གནམ་གྲང་སྐྱང་ཞིག་ལ་རང་གི་གདན་གཅིག་ལས་མེད་པའི་སྟེང་དུ་མི་ཞིག་བསྡད་འདུག་ན༑ ཡོངས་ཞིས་བཙན་ཐབས་སུ་ཐེ་ཙམ་སློང་ཡང་མི་ལང་ན། ཡོངས་ཞིས་མི་བརྗོད་པར་ཕར་ཙམ་ན་ལྟད་མོ་ཆེན་པོ་ཞིག་འདུག་ཅེས་བརྗོད་ནས་རང་བལྟ་བར་འགྲོ་ཁྲུལ་བྱས་ན་ཁོ་ཡང་ལངས་ནས་འོང་བས། དེ་མ་ཐག་སྟན་གྱི་སྟེང་དུ་རང་བསྡད་ན་སྡོད་ནུས་པ་བཞིན་སེམས་ལ་ཆགས་སོགས་མི་དགེ་བ་དང་བཅས་པའི་སྐབས་ཨུ་ཚུགས་བྱས་ཀྱང་འགོག་དཀའ་ཞིང་། དེ་བས་དབུགས་འགྲོ་འོང་ལ་སེམས་གཏད་ན་དེ་ལ་མགོ་འཁོར་ནས་ཉོན་མོངས་ཁོ་ཞི་ནས་དགེ་སེམས་གསལ་འདེབས་བདེ་བ་ཡིན་ནོ། །ཡང་སེམས་མི་དགེ་བ་དང་མཚུངས་ལྡན་དུ་མ་སོང་བར་དགེ་སེམས་གསལ་འདེབས་སླ་ན་དབུགས་བགྲངས་པ་ངེས་པར་མི་དགོས་པས་ཆོས་བདུན་ནམ་བརྒྱད་ཅེས་གསུངས་པའི་གནད་ཀྱང་དེ་ཡིན།

དེ་ནས་དབུགས་བགྲང་དགོས་མིན་ཇི་ལྟར་ཡང་ཐུན་གྱི་འགོར་དགེ་སེམས་ཁྱད་པར་ཅན་གསལ་འདེབས་དགོས་པ་ཡིན་པས། དེ་ཡང་དགེ་སྦྱོར་ཇི་འདྲ་ཞིག་བྱེད་ཀྱང་ཐོག་མར་ཀུན་སློང་

修行要點《問難・純白增上心》，曾向藏地諸大修行者提出這樣一個問題：修法之始，如「梵語曰」[31]那般重要者為何？對此，至尊洛桑卻堅[32]後來在《答問・善意笑音》一文中答到：

「一切修法初，如同梵語曰，
即善觀自心，無上師尊意。」

一切修法之初，糾正動機極為重要，如經中說：

「諸法皆為緣，善住願根本。」

阿闍黎龍猛也說：

「貪瞋癡三者，所生為不善；
無貪無瞋癡，彼所生為善。[33]」

阿底峽尊者說：

「譬如草木，若根是毒，枝和葉也是毒，若根是藥，枝和葉也成為藥；同樣的，在貪、瞋、癡的根本上，作什麼事都是不善的。」

若以煩惱為動機所作的聞、思、修三者，將引發極大不悅意異熟果；若以
181 賢妙善心為動機，就是作弒生等不善業也能圓滿廣大資糧。以前，大師佛陀尚在有學道時，曾受生為船長，名為「大志」[34]。有一次率五百人入海、得寶而歸。當時有一歹徒，人稱「俗人具短槍」，企圖謀殺那五百位商人。船長為了保護五百位商人的生命，也為了保護「俗人具短槍」不墮惡趣，他以大悲心將之超度，據說由此提早圓滿四萬大劫的資糧。弒生業本身雖然不能圓滿資糧，

---

[31] 所有由梵譯藏的佛教典籍，開頭均冠以梵文原名，稱「梵語曰……」。此處喻為修法之始的第一要事。

[32] 第一世班禪。

[33] 引自《寶鬘論》。

[34] 見於《諸佛大密方便善巧經》，寶積部。

འཆོས་པ་གལ་ཆེ་སྟེ། རྗེ་བཙུན་ཙོང་ཁ་པ་ ཆེན་པོས་བོད་ཀྱི་སྒོམ་ཆེན་རྣམས་ལ་སྒོམ་གྱི་གནད་ལས་བརྩམས་པའི་དྲི་བ་ལྷག་བསམ་རབ་དཀར་དུ། སྒོམ་གྱི་འགོ་རྒྱ་གར་གྱི་སྐད་དང་འདྲ་བ་དེ་གང་ཡིན་ཞེས་དྲི་བ་མཛད་པར། རྗེ་བཙུན་བློ་བཟང་ཆོས་རྒྱན་གྱིས་དྲིས་ལན་བློ་བཟང་བཞད་པའི་སྒྲ་དབྱངས་ལས། སྒོམ་རྣམས་ཀུན་གྱི་དང་པོའི་འགོ །རྒྱ་གར་སྐད་མཚུངས་རང་རྒྱུད་ལ༑ ༑ཞིགས་པར་བརྟག་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས། །བླ་མེད་བླ་མ་མཆོག་ཁྱེད་བཞེད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྒོམ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐོག་མར་ཀུན་སློང་བཅོས་པ་འདི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་སྟེ། མདོ་ལས། ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་རྐྱེན་ཡིན་ཏེ། །འདུན་པའི་རྩ་ལ་རབ་ཏུ་གནས། །ཞེས་དང་། སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་ཀྱང་། འདོད་ཆགས་ཞེ་སྡང་གཏི་མུག་གསུམ། །དེས་བསྐྱེད་ལས་ནི་མི་དགེ་བ༑ ༑མ་ཆགས་མི་སྡང་གཏི་མུག་མེད། །དེས་བསྐྱེད་ལས་ནི་དགེ་བའོ། །ཞེས་དང་། ཇོ་བོ་ཆེན་པོས། རྩ་བ་དུག་ཡིན་ན་ཡལ་ག་དང་ལོ་མའང་དུག །རྩ་བ་སྨན་ཡིན་ན་ཡལ་ག་དང་ལོ་མའང་སྨན་དུ་ཡོང་བ་བཞིན་དུ། རྩ་བ་འདོད་ཆགས་ཞེ་སྡང་གཏི་མུག་ལ་ཅི་བྱས་མི་དགེ་བ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཀུན་སློང་ཉོན་མོངས་སོགས་ཀྱིས་ཀུན་ནས་བསླང་སྟེ་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་བྱས་ཀྱང་འབྲས་བུ་རྣམ་སྨིན་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་ཆེན་པོ་འབྱིན་ཅིང་། དགེ་སེམས་བཟང་པོས་ཀུན་ནས་བསླང་ན་སྲོག་གཅོད་སོགས་མི་དགེ་བ་བྱས་ཀྱང་ཚོགས་རླབས་པོ་ཆེ་རྫོགས་པ་ཡོད་དེ།

སྔོན་སྟོན་པས་སློབ་པ་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་དེད་དཔོན་སྙིང་སྟོབས་ཆེན་པོར་སྐྱེ་བ་བཞེས་པའི་ཚེ་ཚོང་པ་ལྔ་བརྒྱ་དང་མཉམ་དུ་རྒྱ་མཚོར་ཞུགས་པ་རིན་པོ་ཆེ་ལེན་ནས་ཚུར་ཕེབས་པའི་ཚེ་མི་ནག་མདུང་ཐུང་ཅན་ཞེས་པའི་གཡོན་ཅན་ཞིག་གིས་ཚོང་པ་ལྔ་བརྒྱ་གསོད་པར་བརྩམ་པ་ན། དེད་དཔོན་གྱིས་གནས་སྐབས་ཚོང་པ་ལྔ་བརྒྱའི་སྲོག་བསྐྱབ་པ་དང་། ཕུགས་མི་ནག་མདུང་ཐུང་ཅན་ངན་སོང་ལས་སྐྱོབ་པའི་ཕྱིར་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོས་བསྒྲལ་བར་མཛད་པས་བསྐལ་ཆེན་བཞི་ཁྲིའི་ཚོགས་འདུམ་པར་གསུངས། དེ་ཡང་སྲོག་གཅོད་ཀྱི་ལས་ཁོ་རང་གི་འབྲས་བུར་ཚོགས་རྫོགས་པ་མི་སྲིད་

但大悲心這個動機卻能圓滿廣大資糧。事實上，動機決定了一切：善或不善；異熟果悅意或不悅意；力大或力小。

以前，印度有二位乞兒，分別來自王種和婆羅門種。一天婆羅門種乞兒去
僧團那裡乞食，但他去的不是時候，僧伽大眾尚未用齋前不施「薦新」，所以
什麼也沒得到。王種乞兒則比較有時間觀念，他到的時候，正值他們準備扔掉
182 吃剩的東西，故而得到很多。他問婆羅門種乞兒：「你得到一點吃的嗎？」婆
羅門種乞兒氣惱的說：「如果我掌權的話，我將把所有釋迦沙門的頭砍下來扔
到地上！」那個王種乞兒因為得到許多剩食，故而對僧團生起了信心，他說：
「如果我有錢的話，我將每天供養百味食物獻給佛陀及其僧團！」

他倆邊走邊談、離開了舍衛城，來到一棵樹前躺下休息。後來有一輛車經過，車輪將婆羅門乞兒的頭輾了下來。

當時舍衛城中的商人首領去世了，此人膝下無子，於是城中一切住戶集會，商定當立福德最大者為新首領。他們四處觀察，結果發現那個躺在樹蔭下的王種少年，因為其他樹的影子都隨著太陽的移動而移動，而那棵樹的影子卻絲毫未動。於是他得到了商人之王的灌頂，並如他先前承諾的那樣，供養佛陀以及僧伽，後因聞法而見諦。

經中說：

「諸法意為先，意速意為主，
如由極毒意，或說或作事，
彼能令得苦，如輪斷頭例；
183 **又如以淨信，或說或作事，**
彼能令得樂，如蔭相隨例。」

ཀྱང་༑ ཀུན་སློང་སྙིང་རྗེ་སྟོབས་ཆེན་དེའི་འབྲས་བུས་ཚོགས་རླབས་ཆེན་རྫོགས་པ་རེད། དགེ་མི་དགེ་དང་རྣམ་སྨིན་ཡིད་དུ་འོང་མི་འོང་སྟོབས་ཆེ་ཆུང་སོགས་ཚང་མ་ཀུན་སློང་གིས་བྱེད་དེ། སྔོན་རྒྱ་གར་དུ་སྤྲང་པོ་རྒྱལ་རིགས་དང་། བྲམ་ཟེའི་ཁྱེའུ་གཉིས་ཡོད་པས། བྲམ་ཟེའི་ཁྱེའུ་དུས་མ་ཤེས་པར་ཕྱིན་པས་དགེ་འདུན་རྣམས་ཀྱིས་ཞལ་ཟས་མ་གསོལ་གོང་ཕུད་མི་སྦྱིན་པས་ཅི་ཡང་མ་བྱིན༑ རྒྱལ་རིགས་ཀྱིས་དུས་ལ་མཁས་པས་ཞལ་ཟས་གསོལ་ཟིན་ནས་ལྷག་མ་འཕོ་རན་པའི་དུས་སུ་སློང་བས་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཐོབ་པ་དང་། དེས་བྲམ་ཟེའི་ཁྱེའུ་ལ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཅུང་ཟད་རྙེད་དམ་བྱུས་པས། དེ་ཁྲོས་ནས་ཁོ་བོ་ལ་དབང་ཡོད་ན་ཤཱཀྱའི་དགེ་སློང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མགོ་དུང་ནས་བཅད་དེ་ས་ལ་འདོར་བ་ཞིག་འདོད་ཟེར། རྒྱལ་རིགས་དེས་ལྷག་མ་མང་དུ་རྙེད་པས་དད་པ་ཐོབ་པ་དེས་སྨྲས་པ། ཁོ་བོ་ལ་འབྱོར་པ་ཡོད་ན་ཉིན་རེ་བཞིན་སངས་རྒྱས་དགེ་འདུན་དང་བཅས་པ་ལ་ཞལ་ཟས་རོ་བརྒྱ་དང་ལྡན་པ་བསྟབ་པ་ཞིག་འདོད་ཟེར། དེ་གཉིས་གཅིག་ལ་གཅིག་སྣ་ཞིང་མཉན་ཡོད་ནས་བྱུང་སྟེ་ཤིང་དྲུང་ཞིག་ཏུ་ཉལ་བ་དང་། ཤིང་རྟ་འབྲུམས་པ་ཞིག་གི་འཁོར་ལོས་བྲམ་ཟེའི་ཁྱེའུ་དེའི་མགོ་བཅད་དོ། །དེའི་ཚེ་མཉན་ཡོད་ན་ཚོང་དཔོན་ཞིག་བུ་མེད་པར་ཤི་བ་དང་། ཁྱིམ་པ་ཐམས་ཅད་འདུས་ནས་སུ་བསོད་ནམས་ཆེ་བ་དེ་དཔོན་དུ་བཞག་གོ་ཞེས་དེ་རྣམས་ཀྱིས་བརྟག་པར་བརྩམས་པ་ལས་རྒྱལ་རིགས་ཀྱི་ཁྱེའུ་དེ་ཤིང་གི་གྲིབ་མ་ལ་ཉལ་བ་ན་ཤིང་གཞན་རྣམས་ཀྱི་གྲིབ་མ་ཡོལ་ཀྱང་ཤིང་དེའི་གྲིབ་མ་མ་ཡོལ་བར་མཐོང་ནས་དེ་ཚོང་དཔོན་གྱི་རྒྱལ་པོར་དབང་བསྐུར༑ དེས་ཁོ་རང་གིས་སྨྲས་པ་ལྟར་སངས་རྒྱས་དགེ་འདུན་དང་བཅས་པར་བསྙེན་བཀུར། ཆོས་ཉན་པས་བདེན་པ་མཐོང་སྟེ། དེའི་ཚུལ་མདོ་ལས་ཀྱང་། ཆོས་རྣམས་སྔོན་དུ་ཡིད་འགྲོ་སྟེ།། ཡིད་མགྱོགས་ཡིད་ནི་གཙོ་བོ་ཡིན། །ཇི་ལྟར་ཡིད་རབ་གདུག་པ་ཡིས། །སྨྲས་སམ་ཡང་ན་བྱས་ཀྱང་རུང་། །དེ་ཡིས་དེ་ནི་སྡུག་བསྔལ་ཐོབ། །འཁོར་ལོས་མགོ་བོ་བཅད་པ་བཞིན། །ཇི་ལྟར་ཡིད་རབ་དྭང་བ་ཡིས། །སྨྲས་སམ་ཡང་ན་བྱས་ཀྱང་རུང་། །དེ་ཡིས་དེ་ནི་བདེ་བ་ཐོབ། །

這樣的妙劣動機之果是有目共睹的。所以，不僅是在作善業之初，對於日常的一切事務，我們也應以賢妙的動機來作，這很重要。

現在我們見面問安時，大都說：「您身體好嗎？」阿底峽尊者則不然，他會這樣問：「生善心否？」

至尊大宗喀巴也說：

「黑白業即妙劣心，意樂妙則地道妙，
意樂劣則地道劣，一切觀待意樂故。」

由於動機有別，修善獲得樂果的力量大小也有差別。以四人同時唸一遍《度母讚》為例：第一個人以「菩提心」為動機，第二個人以「出離心」為動機，第三個人以希求後世為動機，第四個人以希求現世長壽、無病等為動機。他們唸誦的數量多寡雖一致，但得果的情況卻大不相同：第一個人的唸誦為「菩提心」所攝持，因此成為圓滿菩提之因和菩薩之行，是大乘法。其他三人的唸誦
184 則不然，第二個人的唸誦為「出離心」所攝持故，仍是解脫之因和輪迴的對治，是中士法。其餘二人的唸誦則連解脫之因也談不上，僅是普通的「集」[35]而已。第三個人的唸誦雖然不成為解脫和一切智之因，但成為遮退惡趣的方便和下士法。第四個人因為只考慮現世，所以其唸誦不成為正法。結果是，除此人所希望的那點現世利益之外，很難有別的。有人曾問：「希求現世的快樂和利養、恭敬等而造作諸業，將有什麼果報？」答：「果報也只有那樣。」「那麼後世有

[35] 即四諦中的集諦。

གྲིབ་མ་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་བཞིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཀུན་སློང་བཟང་ངན་གྱི་འབྲས་བུ་མཐོང་ཆོས་སུ་དེ་འདྲ་བྱུང་བ་རེད།

དེས་ན་དགེ་སྦྱོར་གྱི་འགོའི་ཀུན་སློང་ཙམ་མིན་པར་དུས་རྒྱུན་དུའང་ཀུན་སློང་བཟང་པོ་བྱས་པ་གལ་ཆེ། དེང་དུས་རང་རེའི་ལུས་བདེའམ་ཞེས་ཁམས་འདྲི་བྱེད་པའི་ཚོད་དུ་ཇོ་བོ་ཆེན་པོས། སེམས་བཟང་པོ་བྱུང་ངམ་ཞེས་གསུངས་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། རྗེ་བཙུན་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས་ཀྱང་། དཀར་ནག་ལས་རྣམས་བསམ་པ་བཟང་ངན་ལགས། །བསམ་པ་བཟང་ན་ས་དང་ལམ་ཡང་བཟང་༏ །བསམ་པ་དམན་ན་ས་དང་ལམ་ཡང་དམན། །ཐམས་ཅད་བསམ་པ་དག་ལ་རག་ལས་པས༏ །ཞེས་གསུངས། དེས་ན་ཀུན་སློང་གི་ཁྱད་པར་གྱིས་དགེ་འབྲས་ཐོབ་ཚུལ་སྟོབས་ཆེ་ཆུང་གི་ཁྱད་པར་ཤིན་ཏུ་ཆེ་སྟེ། དཔེར་ན་མི་བཞིས་སྒྲོལ་མ་ཚར་གཅིག་མཉམ་དུ་བཏོན་ན། གཅིག་གིས་ཀུན་སློང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་། གཅིག་གིས་ངེས་འབྱུང་དང་། གཅིག་གིས་འཇིག་རྟེན་ཕྱི་མ་དོན་གཉེར་ཙམ་དང་། གཅིག་གིས་ཚེ་འདིར་ཚེ་རིང་བ་དང་ནད་མེད་པ་སོགས་ཀྱི་དོན་དུ་སྨོན་ཅིང་བཏོན་ན་ཚིག་འདོན་པ་མང་ཉུང་འདྲ་ཡང་། འབྲས་བུ་ཐོབ་ཚུལ་ཤིན་ཏུ་མི་འདྲ་སྟེ༏ དང་པོ་དེ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱིས་ཟིན་པས་རྫོགས་བྱང་གི་རྒྱུ་དང་། རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྤྱོད་པར་འགྱུར་ཞིང་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་སུ་སོང་། གཞན་གསུམ་དེ་ལྟར་མི་འགྱུར། འོན་ཀྱང་གཉིས་པ་དེ་ངེས་འབྱུང་གིས་ཟིན་པས་ཐར་པའི་རྒྱུ་དང་འཁོར་བའི་གཉེན་པོ་སྐྱེས་བུ་འབྲིང་གི་ཆོས་སུ་སོང་༏ །གཞན་གཉིས་པོ་དེ་ཐར་པའི་རྒྱུ་ཙམ་དུ་ཡང་མ་སོང་ཞིང་ཀུན་འབྱུང་རང་ག་བར་སོང་། གསུམ་པ་དེ་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་རྒྱུར་མ་སོང་ཡང་ངན་འགྲོ་ལས་ལྡོག་པའི་ཐབས་དང་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་ཆོས་སུ་སོང་། བཞི་པ་དེ་ནི་ཚེ་འདི་པ་ཙམ་དུ་སོང་བས་ཆོས་སུ་ཡང་མ་སོང་༏ འབྲས་བུ་ཡང་ཚེ་འདིར་རེ་བ་དེ་ཙམ་ལས་འབྱུང་དཀའ་སྟེ། དེ་ཡང་ཇོ་བོ་ལ། ཚེ་འདིའི་བདེ་སྐྱིད་དང་སྙིང་བཀུར་འདོད་ནས་ལས་བྱས་པ་རྣམས་ལ་འབྲས་བུ་ཅི་ཨཆིས་ཞུས་པས།

什麼呢?」「地獄、餓鬼、畜生。」

所以，當我們這些出家人在走向大殿和辯經場時，如果為菩提心所攝持的話，那麼就是我們踏出的每一步，也能成為十萬兩黃金也難以相比的菩薩行。但如果去的目的，是為了想得到錢財及茶等，或是為了執事的情面，那麼我們的行動就會成為上述阿底峽尊者所說的那樣。

修行者的修行是否成功也有待於此。阿底峽尊者說過：

「我的貢巴仁欽喇嘛說是要修行，但如果修的時候這樣想：因為修行可以招來整匹的布和整包的茶等許多東西，那麼怎麼修也是罪；如果修的時候這樣想：我要出離生死海的邊際，要播下大菩提的種子，那麼，僅僅這一想的福報，
185 就連虛空也容納不了。」

因此，我們在作聞、思、修與恭敬、供施等善事時，不論大小，如果不糾正動機的話，一切都將無益。

此處最初也應努力糾正動機，又因為這是大乘法的緣故，所以不是隨便那一種善心都可而應以「殊勝善心」菩提心來攝持。如果我們已經擁有自然不假造作的菩提心，便無需這樣費力地糾正動機。但在需要生起造作的菩提心時，我們單靠唸誦「為利一切母親有情」等詞句，是不能轉變心意的。因此，我們應當像前幾天說過的那樣想：「噫！我今幸得此暇滿身......，為利一切母親有情，當獲圓滿佛位，是故當修菩提道次第引導。」從暇滿、利大、難得開始直至發心，依次回憶，這樣才能改變心意。

འབྲས་བུ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མཆིས་གསུངས། ཚེ་ཕྱི་མ་ལ་ཅི་མཆིས་ཞུས་པས། དམྱལ་བ་མཆི། ཡི་དྭགས་མཆི། དུད་འགྲོ་མཆི་གསུངས་པ་ལྟར་རེད། དེས་ན་རང་རེ་གྲྭ་ས་བ་ཚོས་ཀྱང་ཚོགས་དང་ཆོས་ར་འགྲིམས་པའི་ཚེ་ཀུན་སློང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱིས་ཟིན་ན་གོམ་པ་གང་འདོར་བ་རྩུན་ཆད་ཀྱང་གསེར་སྲང་འབུམ་གྱིས་མི་དོ་བའི་རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་སྤྱོད་པར་འགྲོ །འཁྱིད་དང་ཛ་ཐུག་སོགས་དང་། ལས་སྣེའི་ངོ་སྲུང་ཙམ་ལ་བསམས་ནས་ཕྱིན་ན་གོང་དུ་ཇོ་བོས་གསུངས་པ་ལྟར་དུ་འགྲོ །སྒོམ་མཁན་གྱི་སྒོམ་གནད་དུ་འགྲོ་མི་འགྲོ་ཡང་འདི་ལ་རག་ལས་ཏེ། ཇོ་བོའི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། ཁོ་བོའི་སློམ་པ་རིན་ཆེན་བླ་མ་བསྒོམ་སྐད། བསྒོམ་ཙ་ན་བསྒོམས་པས་དར་ཡུག་དང་ཛ་སིག་སོགས་མང་པོ་ཡོད་སེམས་ན་ཧི་ཙམ་བསྒོམས་པ་སྡིག་པ་ཡིན། བསྒོམ་ཙ་ན་སྐྱེ་བའི་རྒྱ་མཚོ་མཐར་དབྱུང་། བྱང་ཆུབ་མཆོག་གི་ས་བོན་གདབ་སེམས་ན་སེམས་པ་ཙམ་ཞིག་བྱས་པས་བསོད་ནམས་ཀྱང་ནམ་མཁར་མི་ཤོང་གསུངས། དེས་ན་ཐོས་བསམ་བསྒོམ་བསླབ་བསླེན་བཀུར་མཆོད་སྦྱིན་སོགས་དགེ་བ་ཆེ་ཆུང་གང་ལ་ཡང་ཀུན་སློང་མ་བཅོས་ན་འདིས་ཐམས་ཅད་མེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན།

འདིར་ཡང་ཐོག་མར་ཀུན་སློང་ནན་ཏན་དུ་བཅོས་དགོས་ཤིང་། དེ་ཡང་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཡིན་པས་དགེ་སེམས་ཙམ་གྱིས་མི་ཚོག་པར་དགེ་སེམས་ཁྱད་པར་ཅན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱིས་ཟིན་དགོས། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བཅོས་མིན་རང་ཤུགས་ཀྱིས་ཡོད་ན་འདི་ལྟར་མི་དགོས་ཀྱང་། བཅོས་མ་གསལ་འདེབས་བྱ་དགོས་ཚེ། མ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་ཞེས་ལམ་སེང་བརྗོད་ཀྱང་ཡིད་འགྱུར་མི་ཐོན་པས། ག་རེ་བདག་གིས་དལ་འབྱོར་ནས་མ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ཐོབ་པར་བྱ། དེའི་ཕྱིར་དུ་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ཁྲིད་བསྒོམ་པར་བྱའོ། །ཞེས་སོགས་ཁར་སེང་ཞུས་པ་ལྟར་དལ་འབྱོར་དོན་ཆེ་རྙེད་དཀའ་ནས་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་བར་རིམ་བཞིན་གསལ་འདེབས་བྱས་ན་ཡིད་འགྱུར་ཐོན་པ་ཡོང་།

眾先德所說的糾正動機法有詳有略。有些人以諷誦那些詞句為足，當知這
樣作是一點兒都不能改變自心的。動機的糾正是在心裡而不是在嘴上，所以心
186 應當與口中所唸詞句的意思結合起來，盡力轉變自心。

觀皈依境（編按：見正文前彩色圖片）

像這樣生起殊勝善心之後，我們應以此為動機，修「皈依、發心」。

由於現在是將三種「道次第」合起來講，而各個「加行法」中，有著各自不同的「皈依境」與「資糧田」，所以請勿混淆。按照規矩，現在在法會上，大家共唸《南傳派加行法》，因為它比較好唸。至於個人日常的唸誦，則仍應該依照《速道加行法》[36]來唸。

在皈依之前，我們應該先觀「皈依境」。「速道派」的「皈依境」如下：在
面前虛空之中，觀想有一個八大獅子擎舉的廣大寶座。所緣境不可太高、也不
可過低，因為太高或過低分別有生掉和生沉的危險。因此，最合適之處當觀在
正對眉心這個位置。獅座之上，中央與四方各有一小座，共五小座。中央的那
187 個稍高於其他四個，中央座上觀開示此法的具恩根本上師，外相為大師釋迦牟
尼佛，一如唸誦儀軌中所說。

因為一切道果的證德均依靠上師而生起，所以應觀其體性為上師。觀上師現釋迦佛相，是為顯示正法的根源，因為釋迦佛是聖教之主。釋迦佛右手按地，表戰勝「天子魔」[37]。缽內的無病藥甘露，表戰勝「蘊魔」[38]；不死甘露，表戰勝「死主魔」[39]；無漏智慧甘露表戰勝「煩惱魔」[40]。當思此表大師已勝四魔及表自己將迅速戰勝四魔之意。在大師心間，觀「智慧薩埵」金剛持；在金剛持

[36] 指《菩提道次第明晰引導速道前行念誦次第易行儀軌‧有緣頸嚴》一文，見本書附錄。「第四天」、「第五天」、「第六天」三章可視作該念誦儀軌的注解。

[37] 有關四魔的討論，詳見《現觀莊嚴論》第四品。克珠‧丹巴達吉在《般若總義》中解釋說：「此四魔是依障礙證無死位而立……其數為四，析因蘊魔表死之處；煩惱魔表死之因：死主魔表死之性；天子魔表戰勝餘三之障。」四魔各有粗細兩種形式。粗天子魔為自在天；細天子魔為愚癡的最細習氣。

[38] 粗蘊魔為不淨五蘊：細蘊魔為其最細習氣。

[39] 粗死主魔為受業煩惱控制的命根之壞滅；細死主魔為不可思議變易生死。

[40] 粗煩惱魔為三界煩惱及其種子；細煩惱魔為其最細習氣。

སྔོན་གྱི་དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀུན་སློང་བཅོས་ཚུལ་རྒྱས་བསྡུས་སྣ་ཚོགས་གསུངས་པ་འགའ་ཞིག་གིས་བློ་ལ་བཟུང་ནས་ཡིད་འགྱུར་ཅི་ཡང་མ་ཐོན་པར་འདོན་པ་ཁོ་ནས་ཆོག་པར་བྱེད་ཀྱང་ཀུན་སློང་སེམས་ལ་འཆོས་དགོས་ཀྱི་ཁ་ལ་འཆོས་པ་མིན་པས། ངག་ནས་བརྗོད་པ་ལྟར་གྱི་སེམས་དང་འབྲེལ་བའི་ཡིད་འགྱུར་གང་ཐོན་བྱེད་དགོས།

དེ་ལྟར་ཀུན་སློང་དགེ་སེམས་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ངང་ནས་སྐྱབས་འགྲོ་སེམས་བསྐྱེད་བྱ་བ་སྟེ། ད་ལན་ལམ་རིམ་གསུམ་སྤྲགས་པ་ཡིན་པས་སྦྱོར་ཆོས་ལ་ཡང་། སྐྱབས་ཡུལ་ཚོགས་ཞིང་སོགས་མི་འདྲ་བར་སོ་སོར་ཡོད་པས་མ་འཁྲུགས་པ་བྱ་དགོས། ད་ལྟ་ཚོགས་སུ་ཕྱག་ལེན་ལྟར་ལྷ་བརྒྱུད་ཀྱི་སྦྱོར་ཆོས་འཇུག་པ་བདེ་ཕྱིར་འདོན་པ་ཡིན་ཀྱང་རྒྱུན་གྱི་ཞལ་འདོན་སྐྱུར་ལམ་གྱི་སྦྱོར་ཆོས་སྟེང་ནས་མཛད་དགོས། སྐྱབས་འགྲོ་བྱ་བ་ལ་ཐོག་མར་སྐྱབས་ཡུལ་གསལ་འདེབས་དགོས་པས་སྐྱུར་ལམ་ལུགས་ཀྱི་སྐྱབས་ཡུལ་ནི། མདུན་གྱི་ནམ་མཁར་ཧ་ཅང་མཐོ་ན་གྲོད་པ་དང་། ཧ་ཅང་དམའ་ན་བྱིང་བ་སྐྱེ་བས། རན་པའི་མཚམས་སྨིན་མཚམས་ཀྱི་ཐད་དུ་སེང་གེ་ཆེན་པོ་བརྒྱད་ཀྱིས་བཏེག་པའི་རིན་པོ་ཆེའི་ཁྲི་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་གསལ་གདབ། དེའི་སྟེང་དུ་དབུས་དང་ཕྱོགས་བཞིར་ཁྲི་ཚུང་ལྔ་ཡོད་པའི་དབུས་མ་ཅུང་ཟད་མཐོ་བའི་ཁར་ངོ་བོ་རང་ལ་ཆོས་འདི་སྟོན་པའི་དྲིན་ཅན་རྩ་བའི་བླ་མ་ཡིན་པ་ལ་རྣམ་པ་སྟོན་པ་ཐུབ་པའི་དབང་པོ་འདོན་ཆ་ལྟར་བསྐྱེད། དེ་ཡང་ལམ་འབྲས་ཀྱི་རྟོགས་པ་ཐམས་ཅད་བླ་མ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་དགོས་པས་ངོ་བོ་བླ་མར་བྱ་དགོས། རྣམ་པ་ཐུབ་དབང་དུ་བྱེད་པ་ནི་བསྟན་པའི་བདག་པོ་ཡིན་པས་ཆོས་ཀྱི་ཁུངས་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན། ཕྱག་གཡས་ས་གནོན་གྱིས་ལྷའི་བུའི་བདུད་བཅོམ་པ་དང་། ལྷུང་བཟེད་ནང་གི་བདུད་རྩི་དེ་ཡང་ན་བ་མེད་པ་སྨན་གྱི་བདུད་རྩིས་ཕུང་པོའི་བདུད། འཆི་བ་མེད་པ་ཚེའི་བདུད་རྩིས་འཆི་བདག་གི་བདུད་དང་། ཟག་པ་མེད་པ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བདུད་རྩིས་ཉོན་མོངས་པའི་བདུད་འཇོམས་པ་མཚོན། དེ་ཡང་སྟོན་པ་རང་གི་ངོས་སྐལ་གྱི་བདུད་བཞི་བཅོམ་ཟིན་པ་དང་། རང་ཅག་གི་བདུད་བཞི་སྐྱུར་

心間，觀「三摩地薩埵」藍色吽字。因為這裡的修法與密法相關，所以應觀「三
188 重薩埵」。你們可能會想：「我有許多開示道次第的上師，應該觀那一位呢?」當觀以最能利益自心的上師為主。

右邊[41]的座上觀至尊彌勒，在小座的周圍觀「廣大行派」眾師長圍繞；左邊的座上觀至尊文殊，如前觀「甚深見派」眾師長圍繞；背後小座上觀勝者金剛持，如前觀「修行加持派」眾師長圍繞；前方小座上觀自己根本上師，現通常所見之相，如果上師有獨眼瞎等毛病，則不應觀想那些缺陷。上師右手結說法印，左手作定印、手持充滿無死甘露的長壽寶瓶。在甚深空性中入定同時說法，唯佛方能，所以此二表上師本身即佛。說法印也可表策勵化機聽法，定印表策勵弟子實修所聞之法。又如至尊大宗喀巴所說：

「有緣修道主要障，壞身閻羅壞心癡。」

修法的主要障礙，是能壞心的愚癡和能壞身的死主閻羅。作為這二種障礙的對治，說法印表以說法戰勝愚癡，壽瓶中的無死甘露表戰勝死主。像這樣有許多依此修習息、增、懷、伏事業的所緣甚深關要。上師周圍，觀結有法緣的眾師長圍繞，包括教讀師。平時當別人問我們有多少上師時，我們多半要用數

[41] 指主尊釋迦佛的右手邊，亦即修法者的左手邊。

དུ་འཇོམས་པར་འགྱུར་བའི་དོན་དུ་བསམ་དགོས། སྔོན་པའི་ཐུགས་ཀར་ཡེ་ཤེས་སེམས་དཔའ་རྡོ་རྗེ་འཆང་དང་། དེའི་ཐུགས་ཀར་ཏིང་ངེ་འཛིན་སེམས་དཔའ་ཧཱུྃ་ཡིག་སྔོན་པོ་སྟེ་འདིར་སྔགས་དང་འབྲེལ་བ་ཡིན་པས་སེམས་དཔའ་སུམ་བརྩེགས་གསལ་གདབ་དགོས།

འོ་ན་ལམ་རིམ་སྔོན་པའི་བླ་མ་མང་པོ་ཡོད་ན་གང་གསལ་འདེབས་སླམ་ན་རང་རྒྱུད་ལ་ཕན་ཆེ་བའི་བླ་མ་དེ་གཙོ་བོར་བྱེད་དགོས། གཡས་ཀྱི་ཁྲི་ལ་རྗེ་བཙུན་བྱམས་པ། ཁྲི་ཚུང་གི་མཐའ་སྐོར་དུ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱོད་བརྒྱུད་ཀྱི་བླ་མ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐོར་བ། གཡོན་གྱི་ཁྲི་ཚུང་ལ་རྗེ་བཙུན་འཇམ་དཔལ་དབྱངས་དང་། གོང་བཞིན་ཟབ་མོ་ལྟ་བརྒྱུད་ཀྱི་བླ་མ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐོར་བ། རྒྱབ་ཀྱི་ཁྲི་ཚུང་ལ་རྒྱལ་བ་རྡོ་རྗེ་འཆང་ལ། གོང་བཞིན་ཉམས་ལེན་བྱིན་རླབས་བརྒྱུད་ཀྱི་བླ་མས་བསྐོར་བ། མདུན་གྱི་ཁྲི་ཚུང་ལ་རང་གི་རྩ་བའི་བླ་མ་དེ་ཉིད་ཞལ་མཛལ་དུས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་ལ། སྐྱུན་ཞར་བ་ལྟ་བུའི་སྐྱོན་ཡོད་ན་སྐྱོན་དེ་གསལ་མི་གདབ། ཕྱག་གཡས་ཆོས་འཆད་དང་། གཡོན་མཉམ་གཞག་གི་སྟེང་དུ་འཆི་མེད་བདུད་རྩིས་གང་བའི་ཚེ་ཡི་བུམ་པ་བསྣམས་པ། དེ་གཉིས་ནི་ཟབ་མོ་སྟོང་ཉིད་ལ་མཉམ་པར་བཞག་བཞིན་དུ་ཆོས་སྟོན་པ་སྟེ་སངས་རྒྱས་ཉིད་ཡིན་པའི་བརྡ་དང་། ཡང་ཆོས་འཆད་ཀྱི་གདུལ་བྱ་ཐོས་པ་ལ་བསྐུལ་བ་དང་། མཉམ་གཞག་གིས་ཐོས་དོན་སྒྲུབ་པ་ལ་བསྐུལ་བར་མཛད་པ་དང་། ཡང་རྗེ་བཙུན་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས། སྐལ་ལྡན་ཐར་ལམ་སྒྲུབ་ལ་གཙོ་བོའི་གེགས། །སེམས་འཇོམས་སྨོངས་པ་ལུས་འཇོམས་གཤིན་རྗེ་ཡིན། ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཆོས་སྒྲུབ་པའི་བར་ཆད་ཀྱི་གཙོ་བོ་སེམས་འཇོམས་པར་བྱེད་པའི་སྨོངས་པ་དང་། ལུས་འཇོམས་པར་བྱེད་པ་འཆི་བདག་ཡིན་པས་དེ་གཉིས་ཀྱི་གཉེན་པོར་ཆོས་འཆད་ཀྱིས་ཆོས་སྟོན་པས་སྨོངས་པ་འཇོམས་པ་དང་། ཚེ་བུམ་གྱི་འཆི་མེད་བདུད་རྩིས་འཆི་བདག་འཇོམས་པར་མཚོན། འདི་ལ་བརྟེན་ནས་ཞི་རྒྱས་དབང་དྲག་གི་ལས་ཚོགས་སྒྲུབ་པའི་དམིགས་པའི་ཟབ་གནད་ཀྱང་མང་དུ་ཡོད། དེའི་མཐར་ཀློག་སློབ་པའི་དགེ་རྒན་ནས་བརྩམས་ཏེ་ཆོས་འབྲེལ་དངོས་

189 珠從頭開始一個一個地算；但當問及錢包裡有多少錢時，我們卻能脫口而出，當知此乃不重視道之根本之相。

觀想尚住世的眾師長坐在錦墊上，已去世的眾師長坐在蓮月座上。

這五組上師稱作「五部上師」。在他們周圍，有從本尊乃至護法的資糧田各尊圍繞，均安住於上述的大座之上。關於五部上師周圍本尊的安置法，我的大寶上師遵循彩林雍增的規矩：內層為無上續，其外為瑜伽續，其外為行續，其外為事續，共作四層。曲桑傑‧耶協嘉措（智海）的規矩，則是將四續部置於四方：前方為無上續，右方為瑜伽續等，僅作一圈。曲桑版資糧田圖中，只見到無上續一部，也就是這個道理。

不管修那一種安置法，在本尊之外，次當觀想殊勝化身相諸佛圍繞，以賢劫千佛、藥師八如來和《墮懺》三十五佛等為主。總的來說，佛雖有無數，但因賢劫諸佛與我們比較有緣，又據說七如來所發的願將於釋迦教法之末在此世
190 界上實現，而《墮懺》的三十五佛清淨罪墮的力量極為強大，所以是就此來觀想的。

諸佛周圍有八大上首佛子[42]等眾天子相菩薩圍繞；在此之外有十二緣覺等緣覺阿羅漢圍繞；在此之外有聖十六上座等聲聞阿羅漢圍繞，現比丘相，安住頭陀功德[43]，手持乞化缽、錫杖和經函等，與緣覺的不同之處為：眾緣覺頭上略有頂髻突出等，具有與佛相似的相好。

---

42 又稱八大近侍菩薩：文殊、觀自在、金剛手、地藏、除蓋障、虛空藏、彌勒與普賢。

43 十二頭陀功德：1、著糞掃衣：2、但穿三衣；3、但穿毳衣；4、一日一餐；5、食他施食；6、過午不食,7、住阿蘭若處；8、塚間住：9、樹下坐；10、露地坐；11、隨處坐：12、常坐不臥。可參閱覺音之《清淨道論》，葉均譯。

ཐོབ་ཀྱི་བླ་མ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐོར་བ། རང་རེ་ཁྲོད་ལ་བླ་མ་དུ་ཡོད་དྲིས་ན་ཕྲེང་བ་བཟུང་ནས་གཞི་ནས་གྲངས་བགྲང་དགོས་པ་ཡོད། དབུལ་ཁྲུག་ནང་དུ་དབུལ་ཇི་འདྲ་ཡོད་བྱུས་ན་བློ་ཐོག་ནས་བཤད་ཆོག་ཆོག་ཡོད་པ་དེ་ནི་ལམ་གྱི་རྩ་བ་ལ་དོ་ནན་མི་བྱེད་པའི་རྟགས་ཡིན། བཞུགས་གདན་བླ་མ་ཞལ་བཞུགས་པ་རྣམས་ལ་འབོལ་གདན་དང་། མ་བཞུགས་པ་རྣམས་ལ་པད་ཟླ་བྱ་དགོས། དེ་ལྟར་བླ་མ་ཁག་ལྔ་པོ་དེ་ལ་བླ་མ་སྡེ་ལྔ་ཟེར། དེའི་མཐར་སྟེར་ཀྱི་ཁྲི་ཆེན་པོ་དེའི་སྟེང་ཡི་དམ་ནས་སྲུང་མའི་བར་གྱི་ཚོགས་ཞིང་རྣམས་ཀྱིས་བསྐོར་བ་སྟེ། དེ་ཡང་བླ་མ་སྡེ་ལྔའི་མཐར་ཡི་དམ་འགོད་ལུགས་བདག་གི་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་ རྒྱུན་ཆོ་གླིང་ཡོངས་འཛིན་གྱི་ཕྱག་བཞེས་ནང་སྐོར་དུ་བླ་མེད། དེའི་ཕྱིར་རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད། དེའི་ཕྱིར་སྤྱོད་རྒྱུད། དེའི་ཕྱིར་བྱ་རྒྱུད་བཅས་ཕྲེང་བཞི་མཛད། རྩ་བཟང་རྗེ་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོའི་ཕྱག་བཞེས་རྒྱུད་སྡེ་བཞི་ཕྱོགས་བཞིར་བགོས་ནས་མདུན་དུ་བླ་མེད། གཡས་སུ་རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་སོགས་སྐོར་གཅིག་མཛད། རྩ་བཟང་པར་མའི་ཚོགས་ཞིང་དུ་བླ་མེད་ལས་མི་གསལ་བ་ཡང་དེའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན། གང་ལྟར་ཡི་དམ་གྱི་མཐར་སངས་རྒྱས་མཆོག་གི་སྤྲུལ་སྐུའི་རྣམ་པ་ཅན། དེ་ཡང་སྐལ་བཟང་གི་སངས་རྒྱས་སྟོང་དང་། བདེ་གཤེགས་བརྒྱད། ལྟུང་བཤགས་ཀྱི་སངས་རྒྱས་སོ་ལྔ་སོགས་གཙོ་བོར་བྱེད་དགོས། དེ་ནི་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་ལ་མཐའ་ཡས་ཀྱང་བསྐལ་བཟང་འདིའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་རང་ལ་འབྲེལ་ཆེ་བ་དང་། བདེ་གཤེགས་བདུན་གྱི་སྨོན་ལམ་ཤཱཀྱའི་བསྟན་པའི་མཐའ་འདིར་འགྲུབ་པར་གསུངས་པ་དང་། ལྟུང་བཤགས་ཀྱི་སངས་རྒྱས་སོ་ལྔ་སྡིག་ལྟུང་སྦྱོང་བ་ལ་སྟོབས་ཆེ་བའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན། དེའི་མཐར་ཉེ་སྲས་བརྒྱད་སོགས་བྱང་སེམས་རྣམས་ལྷའི་བུའི་རྣམ་པ། དེའི་མཐར་རང་རྒྱལ་བཅུ་གཉིས་སོགས་རང་རྒྱལ། དེའི་མཐར་འཕགས་པའི་གནས་བརྟན་བཅུ་དྲུག་སོགས་ཉན་ཐོས་རྣམས་དགེ་སློང་གི་རྣམ་པ་ཅན་སྦྲུངས་པའི་ཡོན་ཏན་ལ་གནས་པ། ཕྱག་ན་ལྷུང་བཟེད། འཁར་གསིལ། ཕྱུ་ཏི་སོགས་བསྣམས་པ། མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་རང་རྒྱལ་རྣམས་དབུ་ལ་གཙུག་ཏོར་ཙུང་ཟད་

聲聞之外有「堪札嘎巴拉」、「極猛母」等《勝樂續》中所說的眾勇士勇女圍繞；在此之外有以「三士法主」[44]為首的眾出世間護法圍繞；在此之外，四方觀四大天王，有二種說法：一說觀於座上；另一說不觀於座上而觀於座下雲團之上。這是因為，前者是視四大天王為出世間護法來說的，而後者則視其為世間護法。我們不可將王魔、厲鬼等世間非人安置於資糧田中。過去有人曾敬獻一幅資糧田畫像給彩卻林喇嘛雍增仁波切閱覽，彩卻林上師指出，護法眾中繪有一位厲鬼，並說：「可否繪一摩尼寶將之代替？」

「皈依境」各尊之前，觀想「證法寶」體性現為「教法寶」經函，五彩繽紛的函頭標籤朝向自己。

191 觀「皈依境」的方法有許多種，例如：「普攝摩尼寶」觀和「上下重疊」觀等，但本派按此處所說的情形觀想，因為這一皈依境具足三寶之故。

所觀的諸尊，既不是像唐卡繪像那樣扁平，也下是像泥像那樣闇鈍，而是以瑩潔光明為體的虹身，且應想成是真身現前、光明照耀。《毘奈耶經》中以三種譬喻來讚嘆佛身：加火住身形中；如酥油充滿火焰；如燈置金器中。

觀想資糧田各尊作相互問答法義狀。正如王宮門前車水馬龍，有些人被派出去辦事，也有些辦

[44] 見本章「南傳派皈依境」一節。

ཡོད་པ་སོགས་མཚན་དཔེ་རྗེས་མཐུན་པ་དང་ལྡན་པ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐར་ཁཊྚ་ཀ་པླ་ལ་དང་། རབ་གཏུམ་མ་སོགས་དཔའ་བོ་དང་དཔའ་མོ་རྣམས་བདེ་མཆོག་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་གྱིས་བསྐོར་བ༑ དེའི་མཐར་སྐྱེ་བུ་གསུམ་གྱི་ཆོས་བདག་གིས་གཙོར་བྱས་པའི་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཆོས་སྐྱོང་རྣམས་ཀྱིས་བསྐོར་བ། དེའི་ཕྱོགས་བཞིར་རྒྱལ་ཆེན་བཞི་སྟེ། དེ་ཡང་ཁྲི་སྟེང་དུ་འགོད་པ་དང་། ཁྲི་སྟེང་དུ་མི་འགོད་པར་འོག་ཏུ་སྤྲིན་འབུར་པོ་རེའི་སྟེང་དུ་འགོད་པ་གསུང་རྒྱུན་གཉིས་ཡོད་པ་སྔ་མ་ནི་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་དང་། ཕྱི་མ་ནི་འཇིག་རྟེན་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན༑ རྒྱལ་བཙན་སོགས་འཇིག་རྟེན་དྲེགས་པའི་ཚུལ་བཟུང་བ་རྣམས་འགོད་དུ་མི་རུང་། སྔར་ཆེ་ཆོག་གླིང་བླ་མ་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེར་ཚོགས་ཞིང་ཞིག་གཟིགས་སུ་ཕུལ་བར། སྐྱུང་མའི་ནང་བཙན་ཞིག་བྲིས་ཡོད་པ་ལ་ཕྱག་མཛུབ་གཏད་ནས་འདིའི་ཚབ་ནོར་བུ་ཞིག་བྲིས་ན་ཨང་། ཞེས་གསུངས་པ་རེད། སྐྱབས་ཡུལ་རྣམས་རང་རང་གི་མདུན་ན་ངོ་བོ་རྫོགས་པའི་ཆོས་དཀོན་མཆོག་ཡིན་པ་ལ་རྣམ་པ་ལུང་གི་ཆོས་པུ་ཏིའི་རྣམ་པར་ཤར་བ་གདོང་དར་ཁྲ་ཆེམ་མེ་མདུན་རང་ལ་བསྟན་པ་གསལ་འདེབས།

སྐྱབས་ཡུལ་ལ་ཀུན་འདུས་ནོར་བུའི་ལུགས་དང་མཐོ་བརྩེགས་སོགས་མང་དུ་གསུངས་ཀྱང་རང་ལུགས་འདི་ལྟར་མཛད་པ་སྐྱབས་ཡུལ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ག་ཚང་བའི་དོན་དུ་ཡིན། དེ་དག་ཀྱང་སྐུ་ཐང་ལྟར་ལེབ་བཙར་མ་ཡིན་པ། ལྷེར་སྐུ་ལྟར་གདོས་བཅས་མ་ཡིན་པ་དྭངས་གསལ་འོད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་འཇའ་ལུས། སྐུ་མདོག་སུམ་པ་ཤིན་ཏུ་འོད་འབར་བ། འདུལ་བ་ལུང་ལས། མི་ལུས་ཀྱི་དབྱིབས་སུ་འདུག་པ་ལྟ་བུ། མི་ལྷེ་མར་གྱིས་གཏམས་པ་ལྟ་བུ། མར་མེ་གསེར་གྱི་སྡོང་དུ་བཞག་པ་ལྟ་བུ་ཞེས་དཔེ་གསུམ་གྱིས་བསྔགས་པའི་སྐུ། ཕན་ཚུན་ཆོས་ཀྱི་དྲི་བ་དྲིས་ལན་མཛད་བཞིན་པ། རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་གི་སྒོ་རྩར་རྒྱལ་སྲིད་ཀྱི་བྱ་བ་བསྒྲུབས་ཟིན་ནས་ཚུར་འོངས་པ་དང་། བསྒྲུབ་དགོས་པར་འགྲོ་བ་མང་པོ་རུ་འཛོམས་ཡོད་པ་ལྟར། འདིར་

完事回來的。相同的，從釋迦佛到四大天王各尊，為利益有情而作收放種種化身的遊戲。如果我們的觀力能夠勝任，也應觀想各尊全身毛孔中充滿佛剎等。

想資糧田各尊以大歡喜關注自己。對此傑珠康巴．格勒嘉措言道：總的來
192 說，我們老是不去作諸佛菩薩勸我們應該去作的事，而老是去作不應該作的
事，所以我們沒有讓他們感到高興的時候，但現在卻稍稍有了一點可以使他們歡喜的原因。譬如，某位母親有個稟性不良的兒子，總是幹些不好的勾當，但當他偶爾做件好事時，那位母親將會感到特別的高興；同樣的，雖然我們平素總是不聽話，但現在卻能假裝修一次「道次第」時，這也使得諸佛菩薩感到特別的喜悅！

皈依

念誦儀軌中，「我與一切母親有情，從無始以來乃至現在，雖已領受總輪迴、別三惡趣種種痛苦，......」一段，說的是在心中回憶皈依二因，皈依是否清淨即有待於此。皈依之因有二：怖畏與信心，前者為憶念輪迴總、別之苦而感生恐懼；後者為相信三寶有救苦的能力。大乘不共皈依中，則再加上對其他受苦的有情生起悲憫，共計三因。等到下面講皈依正行時，我再詳述這些內容。[45]

在自己周圍，觀想以父母為代表的一切有情圍繞，他們的體性為各趣眾
193 生，正經受著各趣之苦，外表則為能說、解義的人相，呈黝黑狀。誦皈依文時，
應觀想自己帶頭領誦，一切有情跟著自己同作皈依。

[45] 見「第十二天」一章。

ཡང་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་ཐུབ་དབང་ནས་རྒྱལ་ཆེན་བཞིའི་བར་སྤྲུལ་པའི་རོལ་གར་སྣ་ཚོགས་པར་སྟོན་པ་དང་། ཚུར་བསྡུ་བ་སོགས་མཛད་བཞིན་པ། སྐུའི་བ་སྤུའི་ཁུང་བུར་ཡང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གིས་གདམས་པ་སོགས་རང་གི་བློས་གང་ལྡོགས་བསམ་དགོས། དེ་ལྟར་ཚོགས་ཞིང་རྣམས་ཀྱང་རང་ལ་ཐུགས་ཤིན་ཏུ་དགྱེས་བཞིན་བཞུགས་པར་བསམ། འདི་ལ་ཇོ་སྐྱབ་ཁང་པ་དགེ་ལེགས་རྒྱ་མཚོས་འདི་ལྟར་གསུངས་ཏེ། སྤྱིར་རྒྱལ་བ་སྲས་བཅས་ཀྱིས་བྱ་དགོས་གསུངས་པ་རང་གིས་མི་བྱེད། མི་བྱ་གསུངས་པ་ཐམས་ཅད་བྱས་པས་རང་ལ་དགྱེས་པའི་སྐབས་མེད་ཀྱང་། ད་ལམ་དགྱེས་རྒྱུ་ཙུང་ཟད་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་མ་ཞིག་ལ་བུ་གཤིས་ངན་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་ཤ་སྟག་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡོད་ན། དེས་སྐབས་ཤིག་བྱ་བ་ལེགས་པ་ལན་གཅིག་བྱས་ན་མ་དེ་གཞན་ལས་དགའ་བ་ལྟར། རང་རེས་ཀྱང་རྒྱུན་དུ་བྱ་བ་མ་རུངས་པ་ཤ་སྟག་བྱེད་པ་ལ་ད་ལན་ལམ་རིམ་སློམ་ཁྲལ་ལན་གཅིག་བྱེད་པ་འདི་ལ་རྒྱལ་བ་སྲས་བཅས་གཞན་ལས་ཐུགས་དགྱེས་པར་འགྱུར་གསུངས།

འདོན་ཆར། དེས་ན་བདག་དང་མ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་སྤྱིར་འཁོར་བ་དང་། ཞེས་པ་ནས་སྐྱབས་འགྲོའི་རྒྱུ་གསལ་གདབ་པ་སྟེ། སྐྱབས་འགྲོ་རྣམ་པར་དག་མི་དག་འདི་ལ་རག་ལས། དེ་འདྲའི་རྒྱུ་ནི་འཇིགས་པ་དང་དད་པ་གཉིས་ཏེ། སྔ་མ་ནི་འཁོར་བ་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་སྡུག་བསྔལ་དྲན་ནས་འཇིགས་པ་དང་། ཕྱི་མ་ནི་དེ་ལས་སྐྱོབ་པའི་ནུས་པ་དཀོན་མཆོག་ལ་ཡོད་པར་ཡིད་ཆེས་པ་གཉིས་ཡིན། ཐེག་ཆེན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྐྱབས་འགྲོ་ལ། དེའི་སྟེང་གཞན་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་མནར་བ་ལ་སྙིང་བརྩེ་བ་སྟེ་རྒྱུ་གསུམ་ཡིན༑ འོན་ཀྱང་དེ་དག་རྒྱས་པར་འོག་གི་སྐྱབས་འགྲོ་དངོས་གཞིའི་སྐབས་སུ་སྟོན་པར་བྱེད་དོ།། རང་གི་མཐའ་སྐོར་དུ་ཕ་མས་མཚོན་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་འགྲོ་བ་རང་རང་གི་སྡུག་བསྔལ་མྱོང་བཞིན་པ་ལ་རྣམ་པ་སྣ་ཤེས་དོན་གོ་མིའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་སྨུག་ཤིག་གི་འཁོད་པ་གསལ་གདབ། སྐྱབས་འགྲོ་འདོན་པའི་ཚེ་རང་གིས་བུང་འདྲེན་བྱས་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་སྐྱབས་

在大會唸誦時，四句皈依合起來一塊兒唸。但在修「道次第」引導所緣時，為了修持的方便，可分開來各別計數。

例如，念「皈依上師」的時候，觀想五部上師而作皈依，並觀甘露降注淨治。如用念珠計數唸一圈的話，那麼前五十多遍應修淨治不順品的所緣，後五十多遍應修順品功德增長所緣。在第一部分，觀想降注以白色為主的五色[46]甘露及光明，灌入自他一切有情的身心，我們無始以來所集的罪墮，特別是捶打師身、違背師語、惱亂師意、不信輕毀等，總依上師所造的一切罪障，均變成煙汁碳水向外流出、內身清淨。接著在第二部份觀順品增長：想上師的身、語、意功德，變成以黃色為主的五色甘露及光明，注入自他一切有情，由此壽命、福德及教法功德悉皆增長，特別是獲得上師的身、語、意加持。

194 同樣的，在唸「皈依佛」時，我們觀想從密宗四續部本尊和顯教諸殊勝化身，降注甘露並淨治自他一切有情。依佛所造的罪計有：以惡心出佛身血、對佛像評論優劣、將佛像作抵押、將佛像當作商品來販賣，及以惡心拆毀（塔等）

[46] 白、黃、紅、綠、藍。

འགྲོ་བྱེད་པར་བསམ་དགོས། དེའང་ཆོགས་འདོན་ལྷ་ཁུར་སྐྱབས་འགྲོ་བཞི་སྐོར་སྒྲིལ་ནས་གསུངས་ཀྱང་། ལམ་རིམ་ཁྲིད་དམིགས་སྐྱོང་སྐབས་དམིགས་པ་འཆར་བདེ་ཁྱད་རེ་རེ་ནས་གྲངས་གསོག །

དེ་ཡང་བླ་མ་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། །ཞེས་པའི་ཚེ་བླ་མ་སྤྱི་ལྗོ་ལ་དམིགས་ནས་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་ཞིང་བདུད་རྩི་འབེབས་སྦྱང་བྱེད། དེ་ཡང་ཐེང་སྐོར་གཅིག་ལྷ་བུ་འདོན་ན་ལྗོ་བཙུ་ཙམ་ལ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྦྱོང་བའི་དམིགས་པ་དང་། ལྗོ་བཙུ་ཙམ་ལ་མཐུན་ཕྱོགས་ཡོན་ཏན་རྒྱས་པའི་དམིགས་པ་བྱེད་དགོས། དེའི་དང་པོ་ནི་བདུད་རྩི་དཀར་པོ་ཞས་ཆེ་བའི་སྣ་ལྗོ་འོད་ཟེར་དང་བཅས་པ་བབས་ནས་རང་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལུས་སེམས་ལ་ཞུགས་པས་ཐོག་མེད་ནས་བསགས་པའི་སྡིག་སྒྲིབ་སྤྱི་དང་། ཁྱད་པར་དུ་བླ་མའི་སྐུ་ལ་བསྙོས་པ། གསུང་བཅག་པ། ཐུགས་དཀྲུགས་པ༑ མ་དད་བརྙས་སྨོད་བགྱིས་པ་ལ་སོགས་པ་མདོར་ན་བླ་མ་ལ་བརྟེན་པའི་སྡིག་སྒྲིབ་ཐམས་ཅད་དུད་ཁུ་དང་སོལ་ཁུའི་རྣམ་པར་ཕྱིར་ཐོན་པས་སངས་ཏེ་དག་པའི་མོས་པ་བྱེད། དེ་ནས་གཉིས་པ་མཐུན་ཕྱོགས་རྒྱས་པ་ནི་ངོ་བོ་བླ་མའི་སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་རྣམས་རྣམ་པ་བདུད་རྩི་སེར་པོ་ཞས་ཆེ་བའི་སྣ་ལྗོ་འོད་ཟེར་དང་བཅས་པ་བབས་ནས་རང་གཞན་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚེ་དང་བསོད་ནམས་ལུང་རྟོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་བླ་མའི་སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་བྱིན་རླབས་ཐོབ་པར་བསམ།

དེ་བཞིན་དུ་སངས་རྒྱས་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། །ཞེས་པའི་སྐབས་སྔགས་ལུགས་ཀྱི་རྒྱུད་སྡེ་བཞིའི་ཡི་དམ་དང་། མདོ་ལུགས་ཀྱི་མཆོག་གི་སྤྲུལ་སྐུའི་རྣམ་པ་ཅན་རྣམས་ལས་བདུད་རྩི་འབེབས་སྦྱང་བྱེད། སངས་རྒྱས་ལ་བརྟེན་པའི་སྡིག་པ་ནི། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྐུ་ལ་ངན་སེམས་ཀྱི་ཁྲག་འབྱིན་པ། སྐུ་ལ་ལེགས་ཉེས་ཀྱི་དཔྱད་གདགས་པ། གདའ་མར་འཛོག་པ། ཟོང་གི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་ཉོ་ཚོང་བྱས་པ། ཐུགས་རྟེན་ངན་སེམས་ཀྱིས་བཤིགས་པ་སོགས་ཡིན།

意所依等等。

其中第一種罪，如提婆達多將一塊大石擲向佛陀，致使佛陀出血那樣，我們現在雖然不可能犯，但可能會犯其他幾種。

「評論優劣」是指對佛像的形像提出批評。以前大瑜伽師獻上一尊文殊像請阿底峽尊者觀看，並問道：「不知此像是好是壞？如果您覺得好，我將用絨巴迦格瓦供養我的四錢黃金買下它。」尊者回答說：「至尊文殊之身無有不善，但做工中等。」我們也應這樣，除了說工有好壞外，不可批評佛的身相。

至於「抵押」和「販賣佛像」之事則屢見不鮮，我們當謹防此類的事情發生。

修順品增長時，觀想佛的十力[47]、四無畏[48]、十八不共法[49]等，成甘露相注入，其他與前相同。

誦「皈依法」時，從以證正法為體的經函降注甘露，淨治自他有情。依法所造的罪計有：謗捨正法、販經如貨、不敬佛經、賣經為食等等。這些罪過我
195 們很容易犯，後果也特別嚴重。

第一「謗捨正法」，例如，以大乘法為由毀謗小乘、或以小乘為由毀謗大乘；以及顯、密、四續部、薩迦、格魯、噶舉、寧瑪等各以自宗為由而對他派所作的一切毀謗；不以為然地跨越經書和字紙等舉動也是謗捨正法之業。某些人喜歡將字紙等置於座墊下，似乎故意要造集惡業。《三摩地王經》等佛經中說，謗捨正法之業後果極為嚴重，前已詳述。

[47] 1、處非處智力；2、業異熱智力；3、種種勝解智力；4、種種界智力；5、根勝劣智力；6、遍趣行智力；7、雜染清淨智力；8、宿住隨念智力；9、死生力；10、漏盡智力。詳情可參閱《現觀莊嚴論》與《入中論》。

[48] 1、說一切智無畏；2、說漏盡無畏；3、說障道無畏；4、說盡苦道無畏。

[49] 1、身無失；2、口無失；3、念無失；4、無異想；5、無不定心；6、無不知已捨；7、欲無減；8、精進無減；9、念無減；10、慧無減；11、解脫無減；12、解脫知見無減；13、一切身業隨智慧行；14、一切語業隨智慧行；15、一切意業隨智慧行；16、智慧知過去世無礙；17、智慧知未來世無礙；18、智慧知現在世無礙。

དེའི་དང་པོ་ནི་ལྷས་བྱིན་གྱིས་རྡོ་སྐྱོགས་འཕངས་ཏེ་སྐུ་ལས་ཁྲག་ཕྱུང་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་པས་རང་རེར་མི་འབྱུང་ཡང་གཞན་རྣམས་འབྱུང་སྲི། ཕྱིགས་ཉེས་ཀྱི་དཔུས་བཏགས་པ་ནི་སྐུ་འདྲའི་བཟོ་དབྱིབས་ལ་སྐྱོན་བཏགས་པ་སྲི། སྔར་རྣལ་འབྱོར་པ་ཆེན་པོས་ཇོ་བོ་ལ་འཇམ་དབྱངས་ཀྱི་སྐུ་ཞིག་གཟིགས་སུ་ཕུལ་ནས་འདི་ཕྱིགས་ཉེས་ཇི་འདྲ་ཕྱིགས་ན་རིང་པ་མགར་དགེ་བས་བྱིན་པའི་གསེར་ཞོ་བཞི་སྦྱིན་ནས་ལེན་པ་ལགས་ཞུས་པས། ཇོ་བོའི་ཞལ་ནས་རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་སྐུ་ལ་མི་ཕྱིགས་པ་མེད། ལྷ་བཟོ་ནི་འབྲིང་གསུངས་པ་ལྟར་ལྷ་བཟོ་ཕྱིགས་ཉེས་བརྗོད་པ་ལས་སྐུ་ལ་སྐྱོན་འདོགས་མི་རུང་། གཏའ་མར་འཇོག་པ་དང་། ཉོ་ཚོང་བྱེད་པ་ཤིན་ཏུ་མང་བ་མཐོང་ཚོས་ལྟར་རེད། དེ་འདྲར་ཤིན་ཏུ་འཛེམ་དགོས། རྒྱས་པའི་སྐབས་སྤོབས་བཙུ། མི་འཇིགས་པ་བཞི། མ་འདྲེས་པ་བཅོ་བརྒྱད་སོགས་བདུད་རྩིའི་རྣམ་པར་བབས་པའི་མོས་པ་བྱེད་པ་ལས་གཞན་རྣམས་སྔར་དང་འདྲ༎

ཆོས་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། །ཞེས་པའི་སྐབས་ངོ་བོ་རྟོགས་པའི་ཆོས་ལ་རྣམ་པ་ཕྱུ་དེ་རྣམས་ལས་བདུད་རྩི་འབབས་སྦྱང་བྱེད་ཅིང་། ཆོས་ལ་བརྟེན་པའི་སྡིག་པ་ནི། དམ་པའི་ཆོས་སྤངས་པ། གསུང་རབ་ཐོང་དུ་བྱུས་པ། གསུང་རབ་ལ་མ་གུས་པ། གསུང་རབ་ཀྱི་གླུས་ཐོས་པ་སོགས་ཡིན། འདི་དག་ནི་རང་རེ་ལ་ཤིན་ཏུ་འབྱུང་ཉེ་ཞིང་ཉེས་པའང་ཤིན་ཏུ་ལྕི། དང་པོ་ཆོས་སྤོང་བ་ནི། ཐེག་ཆེན་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཐེག་དམན་ལ་སྨོད་པ་དང་། ཐེག་དམན་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཐེག་ཆེན་ལ་སྨོད་པ། དེ་བཞིན་དུ་མདོ་དང་སྔགས། རྒྱུད་སྡེ་བཞི། ས་དགེ། ཀར་རྙིང་སོགས་རང་རང་གི་གྲུབ་མཐའ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་གཞན་ལ་སྨོད་པ་མཐའ་དག་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་དཔེ་ཆ་དང་ཡི་གེ་ལ་འགོམ་ཡུག་སོགས་གང་བྱུང་བྱེད་པ་མཐའ་དག་ཆོས་སྤོང་གི་ལས་ཡིན༎ འགའ་ཞིག་གིས་ཡི་གེ་གདན་འོག་ཏུ་འཇུག་པ་སོགས་ལས་ངན་ཆེད་དུ་གསོག་པ་ཡོད། ཆོས་སྤོང་གི་ལས་ནི་ཉེས་པ་ཤིན་ཏུ་ལྕི་བ་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་རྒྱལ་པོ་སོགས་སུ་གསུངས་པ་ལྟར་དུ

「販經如貨」，是指將經典當作財物來進行販賣；「不敬佛經」，例如，將
196 經典置於露地上，用牙垢塗抹經書，手指沾上口水來翻書頁，將器具放在經書上等，過失極其嚴重。據說阿底峽尊者到達阿里的時候，行一位咒師起先不願來聽法，後因聽說尊者對一位文書用齒垢塗經難以忍受，而說：「啊呀！不可！不可！」時，這位咒師才生起信心前來聽法。我們這些經常和經書打交道的人，應該加倍小心，因為這些過失極其重大。

「賣經為食」，是指受用賣經得來的錢財，這種過失也是極為嚴重的。以前有一位大成就者，名叫溫敦傑岡巴[50]，是「香巴七寶」[51]中的第五位大師，修觀音法得成就。他的一位在家施主，因為家道中落而出售一套十萬頌《般若經》，為懺此罪，施主請來傑岡巴等四位出家人，用賣經得來的錢買來食物供養他們。當天晚上，傑岡巴一下子病得十分嚴重，他入定觀察，見體內有一個白色阿字來回跳躍而引起劇烈疼痛。於是向本尊祈禱，觀自在現身說：

「你們這幾個人賣經為食，此事極為下妙。因為你的罪障較輕，所以現世即報，而他們幾個將別無選擇地墮入地獄。你現在應該修造一部金字十萬頌《般若經》來懺罪！」

197 本尊另外又說了供淨障朵瑪的方法，命他多修。傑岡巴照辦後，身體就好了。修增長所緣時，應觀「滅」、「道」等法成甘露相注入自他一切有情。

[50] 法名卻吉僧格（法獅子）。

[51] 香巴噶舉派早期的七位大師：瓊波瑜伽師的上首弟子麥鄔敦巴、雅波嘉摩齊、杜敦·仁旺（寶自在）、拉堆·貢卻喀（三寶堡）、摩覺巴·仁欽準珠（寶精進）、香貢·卻僧（法獅子）；摩覺巴的弟子傑岡巴·卻吉僧格；傑岡巴的弟子寧敦·卻吉喜饒（法慧）；寧敦的弟子桑結敦巴（佛師）。

རྒྱས་པར་ཞུས་པ་ལྟར་ཡིན། གསུང་རབ་ཟོང་དུ་བྱས་པ་ནི་ནོར་གྱི་འདུ་ཤེས་བཞག་ནས་ཉོ་ཚོང་བྱེད་པ་དང་། མ་གུས་པ་ནི་ས་སྒྲི་བོར་བཞག་པ་སྟེ་ས་རྫེན་ལ་བཞག་པ། སོ་དྲེག་བྱུགས་པ། མཆིལ་མ་བསྐུས་ཏེ་ལྡེབ་བསྐྱུར་བྱེད་པ། ཆོས་ཀྱི་གསེབ་དང་ཕྱུ་དིའི་སྟེང་དུ་དངོས་པོ་འཇོག་པ་སོགས་ཀྱང་ཉེས་པ་ཤིན་ཏུ་ལྷི། ཇོ་བོ་མངའ་རིས་སུ་བྱོན་པ་ན་སྔགས་པ་ཞིག་ཁོང་ལ་ཆོས་མི་ཉན་པ་ལ་ཡིག་མཁན་ཞིག་སོ་དྲེག་གིས་ཆོས་ལ་བསྐུས་པ་གཟིགས་པས་ཇོ་བོས་མ་བཟོད་ནས་ཨ་ཙ་ མ་མི་རུང་མི་རུང་གསུངས་པས་སྔགས་པ་དེ་དད་ནས་ཆོས་ཉན་པར་གསུངས། རང་རེ་རྒྱུན་པར་དཔེ་ཆ་དང་མཉམ་འགྲོགས་བྱེད་པ་རྣམས་ཉེས་པ་འདི་དག་གི་ཐུམ་ནས་ཡོང་ཉེན་ཆེ་བས་གཟབ་དགོས། ཀླུས་ཟིན་པ་ནི་གསུང་རབ་ཚོང་བའི་རིན་ཡོངས་སྤྱད་པ་སྟེ། འདི་ཡང་ཤིན་ཏུ་ལྷི་བ་ནི། སྔར་དབོན་སྟོན་སྐྱེར་སྒང་པ་ཞེས་པ་ཤངས་པ་རིན་ཆེན་རྣམ་བདུན་གྱི་ལྔ་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་གྲུབ་ཐོབ་ཆེན་པོ་དེས་སྦྱིན་བདག་ཁྲིམས་པ་ཞིག་གུད་ནས་འབུམ་ཞིག་ཡོད་པ་བཙོངས། དེའི་སྡིག་བཤགས་སུ་སྐྱེར་སྒང་པ་སོགས་བཞི་བྲ་ཞིག་གདན་དྲངས། དེ་ཉིན་ཁོང་རྣམས་ཀྱི་གསོལ་ཚས་འབུམ་གྱི་རིན་ཐོག་ནས་ཕུལ་བས། དེ་ནུབ་སྐྱེར་སྒང་པ་ལ་སྙུན་གཞི་ཤིན་ཏུ་དྲག་པོ་བྱུང་། ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ངང་ནས་གཟིགས་པས་ཨ་དཀར་པོ་ཞིག་སྐུ་ལུས་ཀྱི་ནང་དུ་ཕར་ཐལ་ཚུར་ཐལ་དུ་རྒྱུག་པས་གཟེར་དྲག་པོ་ལངས་པ་གཟིགས། ཡི་དམ་ལ་གསོལ་བ་བཏབ་པས་སྤྱན་རས་གཟིགས་བྱོན་ནས། ཁྱོད་རྣམས་ཀྱིས་གསུང་རབ་ཀྱི་ཀླུས་ཟིན་པ་དེ་ཤིན་ཏུ་ནས་མ་ལེགས། ཁྱོད་སྡིག་སྒྲིབ་སྲབ་པས་ཚེ་འདི་ལ་སྨིན་པ་ཡིན། ཁོང་གཞན་རྣམས་འགྲོ་ས་དམྱལ་བ་མིན་པ་མེད། ད་ཁྱོད་ཀྱིས་སྡིག་བཤགས་སུ་གསེར་བྲིས་ཀྱི་འབུམ་ཞིག་བཞེངས། བླུལ་གཏོར་གསུངས་ནས་འདི་མང་དུ་གཏོང་དགོས་གསུངས། སྐྱེར་སྒང་པས་དེ་བཞིན་དུ་མཛད་པས་སྙུན་ལས་གྲོལ་བ་རེད། རྒྱས་པའི་དམིགས་པའི་སྐབས་ཆོས་འགོག་ལམ་ལ་སོགས་པ་བདུད་རྩིའི་རྣམ་པར་བབས་པའི་མོས་པ་བྱེད་དགོས།

誦「皈依僧」時，觀想從顯教僧伽聲聞、緣覺、菩薩三類、密宗僧伽空行與護法眾降注甘露和淨治自他一切有情。依僧伽所集的罪障計有：分裂僧團、劫奪僧財、毀謗僧伽、護法定期朵瑪斷缺等等。這些依僧伽所集的罪障，縱然經過四力懺悔，仍需領受少分異熟果，否則的話不能清淨，例如華月嚴法師的故事[52]。所以，這些罪比依法與佛所造的惡業更為厲害。由於我們這地方有許多僧伽，而且我們也經常要與僧伽打交道，極易犯這些過失，故應謹慎小心。

「破僧伽輪」只發生在佛在世時，現在不可能有，但與之類似的擾亂僧團
198 之事卻時有發生。「聖僧伽」是指已現證空性之人，緇素均可，一人即足；如
果是凡夫的話，則至少四名一組的清淨比丘方構成僧伽。因此，在是凡夫的情況下，如果某人在下至四人的僧眾中挑撥離間，從而形成意見不合的二派，這就構成了「擾亂僧團」。其結果是，不但是這個人，所有參與此事者，都將手牽手地走向地獄。過去有一叫做賽協（明智）的格西，因他是在擾亂僧團後死的，所以格西敦巴說：「我的賽協如果死在三年前，死的就是一個三藏法師，可是他晚死了三年。」說明「他的栓橛[53]就是寺院」和指出賽協現在仍住地獄，似已成為講「道次第」眾上師的口傳。據說那個地區被罪惡之火所燒，有人在那裡修了十二年也生不起任何證德。某些出家人覺得自己與別人合下來，而稱

[52] 《見於三摩地王經》。

[53] 「栓橛」是博朵瓦《喻法集》中關於棄捨世樂九喻中的一喻，意為修行者若貪著現世享受，就會像被栓在橛子上的牛，被繩子拖住打轉，最後因繩子纏住而無法轉動。

དགེ་འདུན་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། །ཞེས་པའི་ཚེ་མདོ་ལུགས་ཀྱི་དགེ་འདུན་ཉན་རང་བྱང་སེམས་གསུམ་དང་། སྔགས་ཀྱི་དགེ་འདུན་མཁའ་འགྲོ་ཆོས་སྐྱོང་རྣམས་ལས་བདུད་རྩི་འབེབས་སྦྱང་བྱེད། དགེ་འདུན་ལ་བརྟེན་པའི་སྡིག་སྒྲིབ་ནི། དགེ་འདུན་གྱི་དབྱེན་བྱེད་པ། དཀོར་འཕྲོག་པ། སྐུར་བ་བཏབ་པ། སྨྱུང་མ་རྣམས་ཀྱི་དུས་གཏོར་ཆག་པ་སོགས་ཡིན། དགེ་འདུན་ལ་བརྟེན་པའི་སྡིག་སྒྲིབ་འདི་དག་ནི་སྟོབས་བཞིས་བཤགས་ཀྱང་རྣམ་སྨིན་ཙུང་ཟད་མ་སྨྱོང་བར་མི་འདག་པར་ཆོས་སླ་བ་མི་དྲག་ཟླ་མཛེས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་ཡིན་པས། ཆོས་དང་སངས་རྒྱས་ལ་བརྟེན་པའི་སྡིག་པ་ལས་ཀྱང་ཐུ་ཚབས་ཆེ་བ་ ཡོད། ཡུལ་དུ་དགེ་འདུན་མང་ཞིང་རང་རེ་དགེ་འདུན་དང་མཉམ་འགྲོགས་བྱ་དགོས་པས་འབྱུང་ཡང་ཤིན་ཏུ་ཉེ་བས་གཟབ་དགོས། དེ་ཡང་དགེ་འདུན་འཁོར་ལོའི་དབྱེན་ནི་སངས་རྒྱས་ཞལ་བཞུགས་དུས་ལས་དེང་སྐབས་མི་འབྱུང་ཡང་། དེ་དང་ཆ་འདྲ་བའི་དགེ་འདུན་སྡེ་དཀྲུགས་བྱེད་པ་ཤིན་ཏུ་མང་། འཕགས་པའི་དགེ་འདུན་ནི་སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་པས་སེར་སྐྱ་གང་རུང་རེ་རེས་ཚོག་ལ། སོ་སྐྱེ་ཡིན་ན་དགེ་འདུན་རྣམ་དག་བཞི་སྡེ་གཅིག་ལ་དགེ་འདུན་དུ་འཇོག །དེས་ན་སོ་སྐྱེ་ཡིན་ཀྱང་དགེ་འདུན་བཞི་བཞིར་ཚན་པ་གཉིས་སུ་བཅད་ནས་ཐུགས་མི་མཐུན་པ་སྡེ་དབྱེ་བའི་ཁྲ་མ་བྱས་ན་སྡེ་དཀྲུགས་སུ་འགྱུར། སྡེ་དཀྲུགས་བྱས་ན་རང་ཉིད་ལྷ་ཅི་དེའི་ཕྱོགས་ཕན་ཚུན་དུ་གཏོགས་ཚད་ངན་སོང་དུ་ལག་སྦྲེལ་ནས་འགྲོ །སྔར་བཀའ་གདམས་པའི་དགེ་བཤེས་གསལ་ཤེས་ཟེར་བ་ཞིག་སྡེ་འཁྲུགས་བྱས་ནས་ཤི་བས་དགེ་བཤེས་སྟོན་པའི་ཞལ་ནས། ངའི་གསལ་ཤེས་ལོ་གསུམ་གྱི་གོང་དུ་ཤི་ན་སྡེ་སྟོད་གསུམ་པ་ཞིག་ཤི་བ་ཡིན་པ་ལ། ལོ་གསུམ་གྱིས་ཤི་བ་འཕྱིས་གསུངས། ཁོའི་རྡོད་ཕུར་དགོན་པ་དེས་བྱས་ཞེས་གསུངས་ཤིང་གསལ་ཤེས་ད་ལྟ་ཡང་དམྱལ་བ་ན་ཡོད་པར་ལམ་རིམ་འཆད་པའི་བླ་མ་རྣམས་ཀྱི་གསུང་རྒྱུན་རྩིས་སྤྲོད་ལྟ་བུ་མཛད། ས་ཕྱོགས་དེ་ཡང་སྡིག་པའི་མེས་ཚིག་ནས་གཞན་ཞིག་དེར་སྐྱབ་པ་ལོ་བཅུ་གཉིས་བྱས་ཀྱང་རྟོགས་པ་མི་སྐྱེ་བར་གསུངས།

「我們」、「你們」，在僧團中分黨結派，貪著自黨、瞋恨他派，我想這就是擾亂僧團的根本所在吧！如果僧伽意見不合，誦讀聞思和修習靜慮就都不會興盛，這是導致聖教衰敗的罪魁禍首！所以當如經中所說：

「僧和合為樂，和合苦行樂。」[54]

僧團大眾當以團結為上。

「劫奪僧財」，是指阻止別人供養僧伽、不向僧伽繳納先前允諾的稅、未
199 經僧伽同意擅用公共財物等，這些事對寺院總管等人來講，是很容易犯的。某些寺院裡派出的對外聯絡僧，為了向施主表示親熱，故意說不需要那麼多供養而使僧伽的供養減少。即便減少一片酥油，也是阻止別人供養。阻止供養者將墮入無間地獄，犯其他幾種者將墮入獨一地獄，後者如《僧護因緣經》中所說。

當聖僧護從龍界返回時，在大海邊見到許多「獨一地獄」，這些有情地獄的形狀，有的像繩子，有的像鍋子，也有像掃帚、臼、柱子、牆和如繩緊束的東西，並發出哀怨聲。當僧護問佛這些是造什麼業的報應時，佛解釋說：「如繩」和「如帚」有情地獄，是因為在迦葉佛教法時，那些人未經允許而擅用屬於僧伽公共財物的繩子和掃帚的報應；「如鍋」，是因為以前有一位僕人在煎藥時，有幾個比丘對他說了些不好聽的話，他憤而將鍋打破之果；「如臼」，是因

[54] 引自《聽聞集》。

རང་ཅག་གཞན་དང་ལར་རྒྱ་ཨང་ཞིག་ཡིན་ཟེར་ནས་ང་ཚོ་དང་ཁྱོད་ཚོ་ཞེས་དགེ་འདུན་གྱི་སྡེ་རིས་སུ་བཅད་ནས་ཆགས་སྡང་བྱེད་པ་འདི་སྡེ་དཀྱུགས་ཀྱི་རྩ་བ་འཛུག་པ་ཡིན་ནམ་སྙམ། དགེ་འདུན་ཐུགས་མ་མཐུན་ན་ཀློག་པ་ཐོས་བསམ་དང་། སྒོང་བ་བསམ་གཏན་མི་འཕེལ་བས་བསྟན་པ་ཉམས་པའི་སྐྱོན་ཆེ་ཤོས་ཡིན། དེས་ན་མདོ་ལས། དགེ་འདུན་མཐུན་པ་བདེ་བ་སྟེ། །མཐུན་པ་རྣམས་ཀྱི་དཀའ་ཐུབ་བདེ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དགེ་འདུན་རྣམས་ཐུགས་མཐུན་པ་གཙོ་བོར་མཛད་དགོས་གསུངས། དགེ་འདུན་གྱི་དཀོར་འཕྲོག་པ་ནི། གཏོང་སྒོ་བཅག་པ་དང་། དགེ་འདུན་ལ་འབབ་རིས་ཀྱི་ཁྲལ་མི་འབུལ་བ་དང་། སྤྱི་རྫས་དགེ་འདུན་གྱིས་མ་གནང་བར་ལོངས་སྤྱོད་པ་སོགས་ཡིན། འདི་དག་སྤྱི་གཉེར་སོགས་ལ་འབྱུང་ཉེ་ཞིང་། སྦྱིན་བདག་གི་སྣེ་ཤན་གྲྭ་པ་འགའ་ཞིག་གིས་ཀྱང་སྦྱིན་བདག་ལ་ཤ་ཚ་ཡིན་ཁྲུལ་གྱིས་འདི་ཙམ་མི་དགོས་ཞེས་འཕྲི་བ་ཡོད་དེ། མར་གྱི་གཞོགས་གཅིག་ཙམ་འཕྲིས་ཀྱང་ཞལ་དུ་འདུ་བའི་སྒོ་འཕྲོག་པ་རེད། ཞལ་དུ་འདུ་བའི་སྒོ་འཕྲོག་པ་ནི་དམྱལ་བ་མཐར་མེད་ཀྱི་རྒྱུ་དང་། གཞན་དག་ནི་ཉེ་ཚེ་བའི་རྒྱུར་འགྱུར། དེ་ནི་འཕགས་པ་དགེ་འདུན་འཚོའི་གཏམ་རྒྱུད་ལས་འབྱུང་བ་ལྟ་བུ་སྟེ། འཕགས་པ་དགེ་འདུན་འཚོ་གླུ་ཡུལ་ནས་ཚུར་ཕེབས་པས་རྒྱ་མཚོའི་འགྲམ་ན་ཐག་པ་ལྟ་བུའི་སེམས་ཅན་དམྱལ་བ་དང་། ཁྲུ་བ་ལྟ་བུའི་སེམས་ཅན་དམྱལ་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ། ཕྱུགས་མ་ལྟ་བུ་དང་། གཏུན་ལྟ་བུ་དང་། ཀ་བ་ལྟ་བུ་དང་། རྡིག་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཚུ་རྒྱུས་སྦྲིལ་བ་ལྟ་བུའི་སེམས་ཅན་དམྱལ་བ་སོགས་དཔྱིབས་དེ་དང་དེ་ལྟ་བུ་ལ་ཉམ་ཐག་པའི་སྡུག་སྔགས་འདོན་པའི་ཉེ་ཚེ་བའི་དམྱལ་བ་དག་གཟིགས་ནས༑ དེ་དག་ལས་གང་གི་རྣམ་སྨིན་ཡིན་ཞེས་སངས་རྒྱས་ལ་དྲི་བ་ཞུས་པར། ཐག་པ་དང་། ཕྱུགས་མ་ལྟ་བུའི་སེམས་ཅན་དམྱལ་བ་ནི་སྔོན་སངས་རྒྱས་འོད་སྲུང་གི་བསྟན་པའི་དུས་དགེ་འདུན་གྱི་སྤྱི་རྫས་ཐག་པ་དང་། ཕྱུགས་མ་གང་ཟག་གིས་མ་གནང་བཞིན་དུ་ལོངས་སྤྱད་པའི་རྣམ་སྨིན་དང་༑ ཁྲུ་བ་ལྟ་བུ་ནི། འབངས་ཤིག་སྨན་བསྐོལ་བ་ན་དགེ་སློང་རྣམས་ཀྱིས་མི་སྨན་པར་སྨྲས

200 為以前有個比丘，要一位當司庫的沙彌為他舂一些清油，沙彌說他現在不得閑、過會兒再送來，比丘聞言大怒，破口罵道：「我如果手裡有臼的話，不要說是清油渣，就連你也扔進去舂了！」故而遭此報應；「如柱」和「如牆」，是因為那些人以前在僧伽的道場裡隨便吐痰和擦鼻涕之果；「如繩緊束、腰成極細之狀」，是因為以前有一位寺院執事，將僧伽的夏季供養削減到冬季供養上去，是削弱供養之報。因此，如果未經同意，就是動用僧伽木材供應中的一根撥火棍，也定將投生於「獨一地獄」。

「誹謗僧伽」，是指在公開場合或私下場合，給僧眾起綽號、以惡口傷人。例如，以前有個名叫「摩納瓦劫毗羅」的婆羅門，因為對迦葉佛的僧眾惡口誹謗，而受生為摩羯魚。下面是這個故事的概況：

很久以前，印度有五百個漁夫，在一條美麗的大河中，下網捕撈魚、龜等水產。有一次，一條龐大的摩羯魚不期闖入他們的網中，但五百個漁夫未能將牠逮住，因為牠很快順流遊走了。於是他們叫來附近的牧人、採藥人以及過路人，在五百多人的幫助下方才將其捕獲，並將牠拖上岸。大家發現，這頭魚長著十八個頭和三十六隻眼睛。不久有成千上百的人來看熱鬧，包括外道六師等
201 人。佛陀視不逾時，他決定利用這個機會為大家開示業果，所以在許多比丘僧

པས་དེ་ཁྲིམས་ནས་ཕྱུ་བ་བཅག་པའི་འབྲས་བུ་དང་། གཏུན་ལྟ་བུ་ནི། དགེ་ཚུལ་དམ་བཞག་པར་བསྒོས་པ་ལ་དགེ་སློང་ཞིག་གིས་འབྲུ་མར་གྱི་ཚིག་མ་རྡུངས་ཤིག་བྱས་པ་ལ། དེ་བྲེལ་བས་ཙུང་ཟད་ནས་འབྱུལ་ལོ་སླས་པས། དགེ་སློང་ཁྲིམས་ནས་ཁོ་བོས་གཏུན་ལ་རིག་ཏུ་རུང་ན་ཁྲིད་ཀྱིད་གཏུན་དུ་བཙུག་ནས་བརྡུང་ནུས་ན་འབྲུ་མར་གྱི་ཚིག་མ་ལྟ་ཅི་ཞིས་ངན་སླས་ཀྱི་འབྲས་བུ་དང་ཀ་བ་དང་རྩིག་པ་ལྟ་བུ་ནི། དགེ་འདུན་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་ལ་མཆིལ་སྣབས་ཀྱིས་མ་རུངས་པར་བྱས་པའི་འབྲས་བུ་དང་། ཚུ་རྒྱུས་ཀྱིས་སྦྲེལ་བ་ལྟ་བུ་སྡེ་སྐྱིད་པ་ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བ་ནི། ཞལ་ཏ་བ་ཞིག་གིས་དགེ་འདུན་གྱི་གཏོང་སྒོ་དབྱར་དུས་ཀྱི་ཐོག་ནས་སྟོན་དུས་ཀྱི་གཏོང་སྒོར་འཕྲི་བ་ལྟ་བུ་གཏོང་སྒོ་ཉག་ཕྲ་བར་བྱས་པའི་རྣམ་སྨིན་དུ་གསུངས་པ་ལྟར། དེས་ན་དགེ་འདུན་གྱི་ཚོགས་ཤིང་ལྟ་བུ་ནས་མ་གནང་བར་ཡོག་ཤིང་ཙམ་ལོངས་སྤྱད་ཀྱང་ཉི་ཚེ་བའི་དམྱལ་བར་ངེས་པར་དུ་སྐྱེ། དགེ་འདུན་ལ་སྐུར་བ་འདེབས་པ་ནི། དངོས་དང་ཕྲོག་ཅི་རིགས་པར་མིང་ངན་ནས་བརྗོད་པ་སོགས་ཚིག་རྩུབ་མོས་སྐུར་བ་འདེབས་པ་ཡིན། བྲམ་ཟེ་ཤེད་བུ་སེར་སྐྱ་ཞེས་བྱ་བས་སངས་རྒྱས་འོད་སྲུང་གི་དགེ་འདུན་རྣམས་ལ་ཚིག་རྩུབ་ཀྱིས་སྐུར་བ་བཏབས་པས། ཆུ་སྲིན་ཉའི་རིགས་ཅན་དུ་སྐྱེས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་རེད།

དེ་མདོར་བསྡུས་ཞུ་ན། སྟོན་འཕགས་ཡུལ་གྱི་ཆུ་ཀླུང་ཡིད་འོང་ལྡན་ལ་ཉ་པ་ལྔ་བརྒྱས་ཉ་བྲུ་བཙུག་ནས་ཉ་དང་རུས་སྦལ་སོགས་འཛིན་པར། ལན་ཅིག་ཉ་བྲུར་ཆུ་སྲིན་ཉའི་རིགས་བོངས་ཚོད་ཆེན་པོ་ཞིག་ཆུད་དེ་རྒྱུན་ཕྱོགས་སུ་སོང་བ་ན་ཉ་པ་ལྔ་བརྒྱས་བཟུང་མ་ཐུབ་པར་ཕྱུགས་རྫི་དང་། རྩྭ་ཤིང་འཐུ་བ་དང་། ལམ་དུ་འགྲོད་པ་སོགས་མི་བརྒྱ་སྟོང་དུ་མ་རོགས་སུ་སྤྲན་ནས་འཐེན་ཏེ་སྐམ་ལ་ཕྱུང་བ་ན། དེ་ལ་མགོ་བཅོ་བརྒྱད་དང་། མིག་སུམ་ཅུ་ཙ་དྲུག་ཡོད་པ་མཐོང་བས༑ དེར་སྤྲོག་ཆགས་བརྒྱ་སྟོང་དུ་མ་དང་། མུ་སྟེགས་སྟོན་པ་དྲུག་སོགས་ལྟད་མོ་ལ་འདུས་སོ། །སངས་རྒྱས་ནི་གཟིགས་པ་དུས་ལས་མི་ཡོལ་བས་ལས་ཀྱི་རྒྱུ་བ་ལུང་བསྟན་ཕྱིར་དགེ

伽的陪同下來到河邊。那些沒有信心的人卻乘機說：「沙門喬達摩自稱從不湊熱鬧，但現在卻來了。」而那些有信心的人則說：「佛陀從不看熱鬧，他來這裡想必是為大家開示稀有的正法。」

大師在徒眾中設座安住之後，便加持那頭摩羯魚，使他能回憶前生並開口說話。佛陀問道：「你是摩納瓦劫毗羅嗎？」「我是劫毗羅！」牠回答道。「你受到身、口、意惡行的報應了嗎？」「是的！」「誰是你的惡知識？」「我的母親。」「她如今投生在那裡？」「在地獄裡。」「你受生在那裡？」「畜生中。」「當你死後你將投生到那裡？」「投生到地獄裡。」牠說完後哭了起來。佛的弟子們感到十分奇怪：「這頭魚則能憶念前生、又能說人話，牠到底是誰呀？」於是大家便請阿難去問佛。

佛解釋說，過去迦葉佛時代，在「嘎哩支」王當政時，從外地來了幾個能言善辯的婆羅門。其中有位名叫「劫毗羅馨底」的婆羅門，能駁倒其他所有的人，國王便賜給他一塊地作為獎賞。婆羅門後來生了一個兒子，因其長著淡黃色的長髮，所以起名為「摩納瓦劫毗羅」。此人經過學習文法等成為一名學者，
202 經常在辯論中獲勝。他父親死後，其母擔心他們的財產被別人奪走，便問他道：「你有把握駁倒其他所有的學者嗎？」他回答說：「除了那些迦葉佛的沙門之外，其他人都不在話下。」母親說：「你也要把他們駁倒才行。」摩納瓦事母極孝，於是遵命外出辯論。在路上遇到一位比丘，比丘問他一個偈頌的意思，摩納瓦無言以對返回家中。他母親問道：「駁倒那些沙門了嗎？」「母親，說實

སློང་གི་དགེ་འདུན་མང་པོས་བསྐོར་ནས་གཤེགས་པ་ན། མ་དད་པ་དག་ནི། དགེ་སྦྱོང་གོའུ་ཏ་མ་ལྟད་མོ་དང་བྲལ་ལོ་ཞེས་ཟེར་བ་འདིར་འོངས་སོ་ཟེར་རོ། །དད་པ་དག་ནི། སངས་རྒྱས་ལྟད་མོ་དང་བྲལ་ཡང་འདི་ལས་བཙམས་ཏེ་སྐྱེ་བོའི་ཚོགས་ལ་ངོ་མཚར་སྐད་དུ་བྱུང་བའི་ཆོས་སྟོན་པར་བཞེད་དོ། །ཞེས་ཟེར། དེ་ནས་སྟོན་པ་འཁོར་གྱི་དབུས་སུ་གདན་བཤམས་པ་ལ་བཞུགས་ནས། ཆུ་སྲིན་ཉའི་རིགས་ཅན་གྱིས་སྔོན་གྱི་སྐྱེ་བ་དྲན་ཅིང་སྨྲ་ཤེས་པར་བྱིན་གྱིས་བརླབས་ནས་དེ་ལ། ཁྱོད་ཤེད་བུ་སེར་སྐྱ་ཡིན་ནམ་གསུངས་པ། དེས་བདག་སེར་སྐྱ་ལགས་སོ། །ཁྱོད་ལུས་ངག་ཡིད་ཀྱི་ཉེས་པར་སྤྱད་པའི་རྣམ་སྨིན་སྨྲོང་ངམ། སྨྲོང་ངོ། །ཁྱོད་ཀྱི་མི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་སུ་ཡིན༔ བདག་གི་མ་ལགས་སོ། །དེ་གར་སྐྱེས། དམྱལ་བར་སྐྱེས་སོ། །ཁྱོད་གང་དུ་སྐྱེས། དུད་འགྲོར་སྐྱེས་སོ། །འདི་ནས་ཤི་ནས་གང་དུ་སྐྱེ། དམྱལ་བར་སྐྱེའོ། །ཞེས་ཟེར་ནས་དུས་་་སོ༔ །དེ་ནས་འཁོར་དེ་དག་མཆོག་ཏུ་ངོ་མཚར་སྐྱེས་ནས་སྔོན་གྱི་སྐྱེ་བ་དྲན་ཅིང་མིའི་སྐད་དུ་སྨྲ་བ་འདི་སུ་ཡིན་ཀུན་དགའ་བོ་བསྐུལ་ནས་ཞུར་བཙུག་པས། སྟོན་པས་འདི་ནི་སྔོན་སངས་རྒྱས་འོད་སྲུང་གི་དུས། རྒྱལ་པོ་ཀྲི་ཀྲིས་རྒྱལ་སྲིད་བྱེད་པ་ན། ཡུལ་གཞན་ནས་བྲམ་ཟེ་རྒོལ་བ་དག་བྱུང་བ་ན། བྲམ་ཟེ་སེར་སྐྱ་ཞི་བ་ཞེས་བྱ་བས་གཞན་གྱི་སྨྲ་བ་ཚར་བཅད་པས། རྒྱལ་པོས་རི་བྲགས་ཤིག་དེ་ལ་རྒོལ་བའི་ཡོངས་སྦྱོང་དུ་བྱིན་ནོ། །དེ་ལ་བུ་རལ་པ་སེར་སྐྱ་ཡོད་པ་ཞིག་བཙས་པས་མིང་ཤེད་བུ་སེར་སྐྱ་ཞེས་བཏགས་སོ། །དེས་ཡི་གེ་སོགས་ལ་སྦྱངས་པས་མཁས་པར་གྱུར་ཏེ་གཞན་གྱི་སྨྲ་བ་ཚར་གཅོད་ནུས་པར་གྱུར་ཏོ། །དེའི་ཕ་ཤི་བས་མས་རྒོལ་བའི་ཡོངས་སྦྱོང་གཞན་གྱིས་འཕྲོག་ཏུ་དོགས་ནས་བུ་ལ་སྨྲས་པ། ཁྱོད་ཀྱིས་སྨྲ་བ་ཐམས་ཅད་ཚར་གཅོད་ནུས་སམ། འོད་སྲུང་གི་དགེ་སྦྱོང་རྣམས་མ་གཏོགས་ནུས་སོ། །དེ་དག་ཀྱང་ཚར་ཆོད་ཅིག །དེ་མ་ལ་གྲུས་པས་སོང་བ་དང་། དགེ་སློང་ཞིག་དང་ཕྲད་ནས་དེས་ཚིགས་བཅད་གཅིག་གི་དོན་དྲིས་པ་ན། ལན་གྱི་སྤོབས་པ་དང་བྲལ་ནས་དད་དེ་ཁྲིམ་དུ་སོང་བ་དང་། མས་སྨྲས་པ། དགེ་སྦྱོང་དེ་རྣམས་

話，今天我被駁倒了。」「這樣的話，兒子，你應該學點佛教。」「但他們下教在家人呀？」「那你就出家，精通了之後再還俗。」經過母親的一再勸說，摩納瓦出了家並精通三藏。他母親又來問：「能駁倒那些沙門了嗎？」「母親，我只精通教理，他們則教證功德皆備，所以我勝不了他們。」他母親便出主意說：「兒子，在辯論時，你既要展示你的豐富知識，也要以罵人為武器。那些沙門怕犯戒便會默然，這樣大家就會以為他們輸了。」

摩納瓦言聽計從，後來在與眾比丘辯論的時候，他佯作很不耐煩的樣子，說道：「象頭！你懂什麼是法，什麼是非法？」同樣的，他又稱其他人為「馬
203 頭」、「駱駝頭」、「驢頭」、「牛頭」、「猴頭」、「獅頭」和「虎頭」等共十八種，
所以他在此生受生為有十八個頭的摩羯魚。

詆毀凡夫僧伽也是不可以的，因為四人以上的凡夫僧伽與聖僧伽無別，如前已述。所以，如稱他們為老朽，即無異於嘲弄彌勒與文殊。輕視現在和自己一樣的僧眾，與嘴裡唸誦「皈依僧」是背道而馳的。我的大寶上師說：當僧眾在大殿裡的座位上面對面地就座時，應相互以對方為皈依境。否則的話，你也許會對全場的僧眾評頭論足。例如，在你往上首方向看的時候，心裡或許會想：「座首的某某老喇嘛為人十分慳吝，坐在他下面的那傢伙比他更壞、脾氣特別

ཆར་བཅད་དམ། ཡུམ་གཟུ་བོ་ཡོད་ན་བདག་དེང་ཉིད་དུ་ཆར་བཅད་དོ། །བུ་དེ་ལྟ་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་ལྡོགས་ཤིག །ཁྲིམས་པ་ལ་མི་སྟོན་ནོ། །རབ་ཏུ་བྱུང་ལ་མཁས་པར་གྱུར་ནས་ཕྱིར་བོབས་ཤིག་ཅེས་མས་ནན་གྱིས་བསྐུལ་བས་དེ་རབ་ཏུ་བྱུང་ནས་སྡེ་སྣོད་གསུམ་ལ་མཁས་པར་གྱུར་ཏོ། །ཡང་མས་དགེ་སྦྱོང་དག་ཆར་བཅད་དམ། ཡུམ་བདག་ནི་ལུང་ཙམ་དང་ལྡན་ལ། དེ་དག་ནི་ལུང་དང་རྟོགས་པ་ལྡན་པས་ཆར་གཅོད་མི་ནུས་སོ། །བུ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཆོས་ཇི་ཙམ་པ་བསྟན་ནས་རྒོལ་བ་ན་ཚིག་གིས་མཚོན་ཐོབ་ཅིག །དེ་དག་ནི་ཉེས་པས་འཛིགས་ནས་ཅང་མི་སྨྲ་བར་འདུག་པས་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ཀྱིས་ཆར་བཅད་དོ་སྙམ་དུ་སེམས་པར་འགྱུར་རོ། ཞེས་སྨྲས་པས། སེར་སྐྱས་དེ་བཞིན་དུ་བྱས་པས་དགེ་སློང་རྣམས་ཀྱིས་རྒོལ་བ་ན། དེ་མི་བཟོད་པ་ཆེར་སྐྱེས་ཏེ་གླང་པོ་ཆེའི་མགོ་ཅན་ཁྱོད་ཀྱིས་ཆོས་སམ་ཆོས་མ་ཡིན་པ་ཅི་ཤེས་ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རྟའི་མགོ་ཅན་དང་། ཛ་མོ་དང་། བོང་བུ་དང་། བ་ལང་། སྤྲེའུ་དང་། སེང་གེ་དང་། སྟག་གི་མགོ་ཅན་སོགས་བཅོ་བརྒྱད་སྨྲས་པས་དེའི་ཉེས་པས་འདིར་ཆུ་སྲིན་ཉའི་རིགས་མགོ་བཅོ་བརྒྱད་པར་སྐྱེས་སོ། །ཞེས་ལུང་བསྟན་པའི་ལོ་རྒྱུས་གསུངས།

སོ་སྐྱེའི་དགེ་འདུན་ལའང་བརྙས་པ་མི་རུང་སྟེ་དཔེར་ན། གླ་པ་འབར་གོག་འདི་ཆོས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་བརྗོད་ན་སོ་སྐྱེ་དགེ་འདུན་བཞི་གླ་འཕགས་པའི་དགེ་འདུན་དང་ཁྱད་མེད་པ་གོང་དུ་ཞུས་པ་ལྟར་ཡིན་ན་བྱམས་འཇམ་དབྱངས་ལ་དེ་ལྟར་ལབ་པ་དང་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད། ད་ལྟ་རང་དང་ཁ་མཉམ་ལག་མཉམ་དུ་ཡོད་པའི་དགེ་འདུན་འདི་རྣམས་ལ་མནངས་ཆུང་བྱས་ནས། ངག་ནས་དགེ་འདུན་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། །ཞེས་བརྗོད་ཀྱང་རྒྱབ་འགལ་དུ་འགྱུར། བདག་གི་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེས་གླ་པ་རྣམས་གཡས་གྲལ་གཡོན་གྲལ་དུ་བཞུགས་པའི་ཚེ་ཕན་ཚུན་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་སྐྱབས་ཡུལ་དུ་འཛིན་དགོས་ཀྱི། དེ་ལྟར་མིན་པར་ཡར་བལྟས་ནས་གྲལ་གྱི་དབུའི་བླ་གྲན་འདི་ནི་ཆེ་གེ་མོ་ཞེས་བྱ་བ་སེར་སྐྱ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། དེའི་འོག་མ་འདི་དེ་ལས་ཀྱང་

大，再下面的某某……哎呀！在這些人當中，找不到比我更好的人了！」「皈依僧」這句話，本意為皈依十方一切僧伽，而不是一部分。但如果我們是那樣想的話，這句皈依文則應改成「皈依僧，但不包括某某和某某」。所以，應如傑‧貢卻岩拉（寶支）所說：

「遇見賢友聖僧時，念為修道護送者。」

無論遇到凡夫僧伽還是聖僧伽，我們都應該把他們看作如同在險地遇到的救生員，對此要有這種認識。

在修順品增長時，觀想菩薩眾的菩提心和六度行、聲聞、緣覺的十二頭陀
204 功德與增上三學、勇士空行的樂空智[55]、護法眾的四種事業[56]等，均成甘露相
注入自他有情。

計數廣修皈依時，甘露降淨應分三個步驟來作：初「略示」，次「廣說」，最後「結義」。例如，皈依上師時，先觀五部上師同時降甘露光明等為「略示」；隨後詳觀五部的各部作甘露降淨為「廣說」；最後又觀五部上師同時降甘露光明等為「結義」。如果每一種觀想用念珠各誦一圈的話，則共計七圈。以下各類照此類推。皈依佛中可細分為四續部和顯教殊勝化身五種；皈依法中可細分為聲聞、緣覺、大乘共同道，下續部事、行、瑜伽續和上續部無上瑜伽續五種；皈依僧中可細分為菩薩、聞聲、緣覺、勇士空行和護法五種。

此外，儀軌中雖未明言，但根據規矩，此處應加誦「皈依上師本尊三寶」

---

[55] 即密宗特重的樂空無二智。

[56] 息、增、懷、誅。

གདུག་པ་ཁྲོང་ཁྲི་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཆེ་གེ་མོ་བྱ་བ་ཡིན་སོགས་དགེ་འདུན་ཚང་མར་འདི་དེ་དང་འདི་དེ་ཡིན་སྙམ་དུ་རྒྱུད་ཆོད་ལོན་མདོག་བྱས་ནས་འདིའི་ནང་ན་ཨ་ཡོང་རང་ལས་དྲག་པ་མི་འདུག་སྙམ་པ་བྱས་ན་དགེ་འདུན་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ་ཞེས་པ་ཕྱོགས་བཅུའི་དགེ་འདུན་ཐམས་ཅད་ལ་ཡིན་གྱི་ཕྱོགས་རེ་བ་ལ་མིན་ཀྱང་། འདི་ལྟར་ན་འདི་དང་འདི་མ་གཏོགས་པའི་དགེ་འདུན་ཞེས་སྐྱབས་འགྲོའི་ཚིག་གསར་རྩོམ་དགོས་པར་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་ཛེ་དཀོན་མཆོག་ཡན་ལག་གིས། གྲོགས་བཟང་འཕགས་པའི་དགེ་འདུན་མཐོང་བའི་ཚེ། །ལམ་གྲོགས་བཟང་པོའི་སྐྱེལ་མ་དྲན་པ་བྱུང་། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྐྱེ་འཕགས་ཀྱི་དགེ་འདུན་གང་མཇལ་ཡང་འཛིགས་སར་སྐྱེལ་མ་འཕྲད་པ་ལྟ་བུའི་སྐྱབས་རྙེད་པའི་འདུ་ཤེས་བྱེད་དགོས་གསུངས། མཐུན་ཕྱོགས་རྒྱས་པའི་སྐབས། བྱང་སེམས་རྣམས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སྦྱོང་པ་ཕྱིན་དྲུག་དང་བཅས་པ་དང་། ཉན་རང་གི་སྦྱངས་པའི་ཡོན་ཏན་བཅུ་གཉིས། ལྷག་པའི་བསླབ་པ་གསུམ། དཔའ་བོ་མཁའ་འགྲོའི་བདེ་སྟོང་གི་ཡེ་ཤེས། སྲུང་མ་རྣམས་ཀྱི་ལས་བཞིའི་འཕྲིན་ལས་སོགས་བདུད་རྩིའི་རྣམ་པར་བབས་པར་མོས། སྐྱབས་འགྲོ་གྲངས་གསོག་རྒྱས་པར་བྱེད་སྐབས་མདོར་བསྟན། རྒྱས་བཤད། དོན་བསྡུའི་ཚུལ་དུ་བདུད་རྩི་འབེབས་སྦྱོང་བྱེད་པ་སྟེ། དེ་ཡང་དང་པོ་བླ་མ་སྤྱི་ལྟ་ཆར་ལས་མཉམ་དུ་བྱེད་པ་མདོར་བསྟན་དང་། དེ་ནས་སྤྱི་ལྟ་སོ་སོར་དམིགས་ཏེ་བདུད་རྩི་འབེབས་སྦྱོང་སོ་སོར་བྱེད་པ་རྒྱས་བཤད་དང་། ཡང་ཐུན་མོང་དུ་བྱེད་པ་དོན་བསྡུ་སྟེ་དེ་རེ་རེ་ལ་ཕྲེང་སྐོར་རེ་ལྟ་བུ་བྱེད་ན་ཕྲེང་སྐོར་བདུན་དུ་འགྱུར། འོག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་དེའི་རིགས་འགྲེ་ཞིང་སངས་རྒྱས་ལ་རྒྱུད་སྡེ་བཞི་དང་། མདོ་ལུགས་བཅས་ལྔ། ཆོས་ལ་ཉན་ཐོས། རང་རྒྱལ། ཐེག་ཆེན་ཐུན་མོང་བ། རྒྱུད་སྡེ་འོག་མ་བྱ་སྤྱོད་རྣལ་འབྱོར། གོང་མ་བླ་མེད་བཅས་ལྔ། དགེ་འདུན་ལ་བྱང་སེམས། ཉན་རང་། དཔའ་བོ་མཁའ་འགྲོ །ཆོས་སྲུང་བཅས་ལྔ་ལ་གོང་བཞིན་སྦྱོར། དཔེར་མི་གསལ་ཡང་མཚམས་འདེར། བླ་མ་ཡི་དམ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆིའོ། །ཞེས་སོགས་

等，並觀甘露降淨。觀甘露降淨是密教軌，觀光明降淨是顯教軌，據說有此區別。甘露降淨有三種觀法：（一）從光筒中降下；（二）纏繞光明而降；（三）如大雨傾注。

發心

205 其次誦「皈依發心偈」，前二句的「皈依」修法如前。「我以所修施等諸資糧」等後二句為「發心」，誦時心想：「我依靠佈施等『捨』所生善根之力、持戒等『護』所生善根之力以及忍辱等『修』所生善根之力，為利一切有情當獲佛位。」這些發心所緣相下面將會詳述[57]，這裡就不多說了。「皈依」好比是歸順於國王的統治，而「發心」就好像是向國王交納賦稅。

此處應修「以果為道發心」之法，具體作法是：觀想從上師釋迦佛身中，分出第二個與他一樣的上師釋迦佛，融入自身，於是自己成佛，體性為釋迦佛。從自身中放出無數的釋迦佛融入眾有情，於是一切有情也都成佛，體性為釋迦佛。然後修喜，心想：「我發心將一切有情安置於佛地的願望終於實現了！」
206 這個「以果為道發心」修法的功德，與密法中的「勝曼陀羅王」修法相同，功德也近似。除此之外，還具有「根絕輪迴」、「淨六道處」等義，是含有殊勝深要的修法。

然後修「四無量」，首先反思：「我這樣將一切有情置於佛地，充其量不過

[57] 見「第十六天」至「第十九天」四章。

བདུད་རྩི་འབེབས་སྒྲུང་དང་བཅས་གསུང་བའི་ཕྱག་ལེན་ཡོད། བདུད་རྩི་འབེབས་སྒྲུང་བྱེད་པ་སྔགས་ལུགས་དང་། འོད་ཟེར་འབེབས་སྒྲུང་བྱེད་པ་མདོ་ལུགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དུ་གསུངས། བདུད་རྩི་འབེབས་སྒྲུང་འོད་ཀྱི་སྦྲུ་གུའི་ནང་ནས་བྱེད་པ་དང་། འོད་ཟེར་ལ་འཁྲིལ་ནས་འབེབས་པ། ཐྲག་ཆར་ལྟར་འབེབས་པ་དང་གསུམ་ཡོད། དེ་ནས་སངས་རྒྱས་ཚོས་ཚོགས་མའི་སྐབས་སྐྱབས་འགྲོ་གོང་ལྟར་ལ། བདག་གིས་སྦྱིན་སོགས་སོགས་སེམས་བསྐྱེད་དེ་བདག་གི་སྦྱིན་པ་སོགས་གཏོང་བ་ལས་བྱུང་བ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་སོགས་བསྲུང་བ་ལས་བྱུང་བ་དང་། བཟོད་པ་སོགས་བསྒོམ་པ་ལས་བྱུང་བའི་དགེ་རྩ་འདི་དག་གི་མཐུ་ལ་བརྟེན་ནས། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་བྱའོ་སྙམ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ཡིན། འདི་དག་གི་དམིགས་རྣམ་རྒྱས་པར་རྗེས་སུ་འབྱུང་བས་འདིར་ཞུ་མ་དགོས། སྐྱབས་འགྲོ་ནི་རྒྱལ་པོའི་མངའ་འོག་ཏུ་འཛུལ་བ་ལྟ་བུ་དང་། སེམས་བསྐྱེད་ནི་རྒྱལ་པོ་ལ་དཔྱ་ཁྲལ་འབུལ་བ་ལྟ་བུ་ཡིན།

མཚམས་འདིར་སེམས་བསྐྱེད་འབྲས་བུ་ལམ་བྱེད་ཀྱི་དམིགས་པ་བྱེད་དགོས་པས་དེའི་ཚུལ་ནི། བླ་མ་ཐུབ་པའི་དབང་པོ་ལས་རང་འདྲ་གཉིས་པ་ཆད་ནས་རང་ལ་ཐིམ་པས་རང་ཉིད་ཐུབ་པའི་དབང་པོའི་ངོ་བོར་སངས་རྒྱས། རང་ལས་ཐུབ་དབང་དཔག་ཏུ་མེད་པ་སྤྲོས་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཐིམ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཐུབ་པའི་དབང་པོའི་ངོ་བོར་སངས་རྒྱས། བདག་གིས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་འགོད་པར་བྱའོ་སྙམ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་དོན་དེ་འགྲུབ་སོང་སྙམ་པའི་དགའ་བ་བསྒོམ། དེ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་འབྲས་བུ་ལམ་བྱེད་དེ་སྔགས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱལ་མཆོག་དང་རྣམ་པ་མཐུན་ཞིང་ཕན་ཡོན་འདྲ། གཞན་དུ་འཁོར་བ་དོང་སྤྲུགས་དང་། རིགས་དྲུག་གནས་སྦྱོང་སོགས་གསུངས་པའི་དོན་ཡང་འདི་ལ་ཚང་བའི་ཟབ་གནད་ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན།

དེ་ནས་ཚད་མེད་བཞི་བསྒོམ་པ་ལ། བདག་གིས་སེམས་ཅན་རྣམས་དེ་ལྟར་བཀོད་པའི་

是一種想像而已，實際上自己並無這樣的能力，這到底是由什麼原因造成的呢？」其次當想：「原因是，因我貪著自方、瞋恨他方。所以，如果我能安住於對一切有情沒有貪瞋的平等捨中該有多好啊！……」這樣子來修「四無量」[58]。關於「四無量」的所緣相，下面會詳細講述。儀軌的文句中，每一種「四無量」都各具四無量：「豈不善哉」為「欲無量」；「願其安住」為「願無量」；「我令具足」為「增上意樂無量」；「唯願上師本尊加持能如是行」為「祈禱無量」。口傳中有這一說法。

次發「殊勝心」，即「尤其為利益母親有情故……」等，這與前面所說的「四無量」二種，並不是另作發心之法、而是使發心力量增長的教授。

修「平等捨」時，我們當如父母發生爭吵的孩子，心想：「為了將一切有情安置於沒有貪瞋的大平等捨中，我應成佛！」同樣的，「慈」是想：「為了將
207 熱地獄中的有情安置於清涼的快樂中，直至為了將一切有情安置於圓滿菩提的快樂中，我應成佛！」「悲」是想：「為了使有情脫離地獄之苦以及微細所知障之苦，我應成佛！」這些修法中也各自包含有三士道修法。

有人或許會想：在未作下士道修心之前，為何先修發心等法呢？當知在此「菩提道次第」中，我們並不是修真正的下士道和中士道，它們只是作為發大乘心的基礎來修的，所以從一開始就應以該心攝持，就像登山者計畫以登上山

[58] 捨無量、慈無量、悲無量與喜無量。

མོས་པ་བྱས་པ་ཙམ་མ་གཏོགས་དངོས་སུ་དེ་ལྟར་གྱུར་མ་ཐུབ་པ་འདི་གང་གིས་ལན་ན། རང་ཕྱོགས་ལ་ཆགས་པ་དང་། གཞན་ཕྱོགས་ལ་སྡང་བ་འདིས་ལན་པས། དེས་ན་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཉེ་རིང་ཆགས་སྡང་དང་བྲལ་བའི་བཏང་སྙོམས་ལ་གནས་ན་ཅི་མ་རུང་སྙམ་པ་སོགས་ཚད་མེད་ལ་འཇུག །ཚད་མེད་བཞིའི་དམིགས་རྣམ་ནི་རྗེས་སུ་འབྱུང་ཞིང་། ཚོ་གའི་ཚིག་ཟིན་ཚད་མེད་བཞི་རེ་རེ་ལའང་ཚད་མེད་བཞི་ལྡན་དུ་བྱེད་པ་སྟེ། དེ་ཡང་ཅི་མ་རུང་སྙམ་པ་ནི་སོ་སོའི་འདུན་པ་ཚད་མེད། གྱུར་ཅིག་སྙམ་པ་སོ་སོའི་སྨོན་པ་ཚད་མེད། བདག་གིས་བྱའོ་སྙམ་པ་སོ་སོའི་ལྷག་བསམ་ཚད་མེད། དེ་ལྟར་བྱེད་ནུས་པར་བླ་མ་ལྷས་བྱིན་གྱིས་བརླབ་ཏུ་གསོལ་སྙམ་པ་ནི་སོ་སོའི་གསོལ་འདེབས་ཚད་མེད་ཡིན་ཞེས་གསུང་རྒྱུན་དུ་ཡོད། དེ་ནས་ཁྱད་པར་མ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སོགས་ཁྱད་པར་གྱི་སེམས་བསྐྱེད་དེ། འདི་དང་གོང་གི་ཚད་མེད་བཞི་སོགས་སེམས་གསར་དུ་བསྐྱེད་པ་མ་ཡིན་ཀྱང་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ནུས་པ་གོང་འཕེལ་དུ་གཏོང་བའི་མན་ངག་ཡིན། དེ་ཡང་བཏང་སྙོམས་ནི། ཕ་མ་འཐབས་པའི་བུ་ལྟར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཆགས་སྡང་དང་བྲལ་བའི་བཏང་སྙོམས་ཆེན་པོ་ལ་འགོད་ཕྱིར་བདག་གིས་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་བྱའོ་སྙམ་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཚེ་དམྱལ་བ་རྣམས་བསིལ་བའི་བདེ་བ་ལ་འགོད་པ་ནས་ཐམས་ཅད་རྫོགས་བྱང་གི་བདེ་བ་ལ་འགོད་པའི་བར་གྱི་ཕྱིར་བདག་གིས་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་བྱའོ་སྙམ་པ་དང་། དམྱལ་བའི་སྡུག་བསྔལ་ནས་ཞེས་སྲིབ་ཕྲ་མོའི་བར་བྲལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བདག་གི་སངས་རྒྱས་ཐོབ་པར་བྱའོ་སྙམ་པ་སྟེ་སེམས་བསྐྱེད་ཇེ་རྒྱས་སུ་བཏང་བ་ཡིན། འདི་དག་རེ་རེའི་ནང་དུ་ཡང་སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་ལམ་ཆ་ཚང་ཚུལ་ཡོད།

ལོ་ན་འདིར་སྐྱེས་བུ་ཆུང་དུའི་ལམ་ལ་བློ་སྦྱངས་པའི་སྔོན་དུ་སེམས་བསྐྱེད་སོགས་འབྱུང་བ་ཅི་ཡིན་སྙམ་ན། འདིར་སྐྱེས་བུ་ཆུང་འབྲིང་གི་ལམ་ལ་བློ་སྦྱོང་བ་ཡང་རང་མཚན་པ་མིན་པར་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་རྟེན་དུ་སྦྱོང་བ་ཡིན་པས། དང་པོ་ནས་སེམས་དེའི་རྗེས་ཟིན་

頂為目的，然後從山腳開始起步；或如畫佛像時，先要劃梵線等規定尺寸，然後再著手開始畫那樣。

兩個「速」字中的第一個「速」字，是指較波羅蜜乘為速的、在一生中成佛；第二個「速」字，是指較此更速的、在濁世短暫一生中成佛。前者為下三部的速疾特點，後者為無上部的速疾特點。或者可以解釋為：第一個「速」字，是指依靠無上部在濁世短暫的一生中成佛，是無上部總的特點，為薩迦、格魯、寧瑪等各派所共有；後一個「速」字，是指更為迅速的、僅在十二年內成佛。
208 如果我們按照甘丹耳傳教授來修，視「上師瑜伽」為道的生命那樣重要，並合修「集密」、「勝樂」、「怖畏」三大本尊的話，便可有此成就。仲巴‧達浦巴的口傳中說：「除了因為修行者本身的原因修不成外，在宗喀巴大師的耳傳教規中，如果能修像以前至尊密勒日巴和嘉瓦‧果倉巴那樣苦行的話，成佛當不遲於三年！」可作此語注解的，如溫薩巴父子等許多格魯派「教授傳承」的祖師，他們不需要特別地吃苦、便能在即生抵達佛地。

「文殊口授」派皈依境

以上所說為「速道派」皈依境的情況。《文殊口授》「中傳派」中，除「資糧田」外，未說「皈依境」觀法。「南傳派」中，除「資糧田」外，提到另一種與前不同的「皈依境」，可以肯定是一種不同的耳傳口授。

其具體觀法是：面前有一朵從地面往上生長的美麗虹雲，雲中有許多盛開

དགོས་པ་དཔེར་ན་ལ་རྩེར་འགྲོ་འདོད་ཀྱི་བསམ་པས་ལ་གཤམ་ནས་གོམ་པ་འདོར་བ་དང་། བྲིས་སྐུ་བཞེངས་དུས་ཐོག་མར་ཚངས་ཐིག་སོགས་བཏབ་སྟེ་ཆ་ཚད་ངེས་པར་བྱེད་པ་བཞིན་ནོ། །

མྱུར་བ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ནི་ཕར་ཕྱིན་ཐེག་པ་ལས་ཆེས་མྱུར་བ་ཚེ་གཅིག་ལ་འཚང་རྒྱ་བ་དང་། མྱུར་བ་གཉིས་པ་ནི་དེ་ལས་ཀྱང་ཆེས་མྱུར་བ་སྙིགས་དུས་ཀྱི་ཚེ་ཐུང་གཅིག་ལ་ཚང་རྒྱ་བ་སྟེ། སྔ་མ་ནི་རྒྱུད་སྡེ་འོག་མ་གསུམ་དང་། ཕྱི་མ་ནི་བླ་མེད་ཀྱི་མྱུར་ཁྱད་ཡིན། ཡང་མྱུར་བ་དང་པོ་ནི་སྔགས་བླ་མེད་ལ་བརྟེན་ནས་སྙིགས་དུས་ཀྱི་ཚེ་ཐུང་གཅིག་ལ་འཚང་རྒྱ་བ་སྟེ། ས་དགེ་ཉིད་གསུམ་སོགས་གྲུབ་མཐའ་སྨྲའི་བླ་མེད་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་དང་། མྱུར་བ་ཕྱི་མ་ནི། དེ་ལས་ཀྱང་མྱུར་བ་དགའ་ལྡན་སྙན་བརྒྱུད་ཀྱི་མན་ངག་ལྟར་བླ་མའི་རྣལ་འབྱོར་ལམ་གྱི་སྲོག་ཏུ་བྱས། ཡི་དམ་གསང་བདེ་འཇིགས་གསུམ་ཡ་མ་བྲལ་བར་ཉམས་སུ་བླངས་ན་མི་ལོ་བཅུ་གཉིས་ཙམ་ལ་འཚང་རྒྱ་བ་ལ་བྱེད། ཉམས་ལེན་བྱེད་མཁན་ཁོ་ནས་ཕྱུང་བ་མ་གཏོགས། རྒྱལ་བ་ཙོང་ཁ་པའི་བཀའ་སྲོལ་སྙན་བརྒྱུད་འདི་ལ་སྔོན་གྱི་རྗེ་བཙུན་མིད་ལ་དང་། རྒྱལ་བ་རྒོད་ཚང་པ་ལྟ་བུའི་དཀའ་སྤྱད་ནུས་ན་འཚང་རྒྱ་བ་ལ་ལོ་གསུམ་ལས་མི་འགོར་ཞེས་དྲུང་པ་ཧ་ཤུག་པའི་གསུང་རྒྱུན་དུ་ཡོད། དེའི་ཤེས་བྱེད་ཀྱང་། དབེན་ས་ཡབ་སྲས་སོགས་དགེ་ལྡན་བཀའ་བརྒྱུད་གོང་མ་རྣམས་དཀའ་སྤྱད་སྙིང་རུས་མི་དགོས་པར་ཚེ་གཅིག་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་གཤེགས་པ་མང་དུ་བྱུང་བ་ལྟར་རེད། དེ་རྣམས་ནི་མྱུར་ལམ་ལུགས་ཀྱི་སྐབས་སེམས་བྱ་ཚུལ་ཡིན་ལ།

ʋཞལ་ལུང་དབུས་བརྒྱུད་ཀྱི་ལུགས་འདིར་ཚོགས་ཞིང་ལས་སྐབས་ཡུལ་ཡོགས་སུ་གསལ་འདེབས་ལུགས་མ་གསུངས་ཤིང་། ལྷོ་བརྒྱུད་ཀྱི་ལུགས་འདིར་ཚོགས་ཞིང་ལས་ཡོགས་སུ་སྐབས་ཡུལ་སྔ་མ་དང་མི་འདྲ་བ་ཞིག་གསུངས་ཏེ་སྙན་བརྒྱུད་ཀྱི་གསུང་རྒྱུན་མི་འདྲ་བ་ཞིག་ཡིན་པར་ངེས།

དེ་ཇི་ལྟར་གསལ་འདེབས་ཚུལ་ནི། རང་གི་མདུན་དུ་ས་ནས་ཡར་སྐྱེས་པ་ལྟ་བུའི་འཇའ་སྤྲིན་ཡིད་དུ་འོང་བའི་གསེབ་ཏུ་པདྨའི་མགོ་ལྡོག་མང་པོ་གསལ་བཏབ་པའི་དབུས་ཀྱི་ཆེ་བའི་སྟེང་དུ་ཐུབ་པའི་དབང་པོ། དེའི་གཡས་གཡོན་སྐུ་དཔུང་གི་ཐད་དུ་པདམའི་མགོ་ལྡོག་རེའི་སྟེང་དུ་བྱམས་

的蓮華。中央最大的蓮花上觀釋迦佛。在佛的左右臂處，各觀一朵蓮花，彌勒、
209 文殊安住其上。此二師背後，深廣傳承眾上師，一位接著一位、成環圈狀圍繞釋迦佛，二派的最後一位上師毗鄰而住，觀想這些上師也都坐在蓮華上。釋迦佛前方稍低之處，觀結過法緣的眾師長。在此不需觀修行加持派。上方虛空虹雲之中及眾上師左右，觀諸佛：其下觀菩薩、聲聞、緣覺；再下面觀護法。

在結有法緣的眾師長下面，觀三朵雜色蓮華：中央蓮華日墊上，觀上士法主「速作智慧怙主」；右邊蓮月之上，觀中士法主「毘沙門」；左邊蓮日之上，觀下士法主「事業閻羅」。立此三尊為「三士法主」的原因是：「速作智慧怙主」是一切佛悲心體性「觀自在」的化現，若依之為護法，修上士道時極有助於我們迅速生起悲心；中士道時，應以修習三學、特別是以修習戒學為主，而四大天王之一的「毘沙門」過去曾在大師前立誓，保護三藏中的律藏和三學中的戒學，所以若依之為護法，對心中生起這些道是極有幫助的；「法王閻羅」為一切眾生開示無常以及善惡業果的差別，所以若依之為護法，修無常、業果等下士道時，這些證德便容易在我們心中生起。護法配合行道之法便是如此。至尊文殊曾授予宗喀巴大師，關於上師本尊等如何與行道配合、以便速疾成佛之

འཇམ་དབྱངས། དེ་གཉིས་སོ་སོའི་སྐུ་རྒྱབ་ན་ཟབ་རྒྱས་བརྒྱུད་པའི་བླ་མ་རྣམས་གཅིག་རྒྱབ་ཏུ་གཅིག་ཨ་ལོང་བསྐོར་བ་ལྟར་ཐུབ་དབང་ལ་བསྐོར་བའི་ཚུལ་དུ་བཞུགས་པའི་བརྒྱུད་པ་གཉིས་ཀྱི་བླ་མ་རྗེས་མ་གཉིས་གྲལ་མཆེས་སུ་འགྲོ། དེ་དག་ཀྱང་རེ་རེ་བཞིན་པདྨའི་མགོ་ལྟོག་གི་སྟེང་དུ་བཞུགས་པར་མོས་དགོས། ཐུབ་དབང་གི་མདུན་ཙུང་ཟད་དམའ་བར་ཆོས་འབྲེལ་དངོས་ཐོབ་ཀྱི་བླ་མ། ཉམས་ལེན་བྱིན་རླབས་བརྒྱུད་གསལ་འདེབས་མི་དགོས། སྟེང་གི་ནམ་མཁར་འཇའ་སྤྲིན་གྱི་གསེབ་དང་། བླ་མ་རྣམས་ཀྱི་གཡས་གཡོན་ནས་སངས་རྒྱས་རྣམས། དེ་འོག་བྱང་སེམས། ཉན་རང་། དེ་འོག་ཆོས་སྐྱོང་དང་། ཆོས་འབྲེལ་དངོས་ཐོབ་ཀྱི་བླ་མའི་འོག་པདྨའི་མགོ་ལྟོག་སྣ་ཚོགས་པདྨའི་རྣམ་པ་གསུམ་ཡོད་པའི་དབུས་མར་ཉི་གདན་གྱི་སྟེང་དུ་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་ཆོས་བདག་སྤྱུར་མཛད་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མགོན་པོ། གཡས་མར་པད་ཟླའི་སྟེང་སྐྱེས་བུ་འབྲིང་གི་ཆོས་བདག་རྣམ་སྲས། གཡོན་མར་ཉི་གདན་གྱི་སྟེང་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་ཆོས་བདག་ལས་གཤིན་བཅས༔ དེ་གསུམ་ལ་སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་ཆོས་བདག་ཏུ་འཇོག་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། སྤྱུར་མཛད་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མགོན་པོ་རྒྱལ་ཀུན་སྙིང་རྗེའི་རང་གཟུགས་སྤྱན་རས་གཟིགས་དངོས་ཡིན་པས་འདི་ཉིད་ཆོས་སྐྱོང་དུ་བསྟེན་ན་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་སྐབས་བྱམས་སྙིང་རྗེ་སྐྱེ་སྤྱུར་བ་ལ་གནད་ཆེ། འབྲིང་གི་སྐབས་བསླབ་པ་གསུམ་དང་། ལྷག་པར་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསླབ་པ་གཙོ་བོར་ཉམས་སུ་ལེན་དགོས་ཤིང་༔ རྒྱལ་ཆེན་རྣམ་ཐོས་སྲས་ཀྱིས་སྡེ་སྣོད་གསུམ་ལས་འདུལ་བ་དང་། བསླབ་པ་གསུམ་ལས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསླབ་པར་སྲུང་བར་སྟོན་པའི་སྤྱན་སྔར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པས་འདི་ཉིད་ཆོས་སྐྱོང་དུ་བསྟེན་ན། དེ་ལྟ་བུའི་ལམ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་བ་ལ་གནད་ཆེ། ཆོས་རྒྱལ་གཤིན་རྗེ་ནི་སྐྱེ་འགྲོ་ཀུན་ལ་མི་རྟག་པ་སྟོན་ཅིང་དགེ་སྡིག་གི་སྡང་འཛིན་ལས་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་སྟོན་པ་པོ་ཡིན་པས་འདི་ཉིད་ཆོས་སྐྱོང་དུ་བསྟེན་ན་མི་རྟག་ལས་འབྲས་སོགས་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་རྟོགས་པ་རང་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་སླ་བའི་དགོས་པ་ཡོད། ཆོས་སྐྱོང་ལམ་གྱི་འགྲོས་དང་མཐུན་པ་སྒྲུར་ཚུལ་དེ་ལྟར་ཡིན་ཅིང་། ཤིན་ཏུ་སྤྱུར་བར་སངས་རྒྱ་བ་ལ་བླ་མ་ཡི་དམ་སོགས་ཀྱང་ལམ་གྱི་འགྲོས་དང་མཐུན་པ་བྱ་ཚུལ་རྗེ་

210 法，像這樣的深密教授雖然無量無邊，但在此不便明言。左右側眾護法和這些「三士法主」應處於同一高度。皈依所緣相前面已說，後面還將講述。

（帕繃喀大師說，在此應該加上吉祥薩迦派的教授，作「皈依祈禱」:「敬禮皈依上師本尊，伏請加持我之相續！」）

第五天 加行法之二（第四、五加行）

212 吉祥聖龍猛曾說：

「金寶盤除糞，斯為是大癡；
為人而造罪，實為極蠢兒。」[1]

（帕繃喀大師首先引用經教，略述糾正動機之法。然後請大家在聽法之前，認真地檢查自己的動機和威儀。又像前幾天一樣，大師重述了「所聞之法即是有緣之士能往佛地的大乘法範」及科判等內容。）

第四大科「如何正以教授引導弟子之次第」，分二部分。第—部分為「依止善知識之理」，其加行法共行六種。此處我們按照《速道明晰引導》的規矩，將「六加行法」放在前面講，前三種加行昨天已講完了。

第四加行：觀想資糧田

宗喀巴大師說:「故於聽聞不能持文，思惟不能解義，修習相續不生，慧
213 力至極微劣之時，依福田力，是要教授！」

由於我們被厚重的業障所壓伏，致使聽聞而不能記住文句，思惟而不能理解文義，修習而相續中不生證悟。在此窮途末路之際，如果我們向殊勝田祈禱和積福、淨障的話，這些困難便能迅速得到解決。

[1] 引自《親友書》，漢文有三種譯本:《龍樹菩薩為禪陀迦王說法要偈》，劉宋求那跋摩譯:《勸發諸王要偈龍樹菩薩撰》，劉宋僧伽跋摩譯;《龍樹菩薩勸戒王頌》，唐義淨譯。

བཙུན་འཇམ་དབྱངས་ཀྱིས་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ་ལ་གསུངས་པའི་ཟབ་གསང་མཐའ་ཡས་པ་ཡོད་ཀྱང་འདིར་བརྗོད་དུ་མི་རུང་། གོང་གི་གཡས་གཡོན་གྱི་ཆོས་སྐྱོང་རྣམས་དང་། སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་ཆོས་བདག་འདི་རྣམས་གོང་འོག་ཐད་ཀར་ཁྱིལ་བ་བྱ་དགོས། སྐྱབས་འགྲོའི་དམིགས་རྣམ་སྔར་བསྟན་པ་དང་། འོག་ནས་ཀྱང་འབྱུང་ཞིང་། བླ་མ་དང་དཀོན་མཆོག་རིན་པོ་ཆེ་ཞེས་པ་ནས། མཛད་དུ་གསོལ་ཞེས་པའི་བར་ནི་སྐྱབས་གསོལ་ཞེས་དཔལ་ལྡན་ས་སྐྱ་པའི་མན་ངག་འདིར་སྦྱོར་བར་མཛད་པར་གསུངས་སོ།། ||

❀ ཉིན་ལྔ་པར། དཔལ་ལྡན་འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་གསུང་ལས། གང་ཞིག་གསེར་སྟོང་རིན་ཆེན་སྤྲས་པ་ཡིས། །ངན་སྐྱུག་འཕྱུག་པར་བགྱིད་པ་དེ་བས་ཀྱང་། །གང་ཞིག་མི་རུ་སྐྱེས་ནས་སྡིག་པའི་ལས། །བགྱིད་པ་དེ་ནི་ཆེས་རབ་བླུན་པ་ལགས། །ཞེས་ལུང་དྲངས་ཏེ་ཀུན་སློང་འཆོས་པ་མདོར་བསྡུས་ཤིག་གསུངས་ནས། ཀུན་སློང་དང་ཀུན་སྤྱོད་ལེགས་པར་གསལ་བཏབ་ནས་གསན་པར་ཞུ། གསན་བྱའི་ཆོས་ནི། སྐལ་ལྡན་གྱི་སྐྱེས་བུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་བགྲོད་པའི། ཞེས་སོགས་ས་བཅད་འདྲེན་པའི་བར་སྔར་ལྟར་ལ།

བཞི་པ་གདམས་པ་དངོས་ཀྱིས་སློབ་མ་ཇི་ལྟར་བཀྲི་བའི་རིམ་པ་ལ་གཉིས་ཡོད་པས། དང་པོ་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ་གྱི་སྦྱོར་བ་ལ་སྦྱོར་བའི་ཆོས་དྲུག་ལས། སྔར་ལམ་དམར་ཁྲིད་སྐབས་སྦྱོར་ཆོས་དྲུག་ཀ་སྟོན་དུ་འབྱུང་བ་ལྟར་ཞུ་ན། གསུམ་ཁ་སང་ཞུས་ཟིན་ཅིང་། སྦྱོར་བའི་ཆོས་བཞི་པ་ཚོགས་ཞིང་གསལ་གདབ་པ་ལ། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས། མཉན་ན་ཚིག་མི་ཟིན། བསམས་ན་དོན་མི་གོ །བསྒོམས་ན་རྒྱུད་ལ་མི་སྐྱེ་བའི་བློའི་མཐུ་ཤིན་ཏུ་ཆུང་བའི་དུས་སུ་ཞིང་གི་མཐུ་ལ་བརྟེན་པ་མན་ངག་ཡིན་གསུངས་པ་ལྟར། རང་རེ་རྣམས་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་འཐུག་པོས་ཉོན་པས་ཐོས་པ་བྱས་ཀྱང་ཚིག་མི་ཟིན། བསམས་ཀྱང་དོན་ཇི་བཞིན་མི་གོ །བསྒོམས་ཀྱང་རྟོགས་པ་རྒྱུད་ལ་མི་སྐྱེ་བར་འུ་ཐུག་པའི་སྐབས་འདིར་ཞིང་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་གསོལ་བ་འདེབས་ཤིང་ཚོགས་བསགས་སྒྲིབ་སྦྱངས་བྱས་ན་མྱུར་དུ་གནད་དུ་འགྲོ་བ་ཡིན། དེ་ཡང་རྗེ་བཙུན་འཇམ་དཔལ་

宗喀巴大師曾請問至尊文殊道：「為了迅速在相續中生起證悟，應該致力於哪些方法？」文殊回答說：「視上師與本尊無別而作祈禱；努力積福、淨障；修近取因所緣相，應將這三件事合起來加以努力！」

如果我們自以為是地勤修所緣相、而不以積福淨障來成熟相續和以祈禱來獲取加持的話，證悟的生起將是極其緩慢的。如果相續成熟的話，我們便能毫無困難地迅速生起證悟。過失成熟，如同膿包成熟容易穿漏；功德成熟，猶如果實成熟自然墮地可以受用。

214 宗喀巴大師為了教導我們，以身作則在沃喀卻隆[2]修頂禮與供養曼荼羅等廣大積淨之法，從而感得聖五父子[3]現身，出現佛護以《中觀根本頌佛護釋》梵篋加持的景象。是日，宗喀巴大師生起想看《佛護釋》之念，當閱至第十八品時，大師示現通達中觀應成派無垢正見之相。大師以前曾讀過這部釋論多次，但此番因為相續成熟，方顯示出通達相。

像這樣的先德事例有許多。以我們這一法流的一位祖師——傑・格桑丹增（賢劫持教）為例：有一天，他應邀去塔波仲巴莊園作佛事，於是請傑・格桑克珠（賢劫智成）挑選一部經書準備帶去唸誦。格桑克珠交給他一部《噶當選集》，當他一看到書中的《修心吟修金剛歌》時，便在心中油然生起了無造作的菩提心。據說當他次日修加行法作祈禱的時候，在唸到該金剛歌作者名號「悲愍攝受眾生具善師」[4]的地方時，額頭出現一種明顯的熱烘烘的感覺。因此像

[2] 位於拉薩以南的洛卡地區。

[3] 即聖龍猛與提婆、佛護、清辯、月稱四弟子。

[4] 即小孤薩黎。此句出自宗喀巴大師的《道次第傳承上師啟請・開勝道門》，參見本書附錄《有緣頸嚴》。

དབྱངས་ལ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས། རྟོགས་པ་མྱུར་དུ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་བའི་ཐབས་གང་ལ་འབད་དགོས་ཞུས་པར། བླ་མ་ཡི་དམ་དབྱེར་མེད་དུ་བྱས་ནས་གསོལ་བ་འདེབས་པ་དང་། ཚོགས་བསགས་སྒྲིབ་སྦྱང་ལ་འབད་པ་དང་། ཉེར་ལེན་གྱི་རྒྱུ་དམིགས་རྣམ་སྒྲོང་བ་གསུམ་སྒྲིལ་ལ་འབད་དགོས་པར་གསུངས་པ་ལྟར། ཚོགས་གསོག་སྒྲིབ་སྦྱང་གིས་རྒྱུད་སྨིན་པ་དང་། གསོལ་བ་བཏབ་པས་བྱིན་རླབས་ཞུགས་པ་མེད་པར་དམིགས་རྣམ་སྒྲོང་བ་ལ་བརྩོན་ཁྲུལ་བྱས་ཀྱང་རྟོགས་པ་སྐྱེ་བ་ལ་ཤིན་ཏུ་བུལ་ཞིང་། རྒྱུད་སྨིན་ན་དཀའ་ཚོགས་ལ་མི་ལྟོས་པར་རྟོགས་པ་སྐྱེ་མྱུར་བ་སྨྲོན་སྨིན་པ་རྣག་སྨིན་པ་རྟོལ་སླ་བ་ལྟ་བུ་དང་། ཡོན་ཏན་སྨིན་པ་ཤིང་ཏོག་སྨིན་ན་རང་ཤུགས་ཀྱིས་ས་ལ་ལྷུང་ཞིང་འོངས་སྒྲིད་དུ་རུང་བ་ལྟ་བུ་ཡིན། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས་ཀྱང་རང་ཅག་ལ་གདམས་པའི་ཕྱིར་འོལ་དགའ་ཆོས་ལུང་དུ་ཕྱག་དང་མཎྜལ་སོགས་བསགས་སྦྱང་རླབས་པོ་ཆེ་མཛད་པ་ན་འཕགས་པ་ཡབ་སྲས་ལྔ་ཞལ་གཟིགས་ཏེ། དེའི་ནང་གི་སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་ཀྱིས་འགྲེལ་པ་བུདྡྷ་པཱ་ལི་ཏའི་རྒྱ་དཔེས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པའི་གཟིགས་སྣང་བྱུང་བར། དེ་ཉིན་འགྲེལ་བ་བུདྡྷ་པཱ་ལི་ཏ་ གཟིགས་འདོད་བྱུང་བ་བཞིན་གཟིགས་པས་རབ་བྱེད་བཅོ་བརྒྱད་པའི་ཐད་དུ་དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བའི་ལྟ་བ་དྲི་མ་མེད་པ་རྟོགས་པའི་ཚུལ་བསྟན། འགྲེལ་པ་འདི་སྔར་ནས་གཟིགས་གཟིགས་པ་ཡིན་ཀྱང་འདི་རེས་ཐུགས་རྒྱུད་སྨིན་པས་དེ་ལྟར་རྟོགས་པའི་ཚུལ་བསྟན་པ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་དམ་པ་གོང་མའི་རྣམ་ཐར་མང་ཞིང་། རང་རེའི་ཆོས་བརྒྱུད་འདིའི་རྗེ་སྐལ་བཟང་བསྟན་འཛིན་གྱིས་ཀྱང་ཉིན་གཅིག་དྭགས་པོ་ལྷུམ་པར་གྲོང་ཚོག་ལ་ཕེབས་པར་རྗེ་སྐལ་བཟང་མཁས་གྲུབ་ལ་དཔེ་གློག་རྒྱུ་ཞིག་ཁྲིར་ཤོག་གསུངས་པར། བཀའ་གདམས་གཅེས་བཏུས་ཤིག་ཕུལ་བས། དེའི་ནང་གི་བློ་སྦྱོང་གྱེར་སྒོམ་རྡོ་རྗེའི་གླུ་དབྱངས་གཟིགས་མ་ཐག་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བཅོས་མིན་ཐུགས་རྒྱུད་ལ་འཁྲུངས༔ ཕྱི་ཉིན་སྦྱོར་ཆོས་གསོལ་འདེབས་སྐབས། འགྲོ་ཀུན་བརྩེ་བས་རྗེས་འཛིན་དགེ་བ་ཅན༔ ༔ཞེས་འདི་མཛད་པ་པོའི་མཚན་བརྗོད་པ་ནང་དཔལ་ཀོག་ཚ་ལེང་ལེང་བྱས་གསུངས།

這樣當相續成熟時，即便依靠一種微小的外緣，我們也能很容易地突然生起證悟！（禪宗頓悟者也當指此類行者而言——譯者）格西鐸巴也說：

215 「若能兼修積集資糧、淨治罪障，祈禱本尊與上師，並克勤殷重思惟，雖覺百年亦不能生者，然諸有為不安住故，終當生起。」

又如先賢教授口傳中所說：「若不積福則如無潤之種。」積福、淨罪與祈禱之事是極其重要的。在寺院中，出家人除辯論之外，也要在大殿和講經院裡作許多唸誦，道理也就在於此。所以我們出家人對此應當努力地去作。積福、淨罪和祈禱所依靠的對象是資糧田，因為修資糧田十分重要，所以在此單另分出一科來修。

「資糧田」一詞的訓詁，為「積集資糧之田地」。正如世人對能有很好收成的良田極為愛惜一樣，在此我們也應認真地觀想積福、淨障及祈禱所依靠的大力之田。我們在世俗田地中播下一升或一握種子，其收成不會超過一斗；但我們在資糧田中，即便播下少許的種子，也會產生無量廣大之果。對世俗田地
216 來說，除了特定的下種時間外，其他時節是無法耕種的；而此資糧田則不然，我們能一年四季連續不斷地在資糧田中播種善樂的種子。所以，如果我們不在這樣的田地中種植福德種子的話，那是件極其可惜的事。宗喀巴大師說：

「如是能生若現若後一切善樂最勝福田，於其四季一切時中，常恒無間堪種一切善樂種子。復應於此，如經說云：『當以信犁耕耘福田。』若未能作，

དེས་ན་རྒྱུད་སྨིན་པ་ན་རྐྱེན་ཕྲ་མོ་ལ་བརྟེན་ནས་རྟོགས་པ་གློ་བུར་དུ་སྐྱེ་སླ་བ་དེ་ལྟ་བུ་རེད། དོལ་པའི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། ཞར་ལ་ཚོགས་གསོག་པ་དང་སྒྲིབ་པ་སྦྱོང་། ལྷ་དང་བླ་མ་ལ་གསོལ་བ་འདེབས་ཤིང་རུས་ཤིང་དང་བཅས་ནས་ནན་ཏན་གྱིས་བསམས་ན་ལོ་བརྒྱར་ཡང་མི་སྐྱེ་སླས་པ་ཞིག་ཀྱང་འདུས་བུས་སོ་ན་མི་སྡོད་པས་ཅི་ཞིག་ལྟར་ལ་སྐྱེ་བ་ཡིན། ཞེས་དང་། དམ་པ་གོང་མའི་མན་ངག་གི་གསུང་རྒྱུན་དུའང་། ཚོགས་གསོག་མེད་ན་ལྡན་མེད་ས་བོན་འདྲ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། བསགས་སྦྱོང་དང་གསོལ་འདེབས་འདི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ། གྲྭ་ས་ཆེན་པོར་རྩོད་པ་ཁོ་ན་བྱེད་པ་མིན་པར་ཚོགས་དང་། ཆོས་གྲྭ་སོགས་སུ་ཞལ་འདོན་མང་དུ་གསུངས་པ་ཡང་དེའི་གནད་ཡིན་པས་དེ་དག་ལ་ནན་ཏན་མཛད་དགོས། དེ་ལྟ་བུའི་བསགས་སྦྱོང་གསོལ་འདེབས་གང་ལ་བྱེད་ཡུལ་ཚོགས་ཞིང་ཉིད་ཡིན་པས་ཚོགས་ཞིང་བསྒོམ་པ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བས་འདིར་ས་བཅད་གཅིག་ལོགས་སུ་མཛད་པ་ཡིན།

ཚོགས་ཞིང་ཞེས་པ་ཡང་ཚོགས་གསོག་པའི་ཞིང་ཡིན་པས་ཚོགས་ཞིང་ཞེས་བྱ་ཞིང་། དེ་ཡང་འཇིག་རྟེན་ན་ཞིང་སྟོན་ཐོག་ལེགས་པོ་སྐྱེ་བ་ཞིག་ཡོད་ན་དེ་ལ་གཅེས་སྤྲས་སུ་འཛིན་པ་ལྟར། འདིར་ཡང་བསགས་སྦྱོང་གསོལ་འདེབས་རླབས་པོ་ཆེའི་ཞིང་འདི་ལྟ་བུ་ནན་ཏན་དུ་གསལ་འདེབས་དགོས༑ འཇིག་རྟེན་གྱི་ཞིང་ལ་ཐོན་སྐྱེད་བྲེ་ཁལ་ཕྱུལ་ཁལ་ལས་ལྷག་མི་འབྱུང་ཡང་། འདིར་ནི་ས་བོན་ཕྲ་མོ་བསྐྲུན་པ་ལའང་འབྲས་བུ་རླབས་པོ་ཆེ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་འབྱུང་། འཇིག་རྟེན་པའི་ཞིང་ལ་སོ་ནམ་དུས་རེ་ལས་མི་འབྱུང་། འདིར་ནི་བདེ་ལེགས་ཀྱི་ས་བོན་དུས་བཞི་རྒྱུན་ཆད་མེད་པར་བཏབ་ཆོག་པ་འདི་ལྟ་བུའི་ཞིང་ས་ལ་བསོད་ནམས་ཀྱི་ས་བོན་བསྐྲུན་རྒྱུ་མ་བྱུང་བར་ལུས་ན་ཤིན་ཏུ་ཕངས་པ་ཡིན་ཏེ། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས། འདི་ཕྱིའི་བདེ་ལེགས་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བའི་ཞིང་ས་དམ་པ་དུས་བཞི་ཐམས་ཅད་དུ་རྒྱུན་ཆད་མེད་པར་བདེ་ལེགས་ཀྱི་ས་བོན་བཏབ་པས་ཆོག་པ་འདི་ལ་ཡང་དད་པའི་གཤོལ་གྱིས་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཞིང་རྨོད་པར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་མདོ་ལས་གསུངས

至極堪惜。」

又說：「於最勝田尚不見如庸俗之田，此是我等無賢善相。[5]」

既然觀想資糧田如此重要，那麼我們應該怎樣來觀呢？每種「加行法」中各有一種不同的資糧田觀法，所以這裡先按《速道》來講。

生起資糧田之前，需收攝前面所說的皈依境，而儀軌中對此未作說明。這是什麼緣故呢？因為收攝法有三種不同的教授，為便於行者選擇，所以未說。這三種教授是：(一)觀皈依境化黃光融入自己眉間；(二)觀皈依境化空，蓋上無所緣的印記；(三)觀皈依境升入空中，等到下面觀完資糧田後，與所召請
217 的智慧尊一起融入。此外，這些教授在儀軌中隱而未說，也是因為需要上師口傳的緣故。

加持地基

觀資糧田的第一步是加持地基。在我們唸誦「一切地基願清淨」時，不要去想自己正處在像狹小寢室那樣的地方，而應該像《淨上莊嚴經》[6]中所說的那樣，觀想地基極為寬廣，如同廣闊的平原高低均勻。黃金地基上，以吠琉璃寶繪成網格紋，或觀吠琉璃地基上，以黃金繪成網格紋。這種地基的質地十分神奇：壓之下陷，舉之復原，觸之能生樂感。寶樹遍佈地基各處，種種變化之鳥安棲於樹上發出法音，浴池之中金沙鋪地，周邊有寶山環繞等等。

「礫石」是指水邊的砂礫和卵石；「瓦片」是指破碎的陶器碎片，在印度，

---

[5] 引自《菩提道次第廣論》。
[6] 即漢譯《觀無量壽佛經》。

པ་ལྟར་བྱ་རྒྱུ་མ་བྱུང་ན་ཆེས་ཤིན་ཏུ་ཕངས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། ཞིང་གི་མཆོག་ལ་ཐ་ལལ་
པའི་ཞིང་གི་མཐོང་ཙམ་ཡང་མེད་པ་འདི་འོ་སྐོལ་སྤངས་བཟང་བར་མི་འདུག་ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་
རེད།

འོ་ན་ཚོགས་ཞིང་གསལ་འདེབས་པ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་དེ་ལྟར་ཡིན་ན་དེ་གསལ་འདེབས་
ཚུལ་ཇི་ལྟར་བྱ་དགོས་སྙམ་ན་སྦྱོར་ཆོས་སོ་སོ་ལ་ཚོགས་ཞིང་མི་འདྲ་བ་རེ་གསུངས་པས་ཐོག་མར་
མྱུར་ལམ་ལྟར་ཞུ་ན། ཚོགས་ཞིང་མ་བསྐྱེད་གོང་སྔར་གྱི་སྐྱབས་ཡུལ་བསྡུ་ལུགས་ཡིག་ཆར་
གསལ་ཁ་མ་གསུངས་པ་ཇི་ལྟར་ཡིན་སྙམ་ན། བསྡུ་ལུགས་མན་ངག་མི་འདྲ་བ་གསུམ་ཡོད་པས་
འདམ་ང་བདེ་བས་གསལ་ཁ་མ་གསུངས་པ་ཡིན། དེ་གསུམ་ནི། སྐྱབས་ཡུལ་རྣམས་འོད་ཟེར་
པོར་གྱུར་ཏེ་རང་གི་སྙིང་མཚམས་སུ་བསྟིམ་པ་གཅིག །མི་དམིགས་པའི་རྒྱས་འདེབས་པ་
གཅིག །ཡང་འདིར་སྐྱབས་ཡུལ་རྣམས་ནམ་མཁར་བཏེག་ནས་འོག་གི་ཚོགས་ཞིང་གསལ་
བཏབ་ཟིན་ནས་ཡེ་ཤེས་པ་བཅུག་པའི་སྐབས་བསྟིམ་པ་གཅིག་སྟེ་གསུམ་མན་ངག་ཞལ་ལ་ལྟོས་ཕྱིར་
གབ་པ་ཡིན། ཚོགས་ཞིང་གསལ་འདེབས་པ་ལ།

དང་པོར་ས་གཞི་བྱིན་རླབས་ནི། ཐམས་ཅད་དུ་ནི་སོགས་ཀྱིས་རང་གི་ཤག་གུ་དོག་པོ་དེ་
འདྲར་མི་བསམ་པར་ས་གཞི་ཤིན་ཏུ་ཡངས་པ་ཐང་ཡངས་པོའི་དཀྱིལ་ལྟ་བུ་ཁོད་སྙོམས་པ།
གསེར་གྱི་ས་གཞི་ལ་བཻཌཱུརྻས་མིག་མང་རིས་སུ་བྲིས་པའམ་བཻཌཱུརྻའི་ས་གཞི་ལ་གསེར་གྱིས་མིག་
མང་རིས་སུ་བྲིས་པ། མཉན་ན་ཉེམས་ཤིང་། བཏེག་ན་སྤར་བྱེད་པ། རེག་ན་བདེ་བ་སྐྱེད་པ།
བར་བར་དུ་རིན་པོ་ཆེའི་ལྗོན་ཤིང་ལ་སྤྲུལ་པའི་བྱ་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་སྒྲ་དབྱངས་སྒྲོག་པ།
ཁྲུས་ཀྱི་རྫིང་བུ་གསེར་གྱི་བྱེ་མ་གདལ་བ། མཐའ་སྐོར་དུ་རིན་པོ་ཆེའི་རི་བོས་བསྐོར་བ་སོགས་
དག་ཞིང་གི་བཀོད་པ་མདོ་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་གསལ་འདེབས། གསེག་མ་ནི་གྲམ་གསེག···
དང་། ཛོ་ཧྲིག ཀྱོ་མོ་ནི་ཛ་སྣོད་ཆག་དུམ་སྟེ། རྒྱ་གར་དུ་སྣོད་སྤྱད་རྙིང་པ་ཕྱིར་དོར་བ་དེ་ལྟ་

218 人們常將舊的陶瓷器皿扔在戶外，致使地上佈滿了陶片；「險處」是指懸崖絕壁。應觀大地之上沒有這些弊端存在。[7]

加持供品

其次應當加持供品。即使實際陳設的供品只有七碗淨水和一枝香，但在觀想中，我們可以想像大供養雲充滿整個虛空和地基，就像聖普賢的供養雲一樣[8]。這樣的話，我們便能積集如觀想那般大量的資糧。如《大方廣經》[9]中說：「水供為主水供傘」，觀想水供現為傘、蓋、幢等之相（帕繃喀大師說熏香、燈、塗香、饌食等也應這樣配合起來觀想）。如饌食等不便觀想者，可以觀在光明網中間。

《供養雲陀羅尼》有二種效用：一為加持供品之咒、二為奉獻供品之咒。據說若誦此咒的話，即便我們實際供養的東西很少，但也會在諸佛菩薩面前降下極大的供養雨。次誦「諦力頌」，在唸到「願如是成就」時，想像的供品便如自己心量的大小而變為現實。

219 **觀資糧田**

關於正觀資糧田的方法，《速道》中提到二種，一為此「明晰引導」本身的資糧田觀想法；一為《供養上師儀軌》資糧田觀想法。這裡採用《供養上師儀軌》資糧田是有深義的，因為此殊勝教授出自《甘丹變化經函》[10]，嘉瓦溫薩巴和大成就者卻吉多傑（法金剛）[11]等先德均依此「三重薩埵上師瑜伽」即生獲得雙運之位。

「樂空無別」等頌文之意為：自心樂空無二智所了相現為虛空之相，從虛

---

[7] 儀軌中僅言及礫石，但後二者也時常出現在經典中。

[8] 參見《普賢行願品》。

[9] 即《大方廣佛華嚴經》。

[10] 據說這部神奇的經典係文殊智慧的化現，只有像溫薩巴等格魯派最優秀的傳承主持者才能發現和閱讀。

[11] 十五世紀晚期至十六世紀早期。

བུའི་གྲོ་དུམ་མང་པོས་གང་བ། ངམ་གྲོག་ཉི་གད་གཡང་སྤེ་སྟོད་སྐྱོན་དེ་ལྟ་བུས་མ་གོས་པའོ། །

དེ་ནས་མཆོད་པ་བྱིན་གྱིས་བརླབ་དགོས་པས་དངོས་སུ་བཤམས་པ་ཡོན་ཆབ་བདུན་ཚར་དང་། སྤོས་ཀྱང་རི་ལྟ་བུ་ལས་མེད་ཀྱང་། སྒོམ་དོན་ལ་བར་སྣང་ནམ་མཁའ་ས་གཞི་ཐམས་ཅད་མཆོད་པའི་སྤྲིན་ཆེན་པོས་ཡོངས་སུ་གང་བ་འཕགས་པ་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོའི་མཆོད་སྤྲིན་ལྟར་བསམ་ན་དེའི་ཚོད་ཀྱིས་ཚོགས་གསོག །དེ་ཡང་མདོ་སྡེ་ཕལ་པོ་ཆེ་ལས་གསུངས་པ། མཆོད་ཡོན་ཕལ་ཆེར་མཆོད་ཡོན་ལྷ་བྲི་དང་། །ཞེས་སོགས་ལྟར་མཆོད་ཡོན་གྱི་གདུགས་དང་། ལྷ་བྲི་དང་། རྒྱལ་མཚན་སོགས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་མེ་ཏོག །བདུག་སྤོས། མར་མེ། དྲི་ཆབ། ཞལ་ཟས་སོགས་ལ་སྦྱར་དགོས་ཚུལ་གསུངས། ཞལ་ཟས་ལྟ་བུ་བྱ་མི་བདེ་བའི་རིགས་ལ་འོད་ཟེར་གྱི་དྲ་བའི་གསེབ་ནས་ཐོན་པ་བྱ་དགོས། མཆོད་པའི་སྤྲིན་གཟུངས་འདིས་མཆོད་པ་བྱིན་རླབས་དང་། འབུལ་སྔགས་གཉིས་ཀའི་གོ་ཆོད་ཅིང་། འདི་བརྗོད་པས་དངོས་སུ་མཆོད་པ་ཉུང་ཟད་ལས་མེད་ཀྱང་རྒྱལ་བ་སྲས་བཅས་ཀྱི་སྤྱན་སྔར་མཆོད་པའི་ཆར་ཆེན་པོ་འབབ་པར་གསུངས། བདེན་སྟོབས་བརྗོད་དེ་དེ་བཞིན་ཉིད་དུ་གྱུར་ཅིག་ཅེས་པའི་སྐབས་རང་གི་བློ་ཡུལ་དུ་རྒྱ་ཆེ་ཆུང་ཇི་ལྟར་དམིགས་པ་དེ་བཞིན་དུ་འགྱུར།

ཚོགས་ཞིང་དངོས་གཞི་གསལ་འདེབས་ཚུལ་ལ། སྨྱུར་ལམ་ལས། དམར་ཁྲིད་འདི་གའི་ལུགས་ཀྱི་ཚོགས་ཞིང་གསལ་འདེབས་ཚུལ་དང་། བླ་མ་མཆོད་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཚོགས་ཞིང་གསལ་འདེབས་ཚུལ་གཉིས་གསུངས་པ་ལས། འདིར་བླ་མཆོད་ཚོགས་ཞིང་ལྟར་བྱ་བར་གསུངས་པ་འདི་གནད་ཆེ་སྟེ་རྒྱལ་བ་དབེན་ས་པ་དང་གྲུབ་ཆེན་ཆོས་ཀྱི་རྡོ་རྗེ་རྣམས་བླ་མའི་རྣལ་འབྱོར་སེམས་དཔའ་སུམ་བརྩེགས་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་ཚེ་གཅིག་ལ་ཟུང་འཇུག་གི་གོ་འཕང་བརྙེས་པའི་དགའ་ལྡན་སྙན་བརྒྱུད་ཀྱི་གླེགས་བམ་ལས་ཕྱུང་བའི་མན་ངག་ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན། དེ་ཡང་བདེ་སྟོང་དབྱེར་མེད་ཅེས་སོགས་ཏེ། རང་སེམས་བདེ་སྟོང་གཉིས་སུ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་རྣམ

空中生起資糧田。這樣修的目的，旨在視一切相為樂空智的遊戲。這裡面有許多如何配合「唉旺」之義對樂空智引發定解、以及樂空智所了相如何現為本尊的甚深解說[12]，但因為本次法會中有許多聽眾尚未獲得灌頂，而且現在也不是講密法的時候，所以暫且只說那麼多。不管怎樣，我們應在面前空中密佈普賢供養雲的中央觀資糧田。

觀寶地基中央有一大乳海，乳海之內有一棵七寶所成的滿願樹：樹根為金；樹幹為銀；樹枝為吠琉璃；樹葉為水晶；樹梗為冰珠；鮮花為紅珍珠；果實為石精。或者觀根等七支均由七寶所成。此樹如同如意摩尼寶，只要意想一下便能滿足一切需求。樹葉等被風吹動時，能發出演說無常、無我等「四法印」之聲。

滿願樹中央有一朵碩大無比的鮮花，花上有一個八大獅子擎舉的寶座。實際上，這些獅子是諸大菩薩為恭敬佛陀等緣故而化現的。獅子能威鎮一切野獸，表佛陀威光映蔽魔羅、世間天神以及外道邪眾。如果獅子數量為八，表「八自在」[13]，如為四，則表「四無畏」。

寶座之上有十一層蓮華，從下往上層層逐漸縮小。最上面那層蓮華共有四瓣，中央蓮華蕊上置有日墊，係火晶摩尼寶所成；其上置有月墊，係水晶摩尼寶所成，形狀像二個沒有柄的圓鼓重疊。蓮華出於淤泥而不染，表不染輪迴過

[12] 參見宗喀巴大師的《勝集密教王五次第教授善顯炬論》，法尊法師譯。

[13] 1、身自在；2、語自在；3、意自在；4、神變自在；5、處自在；6、周遍自在；7、欲自在；8、功德自在屬殊勝悉地。

ལྷ་ལམ་སྤྱི་ནམ་མཁའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་ནས་དེའི་ངོས་སུ་ཚོགས་ཞིང་རྣམས་བསྐྱེད་པ་སྟེ། དགོས་པ་ནི་དེ་ཐམས་ཅད་བདེ་སྟོང་གི་རྣམ་རོལ་དུ་བལྟ་བའི་ཆེད་ཡིན། འདི་ལ། ཨེ་ཝཾ་གྱི་དོན་དང་སྦྱར་ནས་བདེ་སྟོང་ལ་ངེས་པ་དྲངས་ཏེ་གཟུང་རྣམ་ལྟར་འཆར་ཚུལ་གྱི་ཟབ་ཚཕད་མང་དུ་བྱ་རྒྱུ་ཡོད་ཀྱང་འདིར་ཉན་པ་པོ་དབང་མ་ཐོབ་པ་མང་ཞིང་སྔགས་ཀྱི་ཚཕད་པའི་སྐབས་མིན་པས་རེ་ཞིག་དེ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་པར་བྱས་ནས། གང་ལྟར་ཡང་རང་གི་མདུན་གྱི་ནམ་མཁར་ཀུན་བཟང་མཆོད་སྤྲིན་འཁྲིགས་པའི་ངོགས་སུ་གསལ་འདེབས་དགོས་པ་ཡིན། དེ་ཡང་རིན་པོ་ཆེའི་ས་གཞིའི་དབུས་སུ་འོ་མའི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོའི་ནང་ནས་དཔག་བསམ་གྱི་ཤིང་། རྩ་བ་གསེར། སྡོང་པོ་དངུལ༔ ཡལ་ག་བཻཌཱུརྱ། ལོ་མ་ཤེལ། འདབ་མ་སྤྲུག །མེ་ཏོག་མུ་ཏིག་དམར་པོ། འབྲས་བུ་རྡོའི་སྙིང་པོ་སྟེ་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་བདུན་ལས་གྲུབ་པ། རྩ་བ་སོགས་ཚང་མ་བདུན་ཚན་བདུན་ཚན་དུ་ཡོད་པ། ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ལྟར་དགོས་འདོད་ཐམས་ཅད་དཔག་པ་དང་བསམ་པ་ཙམ་གྱིས་འབྱུང་བ། ཡལ་ག་སོགས་བསྐྱོད་པའི་སྒྲ་ལས་མི་རྟག །བདག་མེད་སོགས་ཆོས་ཀྱི་སྡོམ་བཞིའི་སྒྲ་འབྱིན་པ། དབུས་སུ་ཤིང་དེའི་མེ་ཏོག་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་གི་སྟེང་དུ་སེང་གེ་ཆེན་པོ་བརྒྱད་ཀྱིས་བཏེག་པའི་རིན་པོ་ཆེའི་ཁྲི། དེ་ཡང་སེང་གེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་བཀུར་སྟི་སོགས་ཀྱི་ཆེད་སེང་གེའི་ཚུལ་དུ་བྱས་ནས་བཏེག་པ་དང་། སེང་གེས་རི་དྭགས་ཀྱི་ཚོགས་ཐམས་ཅད་ཟིལ་གྱིས་གནོན་པ་ལྟར། བདུད་དང་འཇིག་རྟེན་པའི་ལྷ་ཆེན་པོ་དག་དང་༔ མུ་སྟེགས་པའི་ཚོགས་ཟིལ་གྱིས་གནོན་པ་མཚོན། གྲངས་བརྒྱད་དུ་བྱས་ན་དབང་ཕྱུག་བརྒྱད་དང་བཞིར་བྱས་ན་མི་འཇིགས་པ་བཞི་མཚོན་པ་ཡིན། དེའི་སྟེང་དུ་པདྨའི་གདན་རིམ་པ་བཅུ་གཅིག་སྟེ་རྒྱ་ཇེ་ཆུང་དང་། དཔངས་ཇེ་མཐོར་སོང་བ་བང་རིམ་ལྟར་ཡོད་པ། པད་འདབ་དང་པོ་འདབ་མ་བཞི་པ། དེའི་དབུས་པདྨའི་ཟེའུ་འབྲུའི་སྟེང་རྒྱུ་ནོར་བུ་མེ་ཤེལ་ལས་གྲུབ་པའི་ཉི་མའི་གདན། དེའི་སྟེང་དུ་རྒྱུ་ནོར་བུ་ཆུ་ཤེལ་ལས་གྲུབ་པའི་ཟླ་བའི་གདན་དེ་གཉིས་དབྱིབས་ཟ་ཡུ

221 失的出離心；太陽能使一切未成熟的農作物成熟，表「勝義菩提心」[14]，能成熟相續；月亮能除毒熱，其光鮮白，表「世俗菩提心」[15]，能除瞋恚熱惱且體性潔白。以蓮、日、月為座墊，表上座者掌握這些「主要道」：蓮華表下、中士道，日、月表上士道。

觀想主尊

222 在蓮、日、月三層座墊之上，當觀《供養上師儀軌》資糧田主尊。至於主尊究竟是誰，則眾說紛紜；有人說是宗喀巴大師，有人說是自己的根本上師，也有人說是「傑喇嘛卻巴」。實際上，主尊應稱為「上師善慧能仁金剛持」。這裡的「上師」是指自己的上師，「善慧」是指宗喀巴大師，「能仁」是指大師釋迦牟尼，「金剛持」是指勝者金剛持。此四尊體性無別，即是此處所觀的資糧田主尊。

那麼，這是否意味著將四位有不同相續的人想成和合為一體呢？當然不是，相續不同的四位怎麼可能合為一體？他們本來就是同一體性而我們卻執意認為是不同的相續，對此我們當依教依理在心中引發成立為同一體性的定解。

雖然這四尊實際上是同一體性，但我們卻以為：青藍色身、手持鈴杵、具報身相的「金剛持」完全不同於光頭、赤足、具化身相的「釋迦牟尼」。但事實上並非如此，佛陀在講《毘奈耶》和修多羅（顯經）時，現殊勝化身相；說

[14] 克珠・丹巴達吉在《般若總義》中解釋說：「勝義諦中二相隱沒之大乘聖者心王意識，復是無住涅槃圓滿意樂之見行二者中屬於見分之智，乃勝義發心之相。」

[15] 《般若總義》中解釋說：「為利他而心緣圓滿菩提，且與希求自身圓滿菩提之欲相應之大乘人心王意識，見行二者中屬於行分之大乘道入門智，乃世俗發心之相。」

བ་མེད་པ་བརྙེགས་པ་ལྟ་བུ། དེ་ཡང་པདྨ་ནི་འདམ་ལས་སྐྱེས་ཀྱང་འདམ་གྱི་སྐྱོན་གྱིས་མ་གོས་པ་ལྟར་འཁོར་བའི་སྐྱོན་གྱིས་མ་གོས་པའི་ངེས་འབྱུང་མཚོན་བྱེད་དང་། ཉི་མ་ནི་མ་སྨིན་པ་སྨིན་པར་བྱེད་པ་ལྟར་དོན་དམ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱིས་རྒྱུད་སྨིན་པར་བྱེད་པ་དེ་མཚོན། ཟླ་བ་ནི་ཚ་གདུངས་སེལ་ཞིང་འོད་དཀར་བ་ལྟར་ཀུན་རྫོབ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དེ་ཞི་སྡང་གི་ཚ་གདུང་སེལ་ཞིང་ངོ་བོ་དཀར་བ་དེ་མཚོན། དེ་རྣམས་གདན་དུ་བྱེད་པ་ནི་དེ་ལྟ་བུའི་ལམ་གཙོ་གསུམ་ལ་དབང་སྒྱུར་བར་མཛད་པའི་མཚོན་བྱེད་ཡིན། དེས་ན་པདྨས་སྐྱེས་བུ་ཆུང་འབྲིང་དང་། ཉི་ཟླས་ཆེན་པོའི་ལམ་ཡང་མཚོན། དེའི་སྟེང་དུ་གཙོ་བོ་གསལ་འདེབས་དགོས་ཤིང་།

དེ་ཡང་བླ་མ་མཆོད་པའི་ཚོགས་ཞིང་གི་གཙོ་བོ་གང་ཡིན་བྱས་ན། འགའ་ཞིག་གིས་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་ཟེར། འགའ་ཞིག་གིས་རང་གི་རྩ་བའི་བླ་མ་ཡིན་ཟེར། འགའ་ཞིག་གིས་རྗེ་བླ་མ་མཆོད་པ་བྱ་བ་ཡིན་ཟེར་བ་སོགས་སྣ་ཚོགས་སྣླ་ཡང་། འདི་ནི་བླ་མ་བློ་བཟང་ཐུབ་དབང་རྡོ་རྗེ་འཆང་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་བླ་མ་ཞེས་པ་རང་གི་བླ་མ་དང་། བློ་བཟང་ཞེས་པ་རྒྱལ་བ་ཙོང་ཁ་པ་དང་། ཐུབ་དབང་ཞེས་པ་སྟོན་པ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་དང་། རྡོ་རྗེ་འཆང་ཞེས་པ་རྒྱལ་བ་རྡོ་རྗེ་འཆང་བཞི་སྟེ། དེ་བཞི་ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་དུ་བྱས་པ་དེ་འདིར་ཚོགས་ཞིང་གི་གཙོ་བོར་གསལ་འདེབས་པ་ཡིན། དེ་འདྲ་རྒྱུད་ཐ་དད་པ་བཞི་གཅིག་ཏུ་འདྲེས་པར་བསམ་དགོས་པ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་འདྲ་གཏན་ནས་མ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུད་ཐ་དད་པ་བཞི་རང་གིས་གཅིག་ཏུ་བྱེད་ག་ལ་ནུས། དེས་ན་དང་པོ་ནས་ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་ཡིན་པ་ལ་རང་གིས་རྒྱུད་ཐ་དད་དུ་བཟུང་བ་དེ་འདིར་ལུང་དང་རིགས་པས་རང་གི་བློ་ངོར་གཅིག་ཏུ་སྒྲུབ་པའི་ངེས་ཤེས་འདྲེན་པ་ཡིན། དེ་བཞི་ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་ཏེ༑ རང་ཅག་གིས་རྡོ་རྗེ་འཆང་ཞེས་པ་སྐུ་མདོག་སྔོན་པོ་རྡོར་དྲིལ་བཟུང་བ་ལོངས་སྐུའི་ཆ་བྱད་ཅན་གཅིག་དང་། ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ཞེས་དབུ་རིག་ཞབས་རྗེན་སྤྲུལ་སྐུའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་བཟུང་ནས་དེ་གཉིས་པན་ཚུན་གཏན་ནས་མ་འདྲེས་པ་ལྟ་བུ་བསམ་ཡང་། དེ་འདྲ་མིན་པར་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་

怛特羅（密續）時、現金剛持相。例如，佛陀在講《集密續》時，現為三面六臂金剛持相；講《勝樂續》時，現為四面十二臂嘿汝嘎相等。雖然配合不同的經續顯現成無量不同的身相，而實際上都是同一位釋迦牟尼。所以說，「金剛
223 持」和「釋迦牟尼」是同一體性而非不同的相續。

釋迦牟尼本人已在完成其度化事業之後示現涅槃，但以後仍在聖地印度化現為班智達和成就者的身相為眾生說法；在藏地前宏期中，佛化現為「堪布」[16]，「阿闍黎」[17]等身相為眾生說法；在藏地後宏期中，佛化現為阿底峽尊者、宗喀巴大師等眾多智者成就師之身相為眾生說法。因此，宗喀巴大師的體性也就是釋迦牟尼。佛陀自己說過，在未來五濁極盛的時代，他——能仁金剛持——將化現為上師相而來。對此諸位可能會想：「那麼，現在能饒益我的能仁金剛持的化身究竟是誰呢？」不是別人，就是你的上師！

《等虛空續》說：

「眾生皆有五佛性，猶如舞師及圖畫，
皆稱大樂唯一性，一性示現多態舞。」

224 此頌有多種解釋法，有配合「身遠離」[18]來講的，有配合「依止善知識法」來講的等等。此處若配合「依止善知識法」來講的話，譬如「跳神」時，一位演員身著「黑帽裝」出場，觀眾們便說「黑帽[19]來了」，而實際上是演員假扮的。那人退場後，換上「法王」[20]的面具重新出場，觀眾們又說「這是法王」，但實際上仍是那個演員。正如同一個演員穿上不同的服飾便有了

[16] 指靜命論師。
[17] 指蓮華生大師。
[18] 密宗集密龍猛派生圓次第中某一階段的修法。
[19] 代表刺弒朗達瑪的密宗行者角色。
[20] 即閻羅法王。

འདུལ་བ་དང་མདོ་སྡེ་གསུངས་པ་ན་མཆོག་གི་སྤྲུལ་སྐུའི་རྣམ་པར་བསྟན། སྔགས་ཀྱི་རྒྱུད་གསུངས་པ་ན་རྡོ་རྗེ་འཆང་གི་རྣམ་པར་བསྟན། དེ་བཞིན་དུ་གསང་འདུས་ཀྱི་རྒྱུད་གསུངས་པ་ན་རྡོ་རྗེ་འཆང་ཞལ་གསུམ་ཕྱག་དྲུག་གི་སྐུའི་རྣམ་པར་བསྟན། བདེ་མཆོག་གི་རྒྱུད་གསུངས་པ་ན་ཧེ་རུ་ཀ་ཞལ་བཞི་ཕྱག་བཅུ་གཉིས་པའི་རྣམ་པར་བསྟན་པ་སོགས་མདོ་རྒྱུད་རང་རང་དང་མཐུན་པའི་སྐུའི་རྣམ་པ་མི་འདྲ་བ་མཐའ་ཡས་པ་ཞིག་བསྟན་ཀྱང་དོན་དུ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་རང་ཡིན་པས་རྡོ་རྗེ་འཆང་དང་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ཞེས་ངོ་བོ་གཅིག་ཉིད་ལས་ཁྱད་ཐ་དད་མེད་པ་དེ་ལྟར་ཡིན། ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་རང་ཉིད་སྐུ་དངོས་ཀྱིས་གདུལ་བྱ་རྫོགས་ནས་མྱ་ངན་ལས་འདས་ཟིན་ནས་ཀྱང་འཕགས་ཡུལ་དུ་པཎ་གྲུབ་མང་པོའི་སྐུར་བསྟན་ནས་ཆོས་གསུངས། བོད་དུ་བསྟན་པ་སྔ་དར་ལ་མཁན་སློབ་སོགས་ཀྱི་སྐུར་བསྟན་ནས་ཆོས་གསུངས། ཕྱི་དར་ལ་ཇོ་བོ་ཆེན་པོ་དང་། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ལ་སོགས་པའི་མཁས་གྲུབ་དུ་མའི་སྐུར་བསྟན་ནས་ཆོས་གསུངས་པ་ཡིན་པས་རྗེ་བཙུན་བློ་བཟང་གྲགས་པ་ཉིད་ཀྱང་ངོ་བོ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་རང་ཡིན། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་མ་འོངས་པ་སྙིགས་མ་ལྔ་བདོ་བའི་དུས་ཐུབ་དབང་རྡོ་རྗེ་འཆང་རང་ཉིད་བླ་མའི་རྣམ་པར་བསྟན་ནས་འགྲོན་པར་གསུངས་པས། དེང་དུས་རང་གི་དོན་མཛད་པའི་ཐུབ་དབང་རྡོ་རྗེ་འཆང་གི་སྤྲུལ་པ་དེ་གང་ཡིན་སྙམ་ན་བླ་མ་ལས་ལོགས་སུ་མི་རྙེད། ནམ་མཁའ་དང་མཉམ་པའི་རྒྱུད་ལས། འགྲོ་བ་འདི་ཀུན་སངས་རྒྱས་ལྷ་བདག་ཉིད། །གར་མཁན་དག་དང་རི་མོ་བཟང་ལྟར་སྣང་། །གང་དུ་བདེ་ཆེན་ཞེས་བྱ་གཅིག་པུ་ཉིད། །གཅིག་པུ་ཉམས་ནི་དུ་མའི་གར་མཛད་དོ། །ཞེས་པ་འདི་ལུས་དཔེན་ལ་སྦྱར་ཚུལ་དང་། བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ་ལ་སྦྱར་ཚུལ་སོགས་མང་དུ་ཡོད་པ་ལས། འདིར་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ་ལ་སྦྱར་ཏེ་ཞུ་ན། དཔེར་ན་འཆམས་དཔོན་གཅིག་ཞྭ་ནག་གི་ཆས་གྱོན་ནས་ཕྱིར་ཐོན་པ་ན་ཞྭ་ནག་བྱུང་ཟེར་ཡང་འཆམས་དཔོན་ཁོ་རང་ཡིན། ཡར་ལོག་ནས་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་འབག་ཆས་ལྟ་བུ་སྤྲད་ནས་ཕྱིར་ཐོར་པ་ན་ཆོས་རྒྱལ་རེད་ཟེར་ཡང་དོན་དུ་འཆམས་དཔོན་ཁོ་རང་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་ཚས་མི་འདྲ

不同的稱謂：是同一位勝者金剛持化現為釋迦牟尼、宗喀巴大師與自己上師之相。所以，他們除了外表不相同外，實為同一體性。獲得這樣的定解之後，所觀資糧田主尊當立名為「上師善慧能仁金剛持」 。

不僅如此，我們也應定解上師為總攝一切諸佛智慧為一的體性，如儀軌頌文中所說：「一切諸佛為體性」。在下面的「依止善知識法」中，我將會對此作出詳細的解釋。如果我們對此未能妥善理解的話，再怎麼修所謂「甚深」的上師瑜伽，也不過是徒有其名而已。《道次第廣論》中所說：「著名之《上師瑜伽》教授亦應如前所說而知，僅修一、二座所緣全無所至。」

所謂「三恩」者，顯教中是指賜予學處、經教和引導三者；密法中是指授
225 予灌項、密續講解和教授三者。如果我們從某位上師那裡獲得此三者全部，即應稱該師為「具足三恩」上師。

主尊外表身相為宗喀巴大師。大師現比丘相，身著袈裟，「袈裟」為黃鴨色出家服裝。宗喀巴大師右手結說法印，左手結定印、捧持充滿甘露之缽。雙手的大拇指與食指捏持鄔波羅花莖[21]，花瓣在兩耳旁開放。右側花上為智慧劍，劍尖有小團火焰燃燒；左側花上為《般若八千頌》，能自動發聲誦經，或者也可以特別觀想自己正在作聞、思、修的某部經論。大師身披鬱金花色三法

[21] 一種藍色蓮花。

བ་རེ་གྲོན་པ་ན་མིང་མི་འདྲ་བ་རེ་འདོགས་ཀྱང་དོན་དུ་འཆམས་དཔོན་གཅིག་པུ་ཁོ་རང་ཡིན་པ་ལྟར། རྒྱལ་བ་རྡོ་རྗེ་འཆང་གཅིག་ཉིད་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་དང་། རྗེ་བཙུན་བློ་བཟང་གྲགས་པ་དང་། རང་གི་བླ་མའི་རྣམ་པར་བསྟན་པ་ཡིན་པས་རྣམ་པ་མི་འདྲ་བ་ཙམ་ལས་ངོ་བོ་གཅིག་རང་ཡིན། དེ་འདྲའི་ངེས་པ་རྙེད་ནས་དེ་ཉིད་ཚོགས་ཞིང་གི་གཙོ་བོར་གསལ་བཏབ་པ་དེ་ལ་བླ་མ་བློ་བཟང་ཐུབ་དབང་རྡོ་རྗེ་འཆང་ཞེས་མཚན་ཆགས་པ་ཡིན། དེར་མ་ཟད་སངས་རྒྱས་ཀུན་གྱི་ངོ་བོ་ཉིད། ཅེས་བླ་མ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀུན་གྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རང་གཟུགས་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་པའི་ངོ་བོ་ཡིན་པར་ངེས་པ་རྙེད་དགོས་པས་ཞིབ་པར་འོག་ཏུ་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ་གྱི་སྐབས་སུ་འཆད་པར་འགྱུར་ཞིང་། འདི་ལ་གོ་བ་ལེགས་པར་མ་ཆགས་ན་བླ་མའི་རྣལ་འབྱོར་ཟབ་ཟབ་ཇི་འདྲ་བསྒོམས་ཀྱང་གཟུགས་བརྙན་ཙམ་ཡིན་ཏེ། ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས། དེ་ལྟར་ན་བླ་མའི་རྣལ་འབྱོར་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་གདམས་པའང་སྔར་བཤད་པ་ལྟར་གོ་དགོས་ཀྱི། དམིགས་པ་ཐུན་རེ་ཙམ་ལ་སྦྱངས་པས་ནི་གར་ཡང་མི་ཕྱིན་ལ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

བཀའ་དྲིན་གསུམ་ནི། མདོ་ལུགས་ལ་བསླབ་པ་ལུང་ཁྲིད་གསུམ་སྩལ་བ་དང་། སྔགས་ལུགས་ལ་དབང་བསྐུར། རྒྱུད་བཤད། མན་ངག་གནང་བ་སྟེ། དེ་གསུམ་བླ་མ་གཅིག་ལས་ཐོབ་པ་ལ་བཀའ་དྲིན་གསུམ་ལྡན་ཟེར་སྐུའི་རྣམ་པ་ཕྱི་རྒྱལ་བ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ་དགེ་སློང་ངུར་སྨྲིག་འཛིན་པའི་རྣམ་པ། ངུར་སྨྲིག་ནི་བྱ་ངུར་པའི་ཁ་དོག་ལྟ་བུའི་ན་བཟའ་འཆང་བ་ལ་ཟེར། དེ་ཡང་ཕྱག་གཡས་ཆོས་འཆད་དང་གཡོན་མཉམ་གཞག་ལ་ལྷུང་བཟེད་བདུད་རྩིས་གང་བ་བསྣམས་པའི་མཐེབ་མཛུབ་ཀྱིས་ཨུཏྤ་ལའི་ཡུ་བ་འཛིན་པའི་འདབ་མ་སྙན་གྱི་ཐད་དུ་ཁ་བྱེ་བའི་གཡས་ཀྱི་སྟེང་དུ་ཤེས་རབ་ཀྱི་རལ་གྲི་རྩེ་མོ་མེ་ཙུང་ཟད་འབར་བ་དང་། གཡོན་གྱི་སྟེང་དུ་བརྒྱད་སྟོང་པའི་གླེགས་བཾ་རང་སྒྲ་སྒྲོག་པ། དམིགས་བསལ་རང་གང་ལ་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱིས་འཇུག་པའི་གསུང་རབ་དེའི་གླེགས་བམ་དུ་མོས། གུར་ཀུམ་གྱི་མདངས་དང་ལྡན་པའི་ཆོས་གོས་

衣，鬱金花有淺黃、紅黃和紅三種顏色，分別為祖衣、上衣[22]和下衣[23]之色，
226 大師頭戴黃色尖頂班智達高帽。這裡面有許多表義，但因為時間不夠，現在無
法細講，請大家自己去閱讀一下《喜足天眾引導》和《供養上師儀軌引導》這
兩種書。

宗喀巴大師心間觀釋迦佛，釋迦佛心間觀勝者金剛持，金剛持心間觀「三摩地薩埵」藍色吽字。他們不是四件層層迭套的器皿，而是為我們顯示出：上師的外相雖然是普通比丘，但內相卻是釋迦牟尼佛，所以在宗喀巴心間安置釋迦佛；密相是勝者金剛持，所以在釋迦佛心間安置金剛持。有人認為「上師三重薩埵」就是這三尊，但正確的理解應是：前二尊為「三昧耶薩埵」，勝者金剛持為「智慧薩埵」，心間吽字為「三摩地薩埵」。此「三重薩埵」修法中具有殊勝的密法深要，但在此不便解說。

上師足結金剛跏趺而坐。觀修上師五蘊為五如來等，是《集密根本續》中略說而《釋續金剛鬘》中廣解的「集密身曼荼羅」教授[24]。如果我們想廣修的話，就應按「集密身曼荼羅」原樣，觀各尊為三面六臂。如果觀力不及的話，可按照瑜伽續中所說，觀為一面二臂。

從頭頂到發際之間，觀上師色蘊體性「毘盧遮那」；髮際至喉間；觀上師
227 想蘊體性「無量壽」[25]等。觀五蘊五如來在身體中央如主心木狀，下面一尊的

[22] 又稱七條衣，是沙彌和比丘平常穿著的上衣。藏地現在通稱法衣。
[23] 又稱五條衣、僧裙。
[24] 詳情請參閱克珠傑的《集密生起次第・悉地海》。
[25] 心間，觀上師識蘊體性「不動」；臍間，觀上師受蘊體性「寶生」；密處，觀上師行蘊體性「不空成就」。

རྣམ་གསུམ་གསོལ་བ། དེ་ཡང་གུར་ཀུམ་ལ་ཚོས་སེར་པོ་དང་། དམར་སེར་དང་། དམར་པོ་གསུམ་དུ་ཡོད་པའི་མདངས་ཅན་གྱིས་རིམ་བཞིན་སྣམ་སྦྱར། བླ་གོས། མཐང་གོས་བཅས་གསོལ་བ། པཎ་ཞྭ་གསེར་གྱི་མདོག་ཅན་རྩེ་མོ་རྣོ་ཞིང་མཐོ་བ་དབུ་ལ་གསོལ་བ། འདི་དག་གི་མཚོན་དོན་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་ད་ལམ་ཞུ་མ་ཁོམ་པས་དགའ་ལྟ་དང་། བླ་མཆོད་ཀྱི་ཁྲིད་ལས་འབྱུང་བ་ལྟར་ཡིན། དེའི་ཐུགས་ཀར་ཐུབ་པའི་དབང་པོ། དེའི་ཐུགས་ཀར་རྒྱལ་བ་རྡོ་རྗེ་འཆང་། དེའི་ཐུགས་ཀར་ཏིང་ངེ་འཛིན་སེམས་དཔའ་ཧཱུྃ་ཡིག་སྔོན་པོ་བཅས་གསལ་གདབ།

དེ་དག་ཀྱང་རང་རེའི་སྣོད་སྤྱད་ལྟར་གཅིག་ནང་དུ་གཅིག་བཙུག་པ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར། བླ་མ་ཕྱི་ལྟར་དགེ་སློང་གི་རྣམ་པ་ཅན་འདི་ལྟར་སྣང་ཡང་ནང་ལྟར་ན་རྒྱལ་བ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ཡིན་ཞེས་སྟོན་པའི་ཕྱིར་ཐུགས་ཀར་ཐུབ་དབང་བཀོད་ཅིང་། གསང་བ་ལྟར་ན་རྒྱལ་བ་རྡོ་རྗེ་འཆང་ཉིད་ཡིན་ཞེས་སྟོན་ཕྱིར་དེའི་ཐུགས་ཀར་རྡོ་རྗེ་འཆང་བཀོད་པ་ཡིན་ནོ། །བླ་མ་སེམས་དཔའ་སུམ་བརྩེགས་ཞེས་པ་འདི་གསུམ་ཡིན་འགྲོ་བསམ་ཤས་ཁ་ཡང་། དང་པོ་གཉིས་དམ་ཚིག་སེམས་དཔའ་དང་། རྒྱལ་བ་རྡོ་རྗེ་འཆང་ཡེ་ཤེས་སེམས་དཔའ་དང་། ཐུགས་ཀའི་ཧཱུྃ་ཡིག་ལ་ཏིང་ངེ་འཛིན་སེམས་དཔའ་བྱ་དགོས། སེམས་དཔའ་སུམ་བརྩེགས་བསྒོམས་པ་འདི་ལ་སྔགས་ཀྱི་ཟབ་གནད་ཁྱད་པར་ཅན་ཡོད་ཀྱང་འདིར་ཞུ་མི་སྲོབས། དེ་ལྟ་བུའི་བླ་མ་ཞབས་རྡོ་རྗེ་སྐྱིལ་ཀྲུང་གིས་བཞུགས་པའི་ཕྱུང་སོགས་བདེ་གཤེགས་ལྔ་སོགས་སུ་བསྒོམས་པ་འདི་གསང་བ་འདུས་པའི་ལུས་དཀྱིལ་རྩ་རྒྱུད་དུ་མདོ་ཙམ་གསུངས་པ། བཤད་རྒྱུད་རྡོ་རྗེ་ཕྲེང་བར་རྒྱས་པར་བཀྲལ་བའི་མན་ངག་ཡིན། དེ་བསྐྱེད་ཚུལ་རྒྱས་པར་ནི་ཞལ་གསུམ་ཕྱག་དྲུག་པ་གསང་འདུས་ལུས་དཀྱིལ་ལྟར་དང་། དེ་ཙམ་བློས་མ་ལྕོགས་ན་རྣལ་འབྱོར་གྱི་རྒྱུད་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་ཞལ་གཅིག་ཕྱག་གཉིས་སུ་གསལ་འདེབས། དེ་ཡང་སྤྱི་གཙུག་ནས་སྐྲ་མཚམས་བར་བླ་མའི་གཟུགས་ཕུང་གི་ངོ་བོ་རྣམ་སྣང་། དེ་ནས་མགྲིན་པའི་བར་འདུ་ཤེས་ཀྱི་ཕུང་པོའི་ངོ་བོ་འོད་དཔག་མེད་སོགས་ཕུང་པོ་ལྔ་བདེ་གཤེགས

頂髻剛好碰到上面一尊的蓮華座。觀四界四佛母[26]與五佛中的四尊相對而坐。觀眼等六處，加上筋脈、關節，為「地藏」等八菩薩[27]，其中筋脈體性為「彌勒」、置於頭頂，「普賢」置於八大關節[28]處。至於觀色等五境為五金剛女[29]，頌文中雖未明說，但當如「集密身曼荼羅」，觀為與各自對應的男性菩薩相互擁抱之相。這裡的「羅漢」並不是指聲聞、緣覺阿羅漢，而是指大乘阿羅漢、亦即佛陀聖者。

228 另觀（主尊全身）每一毛孔中有一佛刹，有的佛刹中，佛在降魔；有的佛刹中，佛在轉法輪等，化現無量十二種事業[30]遊戲，此即上師身中映現一切世界之意。在某一觀自在密續中說：本尊每一毛孔中有某某佛刹，有某某如來安住其中等等，此說適用於一切諸佛。「二萬一千」是多數詞，我們不必拘泥其數。觀主尊右手等十肢體的體性，為「閻摩敵」等十大明王[31]。

主尊心間共有五尊，其安置法為：「不動」最大；其心間為「釋迦佛」；「釋迦佛」心間為「金剛持」；「不動」前方與之相對而坐的是「摩摩枳」；「不動」背後向其背而坐的是「文殊」。觀想主尊全身放光，從光端放出「護方神」等種種變化。藥叉、密跡等眾大天神是主尊的足墊。

我們縱然無法清楚地觀想這些所緣，但最主要的，是應在心中引生這樣的定解：上師的蘊、界、處等，實為五部如來父母及其他寂怒本尊。以上為主尊

[26] 心間，觀上師水大體性「摩摩枳」；臍間，觀上師地大體性「佛眼」；喉間，觀上師火大體性「白衣母」；頂間，觀上師風大體性「度母」。

[27] 眼為「地藏」；耳為「金剛手」；鼻為「虛空藏」；舌為「觀自在」；身為「除蓋障」；意為「文殊」；筋脈為「彌勒」；關節為「普賢」。

[28] 雙肩、雙腕、臀部兩側與雙踝。

[29] 色為「色金剛女」；聲為「聲金剛女」；香為「香金剛女」；味為「味金剛女」；觸為「觸金剛女」。

[30] 佛的殊勝化身在世界上示現的十二種事業：1、兜率降世；2、入住母胎；3、圓滿誕生；4、少年嬉戲；5、受用妃眷；6、從家出家；7、行苦難行；8、趨金剛座；9、降伏魔軍；10、成正等覺；11、轉妙法輪：12、入大涅槃。

[31] 左手為「無能勝」；口為「馬頭」；金剛為「除礙」；右肩為「不動」；左肩為「欲王」：右膝為「具藍杖」；左膝為「大力」；頭頂為「頂髻轉輪」；二足心為「妙害」。

ལྷ་གོང་མ་གོང་མའི་པད་གདན་ལ་འོག་མ་འོག་མའི་གཙུག་ཏོར་རེག་ཙམ་གྱིས་སྐུ་ལུས་ཀྱི་དབུས་གཞུང་ཤིང་གི་ཚུལ་དུ་བསྐྱེད། ཁམས་བཞི་ཡུམ་བཞི་དེ་དག་དང་ཞལ་སྦྱོར་གྱི་ཚུལ། མིག་སོགས་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་གི་སྙིང་། རྩ་རྒྱུས་ཚིག་རྣམས་བཅས་བསྟན་པའི་བརྒྱད་ས་སྙིང་སོགས་སེམས་དཔའ་བརྒྱད། རྩ་རྒྱུད་ཀྱི་ངོ་བོ་བྱམས་པ་སྤྱི་གཙུག་དང་། ཀུན་བཟང་ཚིགས་ཆེན་བརྒྱད་ལ་འགོད། གཟུགས་སོགས་ལྷ་རྡོ་རྗེ་མ་ལྔར་བསྐྱེད་པ་ཚིག་ཟིན་ལ་མི་གསལ་ཡང་གསང་འདུས་ལུས་དཀྱིལ་ལྟར་རང་རང་གི་ཡབ་སེམས་དཔའ་སོ་སོ་དང་ཕན་ཚུན་འཁྱུད་པའི་ཚུལ་དུ་བསྐྱེད། བ་སྤུ་དགྲ་བཅོམ་ཞེས་པ་ནི་ཉན་རང་དགྲ་བཅོམ་མིན་པར་ཐེག་ཆེན་དགྲ་བཅོམ་སངས་རྒྱས་འཕགས་པ་ཉིད་དེ། དེ་ཡང་བ་སྤུའི་ཁྲུང་བུ་རེར་ཡང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཁམས་རེ། ལ་ལར་བདུད་བཏུལ་བ་དང་། ལ་ལར་ཆོས་འཁོར་བསྐོར་བ་སོགས་མཛད་པ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པར་རོལ་པ་མཐའ་ཡས་པར་བསམ་པ་ཞིང་ཁམས་ཐམས་ཅད་སྐུ་ལ་སྣང་བའི་དོན་ཡིན། སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་རྒྱུད་ཅིག་ཏུ་བ་སྤུའི་ཁྲུང་བུ་རེ་རེར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་འདི་དང་འདི་ཞེས་བྱུས་བར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འདི་དང་འདི་ཞེས་བྱ་བ་སོགས་གསུངས་པ་དེ་འདྲ་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ལ་སྦྱར་དགོས༑ ཉི་ཁྲི་ཚིག་སྟོང་ཞེས་པ་མང་ཚིག་སློས་པ་ལས་གྲངས་ངེས་ཅན་དུ་མཛད་པ་མིན། ལག་པ་གཡས་ལ་དེའི་ངོ་བོ་གཤིན་རྗེ་གཤེད་སོགས་ཡན་ལག་བཅུར་ཁྲོ་བོ་བཅུ་བསྐྱེད། ཐུགས་ཀར་ལྷ་ལྷ་ཡོད་པ་འགོད་ལུགས་ནི་ཆེ་བ་མི་བསྒྲོད་པ། དེའི་ཐུགས་ཀར་ཐུབ་དབང་། དེའི་ཐུགས་ཀར་རྡོ་རྗེ་འཆང་། མི་བསྐྱོད་པའི་མདུན་དུ་ཞལ་སྦྱོར་གྱི་ཚུལ་དུ་སྣ་མ་ཀྱི། མི་བསྐྱོད་པའི་སྐྱུ་རྒྱབ་ཞལ་གདད་ནས་འཇམ་དཔལ་བཅས་འགོད། སྐུ་ལས་སྤྲོས་པའི་འོད་ཟེར་གྱི་སྣེར་ཕྱོགས་སྐྱོང་སོགས་སྤྲུལ་བ་སྣ་ཚོགས་སྤྲོ་ཞིང་། གཏོར་སྦྱིན་དང་། གསང་བ་པ་སོགས་ལྷ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཞབས་འོག་ཏུ་གདན་གྱི་ཚུལ་དུ་ཡོད་པར་བསམ། འདི་དག་དམིགས་པ་གསལ་ཐེབས་མིན་ཇི་ལྟར་ཡང་ངེས་ངོར་བླ་མའི་ཞུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་སོགས་བདེ་གཤེགས་རིགས་ལྔ་ཡབ་ཡུམ་ཞི་ཁྲོ

觀想法。

觀想眷屬

229 觀想眷屬的方法是：從主尊心間向右方放光，光明由小變大，光端上顯現「廣行派」眾上師；左方為「深見派」眾上師；前方為結過法緣的眾上師；後方稍高處為「修行加持派」眾上師。

「修行加持派」安置法中有許多教授深要。此派中著名的上師有：金剛持、諦洛巴、那若巴、種毗巴、阿底峽等。然而傑‧珠康巴主張只需觀想深、廣二派，因為這二派的加持傳承是經上師代代相傳，從未中斷過；喀鐸‧洛桑貢窮（善慧小修）則認為，此係「集密」、「勝樂」、「怖畏」三種傳承‧傑‧昂旺強巴（語自在慈）和喇嘛雍增仁波切則主張以「噶當十六明點」[32]和「甘丹耳傳」
230 這二種傳承為主。

將上述五種傳承合起來觀想的教授深要，是我上師的口授。這裡我將毫無保留地為大家揭示這一殊勝耳傳教授[33]：中央除「金剛持」外，從至尊文殊至自己上師之間的諸位上師，均觀為文殊相，上下重疊成為一行；其右側觀父續「集密」和「怖畏」上師傳承，分二行上下重疊；左側為母續「勝樂」上師傳承和「十六明點」上師傳承，也分二行上下重疊，共觀五行。傑‧喜饒嘉措（慧海）[34]的著作中也有類似的說法。此外尚有其他教授，大家應參考《噶當經函》、噶欽‧南喀多傑（虛空金剛）的有關《供養上師儀軌》著作[35]、彩林雍增仁波

[32] 噶當派早期單傳的一種密法教授。
[33] 參見本書附錄《供養上師儀軌資糧田圖解》。
[34] 1803～1875。
[35] 《供養上師與大印合修法引導筆記》。

སོགས་དངོས་ཡིན་སྣམ་པའི་ངེས་ཤེས་འདྲེན་པ་གནད་ཆེ། དེ་རྣམས་གཙོ་བོ་གསལ་འདེབས་ཚུལ་ཡིན།

འཁོར་གསལ་འདེབས་ཚུལ་ལ་གཙོ་བོའི་ཐུགས་ཀ་ནས་འོད་ཟེར་གཡས་ཕྱོགས་སུ་སྤྲོས་པ་རྩེ་མོ་རྒྱ་ཐེ་ཆེར་སོང་བའི་སྟེང་དུ་རྒྱ་ཆེན་སྤྱོད་བརྒྱུད། གཡོན་དུ་དེ་བཞིན་དུ་ཟབ་མོ་ལྟ་བརྒྱུད། མདུན་དུ་དེ་བཞིན་དུ་ཆོས་འབྲེལ་དངོས་ཐོབ་ཀྱི་བླ་མ། རྒྱབ་ཏུ་ཙུང་ཟད་མཐོ་བར་ཉམས་ལེན་བྱིན་རླབས་བརྒྱུད་བཅས་འགོད། འདིའི་ཉམས་ལེན་བྱིན་རླབས་འགོད་ལུགས་ལ་མན་ངག་གི་ཟབ་གནད་མང་དུ་ཡོད། དེ་ཡང་ཡོངས་གྲགས་རྡོ་རྗེ་འཆང་། ཏེ་ལོ། ནཱ་རོ། ཧཱུྃ་ཀྵི་པ། རྗེ་བོ་སོགས་དང་། རྗེ་སྒྲུབ་ཁང་པས་ཟབ་རྒྱས་ཀྱི་བརྒྱུད་པ་ཉིད་ལ། བླ་མ་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་བྱིན་རླབས་ཀྱི་རྒྱུན་མ་ཉམས་པར་ཡོད་པས། དེ་ལས་ལོགས་སུ་མི་དགོས་པར་བཞེད། མཁར་རྡོ་བློ་བཟང་སྐྱོམ་ཆུང་གིས་གསང་བདེ་འཇིགས་གསུམ་གྱི་བརྒྱུད་པ་ལ་བཞེད། རྗེ་དག་དབང་བྱམས་པ་དང་བླ་མ་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ཀྱིས་བཀའ་གདམས་ཐིག་ལེ་བཅུ་དྲུག་གི་བརྒྱུད་པ་དང་། དགའ་ལྡན་སྙན་བརྒྱུད་ཀྱི་བརྒྱུད་པ་གཉིས་གཙོ་བོར་བཞེད། དེ་དག་དཀྱུས་གཅིག་ཏུ་འགོད་ཚུལ་གྱི་མན་ངག་ཟབ་གནད་བདག་གི་བླ་མའི་ཞལ་ཤེས་སྙན་བརྒྱུད་ཀྱི་མན་ངག་ཁྱད་པར་ཅན་དཔེ་མཁྱུད་མེད་པར་ཞུ་ན། དེ་ཡང་དབུས་སུ་རྡོ་རྗེ་འཆང་མ་གཏོགས་པ་རྗེ་བཙུན་འཇམ་དབྱངས་ནས་རང་གི་བླ་མ་ལ་ཐུག་གི་བར་འཇམ་དབྱངས་ཀྱི་རྣམ་པ་མཐོ་བརྩེགས་དང་། དེའི་གཡས་སུ་ཕ་རྒྱུད་གསང་འདུས་དང་། འཇིགས་བྱེད་ཀྱི་བླ་བརྒྱུད་གཉིས་སོ་སོ་ནས་མཐོ་བརྩེགས། གཡོན་དུ་མ་རྒྱུད་བདེ་མཆོག་གི་བླ་བརྒྱུད་དང་། ཐིག་ལེ་བཅུ་དྲུག་གི་བླ་བརྒྱུད་སོ་སོ་ནས་མཐོ་བརྩེགས་རེ་བཅས་མཐོ་བརྩེགས་ལྟར་གསལ་འདེབས་པ་ཡིན། འདི་དང་ཕྱོགས་འདྲ་རྗེ་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཚོའི་གསུང་ཐེར་དུའང་ཡོད། ད་དུང་མན་ངག་གཞན་ཡང་ཡོད་པའི་ཤེས་བྱེད་བཀའ་གདམས་གླེགས་བམ་དང་། དཀའ་ཆེན་ནམ་མཁའ་རྡོ་རྗེའི་གསུང་བླ་མཆོད། ཚེ་གླིང་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེའི་

切的《供養上師儀軌引導文》、《道次第傳承上師傳》，以及方才所說的傑・喜饒嘉措的著作等。

新、舊噶當派上師的安置法中，也有一種很特別的教授。以上為觀想諸位師長。

然後，在第一層四辦蓮華的前辦上，觀「集密聖派不動三十二尊」；右辦上，觀「金剛怖畏十三尊」；左辦上，觀「總攝輪魯伊巴派六十二尊」；後辦上，觀「具顱喜金剛九尊」。或者按照教授：右辦上，觀父續之王「集密」；左辦上，觀母續之王「勝樂輪」；前辦上，觀雙具父母二續扼要的「金剛怖畏」。無論如
231 何，如果我們心力所及，應觀能所依全圓曼荼羅。不然的話，應觀能依天全圓主尊眷屬。再不行的話，單觀主尊亦可。

其次，於第二層蓮華上，觀以「時輪」為上的無上部各本尊；第三層，觀瑜伽續本尊；第四層，觀行續本尊；第五層，觀事續本尊；第六層，觀殊勝化身相佛；第七層，觀菩薩；第八層，觀緣覺；第九層，觀聲聞；第十層，觀勇士和空行；第十層，觀護法眾。

在資糧田諸尊的三處，安置「三金剛」自性三種子字：即頭頂上安置身金剛「毘盧」體性的白色「嗡」字等等[36]（帕繃喀大師又說，雖然念誦儀軌中未明言，但也應在臍間安置「寶生」體性黃色「娑」字，和在密處安置「不空成就」體性綠色「哈」字）。雖說「三金剛」是佛所獨具的特法，但因為資糧田
232 中的聲聞，緣覺等，只是化現為聲聞等相而體性即佛，所以也可以安置三字。又當了知資糧田諸尊均係上師的變化。此外，也有觀資糧田諸尊都是「三重薩埵」的教授。

[36] 喉間安置語金剛「無量壽」體性的紅色「啊」字，心間安置意金剛「不動」體性的藍色「吽」字。

གསུང་བླ་མཆོད་ཁྲིད་དང་། བླ་བརྒྱུད་རྣམ་ཐར། སྔར་ཞུས་པའི་རྗེ་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཚོའི་གསུང་ཐེན་སོགས་ན་ཡོད་པས་དེ་དག་གཟིགས་དགོས། བཀའ་གདམས་གསར་རྙིང་གི་བླ་མ་འགོད་ལུགས་ལའང་མན་ངག་གི་ཁྱད་པར་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོད། དེ་ལྟར་བླ་མ་རྣམས་གསལ་བཏབ། དེ་ནས་པད་རིམ་དང་པོའི་འདབ་མ་བཞིར་མདུན་དུ་གསང་བ་འདུས་པ་འཕགས་ལུགས་མི་བསྐྱོད་པ་ལྷ་སོ་གཉིས། གཡས་སུ་རྡོ་རྗེ་འཇིགས་བྱེད་ལྷ་བཅུ་གསུམ། གཡོན་དུ་འཁོར་ལོ་སྡོམ་པ་ལྷུ་ཨི་པ་ལྷ་རེ་གཉིས། རྒྱབ་ཏུ་ཀྱེ་རྡོར་ཐོད་པ་ཅན་ལྷ་དགུ་འགོད་པའམ། ཡང་ན་མན་ངག་ལྟར་གཡས་སུ་ཕ་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་གསང་བ་འདུས་པ། གཡོན་ན་མ་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག །མདུན་དུ་ཕ་རྒྱུད་མ་རྒྱུད་གཉིས་ཀའི་གནད་ཚང་བ་རྡོ་རྗེ་འཇིགས་བྱེད་རྣམས་གསལ་འདེབས་པའི་ལུགས་ཀྱང་ཡོད། གང་ལྟར་ཡང་རློམ་ལྷོགས་ན་རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཡོངས་རྫོགས། དེ་ཙམ་མ་ནུས་ཀྱང་བརྟེན་པ་ལྷ་གཙོ་འཁོར་ཡོངས་རྫོགས། དེ་ཡང་མ་ནུས་ན་གཙོ་རྐྱང་གསལ་བཏབ་ཀྱང་ཆོག །དེ་ནས་པད་རིམ་གཉིས་པར་དུས་འཁོར་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་བླ་མེད་ཀྱི་ཡི་དམ། གསུམ་པར་རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད། བཞི་པར་སྤྱོད་རྒྱུད། ལྔ་པར་བྱ་རྒྱུད་བཅས་ཀྱི་ལྷ་ཚོགས་དང་། དྲུག་པར་སངས་རྒྱས་མཆོག་གི་སྤྲུལ་སྐུའི་རྣམ་པ་ཅན། བདུན་པར་བྱང་སེམས༔ བརྒྱད་པར་རང་རྒྱལ། དགུ་པར་ཉན་ཐོས། བཅུ་པར་དཔའ་བོ་མཁའ་འགྲོ །བཅུ་གཅིག་པར་ཆོས་སྐྱོང་རྣམས་གསལ་འདེབས། ཚོགས་ཞིང་དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནས་གསུམ་དུ་སྤྱི་བོར་སྐུ་རྡོ་རྗེ་རྣམ་སྣང་གི་ངོ་བོ་ཨོཾ་དཀར་པོ་སོགས་རྡོ་རྗེ་གསུམ་གྱི་རང་བཞིན་གྱི་ཡི་གེ་འབྲུ་གསུམ་འགོད༔ འདོན་ཆར་མི་གསལ་ཡང་། ལྟེ་བར་རིན་འབྱུང་གི་ངོ་བོ་སྭ་སེར་པོ་དང་། གསང་གནས་སུ་དོན་གྲུབ་ཀྱི་ངོ་བོ་ཧཱ་ལྗང་གུ་ཡང་འགོད་པར་གསུངས། རྡོ་རྗེ་གསུམ་ནི་སངས་རྒྱས་ཁོ་ནའི་ཁྱད་ཆོས་ཡིན་པས་ཚོགས་ཞིང་གི་ཉན་རང་སོགས་ཀྱང་རྣམ་པ་དེར་བསྟན་པ་ཙམ་མ་གཏོགས་ངོ་བོ་སངས་རྒྱས་ཁོ་ན་དང་། དེ་ཡང་བླ་མ་ཁོ་ནའི་རྣམ་སྤྲུལ་དུ་ཤེས་དགོས། ཐམས་ཅད་སེམས

（帕繃喀大師說，觀資糧田諸尊時，應具如下三要：（一）在意想上，應妥善觀想；（二）在信解上，應想「此即某某上師或本尊等」；（三）在信心上，應想資糧田為殊勝福田。）

像這樣觀想完畢後，次當迎請「智慧尊」，但是實際上，並無迎請的必要，因為只要我們生起信解，佛便會出現在我們面前。經中說：

「誰若重信解，能仁住其前。」

我們在辯論時所說的：「沒有佛的正量不能緣及的地方」，對理解這一點很有幫助。知果配合密法關要來講的話，則更容易理解。由於證雙運位者身心成為一體，所以他們智慧遍及的地方，身體也一樣能遍及。經典中說：

「智於剎那間，周遍所知輪。」

以及：

「智所周遍處，身亦遍所有。」

233 由於自己面前這個地方，為佛的一切智所周遍，因此佛身也周遍於此。所以，除了因為自己的業障看不見外，我們只要信解觀想，資糧田諸尊就一定會出現在我們面前，這和無著觀修彌勒[37]以及月官觀修觀自在的故事是一樣的。對於佛來講，他們是不必花力氣降臨於某地的，就像天上的月亮映印在有水的器皿中一樣，只要我們一觀資糧田，他們便自然出現在我們面前。我們看不見他們，就像泉眼和祠堂中有龍、厲鬼等居住而我們卻看不見一樣。

由於所獲加持的大小和積福的多少，視有無「面前真有資糧田」這一信念而定，所以為了消除「面前並沒有皈依境」這樣的疑慮，或為加強信解之故，我們應迎請「智慧尊」。在口誦「惟願一切有情大依怙」等時，想具足智、悲、

[37] 以前無著為見彌勒，觀修十二年方才如願。本尊告以十二年中他隨時在其面前，但因障故不能得見。

དཔའ་སྟུམ་བརྟེགས་སུ་བྱ་བའི་མན་ངག་ཀྱང་ཡོད། དེ་ལྟར་ཚོགས་ཞིང་རྣམས་སྣང་ངོར་
གསལ་ཞིགས་པར་ཐེབས་པ་དང་། མོས་ངོར་དེ་དང་དེ་དངོས་ཡིན་སྙམ་པ་དང་། དད་ངོར་
ཡོན་གནས་ཞལ་དུ་བྱུང་བའི་འདུ་ཤེས་གསུམ་བསྐྱེད་དགོས་གསུངས། དེ་ལྟར་གསལ་འདེབས་
ཟིན་ནས་ཡེ་ཤེས་པ་སྤྱན་འདྲེན་པ་ཡིན་ཅིང་། དེའང་སྤྱན་འདྲེན་ངེས་པར་དགོས་པ་མིན་ཏེ།
རང་གིས་མོས་པ་བྱས་པ་ཙམ་གྱིས་མདུན་ན་བཞུགས་ཏེ། མདོ་ལས། གང་གིས་མོས་པ་གཙོར་
བྱས་ན། །དེ་ཡི་མདུན་ན་ཐུབ་པ་བཞུགས། །ཞེས་གསུངས། རང་རེས་རྩོད་པ་བྱེད་པའི་ཚེ་
སངས་རྒྱས་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་ས་ཕྱོགས་མེད་ཅེས་སྨྲ་བ་དེ་འདིར་ཕན་ཐོགས་དགོས་པ་ཡིན།
སྔགས་ཀྱི་གནད་དང་སྦྱར་ནའང་འཆར་བདེ་བ་ཟུང་འཇུག་པ་རྣམས་སྐུ་ཐུགས་ངོ་བོ་གཅིག་ཏུ་སོང་
བས་མཁྱེན་པས་གར་ཁྱབ་ཏུ་སྐུས་ཁྱབ་དགོས་པ་ནི། མཁྱེན་པའི་སྐད་ཅིག་གཅིག་གིས་ཀྱང་།།
ཤེས་བྱའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཀུན་ཁྱབ་ཅན། །ཞེས་དང་། ཡེ་ཤེས་ཇི་སྙེད་ཁྱབ་གྱུར་པ། །སྐུ་ཡིས་
ཀྱང་ནི་དེ་སྙེད་ཁྱབ། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རང་གི་མདུན་གྱི་གཞིར་ཡང་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་
ཀྱི་མཁྱེན་པས་ཁྱབ་པས་སྐུས་ཀྱང་ཁྱབ་པ་ཡིན། དེས་ན་རང་གི་ལས་སྒྲིབ་ཀྱིས་མ་མཐོང་བ་མ་
གཏོགས་ཚོགས་ཞིང་གི་ལྷ་མོས་པས་གསལ་བཏབ་པ་ཙམ་གྱིས་མདུན་ན་བཞུགས་པ་ཐོགས་མེད་
ཀྱིས་བྱམས་པ་དང་། ཙན་དྲ་གོ་མིས་སྤྱན་རས་གཟིགས་སྒྲུབ་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་རེད་གསུངས།
དེ་ལྟར་ཐུབ་པ་ལ་འབྱོན་བཞུགས་ཀྱི་རྩོལ་བ་མི་མངའ་བ་ནམ་མཁའི་ཟླ་བའི་གཟུགས་བརྙན་ཆུ་སྣོད་
དུ་འཆར་བ་ལྟར་ཡིན་པས་ཚོགས་ཞིང་བསྐྱེད་མ་ཐག་ཏུ་མདུན་དུ་ཡོད་ཀྱང་། རང་ཅག་གིས་མི་
མཐོང་བ། དཔེར་ན་ཆུ་མིག་དང་སྐྱ་མཁར་ལ་ཀླུ་བཙན་སོགས་གནས་ཀྱང་མི་མཐོང་བ་བཞིན་ནོ།།
དངོས་སུ་ཡོད་པའི་འདུ་ཤེས་ཡོད་མེད་ཀྱིས་བྱིན་རླབས་དང་། བསོད་ནམས་ཀྱང་དེའི་རྗེས་སུ་
འབྲང་བ་ཡིན། དེས་ན་སྐྱབས་ཡུལ་མདུན་དུ་བཞུགས་བཞིན་པ་ལ་དེ་ལྟར་མེད་སྙམ་པའི་དོགས་
པ་སེལ་བའི་ཕྱིར་རམ། མོས་པ་བརྟན་པའི་ཕྱིར་སྤྱན་འདྲེན་པ་ཡིན། ངག་ཏུ་མ་ལུས་སེམས་ཅན་

力三種功德的資糧田諸尊，個個大顯神通降臨此處，如《摩竭陀賢女傳》中所
234 述[38]。此時觀資糧田諸尊心間種子字放光，從十方諸佛心間各請一整體資糧田
前來，合併為一個資糧田後，又分化無量，資糧田每一尊身中都有一整體資糧
田融入，所以當信解資糧田每一尊均為普攝皈依處的體性。我們這樣修的話，
就不會對資糧田諸尊作優劣的分別，另外也有將來道位與果位的緣起在裡邊。
作「勾」、「入」,「縛」、「喜」則是密宗的修法。

沐浴聖眾

資糧田諸尊本身並無需要清淨的罪障或污垢等，但為了淨治我們自身的罪障，應沐浴資糧田聖眾，如經典中說：

「法身雖無垢，恭敬承事故，」

觀想浴室的方法有許多種。此處配合無上部修法，觀浴室為四方四門。門
外有牌坊，室內有四條寶柱承托屋頂，頂下飾有珍珠寶蓋，此外沒有其他屋頂。
室內中央為浴池，水晶地基上舖滿金沙，池底中央較周邊為高，形如龜背，再
235 者如無上部總軌，觀木座或獅座，數量與資糧田諸尊數相等。浴池的三面有三
座階梯，每座有四級，周圍有寶台和掛衣服的寶衣架。此外觀想將用作供養的
新衣和浴瓶等。

如果我們有浴具[39]的話，可在浴盤中注入少量瓶水代替浴池。另用瓶水在鏡面上畫兩條橫線和兩條豎線，成九格狀。然後用瓶水在中央和四方格中各點

---

[38] 昔摩揭陀給孤獨長者之女「賢女」，遠嫁他方一外道王族。但因其信心與祈禱之力，佛陀及其聲聞弟子淩空飛來、各顯神通，為其說法。「惟願一切有情大依怙」等一頌即賢女當時所說。

[39] 主要包括水壺、鏡子、盆子等物。

སོགས་བརྗོད་དེ་ཚོགས་ཞིང་རྣམས་མཁྱེན་བརྩེ་ནུས་གསུམ་གྱི་ཡོན་ཏན་མངའ་བའི་སྒོ་ནས། མ་ག་དྷ་བཟང་མོའི་གདམ་རྒྱུད་ལྟར་རེ་རེས་ཀྱང་རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་བཀོད་པ་མཐའ་ཡས་པས་སྤྲོན་བྱུང་སླམ་པ་བྱེད། དེའི་ཚེ་ཚོགས་ཞིང་རྣམས་ཀྱི་ཐུགས་ཀའི་ས་བོན་ལས་འོད་ཟེར་འཕྲོས་པས་ཕྱོགས་བཅུའི་སངས་རྒྱས་རེ་རེའི་ཐུགས་ཀ་ནས་ཚོགས་ཞིང་ཆ་ཚང་རེ་སྤྱན་དྲངས་ཏེ་ཚོགས་ཞིང་ཆ་ཚང་གཅིག་ཏུ་བསྒྱུར།སླར་ཡང་དེ་ལས་མང་པོ་སྤྲོས་ནས་ཚོགས་ཞིང་གི་ལྷ་རེ་རེར་ཆ་ཚང་རེ་ཐིམ་པས་རེ་རེ་ཡང་སྐྱབས་གནས་ཀུན་འདུས་ཀྱི་ངོ་བོར་མོས། འདི་ལྟར་བྱེད་པ་རང་རེར་ཚོགས་ཞིང་ལ་བཟང་ངན་གྱི་རྣམ་རྟོག་མི་འབྱུང་བ་དང་མ་འོངས་པ་ན་ལམ་དང་འབྲས་དུས་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་ཞིག་ཡོད། དགུག་གཞུག་བཅིང་མཉེས་བྱེད་པ་སྔགས་ལུགས་ཡིན། དེ་ལྟར་ཟིན་པ་ན་ཁྲུས་གསོལ་བ་ནི། ཚོགས་ཞིང་ལ་སྡིག་སྒྲིབ་དང་ནག་ནོག་སོགས་དག་བྱ་མེད་ཀྱང་ཇི་སྐད་དུ། ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ལ་དྲི་མ་མི་མངའ་ཡང་། །སྲི་ཞུ་བཀུར་སྟི་རིམ་གྲོའི་ཚུལ་ཙམ་དུ། །ཞེས་སོགས་ལྟར་རང་གི་ལས་སྒྲིབ་སོགས་སྦྱོང་ཕྱིར་བྱེད། ཁྲུས་ཁང་བསྐྱེད་ལུགས་སྣ་ཚོགས་ཡོད་ཀྱང་། འདིར་བླ་མེད་དང་འབྲེལ་བས་གྲུ་བཞི་སྒོ་བཞི་རྟ་བབས་དང་བཅས་པ། ཐོག་གཞན་མེད་པ། ནང་དུ་རིན་པོ་ཆེའི་ཀ་བ་བཞིའི་སྟེང་དུ་རྒྱ་ཕིབས་དང་དེའི་འོག་ཏུ་མུ་ཏིག་གི་བླ་བྲེས་བརྒྱན་པ། དཀྱིལ་དུ་ཁྲུས་ཀྱི་རྫིང་བུ་ཤེལ་གྱི་ས་གཞི་ལ་གསེར་གྱི་བྱེ་མ་བརྡལ་བ་དབུས་ཅུང་མཐོ་ཞིང་མཐའ་དམའ་བ་རྡུས་སྦལ་གྱི་རྒྱབ་འདྲ་བ་ལ་བླ་མེད་སྤྱི་འགྲོ་ལྟར་ཤེལ་སྟན་ནམ་སེང་ཁྲི་ཚོགས་ཞིང་གི་གྲངས་མཉམ་བཀོད། ཕྱོགས་གསུམ་ན་འབབ་སྟེགས་གསུམ་རེ་རེར་ཡང་ཐེམ་སྐས་བཞི་རེ་ཡོད་པ་མཐའ་སྐོར་དུ་རིན་པོ་ཆེའི་སྟེགས་བུ། ན་བཟའ་འགེལ་གཞི་རིན་པོ་ཆེའི་གདང་། ན་བཟའ་གསར་པ་འབུལ་རྒྱུ་དང་། བུམ་པ་སོགས་བསྐྱེད། ཁྲུས་ཆས་ཡོད་ན་ཁྲུས་གཞོང་དུ་ཁྲུས་ཛིང་མཚོན་བྱེད་བུམ་ཆུ་ཅུང་ཟད་བླུགས། མེ་ལོང་ལ་བུམ་ཆུས་འཕྲེད་དུ་རི་མོ་གཉིས་དང་། གྱེན་དུ་རི་མོ་གཉིས་ཏེ་རེའུ་མིག་དགུ་འབྱུང་བ་བྲིས་པའི་དབུས་དང་ཕྱོགས་བཞིར་བུམ་ཆུས་ཐིག་ལེ་རེ་བྱ། དེ་ཡང་རེའུ་

一點：九格表浴室，五點表五部佛。

在唸到「珍珠傘蓋具光焰」的句末停頓處時，觀資糧田諸尊如鳥飛降，或由梯而下進入浴室。諸尊降臨後，從自心間放出無數供養天女，以三個為一組，分別從事沐浴，塗香和獻衣的工作，這是根據密宗的規矩來修的。

觀想供養天女舀取池中的水為聖眾沐浴，由此資糧田諸尊心相續中產生大樂。浴畢擦身時，和開光法一樣，觀天女用浴巾碰觸資糧田諸尊的額、喉、胸間和雙肩五個部位，同時唸咒。想諸尊身上所有的濕氣集中於這五個部位，然後擦乾，這和我們洗澡要從頭到腳地擦是不一樣的。塗香時所供的香，色澤如
236 金、香氣優雅，質料不是普通的油脂。隨後向無量聖眾奉獻各色新衣，或寂靜裝，或忿怒裝。特向仲敦巴大師供養舍猁皮袍、外褂藍布。為表三士道攝於六度之中，衣帶纏繞腰部六圈，這樣觀想有極大的緣起關要。然後也可向資糧田諸尊供養各自的飾物和手幟。

唸「悲憫我與眾生故」等時，觀想資糧田諸尊各返原位，仍像以前一樣安住。那些換下來的舊衣服，化為黃光融入自己眉間；或作為各自應得的聖物，分發給六道眾生的代表。觀浴池下麵有六道水渠，池水流入六趣各處，消除各趣有情之苦。因為人最貪，所以觀想池水變為眾人所需的一切資具。最後想浴室等化空、成無所緣。

མིག་དགུ་ཁྲུས་ཁང་དང་། ཐིག་ལེ་ལྔས་རྒྱལ་བ་རིགས་ལྔ་མཆོད། བྲིས་པ་དེར། ཞེས་པའི་
ཚིག་མཚམས་ནས་ཚོགས་ཞིང་རྣམས་ཞུར་དེར་ཀྱིས་འཕུར་བའམ། སྐས་གདང་བཙུགས་པ་ནས་
གཤེགས་པའི་མོས་པ་གང་རིགས་བྱེད། དེ་དག་བྱོན་ཟིན་ནས་རེ་རེའི་སྐུ་མདུན་དུ་འདི་སྔགས་
དང་འབྲེལ་བས་ཁྲུས་དང་། བྱུག་པ་དང་། ན་བཟའ་འབུལ་མཁན་གྱི་མཆོད་ལྷ་གསུམ་གསུམ་
སྤྲོས༔ ཁྲུས་ཀྱི་ཆོ་ཐིང་བུ་ནས་བཅུས་ཏེ་ཕུལ་བས་ཐུགས་རྒྱུད་ལ་བདེ་བ་ཆེན་པོ་འཁྲུངས་པའི་མོས་
པ་བྱེད། ཁྲུས་ཟིན་ནས་ཕྱི་བའི་ཚེ། རབ་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཁྲུས་དར་གྱི་སྔགས་འགོད་ལུགས་
ལྟར་བྱས་ཏེ་དཔལ་མགྲིན་ཐུགས་ཀ་དཔུང་མགོ་གཉིས་བཅས་གནས་ལྔ་ལ་རིག་པས་རླན་ཐམས་
ཅད་སྐུའི་གནས་ལྔར་འདུས་ཏེ་དེ་དག་ཕྱི་བ་ཡིན་གྱི། རང་རེས་ཁྲུས་བྱེད་པ་ལྟར་མགོ་མཇུག་
ཐམས་ཅད་དུ་ཕྱི་བ་དེ་འདྲ་མི་དགོས། བྱུག་པའི་ཚེ་མདོག་གསེར་ལྟ་བུ་དང་། དྲི་ཤིན་ཏུ་བཟང་
པོ༔ རྒྱུ་ནི་མར་མིན་པའི་བྱུག་པ་འབུལ། དེ་ཟིན་ནས་ཞི་ཁྲོ་རབ་འབྱམས་སོ་སོའི་ཆ་ལུགས་ཀྱི་
ན་བཟའ་གསར་པ་རེ་ཕུལ་བའི་མོས་པ་བྱེད། འབྲོམ་ལ་ནི་གཡི་ལྤགས་ཀྱི་སློག་པ་ཕྱི་རས་སྔོན་པོ་
ཅན་ལ་སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་ལམ་ཕྱིན་དྲུག་ཏུ་བསྡུས་ནས་སྟོན་པའི་མཚོན་བྱེད་དུ་སྐ་རགས་སྐུ་སྐེད་ལ་
ལན་དྲུག་འཁོར་བ་ཞིག་འབུལ་བའི་མོས་པ་བྱས་ན་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གནད་ཤིན་ཏུ་ཆེ། དེ་རྗེས་སོ་
སོའི་རྒྱན་དང་ཕྱག་མཚན་ཡང་འབུལ། བདག་དང་འགྲོ་ལ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཚེ་སྔར་ཡང་ད་གིན་
འབྱོན་པའི་གནས་སོ་སོར་ཡར་གཤེགས་ཏེ་སྔར་བཞིན་བཞུགས་པའི་མོས་པ་བྱེད། ན་བཟའ་རྙིང་
པ་རྣམས་འོད་ཟེར་པོའི་རྣམ་པར་རང་གི་སྙིང་མཚམས་སུ་བསྟིམ་པའམ། རིགས་དྲུག་སོ་སོའི་
གཙོ་བོ་རེ་རེ་འོང་སྟེ་རྟེན་སྐལ་དུ་ཁྱེར་བར་བསམས་ནའང་ཆོག །ཁྲུས་ཆུ་རྣམས་ཁྲུས་ཐིང་ལ་
ཡུར་ཁ་དྲུག་ཡོད་པ་ནས་རིགས་དྲུག་སོ་སོའི་གནས་སུ་སོང་སྟེ། གཞན་རྣམས་ལ་སོ་སོའི་སྡུག་
བསྔལ་སེལ་བྱེད་དུ་གྱུར་སོང་སྙམ་པ་བྱེད། མི་རྣམས་འདོད་པ་ཆེ་བས་མཁོ་རྒྱུའི་ཡོ་བྱད་དུ་གྱུར་
པར་མོས་ཤིང་། ཁྲུས་ཁང་སོགས་མི་དམིགས་པར་བསམ།

第五加行：攝集積淨關要—奉獻七支及曼荼羅

積福淨罪十分重要！格西鐸巴說：

「若能兼修積集資糧、淨治罪障，祈禱本尊與上師，並克勤殷重思惟，雖覺百年亦不能生者，然諸有為不安住故，終當生起。」

攝集積淨關要的七支與曼荼羅修法，在我們修行的自始至終都極為重要，
237 有些人輕視這些修法，認為只有那些不能廣修善行的人才修這些法，或只是視
為善行的前行而在正行中不需要，但這些想法是錯誤的。由此七支之門，依靠
上師諸佛菩薩最上資糧田、修習積福淨障之法是最殊勝的，在顯密教典中再也
找不到比這個更好的修法了。即便在密法中，此七支也是極重要的：四種續部
均說應修「七清淨」，無上部各「生起次第」[40]中，也都說應由敬禮、供養等
七支之門積福淨障。文殊怙主大宗喀巴也是因為在沃喀修習積淨，才生起殊勝
證德的。像這樣，如果相續成熟的話，我們便能很快地生起證德。

（帕繃喀大師又詳細解釋說：登地菩薩們也以勤修積淨為主，如初地菩薩變化出一百個身體，到一百個佛剎中奉獻供品。同樣的，二地、三地等菩薩也依次變化出更多的身體、作更多的供養，直至成佛。他們尚且如此，我們這些人自然就不必說了。）

所以，此七支法行在顯、密二者中是積淨修法的集大成。其效用有二種：
238 打個比方說，過失成熟，猶如膿包行將穿漏；功德成熟，如同果實即可受用。

[40] 無上瑜伽部特別修法二次第中的第一次第。

སྦྱོར་ཆོས་ལྔ་པ་ནི། དགེ་བཤེས་དོལ་པས། ཞར་ལ་ཚོགས་གསོག་པ་དང་སྒྲིབ་པ་སྦྱོང་༑ ལྷ་དང་བླ་མ་ལ་གསོལ་བ་འདེབས་ཤིང་རྡུས་ཤིང་དང་བཅས་ཏེ་ནན་ཏན་གྱིས་བསམས་ན་ལོ་བརྒྱར་མི་སྐྱེ་སྐམ་པ་ཞིག་ཀྱང་འདུས་བྱུས་སོ་ན་མི་སྡོད་པས་ཅི་ཞིག་ལྟར་ལ་སྐྱེ་བ་ཡིན། ཞེས་པ་ལྟར་བསགས་སྦྱང་གལ་ཆེ་ཞིང་། དེའི་གནད་བསྡུས་པ་ཡན་ལག་བདུན་པ་མཇལ་དང་བཅས་པ་འདི་ཐོག་མཐའ་ཀུན་ཏུ་གལ་ཆེ།།ཁ་ཅིག་གིས་འདི་དགེ་སྦྱོར་རྒྱ་ཆེན་པོ་མི་ནུས་པས་བྱ་རྒྱུ་འམ༑ དགེ་སྦྱོར་གྱི་སྔོན་འགྲོ་ལྟ་བུ་ལས་དངོས་གཞི་ལ་མི་མཁོ་སྐམ་དུ་མནངས་ཚུང་བྱེད་པ་འོང་སྲིད་ཀྱང་། དེ་འདྲ་མིན། ཡན་ལག་བདུན་པོ་འདིའི་སྔོ་ནས་ཚོགས་ཀྱི་ཞིང་མཆོག་བླ་མ་རྒྱལ་བ་སྲས་དང་བཅས་པ་ལ་ཚོགས་གསོག་པ་དང་སྒྲིབ་པ་སྦྱོང་ཚུལ་འདི་ལས་ལྷག་པ་མདོ་དང་རྒྱུད་སྡེ་གང་ནའང་མེད། སྔགས་ཀྱི་སྐབས་སུའང་ཡན་ལག་བདུན་པ་འདི་གལ་ཆེ་སྟེ། རྒྱུད་སྡེ་བཞི་ཀ་ནས་བདུན་རྣམ་དག་བྱ་བར་གསུངས་ཤིང་། བླ་མེད་ཀྱི་བསྐྱེད་རིམ་རྣམས་སུ་ཡང་ཚོགས་ཞིང་ལ་ཕྱག་མཆོད་སོགས་ཡན་ལག་བདུན་གྱི་སྔོ་ནས་ཚོགས་བསགས་སྒྲིབ་སྦྱང་བྱ་དགོས་པར་གསུངས། འཇམ་མགོན་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས་ཀྱང་འོལ་དགར་བསགས་སྦྱང་མཛད་པས་ཉམས་རྟོགས་ཁྱད་པར་ཅན་འཁྲུངས་པ་ལྟར་རྒྱུད་སྨིན་ན་རྟོགས་པ་མྱུར་དུ་སྐྱེས་བ་སོགས་དང་།ས་ཆེན་པོ་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱང་བསགས་སྦྱང་ལ་གཙོ་བོར་འབད་པ་ཡིན་ཏེ། ས་དང་པོ་ལ་གནས་པའི་བྱང་སེམས་དེས་སྐུ་ལུས་བརྒྱར་སྤྲུལ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་བརྒྱ་ལ་ཕྱིན་ཏེ་མཆོད་པ་འབུལ་ཞིང་། དེ་བཞིན་ས་གཉིས་པ་སོགས་ནས་སངས་མ་རྒྱས་བར་དུ་ལུས་རིམ་བཞིན་མང་པོར་སྤྲུལ་ཏེ་མཆོད་པ་ཇི་རྒྱས་ཇི་མང་ལ་བཏང་བར་མཛད་ན། རང་རེས་སློས་སུ་མེད་ཚུལ་སོགས་རྒྱ་ཆེར་གསུངས། དེས་ན། ཆོས་སྤྱོད་ཡན་ལག་བདུན་པ་འདི་ནི་མདོ་སྔགས་གཉིས་ཀར་བསགས་སྦྱང་གི་འགག་སྟོམས་ཆེན་པོ་ཞིག་སྟེ། དཔེར་ན། སྐྱོན་སྨིན་པ་རྣག་བཏོལ་རྡུང་དང་། ཡོན་ཏན་སྨིན་པ་ཤིང་ཏོག་ལོངས་སྤྱོད་རྡུང་ལྟར་ཡིན། དམ་པ་གོང་མའི་མན་ངག་ལས།

古德教授中說：「若不積福則如無潤之種」，因此我們應該配合修所緣相，由七支之門勤修積淨，光修一些相似道全無所至。

「七支」的意思是：比方說，有一輛由七個零件組成的車子，如果少一個零件的話，車子便無法開動；同樣的，如果七支中有一支不全，也達不到積淨的關要。

禮敬

七支中的第一支為禮敬。禮敬分身、口、意三種，由「所有十方世界中」等頌文依次對此加以說明。各引導文中說，當觀自己化身無量，每一身體有無數的頭等等。如果這樣觀想不太容易的話，可以意想自己無始以來所受取的無量身體、均現人相而作禮敬。

「於一塵中塵數佛」等一頌，意為所有佛陀能同時安住於同一粒微塵中。譬如，一百個人同時看一粒麥子，在這一粒麥子中能同時趣入一百個人的眼
239 識；同樣的，一切佛陀的智慧能同時趣入同一粒微塵，在一粒微塵中有多少智慧趣入就有多少色身趣入，這是因為諸佛具有雙運功德、亦即風心同轉所致。

如果是出於對資糧田的恭敬，那麼我們即便是豎一下手指也是身禮敬。身禮敬裡面有幾種不同的頂禮法：「踡禮」，為五體[41]投地；「展禮」，為全身仆地。

「展禮」係出自《華嚴經》：「善財童子如樹木倒地、全身仆地而作頂禮。」關於頂禮的功德，《辨業經》中說有十種功德，例如：形體美妙、身色如金等

[41] 頭、雙手、雙膝。

ཚོགས་གསོག་མེད་ན་ནྣན་མེད་ས་བོན་འདྲ། །ཞེས་པ་ལྟར་ཡན་ལག་བདུན་པའི་སྒོ་ནས་བསགས་སྦྱང་ལ་ངེས་པར་འབད་ནས་ལམ་གྱི་དམིགས་རྣམ་སྐྱོང་དགོས་ཀྱི། ལམ་ལྟར་སྣང་རེ་ཉམས་ལེན་བྱེད་པས་མི་འོང་གསུངས། ཡན་ལག་བདུན་ཞེས་པ་དཔེར་ན། འཁྲུལ་གྱི་ཡན་ལག་བདུན་དང་ལྡན་པའི་ཤིང་རྟ་དེ་ཡན་ལག་གཅིག་མ་ཚང་བ་ན་མི་འགྲོ་བ་བཞིན། འདིར་ཡང་ཡན་ལག་གཅིག་མ་ཚང་ན་བསགས་སྦྱང་གནད་དུ་མི་འགྲོ་བ་ཡིན།

དེ་ལྟར་ཡན་ལག་བདུན་ལས། ༼ དང་པོ་ཕྱག་ལ་ལུས་ངག་ཡིད་ཀྱི་ཕྱག་གསུམ་ཡོད་པ། ཇི་སྙེད་སུ་དག་ཅེས་སོགས་ཀྱིས་རིམ་བཞིན་བསྟན། ཁྲིད་ཡིག་རྣམས་ནས་གསུངས་པའི་ལུས་རེ་རེ་ལ་མགོ་དཔག་མེད་སོགས་འཆར་མ་བདེ་ན། ཐོག་མེད་ནས་བླངས་པའི་ལུས་དཔག་མེད་ཡོད་པ་རྣམས་མིའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་བློས་བླངས་པས་ཆོག །རྡུལ་གཅིག་སྟེང་ན་རྡུལ་སྙེད་སངས་རྒྱས་རྣམས; ;ཞེས་པ་རྡུལ་ཕྲ་མོ་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་སངས་རྒྱས་ཇི་སྙེད་ཡོད་པ་བཞུགས་ནུས་པའི་དོན་ནི; དཔེར་ན། ནས་ཧོག་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་མི་བརྒྱ་ཐམ་་་པའི་མིག་ཤེས་ཀྱིས་དུས་གཅིག་ཏུ་བལྟས་ན་མི་བརྒྱའི་མིག་ཤེས་བརྒྱ། ནས་ཧོག་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་འཇུག་ནུས་པ་བཞིན་དུ་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་རྡུལ་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་འཇུག་ནུས། རྡུལ་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་ཡེ་ཤེས་ཇི་ཙམ་ཞུགས་པ་དེ་ཙམ་གྱི་གཟུགས་སྐུ་ཡང་འཇུག་པ་ཟུང་འཇུག་པའི་ཡོན་ཏན་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཡང་སྣང་སེམས་འཇུག་པ་གཅིག་པའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན། ཚོགས་ཞིང་ལ་གུས་པས་མཇུབ་མོ་བསྙིལ་བ་ཙམ་ཡང་ལུས་ཀྱི་ཕྱག་ཡིན། དེ་ལ་རྣམ་གྲངས་འགའ་ཤས་ཡོད་པ་ལས། བསྐུམ་ཕྱག་ནི། ཡན་ལག་ལྔ་ས་ལ་རེག་པ་དང་། བརྐྱང་ཕྱག་ནི་ལུས་ཐམས་ཅད་ས་ལ་ཕབ་པ་ལ་ཟེར། བརྐྱང་ཕྱག་གི་ཁྲུངས་སྡོང་པོ་བཀོད་པའི་མདོ་ལས། གཞོན་ནུ་ནོར་བཟང་གིས་ཤིང་སྡོང་པོ་ས་ལ་འགྱེལ་བ་བཞིན་དུ་ལུས་ཐམས་ཅད་ས་ལ་ཕབ་སྟེ་ཕྱག་འཚལ་བ་ལ་ལྟོས། ཞེས་པ་དེ་ཡིན། ཕྱག་འཚལ་བའི་ཕན་ཡོན་ཡང་། ལས་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་མདོ་ལས་གཟུགས་བཟང་ཞིང་གསེར་གྱི་ཁ

[42]。此外，經中說，頂禮所獲的福報是：頂禮時身體所壓地下塵沙數量的一千倍即將來受生為轉輪王之次數。這種「展禮」法也見於密續，且是班欽那若巴的頂禮規矩。普覺・昂旺強巴曾說：如果相信頂禮有這些功德的話，你會希望自己的身體比現在的長得更大一些、手腳更長一些。

240 兩手掌心合攏成扁平狀是外道禮拜法，我們不這樣作。頂禮時應空心合掌，將大拇指放入掌內，外形如摩尼寶。像這樣將雙手置於頭頂、眉間、喉間和心間，能分別感得佛的頂髻相、白毫相、六十音支佛語和一切智佛意。頂禮具有積福和淨罪雙重功效，所以能清淨頂禮者的身、口、意三門罪障。如果仆下時將手指蜷攏，據說是感生圓蹄畜生之因，所以應將手指伸開，鋪在地上而不要握拳，由此成就佛的「手足趾縵網相」。手與額頭應碰地。起身時應迅速起立，像狐狸那樣靈活，這有迅速超脫輪迴的緣起關要。如果不很快起身而仆在地上的話，將感生為蛇等腹行類有情，所以頭碰地後即應起身，不要將休息和頂禮混在一起。前後二次頂禮之間，身體應完全伸直，不然的話，背稍有點駝即當感生為畜生等駝背類有情。

為了積福，我們每一次頂禮都要如法地來作，不要為了追求數量而草草了事。在宗喀巴大師開創的教規中，前行不以十萬等數量為主，重質不重量。某些聲稱已完成前行的人，在修十萬次頂禮時以最偷懶的方法來作，這樣做是不

[42] 其餘九種為：1、聲音和雅、出語敦肅；2、得眾眷屬；3、天人敬愛；4、具大威勢；5、值遇顯貴；6、遇佛及徒；7、獲大財富；8、受增上生；9、速證涅槃。

དོག་ལྷ་བུར་འགྱུར་བ་སོགས་ཕན་ཡོན་བཅུ་གསུངས་པ་དང་། གཞན་ཡང་མདོ་སྡེ་ལས། ལུས་ཀྱིས་ཇི་ཙམ་ནོན་པའི་སའི་རྡུལ་གྲངས་ཀྱི་འཁོར་ལོས་བསྒྱུར་བ་སྟོང་འགྱུར་རེའི་བསོད་ནམས་འཐོབ་པར་གསུངས། བརྐྱང་ཕྱག་འདི་རྒྱུད་ནས་ཀྱང་བཤད་ཅིང་། པཎ་ཆེན་ནཱ་རོ་པས་ཀྱང་ཕྱག་བཞེས་སུ་མཛད། ཕན་ཡོན་ལ་ཡིད་ཆེས་ན་གཟུགས་དང་རྐང་ལག་ཀྱང་འདི་ལས་རིང་ཙམ་ཡོད་ན་སྙམ་པ་འབྱུང་ཞེས་ཕུར་ལྕོག་ངག་དབང་བྱམས་པས་གསུངས་ཚུལ། ཐལ་མོ་བཅར་ལེབ་ནི་སྦུ་སྦྱིགས་པའི་ལུགས་ཡིན་པས་རང་རེས་དེ་མི་བྱ་བར་ཐལ་མོ་ཁོང་སྟོང་མཐེ་བོང་ནང་དུ་བཅུག་པའི་ནོར་བུའི་དབྱིབས་ལྟ་བུ་བྱེད། དེ་སྤྱི་བོར་བཞག་པས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གཙུག་ཏོར་དང་། སྨིན་མཚམས་སུ་བཞག་པས་མཛོད་སྤུ། མགྲིན་པར་གཞག་པས་གསུང་དབྱངས་ཡན་ལག་དྲུག་ཅུ། སྙིང་གར་བཞག་པས་ཐུགས་འགྲུབ་པའི་ནུས་པ་འཛོག་ཅིང་། འདིས་བསགས་སྒྲིབ་གཉིས་ཀ་འབྱུང་བས་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གྱི་སྡིག་སྒྲིབ་འདག །ལུས་ས་ལ་ཕབ་པ་དང་ལྡང་བའི་སྐབས་མཇུབ་མོ་བསྐུམ་ན་དུད་འགྲོ་སྨིག་ཟླུམ་དུ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་བྱེད་པར་གསུངས་པས་སོར་མོ་རྣམས་གཤིབ་སྟེ་ས་ལ་བཀྲམ་པ་ལས་ཁྲུ་ཚུར་མི་བྱ། དེས་ཕྱག་ཞབས་ཀྱི་སོར་མོ་དྲ་བས་འབྲེལ་བ་འགྲུབ། ལག་པ་དང་དཔྲལ་བ་ས་ལ་གཏུག །ཡར་ལྡང་བའི་སྐབས་འཁོར་བ་ལས་མྱུར་དུ་ལྡང་བའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གནད་ཡོད་པས་ཡར་མྱུར་དུ་ལྡང་བ་ལྦ་འབྲུག་པ་ལྟར་དགོས། ཡར་མྱུར་དུ་མ་ལྡང་བར་ཉལ་བ་ལྟར་བྱས་ན། ལྟོ་འཕྱེ་སོགས་བྱང་འགྲོའི་རིགས་སུ་སྐྱེ་བས་ངལ་བསོ་དང་སྦྲགས་ནས་མགོ་གཏུགས་ཏེ་འདུག་པ་མི་བྱ། ཕྱག་སྤུ་ཕྱིའི་བར་དུ་ལུས་ལེགས་པར་མ་བསྲང་བར་སྐྱུར་ཙམ་སྐྱུར་ཙམ་བྱས་ན་དུད་འགྲོ་ལྟ་བུ་སྐྱུར་པོར་སྐྱེ་བས་ལུས་ལེགས་པར་བསྲང་། ཚོགས་གསོག་པའི་ཕྱིར་ཕྱག་རེ་རེ་ནས་ཚུལ་མཐུན་འཚལ་བ་ལས། གྲངས་གང་མང་ཆེད་དུ་མགྱོགས་ཆོས་མི་བྱེད། ཇེའི་བཀའ་སློབ་ལ་སྔོན་འགྲོ་འབུམ་སོགས་གྲངས་ལ་གཙོ་བོར་མི་མཛད་པས་གྲངས་མང་པོ་མ་བྱུང་ཡང་སྒྲུས་ལེགས་པ་ཞིག་བྱ། འགའ་ཞིག་སྔོན་འགྲོ་བཏང་བ་ཡིན་ཟེར་ནས། ཕྱག་འབུམ་བཏང་

對的。在成佛之前，我們需要不斷地積福淨障，對於初業行人來說，更要化畢生的精力勤修積淨！與正修比起來，積福淨障更為重要，如果以為前行已經完
241 成而可以放鬆休息的話，那是不會有任何成就的。如果我們勤於積福淨障，就不一定要為了達到十萬這個目標，而將身體搞得很累、心理負擔很重。以前有四位閉關者同修前行，當其他三人完成定額時，有一個人還遠遠落後。在問及已完成多少時，他反問道：「難道你們最關心的只是些數字嗎？」當然最理想的，是我們在保持如法頂禮的同時，能有較多的數量。計數的目的只是為了隨喜自己的善業。

總的來講，禮敬之事也可以附帶地或偶然地來作。例如，我們在路上遇見身、語、意所依等時，下至恭敬合掌也算是禮敬。對於一位善於修持的人來講，身體的一切運動都能轉化為修法。

供養

第二供養支，即「以諸妙華妙華鬘」等三頌。假設我們有一塊極為肥沃的土地而不去耕種、任其荒蕪一年的話，我們將會對此備感可惜；但如果我們不在資糧田中積集福德的話，將比這個更可惜一百倍、一千倍！

242 我們所修之善至少應以希求後世之心來攝持，不然的話，所集的一切善根通常都不能成為正法；唯一例外的是：如果我們對佛積集禮供等福德的話，就算連希求後世之心都沒有，也決定成為獲得佛位之因！原因是：依靠「佛田」

བའི་ཚེ་ལས་སླ་ཆོས་ཆེན་པོ་བྱེད་པ་དེ་འདྲ་མི་རུང་། སངས་མ་རྒྱས་ཀྱི་བར་ཚོགས་བསགས་སྒྲིབ་སྦྱང་དགོས་པས་རང་རེ་ལས་དང་པོ་བས་མི་ཚེ་རྫིལ་པོར་བསགས་སྦྱང་ལ་འབད་དགོས། སྒོམ་དང་བསགས་སྦྱང་རྣམས་ལས་བསགས་སྦྱང་གཙོ་ཆེ། སྟོན་འགྲོ་བདང་ཟིན་ཞེས་ཟེར་ནས་བློ་བདེ་འབོལ་གྱིས་སོས་དལ་དུ་བསྡད་པས་གར་ཡང་མི་སླེབ། ཚོགས་བསགས་སྒྲིབ་སྦྱང་བྱུང་ན་འབྱུམ་མི་ལོང་བའི་ངལ་བ་དང་སེམས་ཁྲལ་བྱ་མི་དགོས་པ་སྟར་མཚམས་པ་བཞི་ལས་གཅིག་གིས་གྲངས་མ་ལོངས་པ་ན། གཞན་གསུམ་གྱིས་དེ་ལ་གྲངས་ཇི་ཙམ་སོང་དྲིས་པས། ཁོང་གིས་ཁྲིད་ཅག་གྲངས་གཙོ་བོར་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་དམ་ཟེར་བའི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་ཡིན། དེ་ཡང་རབ་ན་འཚལ་ཚུལ་བཟང་ལ་གྲངས་མང་བ་ཞིག་དགོས། གྲངས་བརྩི་བ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་གི་དགེ་བ་འོང་ཆེད་ཡིན། སྔྲིར་ན་ཕྱག་ཅེས་པ་ཞར་དང་ཞོར་ལ་བྱེད་དུ་ཡོད་དེ། ལམ་དུ་འགྲོ་བའི་ཚེ་སྐུ་གསུང་ཐུགས་རྟེན་སོགས་མཐོང་ན། གུས་ཚུལ་གྱིས་ཐལ་མོ་སྦྱར་བ་རྩུན་ཆད་ཕྱག་བྱས་པར་འགྲོ། ཉམས་ལེན་བྱེད་ཤེས་པ་ཞིག་ཡིན་ན། ལུས་ཀྱིས་གཡོ་འགུལ་བྱས་སོ་ཅོག་ཆོས་སུ་འགྲོ་བ་ཞིག་བྱ་རྒྱུ་ཡོད་གསུངས།

གཉིས་པ་མཆོད་པའི་ཡན་ལག་ནི། མི་རྟོག་དམ་པ་ཞེས་སོགས་ཏེ། དཔེར་ན། ངེད་ཚོའི་ལོ་རྟོག་བཟང་པོ་སྐྱེ་བའི་ཞིང་དེ་ལ་ས་བོན་མ་བཏབ་པར་ལོ་གཅིག་ལུས་ན་ཤིན་ཏུ་ཕངས་པར་བརྩི་ཡང་དེ་ལ་དེ་ཙམ་ཕངས་རྒྱུ་མེད། ཚོགས་ཀྱི་ཞིང་ལ་བསོད་ནམས་བསགས་རྒྱུ་མ་བྱུང་ན་སྟོ་མ་དེ་བས་བརྒྱ་འགྱུར་སྟོང་འགྱུར་གྱིས་ཕངས་པ་ཡིན། དམའ་མཐར་ཕྱི་མ་དོན་གཉེར་གྱི་བསམ་པ་ཙམ་གྱིས་མ་ཟིན་ན་དགེ་རྩ་གང་བསགས་ཐམས་ཅད་ཆོས་སུ་མི་འགྲོ་ཡང་། དེ་ལྟར་འགྲོ་བ་གཅིག་ཡོད་དེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ལ་ཕྱག་མཆོད་སོགས་ཀྱིས་བསོད་ནམས་བསགས་ན་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མ་བསམ་པའི་ཀུན་སློང་ཙམ་མེད་ཀྱང་སངས་རྒྱས་འཐོབ་པའི་རྒྱུར་ངེས་པར་འགྲོ། དེ་ལྟར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ལ་མཆོད་པ་ཕུལ་བ་སོགས་ལ་བསམ་པ་ཀུན་སློང་ངན་པས་ཟིན་ཀྱང་

[43]之力能得殊勝之果。譬如，對於良田來說，即便我們不善於耕種，但由於土地肥沃的關係，也照樣能結出果實。

「塗香」，即由煎煮各種香料所製成的香膏。「妙華」等為「有上供養」。「最勝莊嚴」等一句，可加在前文一切偈頌之後。「燒香」為單一的熏香，如純檀香等；「末香」，即旃檀等香粉；「積」，即香粉堆，另一種說法是：「積」是指裝有香粉的布袋，將之繫在華蓋上，使香氣隨風飄散。《普賢行願品》中所說的七種供養，即「妙華」等七種。

諸佛菩薩以發心和願力所變化的所有微妙供具，為「無上供養」。雖然我們現在無法來作這樣的供養，但還是有別的東西可供：即《慧海請問經》中所說的「受持正法」和「發最上菩提心」二種；加上《大悲白蓮華經》中所說的「一心專修所聞法義」，共為三種。根據上師教授，可再補充一種：「善根轉變
243 為供品而奉獻之」。我們可以奉獻這四種「無上供養」。

從受持教、證正法到只受持一句陀羅尼都是「受持正法」，而「受持正法」乃是無上供養。

「一心專修所聞法義」，是指將所聞、所記的法義立即用於實修，我們應效仿京俄瓦大師閱《毘奈耶》而扔皮革的故事。如果我們想等到黃道吉日等一切條件都具備了再開始修法，恐怕到死也等不到這麼一天。從打掃住處開始，

[43] 《俱舍論》列舉了四種田，即布施後能產生較多功德的四種物件：1、有情田；2、饒益田；3、痛苦田；4、功德田。「佛田」屬功德田。

སངས་རྒྱས་འཐོབ་པའི་རྒྱུར་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། འདི་ལ་ཞིང་གི་མཐུས་དམིགས་བསམ་གྱི་འབྲས་བུ་ཐོབ་པ་ཡིན། དཔེར་ན་ཞིང་བཟང་པོར་ས་བོན་བཏབ་ཚུལ་མ་ལེགས་ཀྱང་འབྲས་བུ་ངེས་པར་འབྱུང་བ་བཞིན་ནོ། །སྤྲོས་ཞིམ་པོའི་ལྡི་གུ་ནི་སྤྲོས་ལ་སོགས་པ་དྲི་ཞིམ་པོ་རྣམས་བཀོལ་བའི་ཁུ་བ་རྣམས་བྱུགས་པའོ། །མི་ཏོག་དམ་པ་སོགས་བླ་ན་ཡོད་པའི་མཆོད་པ་སྟེ། བཀོད་པ་ཁྱད་པར་འཕགས་པ་སོགས་མཆོད་པ་སྤྱམ་ཀུན་ལ་སྦྱོར་དགོས། བདུག་སྤྲོས་སྣ་གཅིག་པ་ནི་ཙན་དན་གྱི་དྲི་ལྡ་བུའོ། །ཕྱེ་མ་ནི། ཙནྡན་ལ་སོགས་པའི་དྲི་བཟང་གི་ཕྱེ་མ་དང་། ཕུར་མ་ནི་བདུག་སྤྲོས་ཀྱི་ཕྱེ་མ་སྤྱུངས་པའོ། །ལུགས་གཅིག་ལ། ཕྱེ་མ་ནི་དྲི་བཟང་གི་ཕྱེ་མ་དང་། ཕུར་མ་ནི་རས་ཀྱི་ཁྲུག་མ་ལྷ་བུར་དྲི་བཟང་པོ་འཐུལ་བའི་ཕྱེ་མ་བླུགས་པ་བླ་རེར་བཏགས་ཏེ་རླུང་གིས་བསྐྱོད་ཆེ་བསུང་ཞིམ་པོ་འཕྱུལ་བའོ། །བཟང་སྤྱོད་ལས་གསུངས་པའི་མཆོད་པ་རྣམས་པ་བདུན་ནི། མི་ཏོག་དམ་པ་སོགས་བདུན་ནོ། །སངས་རྒྱས་དང་བྱང་སེམས་རྣམས་ཀྱིས་ཐུགས་བསྐྱེད་དང་སྨོན་ལམ་གྱིས་བཟང་དཀྱུར་སྤྲུལ་པ་ནི་བླ་ན་མེད་པའི་མཆོད་པ་སྟེ། འདི་རང་ཅག་གིས་འབུལ་མི་ནུས་མོད། འོན་ཀྱང་རང་རེས་འབུལ་རྒྱུ་ཞིག་མཆིས་ཏེ། བློ་གྲོས་རྒྱ་མཚོས་ཞུས་པའི་མདོ་ལས་གསུངས་པ་དམ་པའི་ཆོས་འཛིན་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་གཉིས། སྙིང་རྗེ་པད་དཀར་ལས་གསུངས་པའི་ཐོས་དོན་སྒྲུབ་པ་ལ་གཞོལ་བ་དང་གསུམ། བླ་མའི་མན་ངག་གིས་ཁ་བསྐངས་པ་དགེ་རྩ་མཆོད་རྫས་སུ་བསྒྱུར་ནས་ཕུལ་བ་སྟེ་བླ་ན་མེད་པའི་མཆོད་པ་བཞི་གསུངས་པ་ལས། ལུང་རྟོགས་ཀྱི་ཆོས་འཛིན་པ་ནས། ཐ་ན་གཟུངས་ཚིག་གཅིག་འཛིན་པ་ཚུན་ཆད་དམ་ཆོས་འཛིན་པའམ་བླ་ན་མེད་པའི་མཆོད་པ་ཡིན། ཐོས་དོན་སྒྲུབ་པ་ལ་གཞོལ་བ་ནི། གང་ཐོས་ཤིང་བཟུང་བའི་དོན་ལག་ལེན་དུ་འགེལ་བ་སྨྲུན་སྤྱ་བས་འདུལ་བའི་དཔེ་གཟིགས་པས་ཀོ་ལྷགས་ངོར་བའི་དཔེ་ལྟར་དགོས། ཉམས་ལེན་གྱི་འགོ་འཛུགས་གཟའ་ཚེས་བཟང་པོ་སོགས་བརྩིག་འདོད་ན་མ་ཞི་བར་དུ་མི་འགྲིག་གསུངས། ཐ་ན་བྱི་དོར་བྱེད་ལུགས་ཤེས་ནས་ལག་ལེན་བྱེད་པ

我們懂得怎樣作後，便馬上去實修，這即是「修行供養」。所以，那些學大論的人也應實修所聞的法義、一心專修，千萬不要成為像布頓仁波切（寶成）[44]所說的那種人：

「惟求自勝淩辱他，諂誑惡口具壞心，
說諸綺語令他惱，如是辯論地獄因!」

244 「善根變為供品」，即如「清淨戒律大海中」等及「聽聞大海閼伽漩」等頌文中所說，觀聽聞等善根變為供品之相而作奉獻。《供養上師儀軌》中，也說觀想眾善根變成花園之相而作奉獻，即「實設意化如意海」等頌文中所示。

「發最上菩提心」，即發心後為令諸佛菩薩歡喜而作奉獻。以上四種也是「無上供養」，是我們現在所備可以供獻的。比這些更為殊勝的供養是沒有的，所以我們這些出家人應以奉獻「修行供養」為主，只需勤供已有的這些便可，不必因為沒有財物供養而去冒「邪命」的險。

此外也應奉獻卓隆[45]巴《聖教次第》中所說的那些供養：

「身、塔、現前、非現前，自作、，教他、財、廣大，非染修行供養十。」

獻曼荼羅

（帕繃喀大師說：《樂道》與《速道》在此處獻曼荼羅，與《妙音口授》不同。《樂道》和《速道》是先獻供養，後獻曼荼羅；《口授》是按照向上師等
245 奉獻禮品的規矩，先獻曼荼羅，後獻供養。）

「曼荼羅」譯成藏文為「金廓」（譯音）：「金」意為心要，「廓」意為取，合起來即「取心要」，內含深意。

---

[44] 1290～1364。
[45] 法名洛卓迴乃（慧源，十一世紀人），阿底峽尊者的弟子之一。

ཚུན་སྒྲུབ་པའི་མཆོད་པ་ཡིན་པས། གཞུང་ཆེན་མོར་སྨོན་གཉེར་གནང་བ་ཆོས་ཀྱང་ཐོས་དོན་ལག་ཏུ་བླངས་ཏེ་སྒྲུབ་པ་ཉམས་ལེན་ལ་གཙོ་བ་མ་གཏོགས། བུ་སློན་རིན་པོ་ཆེས། རང་ཉིད་རྒྱལ་འདོད་གཞན་དག་དམའ་དབབ་འདོད། །གཡོ་སྒྱུའི་སྤྱོད་པ་ཚིག་རྩུབ་ངན་སེམས་ཅན། །ངག་འཁྲུལ་སྣ་ཚོགས་སྨྲ་ཞིང་གཞན་རྒྱུད་བསྒྲིག །དེ་འདྲའི་རྩོད་པ་དེ་ཡང་དམྱལ་བའི་རྒྱུ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་མ་སོང་བ་དགོས། དགེ་རྩ་མཆོད་ཇུས་སུ་བསྒྱུར་བ་ནི། རྣམ་དག་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆུ་གཏེར་ཆེན་པོའི་དབུས། །ཞེས་སོགས་དང་། ཐོས་པ་རྒྱ་མཚོའི་མཆོད་ཡོན་ཀུན་ནས་འཁྱིལ། ཞེས་སོགས་ལྟར་ཐོས་སོགས་ཀྱི་དགེ་བ་མཆོད་ཇུས་ཀྱི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པ་སྟེ། བླ་མཆོད་སྐབས། དངོས་བཤམས་ཡིད་སྤྲུལ་ཡིད་བཞིན་རྒྱ་མཚོའི་ངོགས། །སོགས་ཀྱང་དགེ་རྩ་རྣམས་དགའ་ཚལ་གྱི་གཟུགས་སུ་བཀོད་དེ་འབུལ་བ་ཡིན། བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི། སེམས་བསྐྱེད་ནས་དེ་ཉིད་རྒྱལ་བ་སྲས་བཅས་ལ་མཉེས་ཕྱིར་འབུལ་བ་སྟེ། དེ་བཞི་ཀ་ཡང་བླ་ན་མེད་པའི་མཆོད་པ་ཡིན་པས་འདི་འབུལ་དུ་ཡོད། འདི་ལས་ལྷག་པའི་མཆོད་པ་ཞིག་མེད་པས་རང་ཅག་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱིས་མེད་བཞིན་ལོག་འཚོ་མི་སྒྲུབ་པར། ཡོད་བཞིན་པ་འདི་ཁོ་ན་ལ་བརྩོན་ཏེ་སྒྲུབ་པའི་མཆོད་པ་གཙོ་བོར་འབུལ་དགོས། གཞན་ཡང་གྲོ་ལུང་པའི་བསྟན་རིམ་ལས། སྐུ་དང་མཆོད་རྟེན་མངོན་སུམ་མངོན་སུམ་མིན། །བྱས་དང་བྱེད་འཇུག་རྐྱེན་བཀུར་རྒྱ་ཆེན་དང་།། ཉོན་མོངས་ཅན་མིན་སྒྲུབ་པའི་མཆོད་པ་བཅུ། །ཞེས་པ་རྣམས་ཀྱང་འབུལ་དགོས་གསུངས།

འདི་མཚམས་མཎྜལ་འབུལ་བ་འདི་བདེ་སྨྲུར་དང་། འཇམ་དཔལ་ཞལ་ལུང་མི་འདྲ་ཞིང་། བདེ་སྨྲུར་ལ་སྔོན་དུ་མཆོད་པ་ཕུལ་ནས་དེ་རྗེས་མཎྜལ་འབུལ། ཞལ་ལུང་སྐབས་བླ་མ་སོགས་ལ་འབུལ་བ་འབུལ་བའི་ཕྱག་ལེན་བཞིན་སྔོན་ལ་མཎྜལ་ཕུལ་ནས་རྗེས་སུ་མཆོད་པ་འབུལ་བ་ཡིན་གསུངས། མཎྜལ་ཞེས་པ་བོད་སྐད་དུ་དཀྱིལ་འཁོར་ཞེས་བྱ། དེ་ཡང་དཀྱིལ་སྙིང་པོ་དང་། འཁོར་ལེན་པ་ལ་འཇུག་པས་སྙིང་པོ་ལེན་པ་ལ་ཟེར་ཏེ། གོ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད། མཎྜལ་གྱི་

關於曼荼羅的形狀，可以根據所修的事業，採用四方形等樣式[46]。某些人聲稱，外在的供養比起內在的修持並不顯得重要，但在密宗的《事師五十頌》中卻教導我們說：

「合掌持花曼荼羅，敬事開演上師尊。」

以前瑜伽自在吉祥貢巴瓦（曾入定七日）出定時，久未供獻的曼荼羅上已積滿灰塵。那日正好仲仁波切來訪，看到這個情況後便問道：「你為什麼不供曼荼羅呢？」貢巴瓦回答說：「我一直在專心內修所以忘了。」仲仁波切聞言
呵斥道：「你在胡說些什麼！阿底峽比你修得要好吧！但他仍然每天三時供曼
246 荼羅。」從此以後，瑜伽師對獻曼荼羅特別精進，後來生起了證德。

關於曼荼羅的質料，如果我們富有的話，可用金、銀、銅等製成；不然的話，用石板，陶瓷或木頭亦可。宗喀巴大師在沃喀時所用的曼荼羅就是石質的。至於放在曼荼羅上的「堆」，最好是用珍寶、穀物和香藥，不然的話，用石子和砂子等亦可。如果我們有錢，應選最好的來供，這樣能積較大的福德。曼荼羅的尺寸越大越好，最小不可小於自己的茶碗。每年或每月之中，我們至少一定要供一次曼荼羅。

具體作法是：首先用食指醮一點「牛淨物」[47]或香水，然後用大拇指按住曼荼羅中央，以食指在周圍畫個圈。或者反過來作：用大拇指醮一點「牛淨物」或香水，然後用食指按住曼荼羅中心，以大拇指在周圍畫個圈。正供時，左手握籽捏住曼荼羅底邊，以右手腕擦曼荼羅表面：向外擦多次時，想像擦去罪障；向內擦三次時，信解獲得身，語、意加持。

次按規矩設置各堆。關於曼荼羅東面的認定有二種說法：一說朝供養境的一面為東；一說自己前面為東。供養時，應以朝向資糧田的那面為東；祈禱時，

[46] 息災為圓形，增益為方形，懷攝為半圓形，降伏為三角形。
[47] 黃牛所出糞、尿、酥油、酪和乳等五物總名。

དབྱིབས་ལ་ལས་མཐུན་གྲུ་བཞི་སོགས་བྱེད་དུ་རུང་། ཁ་ཤས་ཀྱིས་ནང་གི་མཉམ་གཞག་ལས་ཕྱིའི་མཆོད་པ་གཙོ་མི་ཆེ་ཟེར་ཡང་། སྔགས་ཀྱི་སྐབས་ལྔ་བཅུ་པ་ལས། དཀྱིལ་འཁོར་མེ་ཏོག་བཅས་ཐལ་མོས། །སྟོན་པ་བླ་མ་བསྙེན་བཀུར་ཞིང་། །ཞེས་དང་། རྣལ་འབྱོར་དབང་ཕྱུག་དཔལ་ལྡན་དགོན་པ་བ་ཉིད་གཅིག་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་འབྱམས་ནས་མཎྜལ་འབུལ་རྒྱུ་ལུས་ཏེ་རྟུལ་ཕྱུང་ངེར་ཡོད་པའི་སྐབས་འབྲོམ་རིན་པོ་ཆེ་ཐེབས་ཏེ། ཁྱོད་མཎྜལ་མི་འབུལ་བ་ཅི་ཡིན་གསུང་། ནང་དུ་ཨན་ཅིག་བསམས་པས་གཡེངས་འཆལ་ཞུས་པས། འབྲོམ་གྱི་ཞལ་ནས། ཁྱོད་ཅི་ཟེར། ཁྱོད་ལས་ཨ་ཏི་ཤ་སློམ་བཟང་སྟེ་མཎྜལ་ཉིན་རེར་དུས་གསུམ་དུ་འབུལ་བར་མཛད་ཅེས་བཀའ་བཀྱོན༏ རྣལ་འབྱོར་པས་དེ་ནས་བཟུང་མཎྜལ་འབུལ་བ་ལ་ལྷག་པར་དུ་བརྩོན་པས་རྟོགས་པ་འཕྲུངས་ཚུལ། མཎྜལ་གྱི་རྒྱུ་ནི་འབྱོར་ན་གསེར་དངུལ་ཟངས་སོགས་དང་། མ་བྱུང་ན་རྡོ་གཡམ་གྱོ་མོ་ཤིང་གིས་ཀྱང་རུང་། འོལ་དགའ་ལ་ཡོད་པའི་རྫེའི་མཎྜལ་ཡང་རྫོ་ཡིན། ཆོས་བུ་འང་རབ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། འབྲུ་སྨན། དེ་མིན་རྗེའུ་དང་། བྱེ་མ་སོགས་ཀྱིས་རུང་ཡང་། འབྱོར་ན་གང་བཟང་བ་ཕུལ་བས་ཚོགས་རྫོགས་ཚབས་ཆེ། ཆེ་ཆུང་ནི་གང་ཆེ་ཆེ་ཞིག་སྟེ། མ་མཐར་རང་གི་ཁ་ཡོར་ལས་མ་ཆུང་བ་དགོས། མཎྜལ་ལ་མ་མཐའ་ལོ་རེ་དང་། ཟླ་བ་རེ་རེ་ནས་ངེས་པར་བ་བྱུང་དང་། དྲི་བཟང་གི་ཆུ་མཛུབ་མོའི་རྩེས་ཐིགས་པ་གཅིག་བླངས་ཏེ་མཐེ་བོང་དབུས་སུ་བཞག་སྟེ་མཛུབ་མོས་མཐའ་ནས་བསྐོར། ཡང་མཐེ་བོང་གིས་བླངས་ཏེ་མཛུབ་མོ་མཎྜལ་གྱི་དབུས་སུ་བཞག་སྟེ་མཐེ་བོང་གིས་མཐའ་ནས་བསྐོར་དགོས། འབུལ་ཚུལ་ལག་གཡོན་པས་འབྲུ་བཅས་མཎྜལ་བཟུང་སྟེ། གཡས་པའི་ལག་ངར་གྱིས་ཕྱིར་ལན་མང་དུ་ཕྱི་སྐབས་སྡིག་སྒྲིབ་ཕྱི་བའི་མོས་པ་དང་། ཚུར་ལན་གསུམ་ཕྱི་བའི་ཚེ་སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་བྱིན་རླབས་ཐོབ་པའི་མོས་པ་བྱེད༏ ཆོས་བུ་འགོད་ཚུལ་ཕྱག་ལེན་ལྟར་ལ། ཤར་འབུལ་ཡུལ་ལ་བསྟན་པ་དང་། རང་གི་མདུན་དུ་ཤར་བྱེད་པ་གཉིས་ཡོད་པས་མཆོད་པའི་མཎྜལ་སྐབས་ཤར་ཚོགས་ཞིང་དོས་དང་།

則以面向自己的這面為東，表求賜加持之意，當以後者為上。

247 卓貢卻帕（眾生估主法聖）[48]的規矩是設三十七堆曼荼羅：須彌山王、四洲，八小洲、眾寶山等四、七寶、寶藏瓶、嬉女等八，加上日、月、傘、幢。宗喀巴大師教派則修二十三堆。二十三堆曼荼羅和二十五堆曼荼羅的區別是：計不計大自在金剛地基和外鐵圍山二堆。

供曼荼羅時，我們應按照《俱舍論》中的描述，來觀想須彌山王與四洲。因此，我們應當詳細了解《俱舍論》中所說的世界形成情況，至少也要知道個大概[49]。

（帕繃喀大師隨後簡略地介紹了一下：）

須彌山王周圍有七大海、七金山及鐵圍山圍繞，中央為四寶所成的「須彌山王」。「東洲」白色，「南洲」藍色、「西洲」紅色、「北洲」黃色。觀想這些
248 洲中，「珍寶山」等寶物堆得滿滿的，這四種好像是各洲特產似的，所以放在各洲堆之上。「滿願牛」的體性是寶，它所出的糞尿全是金子；「自然稻」是一種沒有殼等的糧食，晨割夜長、夜割晨長。在二十五堆中，考慮到這些已間接地與各洲一起供了，因此不另外設堆。七寶，即如「瞻部河金善製成」等所說，置於靠近須彌山王堆的四方四隅。「嬉女」等八天女住在須彌山王的層級上，可置於前面八堆之上。在二十五堆中，考慮到這些已包括在須彌山王中一起供了，所以不需另外設堆。「日」、「月」分置右方與左方[50]；「眾寶傘」在後方；「尊勝幢」在自己前面，這樣放置有緣起的關要。或是「日」在西，「月」在

[48] 法名為洛卓堅贊（慧幢），薩迦五祖之第五位，漢籍中稱為八思巴。
[49] 另請參閱格鄔倉・洛桑絳央蒙朗的加行法引導《文殊上師密意莊嚴》。
[50] 指修行者本人的右方與左方。

གསོལ་འདེབས་མཆོད་སྐབས་ཤར་རང་ངོས་ལ་བྱེད་པ་བྱིན་རླབས་ཚུར་ཞུ་བའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཕྱི་མ་དེ་བཟང་། རི་རབ། གླིང་། གླིང་ཕྲན། རིན་པོ་ཆེའི་རི་སོགས་དང་། སྣ་བདུན། གཏེར་བུམ། སྒེག་སོགས་བརྒྱད། ཉི་ཟླ། གདུགས་རྒྱལ་མཚན་བཅས་ཀྱི་མཆོད་སོ་བདུན་མ་འདི་འགྲོ་མགོན་ཆོས་འཕགས་ཀྱི་ཕྱག་སྲོལ་བཞིན་དང་། རྗེའི་རང་ལུགས་ནི་ཉེར་གསུམ་མ་ཡིན། མཆོད་ཆོམ་བུ་ཉེར་གསུམ་དང་ཉེར་ལྔའི་ཁྱད་པར་དབང་ཆེན་གསེར་གྱི་ས་གཞི་དང་། ཕྱིའི་ལྕགས་རིའི་ཆོམ་བུ་གཉིས་གྲངས་སུ་བགྲང་མིན་གྱི་ཁྱད་ཡིན། མཆོད་སྐབས་གླིང་བཞི་རི་རབ་དང་བཅས་པ་མཛོད་ཀྱི་ལུགས་ལྟར་བྱེད་དགོས་པས་དེ་དག་གི་ཆགས་ཚུལ་ཡང་རྒྱས་པར་མཛོད་ལྟར་དང་། མ་མཐའང་རགས་རིམ་ཤེས་དགོས་ཞེས་མདོར་བསྡུས་སྨྲས། མཚོ་དང་རི་རེ་རེས་རི་རབ་ལ་ལྕགས་རི་བསྐོར་བ་བཞིན་ལ། དབུས་སུ་རིན་ཆེན་སྣ་བཞི་ལས་གྲུབ་པའི་རི་རབ། ཤར་གླིང་དཀར། དེ་བཞིན་དུ་ལྷོ་སྔོ། ནུབ་དམར། བྱང་སེར། གླིང་དེ་དང་དེ་དག་ཏུ་རིན་པོ་ཆེའི་རི་བོ་སོགས་མང་པོ་ཕུར་བུར་སྤུངས་པར་བསམ། རིན་པོ་ཆེའི་རི་བོ་སོགས་བཞི་པོ་ནི་གླིང་སོ་སོའི་ཁྱད་ནོར་ལྟ་བུ་ཡིན་པས་གླིང་གི་ཆོམ་བུའི་སྟེང་དུ་འགོད། འདོད་འཇོའི་བ་ནི་རིན་པོ་ཆེའི་རང་བཞིན་ཅན། གཅིན་དང་ལྕི་བ་ཐམས་ཅད་གསེར་དུ་འབབ་པ་ཞིག་ཡིན། མ་རྨོས་པའི་ལོ་ཏོག་ནི། ནངས་བཏབས་ན་ནུབ་སྨིན། ནུབ་བཏབས་ན་ནངས་པར་སྨིན་ལ་ཤུན་པ་སོགས་མེད་པའི་འབྲས་ཞིག་གོ །ཆོམ་བུ་ཉེར་ལྔ་མར་གླིང་ཕུལ་བས་དེ་དག་དོན་གྱིས་འབུལ་བ་ལ་དགོངས་ནས་ཆོམ་བུ་ལོགས་སུ་མ་མཛད་པ་ཡིན། རིན་ཆེན་བདུན་ནི། འཛམ་བུ་ཆུ་བོའི་གསེར་ལས་ལེགས་གྲུབ་ཤིང་། །སོགས་ལྟར་ཏེ། དེ་དག་གླིང་བཞིའི་རི་རབ་ལ་ཉེ་བའི་བར་སྣང་ལ་ཕྱོགས་མཚམས་སུ་འགོད། སྒེག་སོགས་བརྒྱད་ནི་རི་རབ་ཀྱི་བང་རིམ་ལ་ཡོད་ཅིང་སྔར་གྱི་དེ་དག་གི་ནང་དུ་སྟེང་ལ་འགོད། ཉེར་ལྔ་མར་རི་རབ་ཕྱུལ་བས་དེ་དག་ལོགས་སུ་མི་དགོས་པར་མཛད། ཉི་ཟླ་ནི་གཡས་གཡོན་དང་། རིན་པོ་ཆེའི་གདུགས་རྒྱབ་དང་། རྒྱལ་མཚན་རང་མདུན་དེན

東，「傘」在北，「幢」在南，這樣放另有一種緣起。天、人所珍愛的一切財物均堆放在須彌山王中央，與曼荼羅一起奉獻。

觀想曼荼羅中可包含整個世界，曼荼羅沒有變大，四洲與天界也沒有變小。彩玲雍增仁波切對此舉例說明道：當他住在札什倫布時，曾在茶碗中的一個小水泡中看到整個人臉。我們也可以像一顆玻璃珠中能映現整個面龐、或針孔中可見整座山等那樣來觀想。

一千個「三千大千世界」合為一個「無量世界」；一千個「無量」世界合
249 為一個「海」世界；一千個「海」世界合為一個「海相續」世界。

「香塗地基」等一頌，我猜想是「常啼」供養「法聖」菩薩時所誦的偈頌，但尚待核實。這裡有「觀想佛土」和「觀為佛土」二種唸法：第一種中的「佛土」作供養境佛資糧田解；第二種為觀想為佛土然後奉獻之意，因為須彌及四洲等穢土是不堪供養的，所以我們應剎那將彌須及四洲等穢土轉變成淨土後再作供養。如果我們這樣來觀想供養的話，便能獲得供淨土的功德。

達波的曼荼羅偈頌中，說「供伴梵王具律儀」等，意為自己如果是具戒比丘的話，在供曼荼羅時應觀梵天為助伴；如果不是的話，應觀比丘和梵天為助伴。但因為須彌四洲是有情共業所成，所以我們可以將自業所成的那一份增上果須彌四洲作為供養，不必依靠梵王的幫助。

如果我們觀想力較大，可觀百千萬個四洲等，不能的話，只供一組亦可。

འབྲེལ་གནད་ཀྱིས་འགོད། ཡང་ན་ཉི་མ་ནུབ། ཟླ་བ་ཤར། གདུགས་བྱུང་། རྒྱལ་མཚན་ལྟོར་འགོད་པ་ཡོད་དེ། དེ་ཡའང་རྟེན་འབྲེལ་ཡོད། ལྷ་མིའི་གཙེས་ནོར་ཡོད་དགུ་ཐམས་ཅད་རི་རབ་ཀྱི་དབུས་སུ་སྤྱུངས་ནས་འབུལ། ཚེ་གླིང་ཡོངས་འཛིན་རིན་པོ་ཆེས་བཀྲས་ལྷུན་ནས་ཇའི་ལྷུ་བ་ཆུང་དུར་མིའི་གདོང་ཡོངས་རྫོགས་ཆུད་པ་གཟིགས་པའི་དཔེ་ལྟར་རམ། ཤེལ་སྒོའི་ནང་དུ་གདོང་ཆུད་པ་དང་། ཁབ་མིག་ནས་རི་མཐོང་བ་བཞིན་མཎྜལ་ཆེ་རུ་མ་སོང་བའི་ནང་དུ་གླིང་བཞི་ལྷ་གནས་དང་བཅས་པ་ཆུང་དུ་མ་སོང་བར་གསལ་གདབ། སྟོང་གསུམ། རབ་འབྱམས། རྒྱ་མཚོ། རྒྱ་མཚོའི་རྒྱུད་གསུམ་གོ་རིམ་བཞིན་སྟོང་འགྱུར་དུ་བསྒྲེས་ནས་བརྩི་དགོས། ས་གཞི་སྤོས་ཀྱིས་སོགས་རྟག་ཏུ་དུས་ཆོས་འཕགས་ལ་ཕུལ་བའི་སྐབས་ཀྱི་ཚིག་ཡིན་སྙམ་པ་བདག །

འདིའི་སྐབས་སངས་རྒྱས་ཞིང་ལ་དམིགས་ཏེ་ཞེས་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཞིང་དུ་དམིགས་ཏེ་ཞེས་འདོན་ཚུལ་གཉིས་ཡོད་པའི་སངས་རྒྱས་ཞིང་ལ་ཞེས་པ་ནི། སངས་རྒྱས་ཚོགས་ཀྱི་ཞིང་ལ་ཞེས་ཡུལ་ལ་བསྒྱུར་དུ་རུང་ཡང་། རི་རབ་གླིང་བཞི་དང་བཅས་པ་མ་དག་པའི་ཞིང་རྣམས་འབུལ་དུ་མི་རུང་བའི་སྐྱོན་ཡོད་པས། སྐད་ཅིག་དང་པོ་མ་དག་པའི་ཞིང་གླིང་བཞི་རི་རབ་དང་བཅས་པ་སྐད་ཅིག་གཉིས་པར་དག་ཞིང་དུ་བསྒྱུར་ནས་ཕུལ་བ་སངས་རྒྱས་ཞིང་དུ་དམིགས་ཏེ་ཕུལ་བ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ཞིང་། དེ་ལྟར་མོས་ཏེ་ཕུལ་ན་ཕན་ཡོན་དེ་བཞིན་འཐོབ། དྭགས་པོའི་མཎྜལ་ཚོགས་བཅད་མར་འབུལ་གྲོགས་ཚངས་དབང་སྡོམ་ལྡན་ཞེས་རང་སྡོམ་ལྡན་ཡིན་ན་རིགས་ལ་ཚངས་པ་དང་། སྡོམ་ལྡན་མིན་ན་རིགས་ལ་དགེ་སློང་དང་ཚངས་པ་དགོས་པར་གསུངས་ཀྱང་། རི་རབ་གླིང་བཞི་དང་བཅས་པ་སེམས་ཅན་སྤྱི་མཐུན་གྱི་ལས་ལས་གྲུབ་པ་ཡིན་པས༑ དེས་ན་རང་གི་ལས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ལས་གྲུབ་པའི་བདག་འབྲས་རི་རབ་གླིང་བཞི་ཆ་ཚང་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཕུལ་བ་ཡིན་པས་འབུལ་གྲོགས་ཚངས་དབང་མི་དགོས་སོ། །དམིགས་པ་འཆར་ཐུབ་ན་གླིང་བཞི་སོགས་བྱེ་བ་ཕྲག་བརྒྱ་དང་། མ་ཐུབ་ན་ཆ་ཚང་གཅིག་དབུལ་ཀྱང་རུང་། མཎྜལ་འདི་

如能好好地供曼荼羅的話，我們便能獲得供真正須彌四洲等的功德。例如，「法
250 阿育王」的前生中，有一世年幼時，將沙土信解為黃金供在「善觀」佛的缽中，於是獲得供金的功德，後來能在一夜間建成一千萬座舍利塔。所以，供曼荼羅能容易地圓滿資糧，也不會犯諂誑等邪命的過失，沒有比這個更為殊勝的積福方法了。當知此銅盤中具有如此大的關要！

結行中，傾倒曼荼羅堆有二種方法：求加持朝內；除中斷向外，我們可酌情採用。

此外當知不以數量為主而以觀想為主。如果我們想計數的話，可以在此處供養的時候作，配合《皈依發心頌》誦「香塗地基」偈，供養須彌山王，四洲及日、月七堆。吉祥女比丘尼[51]因為供曼荼羅而親見大悲觀自在，宗喀巴大師也因為在沃喀卻隆供曼荼羅等發大精進而證得中觀正見，所以我們大家也應勤修此法。

第六天 加行法之三（第五、六加行）

252 月宮阿闍黎曾說：

「猶如小象意貪著，深井口邊數口草，
非但無獲墮深淵，活命世間求樂同。」

譬如有一頭象，因為貪著可怕深淵邊上的幾口草，跑到那裡而不慎跌入深淵；我們也因貪著現世的快樂而造作出種種的不善業，一旦墮入惡趣大深淵中，再想從那裡逃出來是很困難的，所以我們應該追求一種長遠的目標。而實現這一目標的最勝方法，莫過於修「菩提道次第」，因此，諸位來聽法應具有

[51] 此著名比丘尼成就者係出生於印度某王族，早年因染惡性癩病離家出走，在偏僻的山林裏苦修十二年，最後親見大悲觀自在。由他傳出的十一面大悲觀自在修法，成為吉祥女比丘尼派。

ལེགས་པར་ཕུལ་ན། གླིང་བཞི་རི་རབ་སོགས་དེ་དང་དེ་ཕུལ་བའི་ཕན་ཡོན་འཐོབ་སྟེ། དཔེར་ན་ཆོས་རྒྱལ་མྱ་ངན་མེད་སྐྱུ་སྐྱེ་སྤྲ་མ་ཞིག་ལ་བྱིས་པའི་སྐབས་སངས་རྒྱས་རྣམ་གཟིགས་ཀྱི་ལྷུང་བཟེད་དུ་ཐལ་བ་གསེར་དུ་མོས་ནས་ཕུལ་བའི་ཚེ་གསེར་ཕུལ་བའི་ཕན་ཡོན་ཐོབ་ཅིང་། རྗེས་སུ་ནུབ་གཅིག་ལ་མཆོད་རྟེན་བྱེ་བ་གཅིག་བཞེངས་རྒྱུ་བྱུང་བའི་རབས་ལྟར་ཡིན། དེའི་ཕྱིར་མཎྜལ་འདི་ནི་ཚོགས་རྫོགས་པ། ཚོགས་ཆུང་བ། གཡོ་མེད་པ་སོགས་བསོད་ནམས་གསོག་པ་ཞིག་ལ་འདི་ལས་ལྷག་པ་མེད་པས། ཟངས་སློར་མོ་འདི་ལ་དེ་འདྲ་བའི་གནད་ཆེན་པོ་ཡོད། མཇུག་ཏུ་མཎྜལ་ཚོམ་བུ་ཕར་ཚུར་གཤིབས་པ་བྱེད་ཆབས་ཚུར་ཞུ་བ་དང་། བར་ཆད་ཕར་བསལ་བ་སྐབས་བསྟུན་སོ་སོར་སྦྱར། དེ་ཡང་གྲངས་ལ་གཙོ་བོར་མི་བྱེད་པར་དམིགས་པ་ལ་གཙོ་བོར་བྱེད། གལ་ཏེ་གྲངས་གསོག་བྱེད་འདོད་ན་མཆོད་པའི་སྐབས་འདིར་བསག་ཚོག །དེ་ཡང་སངས་རྒྱས་ཆོས་ཚོགས་མ་དང་ས་གཞི་སྤོས་ཆུགས་སྤྲགས་ཏེ་རི་རབ་དང་གླིང་བཞི། ཉི་ཟླ་གཉིས་བཅས་བདུན་འབུལ་དགོས། དགེ་སློང་མ་དཔལ་མོས་མཎྜལ་ཕུལ་ནས་འཕགས་པའི་ཞལ་གཟིགས་པ། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་འོལ་དགའ་ཆོས་ལུང་དུ་མཎྜལ་ཕུལ་བ་སོགས་ལ་ཐུགས་བརྩོན་ཆེར་མཛད་དེ་ལྟ་བ་འབྱུངས་པ་ཡིན་པས་འདི་ལ་ཐམས་ཅད་བརྩོན་པར་བྱེད་གསུངས།། ||

༄ ཉིན་དྲུག་པར། སློབ་དཔོན་ཙནྡྲ་གོ་མིས། ཇི་ལྟར་གླང་བུ་ཁྲིན་ཟབ་ཁ་ནས་འབྱུངས་པ་ཡི། །རྩྭ་ལོ་ཁམ་འགའ་ལ་ནི་ཡིད་ནི་ཆགས་གྱུར་ནས། །ཀྱིད་པ་གྱུབ་པ་མེད་པར་གཡང་དུ་ལྷུང་བ་ལྟར། །འཚོ་བའི་འཇིག་རྟེན་བདེ་ལྡན་འདོད་པའང་དེ་དང་འདྲ།། གསུངས་པ་ལྟར་གླང་པོ་ཆེ་ཞིག་གཡང་ས་འཇིགས་སུ་རུང་བའི་ཁར་རྩྭ་སྐྱེས་པ་ལ་ཆགས་ནས་དེར་སོང་བ་ན་གཡང་དུ་ལྷུང་བ་ལྟར། རང་རེ་རྣམས་ཀྱང་ཚེ་འདིའི་བདེ་སྐྱིད་ཙམ་ལ་ཆགས་ནས་མི་དགེ་བའི་ལས་སྣ་ཚོགས་ལ་སྤྱད་དེ། ནམ་ཞིག་ངན་སོང་གི་གཡང་ས་ཆེན་པོར་ལྷུང་ན་ཕྱིས་ནས་ཐར་དཀའ་བས་ན་གཏན་གྱི་འདུན་མ་ཞིག་སྒྲུབ་དགོས། དེ་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ནི་

這樣的動機：「為了利益有情之故，我當獲得佛位！為此我來聽《菩提道次第引導》，然後去作實修。」（在回顧了前幾天已講完的科判之後，帕繃喀大師接著說：座上修分加行、正行和結行三部分。加行六法中第五加行「奉獻七支及曼荼羅」裡面的前二支已講完了，現在接著講第三支懺罪支。）

懺悔

253 我們相續中，先前未生的證德不能新生，已生的證德不久即退失，這歸咎於我們的罪障在作怪。不僅如此，我們現、後世中遇到的一切不快之事都是罪業所致，要想擺脫這些麻煩，我們就必須懺罪。

若能懺悔，就是像「無間業」[1]和「定受業」[2]這樣的大罪也能清淨。雖然「一切有部」說不能清淨，但如是能淨是「應成派」所許。《親友書》中也說：

「先時雖放逸，後若改勤修，
猶如雲翳除，良宵睹明月。
孫陀羅難陀，央具理摩羅，
達舍綺莫迦，翻惡皆成善。」

254 經中說：

「智罪重亦輕，愚罪輕亦重。」

這也是指不知懺悔法而言的。婆羅門綺莫迦（具樂）曾弒其母；央具理摩羅（指鬘）曾弒一千九百九十九人；達舍（未生冤王）曾弒其父造無間業，但這些人後來都見諦了，這是因為他們能猛力懺悔所致。所以，如果我們懺悔力量大的話，能從根本上清淨罪業；力量中等的話，能使罪業變輕；力量小的話，也能使罪業停止增長。但如果不作懺悔，我們所造之罪將每天翻倍，這樣一來，即使原先是很小的罪也會變成極大的罪。例如：我們在殺了一隻虱子後不懺悔

---

[1] 共有五種：1、殺母；2、殺父；3、殺阿羅漢；4、破僧伽輪；5、惡心出佛身血。凡造此種業者死後即墮無間地獄，故名。

[2] 業分決定受與不決定受兩種。決定受業，是指作了之後必將受果的業，依照受果的時間，分：1、現法受；2、順生受；3、順後受。不決定受業則受果與否不定。參見《菩提道次第廣論》卷五。

བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ཚུལ་ལ་འཇུག་པ་ལས་གཞན་མེད་པས། དེས་ན་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་བདག་གིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ཐོབ་པར་བྱ། དེའི་ཆེད་དུ་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ཁྲིད་ཞུས་ནས་ཉམས་སུ་ལེན་སྙམ་པའི་ཀུན་སློང་དགོས་ཚུལ། དེ་ཡང་ས་བཅད་སྔོན་དུ་ཇི་ལྟར་སོང་བ་རྣམས་གསུངས་ནས། ཐུན་ལ་སྦྱོར་དངོས་མཇུག་གསུམ་ལས། སྦྱོར་བའི་ཆོས་དྲུག་གི་ལྔ་པ་ཡན་ལག་བདུན་པ་མཎྜལ་དང་བཅས་པ་འབུལ་བའི་ཡན་ལག་གཞན་གཉིས་བཤད་ཟིན་ནས།

༈ གསུམ་པ་སྡིག་པ་བཤགས་པའི་ཡན་ལག་ནི། རང་ཅག་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་ཧ་ཅང་ཡང་མ་སྐྱེས་པ་གསར་དུ་མི་སྐྱེ་ཞིང་། སྐྱེས་ཟིན་ཉམས་པ་ནི་སྡིག་སྒྲིབ་འདིས་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། དེར་མ་ཟད་ཚེ་འདི་ཕྱིའི་མི་ལེགས་པ་ཐམས་ཅད་སྡིག་པས་བྱས་པ་ཡིན། དེ་དག་མི་འདོད་ན་སྡིག་པ་བཤགས་དགོས། བཤགས་པ་བྱས་ན་ནི་མཚམས་མེད་ཀྱི་ལས་དང་། སྔོང་ངེས་ཀྱི་སྡིག་ཆེན་པོའང་འདག་ཐུབ། བྱེ་སྨྲའི་ལུགས་ལ་མི་འདག་པར་གསུངས་ཀྱང་། དེ་ལྟར་འདག་ཐུབ་པ་འདི་ཐལ་འགྱུར་བའི་བཞེད་པ་ཡིན། བཤེས་སྤྲིངས་ལས་ཀྱང་། གང་ཞིག་སྔོན་ཆད་བག་མེད་གྱུར་པ་ལ། ཕྱིས་ནས་བག་དང་ལྡན་པར་གྱུར་དེ་ཡང་། ༑ཟླ་བ་སྤྲིན་བྲལ་ལྟ་བུར་རྣམ་མཛེས་ཏེ༎ དགའ་བོ་སོར་ཕྲེང་མཐོང་ལྡན་བདེ་བྱེད་བཞིན། ༑ཞེས་གསུངས། མཁས་པའི་སྡིག་པ་ལྡི་ཡང་ཡང་༑ ༑བླུན་པོའི་སྡིག་པ་ཡང་ཡང་ལྡི། ༑ཞེས་པའང་བཤགས་པ་བྱ་ཚུལ་མཁས་མི་མཁས་ལ་བྱེད༑ བྲམ་ཟེ་བདེ་བྱེད་ཀྱིས་རང་གི་མ་བསད་པ་དང་། སོར་ཕྲེང་ཅན་གྱིས་མི་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་གོ་དགུ་བསད་པ་དང་། མ་སྐྱེས་དགྲས་ཕ་བསད་པའི་མཚམས་མེད་ཀྱི་ལས་བྱས་ནས་ཕྱིས་བདེན་པ་མཐོང་བའང་བཤགས་པ་ཤུགས་དྲག་བྱས་པ་ལས་བྱུང་། དེས་ན་བཤགས་པ་སྟོབས་ཆེན་གྱིས་སྡིག་པ་རྩ་བ་ནས་འདག ༑འབྲིང་གིས་ཡང་དུ་འགྲོ། ཐ་མས་འཕེལ་ཁ་འཆད་པ་ཡིན། བཤགས་པ་མ་བྱས་ན་ཉིན་བཞིན་སྡིག་པ་ལྷབ་འགྱུར་དུ་འགྲོ་བས་སྡིག་པ་ཆུང་ངུའང་ཆེན་པོར་འགྱུར་བ། དཔེར་ན་ཤིག་གཅིག་བསད་པའི་སྡིག་པ་ཡང་མ་བཤགས་ན་ཉིན་བཅོ་ལྔ་ལ་སྒྲིག

的話，十五天之後，此殺生之罪便是原來的一萬六千三百八十四倍[3]！這幾乎和殺人的罪差不多了。

我們不想懺罪、對罪業生不起恐懼心，是因為對業果沒有信心造成的。如果有的話，那怕是細小的罪我們也會恥於違犯，這就是為什麼阿底峽尊者在旅行時，當他發現自己犯了一種小的「惡作」時，便立即命令全隊停止前進而作猛力地懺悔。

我們大多數人不相信自己有罪需要懺悔，這是因為對自己犯罪的情況不加思考造成的。如果深究的話，我們可以發現：從今天清晨破曉時分到現在，自
255 己的意、口已犯有多少瞋恚、綺語、粗惡語等；對我們這些出家人來說，除了「他勝」，仔細檢查一下「僧殘」以下的戒，可以發現所犯的罪墮紛若雨降。不僅如是，若不願穿圓裙[4]，而自稱沒什麼要緊，即成完全的密宗「根本墮」[5]；同樣的，所犯的菩薩戒「根本墮」也多如雨降。別解脫「他勝」、菩薩「惡作」、菩薩「根本墮」、密宗「粗罪」和密宗「根本墮」罪，後者均比前者重十萬倍。如果計算一下的話，從清晨到現在，我們已積集了許多圓滿的惡趣因！所以，我們每天都在造十不善業和違犯三律儀制限。

（帕繃喀大師進一步指出：那些造大罪業的人將受生於地獄中；造中等罪業的將受生於餓鬼中；造小罪業的將受生於畜生中）。這裡所謂的「大」，不一定是殺人打馬等粗顯的罪業。以極強的瞋心稱弟子為「老狗」等以上的罪，就
256 是大不善業。對殊勝田毀謗等，是由福田門故罪業力大。所以，僅今日一天之中，我們便已造集了圓滿的三惡趣因！

---

[3] 原文為一萬八千一百八十四倍，這與 2 的 14 次方所得出的結果不同。
[4] 比丘十三資具之一。長五肘，寬二肘，穿於下衣之內部。
[5] 密宗根本墮第二條：「藐視佛制學處」。

གཙོད་ཆིག་ཁྲི་དྲུག་སྟོང་སུམ་བརྒྱ་བརྒྱད་ཙུ་གྲུ་བཞིར་འགྱུར་འགྲོ་བས། མི་བསད་པའི་སྡིག་ཙམ་དུ་གྱུར་པ་ཡིན། རང་ཅག་སྡིག་པ་བཤགས་འདོད་མེད་ཅིང་། སྡིག་ལ་འཛེམ་པ་མི་སྐྱེ་བ་ལས་འབྲས་ལ་ཡིད་ཆེས་མ་སྐྱེས་པས་ལན། དེ་སྐྱེས་ན་སྡིག་པ་ཕྲ་མོ་ལའང་འཛེམ་པ། དཔེར་ན། ཇོ་བོས་ཐེབས་ལམ་དུ་ཉེས་བྱས་ཕྲའུ་ཞིག་བྱུང་བར་ཡང་འགྱུལ་པའི་སྣ་བསྐྱིལ་ནས་བཤགས་པ་ཤུགས་དྲག་མཛད་འདུག་པ་དེ་ལྟར་འོང་བ་ཡིན། རང་རེ་ཕལ་ཆེ་བས་སྡིག་བཤགས་བྱ་རྒྱུ་ཡོད་བསམ་པ་ཆེར་མེད་མོད། དེ་ནི་སྡིག་པ་བྱས་ཚུལ་ལ་མ་བསམས་པས་ལན་ཏེ། ཞིབ་ཏུ་བསམ་ན་ད་ནངས་ནམ་ལངས་ནས་བཟུང་ཡིད་དང་ངག་སོགས་ཀྱིས་གནོད་སེམས་དང་། ངག་འཁྲུལ་ཚིག་རྩུབ་སོགས་ཇི་ཙམ་བྱས་འདུག །རང་ཅག་རབ་བྱུང་ལྟ་བུ་ཡིན་ན་ཕམ་པ་ཡར་གཅད། ལྷག་མ་མན་ཕུ་དག་ཅིག་བྱས་ན་ཉེས་ལྟུང་ཆར་འབབ་པ་བཞིན་བྱུང་ཡོད། དེར་ཨ་ཟད་འདི་ཙམ་ལ་གནད་འགག་ཅི་ཡོད་ཅེས་ཤམ་ཐབས་ཀླུམ་པོར་མ་བགོས་པ་ལྟ་བུར་གསང་སྔགས་ཀྱི་རྩ་ལྟུང་ཚང་འགྲོ་བ་ཡང་ཡོད། དེ་བཞིན་དུ་བྱང་སེམས་ཀྱི་རྩ་ལྟུང་ཡང་ཆར་བཞིན་འབབ་སོ་ཐར་གྱི་ཕམ་པ་དང་། བྱང་སེམས་ཀྱི་ཉེས་བྱས། བྱང་སེམས་ཀྱི་རྩ་ལྟུང་། གསང་སྔགས་ཀྱི་སྡོམ་པོ། གསང་སྔགས་ཀྱི་རྩ་ལྟུང་རྣམས་སྔ་མ་སྔ་མ་ལས་ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་འབུམ་འགྱུར་གྱིས་ལྗི། ད་ནངས་ནམ་ལངས་ནས་ད་ལྟའི་བར་བསྡོ་བགྲང་ཞིག་བྱས་ན་རང་ཅག་གིས་ངན་སོང་གི་རྒྱུ་ཆ་ཚང་མང་པོ་བསྒྲུབ་ཟིན་ཡོད་པས་ཉིན་རེར་ཡང་མི་དགེ་བཅུ་དང་། སྡོམ་གསུམ་བཅས་འགལ་གྱི་ཉེས་པ་སོགས་མང་པོ་འབྱུང་ཞིང་། དེ་དག་ཆེན་པོས་དམྱལ་བ། འབྲིང་གིས་ཡི་དྭགས། ཆུང་ངུས་དུད་འགྲོར་སྐྱེ་བར་གསུངས། ཆེན་པོ་ཞེས་པ་དེ་ཡང་མི་བསད་ཏེ་བསྐྱིལ་ཞིག་མི་དགོས་ཀྱི། བསམ་པ་ཁོང་ཁྲོ་ཤིན་ཏུ་དྲག་པོས། དགེ་སྦྱུག་ལ་ཁྲོ་གཏན་ཞེས་ལབ་པ་ཙམ་མི་དགེ་བ་ཆེན་པོ་ཡིན། ཞིང་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་སྐུར་བ་གདབ་པ་སོགས་ཞིང་གི་སྟོབས་ནས་ཆེར་སོང་བ་ཡིན་པས། དེ་རིང་གཅིག་པུར་ཡང་ངན་སོང་གསུམ་གའི་རྒྱུ་ཆ་ཚང་རེ་བསགས་ཟིན་ཡོད་པ་རེད། འོ་ན་དེ་འདྲ་ཡིན་

如果是這樣的話，我們該怎麼辦呢？一味地害怕呆坐是無濟於事的，我們必須在今生未死之前，勤修十萬頂禮和十萬《百字明》等，在無始輪迴罪業清淨相未出現之前，努力地懺悔防護。關於淨罪相的內容，係出自《準提陀羅尼經》，大家可以去參閱一下《道次第廣論》中所引的文字[6]。我們每天晚上臨睡前，應配合「金剛薩埵修念」，誦二十一遍《百字明》；及配合唸誦《墮懺》[7]作展禮等，努力懺悔。罪墮晨犯夜懺，夜犯晨懺，不與罪墮同行超過一整天。即便不修許多其他的法，專勤於此也未嘗不可。若能懺悔現、後世一切痛苦根源——罪業的話，我們便能消除痛苦，證德也會自然地生起。

現世中罹患疾病等，是因為能感病痛的不善業已經成熟，所以想靠作經懺等強行滅除，往往並無效應。但是，作經懺的果會在將來別的時候成熟，所以我們不要因為經懺無效而生起邪見。(在生病等時作經懺)，如同豆子已經在田裡長成，然後再往田裡播撒麥子試圖消滅它們一樣。果一旦成熟的話，我們便
257 無計可施。因此我們應在受果之前懺罪，就像消滅種子那樣。

懺悔能使小罪根本清淨、重罪轉弱，並使惡趣「定受業」代之以現世罹患大病等。總的說來，罪業無功德可言，但經過懺悔便能清淨，也算是它的一種功德吧。所以沒有一種罪是不能藉懺悔來清淨的，由於淨罪程度的大小視懺罪的心、行強弱而定，所以我們應以強烈的追悔和防護心等來作。

有些修行者在現世屢遭不幸之事，這是事實，但也是極好的徵兆。因為他們那些後世將受的惡業（如感生地獄等），已在現世成熟了。有些修行者經常

[6] 《菩提道次第廣論》卷五。《準提陀羅尼》中所說的淨罪相為：1、若於夢中夢吐惡食；2、飲乳酪等，及吐乳酪等；3、見出日、月；4、遊行虛空；5、制伏猛火及諸水牛、黑人；6、見比丘、比丘尼僧眾；7、登出乳樹、象、牛王、獅子座及微妙宮；8、聽聞說法。

[7] 其正式名稱為《大乘三蘊經》，該經摘自《鄔波離請問經》，寶積部。所謂「三蘊」是指：1、慚悔；2、隨喜；3、迴向。

ན་ད་ཇི་ལྟར་བྱ་སྙམ་ན། དེ་ཡང་སྐྲག་ནས་བསྡད་པ་གཅིག་པུས་མི་ཕན་པར་ཚེ་འདིར་མ་ཤི་ཚུན་ཕྱག་དང་ཡིག་བརྒྱ་འབུམ་སོགས་ཀྱིས་འཁོར་བ་ཐོག་མེད་ཀྱི་སྡིག་པ་འདག་པའི་རྟགས་མ་བྱུང་བར་བཤགས་སྡོམ་ལ་འབད། རྟགས་ཀྱང་སྐུལ་བྱེད་ཀྱི་གཟུངས་ལས་བཤད་པ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་སོགས་ལས་ཤེས་དགོས། དེ་ནས་དགོང་མོ་ཉལ་ཁར་རྡོར་སེམས་སྒོམ་བཟླས་དང་འབྲེལ་བའི་ཡིག་བརྒྱ་ཉེར་གཅིག་རེ་བཟླ་བ་དང་། ལྟུང་བཤགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་བརྐྱང་ཕྱག་སོགས་ལ་འབད་དེ་སྡིག་ལྟུང་ནངས་བྱུང་བ་ནུབ་བཤགས། ནུབ་བྱུང་བ་ནངས་བཤགས་ཏེ། ལྟུང་བ་དང་ཞག་ཏུ་མི་འགྲོགས་པ་ཞིག་བྱ། ཉམས་ལེན་གཞན་མང་པོ་མ་བྱུང་ཡང་། འདི་གཅིག་པུར་འབད་ནའང་དེས་འཆོངས། དེས་ན་ཚེ་འདི་དང་ཕྱི་མའི་སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་སྡིག་པ་འདི་བཤགས་ཐུབ་ན་སྡུག་བསྔལ་སེལ་ཞིང་ཉམས་རྟོགས་ངང་གིས་འབྱུང་། ཚེ་འདིར་ན་ཚ་བྱུང་བ་སོགས་ཀྱི་ཚེ། ན་ཚ་མྱོང་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་མི་དགེ་བ་བསགས་ཟིན་པ་ཡིན་པས། རིམ་གྲོ་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱིས་བཙན་ཐབས་སུ་ཕན་པ་བྱུར་མེད་ཅིང་། རིམ་གྲོ་བྱས་པའི་འབྲས་བུ་ཕྱིས་ནས་ལོགས་སུ་སྨིན་པ་འོང་། དེས་ན་དེས་མི་ཕན་པ་སོགས་ལ་ལོག་ལྟ་ཡང་མི་བྱེད། དཔེར་ན་ཞིང་ལ་སྨན་མའི་འབྲས་བུ་གྲུབ་ཟིན་ནས། དེ་བཟློག་ཐབས་སུ་ནས་གཏོར་བ་དང་འདྲ། དེའི་བར་འབྲས་བུ་གྲུབ་ཟིན་པ་ན་ཅི་བྱུར་མེད་པས་དེ་མ་མྱོང་གོང་ནས་ས་བོན་བཅོམ་པ་ལྟར་སྡིག་པ་བཤགས་པར་བྱ། བཤགས་པ་བྱས་ན། སྡིག་ཆུང་བ་རྣམས་རྩ་བ་ནས་འདག །ཆེ་བ་རྣམས་ཀྱང་བསྲབ་ཏུ་འགྲོ། ངན་སོང་མྱོང་ངེས་རྣམས་ཚེ་འདིའི་ན་ཚ་དྲག་པོས་གོ་ཆོད་པ་སོགས་འབྱུང་། སྤྱིར་སྡིག་པ་ལ་ཡོན་ཏན་མེད་ཀྱང་། བཤགས་ནས་དག་རྒྱུ་ཡོད་པ་དེ་སྡིག་པའི་ཡོན་ཏན་ཡིན་པས་བཤགས་པས་མི་འདག་པའི་སྡིག་པ་མེད། སྡིག་པ་དག་ཆེ་ཆུང་ནི་བཤགས་པའི་བསམ་སྦྱོར་དྲག་ཞན་གྱིས་ཡིན་པས། འགྱོད་སྡོམ་སོགས་ཤུགས་དྲག་པོ་བྱ་དགོས། འདི་ནི་ཆོས་བྱེད་པ་འགའ་རེ་ཚེ་འདིར་མི་འདོད་པ་དུ་མས་མནར་བ་ཡོད་མོད། དེ་དག་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མར་མྱོང་འགྱུར་གྱི་ལས་ངན་པ་རྣམས་ཚེ་

遺失或喪失財產，這表明他們那些將感生餓鬼的惡業已在現世成熟了；相反，有些作惡者卻似乎時來運轉，例如得享高壽等等，但這是將前生修善留下的
258 果，提前在現世中消耗殆盡的徵兆。所以，他們將來只會墮入單純領受痛苦之處。仲敦巴法王在後半生中，也示現身患痲瘋病之相。所以，大家對這些情況不要有邪見，應對疾病等生起歡喜。

懺悔能清淨我們的罪業，瞋恚則能摧毀我們的善根，這二者有極大的利害關係。此外當知，懺悔應具足四種對治力。關於「依止力」的認定，有人認為是懺悔境，本派則以「皈依、發心」為依止力：正如在何處跌倒，就需在何處站起來；我們犯罪的對象不出佛和有情二種，所以也要依靠佛和有情來淨罪，此即「皈依」與「發心」，這二種修法前面已經解釋過了。

「破壞力」即追悔心，有了追悔心，防護心也會跟著出現。為了使追悔心具有力量，我們應當明白業果的道理。譬如有三個人都吃了有毒的食物，其中一個人死了，一個人病了，另一人雖然還沒有出現症狀，但一定會極其懊悔，並多方設法地使毒物排出體外，而且今後再也不想吃這樣的東西了。同樣的，我與一切有情過去都造集了如毒的罪業，他們有的已經死後投生在惡趣裡了，有的則為三毒痼疾所纏，行將墮入惡趣。而我因為也造了罪業，結果將與他們一樣，所以應該對此生起追悔和防護之心。

འདིར་སྨིན་པ་ཡིན་པས་ཤིན་ཏུ་ལེགས། ཡོངས་སྤྱོད་ཤོར་གོད་མང་པོ་བྱུང་བའང་། ཡི་དྭགས་སུ་སྐྱོང་འགྱུར་རྣམས་འདིར་སྨིན་པ་ཡིན། སྡིག་པ་བྱེད་པ་ཁ་ཅིག་ཚེ་རིང་བ་སོགས་རེ་ཞིག་ལམ་འགྲོ་ཆེ་བ་ལྟར་སྣང་བ་ནི། ཚེ་སྔོན་མའི་དགེ་བའི་འབྲས་བུ་ལྷག་མར་ལུས་པ་རྣམས་ཚེ་འདིར་སྔ་བསྒྱུར་དུ་སྨིན་ནས་སླད་སྡུག་བསྔལ་འབའ་ཞིག་གིས་མནར་བའི་གནས་སུ་ལྟུང་བ་ཡིན། འཕྲོམ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཡང་སྐུ་ཚེའི་སྨད་དུ་མཛེ་ནད་བྱུང་ཚུལ་བསྟན་པས། དེས་ན་ལོག་ལྟ་མི་བྱེད་པར་ན་ཚ་སོགས་ལའང་དགའ་བ་བསྒོམ། དགེ་བ་ཁོང་ཁྲིམ་བཙོམ་པ་དང་། སྡིག་པ་བཤགས་པས་འདག་པ་གཉིས་གྱོང་དང་ཁེ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན།

དེ་ཡང་བཤགས་པ་ལ་གཉེན་པོ་སྟོབས་བཞི་ཚང་དགོས། རྟེན་གྱི་སྟོབས་བཤགས་ཡུལ་ལ་ངོས་འཛིན་པ་ཡོད་ཀྱང་། རང་ལུགས་ས་ལ་འགྱེལ་བ་ས་གཞི་ལ་བརྟེན་ནས་ལྡང་དགོས་པ་ལྟར༑ གང་ལ་བརྟེན་ནས་བསགས་པའི་སྡིག་སྒྲིབ་དེ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སྦྱོང་བའི་རྟེན་ལ་བྱ་དགོས་ཏེ། སྡིག་པ་ནི་སངས་རྒྱས་དང་སེམས་ཅན་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་བྱས་པས་དེ་ལ་སྐྱབས་སེམས་བྱེད་པ་རྟེན་གྱི་སྟོབས་ཡིན། འདི་གཉིས་གོང་དུ་བཤད་ཟིན། རྣམ་པར་སུན་འབྱིན་པའི་སྟོབས་ནི་འགྱོད་སེམས་ཏེ། འདི་ཡོད་ན་སྡོམ་སེམས་ཀྱང་འབྱུང། དེ་སྟོབས་ཆེན་འོང་བ་ལ་ལས་འབྲས་ཤེས་དགོས། དཔེར་ན་མི་གསུམ་གྱིས་དུག་དང་འདྲེས་པའི་ཟས་མཉམ་དུ་ཟོས་ཏེ་གཅིག་ཤི། གཅིག་ན་བར་གྱུར་ན། གཅིག་མ་ན་བ་དེ་ཤིན་ཏུ་ནས་འགྱོད་ཅིང་། དུག་དེ་ཕྱིར་འདོན་ཐབས་གང་དྲག་ཅི་དྲག་བྱེད། ཕྱིན་ཆད་མི་ཟ་བར་ཐག་ཆོད་པ་ལྟར། སེམས་ཅན་རྣམས་སྔོན་ཆད་དུག་དང་འདྲ་བའི་སྡིག་པ་མཉམ་དུ་བསགས་ནས།ཁ་ཅིག་ཤི་ནས་ངན་འགྲོར་སྐྱེས་ཟིན། ཁ་ཅིག་ན་བ་དང་འདྲ་བར་དུག་གསུམ་གྱི་གཙོང་ནད་ཚབས་པོ་ཆེས་རྒྱུན་དུ་མནར་ཏེ་ངན་སོང་དུ་ལྟུང་ལ་ཁད་དུ་ཡོད་ན། རང་ཅག་རྣམས་ཀྱང་ལས་དེ་བྱས་ཟིན་པ་ལ་ཁྱད་མེད་པས། དེ་ལ་འགྱོད་པ་དང་། སྡོམ་སེམས་བྱེད། ཅེས་པ་ལས་སླར་ལྡོག་པའི་སྟོབས་སྡོམ་སེམས་འདི་ལེགས་

259 作為「遮止罪惡力」的防護心應極為堅固才行，我們要認真地修，不要聽了懺罪功德後，便不加注意，使防護罪惡的心鬆懈了。關於防護心的具體修法，對粗惡語等十分容易犯的罪業，如果說今後永不再犯，極有可能會成為妄語，可是又不能因此就不加以防護；因為缺乏防護心，將使四力不全。所以，能夠完全戒除的罪，我們要下決心完全戒除。否則，就應當下決心在一年、一個月或一天中不犯。若能每天下決心斷除，便有逐日能斷的關要。像這樣熟練之後，我們就能斷除以前的惡習！這是我大寶上師所說的巧妙教授。

「遍行對治力」，也就是由追悔之門正作淨罪的方法，主要有六種：（一）誦如來名號；（二）誦陀羅尼咒；（三）誦經；（四）修習空性；（五）供養；（六）修造佛像。我們可以根據情況，選擇一種來修。不僅如是，凡是為了淨罪的目的而修的任何善業——包括唸誦《六字大明咒》等，都是「遍行對治力」，而不一定要誦「發露、懺悔」這樣的文句。所以，對我們出家人來講，在我們走向辯經院時，如果將所有承受寒冷炎熱的苦行視為淨罪目的話，那麼這些也就會成為淨罪的因，但同時也需要具足四力。

260 上述六種之中，依止名號之類比較容易修。另外，按照先德的規矩，在唸誦《墮懺》的同時，自作頂禮。《墮懺》本身明文敘述了全部四力。宗喀巴大師的事業廣如虛空，也是因為由《三蘊經》之門勤作積福、淨障等功德所致。《墮懺》與頂禮合修來作懺悔，是宗喀巴大師的宗風。洛札大成就者[8]也是以此法門來淨障的，後來的所有智者成就師也都致力於此，大成就者洛桑南傑（善

[8] 即南喀堅贊。

པར་ཤིན་ཏུ་བརྟན་པར་བྱ་དགོས་ཀྱི། བཞུགས་པའི་ཕན་ཡོན་ཐོས་ནས་ཇི་མི་སྙམ་པར་མི་འཇོག། སྨོན་སེམས་བྱེད་ལུགས་ཀྱང་ཚིག་རྐྱབ་སོགས་ཏ་ཙང་འོང་ཉེ་བ་རྣམས་སླན་ཆད་གཏན་ནས་མི་བྱེད་ཅེས་པའི་ཚིག་ཙམ་བརྗོད་པས་རྫུན་དུ་འགྱུར་ཉེ་ཞིང་། སྨོན་སེམས་ཞིག་མེད་ན་སྟོབས་བཞི་མི་ཚང་བས། རྩ་བ་ནས་སྤོང་ནུས་པ་དག་རྩ་བ་ནས་དང་། ལོ་དང་། ཟླ་བ་དང་། དེ་རིང་གི་ཉི་མ་འདི་ལ་མི་བྱེད་སྙམ་པ་སོགས་ཉིན་རེ་ཞིང་ཡང་བློས་གང་ཐག་ཆོད་པ་དེ་གང་ཐུབ་སྲུང་ན། ཉིན་གཅིག་བཞིན་སྤོང་ཐུབ་པའི་གནད་ཡོད། དེ་ལྟར་སྲུངས་པས་རྒྱུན་གཅོད་ནུས་པ་བདག་གི་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་མན་ངག་ཐབས་མཁས་ཀྱི་འཕྲུལ་ཆེན་པོ་ཡིན་གསུངས། གཉེན་པོ་ཀུན་སྤྱོད་ཀྱི་སྟོབས་ལ་གཙོ་བོར་དྲུག་གསུངས་པས་སྔར་བྱས་པ་ལ་འགྱོད་པའི་སྒོ་ནས་དངོས་སུ་འདག་པར་བྱེད་པའི་ཐབས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་མཚན་དང་། གཟུངས་སྔགས་དང་། མདོ་དང་། སྟོང་ཉིད་དང་། མཆོད་པ་དང་། སྐུ་གཟུགས་ལ་བརྟེན་པ་རྣམས་གང་འགྲུབ་ཅིག་བྱ། དེ་ཙམ་མ་ཟད་མཐོལ་ལོ། །བཤགས་སོ། །ཞེས་པའི་ཚིག་དངོས་སུ་མ་བརྗོད་ཀྱང་སྡིག་པ་འདག་པའི་ཕྱིར་དུ་མ་ཎི་བགྲང་བ་རྐྱན་དགེ་བ་ཅི་བྱས་ཀྱང་གཉེན་པོ་ཀུན་ཏུ་སྤྱོད་པའི་སྟོབས་སུ་འགྲོ་བས་རང་ཅག་གྲྭ་རྒྱུད་ལྟ་བུས་ཆོས་གྲྭ་ལ་འགྲོ་བའི་ཚེ། ཚ་གྲང་དཀའ་སྤྱད་བྱས་པ་ཀུན་ཀྱང་སྡིག་པ་འདག་པའི་ཆེད་དུ་བསམ་ན་དེའི་རྒྱུར་འགྲོ། དེ་ཡང་སྟོབས་བཞི་ཚང་བར་བྱེད་དགོས། གོང་གི་དྲུག་པོའི་ནང་ནས་མཚན་ལ་བརྟེན་པའི་གྲས་འཛུག་པ་བདེ་ཞིང་། དམ་པ་གོང་མའི་ཕྱག་སྲོལ་བཞིན་ལྟུང་བཤགས་དང་འབྲེལ་བའི་ཕྱག་འཚལ་བ་རང་བྱེད། ལྟུང་བཤགས་འདིའི་ཚིག་ཟིན་ལ་སྟོབས་བཞི་ཀ་ཚང་ཡོད། རྗེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འཕྲིན་ལས་ནམ་མཁའ་དང་མཉམ་པ་ཡང་ཕུང་པོ་གསུམ་པའི་མདོའི་སྒོ་ནས་བསགས་སྦྱང་མཛད་པ་སོགས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་རེད། དེའི་ཕྱིར་ལྟུང་བཤགས་དང་ཕྱག་སྦྲགས་ཏེ་བཤགས་པ་བྱེད་པ་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་བཀའ་སྲོལ་ཡིན། ལྷོ་བྲག་གྲུབ་ཆེན་གྱིས་ཀྱང་འདིའི་སྒོ་ནས་སྒྲིབ་སྦྱང་མཛད། དེ་བཞིན་ཕྱིས་ཀྱི་མཁས་གྲུབ་ཀུན་ཀྱང་འདི་

慧尊勝）亦稱讚此法功效卓著。

就像能滋生高額利息的巨債一旦被免除，負債者極感輕鬆一樣；我們也應以輕鬆愉快的心情來修淨罪之法。

那些想頂禮計數的人，應認真地思考「禮敬支」中所說的內容，但在「禮敬支」中，身敬禮只需合掌便可，實際的頂禮計數應放在「懺悔支」中作比較好。具體方法是：首先唸三遍「變多咒」，同時頂禮三次。然後配合《墮懺》繼續頂禮。雖然《墮懺》諸尊已觀在資糧田中，但此處為了鄭重其事，特觀從上師[9]心間放出三十四束光明：上下各十，左右各七。光端上有三十四個大象抬舉的寶座，均飾以珍珠。因為動物中大象的力氣最大，所以觀想由大象來抬座有淨罪力大的緣起關要。

三十五佛的身色、手幟多不相同[10]。為了便於觀想，我們可將他們分為五
261 組，每組七尊，每組的身色和手幟分別與五部佛的一部相對應，[11]即第一組七尊為「不動」，其餘四組分別為「毘盧」、「寶生」、「無量光」和「不空成就」之相。第一組七尊中，有二尊例外：「釋迦牟尼佛」仍為上師心間的那一尊；「龍自在王佛」頸部以上為白色，其餘部分為藍色，結「伏龍印」：雙手握拳，二中指上豎相抵。這三十四尊佛應觀在資糧田前面、略近自己之處。

《墮懺》唸誦法中有三種不同的口授：第一種是從頭唸到尾計為一次；第二種是從大師「釋迦牟尼佛」唸到「須彌山王佛」算作一次，反覆地唸誦這些名號；第三種是依次唸誦各如來名號多次，例如一座中誦二十五遍《墮懺》的

[9] 資糧田主尊。
[10] 參見《菩薩墮懺釋》，龍猛造。
[11] 五部佛自「不動」始，身色分別為：藍、白、黃、紅、綠；手幟（手中所執法器、標幟）分別為：杵、輪、寶、蓮、劍。

ག་མཛད། གྲུབ་མཆོག་བློ་བཟང་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས་ཀྱང་འདི་རང་བཟང་བར་གསུངས། དེས་ན་བུ་ལོན་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས་སྐྱིད་བཀག་བྱེད་པ་བཞིན་སྡིག་སྦྱོང་བློ་བདེ་བ་ཞིག་འདིའི་སྒོ་ནས་བྱེད། ཕྱག་གསོག་མཁན་དག་གིས་ཀྱང་ཕྱག་འཚལ་བའི་ཡན་ལག་སྐབས་བསམ་བློ་ལེགས་པར་བཏང་སྟེ། ལུས་ཀྱིས་ཐལ་མོ་སྦྱར་བ་ཙམ་བྱས་ནས། ཕྱག་གྲངས་གསོག་ངོ་མ་བཤགས་པའི་སྐབས་དང་སྦྲགས་ན་བཟང་། དེའི་ཚུལ་ནི། དང་པོ་འགྱུར་སྔགས་དང་སྦྲགས་ནས་ལན་གསུམ་འཚལ། དེ་རྗེས་ལྟུང་བ་བཤགས་པ་དང་སྦྲགས་ནས་བྱ། ལྟུང་བཤགས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་ཚོགས་ཞིང་དུ་ཡོད་མོད། འདིར་ནན་ཏན་གྱི་ཚུལ་གྱིས་བླ་མའི་ཐུགས་ཀ་ནས་འོད་ཟེར་སོ་བཞི་སྤྲོས། སྟེང་འོག་ཏུ་བཙུ་བཙུ། གཡས་གཡོན་དུ་བདུན་བདུན་ཏེ་གླང་ཆེན་གྱིས་བཏེག་པའི་རིན་པོ་ཆེའི་ཁྲི་སྟེང་གིས་བརྒྱན་པ་སོ་བཞི་རེ་བསྒོམ། གླང་ཆེན་དུད་འགྲོ་གཞན་ལས་སྟོབས་ཆེ་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་དེས་བཞུགས་ཁྲི་འདེགས་པ་སྐབས་འདིར་སྡིག་པ་འདག་པ་ལ་སྟོབས་ཆེ་བའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གནད་ཡོད། ལྷ་སོ་ལྔའི་སྐུ་མདོག་ཕྱག་མཚན་ནི་མི་འདྲ་བ་མང་མོད། འོན་ཀྱང་འཆར་བདེ་བར་བྱེད་ན་བདུན་མཚན་རེ་རེ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལྔའི་སྐུ་མདོག་ཕྱག་མཚན་ཅན་དུ་བྱེད་དེ། དང་པོ་མི་བསྐྱོད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་བདུན། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་རྣམ་སྣང་། རིན་འབྱུང་། འོད་དཔག་མེད། དོན་གྲུབ་རྣམ་ཅན་བདུན་རེ་བྱ། དང་པོ་བདུན་ལས་ཤཱཀ་ཐུབ་ནི་བླ་མའི་ཐུགས་ཀའི་དེས་ཚོག། ཀླུ་དབང་རྒྱལ་པོ་མགྲིན་པ་ཡན་དཀར་ལ་གཞན་སྔོན་པོ། ཀླུ་འདུལ་བའི་ཕྱག་རྒྱ་ཞེས་ཕྱག་གཉིས་ཁྲུ་ཚུར་སྦྱར་བའི་དཀྱིལ་མཐེབ་གཉིས་གྱེན་དུ་སྒྲེང་བ་སྟེ་འདི་གཉིས་དམིགས་བསལ་ཡིན། དེ་དག་ཚོགས་ཞིང་ལས་མདུན་དུ་ཚུར་ཐོན་ཙམ་བྱ། ལྟུང་བ་བཤགས་པ་འདོན་ལུགས་ལ་ཞལ་ཤེས་གསུམ་ལས། ལུགས་གཅིག་ལ་དབུ་ནས་མཇུག་རྫོགས་པར་ཚར་རེ་བཏོན་ནས་གསོག་པ་དང་། ཡང་ན་སྟོན་པ་ནས་རི་དབང་རྒྱལ་པོའི་བར་ལ་ཚར་རེ་བརྗིས་ཏེ་མཚན་རྣམས་འབའ་ཞིག་ལྷབ་བསྐྱོར་དུ་འདོན། ཡང་ན་ལྟུང་བཤགས་ཉེར་ལྔ་ཙམ་ཐུན་གཅིག་ལ་འདོན་པ་ལྷ་བུར་ཆ་བཞག་ན།

話，即唸誦各如來名號二十五次。這第三種教授比較容易觀想，也較容易思惟
262 各尊的功德。後二種唸誦法中，在誦完如來名號之後，只需唸一遍「如是等十方」作為結束即可。

唸誦這些如來的名號有許多功德，大家可以去閱讀一下《墮懺大疏》[12]等以求定解。如果在三十五佛名號之上，再加誦「如來七兄弟」[13]名號的話，據說在此末法時代較易滿我們的願。因為我們都希望能速得加持和功德，所以應當加誦「如來七兄弟」名號並作頂禮。在《墮懺》原文中，本來並沒有這麼多「如來」的稱謂，但因為不作讚歎直呼其名是不合適的，所以按照宗喀巴大師的規矩，在所有佛名前，我們都應冠以「如來」的尊稱。

然後我們可誦《總懺悔文》[14]等，再轉入「我由貪瞋癡增上」等正文。此頌表明：造罪的因是三毒；途徑是身、口、意三門；體性為不善。「別悔除」意為按照三律儀各自的作法來懺悔，此時我們應回憶平時所造的那些罪業，然後認真懺悔。

隨喜

第四支為隨喜，由於隨喜是菩薩的修法，所以對我們來講比較難以實踐，
263 然而，如果我們能好好地隨喜的話，那就再沒有比這個更為殊勝的積福方法了。（帕繃喀大師接著講了「窮人賢善」的故事：以前有個窮人名叫「賢善」，由於他對「淨色王」為佛陀及其聲聞弟子所作的供養心生隨喜，結果他的功德比正作供養的「淨色王」還要大。）

正如宗喀巴大師所說：

「不須劬勞積大福，隨喜善事最殊勝。」[15]

---

[12] 《菩薩墮懺大疏・見者獲益》，雍增・耶協堅贊造。

[13] 即「藥師七佛」：1、善名普宣吉祥王佛；2、寶月蓮華善嚴智威音王佛；3、妙金無垢寶光禁行成就佛；4、無憂最勝吉祥佛；5、法音海聲佛；6、法海勝慧遊戲神通王佛：7、藥師琉璃光王佛。（譯自藏文，與舊譯稍異）

[14] 聖馬鳴造。

[15] 引目《證道歌》。

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རེ་རེ་བཞིན་མཚན་ཉེར་ལྔ་རེ་འདོན། ཕྱི་མ་འདི་དམིགས་པ་གསལ་བདེ་བ་དང་། སོ་སོའི་ཕན་ཡོན་འཆར་བདེ་བ་མན་ངག་ཡིན། འདོན་ལུགས་གཉིས་ཀ་ལ་མཇུག་ཏུ་མཚན་རྣམས་ཟིན་ནས་དེ་དག་ལ་སོགས་པ་མན་ཆད་ཀྱིས་མཇུག་བསྡུ་བ་ཚར་གཅིག་གིས་ཆོག ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེ་དག་གི་མཚན་རེ་རེར་ཡང་བརྗོད་པའི་ཕན་ཡོན་མང་པོ་ཡོད་པས། དེ་དག་ཊཱི་ཀཱ་སོགས་སུ་བལྟས་ནས་ངེས་པར་བྱེད། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་སོ་ལྔའི་མཚན་གྱི་སྟེང་དུ་བདེ་བར་གཤེགས་པ་མཆེད་བདུན་གྱི་མཚན་བསྣན་ན། བསྣན་པ་འདིའི་དུས་སྙིགས་མར་སྨོན་ལམ་རྣམས་འགྲུབ་པར་གསུངས། རང་ཅག་ཕན་ཡོན་དང་བྱིན་རླབས་སྤྲུར་བ་དོན་དུ་གཉེར་བས་བདེ་གཤེགས་མཆེད་བདུན་གྱི་མཚན་ཡང་དེར་བཅུག་སྟེ་ཕྱག་བྱ། ལྟུང་བཤགས་ཀྱི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཞེས་པ་མང་བ་མདོ་ལས་དངོས་སུ་མི་འབྱུང་ཡང་། བསྒྲོད་པ་མེད་པར་མཚན་རྗེན་པར་འདོན་པ་མི་རུང་བས་རྗེའི་ཕྱག་སྲོལ་ལྟར་ཚང་མའི་དབུར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཞེས་པའི་ཚེ་བསྒྲོད་འདི་སྦྱར་དགོས། དེའི་རྗེས་སྤྱི་བཤགས་ལྟ་བུ་བརྗོད་ནས། འདོད་ཆགས་ཞེ་སྡང་ཞེས་སོགས་གཞུང་ལྟར་འཇུག་ཅིང་། དེ་ཡང་རྒྱུ་དུག་གསུམ་དང་། སྒོ་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ། ངོ་བོ་མི་དགེ་བ། སོ་སོར་བཤགས་ཞེས་པ་སྡོམ་གསུམ་སོ་སོའི་ལུགས་ལྟར་བཤགས་པའི་དོན་ཡིན།། རྒྱུན་དུ་སྡིག་པ་བྱས་པ་རྣམས་དེ་སྐབས་ཡིད་ཡུལ་དུ་བྱས་ཏེ་བཤགས་པ་ནན་ཏན་བྱེད།

༄ བཞི་པ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བའི་ཡན་ལག་ནི། ཡི་རང་འདི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཉམས་ལེན་ཡིན་པས་རང་རེའི་བློ་ལ་ཅུང་ཟད་འབབ་དཀའ་ཡང་། འདི་ལེགས་པོ་བྱུང་ན་ཚོགས་གསོག་པ་ཞིག་ལ་འདི་ལས་ལྷག་མེད། སྔར་དབུལ་པོ་ངེས་པས་ཡི་རང་བྱས་པས་རྒྱལ་པོ་གསལ་རྒྱལ་གྱིས་སངས་རྒྱས་ཉན་ཐོས་དང་བཅས་པ་ལ་བསྙེན་བཀུར་དངོས་བྱས་པ་བས་ལྷག་པའི་ཕན་ཡོན་ཐོབ་ཚུལ་དང་། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས། འབད་པ་ཆུང་ངུས་རླབས་ཆེན་ཚོགས་སྤུད་ལ། །དགེ་ལ་

我們不需勞動身口，只要舒服地坐著「隨喜」，便能攝集無量資糧。以前「淨色王」曾問佛，在統治王國的同時，修什麼法最合適。佛答以修「隨喜」、
264 「發菩提心」和「回向」三法。因此，我們也要修沒有嫉妒和競爭之心的隨喜。

如果一個我們不喜歡的人做了什麼善事的話，我們往往會出於嫉妒而說這樣的話：「他不過是裝裝樣子罷了，其實對誰都沒有好處。」相反地，對我們這些出家人來說，假設隔壁寮房的人獻了一次「百供」[16]、而我們能對此至心隨喜的話，我們必定能獲得如下相應的功德：如果對方的證悟層次比自己低，我們所獲的功德便是對方的一倍；如果與對方證悟相同，我們所獲功德便與對方相等；即便對方證悟層次比自己高，我們也能獲得大約相當於對方一半的功德。試問還有比「隨喜」更有利可圖的修法嗎？

如果我們對佛菩薩等先賢的事業心生隨喜，由於心量高低懸殊的關係，我們大約能獲得相當於他們十分之一的功德。我們就是窮盡一生力行善事，也難敵初地菩薩一天所積善根的一小部分，佛的善根就更不必說了。但如果我們能對他們的事業心生深（隨）喜的話，便能獲得大約一半的功德。所以，這是一種只需一動念便能攝集廣大資糧的巧妙方法。

在此中部地區（前藏），由於聖教極為興盛，所以禮供、旋繞、齋戒、修
265 行及學法的人很多。如果我們能對之隨喜，將獲得極大的善根。根據上師的規矩，此處應對諸佛最初發心等事業，印藏諸大智者成就師的事業，以及包括隔壁鄰居誦經以上的一切善業依次隨喜。

此外，隨喜可以分成二種修法：對自己的善業修隨喜；對他人的善業修隨

[16] 燈、花、香、水等每種供品數量均為一百的大供養。

རྗེས་སུ་ཡི་རང་མཆོག་ཏུ་གསུངས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལུས་ངག་གི་བསྒྲུབ་བསྒྲོད་མི་དགོས་པར་དལ་བར་སྡོད་བཞིན་དུ་ཚོགས་དཔག་མེད་སྡུད་པ་ཞིག་ཡིན། སྔོན་རྒྱལ་པོ་གསལ་རྒྱལ་གྱིས་སངས་རྒྱས་ལ་ཞུས་ཏེ་རྒྱལ་སྲིད་སྐྱོང་བཞིན་ཆོས་བྱེད་ཚོག་པའི་ཆོས་ལ། རྗེས་སུ་ཡི་རང་དང་། བྱང་ཆུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ། བསྔོ་བ་སྨོ་གསུམ་གནང་བ་ལྟར་ཤྲག་དོག་དང་འགྲན་སེམས་མེད་པའི་ཡི་རང་བྱེད་དགོས། རང་ལ་མི་དགའ་བ་ཞིག་གིས་དགེ་བ་བྱས་ན། རང་ཚོས་ཁོས་བྱེད་ཁྲུལ་བྱས་པ་རེད། གང་ཡང་ཕན་དོགས་མེད་ཅེས་ཕྲག་དོག་བྱེད་མོད། དེ་ལྟར་མི་བྱ་བར་རང་ཚོ་གྲྭ་རྐྱང་ལྟ་བུས་རང་གི་ཤག་འགྲམ་དུ་གནས་པ་དེས་བརྒྱ་མཆོད་ཅིག་ཕུལ་སོང་ནའང་དེ་ལ་ཡི་རང་ལེགས་པ་ཞིག་བྱས་ན། རང་ལས་ཁོང་ཡུལ་རྟེན་དམའ་ན་བལྟབ་འགྱུར་དང་། མཉམ་ན་དེ་མཚུངས། ཡུལ་དེ་རྟེན་མཐོ་ཡང་ཕྱེད་ཙམ་ཕུལ་བའི་ཕན་ཡོན་ངེས་པར་འཐོབ་པས། དེ་ལས་ཁེ་ཆེ་བ་ཅི་ཞིག་བྱེད། དེས་ན་སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་སོགས་སྤྲུ་མ་རྣམས་ཀྱི་མཛད་པ་ལ་ཡི་རང་བྱས་ན་རྒྱུད་ཚོད་མཐོ་དམའི་དབང་གིས་དེའི་ཕན་ཡོན་བཅུ་ཆ་ཙམ་འཐོབ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་དགེ་རྩ་ལྟ་ཞོག །རང་རེས་མི་ཚེ་ཕྱིའ་པོར་དགེ་སྦྱོར་ལ་འབད་ཀྱང་བྱང་སེམས་ས་དང་པོ་བའི་ཉིན་གཅིག་གི་དགེ་རྩའི་ཆ་ཤས་ཙམ་ཡང་མི་འབྱུང་ཞིང་། ཡི་རང་བགྱིས་ན་དེའི་ཕྱེད་ཆ་ཙམ་འཐོབ་པས་འདི་ནི་སེམས་ཀྱི་ཁྱེར་ལུགས་གཅིག་གིས་ཚོགས་རླབས་པོ་ཆེ་སྡུད་པའི་ཐབས་མཁས་ཀྱི་འཕྲུལ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། དབུས་ཕྱོགས་འདིར་རྒྱལ་བསྟན་དར་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཕྱག་མཆོད། སྐོར་བ། བསྙེན་བཀུར། སྒོམ་སྒྲུབ། སློབ་གཉེར་སོགས་བྱེད་པ་མང་བས་དེ་དག་ལ་ཡི་རང་བྱས་ན་དགེ་རྩ་རླབས་ཆེན་འཐོབ་པ་འོང་། བླ་མའི་ཞུག་བཞེས་ལ་འདིའི་མཚམས་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་དང་པོ་ཐུགས་བསྐྱེད་པ་སོགས་དང་། རྒྱ་བོད་མཁས་གྲུབ་རྣམས་ཀྱི་མཛད་པ་དང་། ཤག་མཆོས་པས་ཁ་ཏོན་བྱེད་པ་ཙམ་གྱི་དགེ་བ་བྱས་ཚད་ལ་རིམ་བཞིན་ཡི་རང་བྱེད།

གཞན་ཡང་འདི་ལ་བསྒོམ་ལུགས་གཉིས་ཏེ། རང་གི་དགེ་བ་དང་། གཞན་གྱི་དགེ་བ་

喜。第一種又可分成二部分：比量隨喜前世之善；現量隨喜今生之善。

比量隨喜前世之善：首先，我們應該注意到今生中我們已獲得善妙所依身、具備了修法的順緣等等事實，隨後我們應當不斷地思惟：「這是因為我前生中能持戒、布施、修忍辱等所致，真是太好了！」總的來說，因為我們前生在成辦久遠目標方面沒有失誤，所以才會有現在這樣的圓滿暇滿身。至於將來會受生在哪裡？比丘們，你們現在問問自己就可以知道！有位古德曾說：

「前世寶生賜，現在寶人身。
現在比丘寶，勿墮後世崖！」

266 所以，檢查一下自己現在的行為，即可知道我們後世將生在何處，沒有必要去找有神通的人占卜、打卦。

現量隨喜今生之善：即通過回憶自己平素親身所作的那些唸誦、布施、供齋、聞思，在大殿、辯經院中所作的苦行，以及持戒不犯等等而生起歡喜心，此時應遠離驕慢，如果起慢心，反將使我們的善根減小。

如果你喜歡記帳的話，應當時常算算自己的善業。我們大都喜歡計算自己有多少錢物等，但錢再多，充其量也不過能帶來現世的少許快樂罷了；而如果善根增長，便能給予你從人天妙身直到佛位的無窮快樂。相對的，因為罪業能把你帶到離地面許多由旬之下的「金剛地獄」等地方，所以也應該算算這筆帳（帕繃喀大師接著談了以前格西奔用黑白石子計算善惡業的故事）。所以，我們寧可現在自己給自己算一筆帳，也不要將來在閻羅面前算總帳時無話可說。

ལ་ཡི་རང་བསྒོམ་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། ཚེ་སྔ་མའི་དགེ་བ་ལ་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་གཞལ་བའི་སྒོ་ནས་ཡི་རང་བ་དང་། ཚེ་འདིའི་དགེ་བ་ལ་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གཞལ་ཏེ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བསྒོམ་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཚེ་འདིར་རྟེན་བཟང་པོ་ཐོབ་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་མཐུན་རྐྱེན་འབྱོར་པ་སོགས་ལ་དམིགས་ནས། བདག་གི་སྐྱེ་བ་སྔ་མའི་བརྟེན་དེར་ཚུལ་ཁྲིམས་བསྲུང་བ། སྦྱིན་པ་བཏང་བ། བཟོད་པ་བསྒོམ་པ་སོགས་ཤིན་ཏུ་ལེགས་འདུག་སྙམ་དུ་ཡང་ཡང་བསམ། སྦྱིར་ན་ཚེ་སྔ་མ་དེས་དོན་སྒྲུབ་ལུགས་མ་ནོར་བས་ད་རེས་དལ་འབྱོར་ཕུན་ཚོགས་འདི་འདྲ་བྱུང་བ་རེད། ད་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མ་ལ་ཇི་འདྲ་ཞིག་ཏུ་སྐྱེ་བ་དགེ་སློང་ལགས་རང་གིས་ཤེས་ཏེ། དམ་པ་སྔ་མ་འགའི་ཞལ་ནས། ཚེ་སྔོན་སྐྱེ་བ་རིན་པོ་ཆེས། །ད་ལྟའི་མི་ལུས་རིན་ཆེན་སྦྱལ། །ད་ལྟའི་དགེ་སློང་རིན་པོ་ཆེས། །ཕྱི་མ་གཡང་དུ་མ་བསྐྱུར་ཨང་། །ཞེས་གསུངས། དེས་ན་ད་ལྟ་རང་གི་སྤྱོད་ཚུལ་ལ་བརྟག་ན་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མར་གར་སྐྱེ་ཤེས་ནུས་ཀྱི། མངོན་ཤེས་ཡོད་པ་སོགས་ལ་མོ་བརྟག་ཞུ་མི་དགོས་གསུངས།

གཉིས་པ་ནི། རང་གིས་མངོན་སུམ་དུ་མྱོང་བའི་ཁ་ཏོན་གང་བྱས་པ་དང་། སྦྱིན་གཏོང་དང་བསྙེན་བཀུར་གང་བྱས་པ་དང་། ཐོས་བསམ་གང་བྱས་པ་དང་། ཚོགས་ཆོས་རར་དཀའ་སྤྱད་ཇི་ལྟར་བྱས་པ་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་ཇི་ལྟར་བསྲུང་བ་སོགས་དྲན་ཏེ་སྙོམ་སེམས་མེད་པར་དགའ་བ་བསྒོམ། སྙོམ་སེམས་བྱས་ན་དགེ་རྩ་ཆུང་དུ་འགྲོ། རྗེས་བཤར་བྱེད་ན་དེ་དག་ལ་བྱེད་དགོས། རང་རེས་དངུལ་སོགས་ལ་རྗེས་རྒྱུག་མང་པོ་བྱེད་མོད་དེ། དེས་ཡར་སྐྱེལ་ན་ཇི་ལྟར་ལྟག་ཀྱང་ཚེ་འདིའི་བདེ་སྐྱིད་ཕྲན་བུ་ཙམ་ལས་འོང་ས་མེད། དགེ་བས་ཡར་སྐྱེལ་ན་ལྷ་མིའི་རྟེན་བཟང་ནས་བཟུང་སྟེ་འཚང་རྒྱ་བའི་བར་དུ་འགྲོ །སྡིག་པས་དཔག་ཚད་མང་པོའི་འོག་རྡོ་རྗེའི་དམྱལ་བ་སོགས་སུ་སྐྱེལ་བའི་ཕྱིར་རྗེས་རྒྱུག་དེ་དག་ལ་གྱིས། སྔོན་དགེ་བཤེས་འབན་གྱིས་དགེ་སྡིག་རྗེས་རྒྱུག་བྱས་པའི་རབས་གསུངས། རྗེས་རྒྱུག་ད་ལྟ་ནས་རང་གིས་བྱེད་ན་བཟང་ཞིང་། ཕྱི་

第二，對他人的善業修隨喜。我們可以隨喜仇敵的善業、親友的善業、非仇非親者的善業；也可以隨喜五種補特伽羅[17]的善業；或是通過閱讀大德的傳記，對他們的事業至心的隨喜。

267 隨喜他人的善業能生起新的福德，隨喜自己的善業能使自己已有的福德增長，傑・貢唐巴[18]說：

「若欲安睡積大福，便應修習隨喜法。」

由於我們生活在藏地這個佛法興盛的地方，所以我們在行、住、坐、臥間，都可以因為聽到他人的善事而修習隨喜。在菩薩隨喜的因中，必然有利他之心。譬如，作父親的有責任要解決全家的溫飽問題，但當他的長子有辦法自己解決這些問題的話，那個父親將會對他感到特別的高興。所以，菩薩的隨喜法與一般的稍有不同。

勸轉法輪

268 第五支為勸轉法輪。大師成佛後，在最初的七天七夜中未轉法輪。後來，如經中說：

「因諸異生信梵天，故由彼請轉法輪。[19]」

經過梵天的啟請，佛才為「最初五弟子」說四諦法輪。佛對「五弟子」說了三次四諦，共計十二異門，此為轉「教法輪」；經由轉「教法輪」，「阿若憍陳如」首先證得阿羅漢果，其他四人證得預流果，此為在化機心中轉或證得「證法輪」。「證法輪」的獲得依賴於「教法輪」，而「教法輪」又依賴於勸請，所以就有了「勸轉法輪」這一支。

（此處，帕綳喀大師引用《俱舍論》中「於中唯見道，說名為法輪」等文，

---

[17] 1、佛；2、菩薩；3、緣覺阿羅漢；4、有學與無學聲聞；5、凡夫。
[18] 法名為貢卻丹貝準美（寶教燈，1762～823）。
[19] 引自《廣大遊戲經》。

མར་གཤིན་རྗེའི་དྲུང་དུ་རྟེས་རྒྱུག་ཆེན་མོ་རྩུགས་སྐབས་ཅི་བྱར་མེད་པ་འོང་། གཉིས་པ་གཞན་གྱི་དགེ་བར་ཡི་རང་བ་ལ། དགྲའི་དགེ་བ། གཉེན་གྱི་དགེ་བ། བར་མའི་དགེ་བ། གང་ཟག་ལྷའི་དགེ་བར་ཡི་རང་བ་དང་། སྐྱེས་བུ་དམ་པའི་རྣམ་ཐར་བསླུགས་ནས་དེ་དག་གི་མཛད་པ་ལ་ཡི་རང་བྱེད། འདིས་བསོད་ནམས་གསར་དུ་བསྐྱེད་ལ། རང་གི་དགེ་བར་ཡི་རང་བས་ནི། གོང་འཕེལ་དུ་འབྱུང་བ་ཡིན། རྗེ་གུང་ཐང་པས། ཉལ་བཞིན་དགེ་ཆེན་ཞིག་བྱེད་ན། ། རྗེས་སུ་ཡི་རང་རང་སློམས་ཤིག །གསུངས་པ་བཞིན། རང་རེ་བོད་ཆོས་ལྡན་གྱི་ཞིང་དུ་སྡོད་པ་འདིས་འགྲོ་ཞོར་འདུག་ཞོར་དང་ཉལ་ཧེ་ཉན་ནས་ཡི་རང་བྱས་པས་ཆོག །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཡི་རང་གི་རྒྱུ་ལ་གཞན་དོན་དོན་གཉེར་གྱི་བློ་དགོས། དཔེར་ན། མི་ཚང་དེའི་མི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལྟོ་གོས་ཕ་གཅིག་པུ་དེས་བསྒྲུབ་དགོས་པ་ལ། དེའི་བུ་ཆེ་བས་རང་གི་ལྟོ་གོས་རང་གིས་སྒྲུབ་ཐུབ་པ་ཞིག་བྱུང་ན་ཕ་དེས་བུ་དེ་ལ་གཞན་ལས་ལྷག་པའི་དགའ་བ་བྱེད་པ་བཞིན་ཡིན་པས། ཡི་རང་བྱ་ལུགས་སྤྱི་དང་རྣམ་པ་ཅུང་ཟད་མི་འདྲ།

ལྔ་པ་ཆོས་འཁོར་བསྐོར་བར་བསྐུལ་བའི་ཡན་ལག་ནི། སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ནས་ཐོག་མར་ཞག་བདུན་ཕྲག་བདུན་བར་ཆོས་འཁོར་མ་བསྐོར་བ་ན། སྐྱེ་བོ་འདི་དག་ཚངས་ལ་དད་པ་སྟེ།། དེ་ཡིས་གསོལ་བ་བཏབ་ལ་འཁོར་ལོ་བསྐོར། །ཞེས་པ་ལྟར། ལྔ་ཚངས་པས་བསྐུལ་ནས་ཐོག་མར་འཁོར་ལྔ་སྡེ་ལ་བདེན་བཞིའི་ཆོས་འཁོར་གསུངས། དེ་ཡང་ལྔ་སྡེ་ལ་བདེན་བཞི་ལན་གསུམ་རྣམ་གྲངས་བཅུ་གཉིས་སུ་བཟླས་ཏེ་ལུང་གི་ཆོས་འཁོར་བསྐོར་བས་དང་པོར་ཀུན་ཤེས་ཀོའུ་ཌི་ནྱ་དགྲ་བཅོམ་ཐོབ། གཞན་བཞིས་རྒྱུན་ཞུགས་ཐོབ་སྟེ་རྟོགས་པའི་ཆོས་འཁོར་གདུལ་བྱའི་རྒྱུད་ལ་བསྐོར་བའམ་ཐོབ་པ་ཡིན། དེ་ཐོབ་པ་ལུང་གི་ཆོས་འཁོར་ལ་ལྟོས། ལུང་གི་ཆོས་འཁོར་དེ་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལ་ལྟོས་དགོས་པས་དེས་ན་ཆོས་འཁོར་བསྐོར་བར་བསྐུལ་བའི་ཡན་ལག་འདི་བྱུང་། འདིའི་སྐབས། མཛོད་ལས། ཆོས་ཀྱིས་འཁོར་ལོ་མཐོང་བའི་ལམ། །ཞེས་སོགས་

作了一段插敘。）

勸轉法輪時，如果我們有曼荼羅的話，可以在曼荼羅上設置九堆，觀為千輻金輪而作奉獻。然後勸請，信解自己成為大梵天王，放出無數相同的梵天，到十方佛剎諸佛面前敬獻金輪。不行的話，可觀與資糧田諸尊相同之數；再不行的話，就只觀一個。

269 **請不入涅槃**

第六支為請不入涅槃。經中說：「佛不入涅槃」，總的來講，佛是不會入涅槃的，正法也不會消亡，但因為殊勝化身要示現涅槃相，所以我們仍需勸請他們不入涅槃。

不作這樣的勸請是極大的錯誤！就像佛陀臨涅槃時，曾對阿難說：由於如來久習「四無畏」和「四神足」，並獲得如同金剛般堅固的身軀，所以如果佛同意的話，他能住世一劫或一劫以上。但因為阿難被魔所加持，沒有及時理解佛陀的意思去作勸請，導致佛陀於八十歲時示涅槃相。所以勸請不要錯過時機是極為重要的。

此處可在曼荼羅上設置五堆，觀想為金剛座[20]。然後奉獻與資糧田諸尊數
270 相同的寶座，融入資糧田座中。如果觀想困難的話，只獻一個寶座也可以。
「勸轉法輪」和「請不入涅槃」兩支中，都應信解上師同意你所作的請求。

迴向

第七支為迴向。最後的「迴向」十分重要，這與「糾正動機」二件事，在噶當修心典籍中，稱之為「初後修二事」[21]。「迴向」與「發願」的區別為：「發願」能包括「迴向」[22]，迴向需要有可迴向之物。

---

[20] 飾有交杵圖案的法座。
[21] 出自《修心七義論》。
[22] 「迴向」卻不能包括「發願」。

ལས་བརྩམས་པའི་འགྲོས་བཤད་མཛད། ཆོས་འཁོར་བསྐོར་བར་བསྐུལ་ཆེ། མཚལ་ཡོད་ན་ཆོམ་བུ་དགུ་བཀོད་ནས་གསེར་གྱི་འཁོར་ལོ་རྩིབས་སྟོང་དང་ལྡན་པ་ཕུལ་ནས་གསོལ་བ་འདེབས་པའི་མོས་པ་དང་། དེ་ཡང་རང་ཉིད་ཚངས་པ་ཆེན་པོར་མོས། དེ་ལས་རང་འདྲ་གྲངས་མེད་པར་སྤྲོས་ཏེ་ཕྱོགས་བཅུའི་སངས་རྒྱས་སམ། དེ་ཡང་མ་ལྕོགས་ན་ཚོགས་ཞིང་གི་གྲངས་དང་། དེ་ཡང་མ་ལྕོགས་ན་གཅིག་གིས་འཁོར་ལོ་ཕུལ་བའི་མོས་པ་བྱ།

དྲུག་པ་མྱ་ངན་ལས་མི་འདའ་བར་གསོལ་བ་བཏབ་པའི་ཡན་ལག་ནི། མདོ་ལས། སངས་རྒྱས་མྱ་ངན་ཡོངས་མི་འདའ། །ཞེས་སོགས་ལྟར། སྤྱིར་སངས་རྒྱས་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བ་དང་། ཆོས་ནུབ་པ་མེད་ཀྱང་། མཆོག་གི་སྤྲུལ་སྐུ་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བ་སྟོན་པ་ལ་མྱ་ངན་ལས་མི་འདའ་བར་གསོལ་བ་འདེབས་དགོས། དེ་མ་བཏབ་ན་སྐྱོན་ཆེ་སྟེ། སངས་རྒྱས་མྱ་ངན་ལས་འདའ་ཁར། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ནི་མི་འཛེགས་པ་བཞི་དང་། རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་རྐང་པ་བཞི་ལ་བརྟེན་གོམས་མང་དུ་མཛད། རྡོ་རྗེ་ལྟ་བུའི་སྐུ་བརྙེས་པས་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བཞུགས་པར་བཞེད་ན་བསྐལ་པའམ་བསྐལ་པ་བས་ལྷག་པའང་བཞུགས་ཞེས་ཀུན་དགའ་བོ་ལ་གསུངས་ཀྱང་ཀུན་དགའ་བོ་བདུད་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པས་དོན་མ་གོ་ནས་གསོལ་བ་མ་བཏབ་པས་སྟོན་པ་དགུང་ལོ་བརྒྱད་ཅུ་པར་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ལྟར་ཡིན་པས་གསོལ་འདེབས་དུས་ལས་མི་ཡོལ་བ་གལ་ཆེ། འདིའི་སྐབས་མཚལ་ལ་ཆོམ་བུ་ལྔ་བཀོད་དེ་རྡོ་རྗེའི་ཁྲིར་མོས། དེ་ཡང་ཚོགས་ཞིང་གི་གྲངས་སམ། མ་ནུས་ན་ཁྲི་གཅིག་ཕུལ་བ་ཚོགས་ཞིང་གི་ཁྲིར་ཐིམ་པའི་མོས་པ་བྱ། ཆོས་འཁོར་བསྐོར་བར་བསྐུལ་བ་དང་འདི་གཉིས་ལ་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པའི་མོས་པ་རེའང་བྱེད།

བདུན་པ་བསྔོ་བའི་ཡན་ལག་ནི། རྗེས་སུ་བསྔོ་བ་བྱེད་པ་འདི་གལ་ཆེ་སྟེ། འདི་དང་ཀུན་སློང་བཅོས་པ་གཉིས་ལ་བཀའ་གདམས་བློ་སྦྱོང་ལས། ཐོག་མཐའ་གཉིས་ལ་བྱ་བ་གཉིས།། ཞེས་གསུངས། བསྔོ་སྨོན་གཉིས་སྔ་མས་ཕྱི་མར་ཁྱབ། བསྔོ་བ་ལ་བསྔོ་བྱའི་རྫས་ཡོད་ནས་བསྔོ

迴向有六個方面：(一) 以何迴向？善根；(二) 為何迴向？為令善根永不竭盡；(三) 迴向何所？無上菩提；(四) 迴向何事？為利益一切有情；(五) 以何方法？《現觀莊嚴論》中說：「有方便無相」，以三輪無所緣等方便、智慧雙運之心迴向，破除對所迴向物的實執；(六) 迴向體性，即希求善根永不竭盡而將善根轉為圓滿菩提之思（心所）。

發願的力量是很大的，例如：我們現在能夠聽到正法，那是因為大師佛陀
271 的願力所致；舍利弗能成為「智慧第一」，也是因為他以前發願的力量。

善業如馬，發願如轡。正如金、銀等材料是造成佛像、還是造成器皿，全依賴於工匠的做法一般；善業的結果是好、是壞，也依賴於迴向發願。例如：過去有個人，具有大力善根，本來能受生為「六事」[23]婆羅門，但因為臨終前看見一頭漂亮的大象而生起貪愛，從而受生為帝釋的座騎——大象「善住」。我也是因為年青時，只顧發「最上大寶聖教未普及」[24]等等這樣的願，致使現在沒完沒了地講經說法，那時候沒有發願在寂靜的山林中一心專修，真是太可惜了！

我們千萬不要為了現世快樂的目的而發願迴向。

如果我們不作迴向的話，善根就會被瞋恚所摧毀。《入行論》中說：

272 **「千劫所修集，布施供佛等，**
一切諸善行，一瞋恚能壞。」

瞋恚能摧毀千劫善根。《入行論》中說：

[23] 婆羅門種姓應盡的六項職責：1、誦習吠陀；2、教授吠陀；3、祭祀；4、為他祭祀；5、供養；6、納受供養。
[24] 出自《菩提道次第廣論》結尾回向文，另請參見附錄《有緣頸嚴》。

བ་དགོས། དེ་ཡང་བསྔོ་བའི་ས་བཅད་དྲུག་ལས། གང་བསྔོ་བ་ནི་དགེ་རྩ། གང་གི་ཆེད་དུ་བསྔོ་བ་ནི་དགེ་རྩ་མི་ཟད་པའི་ཆེད་དང་། གང་དུ་བསྔོ་བ་ནི་བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་དུ་དང་། གང་གི་དོན་དུ་བསྔོ་བ་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ། ཚུལ་ཇི་ལྟར་བསྔོ་བ་ནི་རྒྱུན་ལས། ཐབས་དང་མི་དམིགས་པ་དག་གིས། །ཞེས་པ་ལྟར་འཁོར་གསུམ་མི་དམིགས་པ་སོགས་ཐབས་ཤེས་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་བློས་བསྔོ་བྱའི་རྫས་ལ་བདེན་ཞེན་བཀག་སྟེ་བསྔོ་བ། བསྔོ་བའི་ངོ་བོ་ནི་དགེ་རྩ་མི་ཟད་པའི་འདུན་པས་ཟིན་པའི་དགེ་བ་རྫོགས་བྱང་གི་རྒྱུར་སྒྱུར་བའི་སེམས་པ་ཞིག་ལ་བྱེད་པ་ཡིན། དེས་ན་སྨོན་ལམ་འདི་སྟོབས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ནི། དཔེར་ན་སྟོན་པའི་སྨོན་ལམ་གྱི་མཐུ་ལས། ད་ལྟ་རང་ཅག་ཆོས་ཀྱིས་མི་ཕོངས་པ་འདི་ལྟར་ཡིན། ཤཱ་རིའི་བུ་ཤེས་རབ་ཅན་གྱི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཡང་བསྔོ་སྨོན་སོགས་ཀྱི་མཐུས་ཡིན། དགེ་བ་རྟ་དང་། སྨོན་ལམ་སྲབ་དང་འདྲ་ཚུལ་དང་། དེར་ཨ་ཟད་དཔེར་ན་རྒྱ་གསེར་དངུལ་ལྷ་བུ་ལྷ་སྐྱུར་བཞེངས་སམ། སྔོན་དུ་འཚོས་བཟོ་བོའི་བྱེད་ལས་ལ་རག་ལས་པ་ལྟར། དགེ་བར་ཡང་འབྲས་བུ་མཆོག་དམན་གང་དུ་བསྒྱུར་བསྔོ་སྨོན་ལ་རག་ལས་ཏེ། བྲམ་ཟེ་ལས་དྲུག་པར་སྐྱེ་བ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་དགེ་རྩ་སྟོབས་ཆེ་བ་ལྡན་པའི་མི་ཞིག་འཆི་ཁར་གླང་པོ་ཆེ་ཡིགས་པ་ཞིག་མཐོང་ནས་དེ་ལ་སྲེད་དེ་བརྒྱ་བྱིན་གྱི་བཞོན་པ་གླང་ཆེན་ས་ལ་རབ་བརྟན་དུ་སྐྱེས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། ཁོ་བོས་ཀྱང་སྔར་བྲིས་པ་ཆུང་དུའི་སྐབས་ནས། བསྟན་པ་རིན་ཆེན་མཆོག་གིས་མ་ཁྱབ་པའམ། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྨོན་ལམ་ཤ་སྟག་བཏབ་པས་ད་ལྟ་རྟག་པར་འཆད་ཉན་ཟིན་པ་མེད་པའི་བྲེལ་བ་ཅན་འདི་བྱུང་། དེའི་ཚེ་དཔེན་པའི་རི་སུལ་དུ་སྒྲུབ་པ་རྩེ་གཅིག་བྱེད་རྒྱུའི་སྨོན་ལམ་མ་བཏབ་པ་ཟད་ངས། སྨོན་ལམ་ཡང་། ཚེ་འདིའི་བདེ་སྐྱིད་ཀྱི་ཆེད་དུ་མི་བསྔོ། བསྔོ་བ་མ་བྱས་ན་ཁོང་ཁྲོས་འཇོམས་འགྲོ་བ་ཡིན། སྤྱོད་འཇུག་ལས། བསྐལ་པ་སྟོང་དུ་བསགས་པ་ཡི། །སྦྱིན་དང་བདེ་གཤེགས་མཆོད་ལ་སོགས། །ལེགས་སྤྱད་གང་ཡིན་དེ་ཀུན་ཀུང་། །ཁོང་ཁྲོ་གཅིག་གིས་འཇོམས་པར་བྱེད། །ཅེས་བསྐལ་པ་སྟོང་གི་དགེ་རྩ་འཇོམས་པ

「若有瞋恚諸佛子，百劫所修施戒福，
一剎那頃能頓壞，故無他罪勝不忍。」

說是能壞百劫所積善根。所壞善根的多寡有百劫和千劫之分，是因為能瞋之人和所瞋之境二者的證悟高低有別：如果是非菩薩瞋恚菩薩的話，即壞千劫中所積善根；如果是大力菩薩瞋恚力弱菩薩的話，即壞百劫中所積善根。

避免善根被瞋恚摧毀的方法，如《慧海請問經》中所說：

「猶如滴水落海中，海水未竭彼無盡，
如是迴向菩提善，未獲菩提亦無窮。」

我們所擁有的善根，就像一滴水，如果將它迴向，讓它與猶如大海般的佛菩薩善根混和在一起的話，那麼我們的善根在未獲菩提以前都將永不竭盡（帕繃喀大師又舉了二個鄆差將糌粑混在一起的例子[25]。）雖然現在流通的經中沒
273 有上述這段文字，但佛所說的經有很多，想必另有一部經也稱為《慧海請問經》。

至於如何迴向，經中說：「令與一切有情共」，及《現觀莊嚴論》中說：「殊勝遍迴向，不顛倒體性」等，破除實執為殊勝迴向。

將善根迴向圓滿菩提，雖然也可以像一般人所理解的那樣，心想：「為了利他，願此善根成為獲得圓滿菩提之因。」但另有一種修法更為切要，即令我們的善根「與一切有情共」，也就是將我們的善根融合於諸佛廣大利他事業的無盡善根之中，或是作為諸佛菩薩利他事業的助緣，奉獻給諸佛菩薩，由此願

---

[25] 《加行法有緣頸嚴甚深引導教授上師口授・降利樂雨》中記載帕繃喀大師的話說：「以前有兩個人結伴同行，其中一人有一口袋白麵糌粑，另一人僅有少許黑豆糌粑粉，他們決定將糌粑混合起來一起分享。某日，白麵糌粑的主人說：『現在你那份糌粑快吃完了吧！』另一人答道：『不會吧，讓我們來看一看。』打開一看，結果發現在白麵糌粑之中仍有零星的黑豆糌粑粉，那人說：『瞧，我那份還沒有吃完！』於是白麵糌粑的主人只好繼續讓那人分享他的白麵糌粑；同樣的，我們所作的善業少如黑豆糌粑粉，但如果將之與類似白麵糌粑的廣大總體善業混合起來、作為圓滿菩提之因的話，那麼在未獲菩提之前，我們的善業將永不竭盡！」

དང་། འཇུག་པ་ལས། གང་ཕྱིར་རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ལ་ཁྲོས་པ་ཡིས། །སྦྱིན་དང་ཁྲིམས་བྱུང་དགེ་བ་བསྐལ་པ་བརྒྱར། །བསགས་པ་སྐད་ཅིག་གིས་འཇོམས་དེ་ཡི་ཕྱིར། །མི་བཟོད་ལས་གཞན་སྡིག་པ་ཡོད་མ་ཡིན། །ཞེས་བསྐལ་པ་བརྒྱར་བསགས་པའི་དགེ་རྩ་འཇོམས་པར་གསུངས་པ་ཁོང་ཁྲོ་བྱེད་མཁན་དང་། བྱ་ཡུལ་གཉིས་རྟོགས་པ་མཐོ་དམན་གྱི་ཁྱད་པར་གྱིས་བསྐལ་པ་བརྒྱ་དང་སྟོང་གི་དགེ་རྩ་འཇོམས་པ་སྟེ། དེ་ཡང་བྱང་སེམས་མ་ཡིན་པས་བྱང་སེམས་ལ་ཁྲོས་ན་བསྐལ་པ་སྟོང་དུ་བསགས་པ་དང་། བྱང་སེམས་སྟོབས་ཆེ་བས་ཆུང་བ་ལ་ཁྲོས་ན་བསྐལ་པ་བརྒྱར་བསགས་པའི་དགེ་རྩ་འཇོམས་པར་གསུངས་པ་ཡིན། ཁོང་ཁྲོས་དགེ་རྩ་མི་འཇོམས་པའི་ཐབས་ནི། བློ་གྲོས་རྒྱ་མཚོས་ཞུས་པའི་མདོར། ཇི་ལྟར་རྒྱ་མཚོ་ཆེ་ནང་ཆུ་ཐིགས་ལྷུང་། །རྒྱ་མཚོ་མ་ཟད་བར་དུ་དེ་མི་འཛད། །དེ་བཞིན་བྱང་ཆུབ་ཡོངས་བསྔོའི་དགེ་བ་ཡང་། །བྱང་ཆུབ་མ་ཐོབ་པར་དུ་དེ་མི་འཛད། །ཅེས་སོགས་གསུངས་པ་བཞིན། རང་གི་དགེ་རྩ་ཆུ་ཐིགས་ལྟ་བུ་དེ་རྒྱལ་བ་སྲས་བཅས་ཀྱི་དགེ་རྩ་རྒྱ་མཚོ་དང་འདྲ་བར་བསྔོ་བས་བསྲེ་བར་བྱས་ན་བྱང་ཆུབ་མ་ཐོབ་བར་དུ་མི་འཛད་པར་བང་ཆེན་པ་གཉིས་ཀྱིས་རྩམ་པ་བསྲེས་པའི་དཔེ་བཅས་གསུངས། མདོ་ལུང་འདི་དེང་སང་གི་མདོ་ཡོངས་གྲགས་ན་མེད་ཀྱང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་གི་མདོ་ཤིན་ཏུ་མང་བས་མདོ་ཞིག་ཏུ་བློ་གྲོས་རྒྱ་མཚོས་ཞུས་པ་ཞིག་ཡིན་ངེས་གསུངས། ཇི་ལྟར་བསྔོ་ན་མདོ་ལས། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དང་ཐུན་མོང་དུ་བྱས་ཏེ་ཞེས་པ་དང་། རྒྱན་ལས། ཡོངས་སུ་བསྔོ་བ་ཁྱད་པར་ཅན། །ནས། ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་མཚན་ཉིད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། བདེན་ཞེན་བཀག་པས་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་བྱེད་པའོ། །དགེ་བ་རྫོགས་བྱང་དུ་བསྔོ་བ་སྤྱིར་ཡོངས་གྲགས་ལྟར་དགེ་བ་འདི་གཞན་དོན་དུ་རྫོགས་བྱང་ཐོབ་པའི་རྒྱུར་གྱུར་ཅིག་སྙམ་པ་དེ་ཡང་ཡིན་མོད། འོན་ཀྱང་རང་རེའི་དགེ་རྩ་དེ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དང་ཐུན་མོང་དུ་བྱས་ཏེ་རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་གཞན་དོན་རྒྱ་ཆེར་མཛད་པའི་དགེ་རྩ་ཟད་མི་ཤེས་པ་དེའི་ནང་དུ་བསྲེས་པ་ལྟ་བུའམ། གཞན་དོན་མཛད་

我們的善根，成為將一切眾生安置於圓滿菩提的因。

274 《經莊嚴論》中說：

「諸堅固迴向[26]，具足希求思。」

如前所說，迴向是一種令善根無盡的思心所。

關於「迴向見證者」，我們應請求上師與佛菩薩作為我們的迴向見證人，就像向朋友求援一樣。「集密」修法中，在收攝曼荼羅之前先作發願，也是請作見證之意。所以，儘管我們的善根很微弱，但如果將之迴向為圓滿菩提因的話，我們的善根在未獲菩提前就永遠不會竭盡。

迴向善根有三種方法：（一）迴向自他相續中佛教增長；（二）迴向一切生中善知識攝受；（二）迴向獲得圓滿菩提，這三大迴向可任選其一。例如，「恒河沙數菩薩願」[27]為受持正法之願，迴向聖教增長。因為正法由教聖教和證聖教二者構成，所以，這種願即是迴向善根成為教、證二者增長之因；「敬禮供養悔露罪」[28]等為迴向獲得圓滿菩提；由於因——受持正法與果——獲得圓滿菩提二者均依賴於善知識攝受方能實現，所以也可迴向上師攝受，如「無上大師之聖教」[29]等。所以，這三種我們可任選其一來迴向。

275 「少分善」有謙遜、戒除驕傲之意；「盡我所積」意為所造集的一切善業；「一切迴向大菩提」意為將這些善根均迴向獲得圓滿菩提。為因迴向與為果迴向沒有區別，就像乞討因位的青稞與乞討果位的糌粑沒有區別一樣。但在不知

[26] 梵文與藏譯本原文為「發願」，因有時可與「迴向」通用，所以帕繃喀大師在此改作「迴向」。

[27] 出自《證道歌》。全文為：「恒河沙數菩薩願，受持正法願內攝，如是說故諸善根，悉皆迴向宏佛教。」

[28] 出自《普賢行願品》。全文為：「敬禮供養悔露罪，隨喜勸轉請住世，盡我所積少分善，一切回向大菩提。」

[29] 出處不詳。全文為：「無上大師之聖教，如今值遇乃師恩，是故迴向願眾生，悉為善士所攝受。」

པའི་ཆ་རྐྱེན་དུ་ཕུལ་ཏེ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འགྲོ་ཀུན་བྱང་ཆུབ་ལ་འགོད་པའི་རྒྱུར་སྨོན་པ་དེ་གནད་ཆེ༑ མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས། བརྟན་པ་རྣམས་ཀྱི་བསྔོ་བ་ནི། །སེམས་པ་འདུན་དང་བཅས་པའོ།། ཞེས་བསྔོ་བ་ནི་གོང་སྨོས་ལྟར་དགེ་རྩ་མི་ཟད་པར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་སེམས་པ་ཞིག་ལ་བྱེད། བསྔོ་བའི་དབང་པོ་ནི། ར་མདར་སྟོན་པ་ལྷ་བུ་སྡེ་བླ་མ་རྒྱལ་བ་སྲས་བཅས་བསྔོ་བའི་དབང་པོར་གསོལ་བ་ཡིན། གསང་འདུས་ཀྱི་ཉེར་བསྡུ་མ་བྱས་གོང་སྨོན་ལམ་འདོན་པ་ཡང་དབང་པོར་བྱེད་པའི་དོན་ཡིན། དེས་ན་རང་ཅག་གི་དགེ་བ་ཆུང་ངུ་ཡང་རྫོགས་བྱང་གི་རྒྱུར་བསྔོ་ན་དེ་མ་ཐོབ་པར་མི་འཛད།

དགེ་བ་བསྔོ་ཚུལ་ལ་གསུམ་སྟེ། རང་གཞན་གྱི་རྒྱུད་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རྒྱས་པ་དང་༑ ཚེ་རབས་ཐམས་ཅད་དུ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་རྗེས་སུ་བཟུང་བ་དང་། བླ་མེད་རྫོགས་བྱང་འཐོབ་པའི་རྒྱུར་བསྔོ་བ་བཅས་བསྔོ་བ་ཆེན་པོ་དེ་གསུམ་གང་རུང་ཞིག་བྱེད་དགོས། དེ་ཡང་། རྒྱལ་སྲས་སྨོན་ལམ་གཏྣྰའི་ཀླུང་རྣམས་ནི། །སོགས་ལྟར་དམ་ཆོས་འཛིན་པ་ནི་བསྟན་པ་རྒྱས་པའི་རྒྱུར་སོང་བ་ཡིན་ཞིང་། དམ་ཆོས་ནི་ལུང་རྟོགས་ཀྱི་བསྟན་པ་གཉིས་ལ་བྱེད་པས་དེ་རྒྱས་པའི་རྒྱུར་བསྔོ་བ་དང་། ཡང་ན། ཕྱག་འཚལ་བ་དང་མཆོད་ཅིང་བཤགས་པ་དང་། །སོགས་ལྟར་འབྲས་བུ་རྫོགས་བྱང་ཐོབ་པའི་རྒྱུར་བསྔོ་བ་དང་། ཡང་ན་རྒྱུ་དམ་ཆོས་འཛིན་པ་དང་འབྲས་བུ་རྫོགས་བྱང་ཐོབ་པ་གཉིས་ཀ་བཤེས་གཉེན་དམ་པས་རྗེས་སུ་འཛིན་པ་ལ་རག་ལས་པས། སྟོན་པ་བླ་ན་མེད་པའི་བསྟན་པ་དང་། །སོགས་ལྟར་བླ་མས་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་རྒྱུར་བསྔོས་ཀྱང་ཆོག་པས་དེ་གསུམ་གང་རུང་དུ་བསྔོ་བར་བྱེད། དགེ་བ་ཅུང་ཟད་ཅེས་པ་ཁྲིངས་སྐྱུངས་པ་སྙིང་རྒྱལ་མེད་པ། བདག་གིས་ཅི་བསགས་པ་ཞེས་པ་བྱས་བསགས་ཚང་བའི་ལས་དང་། ཐམས་ཅད་བདག་གིས་སོགས་དགེ་བ་དེ་རྫོགས་བྱང་འཐོབ་པའི་རྒྱུར་བསྔོས་པ་ཡིན། རྒྱུར་བསྔོ་བ་དང་འབྲས་བུར་བསྔོ་བ་ལ་ཁྱད་པར་མེད་དེ། རྒྱུ་ནས་སྨོང་བ་དང་། འབྲས་བུ་རྩམ་པ་སྨོང་བ་

道怎樣來作迴向的情況下，我們可以唸誦「文殊勇士如實知」[30]等來迴向，三世諸佛都稱這是最殊勝的發願並這樣來作，因為這二個偈頌中，包括了無數像文殊和普賢等那樣的大菩薩作迴向的菩薩願內容。此外，我們應該以助伴「無所緣見」來攝持。

七支作為三毒的對治情況如下：「禮敬」對治我慢；「供養」對治慳吝；「懺
276 悔」對治三毒；「隨喜」對治嫉妒；「勸轉法輪」對治謗法；「請不入涅槃」對
治輕毀上師；「迴向」對治瞋恚。

七支也可以包括在積、淨、增三事中：前四支半為積福；懺悔為淨罪；隨喜的一部分和迴向為增長善根。

殊勝怙主達波大寶上師的口授中，說七支各有所感之果：「敬禮」能成就佛的頂髻，如前已述；「供養」能成就受用虛空藏[31]；「懺悔」能斷盡二障；「隨喜」能成就見皆合意之身；「勸轉法輪」能成就梵音之語；「請不入涅槃」能成就「壽持明」[32]或獲得金剛身；「迴向」能成就佛的總體功德。這些說法不見於其他書中。

祈禱曼荼羅

其次供「祈禱曼荼羅」，共有二派：一派將之歸於上面的第五加行中；另一派則說是屬於下面的第六加行，前一種說法是上師的規矩傳承。

---

[30] 出自《普賢行願品》。
[31] 財富受用永無竭盡的成就。
[32] 長生不死的成就。

ལ་ཁྲུད་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། འོན་ཀྱང་རང་ཅག་གིས་བསྔོ་བ་སོགས་ཇི་ལྟར་བྱེད་པ་མི་ཤེས་པས། འཇམ་དཔལ་དཔའ་བོས་སོགས་བརྗོད་དེ་བསྔོས་ན། དུས་གསུམ་གྱི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་སྨོན་ལམ་གྱི་མཆོག་གང་ལ་གསུངས་ཤིང་། ཇི་ལྟར་སྨོན་པ་མཛད་པ་དང་། འཇམ་དཔལ་དབྱངས་དང་། ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་སོགས་ཀྱིས་བསྔོ་བ་ཇི་ལྟར་གནང་བའི་རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱི་སྨོན་ལམ་འབུམ་ཕྲག་གྲངས་མེད་བཙུར་གསུངས་པ་རྣམས་སྨོ་ཀ་གཉིས་པོ་འདིར་འདུས་པ་ཡིན། དེ་ཡང་གྲོགས་མི་དམིགས་པའི་ལྟ་བས་ཟིན་པ་དགོས། དེ་ལྟར་ཡན་ལག་བདུན་པ་འདི་དུག་གསུམ་གྱི་གཉེན་པོར་འགྲོ་ཚུལ་ཕྱག་འཚལ་བ་ང་རྒྱལ་གྱི། མཆོད་པ་སེར་སྣའི། སྡིག་བཤགས་ནི་དུག་གསུམ་གའི། ཡི་རང་ཕྲག་དོག་གི། ཆོས་འཁོར་བསྐོར་བར་བསྐུལ་བ་ཆོས་སྤོང་གི། །མྱ་ངན་ལས་མི་འདའ་བར་གསོལ་བ་ནི་བླ་མ་ལ་བརྙས་སྨོད་ཤོར་བ་སོགས་ཀྱི། བསྔོ་བ་ནི་ཁོང་ཁྲོའི་གཉེན་པོར་འགྲོ། གཞན་ཡང་ཡན་ལག་བདུན་པ་འདི་བསགས་སྦྱང་སྤེལ་གསུམ་དུ་འདུ་སྟེ། ཡན་ལག་ཕྱེད་ལྔ་ཚོགས་བསགས་དང་། བཤགས་པ་སྦྱང་བ། ཡི་རང་གི་ཕྱོགས་གཅིག་དང་བསྔོ་བས་དགེ་རྩ་གོང་དུ་སྤེལ་བའོ། །ཡིག་ཆར་མི་གསལ་ཡང་། ༄སྐྱབས་མཆོག་དྭགས་པོ་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་རྒྱུན་ལ། ཡན་ལག་བདུན་ལ་ལག་རྗེས་མི་འདྲ་བ་ཡོད་དེ། ཕྱག་འཚལ་བས་གཙུག་ཏོར་འགྲུབ་པའི་ལག་རྗེས་འཛོག་པ་ལྟར་བཤད་པ་བཞིན་དང་། མཆོད་པས་ནི་ལོངས་སྤྱོད་ནམ་མཁའ་མཛོད་ལ་མངའ་བརྙེས་པ་དང་། བཤགས་པས་སྒྲིབ་གཉིས་ཟད་པར་སྤང་བ་དང་། ཡི་རང་གིས་མཐོང་ན་མི་མཐུན་པ་མེད་པའི་སྐུ་འགྲུབ་པ་དང་། ཆོས་འཁོར་བསྐོར་བར་བསྐུལ་བས་གསུང་ཚངས་པའི་དབྱངས་དང་། མྱ་ངན་ལས་མི་འདའ་བར་གསོལ་བ་འདེབས་པས་སྐུ་ཚེའི་རིག་འཛིན་ནམ། རྡོ་རྗེའི་སྐུ་བརྙེས་པ་དང་། བསྔོ་བས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་སྤྱི་ཐོབ་པའི་ལག་རྗེས་འཛོག །གསོལ་འདེབས་ཀྱི་མཇུག་འདི་ཡར་སྐྱར་བ་དང་། མར་བཅད་པའི་ལུགས་གཉིས་ཡོད་ཀྱང་། ཡར་སྐྱར་བ་ཕྱག་བཞེས་ཀྱི་རྒྱུན་ཡིན། འདི་ནི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོའི་

正如對國王有要事相求，我們應該先獻上厚禮一樣；因為我們將向資糧田請求極為重要的三件事，所以也應該先供曼荼羅。三大事並不是指長壽、無病
277 等自利的要求，而是指這樣三件事：（一）斷除不敬善知識等顛倒心；（二）生起一切不顛倒心；（三）息滅外、內障礙。如果與密法合起來講的話，祈禱文可改為：「從不恭敬善知識起，乃至明、增、得三微細二相所有一切顛倒心，加持速滅。」我想本加行法中，也可加入這些密法的內容。據說，一切與修法有關的內容，無不包括在這三件事中。

關於「障礙」，修法的外障礙：包括國王不如法治國、戰爭等；內障礙，包括患病等；秘密障礙，為不信受正法、頑固不化等。按照規矩，在每件事後，我們都應加誦「啟請加持」。

第六加行：如教授啟請決定令與自心和合

278 如前已述，我們心中能生起證德的最好方法，是視上師與本尊無別而作祈禱。因為我們心中證悟的生起，依賴於佛菩薩的加持，而加持又依賴於祈禱。

（帕繃喀大師指出：雖然有許多不同的祈禱文，但因為「無等嚮導大師薄伽梵」[33]等具有極大的加持力，所以如果不唸誦此文的話，將是件十分可惜的事。祈禱廣行派和深見派二派之首的大師佛陀時，分別稱大師為「無等嚮導」和「無等善說」，這是配合深、廣道分別讚佛為「悲圓滿」和「智圓滿」來說

[33] 指宗喀巴大師所著的《道次第傳承上師啟請・開勝道門》一文。

མདུན་དུ་དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་ཕྱུ་ན། འབུལ་བ་གཏོར་མ་ཆེ་བ་ཞིག་སྔོན་དུ་ཕུལ་ནས་ཕྱུ་དགོས་པ་ལྟར། རང་རེ་རྣམས་ཚོགས་ཞིང་ལ་དོན་གལ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་གསུམ་ཕྱུ་དགོས་པས་དེའི་དོན་དུ་མཎྜལ་འབུལ་བ་ཡིན། དོན་ཆེན་པོ་གསུམ་ནི། ཚེ་རིང་བ་དང་ནད་མེད་པ་ལྟ་བུའི་རང་དོན་ཞིག་ལ་མི་ཟེར་གྱི། བཞེས་གཉེན་ལ་མ་གུས་པ་སོགས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་བློ་སྣ་འགག་པ་དོན་གཅིག །ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་བློ་མཐའ་དག་སྐྱེ་བ་དོན་གཅིག །ཕྱི་ནང་གི་བར་ཆད་ཞི་བ་དོན་གཅིག་སྟེ་གསུམ་ཡིན༎ སྔགས་དང་སྦྱར་ན། བཞེས་གཉེན་ལ་མ་གུས་པ་ནས་བཟུང་སྟེ་སྣང་མཆེད་ཐོབ་གསུམ་གྱི་གཉིས་སྣང་ཕྲ་མོའི་བར་གྱི་ཞེས་སྦྱར། སྦྱོར་ཆོས་འདིར་བཞེས་གཉེན་ལ་⋯གུས་པ་སོགས་ཞེས་གསུངས་ཀྱི༑ འདིའི་བར་ཞེས་མ་གསུངས་པ་སྔགས་ཀྱི་དེའང་འཇུག་ཚོག་པ་ལ་དགོངས། འདི་འདྲའི་དོན་གསུམ་དུ་མ་འདུས་པའི་ཆོས་མཐུན་གྱི་དོན་མེད་གསུངས། བར་ཆད་ནི་ཆོས་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིའི་བར་ཆད་རྒྱལ་པོ་ཆོས་བཞིན་དུ་མི་བྱེད་པ་དང་དམག་འཁྲུགས་སོགས། ནང་གི་བར་ཆད་ན་ཚ་སོགས་དང་། གསང་བའི་བར་ཆད་བློ་ཆོས་ལ་བཀོལ་དུ་མི་བཏུབ་ཙིང་ལས་སུ་མི་རུང་བ་ལ་བྱེད། རེ་རེ་ལའང་བྱིན་གྱིས་བརླབ་ཏུ་གསོལ། ཞེས་སྦྱར་བ་ཕྱག་ཞེས་ཡིན། སྦྱོར་ཆོས་དྲུག་པ་གསོལ་བ་འདེབས་པ་མན་ངག་བཞིན་རྒྱུད་དང་འདྲེས་ངེས་སུ་བྱ་བ་ནི། དེ་ལ་སྔར་ཕྱུས་པ་བཞིན་རྟོགས་པ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་པའི་ཐབས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་བླ་མ་ཡི་དམ་དབྱེར་མེད་དུ་བྱས་ཏེ་གསོལ་བ་འདེབས་པ་ཉིད་དེ། རང་ཅག་གི་རྒྱུད་ལ་ཉམས་རྟོགས་སྐྱེ་བ་ནི་བྱིན་རླབས་ཞུགས་པ་ལ་རག་ལས། རྒྱལ་བ་སྲས་བཅས་ཀྱི་བྱིན་རླབས་རང་རྒྱུད་ལ་ཞུགས་པ་གསོལ་འདེབས་ལ་རག་ལས་པས་སོ༎ གསོལ་འདེབས་ཀྱི་ཚིག་ཀུང་མི་འདྲ་བ་མང་མོད། འདྲེན་པ་མཉམ་མེད་སོགས་འདི་བྱིན་རླབས་ཀྱི་ཚན་ཁ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས་འདི་མི་འདོར་བར་འཇོག་པ་ཐངས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞེས་གསུངས། རྒྱ་ཆེན་སྤྱོད་བརྒྱུད་དང་། ཟབ་མོ་ལྟ་བརྒྱུད་གཉིས་ཀྱི་དབུའི་སྔོན་པའི་གསོལ་འདེབས་ལ་རིམ་བཞིན་འདྲེན་པ་མཉམ་མེད་དང་སྨྲ་བ་ ཟླ་མེད་ཅེས་སོ་སོར་སྦྱར་བ་དེ་ཟབ་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་དང་མཐུན་པར་བཅོ

的，因為釋迦佛曾讚嘆「緣起說」為無等善說等等。）

正如有要事請求大官，需要面子大的人代請一樣；我們觀想前方現平日所見之相的根本上師，分出一模一樣的一個化身，安住在自己頂上，像領經師一樣，與自己一起向佛菩薩祈請。「吉祥根本大寶上師尊，……伏請賜予身語意悉地。」此頌唸第一遍時，想上師分身降臨自己頭頂；唸第二遍時，觀從上師身中降甘露淨罪，並分身融入自己。

《文殊口授》加行法中各頌第四句沒有唸二遍的規矩：《樂道》、《速道》加行法中各頌末句均誦二遍：第一遍，祈禱根本上師時，信解淨治心中生起深、
279 廣二道的不順品。祈禱廣大行派上師和甚深見派上師時，信解分別淨治心中生起廣大道和甚深道的不順品；第二遍，信解從各位上師身中分身融入自己，由此生起甚深、廣大相應的證德。

由於宗喀巴大師原著《道次第傳承上師啟請•開勝道門》中「瑜伽自在吉祥貢巴瓦……」等噶當「道次第派」，緊接在廣行派上師之後，有人或許以為他們是廣行派，其實不然。札果堪欽的祈禱文，在「具有甚深廣大正法故」等後面，緊接著說「成就大自在者尸羅燃」等，似乎二派是合在一起的；其實也並非如此。按照教授，正確的唸誦方法應該是：由於到阿底峽尊者這一代深、廣傳承合流，所以廣行派傳承唸到阿底峽尊者為止，不包括以後的噶當派；深見派傳承也唸到阿底峽尊者和仲敦巴父子為止。然後按弟子年齡長幼排列：貢

བ་དང་། མཁྱེན་པ་ཕུན་ཚོགས་ལ་སྦྱར་ཞིང་། སྨྲ་བ་ཟླ་མེད་ཀྱི་དོན་ཐུབ་པས་རྟེན་འབྱུང་གསུངས་པ་ལ་བསྟོད་པ་ཡིན་ཚུལ་སོགས་གསུངས། དེ་ནས་དོན་ཆེན་པོ་དཔོན་ལ་ཞུ་བར་ངོ་ཆེན་ཞུ་བ་པོ་དགོས་པ་བཞིན་དུ་མདུན་གྱི་རྩ་བའི་བླ་མ་ཞལ་མཇལ་དུས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་ལས་རང་འདྲ་གཉིས་པ་ཞིག་འཕྲོན་ཏེ། རང་གི་སྤྱི་བོར་བཞུགས་ནས་གསོལ་འདེབས་མཉམ་དུ་མཛད་དེ༑ རྒྱལ་བ་སྲས་བཅས་ལ་དབུ་འདྲེན་གྱི་ཚུལ་དུ་མཛད་པའི་མོས་པས། དཔལ་ལྡན་རྩ་བའི་བླ་མ་ཞེས་སོགས་བྱ། སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་དངོས་གྲུབ་སྩོལ་དུ་གསོལ། །ཡན་དང་པོའི་སྐབས་བླ་མ་རང་འདྲ་ཞིག་རང་གི་སྤྱི་བོར་བྱོན། གཉིས་པའི་སྐབས་དེ་ལས་བདུད་རྩི་འབབས་སྦྱང་དང་རང་འདྲ་བསྡིམ། འཇམ་ཞལ་སྦྱོར་ཆོས་སུ་ཚིག་རྐང་བཞི་པ་ཡན་གཉིས་འདོན་པ་ཕྱག་བཞེས་མི་མཛད་ཀྱང་༑ བདེ་སླར་སྦྱོར་ཆོས་སྐབས་རྐང་པ་ཐ་མ་ཡན་གཉིས་འདོན་པའི་དང་པོར། རྩ་བླའི་སྐབས་ཟབ་རྒྱས་གཉིས་དང་། གཞན་རྒྱ་ཆེན་སྤྱོད་བརྒྱུད་ཀྱི་བླ་མའི་སྐབས་རྒྱ་ཆེ་བའི་ལམ་དང་། ཟབ་མོ་ལྟ་བརྒྱུད་ཀྱི་སྐབས་ཟབ་མོའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་བའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྦྱང་བའི་མོས་པ་དང་། གཉིས་པའི་སྐབས་བླ་མ་དེ་རྣམས་ལས་རང་འདྲ་རེ་རང་ལ་བསྡིམ་པས་ཟབ་རྒྱས་གང་ཡིན་གྱི་རྟོགས་པ་སྐྱེ་བའི་མོས་པ་བྱ། བརྒྱུད་པ་ཡང་སྤྱིར་བཏང་བཀའ་གདམས་ལམ་རིམ་པའི་བརྒྱུད་པ། རྣལ་འབྱོར་དབང་ཕྱུག་དཔལ་ལྡན་དགོན་པ་བ། །ཞེས་སོགས་རྒྱ་ཆེན་སྤྱོད་བརྒྱུད་ཀྱི་བླ་མའི་མཇུག་ཏུ་སྦྱར་བས། དེ་དག་རྒྱ་ཆེན་སྤྱོད་བརྒྱུད་ཡིན་ནམ་སྙམ་པ་འབྱུང་ཡང་དེ་ལྟར་མིན་ལ༑ གྲྭ་གོར་མཁན་ཆེན་གྱི་གསོལ་འདེབས། ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེའི་ཆོས་ལ་མངའ་བརྙེས་པས། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་རྗེས་སུ། གྲུབ་པའི་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་ཚུལ་ཁྲིམས་འབར། །ཞེས་འབྱུང་བས་དེ་གཉིས་འདྲེས་པ་ལྟ་བུར་སྣང་སོད། དེ་ནི་དེ་ལྟར་མིན་ཏེ། འདོན་ལུགས་མན་ངག་བཞིན་རྒྱ་ཆེན་སྤྱོད་བརྒྱུད་ཀྱི་ཇོ་བོའི་བར་སླེབས་ཟིན་ནས་བརྒྱུད་པའི་ཆུ་བོ་འདྲེས་རྗེས་ཀྱི་བཀའ་གདམས་པ་མི་འཇུག་པར། ལྟ་བརྒྱུད་ཀྱི་ཇོ་འབྲོམ་ཡབ་སྲས་ལ་ཐུག་གི་བར་འདོན། དེ་ནས་བགྲེས་གཞོན་གྱི་

巴瓦最老，所以先唸噶當「道次第派」傳承，誦至南喀堅贊（虛空幢）；其次為「教典派」傳承，從博多瓦唸到卻嘉桑波（法依賢）；其次為「教授派」傳
280 承，從京俄·楚臣拔（尸羅燃）念到南喀堅贊（虛空幢）。從這裡開始，三種傳承合流，所以只唸宗喀巴大師一尊的祈禱文，選用「緣悲頌」是因為它加持力特別。因此，在資糧田中，圍繞彌勒、文殊的見、行派傳承上師也都到阿底峽尊者和仲敦巴為止。圍繞貢巴瓦的內鄔素巴等七位「道次第派」上師，均應觀想在見、行二派之前，如寺院中的班級聚會。「道次第派」的左側或右側，觀「教典派」上師，博朵瓦周圍有九師圍繞；「道次第派」的右側或左側，觀「教授派」上師，京俄瓦周圍有七師圍繞；在這三派之前，觀宗喀巴大師，大師左右二側，依次排列新噶當派眾上師。[34]

此傳承上師祈禱文言簡意賅，每四句中概要地介紹了各位上師的生平。如果我們了解諸師生平的話，在此應加以回憶，並生起隨喜和隨學之念。在誦末句第二遍時，想自己也獲得了各位上師生平所成就的教、證功德。按照規矩，最後應加上「願於吉祥上師行」[35]等一頌。

祈禱結束後，假如我們不準備另外作「道次第速修」[36]等，在此可以唸誦《功德之基》[37]作為代替；如果另作的話，就不必唸誦此文，接著收攝資糧田便可。

281 **收攝資糧田**

觀想「上師金剛持」心間放光，照亮資糧田其他各尊。接著如鏡面上呵氣

---

[34] 參見本書附錄《供養上師儀軌資糧田圖解》。

[35] 出處不詳。全文為：「願於吉祥上師行，不生剎那之邪見，於彼事業起信敬，上師加持速趣入！」

[36] 《加行法有緣頸嚴甚深引導教授上師口授·降利樂雨》中記載帕繃喀大師的話說：「速修之意，是指在未發起道次第證德的情況下，心裡依次憶念各所緣，如同登上山頂指點河山。」

[37] 出自《道次第傳承上師啟請·開勝道門》。

དབང་གིས་དགོན་པ་བ་དང་པོར་བྱས་པས་བཀའ་གདམས་ལམ་རིམ་པ་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་བར་དང་། དེ་མཚམས་གཞུང་པ་བ་པོ་ཏོ་བ་ནས་ཆོས་སྐྱབས་བཟང་པོའི་བར། དེ་ནས་མན་ངག་པ་སྤྱན་སྔ་ཚུལ་ཁྲིམས་འབར་ནས་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཚན་བར་འདོན། དེ་མཚམས་བརྒྱུད་པའི་ཆུ་བོ་གསུམ་གཅིག་འདྲེས་སུ་གྱུར་པ་རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་གསོལ་འདེབས་གཅིག་ལས་མི་འབྱུང་ལ། དེ་ཡང་བྱིན་རླབས་ཀྱི་ཁྱད་དམིགས་བརྩེ་མ་འདོན། དེས་ན་ཚོགས་ཞིང་དུ་ཡང་བྱམས་འཇམ་དབྱངས་ལ་ལྟ་སྤྱོད་ཀྱི་བརྒྱུད་པའི་བླ་མ་རྗེ་འབྲོམ་ལ་ཐུག་གི་བར་གྱིས་བསྐོར་བ་དང་། དགོན་པ་བ་ལ་སྣེའུ་ཟུར་པ་སོགས་བདུན་གྱིས་བསྐོར་བའི་ལམ་རིམ་པའི་བླ་མ་ལྟ་སྤྱོད་གཉིས་ཀའི་མདུན་དུ་འཛིན་གྲྭ་འཚོགས་པ་བཞིན་གསལ་བཏབ། ལམ་རིམ་པའི་གཡས་གཡོན་གང་རུང་དུ་གཞུང་པ་བའི་བླ་མ་པོ་ཏོ་བ་ལ་གཞན་དཀྱུས་བསྐོར་བ། ལམ་རིམ་པའི་གཡས་གཡོན་གང་རུང་དུ་སྤྱན་སྔ་བར་བདུན་གྱིས་བསྐོར་བ་གསལ་འདེབས། དེ་འདྲ་བའི་བརྒྱུད་པ་གསུམ་གའི་མདུན་དུ་རྗེ་བླ་མ་དང་། དེའི་གཡས་གཡོན་དུ་བཀའ་གདམས་གསར་མའི་བླ་མ་རྣམས་གྲལ་དུ་བསྒྲིགས། དེས་ན་གསོལ་འདེབས་འདིར་ཚིག་ཉུང་ཡང་ཚིག་བཞི་རེའི་ནང་བླ་མ་སོ་སོའི་རྣམ་ཐར་གྱི་འགག་རྩོམ་ལྟ་བུ་ཚང་ཡོད་པས་ཞེས་ན་དེ་དག་དྲན་དེ་ཡི་རང་དང་། སློབ་འདོད་བསྐྱེད་ཅིང་། གསོལ་འདེབས་ཀྱི་ཚིག་ཐ་མ་ལན་གཉིས་བརྗོད་པའི་ཕྱི་མ་ལ་དེ་དང་དེའི་རྣམ་ཐར་བཞིན་ལུང་རྟོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཐོབ་བྱུང་སྙམ་པ་བྱེད།

མཇུག་ཏུ་དཔལ་ལྡན་བླ་མའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ལ། །སོགས་ཤློ་ཀ་གཅིག་སྐྱུར་བ་ལག་ལེན་ཡིན། དེ་དག་ཟིན་ནས་ལམ་རིམ་ལ་བཤར་སྒོམ་ཚོགས་སུ་མི་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་ཚེ། ཡོན་ཏན་གཞི་གྱུར་མ་བརྟེན་ནས་བཤར་སྒོམ་བྱེད། བཤར་སྒོམ་ཞོགས་སུ་བྱེད་པ་ནི་འདོན་མི་དགོས་པར་ཚོགས་ཞིང་བསྡུ་བས་ཆོག །དེ་ནི་བླ་མ་རྡོ་རྗེ་འཆང་གི་ཐུགས་ཀ་ནས་འོད་ཟེར་འཕྲོས་པས་གཞན་རྣམས་གསལ་བར་བྱས་ཏེ་མེ་ལོང་ལ་དུས་བཏབ་པ་བཞིན་འོག་གི་རྒྱལ་ཆེན་སོགས་རིམ་

後收攝狀，從四大天王開始，從下往上依次（化光）收入四瓣蓮花上的四本尊[38]，四本尊（也化光）收入金剛持心間。然後，深見派眾上師收入「文殊」；廣行派眾上師收入「彌勒」；加持派眾上師收入「金剛持」；結過法緣眾上師收入「現通常所見相的根本上師」。此時，我們應對此五尊觀想明瞭，心想：「我是有緣能親見佛菩薩之人！」

282 然後彌勒、文殊二尊化光融入主尊，金剛持則作為智慧薩埵融入。中央現通常所見相的根本上師如果化光的話，將有損於緣起關要，所以不論根本上師是否住世，均不化光，而如麥粒嵌入酥油般，融入主尊心間金剛持。獅座與滿願樹融入主尊蓮座。主尊化光融入自己頂上上師，主尊的蓮座也隨之融入頂上上師的蓮座。

觀頂上上師為大師釋迦牟尼相，視其為總攝一切皈依處體性，略供七支及曼荼羅。然後，就像在同一個地方猛力釘橛一樣，我們向上師獨尊祈禱，作「安橛啟請」。我們不要期待頻繁地改換祈禱的對象，以為這樣會得到什麼好處，祈禱境太多反而成不了事。此處由總攝三寶與皈依處之門祈禱上師。這一「四身體性」祈禱文係出自《甘丹變化經函》，所以有很大的加持力。此頌每一句的字數均應一致，不要唸成長短不一的樣子（藏文舉例略）。在學「修心——

[38] 即「金剛怖畏」、「集密」、「總攝輪」、「喜金剛」四尊。

བཞིན་འོག་མ་འོག་མ་གོང་མ་གོང་མ་ལ་པད་འདབ་བཞིའི་སྟེང་དུ་བཞུགས་པའི་ཡིད་དམ་གྱི་བར་དང་། དེ་བཞི་ཡང་ཐུབ་དབང་རྡོ་རྗེ་འཆང་གི་ཐུགས་ཀར་བསྡུ། དེ་ནས་ལྟ་བརྒྱུད་ཀྱི་བླ་མ་འཇམ་དབྱངས་ལ་དང་། སྤྱོད་བརྒྱུད་ཀྱི་བླ་མ་བྱམས་པ་ལ། བྱིན་རླབས་བརྒྱུད་པའི་བླ་མ་རྡོ་རྗེ་འཆང་ལ། ཆོས་འབྲེལ་དངོས་ཐོབ་ཀྱི་བླ་མ་རྩ་བའི་བླ་མ་ཞལ་མཇལ་དུས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་ལ་བསྡུ་ཞིང་དེ་ལྟ་ལ་དམིགས་ཏེ། སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་དངོས་སུ་མཇལ་བའི་སྐལ་བ་ཅན་དེ་ངའོ་སྙམ་དུ་གསལ་སྣང་བཏོན། དེ་ནས་བྱམས་འཇམ་དབྱངས་གཉིས་འོད་དུ་ཞུ་ནས་གཙོ་བོར་བསྟིམ། རྡོ་རྗེ་འཆང་ཡེ་ཤེས་སེམས་དཔའི་ཚུལ་དུ་ཐིམ། དབུས་ཀྱི་རྩ་བའི་བླ་མ་ཞལ་མཇལ་དུས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་དེ་འོད་ཞུ་བྱས་ན་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གནད་ལ་གནོད་པས། རྩ་བའི་བླ་མ་ཞལ་བཞུགས་མ་བཞུགས་གང་ལྟར་ཡང་འོད་ཞུ་མི་བྱེད་པར་མར་རྡོག་ལ་ནས་འབྲུ་བཙུག་པ་ལྟར་གཙོ་བོའི་ཐུགས་ཀའི་རྡོ་རྗེ་འཆང་ལ་བསྟིམ། སེང་ཁྲི་དང་དཔག་བསམ་གྱི་ཤིང་བཅས་གཙོ་བོའི་པད་གདན་ལ་ཐིམ༑ གཙོ་བོ་ཡང་འོད་དུ་ཞུ་སྤྱི་རང་གི་སྤྱི་བོའི་བླ་མ་ལ་ཐིམ། གཙོ་བོའི་པད་གདན་ཡང་སྤྱི་བོའི་བླ་མའི་པད་གདན་ལ་ཐིམ། སྤྱི་བོའི་བླ་མ་སྟོན་པ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པའི་རྣམ་པར་གསལ་བ་ལ་སྐྱབས་གནས་ཀུན་འདུས་སུ་བལྟས་ནས་ཡན་ལག་བདུན་པ་མཎྜལ་དང་བཅས་པ་མདོར་བསྡུས་ཕུལ་རྗེས། གཞི་གཅིག་ལ་ནན་ཏན་གྱིས་འདེབས་པའི་ཕུར་པ་བཞིན། བླ་མ་གཅིག་པུ་ལ་གསོལ་བ་འདེབས་པའི་ཕུར་ཚུགས་གསོལ་འདེབས་བྱ་ཡི། འདི་ལས་འདི་ཨེ་དྲག་སྙམ་ནས་གསོལ་བ་འདེབས་ཡུལ་བརྗེ་བར་མི་བྱ། འདེབས་ཡུལ་མང་དྲགས་ན་དོན་མི་འགྲུབ། དེ་ཡང་མཆོག་གསུམ་དང་སྐྱབས་གནས་ཀུན་འདུས་ཀྱི་སྒོ་ནས་གསོལ་བ་འདེབས། སྐུ་བཞིའི་བདག་ཉིད་ཀྱི་གསོལ་འདེབས་འདི་དགའ་ལྡན་སྤྲུལ་པའི་གླེགས་བམ་ལས་བྱུང་བའི་ཚིག་ཡིན་པས་བྱིན་རླབས་ཀྱི་ཚན་ཁ་ཆེ། གསོལ་འདེབས་དེ་ཡང་ཚིག་རྐང་རྣམས་མཉམ་པར་བྱ་ཡི། སྒྲིབ་བྲལ་ཆོས་སྐུའི་བདག་ཉིད་བླ་མ་ལྷག་པའི་ལྷ། །ཁྲིར་བ་ལྷ་བུ་རིང་ཐུང་སྣ་ཚོགས་མི་བྱ། འདིའི་ཚེ་བློ་སྦྱོང་བདག་གཞན་མཉམ་

自他相換」的時候，因為「聖觀自在」是大悲本尊，所以此處我們可以改唸成：「具足四身體性上師尊，上師觀自在前我啟請」；依次類推，我們在修「正見」時，可改唸成「上師妙吉祥前我啟請」。

以上所說的加行部分，從最初的依止善知識法到最後的止觀之間均適用。
283 在正修各種所緣類時，上師安住於自己頂上不作收攝。如果所緣境不清晰的話，應重新向上師獻曼荼羅和祈禱。

丁二、如何修正行

從這裡開始，我們應當修正行。首先根據自己的能力，選擇《道次第廣論》、《道次第略論》、《樂道》、《速道》等來修心。

在修習各種所緣類前，先作生起當前這一類證德的祈禱，並觀想從上師身中降五色甘露流，清除妨礙生起當前這一類所緣的障礙，而在心中生起當前這一類所緣的道。

「安樕啟請」——末句「能仁金剛持前我啟請」——以上的加行法，均適用於下面所說的一切所緣類。隨後按照《樂道》中所說的祈禱，即：「我與一切母親有情，在輪迴中長時受生、領受種種猛利大苦」等等。修上士道時，應略去「在輪迴中長時受生」數語[39]。

284 然後開始修正行。所謂「修」者，是指將我們的心與某一所緣相結合，令心慣熟於此。例如，將不信善知識之心轉而與信心相結合，令心慣熟於信心等。所以，修的目的是為了控制自心。確切地說，是為了將自心從煩惱的控制下擺脫出來、而與所緣相結合。這裡面有二種修法：「觀察修」和「止住修」。

所謂「觀察修」，是指廣泛地應用教、理、喻、因等進行思惟而修。為了便於大家理解，我換個角度來講：其實我們平時就一直在作「觀察修」，但是修的內容卻錯了，因為我們修的是三毒！以瞋恚為例，如果我們不首先去想某

[39] 因為菩薩不應畏懼在輪迴中長時受生利益有情故。

བཛྲེ་ལྷ་བྱུར་སློབ་སྐབས་སྙིང་རྗེའི་ལྷ་མཆོག་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཡིན་པས། སྐུ་བཞིའི་བདག་ཉིད་བླ་མ་ལྷག་པའི་ལྷ། །བླ་མ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། །ཞེས་བསྒྱུར། ལྷ་བའི་སྐབས་འཇམ་དབྱངས་ལ་བསྒྱུར་བ་རིགས་འགྲོ། འདི་ཡན་སྦྱོར་བ་ཡིན་པས་འགོ་བཤེས་གཉེན་བསྙེན་ཚུལ་ནས་ཞི་ལྷག་བར་འདྲ། བླ་མ་དེ་ཉིད་མི་བསྐྱོ་བར་སྤྱི་བོར་བཞུགས་བཞིན་པའི་ངང་ནས་དམིགས་སྐོར་རྣམས་སྦྱང་། མི་འཆར་ན་སླར་མཎྜལ་འབུལ་ཞིང་གསོལ་བ་འདེབས། འདིའི་བར་ལ་དངོས་གཞི་འཇུག་དགོས་པ་ཡིན་པས། ལམ་རིམ་ཆེ་ཆུང་བདེ་སྨྱུར་སོགས་བློ་དང་བསྟུན་ནས། དེ་ཐོག་ནས་བློ་སྦྱང་། དེ་ཡང་སྐབས་སོ་སོའི་རྟོགས་པ་སྐྱེ་བའི་གསོལ་འདེབས་བྱས་པས་སྐུ་ལས་བདུད་རྩི་སྣ་ལྔའི་རྒྱུན་བབས་ནས། དེ་དང་དེའི་སྐབས་ཀྱི་གེགས་བྱེད་སྦྱངས། དེ་དང་དེའི་ལམ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་པར་བསམ། དེ་ལྟར། ཐུབ་དབང་རྡོ་རྗེ་འཆང་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། ཞེས་པ་ཡན་གྱི་སྦྱོར་བ་རྣམས་འོག་གི་དམིགས་སྐོར་ཀུན་ལ་འདྲ། དེ་ནས་བདག་དང་མ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་འཁོར་བར་སྐྱེས་ནས་ཡུན་རིང་ལ་ཤུགས་དྲག་པའི་སྡུག་བསྔལ་སྣ་ཚོགས་པ་ཞིག་མྱོང་བ་འདི་ཞེས་སོགས་བདེ་ལམ་ལས་འབྱུང་བ་བཞིན་དང་། སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་སྐབས་འཁོར་བར་སྐྱེས་ནས་ཡུན་རིང་ལ་ཞེས་པ་དོན་ནས་གསོལ་འདེབས་བྱ། དེ་ནས་དངོས་གཞི་བསྒོམ་དགོས་པ་ཡིན་ལ། སྒོམ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དམིགས་པ་ཞིག་ལ་སྦྱར་ཏེ་འདྲིས་ཐབས་བྱེད་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པས་དེ་ཡང་བཤེས་གཉེན་ལ་མ་དད་པའི་སེམས་དེ་དད་པའི་སེམས་ལ་སྦྱར་ཏེ་དེ་ལ་འདྲིས་ཐབས་བྱེད་པས་སེམས་དེ་རང་གི་དབང་དུ་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུ་བསྒོམ་པ་སྟེ། རང་སེམས་ཉོན་མོངས་པའི་དབང་དུ་སོང་བ་དེ་ལྡོག་ནས་དམིགས་པ་ལ་སྦྱར་བའི་ཆེད་ཡིན།

དེ་ལའང་དཔྱད་འཇོག་གི་སྒོམ་གཉིས་ཡོད། དཔྱད་སྒོམ་ནི་ལུང་རིགས་དཔེ་དང་གཏན་ཚིགས་སོགས་མང་པོ་བསམས་ནས་བསྒོམ་པ་ལ་ཟེར། དེ་ཡང་གོ་སླ་བར་བརྗོད་ན། རང་རེ་ཚོས་རྒྱུན་དུ་དཔྱད་སྒོམ་ཁ་སྟག་བྱས་ཀྱང་། ཉིད་ས་ནོར་ཞིང་དུག་གསུམ་ལ་དཔྱད་སྒོམ་བྱས་པ

某仇人的話，瞋恚是生不起來的。但一旦想到某某仇人時，我們通常會不斷地想下去：「此人去年曾對我說過什麼樣的話，作過什麼樣的事，又怎樣地侮辱我，最後那人又以什麼樣的眼神看我。」像這樣，我們會越想越生氣，臉也變紅了，拳頭也捏得出了汗。這時候，如果那個仇人出現在眼前的話，我們會毫無疑問地一拳打在那人的頭上！這就是能生起瞋恚的「觀察修」。貪欲等其他煩惱也一樣。

我們在辯論時的思惟，如果不是單純只為了想擊敗對手，而能平心靜氣地圍繞某一論題，從各方面進行觀察分析的話，就是這裡所說的「觀察修」。

285 我們都是「大修行者」，但與真正的大修行者不同，我們只對煩惱三毒作「觀察修」，所以成就地獄等的速度比別人快，將很快就到達一切山谷紅如映紅寶的險惡世界[40]。因此我們應以觀察暇滿是什麼？為什麼說暇滿難得？暇滿是如何利大等等，來代替對無益之事的觀察修。

在對每一科獲得定解之後，我們就應專修暇滿、利大、難得等的一科。如將鹼與鹽隨便混放在一起，不按先後次第地隨意挑選所緣來修，以為只要修的是正法就沒有過失，這種修法是錯誤的。萬一養成惡習的話，將對我們形成極大的障礙；因為這是種導致沉沒、掉舉的有過修法，所以會使我們一生的善行都染上過失。

如果養成這種惡習，我們將永遠無法肯定地說：「我在修這個所緣」，所以應當避免開這種惡習。以「死無常」為例，我們可以使用與「死無常」有關的教、理、喻、因，再加上別的相關內容來修，最簡單的，如「聽說今天村裡某個人去世了」等等。此外，我們當以上師所說的教授為基礎，在此之上再增添

[40] 指地獄。

ཡིན༑ དཔེར་ན་ཁོང་ཁྲོ་ལ་མཚོན་ན། དང་པོར་དགྲ་བོ་དེ་མི་དྲན་པ་ན་ཁོང་ཁྲོ་མི་སྐྱེ་ལ། དེ་དྲན་ནས་དེས་ནི་ན་ནིང་ཚིག་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་སྨྲས། ལས་འདི་འདྲ་བྱས། དེ་ནས་ཡང་འདི་འདྲ་བའི་བརྙས་བཅོས་བྱས། ཐ་ན་མི་འདིས་མིག་གིས་ཀྱང་འདི་བཞིན་བལྟས་པ་སྟེ་ཞེས་སོགས་ཡང་ཡང་དྲན་པ་ན། གདོང་དམར་ཕྱུར་ཕྱུར་བ་དང་། མཆན་ཁུང་ནས་རྡུལ་ཡང་དོན་ཞིང་། དེའི་ཚེ་དགྲ་དེ་མིག་སྔར་ཡོད་ན། མགོ་བོ་ལ་ད་ལྟ་རང་ཁུ་ཚུར་བརྡེག་པ་ཐེ་མི་ཚོམ་པ་ལྟ་བུའི་ཁོང་ཁྲོ་སྐྱེ་བ་དེ། དེ་ལ་དཔྱད་སྒོམ་བྱས་པ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་འདོད་ཆགས་སོགས་ལའང་འདྲ་ཞིང་༑ རང་རིས་རྟགས་བསལ་ལ་བསམ་མནོ་བཏང་བ་ནའང་། གཞན་ཚར་གཅོད་པའི་ཐབས་འབའ་ཞིག་ལྷུར་བླངས་པས་མ་བྱུང་བ་མ་གཏོགས་རང་གི་སེམས་སྟེང་ལ་བློ་ཁ་ནང་དུ་བསྒྱུར་ཏེ་དཔྱད་ན། འདི་ནས་བཤད་པའི་དཔྱད་སྒོམ་རང་ཡིན། རང་རེ་ནི་སྒོམ་ཆེན་དང་སྒོམ་ཆེན་མི་འདྲ་ཞིང་ཉོན་མོངས་དུག་གསུམ་ལ་དཔྱད་སྒོམ་འབའ་ཞིག་བྱས་པས་འགྲུབ་ཐག་ཀྱང་གཞན་ལས་ཉེ༑ ཞིང་ཁམས་ཀྱང་རི་གླུང་ཐམས་ཅད་པདྨ་རཱ་ག་ལྟར་དམར་བའི་གནས་ངན་ཞིག་ཏུ་སླེབ་ཉེན་ཡོད་གསུངས། དེས་ན་རང་རེས་དོན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱོགས་ལ་དཔྱད་སྒོམ་བྱས་པའི་ཚབ། ག་རེ་དལ་འབྱོར་ནི་ཅི། རྙེད་དཀའ་ཚུལ་ནི་ཅི། ཇི་ལྟར་དོན་ཆེ། ཞེས་སོགས་དཔྱད་དགོས། དེ་ཡང་ས་བཅད་སོ་སོར་ངེས་པར་བྱས་ནས། དལ་འབྱོར་དོན་ཆེ་རྙེད་དཀའ་བསྒོམ་པའི་སྐབས་དེ་ཁོ་ནར་བྱེད་དགོས་ཀྱི། ཚྭ་སྟོད་ཀྱི་ནང་དུ་བུལ་བསྐྱེ་བ་ལྟར་ཆོས་ཡིན་པས་སྐྱོན་མེད་སྙམ་ནས་མགོ་མཇུག་གང་ཟིན་ཟིན་ནས་དམིགས་པ་བསྐྱུང་ན་ངན་ལང་དུ་སོང་ནས་གེགས་ཆེན་པོ་བྱས་ཏེ་སེམས་བྱིང་རྒོད་དུ་འགྲོ་བའི་སྒོམ་སྐྱོན་ཡིན་པས་དེས་མི་ཚེ་ཧྲིལ་པོར་དགེ་སྦྱོར་སྐྱོན་ཅན་དུ་འགྲོ། དེ་སོང་ན་རང་གིས་འདི་བསྒོམས་སོ་སྙམ་པའི་ཆ་འཛོག་སམི་རྙེད་པས། དེ་ལྟར་མིན་པར་འཆི་བ་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུར་མཚོན་ན། དེར་གཏོགས་པའི་ལུང་དང་རིགས་པ་དཔེ་དང་གཏན་ཚིགས། ཐ་ན་དེ་རིང་གྲོང་པའི་ནང་གི་མི་ཤི་བ་ཙམ་བསྟན་ཏེ་བསྒོམ་ཆོག །དེ་ཡང་བླ་མས་གསུངས་པ་

286 其他有關內容，甚至「擦康」[41]內的一紙散頁，都可以作為補充來修。如果我們從多方面對所緣加以思惟，便較容易生起證悟，就像前面所說的從多方面思惟而生起瞋恚一樣[42]。所以，奢摩他之前的一切修法是「觀察修」，奢摩他成就之後的心一境性等是「止住修」。

（帕繃喀大師最後提到，有些人稱「止住修」為孤薩黎[43]修法，「觀察修」為班智達修法；又說「觀察修」能損害「止住修」等等，那都是不合理的。）

第七天 依止善知識—道之根本

288 （嘉傑・帕繃喀仁波切引用寂天大菩薩的話，作爲第七天開示的開場白：）

「依此人身舟，能渡大苦海。
此舟難再獲，愚者莫貪睡！[1]」

我們現在所獲得的清淨人身，如同能夠橫渡輪迴大海的舟船，所以不要貪著未死之前的那些短暫的快樂，而應去追求一種能利益今後一切生的遠大目標。不然的話，今後恐難再得這種像舟船一樣能救度我們出大苦海的人身。因此，我們現在應該利用這個機會去實現這一遠大目標。爲了實現這一目標，我們必須了解怎樣去實現它的方法，所以先糾正聽法動機來聞法：

「爲了利益一切母親有情，我應獲得正等覺位，爲此我來聽受三士道次第甚深引導，然後去認真地實修。」

（帕繃喀大師接著列舉了以前講述過的那些科判。）

---

[41] 參見第三天注第十一條。

[42] 另請參見本書中卷附錄《菩提道次第體驗引導修法教授》。

[43] 孤薩黎意為「具善」，是指遠離一切外事、一心內修之人；班智達意為「學者」，是指博學多聞之人。

[1] 引自《入行論》第七品。

རྣམས་རྟ་བར་བྱས་ཏེ། ཚྭ་ཁང་ནང་གི་ཤོག་བུ་གཅིག་རྐྱེད་ཀྱང་དེའི་དོན་ཚུན་དེ་སྟེང་དུ་བསྟན་ནས་བསྒོམ། སྒོ་མང་པོ་ནས་བསམས་པས་སྐྱེ་སྒྲ་བ། སྤྱར་སྒོ་མང་པོ་ནས་བསམས་པས་ཞི་སྣང་སྐྱེ་བ་བཞིན་ཡིན། དེས་ན་ཞི་གནས་ལ་ཕྱུག་པའི་བར་གྱི་སྒོམ་རྣམས་དཔྱད་སྒོམ་དང་། ཞི་གནས་གྲུབ་ནས་དམིགས་པ་གཅིག་ལ་སེམས་འཛིན་པ་ལྟ་བུ་ནི་འཇོག་སྒོམ་ཡིན། ཁ་ཅིག་གིས་འཇོག་སྒོམ་ཀུ་སུ་ལིའི་སྒོམ་དང་། དཔྱད་སྒོམ་མཁས་པའི་སྒོམ་དུ་བཤད་པ་དང་། ཡང་དཔྱད་སྒོམ་གྱིས་འཇོག་སྒོམ་ལ་གནོད་པར་བཤད་པ་སོགས་ནི་མི་འཐད་གསུངས།། ||

༄ ཉིན་བདུན་པར། ཇི་སྐད་དུ། རྒྱལ་སྲས་ཆེན་པོ་ཞི་བ་ལྷས། མི་ཡི་གྲུ་ལ་བརྟེན་ནས་ནི། །སྡུག་བསྔལ་ཆུ་བོ་ཆེ་ལས་སྒྲོལ། །གྲུ་འདི་ཕྱིས་ནས་རྙེད་དཀའ་བས། །རྨོངས་པ་དུས་སུ་གཉིད་མ་ལོག །ཅེས་པའི་ལུང་འདྲེན་མཛད་ནས་འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ལས་སྒྲོལ་བར་བྱེད་པའི་གྲུ་དང་འདྲ་བའི་མིའི་ལུས་རྟེན་རྣམ་པར་དག་པ་འདི་རྙེད་ནས་མ་ཤི་ཚུན་ཆད་ཀྱི་བདེ་བ་ལ་ཆགས་པ་མ་ཡིན་པར། ཚེ་རབས་གཏན་གྱི་འདུན་མ་ཞིག་མ་བསྒྲུབས་ན། ཕྱི་ནས་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ལས་སྒྲོལ་བའི་གྲུ་ལྟ་བུའི་རྟེན་འདི་རྙེད་པར་དཀའ་བས་ད་རེས་གཏན་གྱི་འདུན་མ་ཞིག་སྒྲུབ་པར་བྱེད་དགོས། དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་སྒྲུབ་ཚུལ་ཤེས་དགོས་པས། དེས་ན་བདག་གིས་མ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ཐོབ་པར་བྱ། དེའི་ཆེད་དུ་སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ཟབ་ཁྲིད་ཉན་ནས་ལེགས་པར་ཉམས་སུ་ལེན་སྙམ་པའི་ཀུན་སློང་བཅོས་ཚུལ་དང་། དེ་ལ་ས་བཅད་འདི་ལྟར་ཡོད་པ་ལས། ཞེས་སོགས་སྔར་ས་བཅད་སོང་ཟིན་པ་རྣམས་གསུངས་ནས།

第四大科，「如何正以教授引導弟子的次第」有二部分：一是「道之根本依止知識之理」；二是「既依止已如何修心之次第」。今天，我將從依止知識法開始講起。

講「加行法」本來包含複講在內需要講四次，我現在無法這樣來講，但從
289 依止知識法開始的正行引導，仍然需要重複四次。你們日後若傳法，也必需遵照這一規矩。

世俗上那些用眼睛看就可以學會的職業，如木工、雕塑佛像的工匠等，初學時猶需依靠師傅的教授，更何況是能實現利益今生來世這一遠大目標的成佛之道？我們想要了解此中的情況，豈有不依靠善知識之理！

有些人以爲只要自己看看經書就行了，可以不需要上師。這種想法是不對的，我們必須要依止一位具足德相的善知識。譬如，在我們準備動身去印度等地之前，必須先請教某位響導，這位響導不是隨便什麼人都可以充任的，他應該曾經去過那裡，有這種經驗的人方可引導我們；同樣的，爲我們開示菩提道的善知識，也必須能爲我們指引成佛的道路才行。如果隨便依止而碰上惡友的話，那將走入歧途。所以最初的依止知識法極爲重要，宗喀巴大師稱之爲「道之根本」，是具有深刻含義的。

最初依止知識法分四個方面：（戊一）依止知識利益；（戊二）不依止與不如法依止之過患；（戊三）意樂依止法；（戊四）加行依止法。

ལམ་གྱི་རྩ་བ་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པའི་ཚུལ།

བཞི་པ་གདམས་པ་དངོས་ཀྱིས་སློབ་མ་ཇི་ལྟར་བཀྲི་བའི་རིམ་པ་ལ། ལམ་གྱི་རྩ་བ་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པའི་ཚུལ་དང་། བསྟེན་ནས་བློ་ཇི་ལྟར་"སྦྱོང་བའི་རིམ་པ་གཉིས་ལས། འདིར་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ་ནས་འཆད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་སྦྱོར་ཆོས་ལ་བཤད་པ་བཞི་བཤད་མ་ཐུབ་ཀྱང་། དངོས་གཞིའི་ཁྲིད་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ་ནས་བཟུང་བསྐྱར་བཤད་དང་བཅས་ཁྲིད་ཐེངས་བཞི་འབུལ་དགོས་པ་ཡིན་ལ། རྗེས་སུ་ཞུག་བཞེས་ཀྱང་དེ་ལྟར་དུ་དགོས། དེ་ཡང་འཇིག་རྟེན་ན་ཤིང་བཟོ་ལྷ་བཟོ་སོགས་མིག་གིས་བལྟས་ཏེ་ཐུབ་ཆོག་པའི་ལས་ལའང་། དང་པོར་སློབ་མཁན་ལ་བརྟེན་དགོས་ན། ཚེ་རབས་གདན་གྱི་འདུན་མ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་བགྲོད་པའི་ལམ་གྱི་ཚུལ་ཤེས་པ་ལ། བཤེས་གཉེན་ལ་བརྟེན་དགོས་པ་ལྟ་སློས་ཀྱང་ཅི་དགོས༑ ཁ་ཅིག་གིས་བླ་མ་མེད་ཀྱང་དཔེ་ཆ་ལ་བལྟས་ན་ཤེས་སྙམ་ཡང་དེས་མི་ཆོག་པར་བླ་མ་མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་པ་ཞིག་བསྟེན་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན་འདི་ནས་རྒྱ་གར་ལྷ་བུར་འགྲོ་བའི་ཆེ་ས་མཁན་ཞིག་ངེས་པར་བཙལ་དགོས་ལ། དེ་ཡང་གང་བྱུང་གིས་མི་ཆོག་པར། སྔར་འགྲོ་མྱོང་བ་སོགས་རྒྱུས་ཡོད་ཅིག་ལ་བརྟེན་དགོས་པ་བཞིན་དུ་ལམ་སྟོན་མཁན་གྱི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དེ་ཡང་སངས་རྒྱས་སུ་བགྲོད་པའི་ལམ་དེར། འཁྲིད་ཐུབ་པ་ཞིག་དགོས། གཞན་སྡིག་གྲོགས་སོགས་གང་བྱུང་ལ་བརྟེན་ན། ལམ་ཇི་ལྟ་བར་མི་བཀྲི་ཞིང་། ལོག་པར་གོལ་བར་འགྱུར་བ་ཡིན་པས། ཐོག་མར་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པ་འདི་གལ་ཆེ། རྗེ་རིན་པོ་ཆེས་ཀྱང་ལམ་གྱི་རྩ་བ་ཞེས་གསུངས་པ་གནད་ཆེ།

དེ་ལ་ཐོག་མར་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པའི་ཚུལ་ལ་བཞི། བསྟེན་པའི་ཕན་ཡོན། མ་བསྟེན་པ་དང་བསྟེན་ཚུལ་ལོག་པའི་ཉེས་དམིགས། བསམ་པས་བསྟེན་ཚུལ། སྦྱོར་བས་བསྟེན་

290 **戊一、依止知識利益**

我們必須先思惟依止的利益和不依止的過患，只有這樣我們才會生起強有力的依止慾。關於依止知識的利益，我依據上師的口傳，根據《速道》來講，共分八節：

己一、近得佛位

依照我的依怙主——達波大寶上師的口傳，此節又分二小節來作引導：（一）實修上師所示教誡故近得佛位；（二）供養恭敬上師故近得佛位。

（一）實修上師所示教誡故近得佛位

總而言之，使修行者能向佛位接近者，乃是依止善知識所產生的功德。某
291 些人在一生當中，便能獲得依靠其他法需要修無數大劫才能獲得的那些地道，即是他們如理依止善知識的結果。無上密宗的速疾特點，也是因爲以「上師瑜伽」爲道之生命而得到體現的，例如傑・密勒日巴等祖師的行傳。

（隨後帕繃喀大師引述「大恩剎那能賜給」及「大悲剎那能賜給」[2]等頌文，並解釋說：如果我們如理依止上師的話，仰賴上師的恩德和悲心，能於剎那間賜予我們大樂界法身位。所謂「剎那」，這裡是指濁世短暫的一生。人的壽命，相對於下界地獄和上界天的壽量來講，短暫如一剎那般。爲了說明這個問題，大師又講了無著上生兜率天的故事。[3]不僅如此，相對於輪迴的前後邊際來講，人的一生也短暫如一剎那。）

如果不如理依止上師的話，就算我們修像無上密宗等那樣高深的法，也是生不起絲毫地道證德的。反之，如能妥善了知依止的話，即便需要多劫才能

[2] 第一句見於許多密法儀軌的禮敬偈中，第二句出自《供養上師儀軌》。

[3] 無著觀修十二年親見彌勒後，彌勒將他攜往兜率天傳法，雖然他只在天上停留不到一個上午的時間，但人間已過五十年。

ཚུལ་ལོ། །དེ་ཡང་སྔོན་དུ་བསྟེན་བའི་ཕན་ཡོན་དང་། མ་བསྟེན་པའི་ཉེས་དམིགས་བསམ་དགོས་ཤིང་། དེ་བསམས་ན་དེ་བསྟེན་པ་ལ་སྤྲོ་ཤུགས་ཆེ་བ་འབྱུང་། དང་པོ་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པའི་ཕན་ཡོན་ལའང་སྔར་ལམ་ལས་གསུངས་པ་བླ་མའི་གསུང་རྒྱུན་ལྟར་བཀོད་པ་ས་བཅད་བརྒྱད་ཡོད༑ དེའི་དང་པོ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ལ་ཉེ་བ་ལའང་བླ་མས་གདམས་པ་བསྟན་པ་རང་གིས་ཉམས་སུ་བླངས་པས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ལ་ཉེ་བ་དང་། བླ་མ་མཆོད་ཅིང་བསྙེན་བཀུར་བས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ལ་ཉེ་བ་ཞེས་ས་བཅད་གཉིས་སུ་ཕྱེ་ནས་འཁྲིད་པ་བདག་གི་སྐྱབས་མགོན་དྭགས་པོ་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་རྒྱུན་ཡིན།

དེ་ལ་དང་པོ་ནི། སྤྱིར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ལ་ཉེ་བ་ཡང་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པའི་ཕན་ཡོན་ཡིན་ཏེ། ལམ་གཞན་ལ་བསྐལ་ཆེན་གྲངས་མེད་དུ་མར་བསྒྲུབ་དགོས་པའི་ས་ལམ་རྣམས༑ འགའ་ཞིག་གིས་ཚེ་གཅིག་ལ་བགྲོད་ཐུབ་པའང་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ་ཚུལ་བཞིན་བྱས་པ་ལས་བྱུང་། སྔགས་བླ་མེད་ཀྱི་སྐུར་ཁྲིད་ཀྱང་བླ་མའི་རྣལ་འབྱོར་ལམ་གྱི་སྲོག་ཏུ་བྱས་པ་ལས་བྱུང་བ་ཧེ་མིད་ལ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ལྟར་ཡིན། གང་གི་དྲིན་གྱིས་བདེ་ཆེན་གནས། །སོགས་དང་། གང་གི་ཐུགས་རྗེས་བདེ་བ་ཆེན་པོའི་དབྱིངས། །ཞེས་སོགས་འདྲེན་པར་མཛད་ནས༑ བླ་མ་གང་གི་བཀའ་དྲིན་དང་ཐུགས་རྗེ་ལས། བདེ་བ་ཆེན་པོའི་དབྱིངས་ཆོས་སྐུའི་གོ་འཕང་ཡང་བླ་མ་བསྟེན་ཚུལ་ཚུལ་བཞིན་བྱས་ན་སྐད་ཅིག་སྟེ་སྙིགས་དུས་ཀྱི་ཚེ་ཐུང་གཅིག་ལ་སྟེར་བར་མཛད་པ་ཡིན། འདིའི་སྐད་ཅིག་མ་འདི་མར་དམྱལ་བ་དང་། ཡར་ལྷའི་ཚེ་ཚད་ལ་ལྟོས་ན་མིའི་ཚེ་འདི་སྐད་ཅིག་ཙམ་ཡིན་པ་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་དགའ་ལྡན་དུ་བྱོན་པའི་རབས་བཅས་གསུངས༑ དེར་མ་ཟད་རང་རེའི་འཁོར་བའི་སྟོ་ཕྱིའི་མཐའ་ལ་ལྟོས་ནའང་ཚེ་ཐུང་འདི་སྐད་ཅིག་ཙམ་ཡིན། བླ་མ་བསྟེན་ཚུལ་ཚུལ་བཞིན་མ་བྱུང་ན། སྔགས་བླ་མེད་སོགས་ཅི་འདྲ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ཀྱང་ས་ལམ་གྱི་རྟོགས་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་སྐྱེ། དེ་བསྟེན་ཚུལ་ལེགས་ན་ཐུང་འདུག་གི་གོ

292 修成的雙運位，我們也能很快地得到。如《道次第甘露藏》中說：

「多劫海中難勤修，仍極難得大雙運，
然說若依上師力，濁世短壽亦易成。」

就是在顯教中，如果依止上師方面作得特別出色，也能迅速地完成修道。（帕繃喀大師接著講了常啼菩薩的行傳，而後又繼續說。）當我們見到佛時，多半會以「我見到高於上師的佛」而感到滿足。但常啼卻不是這樣，他雖然已親見無量諸佛，卻仍不滿足，繼續尋訪上師。他的這種作法深得要領：如果遇不到與自己有前世因緣的上師，任何人都無法對自己有大的利益。當時，雖然常啼有帝釋贈予的珍寶可以供養，但爲了圓滿大力資糧的緣故，仍以割肉、灑血等方式來敬事法聖上師[4]。起初，常啼在親見諸佛時，已得「法流三摩地」，為「大乘資糧道行者」[5]。當他遇見法聖為之說法後，頓登八地獲「無生法忍」[6]。他能這樣迅速地完成修道，是因爲他的依師法無與倫比。否則在不淨七地[7]中，通常需要圓滿無數大劫的資糧方能獲得八地。

所以說，趣向佛位是快還是慢，取決於我們的依師法是如理還是不如理。我們能依止上師的話，即使上師只開示一項教授，而我們只修那麼一項教授，
293 也一樣能如其所修而接近佛位。當然，依止一位能開示全圓道的上師，要比依止一位僅能引導下士道的上師，進步快得多。如果弟子這方面能刻苦耐勞、是

[4] 常啼先以出賣自身的肉來購買法聖上師的供養，後以灑血來抑制說法場地飛揚的塵土。
[5] 大乘資糧道分小、中、大三階段。
[6] 意爲永斷煩惱障解脫輪迴。
[7] 菩薩前七地中未斷煩惱障，故稱不淨。

འཕང་བསྐལ་པ་མང་པོར་བསྒྲུབ་དགོས་པ་དེ་ཡང་མྱུར་དུ་འཐོབ་ནུས་པར་ལམ་རིམ་བདུད་རྩིའི་སྙིང་པོ་ལས། གྲངས་མེད་བསྐལ་པ་རྒྱ་མཚོར་བརྩོན་པ་བརྒྱས། །བསྒྲུབས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་རྙེད་དཀའ་ཟུང་འཇུག་ཆེ། །བླ་མའི་མཐུ་ལ་བརྟེན་ན་སྙིགས་དུས་ཀྱི། །ཚེ་ཐུང་གཅིག་ལ་བདེ་བླག་འགྲུབ་པར་གསུངས། །ཞེས་པ་ལྟར་དང་། མདོ་ལུགས་ལ་ཡང་བླ་མ་བསྟེན་ཚུལ་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་བྱུང་ན་ལམ་ཤིན་ཏུ་མྱུར་ཏེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྟག་ཏུ་ངུའི་རྣམ་ཐར་གསུངས་ནས། རང་རེས་སངས་རྒྱས་ལྷ་བུ་མཇལ་ན། བླ་མ་ལས་ལྷག་པའི་སངས་རྒྱས་མཇལ་སྙམ་ནས་ངེས་ཚོག་པར་བྱེད་རྩོད་ཡོད་ཀྱང་། རྟག་ཏུ་ངུས་སངས་རྒྱས་དཔག་མེད་མཇལ་ཡང་ངེས་མ་ཚིམ་པར་བླ་མ་ཚོལ་བ་གནད་ཆེ་སྟེ། རང་དང་ཚེ་རབས་ལས་ཀྱིས་འབྲེལ་བའི་བླ་མ་དང་མ་མཇལ་ན། གཞན་སུས་ཀྱང་རང་ལ་དོན་ཆེ་བ་ཞིག་མི་འབྱུང་བས་ཡིན། དེའི་ཚེ་མཆོད་པ་འབུལ་བའི་རྒྱུ་ཙམ་ནི་བརྒྱ་བྱིན་གྱིས་རིན་པོ་ཆེ་ཞིག་བྱིན་ན་ངེས་ཚོག་ཀྱང་། རང་གི་ཚོགས་རྫོགས་པ་ལ་སྤོབས་ཆེ་བས་ཆོས་འཕགས་ལ་བཀུར་སྟིའི་ཆེད་དུ་རྟག་ཏུ་ངུ་རང་གི་སྐུ་ལུས་ཀྱི་ཤ་བཅད་ཅིང་། ཁྲག་གཏར་བ་སོགས་མཛད། དང་པོར་སངས་རྒྱས་མང་པོའི་ཞལ་གཟིགས་སྐབས་ཆོས་རྒྱུན་གྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཐོབ་པ་ཐེག་ཆེན་ཚོགས་ལམ་ཆེན་པོ་བ་ཡིན་པ་ལ། ཆོས་འཕགས་མཇལ་ཏེ་ཆོས་བསྟན་པ་ན། ས་བརྒྱད་པ་ནོན་ཅིང་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པ་དེ་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ་འགྲན་ཟླ་མེད་པར་མཛད་པས་དེ་ལྟར་ལམ་མྱུར་དུ་སོང་བ་ཡིན་གྱི། གཞན་དུ་མ་དག་ས་བདུན་གྱི་གནས་སྐབས་ན་བསྐལ་ཆེན་གྲངས་མེད་ཀྱི་ཚོགས་རྫོགས་དགོས་པར་བཤད་པས་སོ། །དེས་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ལ་བགྲོད་པ་མྱུར་མི་མྱུར་ནི། བླ་མ་བསྟེན་ཚུལ་ཚུལ་བཞིན་བྱུང་མ་བྱུང་ལ་རག་ལས་ཤིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ན་ནི་གདམས་ངག་སྔ་རེ་བསྟན་ཅིང་ཉམས་སུ་བླངས་ན་ཡང་། དེའི་ཚོད་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ལ་ཉེ། དེ་ཡང་སྐྱེས་བུ་ཆུང་ངུའི་ལམ་ཙམ་དུ་འཁྲིད་ནུས་པ་ཞིག་བསྟེན་པ་བས་ལམ་ཡོངས་རྫོགས་སྟོན་ནུས་པ་ཞིག་བསྟེན་ན་ཕྱི་མ་ཆེས་མྱུར་ཏེ།

可造之器，又遇到能開示全圓道上師，成佛便如隨手即可塑造之物、毫不困難。帕蕩巴說：

「師隨所欲皆可導，信敬爲酬定日瓦。」[8]

又如龍猛所說：

「若人墮自須彌頂，雖不願墮亦必墮；
若得師恩利益教，不欲解脫亦解脫。」[9]

當某人從高山頂上往下墮落時，縱然不願下墮也無法返回原處；同樣的，
294 如果我們能如理依師而得到上師引導的話，縱然不想解脫也必將得到解脫。反之，如果我們不依止上師，那是無法獲得絲毫修道進步的。

（二）供養恭敬上師故近得佛位

爲了成佛，我們必須積集無量資糧，而最容易積集這樣廣大資糧的方法，莫過於供養上師。在許多密續和論典中，都說供養上師一毛孔的功德，要勝過供養十方一切佛菩薩，例如說：

「上師一毛孔，勝過十方佛，
及菩薩福德，是故供上師，
諸佛菩薩見。」[10]

薩迦班智達也說：

「於千劫中修顯教，布施頭足手財福，
此上師道剎那攝，故應侍奉修喜悅。」[11]

295 千劫中布頭、手、足等所致的廣大資糧，我們只需做一件能取悅上師的小

---

[8] 引自《至尊蕩巴桑傑教誡定日百頌》，定日瓦指定日地方的民衆。
[9] 引自《五次第論》。
[10] 《速道》稱此頌出自《桑布札續》，其他釋論均說不見於甘珠爾中。
[11] 出處未詳。

ལམ་ཡོངས་རྫོགས་སྟོན་ནུས་པའི་བླ་མ་ཞིག་དང་། སློབ་མ་དཀའ་སྤྱད་ནུས་པའི་སྣོད་ལྡན་ཞིག་མཉམ་དུ་ཕྲད་ན། སངས་རྒྱས་ལག་པས་བཟློས་པ་ལྟར་དཀའ་ཚེགས་མེད་པར་འབྱུང་བར་གསུངས༑ ཕ་དམ་པས་ཀྱང་། བླ་མས་བསྐུལ་ན་གང་འདོད་གནས་སུ་སླེབས། །ཁང་གླར་མོས་གུས་ཞུལ་ཅིག་དིང་རི་བ། །ཞེས་གསུངས། ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས། རི་དབང་རྩེ་ནས་གང་ཞིག་ལྷུང་གྱུར་ན། །ལྷུང་བར་མི་བྱ་སྙམ་ཡང་ལྷུང་བར་འགྱུར། །བླ་མའི་དྲིན་གྱིས་ཕན་པའི་ལུང་ཐོབ་ན༑ །གྲོལ་བར་མི་འགྱུར་སྙམ་ཡང་གྲོལ་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རི་བོ་མཐོན་པོའི་རྩེ་ནས་མར་ལྷུང་བ་ན། སླར་ལོག་སྙམ་ཡང་ལྡོག་པར་མི་ནུས་པ་བཞིན། བླ་མ་བསྟེན་ཚུལ་ཇི་བཞིན་བྱུང་ནས་དེས་དྲངས་པ་ན་འཁོར་བ་ལས་མི་གྲོལ་སྙམ་ཡང་གྲོལ་བར་འགྱུར་ལ། དེ་ལ་མ་བརྟེན་ན་ས་ལམ་ཅུང་ཟད་ཙམ་ཡང་བགྲོད་པར་མི་ནུས་གསུངས།

གཉིས་པ་བླ་མ་ལ་མཆོད་ཅིང་བསྙེན་བཀུར་བས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ལ་ཉེ་བ་ཡིན་ཏེ། སངས་རྒྱས་སུ་བགྲོད་པ་ལ་ཚོགས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཞིག་བསག་དགོས་ལ། དེ་འདྲ་བའི་ཚོགས་རྒྱ་ཆེན་པོ་བདེ་བླག་ཏུ་འདུམ་པ་ནི། བླ་མ་ལ་མཆོད་པ་ཉིད་ལས་ལྷག་པ་མེད། གང་ཕྱིར་ཕྱོགས་བཅུའི་སངས་རྒྱས་དང་། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསོད་ནམས་པས། །སློབ་དཔོན་བ་སྤུའི་ཁུང་གཅིག་མཆོག །དེ་ཕྱིར་སློབ་དཔོན་མཆོད་བྱེད་པ། །སངས་རྒྱས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་གཟིགས། །ཞེས་པ་ལྟར་རྒྱུད་དང་བསྟན་བཅོས་མང་པོར་ཕྱོགས་བཅུའི་རྒྱལ་བ་སྲས་བཅས་ཐམས་ཅད་ལ་མཆོད་པ་ཕུལ་བ་ལས། བླ་མའི་སྐུའི་བ་སྤུའི་ཁུང་བུ་གཅིག་མཆོད་པ་ཕན་ཡོན་ལྷག་པར་གསུངས་ཤིང་། རྗེ་ས་པཎ་གྱིས་ཀྱང་། བསྐལ་པ་སྟོང་དུ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པའི་ཚུལ།། མགོ་དང་ཁང་ལག་བཏོག་པ་གཏོང་བའི་ཚོགས། །བླ་མའི་ལམ་འདིས་སྐད་ཅིག་གཅིག་ལ་སྤྱད།། རིམ་གྲོ་བྱེས་ལ་དཀའ་བ་སྙོམས་ཤིག་ཨང་། །ཞེས་བསྐལ་པ་སྟོང་ཕྲག་ཏུ་མགོ་དང་ཁང་ལག་སོགས་གཏོང་བའི་ཚོགས་རྒྱ་ཆེན་པོའང་བླ་མ་ལ་མཉེས་པ་སྐྱེད་པའི་ཚོགས་ཚང་དུ་གཅིག་གིས་

事便能積集。資糧圓滿愈快，距離佛位也就愈近。就供養的對象來說，畜生、人、聲聞、緣覺、菩薩、一切佛、諸位上師，後者均比前者來得力大。以前格西堆隴巴[12]曾說：「邀請堆隴一切僧眾赴宴供養，不如施食於洛巴[13]的狗福德大。」據說他總是將零碎的食物積攢起來，包括碗內剩下的酥油汁，留給他上師洛巴的狗吃。密續中說：

「較供三世一切佛，供師一毛孔為勝。」[14]

這裡所謂的「毛孔」不是真的指上師身上的毛孔，而是指上師的座騎、家犬和僕役等。

己二、令諸佛歡喜

296 此節中有二種思惟法：（一）滿諸佛願故令生歡喜；（二）住上師身受供養故令生歡喜。

（一）滿諸佛願故令生歡喜

十方諸佛雖然都樂意為我們說法，但不要說是受用身，即便是業淨凡夫可見的殊勝化身，我們連親見的緣分都沒有，更別說要見諸佛真身現前為我們說法了。因此，諸佛必須顯現符合我們緣份之身才能為我們說法。為此，十方諸佛為了我的緣故，變化成上師前來，就像現在各大寺派遣代表一樣。我們若能如理依止上師的話，諸佛將洞察這一切並感到喜悅。這一情況如《甘露藏》中所說：

「如理依止善士時，此時速疾離三有，
猶如母見子受益，無餘佛陀至心喜。」

諸佛就像悲憫獨子的母親一樣，他們的一切所作，全是為了將我們從輪迴

[12] 法名為仁欽寧波（寶藏，1032～1116）。
[13] 指堆隴巴的上師京俄瓦・楚臣跋。
[14] 出處未詳。

འདུམ་པར་གསུངས། ཚོགས་ཇི་ཙམ་རྫོགས་པ་སྲུར་བ་དེ་ཙམ་གྱིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ལ་ཉེ། དེ་ཡང་དུད་འགྲོ་དང་། མི་དང་། ཉན་ཐོས་དང་། རང་རྒྱལ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་དང་། བླ་མ་རྣམས་སྔ་མ་སྔ་མ་ལས་ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་མཆོད་པའི་ཡུལ་སྟོབས་ཆེ། སྟོན་དགེ་བཤེས་སྟོད་ལུང་པས། སྟོད་ལུང་གི་དགེ་འདུན་རྣམས་ལ་མཆོད་སྟོན་བྲངས་པ་ལས། ལོ་པའི་ཁྲི་ལ་ཟན་བྱིན་པ་བསོད་ནམས་ཆེ་ཞིས་ཕོར་པའི་ནང་གི་མར་ཁུ་ཙམ་ཆད་བསགས་དེ། ལོ་པའི་ཁྲི་ལ་བསྐུར་སྐད། དེ་ཡང་རྒྱུད་ལས། དུས་གསུམ་སངས་རྒྱས་ཀུན་མཆོད་པས། །བླ་མའི་བ་སྤུ་གཅིག་མཆོད་ལྷག །ཅེས་པ་ལྟར་བླ་མའི་བ་སྤུའི་ཁུང་བུ་མཆོད་པ་སྟེ༏ དེ་ནི་བླ་མའི་ཆིབས་རྟ་དང་། སློ་ཁྲི་དང་། འཁོར་གཡོག་སོགས་ལ་བྱེད་ཀྱི། སྤྱི་རང་ག་བ་ལ་མི་ཟེར་གསུངས།

གཉིས་པ་རྒྱལ་བ་རྣམས་དགྱེས་པར་འགྱུར་བ་ལའང་བསམ་ལུགས་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཕྱོགས་བཅུའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་རང་ལ་ཆོས་སྟོན་པར་བཞེད་ཀྱང་། ལོངས་སྐུ་ལྟ་ཞོག །སོ་སྐྱེ་ལས་དག་ཡན་ཆོད་ལ་སྣང་དུ་རུང་བའི་མཆོག་གི་སྤྲུལ་སྐུ་དངོས་སུ་མཇལ་བའི་སྐལ་བ་ཙམ་ཡང་མེད་པས། སྐུ་དངོས་སུ་བསྟན་ནས་ཆོས་སྟོན་པ་རང་ཅག་གི་སྐལ་བར་མ་གྱུར་ཅིང་༏ དེས་ན་རང་གི་སྐལ་བ་དང་འཚམས་པའི་སྐུ་ཞིག་བསྟན་ནས་ཆོས་སྟོན་དགོས། དེའི་ཕྱིར༏ དེང་སང་འདུས་སྡེ་རྣམས་ཀྱིས་འཕྲུས་མི་བཏང་བ་བཞིན་དུ། ཕྱོགས་བཅུའི་རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་རང་རེའི་ཆེད་དུ་བླ་མར་སྤྲུལ་ལ། དེ་ལ་བསྙེན་ཚུལ་ཚུལ་བཞིན་བྱས་ན་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ཀུང་མཁྱེན་ཅིང་དགྱེས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན། དགྱེས་ཚུལ་ཡང་བདུད་རྩིའི་སྙིང་པོ་ལས༏ བཤེས་གཉེན་དམ་པ་ཚུལ་བཞིན་བསྙེན་བྱས་ཆེ། །འདི་ནི་སྲུར་དུ་སྲིད་ལས་གྲོལ་འགྱུར་ཞེས༏ །བུ་ལ་ཕན་པ་སྒྲུབ་པ་མས་མཐོང་བཞིན། །རྒྱལ་བ་མ་ལུས་ཐུགས་ཡིད་གདིང་ནས་དགྱེས༏ །ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་མས་བུ་གཅིག་པ་ལ་བརྩེ་བ་ལྟར། རང་

和惡趣的痛苦中解救出來。所以，當我們能如理依止一切幸福安樂的根本——
297 上師——時，諸佛見到自己的願望已經實現，因而感到喜悅。

（二）住上師身受供養故令生歡喜

如果我們未能如理依師，那麼再怎麼供佛，他們也是不會高興的。反之，若能如理依止的話，如《文殊口授》[15]中所說：

「諸具此義者，我當住彼身，
受餘行者供，由彼令歡喜，
能淨其業障。」

諸佛不請自來，住在上師身中、高興地接受我們所獻的供養。所以，供養諸佛菩薩，只有獻供的功德而無歡喜納受的功德；供養上師，則有獻供和歡喜二種功德。

己三、魔與惡友不能加害

298 經中說，如理依止善知識者能增長大福德。由於行者的福德增長，所以魔
與惡友不能爲害。《廣大遊戲經》中說：

「具福之人滿眾願，摧魔速獲大菩提。」

另一部經中說：

「於諸具福人，天或魔類眾，不能作中斷。」

己四、一切煩惱惡行自然遮止

依止善知識，我們便能正確了解何者應捨、何者應取，從而依法行事，不僅如此，那些坐在善知識跟前以及與上師生活在一起的人，也能自然而然地消

[15] 《二次第真實性修法口授》，印度阿闍黎佛智造。

ཅག་རྣམས་འཁོར་བ་དང་ངན་སོང་གི་སྡུག་བསྔལ་ལས་གྲོལ་བའི་ཐབས་ཁོ་ན་མཛད་པ་དེའི་ཕྱིར་ལེགས་ཚོགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་བླ་མ་བསྟེན་ཚུལ་ཇི་བཞིན་བྱུང་བ་ན། དེ་མཁྱེན་ནས་བཞེད་དོན་འགྲུབ་པས་མཉེས་པ་ཡིན།

གཉིས་པ་ནི། བླ་མ་ཚུལ་བཞིན་མ་བསྟེན་པར། སངས་རྒྱས་ལ་མཆོད་པ་ཇི་ལྟར་ཕུལ་ཡང་མི་དགྱེས་ལ། དེ་བསྟེན་ཚུལ་ཇི་བཞིན་བྱུང་ན་འཇམ་དཔལ་ཞལ་ལུང་ལས། འདི་ཡི་དོན་ལྡན་འགའ་ཞིག་ལ། །ང་ནི་དེ་ཡི་ལུས་གནས་ཏེ། །སློབ་པོ་གཞན་ལ་མཆོད་པ་ལེན། །དེ་ཡིས་དེ་མཉེས་རང་གི་རྒྱུད། །ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་དག་བྱེད་དོ། །ཞེས་པ་ལྟར་རྒྱལ་བ་རྣམས་སྤྲུན་མ་དྲངས་ཀྱང་བླ་མའི་སྐུ་ལ་ཞུགས་ནས། རང་གི་མཆོད་པ་དགྱེས་བཞིན་བཞེས་པར་འགྱུར། དེས་ན་རྒྱལ་བ་སྲས་བཅས་ལ་ཆོད་པ་ཕུལ་ཀྱང་ཕུལ་བའི་ཕན་ཡོན་ལས་དགྱེས་བཞིན་བཞེས་པའི་ཕན་ཡོན་མི་འབྱུང་ལ། བླ་མ་ལ་ཕུལ་བས་ནི། ཕུལ་བ་དང་བཞེས་པའི་ཕན་ཡོན་གཉིས་ཀ་འབྱུང་༎

གསུམ་པ་བདུད་དང་སྡིག་གྲོགས་ཀྱིས་མི་ཚུགས་པ་ནི། མདོ་ལས་གསུངས་པ་བཞིན་བཤེས་གཉེན་ཚུལ་བཞིན་དུ་བསྟེན་པས་ནི་བསོད་ནམས་ཆེན་པོ་འཕེལ་ལ། དེ་འཕེལ་བས་ནི། བདུད་དང་སྡིག་གྲོགས་ཀྱིས་ཚུགས་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། རྒྱ་ཆེར་རོལ་པ་ལས། བསོད་ནམས་ལྡན་པའི་མི་ཡིས་བསམ་པ་རྣམས་ཀྱང་འགྲུབ། །བདུད་བཅོམ་ནས་ནི་བྱང་ཆུབ་མྱུར་དུ་རིག་པར་འགྱུར༎ །ཞེས་དང་། གཞན་ཡང་། བསོད་ནམས་ལྡན་པའི་མི་དག་ལ། །ལྷའམ་བདུད་ཀྱི་རིགས་དག་གིས། །བར་ཆད་བྱ་བར་མི་ནུས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་གསུངས།

བཞི་པ་ཉོན་མོངས་ཉེས་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་རང་ཤུགས་ཀྱིས་འགགས་པ་ནི། བཤེས་གཉེན་ལ་བརྟེན་པས་སྤང་བླང་རྣམས་ཚུལ་བཞིན་ཤེས་ནས་དེ་ལྟར་བྱེད་ལ། དེར་མ་ཟད། ད་ལྟར་བཤེས་གཉེན་གྱི་མདུན་དུ་སྡོད་པ་དང་། དགེ་རྒན་གྱི་ཉར་སྡོད་པ་རྣམས་ཉེས་སྤྱོད་རང་ཤུགས་

滅惡行。《華嚴經》中說：「若諸菩薩爲善知識所攝持者，諸業煩惱難以取勝。」《甘露藏》中也說：

「於彼恒敬依止者，諸惑惡行自然滅。」

299 **己五、地道諸德輾轉增長**

以前，仲敦巴與阿麥・絳曲仁欽（覺寶）[16]二人認真地服侍覺窩，他們與一心專修的大瑜伽師貢巴瓦比較，看誰的證悟大，結果他們二人的證悟高於大瑜伽師。由此可見，如理依止上師是生起地道功德的最重要因素。

仲敦巴曾問阿底峽尊者：他在遇到尊者之前所修之法是否入道。尊者以神通觀察後說道：「只有你爲上師賽尊[17]所作的那些服侍，才算入道。」

你們中的一些人或許認爲，以上所說只適用於坐在法座上說法的上師，例如授比丘戒的親教師或授灌頂的金剛阿闍黎等。其實不然，對於在自己寮房中，與自己同吃、同作、同坐的教書老師，我們也應如理依止。

300 有一次，當阿底峽尊者生病而大便失禁時，仲敦巴不顧污穢、親自用手舀取捧出室外。依此之力，他突然生起他心通，能知道大鵬鳥飛十八天所經地區中，包括螞蟻在內一切有情的細微心理變化，而且現在名揚十方，被稱爲「噶當教法的大祖師」。阿底峽尊者在印、藏二地的事業廣如虛空，也是完全得力於如理依止上師。所以當知，大德事業的廣大與否，也取決於此。

洽域瓦・迅努沃（童光）依止京俄瓦十分如法，依教奉行。所以，當他有一

[16] 1015～1077，噶當四瑜伽師之一。
[17] 仲敦巴的第一位上師，仲敦巴自十九歲開始依止他，共十二年。

ཀྱིས་འགགས་པ་བཞིན་ཡིན་ཏེ། སྡོང་པོ་བཀོད་པ་ལས། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་ཡོངས་སུ་བཟུང་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ནི་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཐུབ་པར་དཀའ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། བདུད་རྩིའི་སྙིང་པོ་ལས། དེ་ལ་རྟག་ཏུ་གུས་པས་བསྟེན་བྱས་ན།། ཉོན་མོངས་ཉེས་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་རང་ཤུགས་ཀྱིས། །འགག་ཅིང་། ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །

ལྔ་པ་ས་ལམ་ཉམས་རྟོགས་ཐམས་ཅད་གོང་འཕེལ་དུ་འགྱུར་བ་ནི། སྔར་ཇོ་བོའི་མདུན་དུ་ཕྱག་ཕྱིར་བརྩོན་པའི་འབྲོམ་དང་། ཨ་མེས་བྱང་ཆུབ་རིན་ཆེན་གཉིས་ཀྱིས། རྣལ་འབྱོར་པ་ཆེན་པོ་སྨོམ་འབབ་ཞིག་ལ་གཞོལ་བ་དང་རྟོགས་པ་བསྒྱུར་བས་སྔ་མ་གཉིས་ཉམས་རྟོགས་ལྷག་པ་བྱུང་བ་བཞིན་ས་ལམ་གྱི་སྐྱིད་ཀྱང་འདི་ཆེ། ཇོ་བོས་མངོན་ཤེས་ཀྱིས་གཟིགས་ནས། འབྲོམ་ལ་ཁྱོད་ཀྱིས་བླ་མ་སེ་བཙུན་ལ་ཞབས་ཏོག་བྱས་པ་ཁོ་ན་ལམ་དུ་སོང་བར་གསུངས། འདི་དག་འགའ་ཞིག་གིས་བསྙེན་རྫོགས་ཀྱི་མཁན་པོ་དང་། དབང་བསྐུར་བའི་རྡོ་རྗེ་སློབ་དཔོན་ལྷ་བུ་ཆོས་ཁྲིའི་སྟེང་ནས་ཆོས་བཤད་པའི་བླ་མ་ཁོ་ན་ལ་བསམ་པ་འོང་སྟེ། དེ་འདྲ་མ་ཡིན་པར། རང་གི་ཤག་ཏུ་རང་དང་ཁ་མཉམ་ལག་མཉམ་མཉམ་གཤིབ་བྱེད་པའི་དཔེ་ཆ་སློབ་མཁན་གྱི་དགེ་རྒན་དེ་ལ་ཡང་བསྟེན་ཚུལ་ཚུལ་བཞིན་བྱེད་དགོས། འབྲོམ་གྱི་ཇོ་བོ་བསྟེན་སྐབས་ཤིག་ཏུ་ཆབ་ཆེན་ལ་མི་གཙང་བར་མ་བལྟས་པར་ལག་པས་བཙུས་ཏེ་ཕྱིར་བསྐྱལ་བས་དེའི་མཐུས་བྱ་རྒོད་ཀྱིས་ཉིན་ལམ་བཅོ་བརྒྱད་བགྲོད་པའི་ས་ཆའི་སྲོག་ཆགས་གྲོག་སྦུར་ཙམ་གྱི་སེམས་ཀྱི་རྒྱུ་བ་ཕྲ་མོ་ཤེས་པའི་གཞན་སེམས་ཤེས་པའི་མངོན་ཤེས་ཐུལ་གྱིས་འཁྲུངས་ཤིང་། ད་ལྟའི་སྐབས་སུའང་བཀའ་གདམས་ཀྱི་བསྟན་པའི་སྤྱི་མེས་ཆེན་པོ་ཞེས་མཚན་སྙན་ཕྱོགས་བཅུར་གྲགས་པ་དང་། ཇོ་བོ་ཆེན་པོ་འཕགས་པོད་གཉིས་ཀར་མཛད་འཕྲིན་ནམ་མཁའ་དང་མཉམ་པ་ཡང་བླ་མ་བསྟེན་ཚུལ་ཇི་བཞིན་མཛད་པ་ཁོ་ནའི་མཐུ་ཡིན། དེའི་ཕྱིར་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་སོགས་ཀྱི་མཛད་འཕྲིན་རྒྱས་མི་རྒྱས་ཀྱང་འདི་ལ་རག་ལས། བྱ་ཡུལ་བ་གཞོན་ནུ་འོད་ཀྱིས་སྤྱན་སྔ་བ་ཚུལ་བཞིན་བསྟེན། ཞབས་ཞུ་ཚུལ་བཞིན་

天外出傾倒垃圾，返回登上第三級樓梯時，突然生起了「法流三摩地」。薩迦班智達最初向傑尊・札巴堅贊（名稱幢）[18]請求著述「上師瑜伽」修法時，札巴堅贊拒絕了，他說：「你只對我作叔父想而不作上師想。」後來札巴堅贊生病時，由於薩班認真地作了護理工作，札巴堅贊才將「上師瑜伽」賜給他。從那以後，薩班不再單純地視他爲叔父，而生起了真佛想，結果成爲精通五明的班智達。赤欽・丹巴饒杰也是如此，當他經師患疾時，赤欽悲痛欲絕，由於他妥善地作了護理工作，因而通達中觀正見。普覺・昂旺強巴有一天費了很大周折，才將一包很重的乾牛糞送到傑・珠康巴的住處，珠康巴賜給他一顱杯作過加持的陳年「內供」[19]，昂旺強巴飲用後心相續受到了加持，從那之後，他時
301 常生起不可抑制的厭離心。因此當知，地道證悟將依賴於此而得到極大的增長。《道次第甘露藏》中說：

「地道證德即生長。」

己六、一切生中不缺離善知識

博朵瓦在《藍色小冊》中說：

「故當多方觀法緣，觀後依止應敬師，後不缺師爲法性，諸業功不浪施故。」

我們若能如理依止善知識，此「造作等流果」將保證我們在今後一切生中不缺善知識。我們現在如能對某位普通凡夫善知識生起真佛想而如理依止的話，以後當能值遇像彌勒、文殊那樣的上師，並

---

[18] 1147～1216。

[19] 密宗修法用品。

བསྐྲུབས་པས་ཉིན་གཅིག་གད་སྐྱིགས་འཕོ་སར་བྱོན་སྐབས་སྐྱས་གདང་གསུམ་པའི་ཁར་སློབས་པ་ན་ཆོས་རྒྱུན་གྱི་ཧིང་ངེ་འཛིན་འཕྲུངས་ཚུལ། ས་པཎ་གྱིས་རྗེ་བཙུན་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ལ། དང་པོར་བླ་མའི་རྣལ་འབྱོར་རྩོམ་པར་ཞུས་པ་ན། ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ལ་ཁྲུ་བོའི་འདུ་ཤེས་ལས་བླ་མའི་འདུ་ཤེས་མི་སྐྱེ་ཞེས་བླ་མའི་རྣལ་འབྱོར་མ་མཛད་ལ། ཕྱིས་གྲགས་རྒྱན་བསྟུན་སྐབས་ཤིག་ཏུ་ས་པཎ་གྱིས་བསྟུན་གཡོག་ལེགས་པར་བྱས་པས་བླ་མའི་རྣལ་འབྱོར་གནང་ཞིང་། དེ་ཕྱིན་ཆད་ཁྲུ་བོའི་འདུ་ཤེས་མེད་པར་སངས་རྒྱས་དངོས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་སྐྱེས་པས་རིག་པའི་གནས་ལྔ་ལ་མཁས་པའི་པཎྜི་ཏར་གྱུར། ཁྲི་ཆེན་བསྟན་པ་རབ་རྒྱས་ཀྱང་རང་གི་ཡོངས་འཛིན་བསྟེང་བ་ན། དེ་ལ་ཐུགས་ངལ་གྱིས་རང་ཡང་འདས་གྲབས་བྱས། བསྟུན་གཡོག་ལེགས་པར་བྱས་པས་དེའི་མཐུས་ལྔ་བ་རྟོགས། ཕུར་ལྕོག་ངག་དབང་བྱམས་པས་ཉིན་གཅིག་རྗེ་སྐྱབ་ཁང་པའི་རྩར་ལྟེ་བ་སྐྲེད་མོ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་བསྐྱལ་ཏེ་དཀའ་སྤྱད་ཆེར་མཛད་པའི་སྐབས་རྗེ་སྐྱབ་ཁང་པས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པའི་ནང་མཆོད་སྙིང་པ་ཀ་ལི་གང་སྩལ་བ་བཞེས་པས། དེས་ཐུགས་རྒྱུད་བྱིན་གྱིས་བརླབས་ཏེ། དེ་ནས་བཟུང་ངེས་འབྱུང་སྐྱོ་ཤས་མནན་པས་མི་བཟོད་པ་སྐྱེས། དེའི་ཕྱིར། ས་ལམ་གྱི་རྟོགས་པ་ཡང་འདི་ལ་བརྟེན་ན་འཕེལ་ཆེ་སྟེ། ལམ་རིམ་བདུད་རྩིའི་སྙིང་པོ་ལས། ས་ལམ་ཉམས་རྟོགས་མེད་ལ་སྐྱེ་ཞིང་འཕེལ། །ཞེས་གསུངས།

དགུ་པ་ཚེ་རབས་ཐམས་ཅད་དུ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་མི་ཕོངས་པ་ནི། པོ་ཏོ་བས་བེའུ་བུམ་སྔོན་པོ་ལས། དེ་བས་ཆོས་འབྲེལ་མ་བརྟགས་མང་མིན། །བརྟགས་ནས་བཟུང་ལ་བླ་མར་གུས་བྱ། །མ་འོངས་བླ་མས་མི་ཕོངས་ཆོས་ཉིད། །ལས་རྣམས་ཆུད་མི་ཟ་བ་ཡིན་ཕྱིར། །ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ་ཇི་བཞིན་བྱས་ན། དེའི་བྱེད་པ་རྒྱུ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུས་ཚེ་རབས་ཐམས་ཅད་དུ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་མི་ཕོངས་པ་འབྱུང་། ད་ལྟ་སོ་སྐྱེའི་བཤེས་གཉེན་རང་ག་བ་ཞིག་ལ་སངས་རྒྱས་དངོས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་ནས་བསྟེན་ཚུལ་ཇེ་